فرهنگ فارسی

Farsça-Türkçe
LÛGAT

Yazan
Arif Etik

فرهنگ فارسی

FARSÇA - TÜRKÇE
LÛGAT

Yazan
Arif Etik

Konya Yüksek İslâm Enstitüsü
Farsça Öğretmeni

SALÂH BİLİCİ KİTABEVİ YAYINLARI
İSTANBUL

ÖN SÖZ

Adını İran'ın Fars eyaletinden alan Farsça'nın dünyanın en eski dillerinden biri olduğunu, milâttan 700 yıl önce yazılmış olan kitabeler ve belgeler isbat etmektedir.

Şiire ve edebiyata pek elverişli olan bu dil önce Selçuklu'lar, sonra da Osmanlı edip ve şairleri tarafından benimsenip sevilmiş, iki ülke arasındaki münasebet ve temaslardan dolayı, onlardan bize ve bizden onlara pek çok kelimeler geçmiştir. Lûgata İran'da kullanılmakta olan Türkçe kelimeleri de aldık ve onları (T) harfiyle gösterdik.

Bizim Divan edebiyatı Farsça kelime ve terkiplerle doludur. Osmanlıca dediğimiz ilmî dil ile yazılmış olan eserlerden hakkıyla istifade edebilmek için. Farisî kaidelerine âşina olmak şarttır.

Bizde Farsça-Türkçe olarak intişar etmiş olan «Ferheng-i Şuûri» ve «Burhan-ı Katı» gibi lûgatlardan bu günki talebenin gerektiği şekilde istifade etmesi, eski Türkçe harfleri bilmediklerinden dolayı mümkün olamamaktadır. Merhum üstad Ziya Sükûn'un Maarif Vekâletince tabedilen «Ferheng-i Ziya» isimli eseri, hakikaten büyük bir emek mahsulüdür. Gerek Fars ve gerekse Osmanlı edebiyatıyla uğraşanlar için çok favdalıdır. Ancak, İran'lıların زبان امروزه dedikleri bugünki dil için kâfi olmadığı erbabınca malûmdur. Biz bu kitabımızda gerek edebi ve klâsik dilde ve gerekse bugünki konuşma dilinde en çok kullanılmakta olan kelimeleri topladık.

Farsça bir terkipler dilidir. Bu dilde esaslı ve köklü bir kaideye uyularak birçok kelimeler türetilir. Lûgatten daha fazla istifade edilmesi için bazı önemli gramer kaidelerini aşağıya yazmış bulunuyoruz. Kelimelerin gerek okunuşunda ve gerekse manâlarında elden geldiği kadar hata yapmamaya çalıştık

Ehl-i kemâlin, vâki olan hataları şairin şu sözleri çerçevesi içinde mütalâa edeceklerini umarım:

مَلَّةٌ جاءَتْ بِرِجْلٍ مِنْ جَرادْ تو سُلَیْمانی کُنْ ای عالی نَژادْ

Bir karınca (hediye olarak) bir çekirge ayağı getirdi:

Sende Süleymanca davran ey yüce soylu kişi!.

Tevfik Allahtandır.

Atillâ Ofset Basımevi
1968

İSMİ MASTAR :

Farsça basit ve mürekkep olan bütün sıfatların ve bazı isimlerin sonuna ی getirilerek Türkçemizdeki (lik) ve (lık) eki vazifesini görür

خوبی Güzellik زشتی Çirkinlik گرمی Sıcaklık سردی Soğukluk

سختروپی Katı yüzlülük دانائی Alimlik بینوایی Yoksulluk

دیوانه ، زنده ، مرده ، افتاده ، بیچاره gibi kelimeler ise

زندگی dirilik مردگی ölülük دیوانگی delilik افتادگی düşkünlük

بیچارگی Zavallılık şeklinde yazılır.

Bu ی bazı imlâ tarzında ئی şeklinde yazılır.

زیبائی بینوائی دانائی gibi

ی = Y harfi mastarların sonuna eklenince onlara gereklilik ve lâyık olma, yaraşmacasını verir.

خواندنی Okunmağa değer, okunması gerek, okunacak

شنیدنی Duyulmağa değer, duyulacak şey

کشتنی Öldürülmesi gereken, öldürülmeye değer, öldürülecek

دیدنی Görülmeye değer, görülmeye lâyık ,görülecek

HASIL-I MASTAR

Farsçada emir veya geniş zaman kökünün sonuna ش ekle-

nince hasıl-ı mastar olur آزمایش بینش روش gibi

Bâ با Türkçede (li) ve (lı) son ekleri yerine kullanılır

باادب Edepli باشرم Utangaç بادانش Bilgili باخرد Akıllı

= Bi = بی Olumsuzluk edatıdır, kelimelerin başına geçince onlara olumsuz bir mâna verir.

بی‌ادب Edepsiz بی‌شرم Utanmaz بی‌خرد Akılsız بی‌دانش Bilgisiz

Na نا نا اهل ، نا آزموده ، نا پسند ، نا خلف

Farsçada çoğul

Farsçada çoğul edatı ها ve آن dır.

مردها Adamlar زنها Kadınlar کتابها Kitaplar

روزها Günler شبها Geceler قلمها Kalemler

مردان Erkekler زنان Kadınlar جوانان Gençler بهادران Yiğitler

İSM-İ FAİL VE İSM-İ MEFULLERİN ÇOĞULU

زنده ، مرده ، کشته ، رونده ، آینده ،
Gibi kelimeler

زندگان Diriler مردکان Ölüler کشتکان Öldürülmüşler

روندکان Gidenler آیندکان Gelenler olur

KISALTMALAR

a — Arapca

bi — Bileşik isim

bm — Bileşik mastar

hs — Hasıl-ı mastar

i — İsim

if — İsm-i fâil

im — İssm-i mastar

in — İsm-i mensup

iz — İzafet

f — Fransızca

m — Mastar

s — Sıfat

sı — Sifat tamlaması

T — Türkçe

va — Vasf-ı terkibi

Dikkat «Rûz-u şeb = Mâh-u sâl» gibi «Terkibi-i atfi»lerde birbirine ulanmış iki kelime olduğundan dolayı «Bileşik isim» olarak gösterilmiştir.

Bu kitabın hazırlanmasında faydalandığımız eserler

Kitabin ismi	Cilt	Basıldığı yer	Sene	Yazan	Sahife
فرهنگ نفیسی	5	Tahran	1317-34	Ali ekber nefisi	4022
فرهنگ ضیا	3	Ankara	1944-50	Ziya Şükûn	2040
فرهنك عمید	2	Tahran	1337	Hasan Amîd	1444
فرهنك فارسی	1	Tahran	1333	Dr. M. Mukri	617
المعجم فی اللغة الفارسیه	1	Mısır	1952	Musa Hindavl	390
فرهنك فارسی انکلیسی	1	Tahran	1342	S. Hayyim	314
فرهنگ خیام فارسی فرانسه	1	Tahran	1330	M.A.T	444

Âinedâr. *va*
Ayna tutan, berber, dellak — آئينه دار

Âine-i dık. *iz*
Alaylı ayna, insanı Gülünç bir şekilde gösteren ayna — آئينهٔ دق

Âine - sâz *va*
Ayna yapan, aynacı — آئينه ساز

Âine-i kaddî
Boy aynası — آئينهٔ قدّي

Âb
Su — آب

Âb. *i*
Parlaklık, şeref, tazelik revaç, güzellik, namus — آب

Ab
Süryani ve rumi 11. ay — آب

Âb-ı Ateş-reng
Ateş renkli su şarap — آبِ آتش رنگ

Âb-ı âteş gûn *iz*
Ateş renkli su şarap — آبِ آتشگون

Âb-ı engûr. *iz*
Üzüm suyu=şarap — آبِ انگور

Âbâ'. *v*
Babalar erkek cetler pederler — آباء

Âbâd
Bayındır, şen mâmur — آباد

Âbâdân
Bayındır, mâmur şen — آبادان

Âbâdân
İranda Petroliyle meşhur bir şehir — آبادان

A. Farsça alfabesinin ilk harfi — آ

Â. آمدن mas. g. em. — آ

Âin = Âyin. *i*
Tarz, yürüyüş, mezheb. süs, ziynet, âdet, merasim usul — آئين = آيين

Âin besten. *bm*
Bayramlarda şehri süslemek, şenlik yapmak — آئين بستن

Âin - bendî *im*
Büyük adamları karşılamak için şehri donatma — آئين بندي

Âini - dâdresî. *iz*
Usul-ı muhakemat mahkemeler usulu — آئين دادرسي

Âin nâme. *bi*
Nizam name — آئين نامه

Âine = Âyine
Ayna — آئينه = آينه

Âine l âsman *iz*
Güneş — آئينهٔ آسمان

Âine-i İskender
Aristonun iskender için yapup bir burca astığı ayna — آئينهٔ اسكندر

Âine-i baht *iz*
Düğün töreninde gelinin karşısına tutulan ayna — آئينهٔ بخت

Âine-i çarh *iz*
Güneş — آئينهٔ چرخ

Âb-hiz *bi* آبخيز
Su fışkıran yer
Yüksek dalga

Âb-dâr *va* آبدار
Sulu, Parlak, lâtif

Âb-dâr *bi* آبدار
Şerbetçi, çay ve kahveci

Âbdârhane *bi* آبدارخانه
Şerbet ve çay içilen yer

Âbdân *bi* آبدان
Suyu çok olan yer, göl, su kabı

آب در پوست دویدن

Âb der post deviden *bm*
Semirmek, şişmanlamak

آب در چیزی کردن

Âb der çizi kerden *bm*
Bir şeye su katmak, hiyle yapmak

Âb dâden. *bm* آب دادن
Su vermek, parlatmak

Âb der gurbal *bi* آب در غربال
Kalburda su
Boş iş, faydasız iş, boşuna çaba

آب در هاون کوفتن

Âb der hâvun küften *bm*
Havanda su döğmek
Boşuna çabalamak

آب دزد = آب دزدك

Âb-düzd=Ab-düzdek *bi*
Suyu kendine çeken yer,
Su kaçıran yer

Âb-ı cari *st* آب جارى
Akar su

Âb-ı cev *iz* آب جو
Arpa suyu Bira

Âb-ı cû *iz* آب جو
Irmak suyu, Irmak

Âb-ı çeşm آب چشم
Göz yaşı

Âb ı çeşme *iz* آب چشمه
Pınar suyu, kaynak.

Âb-çek *bi* آبچك
Su damlayan yer

Âb-ı çekide *st* آب چكيده
Sızdırılmış su, Saf su

Âb-ı hayat آب حيات
Hayat suyu

Âb-ı hayvan *iz* آب حيوان
Hayat suyu

Âb-ı hızır آب خضر
Hayat suyu
İçenleri ebedi hayata erdiren su

Âb-ı haram *st* آب حرام
Şarap, Dünya devleti, meni

Ab-hane *bi* آبخانه
Su deposu, hela

Âb-hast *bi* آبخست
Sulanmış bozulmuş meyva

Âb-hor *bi* آبخور = آبشخور
Abış-hor
Kısmet, nasip, rızık

Âb-hore *bi* آبخوره
Su içilecek kap

Ab hori *i* آبخورى
Su içilecek kab, su içmeklik.

Âb bepost deviden *b.m.* آب بپوست دویدن
Şişmanlamak, yeşermek tazelenmek.

Âb ber âteş rihten *b. m.* آب بر آتش ریختن
Ateşe su serpmek, İşi yatıştırmak

Âb be risman besten *b.m.* آب بریسمان بستن
Suyu iple bağlamak, olmıyacak şeye çabalamak

Âb-ı beste *tr* آب بسته
Bağlanmış su, donmuş su şişe, billur

Âb-ıbeKa *ba.* Âb-ı hayat آب بقا

Âb-beha *bi* آب بها
Su parası

Âb-pâş *va* آب پاش
Su serpen, süzgeç

Âb-pâşî *im* آب پاشی
Su serpme, süzgeçle sulama

Âb-pere *bi* آب پره
Fıskıye, Su fışkırtan, fışkırdak

Âb-ı püşt آب پشت
(Belsuyu) meni

Âb-tâbe *bi* آبتابه
Ibrık, su ısıtılacak kap

Âb tahten *m* آب تاختن
İşemek

Âb-ı telh *st* آب تلخ
Acı su, Şarap, Aşkın gözyaşı

Abteni kerden *bm* آب تنی کردن
Su dökünmek, suda yıkanmak

Âbâdânî · *İm* آبادانی
Bayındırlık, şenlik mamurluk

Âbâdi *i* آبادی
Bayındırlık, mamur, şen Köy, Karye

آب از سر چشمه گل است
Âb ez ser-çeşme gilest *d.*
Su baştan bulanıktır
İş kökten bozuktur.

Âb ez ser gü-zeşten *bi.* آب از سر گذشتن
Su baştan aşmak, durum bozulmak.

Abajur *f. i* آباژور
Lamba siperi, Lamba külahı.

Âbân *i* آبان
Ekim ayı

Âbâd-cay *bi* آبادجای
Bayındır yer

Âb-enbar *bi* آب انبار
Sarnıç, su havuzu

Âbâ-ngâh *bi* آبانگاه
Martın onuncu gününün adı

Âban-mah *bi* آبانماه
Ekim ayı

Âb-ı bârân آب باران
Yağmur suyu

Âb-ı bârik آب باریك
İnce su, Az gelir

Âb-bâz *va* آب باز
Yüzgeç, yüzücü

Âb-bâzî *im* آب بازی
Yüzgeçlik, yüzücülük

Âb u gil *bi* آب وگل
Su ve balçık, yapı, balçıktan yaradılmış vücut

Âb-vend *bi* آبوند
Su kabı, su bardağı

Âbune *i* آبونه
F. Abune

Âbî *s* Mavi, su renginde, gök, ayva آبی

Âbyâr *bi* Sulayan, suvarıcı, havala آبیار

Âbyarî kerden *bm* آبیاری کردن
Sulamak, suvarmak

Âb-ı yah *iz* Buzlu su, soğutulmuş su آب یخ

Apartman *F. i* آپارتمان
Apartman

Ata *T. i* آتا
Baba, ata

Ataşe *F. i* آتاشه
Ataşe

Ataşe militer *F. i* آتاشه میلیتر
Ateşe militer

Âteş آتش
Ateş

Âteş ez çenar âyed *d* آتش از چنار آید
Umulmadık yerden tehlike gelir

Âteş efruhten آتش افروختن
Ateş yakmk, savaşa başlamak, fitneyi ayaklandırmak

Âteş efrûz *va* آتش افروز
Kibrit-çakmak gibi, ateş yakmaya yarayan şeyler

Âteş endaz *va* آتش انداز
Ateşleyen, furun yakan, ateş küreği

Âb-gîr *bi* آبگیر
Göl, su biriken çukur

Âbgîne *bi* آبگینه
Şişe, cam, ayna, billur

Âbile آبله
Kabarcık, sivilce

Âbile kûbî *im* آبله کوبی
Çiçek aşısı yaptırmak

Âbmâl *bi* آبمال
Su bekçisi, havala

Âbmâlî kerden آبمالی کردن
Su ile yıkamak, suda çırpmak

Âb-ı mürde *bi* آب مرده
Akmayan su, durgun su

Âb-ı mâdenî *bi* آب معدنی
Maden suyu

Âb-ı nâpâk *si* آب ناپاك
Pis su, bulaşık su

Âb-ı nebat *iz* آب نبات
Bir çeşit tatlı

Âb nekeşîde *bi* آب نکشیده
Biçimsiz, yontulmadık, çirkin

Âb nüma *bi* Serap, suyun göründüğü yer آبنما

Âbnûs *i* Abanoz denilen sert ağaç آبنوس

Âbu tâb *bi* آبوتاب
Taravet, letafet

Âb u hâk *bi* Su ve toprak, vatan ve yurt آب وخاك

Âb u dâne *bi* آب و دانه
Kısmet, azık, rızk

Âb-verz *bi* آبورز
Yüzgeç

Âb-ı zîr-i kâh *iz* آبِ زِيرِ كاه
Saman altındaki su hilekâr, iki yüzlü

Âbsal *i* آبسال
Bagçe bağ

Âbist,Abisten *s* آبِسْت=آبِسْتَنْ
Gebe, yüklü, hamile

Âbistenî *im* آبِسْتَنِي
Gebelik, gebe olma

Abse. *f* آبسَه
Çıban

Abşar. *i* آبشار
Şellâle

Abşeng *i* آبشَنگ
Küvet

Abgûre *bi* آبغورَه
Koruk suyu

Âb-ı şor آبِ شُورْ
Acı su

Âb-ı şirîn آبِ شِيرِين
Tatlı su

Âbkeş *va* آبكَشْ
Su çeken, su taşıyan

Âb-feşan *va* آبفَشان
Fışkıdak, Su fışkırdan

Âb-kend *bi* آبكَنْد
Suyun akarak oyduğu yer

Âbgâh *bi* آبگاه
Boş böğür, göl

Âb-ı germ *si* آبِ گَرمْ
Sıcak su, kablıca

Âb-gez *bi* آبگَزْ
Sulanıp bozulan meyve

Âb-gûn *bi* آبگُونْ
Mavi renkli, mavi renk

Âbdest *bi* آبدَسْت
Abdest, el suyu, Eli çabuk sanatkâr

Âbdest-hane *bi* آبدَسْتخانه
Abdesthane, hela

Âb-ı dûg *iz* آبِ دُوغْ
Ayran

Âb-ı dehan *iz* آبِ دَهان
Tükrük

Âb-ı dide آبِ دِيدَه
Göz yaşı

Âb-dide *is* آبدِيدَه
Su görmüş, nemli, ıslak

Âbrâh *bi* آبْراه
Su yolu, sumecrası

Âb-ı rez آبِ رَزْ
Üzümsuyu, şarap

Âb-reften *bm* آبْرَفْتَنْ
Yeni elbisenin suda yıkanınca çekmesi ve daralması

Âbru=y *bi* آبْرُو=ى
Yüz suyu, şeref, itibar, namus

Âb-ı revan آبِ رَوانْ
Akar su

Âb-ı ru bürden *bm* آبِ رُو بُرْدَنْ
Yüz suyu dökmek

Âbriz *bi* آبرِيزْ Su dökülenyer, abdesane, ıbrık

Âb-ı zer آبِ زَرْ
Altın suyu

Âb zeden, *bm* آبْ زَدَن Su vurmak Yumuşatmak teskinetmek, yatıştırmak

Âbzen *bi* آبزَنْ
Su küveti, küvet

Âb-ı zindegi آبِ زِندگِي
Hayat suyu,

Âcîden Teyellemek
Kaba dikiş yapmak آجِيدَن

Âcil *i* Yenecek daneler: ceviz, fındık gibi çerezler آجِيل

Açar *T*
Tornavida, anahtar آچار

Âçâr Turşu آچار

Âh !
Ah, tuh, yazık ! aferin ! آخ

Âhâl Süprüntü آخال

Âhten
Çekmek, sıyırmak آختَن

Âhûr =
Ahır, tavla آخُر = آخُور

Ahir-i emr
En sonra, en nihayet آخِرِ أَمر

Ahir-bîn
Sonucu gören, zeki آخِر بِين

Ahir-dest
Son koz آخِر دَست

Ahîr-kâr *bi*
Ensonra, ennihayet آخِركار

Ahşam *T* Akşam آخشام

Ahirîn
En son, sonuncu آخِرِين

Ahsüme Boza آخسُمه

Ahşiç *i* Zıt, aykırı muhalif, unsur آخشِيج

Ahşican *ç*
Zıtlar, dört unsur آخشِيجان

Ahund *i*
Hoca, molla, vaiz آخُوند

Âteş-gîr *bi*
Maşa آتَشگِير

Âteş mizaç *va*
Pek titiz, pek huylu geçimsiz آتَش مِزاج

Âteşnâk *va*
Ateşli, kızgın آتَشناك

Âteş-nişan *va*
Yangın söndüren itfaiye eri آتَش نِشان

Âteş-nişanî *im*
Ateş söndürme itfaiye آتَش نِشانِي

Ateş nişanden *bm*
Ateş söndürmek fitneyi yatıştırmak آتَش نِشاندَن

Âteşî-ateşin *me*
Ateşli, ateşe mensup آتَشِي = آتَشِين

Âteşin aheng *va*
Çabuk işleyen suratli آتَشِين آهَنگ

Âteşiyan *ç*
Cehennemlikler آتَشِيان

Âteşîn-pençe *va*
Eli çabuk sanatkâr آتَشِين پَنجه

Atom *F.* Atom آتُم

Âcûr *i*
Tuğla pişmiş kerpiç آجُر

Âcûr-pez *va*
Tuğla pişiren, tuğlacı آجُر پَز

Âcûr-ferşî *im*
Tuğla döşeme آجُر فَرشِي

Âcûr-kârî Tuğla ile duvar örme آجُر كارِي

Âcûl Geğirme آجُل

آتش روشن کردن
Âteş rôşen kerden *bm* Ateş yakmak

آتش رنگ **Âteş reng** *va* Ateş renkli, kızıl

آتش زا **Âteş-zâ** *va* Ateş meydana getiren

آتش زبان **Âteş-zeban** *va* Ateş dilli, pek fasih konuşan

آتش زدن **Âteş zeden** *va* Ateşlemek, ateşe vurmak

آتش زده **Âteş-zede** *va* Yanık, yanmış, ateşe atılmış

آتش سوزی **Âteş-suzî** *im* Yangın

آتش شدن **Âteş şüden** *bm* Ateş olmak, öfkelenmek

آتش فام **Âteş-fam** *va* Ateş renkli

آتش فروز **Âteş füruz** *va* Ateş yakan, ateşleyen, tutuşturan

آتش فشان **Âteş feşan** *va* Ateş saçan, yanardağ

آتشکار **Âteş-kâr** *va* Ateş işli, ateşle uğraşan, işinde çabuk, tez

آتشکده **Âteş-kede** *bi* Ateş mabedi

آتشگاه **Âteş-gâh** *bi* Ateş yeri, mecusi mağbedi

آتش گرفتن **Âteş giriften** *bm* Ateş almak, tutuşmak yanmak

آتشبار **Âteş-bar** *va* Ateşyağdıran, top, tüfek

آتشباز **Âteşbâz** *va* Ateşle oynayan, ateşli silâhla savaşan

آتشبازی **Âteş-bâzî** *im* Düğün ve bayramlarda yapılan ateş oyunları

آتش بس **Âteş bes** *bi* Ateş kesl (savaşta)

آتش بی‌دود **Âteş-i bî dûd.** *d* Güneş, gazap, öfke, şarap

آتشپا=ی **Âteş pâ-y** *va* Ateş ayaklı, çevik suratli at

آتشپاره **Âteş pâre** *va* Ateş parçası, kor, haylaz çocuk

آتشپرست **Âteş-perest** *va* Ateşe tapan mecûsi

آتشچی **Âteşçi** *t* Ateşçi

آتش خاطر **Âteş-hâtır** *va* Sürat-i intikâl sahibi, pek zeki kimse

آتش خاموش کردن
Âteş hâmûş kerden *bi* Ateşi söndürmek, fitneyi yatıştırmak

آتشخوار **Âteş-hâr** *va* Ateş yiyen, zalim, Semender

آتشدان **Âteşdan** *bi* Mangal

آتشدل **Âteş-dil** *va* Ateş gönüllü, aşık, seven, zevki, uyanık

Âzâde آزاده Hür, serbest

Azad şüden *bm* آزادشدن kurtulmak (hapis ve esaretten)

Âzâdeğân *ç* آزادگان Hür kimseler

Âzadegî *im* آزادگی Serbestlik, hür olma

Âzâd-merd *bi* آزادمرد Civanmerd, yiğit, asil

Âzâdnâme *bi* آزادنامه Kölelikten kurtuluş beratı

Âzâde *s* Hür, serbest

Âzâd آزاد Hür, serbest

Azad şüden *bm* آزادشدن kurtulmak (hapis ve esaretten)

Âzâdeğân *ç* آزادگان Hür kimseler

Âzadegî *im* آزادگی Serbestlik, hür olma

Âzâd-merd *bi* آزادمرد Civanmerd, yiğit, asil

Âzâdnâme *bi* آزادنامه Kölelikten kurtuluş beratı

Âzâde *s* Hür, serbest

Ari آری Evet

Arya *i* آریا Eski İranlı'ların, Hintli'lerin ve bazı Avrupa milletlerinin soyu

Aristokrat *F* آریستوکرات Aristokrat

Aryen *i* آرین Arya soyundan olan

Âz *i* آز Hırs, tamah, aç gözlülük

Arenc=Âreng آرنج=آرنگ Dirsek

Arvare آروواره Çene kemiği

Arûğ= Arûk آروغ = آروق Geğirme

Arvend آروند Ululuk, azamet, şevket

Arvin آروین İmtihan, tecrübe, sınama

Arzûy *i* آرزوی Arzu, istek, dilek

Arzu-y *i* Arzu, istek آرزو

Ârd-bîz *va* آردبیز Un eleyen

Arzu Bürden *bm* آرزو بردن Dilemek, istemek, ummak

Arzu be gor *d* آرزو بگور Dileğine eremeyen

Ârzu şikesten آرزو شکستن A dileğini yerine getirmek, tatmin olmak

Ârzu-keş *va* آرزوکش Arzu çeken, istekli

Ârzu-mend *va* آرزومند Arzulu, dileyen istekli

Ârzumendî *im* آرزومندی Dileme isteme, iştiyak

Âresten *m* آرستن Muktedirolmak, gücü yetmek

Arşin *T* Arşın آرشین

Arşiv *F* Arşiv آرشیو

Arkeoloji *F* آرکئولوژی Arkeoloji

Ârman *i* آرمان Arzu, ümid, hasret

Âremîden *m* آرمیدن Dinmek, dinlenmek

Âremîde *s* آرمیده Sakin, dinmiş

Âdaş=ataş آداش=آتاش
Adaş

Âdab-dân آداب‌دان
Adap bilen

Adres *F* Adres آدرس

Âdemek *i* İnsan şeklinde yapılan her şey آدمك

Âdemî *i* آدمي
İnsan, insan oğlu

Âdemiyan *ç* آدميان
İnsan oğulları

Âdemî-beççe *bi* آدمي بچه
İnsan yavrusu

Âdemî-zâd *bi* آدميزاد
İnsan oğlu

Âdîne *i* Cuma günü آدينه

Âdâr=Âzâr آدار=آذار
Mart

Âder Âzer *i* Ateş آدر=آذر

Âzer-perest آذرپرست
Ateşe tapan

Âzer-kede *bi* آذرکده
Ateş tapınağı, mecusi mabedi

Âzer-kîş *va* آذرکيش
Ateşe tapan

Âzîn *i* Ziynet, âyîn آذين

Âzîn-bendî *im* آذين بندي
Şenlik günlerinde şehri donatmak

Âr «Âverden» m. g. آر

Ârâ «Ârâsten» m. g. آرا

Ârâ «Arayende» nin kısa şekli Süsleyen, bezeyen cihan-ara Gibi آرا

Ârâstegi *im* آراستگي
Ziynet, bezek, nizam

Ârâsten *m* Bezemek süslemek, donatmak آراستن

Ârâste *is* آراسته
Bezemiş, bezenmiş

Ârâm *i* آرام
Rahat, huzur, karar

Ârâm-dih *va* آرامده
Rahat veren

Ârâm-kâr آرامكار
Tenbel

Ârâm-gâh *bi*. Rahat yeri, kabir, türbe آرامگاه

Ârâmîden *m* Durmak dinmek, dinlenmek آرامیدن

Ârây «Arasten» *m.g.* آراى

Ârâyiş *h* Bezenme süsleniş, donatış آرايش

Ârayiş-gâh *bi* آرايشگاه
Süslenme yeri, berber dükkânı

Ârâyiş-ger *bi* آرايشگر
Süsleyen berber,

Ârâyende *if* آراينده
Süsleyen, bezeyen

Art=Arc آرت=آرج
Dirsek

Artist *F* آرتيست
Artis, sanatkâr

Ard *i un* آرد
Ard bihte vu elek avihte Ununu elemiş eleğini asmış

Âsmân hıraş *va* آسمان خراش
GökdelenApartman

Âsmân, risman *d* آسمان ریسمان
Saçma sapan söz

Âsman-ğurriv *bi* آسمان غریو
Gök gürlemesi

آسمان سوراخ شدن

Âsman sûrah şüden *bm*
Gök delinmek, büyük bir hadise olmak

Âsmane Tavan آسمانه

Âsmanî *ib* Semavi Tanrısal, gökle ilgili آسمانی

Âsmend *bi*, Yalancı alık, şaşkın آسمند

Âsûdegân *ç* Rahat ve gailesiz kişiler آسودگان

Âsûdegî *im* Rahatlık huzur آسودگی

Âsuden Rahat olmak, dinlenmek, huzur bulmak آسودن

Âsude Rahat, gailesiz آسوده

Asude-hatır *va* Gönlü rahat, huzurlu آسوده خاطر

Âsûde-dil *va* Gönlü rahat, huzurlu آسوده دل

Asya *i* Asya kıt'ası آسیا

Asya *i* Değirmen آسیا

Âstân-Âstâne Eşik, papuçluk mecazen sultan sarayı آستان = آستانه

Âstân-busî *im* Eşik öpme Büyüklerle teşerrüf etme آستان بوسی

Âstân-ı fena *d* Dünya آستان فنا

Âster Astar آستر

Âstîn *i* Yen, cüppelerin geniş kolu آستین

آستین افشاندن = آستین فشاندن

Âstîn efşanden Âstîn feşanden
Yenini silkmek; vaz geçmek, bıkmak, raksetmek

آستین برچیدن = آستین بالا زدن

Âstîn berçiden *bm*
Âstîn bâlâzeden *bm*
Yenini sıvamak
İşe girişmek, davranmak

آستین بر گناه کشیدن

Âstîn ber günah keşiden *bm*
Affetmek, suç bağışlamak

Asfalt *F* Asfalt آسفالت

Asfalt-rîzî *im* Asfalt dökme آسفالت ریزی

Âsman *i* Gök, sema آسمان

Âsman-pâye *bi* Yüksek bina, yüce makam آسمان پایه

Âsman peyma *va* Uçak آسمان پیما

Âzmûn *bi* İmtihan, sınama آزمون

Âzver *bi* Haris, hırslı, aşırı istekli آزور

Âjden *m* İğne batırmak, çentmek, dişeylemek آژدن

Âzuğa *T* Azık, yiyecek آزوغه

Ajan *F* Delege, ajan آژان

Ajans *F* Delegelik, Ajans, haber salma آژانس

Âjeng *i* Yüzde beliren buruşuk آژنگ

Âs *i* Değirmen آس

Âsâ *l* «Son ek» gibi devâsa=dev gibi آسا

آسائیدن=آسایدن

Âsâîden, Âsâyîden *bm* Ba «Asüden»

Âsan *S* Kolay آسان

Asansör *F* Asansör آسانسور

Âsânî *im* Kolaylık, suhulet آسانی

Âsâyiş *H* Huzûr, rahat, dinlenme آسایش

Âsâyişgâh *bi* Dinlenme yeri آسایشگاه

Âsbân *bi* Değirmenci آسبان

Asprin *F* Asprin آسپرین

Âzâdî *i* Hürriyet, serbestlik آزادی

Âzâdîhâh *va* Hürriyeti isteyen, hürriyet sever آزادیخواه

Âzâr İncitme, eziyet, zarar üzürden m. g, آزار

Âzârdâden *bm* Zarar vermek آزار دادن

Âzâr resaniden Zarar eriştirmek آزار رسانیدن

Âzürden *m* İncitmek, incinmek آزردن

Âzerm Haya, utanma آزرم

Âzerm-gîn *s* Utangaç, haya sahibi آزرمگین

Azfendâk *i* Eleğim sağma (gökkuşağı) آزفندك

Âzma-y Azmuden m. g آزما-ی

Âzmâyan *sm* Tecrübe eder bir halde, tecrübe eden آزمایان

آزمائیدن=آزمایدن

Âzmaîden-Âzmayîden Sınamak, tecrübe etmek

Âzmayişgâh *bi* Deneme yeri, laboratvar آزمایشگاه

Âzmayişger *bi* Deneyici, sınayıcı آزمایشگر

Âzmûden *mi* Sınamak, denemek آزمودن

Âzmend *bi* Haris, hırslı, açgözlü آزمند

Âşna kerden آشنا کردن
Bildirmek, tanıştırmak

Âşnâver آشناگر
Yüzücü, yüzgeç

Âşnâger *bi* آشناور
Yüzücü, yüzgeç

Âşnâyî *im* Tanışma, tanış olma, tanışıklık آشنایی

Âşûb *i* Fitne, kaynaşma, inkilap, tuğyan آشوب

Âşûb «Aşüften» m. g. آشوب

Âşûbgâh *bi* İnkılab ve ihtilâlin yapıldığı yer آشوبگاه

Âşûb-ger *bi* İhtilâlci آشوبگر

Âşûb-nâk *s* Karışık, perişan, kükünç آشوبناک

Âşûbende *s* Kışkırtan, karıştıran آشوبنده

Âşûbiden *m* Perişan olmak آشوبیدن

Âşûrden Karmak, yoğurmak آشورده

Âşûften Ba. «Aşüften» آشوفتن

آشیان = آشیانه

Âşiyan = Âşiyane Yuva, oda

Ağa *T* آغا
Ağa, bay, hanım, hatun

Ağa bacı *T* آغاباجی
Büyük kız kardeş

Âşüften *m* آشفتن
Hal ve akıl bozulmak, Perişan olmak

Âşüfte *s* Çılgın, Aklı ve hali bozuk آشفته

Âşüfte-hal آشفته حال
Hali bozuk

Âşüfte-hatır آشفته خاطر
Fikri perişan

Âşüfte-mu *va* آشفته مو
Saçı karışmış, saçı dağınık

آشکار، آشکارا، آشکاره

Âşikâr = Âşikâra = aşikâre Belli, apaçık, zahir

Âşikâr sahten آشکارساختن
Meydana çıkarmak

Âşikâr-sâzî آشکارسازی
Meydana çıkarma izhar etme

Âşmâl Yaltakçı آشمال

Âşmâlî Yaltakçılık آشمالی

Âşnâ Yüzücü, yüzgeç آشنا

Âşnâ *s* Bildik, biliş tanışıklık آشنا

Âşnâ şüden *bm* آشناشدن
Tanınmak, bilinmek tanışmak

Âşnâ sâhten *bm* آشناساختن
Bildirmek, haber-dar kılmak

Âşamideni *i* آشامیدنی
İçilecek şeyler

Âş puhten *m* آش پختن
Yemek pişirmek

Aş-pez *bi* Aşcı آشپز

Aşpez başi *bi* آشپز باشی
Aşçı başı

Aşpez hane *bi* آشپزخانه
Mutfak

Aşpezi *im* Aşcılık آشپزی

Âşti *i* Sulh, barışma آشتی

Âşti kerden *m* آشتی کردن
Barışmak *sulh* etmek

Aşhane *bi* آشخانه
Lokanta, aş evi

Âş-ı halil *bi* آش خلیل
Mercimek

Aşhori *bi* آش خوری
Yemek kaşığı yemek kabı

Âş-idehansûz *d* آش دهانسوز
Faydalı iş kârlı iş

آش درهم جوش

Âş-ı derhem cuş
Karışık, çapraşık iş

آش هر کاسه بودن

Âş-ı her kâse bûden
Her işe burnunu sokmak

Aşgal Süprüntü آشغال

Aşgaldan آشغالدان
Süprüntü kutusu

Âsyâb Değirmen آسیاب

Âsyabâd آسیاباد
Yel değirmeni

Âsyabân *bi* آسیابان
Değirmenci

Âsya be nevbet *d* آسیا به نوبت
Sırayı beklemek
bir işte sırasını beklemek

Âsya seng *bi* آسیا سنگ
Değirmen taşı

Asya-i sağir *bi* آسیای صغیر
Küçük asya anadolu

Âsîb *i* آسیب
Zarar, sadme meşakkat

Âsîb dîde *va* آسیب دیده
Zarar görmüş, zarara uğramış

آسیب رساندن

Âsîb resanden *bm*
Zarara uğratmak

Asistan *F* Asistan آسیستان

Âsîme *i* آسیمه
Şaşkın, sersem

Âsîme-ser *va* آسیمه سر
Başı dönmüş, alıklaşmış

Âş *i* Aş, yemek, azık, gıda آش

Aşam «âşâmiden» m.g. آشام

Âşâmende *i* آشامنده
İçen, içmekte olan

Âşamîden *m* آشامیدن
İçmek

آفتابه خرج لحیم کردن

Âftâbe harc-ı lehim kerden *d* Ibrığı lehime harcamak Boşuna harcamak

Âftâbî Zahir, aşikâr bulutsuz, güneş rengi şemsiye آفتابی

Âftâbî şüden *bm* Meydana çıkmak, görünmek, hava açılmak آفتابی شدن

Âfet-i div *bi* Cin hastalığı, sara, tutarak آفت دیو

Âfet-zede *va* Zarara uğramış, afet görmüş آفت زده

Âferidgâr *i* Yaradan, Tanrı آفریدگار

Âferidegân *ç* Yaradılmışlar, Mahlukat آفریدگان

Âferîden *m* Yaratmak آفریدن

Âferide *s* Yaradılmış, mahluk آفریده

Âferin Aferin, bravo! mübarek, kutlu آفرین

Âferîn «Aferiden» m.g.. آفرین

Âferiniş *hn* Yaratış, yaradılış, hilkat آفرینش

Âferinende *if* Yaradan, Yaratıcı آفریننده

Âfgane *i* Düşük, vaktinden önce doğan yavru آفگانه

Âftâbrû *va* Güneşe karşı olan yer güneş yüzlü آفتابرو

Âftâb-zedegi *im* Güneş çarpma آفتاب زدگی

Âftâb-zede *va* Güneş çarpmış kimse آفتاب زده

Âftâb-zerdî *im* Güneşin batışı ve kızıllığı آفتاب زردی

Âftâb-süvar *hi* Sabahları erken kalkan kimse آفتاب سوار

Âftâb-gerdan *bi* Güneş başlığı, güneşlik آفتاب گردان

Âftâb-giriftegi *im* Güneş tutulma آفتاب گرفتگی

Âftâb girlften *bm* Güneş tutulmak آفتاب گرفتن

Âftâb-kerden *bm* Güneşlendirmek, Güneşe sermek آفتاب کردن

Âftâb-ı leb-i bam *d* Devamsız, ömrün sonu آفتاب لب بام

Âftâb-gîr *bi* Güneşli yer, Güneş alan yer, şemsiye آفتاب گیر

Âftâb ne zede *bi* Daha güneş doğmadan.. آفتاب نزده

Âftâbe *i* Ibrık, su ısıtılan kap آفتابه

آفتاب ازپس کوه بر آمدن

Âftab ez pes-i kûh ber âmeden *d*
Umduğuna kavuşmak

آفتاب از مغرب بر آمدن

Âftab ez magrib ber âmeden *d*
Kıyamet kopmak

آفتاب بر سر کوه

Âftab-ı ber ser-i kûh *d*
Hayatın sonu

Âftab ber divar *d* آفتاب بر دیوار
Hayatın sonu

آفتاب بر لب بام

Afteb berlebi-bam *d*
Hayatın sonu

آفتاب بگل اندودن

Âftab be gil endûden *d*
Güneşi balçıkla sıvamak

Âftab-perest *va* آفتاب پرست
Güneşe tapan ayçiçeği

آفتاب خوردن

Âftab horden *m*
Güneşte esmerleşmek

Âftab horde *s* آفتاب خورده
Gün yemiş kararmış

Aftab dâden *bm* آفتاب دادن
Güneşlendirmek

Aftab-ruy آفتاب روی
Güneş yüzlü
Güneş gibi parlak

Âğâr Nem, ıslaklık
Talırik, teşvik, kışkırtma آغار

Âğâr «Ağarden» m.g. آغار

Âğârden *m* آغاردن
Islatmak, karmak, yoğurmak

Âğâz *i* آغاز
Başlangıç, başlama

Âğâz ger *s* آغاز گر
Koşuda, koşma emir ve işaretini veren

Âğaz kerden *m* آغاز کردن
Başlamak

Âğazende *s* آغازنده
Yüce Tanrı

Âğâziden *m* آغازیدن
Başlamak

Âğalîden *m* آغالیدن
Kışkırtmak, çiğnemeden yutmak

Ağüz, Ağuz *i* آغز = آغوز
Ağız dediğimiz taze süt

Âğışten *m* آغشتن
Bulaşmak bulaştırmak karmak yoğurmak

Âğışte *s* آغشته
Bulaşmış bulanmış

Agıl Ağıl آغل

Âğûş *i* آغوش
Kucak ağuşiden m.g.

Âğuşiden *m* آغوشیدن
Kucaklamak

Âftab Güneş آفتاب

Âlâyiş *h* آلایش
Bulaşış, bulaşma günahkârlık, ALûden m. h.

Albâlu Vişne آلبالو

Album *F* Albüm آلبوم

Albumin *F* Albumin آلبومین

Âlet şüden *bm* آلت شدن
Alet olmak, Aldatılmak

Âlet kerden *bm* آلت کردن
Alet etmek, Aldatmak

Alış *T* Alış, alma آلش

Alış değiş *T* آلش دگش
Mübadele, Takas

Altun *T* Altun آلتون

آلغونه = آلگونه

Algûne Algune *bi* Allık

Âlûften *m* Ba. Aşüften آلفتن
kızma, aşık olmak

Âlüfte *s* Aşüfte, آلفته
perişan, öfkeli, aşık

Âlû Erik آلو

Âlû bâlû *bi* Vişne آلوبالو

Alûçe Küçük erik, آلوچه
üzüm eriği

Âlûd *s* آلود
Mülevves, bulaşık

Agûr *i* آگور
Tuğla, kiremit

Âgûş *i* Kucak, Âguş آگوش

Âgeh *s* Agâh, vâkıf, آگه
haberdar, uyanık, bilir

Âgehî *im* İlan, bildiri آگهی

Âgîn *s* آگین
Dolu, doldurulmuş

Al *T* Al renk آل

Al *i* Lohusalık humması, آل
Arapçada : soy ve sülale

Âl-i Resûl *iz* آل رسول
Peygamber soyu

Âl-ı Osman *iz* آل عثمان
Osman oğulları

Ala *T* Al renk آلا

Alâle Lâle, Al lâle آلاله

آلائیدن = آلایدن

Âlâiden Âlâyiden *m*
Ba. «Âlûden»

Alaçık *T* آلاچق
Türkmen çadırı

Alaküleng آلاکلنگ
Tahtaravalli oyunu

Alagarson *F* آلاگارسون
Bir saç kestirme biçimi

Alav Alev آلاو

Âlay Âlûden ve Âlâiden m.g. آلای

Âkenden *m* آكندن
Doldurmak, tıkmak

Akurdeon *F* آكوردون
Akordeon denilen çelgı

Akumülatör *F* آكومولاتور
Akümülatör

Âgâh *s* آگاه
Haberdar, uyanık

آگاهاندن = آگاهانيدن

Âgâhândan = Âgâhânîden *m*
Haberdar kılmak, uyarmak

Âgâh bûden *bm* آگاه بودن
Haberdar olmak, uyanık olmak

Âgâh şüden *bm* آگاه شدن
Uyanık, Haber almak, vâkıf olmak

Âgâhi *im* Vukuf, haber, ilân آگاهى

Âgâhidâden آگاهى دادن
İlân etmek, bildirmek

Âgâhîden *m* آگاهيدن
Vâkıf olmak, haberdar olmak

Âgür *i* آگر
Tuğla, kiremit

Agrandisman *F* آگرانديسمان
Büyültme

Âgen «Agenden» m.g. آگن

Âgenden *m* آگندن
Tıkmak, doldurmak

Âgende *s* آگنده
Tıkılmış, dolu taşkın

Âgende-gûş *ta* آگنده گوش
Kulağı dolu

Ak *T* Ak آق

Aka Ağa sahip, bay آقا

Âkaî, akayî *i* آقائى = آقايى
Efendilik büyüklük

Aka banu *bi* آقا بانو = آق بانو
Büyük hanım

Aka zade *bi* آقا زاده
Ağa zade, bey zade

Akasi *t* ...Ağası آقاسى
Ulu, büyük, ağa

Akçe *t* Akçe, para آقچه

Ak sunkur *t* آق سنقر
Ak şahin

Aksakal آق صقال
Ak sakal, Bir topluluğun büyüğü

Akşam *t* Akşam آقشام

Ak *i* Utanç zarar, felaket آك

Akademi *F* Akademi آكادمى

Aktör *F* Aktör آكتور

Aktris *F* Sinema tiyatro oyuncusu آكتريس

Aktiv *F* Faal, işler bir halde آكتيو

Akrobat *F* Canbaz آكروبات

Akrobasi *F* Akrobasi, spor oyunları آكروباسى

Âmûzişgâh *bi* آموزشگاه
Öğretim yeri okul

آموزش و پرورش

Âmûziş-u perveriş
Talim ve terbiye

Âmûzgâr *i* آموزگار
Öğretmen-Muallim

Âmûzende *if* آموزنده
Öğretmen, öğreten

Âmusnî *i* آموسنی
Kuma ortak

Amonyak *F* آمونیاك
Amonyak

Âmîhten آمیختن
Karmak, karışmak, karıştırmak

Amiral *F* Amiral آمیرال

Âmîz Âmihten m. g. آمیز

Âmizemu *bi* آمیزه مو
Kır saçlı

Ân O آن

Ân Çoğul edatı, canlı isimlerin sonuna gelerek çoğul yapar: Şagirdân, Âmuzgârân gibi آن

Ân *i* Ruh ve manâ güzelliği, cazibe آن

Ân-ı İsim ve zamirlerin başına gelerek mülkiyet bildirir Anı-men Ân-ı tü. Benimki seninki gibi آن

Ân Vakit, Zaman آن

Âmürz آمرز
«Amürziden» m. g

Amürziş *h* آمرزش
Affetme, bağışlama

Âmürzgar *bi* آمرزگار
Affeden, bağışlayıcı Tanrı

Âmürzende *if* آمرزنده
Bağışlayıcı, af edici

Âmürzîden *m* آمرزیدن
Af etmek,bağışlamak

Âmürzîde آمرزیده
Af edilmiş, bağışlanmış

Amfiteatr *F* آمفی تئاتر
Yarım daire şeklinde büyük açık Tiyatro

آموختگان ازل

Âmûhtegân-ı ezel *bi*
Ezeli öğreticiler (Peygamberler)

Âmûhten *m* آموختن
Öğretmek, öğrenmek bellemek, belletmek

Âmûhtenî *ml* آموختنی
Öğrenmeye lâyık olan şey

Âmûz«Amûhten» m.ğ. آموز

Âmûza Amca zade آموزا

Âmûzânîden *m* آموزانیدن
Öğretmek belletmek

Âmûziş *h* آموزش
Talim-öğretiş-öğretme

Âmârden *m* Sayım yapmak, hesabetmek آمارْدَن

Âmâs *i* Şişme, Vücüttaki yara ve bere şişi آماس

Âmâsîden *m* Şişmek, şiş yapmak آماسيدَن

Âmâsîde *s* Şişmiş, şişkin آماسيده

Ambülans *F* Hastahane arabası آمبُولانس

Amper-senc *va* آمپرْسَنج

Amper ölçen, Ampermetre

Ampermetr *F* Ampermetre آمپرْمتر

Ampul *F* Ampul آمپُول

Âmeden *m* Gelmek آمَدَن

Âmedengâh *bi* آمدنگاه

Gelişyeri, geliş zamanı

Âmedenî Gelmek üzere olan gelecek olan آمدَنی

Âmed u reft *m* آمدُ و رَفت

Gelip gitme, ziyaret

Âmed u şüd *m* Gelip gitme, uğrama آمدُ و شُد

Âmede *s* Gelmiş, gelen, gelerek. yerinde söylenenen söz آمده

Âmede-gû *va* آمده گو

Yerince söz söyleyen

Âlûdegî *im* آلُودَگی

Bulaşıklık, pislik, günahkârlık

Âlûden *m* Bulaştırmak bulaşmak آلُودَن

Âlûde *s* Pis, kirli, mülevves bulaşık lekeli آلُوده

Âlûde-dâmen *va* آلُوده دامَن

Eteği kirli, günahkâr

Âlûde şüden *bm* Sıkıntıya düşmek bulaşmak pislenmek آلُوده شُدَن

Aluminyum *F* Alüminyum آلومينيُوم

Âlihe-peresti *im* آلِهه پَرَستی

İlâhlara, Putlara tapma

Âlîz Çifte atma آليز

Amatör *F* Amatör آماتُور

Âmâç *i* Hedef, ok nişanesi آماج

Âmâçgâh *bi* hedef yeri, nişangah آماجگاه

Âmâdgâh *bi* Askeri depo آمادگاه

Âmâden *m* Yapmak, hazırlamak meydane getirmek آمادَن

Âmâde *s* Hazır, hazırlanmış آماده

Âmâr *i* Sayım, istatistik, آمار

Âmâr-şınas *va* İstatistik uzmanı آمارْشِناس

Âmârger *bi* İstatistik memuru آمارگَر

Âvend *i* Delil, burhan, kab, (desti). آوند

Âveng *i* Asılı olan şey, dizi, üzüm ve meyve astığımız ip hevenk sapı آونگ

Âveh Eyvah, yazık, tüh, ah ! آوه

Âvîhtegi *im* Takılma, asılma آویختگی

Âvîhten *m* Asmak, Asılmak, sarılmak آویختن

Âvîz «Avihten» m. g. آویز

Âvîzan *s* Asılı, sarkmış آویزان

Âvîze Avize, askı, küpe آویزه

Âvîje Temiz, halis, saf آویژه

Ah Ah, tasa bildiren kelime آه

Âha Evet, öyledir, güzel âlâ, manalarında cevab آها

Âhar Aş, kola, zamk آهار

Âhar dâden *bm* Kolalamak آهار دادن

Âhar-dar *bi* Kolalı, parlatılmış kâğıt آهاردار

Âhân Aman, sakın ha! آهان

Ahay Hey ! آهای

Âvâz giriften *bm* Ses kısılmak آواز گرفتن

Âvâze *i* Ses, şöhret آوازه

Âvâzehân *bi* Şarkıcı, okuyucu آوازه خوان

آوازه نشستن

Âvâze nişesten *bm* Şöhretten düşmek

Avans *F* Avans, peşin para آوانس

Âveh ! Eyvah, ah, yazık ! آوخ

Aver «Averden» m. g. Averden'in kısa şekli آور

Vasfı terkibi ve birleşik isim meydana getirmek için son ek olarak kullanılır.
Misal : Şerm-aver Bâr-aver gibi

Âverd Savaş آوردْ

Âverdgâh *bi* Savaş yeri آوردگاه

Âverden *m* Getirmek, taşımak hikâye ve nakletmek, doğurmak آوردن

Âverde *s* Getirilmiş, getirmiş, hikâye edilmiş. آورده

Âverende *if* Gitirici, getiren آورنده

Avril *F* Nisan (Nisan) ayı آوریل

Avşen *i* Kekik otu آوشن

Avuka *F* Avukat آوکا

Anket ,,O ki seni ...Oki sana «Anki türa» nın kısaltılmışı آنكَتْ

Ankes O kimse ki O kimse آنكَسْ

Ankeş O ki, sen onu آنكَشْ

Anki O ki آنكِه

Ângâh O zaman, O vakit آنگاه

Âne Nisbet ve yaraşma edatı Şâhâne, Rûzâne, Mâderâne gibi آنه

Anha ç Onlar, o şeyler آنها

Anheme O kadar, pek, onca آنهَمَه

Ânî Birden bire (Zamanla ilgili) آنِي

Âvâ Ses آوا

Âvâr = Âvârçe *i* Hesap defteri, gelir - gider defteri آوار = آوارچه

Âvâre *s* Serseri, perişân آواره

Âvâre-gerd Âvâre dolaşan, serseri آواره گَرْد

Âvâregî *im* Serserilik, Âvârelik آوارگِي

Âvâz *i* Ses, nağme, şöhret آواز

Âvâz-kerden *bm* Seslenmek, çağırmak آواز كَردَن

Anatomi *F* Anatomi آناتومِي

Anarşi *F* Kargaşalık آنارشِي

Anarşist *F* Anarşist آنارشِيست

Anarşizm *F* Anarşizm آنارشِيزم

Ânân ç Onlar آنان

Ânânki Onlarki آنانكِه

Antik *F* Antika-eski آنتِيك

Anca Ora, Orası آنجا

Ancihan O cihan-Ahiret آنجِهان

Anç - Ançi O şeyki, o şey آنچ = آنچِه

Ançünan Öyle, Öylece آنچُنان

Andun Ora, o zaman, öyle آندون

Ânsan O şekilde, öyle آنسان

Anserâ O cihan Ahiret, Öbür dünya آن سَرا

Ansu-y O taraf, O yön آنسو-ی

Ankadr O kadar آنقَدْ

Ansiklopedi *F* Ansiklopedi آنسِيكلوپه‌دی

Ânek İştecik, işte sana, nah! آنَكْ

Âhû güzeşt *d* آهو گذشت
Âhû geçti, fırsat elden kaçtı

Âhun *i* Delik, lâğım آهون

Âhun-bür *bi* آهون بر
Lâğımcı, delik açan

آهوی لنگ گرفتن

Âhu-yi leng giriften *d*
Topal ceylân tutmak
âcizlere sataşmak

Ahyane *i* آهیانه
Kafa tası, beyin kemiği

Âhîhten *m* آهیختن
Çekmek sıyırmak, çıkarmak

Ây Ameden m. g. آی

Âyâ Acaba? olurmuki? آیا

Âybek *T.* Put, Sanem آیبك

Âyendegân *ç* آیندگان
Gelenler

آیندگان و روندگان

Âyendegân u Revendegân
Gelip gidenler, gelen geçenler

Âyende *if* آینده
Gelen, gelici

Sal-ı ayende *bi* سال آینده
Gelecek yıl

آینده و رونده

Âyende u revende *bi*
Gelip giden

Aye=Âyet *a i* آیه = آیت
Âyet

Âhengav Saban آهنگاو

Âhenger *i* Demirci آهنگر

Âhengerî *im* آهنگری
Demircilik

Âhengîden *m* آهنگیدن
Kastetmek, dilemek, Yeltenmek, davranmak

Âh-ı nîmkeş *d* آه نیم کش
Çekinerek çekilen ah

آهنی = آهنین

Âhenî=Âhenîn
Demire mensup, demirden sert, sağlam

Âhû *i* Ceylân, ahû'geyik آهو

Âhû berre *bi* آهو برّه
Ceylân yavrusu

Âhûpâ *va* آهو پا
Ceylân ayaklı, pek çeğirden

Âhû-çeşm *va* آهو چشم
Ceylân gözlü

Âhû-yi Hoten *iz* آهوی ختن
Misk âhûsu

Âhû-yi sifîd *bi* آهوی سفید
Beyaz âhû, seçkin dilber

Âhû-yi sîmîn *bi* آهوی سیمین
Gümüşten âhû, sâki, dilber

Âhû-yi müşk *iz* آهوی مشك
Hotan âhusu, karnından misk çıkarılan âhû

Âhûra müzda آهورا مزدا
İyilik Tanrısı Hürmüz

Âhen-came *bi* آهَنْ جامَه
Sandıklara çekilen çenber

آهَنْ جانْ = آهَنِينْ جان

Âhen-can Âhenin-can *bi*
Demir canlı, Canı pek

Âhen cüft *bi* آهَنْ جُفْت
Saban

Âhen-dil *va* آهَنْ دِلْ
Demir yürekli

Âhen-rüba *va* آهَنْ رُبا
Demir kapan, miknatis

Âhensa *bi* آهَنْ سا
Eğe, törpü

Âhen-saz *va* آهَنْ ساز
Demirci, demir eşya yapan

Âhen-sazî *im* آهَنْ سازِى
Demir eşyası yapma

Âhen-hây *va* آهَنْ خاى
Demir çiğneyen, çılgın, başı sert at

Âhen-reg *bi* آهَنْ رَگ
Demir damarlı, sert huylu

آهَنِ سَرْد كُوفْتَنْ
Âhen-i serd kûften
Soğuk demir dövmek, faydasız iş yapmak

Âhen-keş *va* آهَنْكَشْ
Demir çeken, mıknatis

Âhen-kûb *va* آهَنْكُوبْ
Demir döğen

Âheng *i* آهَنگْ
Akord, düzen, nağme

Ahramen آهرامَنْ = آهرِيمَنْ

Ahrimen *i* Dev, şeytan, kötülük tanrısı

Âhestegî *im* آهِسْتَگِى
Yavaşlık, teenni, yumuşaklık

Âheste *s* آهِسْتَه
Yavaş, yumuşakca

Âhek *i* آهَكْ
Alçı, kireç

آهَكِ آبْ دِيدَه
Âhek-i âbdîde *bi*
Su görmüş kireç

Âhek pezî *bi* آهَكْ پَزِى
Kireç yakmak

Âhek-i zinde *bi* آهَكِ زِنْده
Sönmemiş kireç

Âhek-i mürde آهَكِ مُرْدَه
Sönmüş kireç

Âheki آهَكِى
Kirece mensup, kireçli

Âhen *i* Demir آهَنْ

Âhen-âlât *bi* آهَنْ آلاتْ
Demir eşya

Âhen-bür *va* آهَنْ بُر
Demir makası

Âhen-pâre *bi* آهَنْ پاره
Demir parçası demir talaşı

Âhen-i tefte *bi* آهَنِ تَفْتَه
Erimiş demir

Âhen-ten *bi* آهَنْ تَنْ
Demir vücutlu

İbn ül vakt *a* Eyyam güder, fırsatçı, zaman adamı, istifadeci — ابن الوقت

Opera *F* Opera — اپرا

Epsan Bileyi taşı — اپسان

Epgâne *i* Düşük çocuk — اپگانه

Epyun Afyon — اپیون

Et İkinci şahıs zamiri, Hane-et, Name-et senin evin, senin mektubun gibi — ات

Eta *T* Ata — اتا

Etabek *T* Ata bey, lala, şehzadelerin mürebbisi — اتابك

Etazuni *F* Amerika Birleşik Devletleri — اتازونی

Utak Oda, hücre. Çadır — اتاق

Eter *F* Eter — اتر

Utriş Avusturya — اتریش

İttifak üftâden *bm* Vâki olmak, raslamak — اتفاق افتادن

Atom *F* Atom — اتم

Atomik *F* Atomik, atomla ilgili — اتمیك

Etnografi F Etnografi — اتنوگرافی

Utu Ütü — اتو

İbrik Ibrık — ابریق

Ebzar *i* Âlet — ابزار

Ebzarmend *bi* Âlet ile çalışan, Âletle iş gören — ابزار مند

İblâğıyye *a* İlân, beyannâme — ابلاغیه

Eblek=Ablak Alacalı, benekli — ابلك = ابلق

Ebleh *a s* Budala, ahmak — ابله

Eblehî *im* Budalalık, ahmaklık — ابلهی

İblis *a i* Şeytan — ابلیس

İblis-hû *va* Şeytan huylu, şeytan gibi — ابلیس خو

Ebna-ı beşer *iz* İnsan oğulları — ابناء بشر

Ebna-i cins Aynı cinsten olan insanlar — ابناء جنس

Ebna-yi cihan *iz* İnsan oğulları — ابنای جهان

Ebna-yı dehr İnsan oğulları — ابنای دهر

Ebna-yı rûzgâr İnsan oğulları — ابنای روزگار

Ebna-yı zaman Aynı çağda bulunan insanlar — ابنای زمان

Ebna-yi mülûk *iz* Hükümdarzadeler, şehzadeler — ابنای ملوك

Ebna-yi nev' İnsan oğulları — ابنای نوع

Ebrû zeden *bm* Râzı olmak, işaret etmek — اَبرُو زدن

Ebru-ferah *s* Güler yüzlü, cömert — اَبرُو فَراخ

Ebru-güşade *va* Kaşı açık, güler yüzlü — اَبرُو گُشاده

Ebru-keşide *va* Çekik ve çatık kaşlı — اَبرُو كَشيده

Ebru-keman *va* Keman kaşlı — اَبرُو كَمان

Ebrû-ken *bi* Kaş söken, çımbız — اَبرُو كَن

اَبرُوی پیوسته

Ebru-yi peyveste *sı* Bitişik kaş, çatık kaş

Ebru ferahî *ım* Güler yüzlülük, cömertlik — اَبرُو فَراخی

Ebri *in* Bulutlu, sünger — اَبرِی

Ebrişem *i* ipek — اَبرِیشَم

Ebrişem-tâb *va* İpek büken, eğiren — اَبرِیشَم تاب

اَبرِیشَم فُرُوش

Ebrişem-fürûş *va* İpek satan, ipekçi

اَبرِیشَم مَصنُوعی

Ebrişem-i masnuî *bi* Sun'i ipek

Ebrişimi *in* İpekli, ipekten yapılmış — اَبرِیشمی

Ayna=Âyîne *i* Ayna — آیِنه = آیِنه

Âyînedâr *i* Ayna tutan, berber — آیِنه دار

Ebced *a* Arap alfabesinin harflerini kapsayan sekiz kelimenin birincisi — اَبجَد

Ebced-hân *va* Derse yeni başlayan çocuk, müptedi — اَبجَدْ خوان

Ebed' ül-âbâd *a* Ebedi, boyuna — اَبَدُلآباد

Ebed' üd-dehr *a* Ebedi olarak, boyuna — اَبَدُالدَّهر

Ebedî *in* Ebedi, dâima — اَبَدِی

Ebr *i* Bulut — اَبر

Ebr-i tire *i* Siyah bulut — اَبرِ تیره

İbraz kerden Sunmak, göstermek — اِبراز كردن

Ebr-âlûd *bi* Bulutlu hava — اَبرِ آلُود

Ebreş *i* Alaca renk, benekli at — اَبرَش

Ebr-kâr *s* Şaşkın, salak, hayran — اَبرِ كار

Ebr-i mürde *bi* Sünger — اَبرِ مُرده

Ebrû *i* Kaş — اَبرُو

Ebruvan *ç* Kaşlar — اَبرُوان

ابرُو دَرهَم كَشيدن

Ebru Derhem keşiden *bm* Kaş çatmak

Ahte kerden *bm* İğdiş etmek — اَخْتَه كَردن

Ahçe *T* Akçe — اَخْچَه

Ahsüme Boza — اَخْسُمَه

Ahşic *i* Zıt, mukabil, aykırı muhalif, unsur, organ — اَخْشِيج

Ahşican *ç* Zıtlar, organlar — اَخْشِيجَان

اَخْطَبُوت = اخطابُوت

Ahtabut *i* Ahtapot

Ahger *i* Dumansız ateş, kor — اَخْگَر

Ahgül *i* Buğday ve arpa kılçığı — اَخْگُل

Ahm *i* Surat asıklığı — اَخْم

Ahm kerden Surat asmak, yüzünü ekşitmek — اَخْم كَردن

Ahmû *s* Asık suratlı — اَخْمُو

Edâ Eda, naz, cilve, kırıtma — اَدا

Hoş eda Hoş eda, güzel sesli — خُوش اَدا

Eda-yi deyn *iz* Borç ödeme — اَدايِ دَيْن

Eda-yi namaz *iz* Namaz kılma — اَدايِ نَماز

Edeb-âmûz *va* Edeb öğreten, öğretici, edeb öğrenen, öğrenci — اَدَب آمُوز

Edeb kerden *bm* Te'dip etmek, paylamak, terbiyesini vermek — اَدَب كَردن

Ahmakane Ahmakca — اَحْمَقانه

Ahval-Pürsî *im* Hal hatır sorma — اَحْوال پُرسِی

İhya kerden *bm* İhya etmek, yenilemek — اِحْيا كَردن

Eh Ah, vah, oh ne güzel ! — اَخ

Ahbar-ı şayia *sı* Şüyu' bulmuş, yayılmış haberler — اَخبارِ شايِعَه

Ahter Yıldız, talih, şans — اَخْتَر

Ehter-suhte *va* Kötü talihli — اَخْتَر سُوخْتَه

İhtira'kerden *bm* İcat etmek — اِخْتِراع كَردن

اَخْتَربِين = اَخْتَر شُمارْ

Ahterbîn = Ahter-şumar Yıldız sayan, aşk veya kederden dolayı uykusuz kalan, müneccim

Ahter-şınaht Astronomi, ilm-i nücûm — اَخْتَر شِناخت

Ahterî *in* Müneccim — اَخْتَرِی

اَخْ تُفْ = اَخْ تُو

Ahtûf = Ahtufu Haktul diye tükürme

اَخْ تُفْ كَردن

Ahtûf kerden *bm* Tükürmek

Ahte *s* İğdiş edilmiş — اَخْتَه

İcaze-İcazet *a* Müsaade, ruhsat, izin, şehadet-nâme — اِجازه = اجازت

İcaze-nâme *bi* Şehadet-name, ruhsat tezkiresi — اِجازه نامه

Ocak = Ocağ *T* Ocak, soy sop aile — اُجاق = اجاغ

Ocak-i frengî *bi* Kuzine, soba — اُجاقِ فَرَنگی

Ocak-kûr *ra* Evlâtsız, çocuksuz kimse — اُجاقْ کُور

Ocak-ı neftî *bi* Petrol sobası — اُجاقِ نَفْتی

Ecram-ı semavî *bi* Yıldızlar — اَجْرامِ سَماوی

Ecram-ı feleki *bi* Yıldızlar — اَجرامِ فَلَکی

Ecnas *a* Cinsler, kumaşlar — اَجناس

Ecnebî-perest *va* Yabancı hayranı — اَجنَبی پَرَسْت

Ahzab-ı siyasî *bi* Siyasi partiler — اَحْزابِ سِیاسِی

İhsas kerden *bm* Hissetmek, sezmek — اِحْساسْ کَردَن

İhtiyatkâr *bi* İhtiyatlı, çekingen — اِحْتِیاطْکار

İhram besten *bm* İhrama girmek, Kâbede dikişsiz bürgü giymek — اَحْرام بَستَن

İhzariyye Celpnâme — اِحْضاریه

Utükeş *bi* Ütüleyen — اُتوکَشْ

Otübus *F* Otobüs — اُتوبُوس

Otükar *F* Özel seyahat otobüsü — اُتوکار

Otomatik *F* Otomatik — اُتوماتیك

Otomobil *F* Otomobil — اُتوموبیل

Otomobil-ran *bi* Otomobil süren, şoför — اُتوموبیل رَان

Etiket *F* Etiket — اَتیکَتْ

Oturak *T* Konaklama (gece) — اُتُراق

Esas *a* Ev eşyası — اَثاث

İcabet kerden *bm* Kabul etmek, cevap vermek — اِجابَت کَردَن

İcare *a* Kira — اِجاره

İcarebaha *bi* Kira bedeli — اِجاره بَها

İcaredar *bi* Kiraya veren, ev sahibi — اِجاره دار

İcare dârî *im* Kiraya verme, kiralama — اِجاره داری

İcare nâme *bi* Kontrat senedi — اِجاره نامه

İcare nişîn *bi* Kirayla oturan, kiracı — اِجاره نِشین

İcarî *in* kiralık — اِجاری

Erd Kahir, öfke — ارد

Erd-i şir *bi* İran Padişahlarından birkaçının adı — اردشیر

Ürdek *T* Ördek — اردك

Ürdün Ürdün — اردن

Erdenk Birinin kıçına tekme vurma — اردنگ

Urdu *i* Ordu, asker, kamp — اردو

Ordu bazar *bi* Alıcı ve satıcı kalabalığı — اردو بازار

Ordugâh *bi* Ordugâh, ordunun konakladığı yer — اردوگاه

Orduzeden *bm* Kamp kurmak, konaklamak — اردوزدن

Ürdi bihişt *bi* Nisan — اردی بهشت

Erde *i* Öğütülmüş susam — ارده

Erz = Erziş *i* Değer, kıymet — ارز = ارزش

Erzan *i* Ucuz — ارزان

Erzan-harid *bi* Ucuza alınan şey — ارزان خرید

Erzan-furûş *va* ucuz satan, ucuz alınan şey — ارزان فروش

Erzanî *im* Ucuzluk, bolluk, çokluk, Bağışlama — ارزانی

ارزانی داشتن

Erzanî dâşten *bm* Bağışlamak, bedava vermek

Erzen Darı — ارزن

Erzenîn *in* Darıdan yapılma — ارزنین

Erze Samanlı sıva, Çamdan çıkarılan zift — ارزه

Erzeger *bi* Sıvacı — ارزه گر

Erz-yâb *va* Değer biçen, Kıymet biçen, — ارزیاب

Erz-yâft *bi* Kıymet biçme, bir şeyin değerini bulma — ارزیافت

Erz-yâbî Kıymet biçme — ارزیابی

Erziden *m* Değmek, lâyık olmak — ارزیدن

Erzende *if* Deyen, bahalı bahadar, değere sahip, değerli — ارزنده

Erjeng *i* Ressam. Mani'nin, Peygamberliğine bir mucize olarak göstermiş olduğu resimli kitabı — ارژنگ

Ürş *i* Ardıç ağacı — ارس

Urus Rus — ارس

İrsal dâşten *bi* Göndermek, yollamak — ارسال داشتن

Aristo Âristo Meşhur Yunan'lı Filozof — ارسطو

Urangutan *F* اُرانگوتان
Orangutan denilen iri maymun

Erbap *a* Sahip اَرباب

Erbab-ı dil اربابِ دِل
Gönül sahipleri

Erbab-ı hüner اربابِ هُنَر
Hüner sahibleri, sanatkârlar

Erbab-ı kalem *iz* اَربابِ قَلَم
Muharrir, yazarlar

Ortodoks *F* اُرتودُوکس
Ortodoks

Ertiş Ordu اَرتِش

Ertiştar *bi* اَرتِشتار
Ordu komutanı

Ertişdar *bi* اَرتِشدار
Ordu komutanı

Ertiş keşî *im* اَرتِش کَشی
Asker sevketme

Erteng *i* اَرتَنگ
Meşhur Çin rahibi Nakkaş MANİ'nin resimli kitabı veya evi

Erc kıymet, değer اَرج

Ercmend *bi* اَرجمند
Kıymetli değerli, sayın

Ercuvan اَرجُوان
Erguvan

Erçend اَرچَند
Her nekadar

Erçi اَرچه
Eğer ki, her nekadar

Erçin *i* اَرچین
Merdiven, basamak

Edebiyat *a* اَدَبیات
Edebiyat

İdrar *a* Aylık, yıllık, maaş, sidik اِدرار

İddia kerden *bm* اِدِّعا کَردن
İddia etmek, savunmak

İddia nâme *bi* اِدِّعانامه
İddia name

Ezan güften *bm* اَذان گُفتَن
Ezan okumak

Ezan-gû *va* اَذان گو
Ezan okuyan müezzin

İzin hasten *bm* اِذن خواستَن
İzin dilemek, müsaâde istemek

İzin dâden *bm* اِذن دادَن
İzin vermek, müsaade etmek

اَذیَّت کَشیدن

Eziyet keşiden *bm*
Eziyet ve sıkıntı çekmek

Eziyet kerden *bm* اَذیَّت کَردن
Eziyet etmek, sıkıntı etmek

Er Eger kelimesinin kısaltılmış şekli اَر

Erabeçi *T* اَرابه‌چی
Arabacı

Erabe-ran *bi* اَرابه‌ران
Araba süren

İdare kerden *bm* اِرادَه کَردن
Emir buyurmak dilemek

İradetmend *s* اِرادَتمند
Sadık, dost, muhlis

Ezber kerden *bm* اَزبَر كَردن
Ezberlemek

Ezbera-yi اَز براىِ
için... den dolayı

اَز بُز تَر شِيرِ دُوشِيدن

Ezbüz-i ner şir düşiden *d*
Erkek keçiden süt sağmak, pek becerikli olmak

Ez bes اَز بَس
Pek pek çok, o kadar..

Ez bes ki اَز بَس كِه
O kadar ki, o kadar çok ki, öyle ki

Özbek şuden ازبك شُدن
İffit keşilmek

Ez bün-i dendan اَز بُنِ دَندان
İstiyerek, istekle

Ez bün-i güş *d* اَز بُنِ گُوش
İstiyerek, istekle

Ez behr-i çi اَز بَهرِ چِه
Neden dolayı, niçin?

Ez behr i Hudâ اَز بَهرِ خُدا
Allah için, Allah aşkına!

اَز پا دَر آمدن

Ez pa der âmeden *d*
Yorulmak, bitmek, bıkmak, ölmek

اَز پا در آوَرْدن

Ez pa der âverden *d*
Usandırmak, devirmek, öldürmek

اَز رَده بِيرُون شُدن

Ez perde bîrun şüden *d*
Meydana çıkmak, aşikâr olmak

اَز آب دَر آمدن

Ez Âb derâmeden
iyi veya kötü şekilde meydana gelmek, türemek

Ez Âb güzeşte اَز آبِ گُذَشته
Hediye

اَز آب گِره گِرِفتَن

Ez Âb Girih giriften
Mal elde etmekte mâhir olmak

Ez anbaz اَز آن باز
O vakitten beri

Ez ancâ اَز انجا
Oradan

Ez ancâ ki اَز آنجاكه
.....den dolayı
dığından ...den ötürü

Ez ancihet اَز آنْ جِهَت
O yönden, ondan dolayı

Ez anbiba'd اَز آن بِبَعْد
Ondan beri, ondan sonra

Ez ançi اَز آنچِه
O şeyden ki

اَز اَولْ تا آخِر

Ez evvel tâ âhir
Baştan sona kadar, başlangıçtan sona kadar

Ez anru اَز آن رُو
O yüzden, ondan dolayı

Ez incihet اَز اِين جِهَت
Bu yönden, bundan dolayı

Ezin biba'd اَز اِين بِبَعْد
Bundan sonra

Ezber Ezber اَزْبَرَ

İrem *i*
Cennet bahçesi — اِرَم

Erman *i*
Gaye, arzu, ümit — اَرمان

Ermânîden *m*
Arzulamak, hasret çekmek — اَرمانِيدن

Ermeğan *i*
Hediye, armağan — اَرمَغان

Ermen *i*
«Eğer men»in kısaltılmış şekli. Eğer ben — اَرمَن

Ermenî
Ermeni — اَرمَنِي

Erne
Yoksa... değilse.. — اَرنه

Ervahuna fedahu *a*
Canlarımız ona feda olsun — اَرواحُنا فِداه

Ervare *i*
Çene kemiği — اَرواره

Urup-Urupa *F*
Avrupa — اُروب=اُروپا

Urupaî
Avrupalı, avrupaya mensup — اُروپائِي

Erre Bıçkı — اَرّه

Erre kerden *bm*
Biçmek — اَرّه كَردن

Erre-keş *va*
Bıçkı ile biçen — اَرّه كَش

Erre mahî *bi*
Testere balığı — اَرّه ماهِي

Erîke Koltuk, taht — اَرِيكه

Ez ..Den — اَز

Arslan *T* Arslan — اَرسلان

Urusi *i* Rus'a mensup, bir çeşit kundura — اُرسِي

Erşed-i evlâd
İlk çocuk, büyük çocuk — اَرشَدِ اَولاد

Arşimidis
Arşimidis — اَرشِميدِس

Erğuştek *i*
Hoplamak, oynamak parmak şakırdatmak, — اَرغُشتَك

Erganun *i*
Erganun denilen çalgı — اَرغَنون

Erganun-zen *va*
Erganun çalan — اَرغَنون زَن

Erganun-saz *va*
Erganun yapan — اَرغَنون ساز

Erguvan
Erguvan denilen kırmızı renkli çiçek — اَرغُوان

Erguvanî
Erguvan renginde — اَرغُوانِي

Ergun
Erganun — اَرغُون

Erkân-ı harp
Genel kurmay — اَركانِ حَرب

Erkân-ı Devlet
Devlet erkânı, vezirler — اَركانِ دَولَت

Urkestır
Orkestra — اُركَستر

Urg
Org denilen kiliselerde çalınan çalgı — اُرگ

Org-zen
Org çalan — اُرگ زَن

Urgan *F*
Organ, uzuv — اُرگان

اَز راه بَدَر بُردن

Ez rah beder bürden *d*
Yoldan sapıtmak, aldatmak

Ezrak-pûş *va*
Mavi giyinmiş — اَزرَق پُوش

Ezrak-çeşm *va*
Mavi gözlü, gök gözlü — اَزرَق چَشْم

Ezrak-fam *vu*
Mavi renkli, gök renginde — اَزرَق فام

Ez rû reften *d*
Mahcup olmak, yenilmek — اَزرُو رَفْتَن

اَز زبان جستن

Ez zeban cesten *d*
Dilden sıçramak, ağızdan çıkıvermek, (ağızdan kaçırmak)

اَز سَرِ پا رَوان شُدن

Ez ser-i pâ revan şüden *d*
Pek çabuk gitmek

اَز سَرِ زَبانها اُفتادن

Ez ser-i zebanha üftaden *d*
Dillerden düşmek, unutulmak.

Ez ser giriften *d*
Baştan tutmak, yeni baştan başlamak — اَز سَر گِرِفتَن

Ez ser-i nev
Yeni baştan, yeniden, tekrar — اَز سَرِ نَو

اَز سَر وَا شُدَن

Ez ser vâ şüden *d*
Baştan savuşmak, tehlike atlatılmak

اَز خَیرِ چیزی گُذَشتَن

Ez hayr-i çîzî güzeşten *d*
Bir şeyin iyiliğinden ümidi kesmek

اَز دَست رَفتَن

Ez dest reften *d*
Elden gitmek, yok olmak

اَز دَست شُدَن

Ez dest şüden *d*
Elden gitmek, kendini kaybetmek, kendinden geçmek

Ez def *i*
Alıç denilen meyve — اَز دَف

اَز دَندهٔ چَپ بَرْ خاستن

Ez dende-i çep berhasten *d*
Sol yanından kalkmak, sakarlaşmak, inadı tutmak, kötü rüyya görmemek

اَز دُور دَست بَر آتش داشتن

Ez dur dest ber âteş dâşten *d*
uzaktan ateşe el tutmak, işin önemini bilmemek

اَز دَهَنِ مار بَر آمدن

Ez dehen-i mâr ber âmeden *d*
Yılan'ın ağzından çıkmak, dos doğru olmak, düzgün olmak

اَز دیده خَواستن

Ez dîde hasten *d*
Gözden istemek, çok istemek

اَز راه اُفتادن

Ez râh üftaden *d*
Yoldan düşmek, yolu kaybetmek

Ez hal reften *d* اَز حال رَفتن
Bihûş olmak, kendini kaybetmek

اَز خاك بُلند كَردن

Ez hâk bülend kerden *d*
Kaldırmak, yükseltmek

اَز خَجالَت آب شُدن

Ez hacalet âb şuden *d*
Pek utanmak, pek sıkılmak

اَز خَر اُفتادن

Ez har üftaden *d*
Eşekten düşmek, ölmek, aldanmak

اَز خَرِ شَيطان پيادَه شُدن

Ez har-i şeytan piyada şüden *d*
Şeytanın eşeğinden inmek, inadı ve dik kafalılığı bırakmak

اَز خَنده رُوده بَر شُدن

Ez hande rûde ber şüden *d*
Gülmekden katılmak

اَز خُودبي خُود شُدن

Ez hod bî hod şüden *d*
Kendinden geçmek, aldanmak

اَز خُود دَر آوردن

Ez hod der âverden *d*
Kendinden uydurmak

اَز خُود گُذشتن

Ez hod güzeşten *d*
Kendinden geçmek, fedakârlık yapmak

اَز پَركار رَفتن

Ez perkâr reften
Kendinden geçmek, iradeyi kaybetmek

اَز پُوست بيرُون آمدن

Ez post bîrun âmeden *d*
Gelişmek, semirmek

اَز پُوست بيرُون آوردن

Ez pos bîrun âverden *d*
Derisini yüzmek

اَز تَه دِل گُفتن

Ez tih-i dil guften *d*
Can ve gönülden söylemek

اَز جا بَر داشتن

Ez ca berdâşten *d*
Yerden kaldırmak, Yüksetmek

اَز چَشم اُفتادن

Ez çeşm uftadan *d*
Gözden düşmek, itibarı kaybetmek

اَز جان سير شُدن

Ez can sîr şuden *d*
Candan bıkmak, usanmak

اَز جا دَر رَفتن

Ez câ der reften *d*
Öfkelenmek, pek kızmak

اَز جان گُذشتن

Ez can güzeşten *d*
Candan geçmek, ölmek

Ezçi ezçiha اَزچه = اَزچِها
Neden, nerelerden, hangi şeylerden

Asansör *F* اَسانسُوْر
Asansör

Esb اَسْب
At

Esb-i Âbî اَسْبِ آبِی
Su aygırı

Esb-i Ahte *sı* اَسْبِ اَخْتَه
İğdiş edilmiş at

Esb-i bârkeş *sı* اَسْبِ بارْكَش
Yük çeken, taşıyan at

Esb-i bed âdet اَسْبِ بَدْ عادَتْ
Kötü huylu at

Esb-i tuhmî اَسْبِ تُخْمِی
Tohumluk at, aygır

Esb-i tîz-rev *sı* اَسْبِ تِيزْ رَوْ
Yörük at, süratli at

Esb-i râm *sı* اَسْبِ رام
Uysal, binek atı

Esb-i serkeş *sı* اَسْبِ سَرْكَشْ
Huysuz at, inatçı at

Esb-i remo *sı* اَسْبِ رَمُو
Ürkek at

اَسْبابِ چايْ خُورِی

Esbab-ı çayhori *bi*
Çay Takımı

اَسْبابْ چِينِی كَرْدَن

Esbab-çînî kerden
Koğuculuk yapmak, entrika çevirmek

Esbab-ı hâne اَسْبابْ خانه
Ev eşyası

Esbab-ı sefer *iz* اَسْبابِ سَفَرْ
Seyahat eşyası ve hazırlığı

Ez nev Yeniden, yeni baştan اَزْ نَوْ

اَزْ هَمْ پاشِيدَن

Ez hem pâşîden *d*
Birbirinden ayrılmak, dağılmak

اَزْهَمْ دَر رَفْتَن

Ez hem der reften *d*
Harap olmak, zayıflamak

اَزْ هَمْ گُذَشْتَن

Ez hem güzeşten *d*
Geçmişteki kötülükleri unutmak, birbirini affetmek

اَزْهَمْ بال گِرِفْتَن

Ez hem bâl giriften *d*
Aylağa konmak, zahmetsizce elde etmek

Ezo-Ez vey اَزُو = اَزَوَیْ
Ondan

اَژْدَر = اَژْدَرْهَا

Ejder = Ejderha
Büyük yılan

Ejder-efken *bi* اَژْدَرْ اَفْكَنْ
Torpil atan

Ejder-şikâr *bi* اَژْدَرْ شِكارْ
Torpil avlayan

Ejder-endaz *bi* اَژْدَرْ اَنْداز
Torpil atan

Ejdeha Ejderha اَژْدَهَا

Esasnâme *bi* اَساسْنامه
Tüzük

Esans *F* اَسانس
Esans

Ez kef reften *d* اَز کَف رَفتَن
Elden gitmek,
yok olmak, ölmek

Ez ki ? Kimden اَز کِه ؟

Ez key? Ne vakitten beri? اَز کی ؟

Ez kiyan ? اَز کیان
Kimlerden ?

اَز کیسهٔ خَلیفه بَخشیدن

Ez kise-i halife bahşiden *d*
Başkasının kesesinden bağışlamak

اَز مَا بِهتَران

Ez ma bihteran *bi*
(Bizden iyiler)=cinler perîler

اَز ماست کِه بَر ماست

Ez mâstki ber mâst *d*
Başımıza gelen bizdendir

اَز مَردِی اُفتادن

Ez merdî üftâden *d*
Erkeklikten düşmek

اَز مِیان بَر داشتَن

Ez miyan ber daşten
Ortadan kaldırmak, gizlemek, yok etmek öldürmek

اَز نا گَه = اَز نا گَهان

Ez nâgeh-Ez nagehan
Ansızın

اَز نَفَس اُفتادن

Ez nefes üftaden
Nefesi kesilmek

اَز سَر وا کَردن

Ez ser vâ kerden *d*
Baştan savmak, atlatmak

اَز سِکّه اُفتادن

Ez sikke üftaden *d*
Güzelliğini ve itibarını kaybetmek

اَز سوراخ سوزَن بِیرون رَفتَن

Ez surah-ı sûzen birun reften *d*
İğnenin deliğinden geçmek. müşkül pesend olmak, pek titiz davranmak

اَز عُهده بَر آمدن

Ez uhde ber âmeden *d*
Bir şeyin hakkından gelmek, başarmak

Ez kâr üftaden *d* اَز کار اُفتادن
İşten düşmek,
ihtiyarlamak, zayıflamak,
iş yapamaz hale gelmek

Ez küca ? اَز کُجا ؟
Nereden ?

اَز کُدام طَرَف ؟

Ez küdam taraf ?
Hangi taraftan, hangi yönden

اَز کَسی بُریدَن

Ez kesi büriden *d*
Ayrılmak, bozuşmak

Ez kef dâden *d* اَز کَف دادن
Elden kaçırmak,
kıymetini bilmeden ucuz vermek

اُستُخوانْ شِکَستَن
Üstühan şikesten *bm*
Kemik kırılmak

اُستُخوانهایِ سینه
Üstühanha-yı sîne *ig*
Göğüs kemikleri

İsteden *m* اِستَدَن
Tutmak, almak, kaplamak

Ester اَستَر
Katır

Eşterban *bi* اَستَربان
Katırcı

İstirateji *F* اِستراتِژی
Strateji

اِستِراحَت کَردن
İstirahat kerden *bm*
İstirahat etmek, dinlenmek

Üstüralya اُستُرالیا
Avusturalya

Üstürden *m* اُستُردَن
Kazımak, yontmak, traş etmek

Üstürlab اُستُرلاب
Güneş terazisi, rasat âleti

İsterling اِستَرلینگ
Sterlin, İngiliz lirası

Esterven *bi* اَستَروَن
Kısır

Astronomi *F* اَستِرونومی
Astronomi

Ustura اُستُره
Ustura

İstaj *F*
Staj اِستاژ

İstajyer *F*
Stajyer اِستاژیَر

İstasyon *F*
İstasyon اِستاسیُون

İstakos *F*
İstakoz اِستاقُوس

İstamp *F*
Istampa اِستامپ

Üstan
Eyalet اُستان

Üstandar *bi* اُستاندار
Eyalet hâkimi, vali

İstandar *F*
Standart اِستاندار

İstanbul
İstanbul اِستانبول

Üstühan
Kemik اُستُخوان

اُستُخوانْ بَندی
Üstühan-bendî *bi*
İskelet

اُستُخوانْ تَرکاندن
Üstühan terkânden *d*
Boy bosca gelişmek, serpilmek

Üstühanderd *d* اُستُخوانْ دَرد
Kemik hastalığı

اُستُخوانْ دَر رَفتَن
Üstühan der reften *bm*
Kemik çıkmak

اُستُخوان دَر گلُو گِرِفتَن
Üstühan der gülü giriften *d*
Boğazda kemik kalmak

İspenc اِسْپَنْج
Sünger

İspend *i* اِسپَنْد
Üzerlik tohumu

İspendan *i* – اِسْپَندان
Hardal

İspendarmüz اِسْپَندارْمُزْ
Şubat

İspeh=Speh اِسْپَهْ = سِپَه
Asker, Ordu

İpehan اِسْپَهان
İsfahan

İsbehbüd *bi* اِسْپَهْبُدْ
Kumandan,

İsbid=spid اِسْپِيدْ = سِپِيد
Ak, beyaz

İspidger *bi* اِسْپِيدْگَر
Kalaycı

Est اَسْت
...,dır. Haber edatı
Hane est, hobest ...gibi

Üsta=Üstad اُسْتا = اُسْتاد
Usta, Muallim,
Profesör

Üstadâne اُسْتادانه
Ustaca, Mahirane

اُسْتادِ دانِشْگاه
Üstad-ı Dânişgâh
Üniversite profesörü

Üstad-ı kâr *iz* اُسْتادِكار
İşin ehli

İstâden *m* اِسْتادَن
Ayakta durmak

Üstadî *im* اُسْتادِي
Hocalık, ustalık

İstihrac-ı neft اِسْتِخْراجِ نَفْت
Petrol çıkarma

Esbab-keşî *im* اَسْبابْ كَشِي
Eşya taşıma,
nakletme

Esb-efken *bi* اَسْبْ اَفْكَنْ
İyi ata binen,
Jokey

Esb-engîz *bi* اَسْبْ اَنْگِيزْ
Mahmuz, ata iyi
binen

Esb-tâz *va* اَسْبْ تاز
At koşturan. süvari

Esb-i çûbîn *si* اَسبِ چُوبِين
Tahtadan at

Esb-devanî *im* اَسْبْ دَوانِي
At koşturma,
at koşusu

İspanah اِسْپاناخ
Ispanak

İspanya اِسْپانيا
İspanya

İspanyaî *im* اِسپانْيائِي
İspanya'lı

İspanyol اِسپانْيُول
İspanyol

Espani اَسپانِي
İspanya

İspah *i* اِسْپاه
Asker, Askeri birlik

Esperanto اَسْپَرانْتُو
Esperanto,
Beynelmilel dil

اِسْپُرْتْ = اِسْپُرْ

İsport=İspor *F*
Spor

İspirtism *F* اِسْپِرْتِيسْم
İspirtizm

İspenah *i* اِسْپِناخ
İspanak

Asid fenik *F* آسید فنیك
Asit fenik

Esîrî *im* آسیری
Esirlik, esaret

Eş آش
İzâfet hâlindeki bileşik üçüncü şahıs zamiri

Uşak *T* آشاق
Uşak

اشارت کردن

İşaret kerden *bm*
İşaret etmek

اشتباه کردن

İştibah kerden *bm*
Yanılmak, hata etmek

(Bi iştibah) بی اشتباه
Şüphesiz

Üştür اشتر
Deve

Üştürhâr *bi* اشترخار
Deve dikeni

Üştür-huy *va* اشتر خوی
Deve huylu, kinli

Üştür-dar *va* اشتردار
Deveci, deve sahibi

Üştür-dil *va* اشتردل
(Deve gönüllü)korkak

Üştür-zehre *va* اشتر زهره
(Deve ödlü) korkak, ödlek

اشترگاو پلنگ

Üştürgâv-peleng *bi*
Zürafa

Üştülüm *i* اشتلم
Zülüm, zor, şiddet

Esfalt-rîzî *im* آسفالت ریزی
Asfalt dökme

Esefnâk آسفناك
Üzücü, acıklı

İsfenc اسفنج
Sünger

İsfendarmüz *bi* اسفندارمز
Şubat ayı

İsfendmah *bi* اسفندماه
Şubat ayı

İsfidab *bi* اسفیداب
Ütübeç

İskâliş *i* اسکالش
Düşünce, fikir, hayâl

İskirim *F* اسکریم
Eskrim

İskelet *F* اسکلت
İskelet

İskele *F* اسکله
İskele

İskinas اسکناس
Kâğıt para

İski *F* اسکی
Ski, kayak

Eskimo اسکیمو
Eskimo

Esliha-pûş *va* اسلحه پوش
Silâhlanmış, silâh kuşanmış

Esmar *i* اسمار
Mersin ağacı

İsm-i şeb اسم شب
Parola

İsmoking *F* اسموکینگ
Simokin

Asid *F* اسید
Asit

Üstüvarî *im* اُستُوارِی
Sağlamlık, metanet

Üstüvane اُستُوانه
Üstüvane

Üstüvanei *in* اُستُوانه اِی
Silindir şeklinde

Üstüden *m* اُستُودَن
Öğmek

Üstüdyo *F* اُستُودیو
Stüdyo

Este *i* اَستَه
Çekirdek

اِستِهزا کَردن

İstihza kerden *bm*
Alay etmek

İstize اِستِیزه
İnat

İstil *F* اِستِیل
Stil

İsrailî *in* اِسرائِیلی
İsrailli, İsraile mensup

Esrar-âmîz *bi* اَسرار آمیز
Esrarengiz

İstabl اِسطَبل
Ahır
(Binit hayvanları için)

Üstürlab اُسطُرلاب
Güneş terazisi, rasat âleti

Üstüvane اُسطُوانه
Üstuvane

Esef-âver - *va* اَسَف آور
Üzüntü veric üzücü

Esfalt *F* اَسفالت
Asfalt

اُستُره لِیسِیدَن

Ustura lîsîden *d*
Ustura yalamak, Fedakârlık yapmak

اِستِعمارْ گَران

İsti'mar-geran *bi*
Sömürgeciler

اِستِعمارْ گَرِی

İsti'mar-gerî *im*
Sömürgecilik

اِستِعمال کَردن

İsti'mâl kerden *bm*
Kullanmak

İstifadeçi *T* اِستِفادَه چِی
Çıkarcı, istifadeci

استقبال کَردن

İstikbâl kerden *bm*
Karşılamak

İstekân *i* اِستِکان
Çay bardağı

İstokholm اِستِکهُلم
Stokholm

İstem = Sitem اِستَم
Zulüm

İstemger *bi* اِستَمگَر
Zâlim

Üstüvar *i* اُستُوار
Sağlam, metin

Üstüvar-nâme *bi* اُستُوارنامه
İ'timatnâme

اُستُوار کَردن

Üstüvar kerden *bm*
Sağlamlaştırmak

İftira-gû *va* — افترا گو
İftira eden, iftiracı

Efrahten *m* — افراختن
Kaldırmak, yükseltmek

Efrahte *s* — افراخته
Yukarı kaldırılmış, yükseltilmiş

Efrâhtegî *im* — افراختگی
Yükseklik

Efrâz «efrahten» m.g. — افراز
Yücelik, üstünlük

Efrazîden — افرازیدن
Efrahten'e bak

Efrosiyab — افراسیاب
Meşhur Turan hükümdarı

Efrâşten *m* — افراشتن
Kaldırmak, yükseltmek

Efraşte *s* — افراشته
Kaldırılmış, yükseltilmiş, yükselmiş

Efraşte kad — افراشته قد
Boy salmış, uzun boylu

İfrat kerden *bm* — افراط کردن
Aşırı davranmak

Efrenc *i* — افرنج
Frenk, Avrupa

Efrenci *in* — افرنجی
Avrupaya mahsus Avrupai

Efruhten *m* — افروختن
Yakmak, yanmak, parlamak, alevlenmek, parlatmak

Efruhte *s* — افروخته
Yanmış aydınlanmış, kızarmış, parlamış

İzhar dâşten *bm* — اظهار داشتن
Belirtmek, açıklamak, bildirmek

İ'tiraf kerden *bm* — اعتراف کردن
İtiraf etmek

İ'lâmiye — اعلامیه
Beyannâme, bildiri

A'lâ hazret — اعلیحضرت
Majeste,
(İran şahına söylenir)

Ağuz *T* — اغز
Ağız denilen süt

İğrak âmiz *va* — اغراق آمیز
Çetrefil, karışık

İğfal kerden *bm* — اغفال کردن
İğfal etmek, aldatmak

Uf — اف
Of, ay!

Üftâden *m* — افتادن
Düşmek

Üftâde *s* — افتاده
Düşmüş, düşkün

Üftâdegân *ç* — افتادگان
Düşkünler

Üftadegî *im* — افتادگی
Düşkünlük, tevazu

Üftanu hîzan — افتان و خیزان
Düşe kalka, düşüp kalkarak

İftira zeden *bm* — افترا زدن
İftira etmek

İftirakâr *va* — افترا کار
İftiracı

Eşk-rîz *va*
Göz yaşı döken — اَشْك ريز

Eşk-i şadî *iz*
Sevinç göz yaşı — اَشكِ شادِي

İşkem *i*
Karın, işkembe — اِشكَمْ

İşkembe
İşkembe — اِشْكَنْبَه

İşkence *i*
İşkence, sıkma, sıkıştırma, tazyik — اِشكَنْجه

Üşkûb *i*
Kat, binanın her katı — اُشكُوب

İstabl *i*
Ahır, binit hayvanlarının ahırı — اِصْطَبْل

İzafe kerden *bm*
Katmak, eklemek, ilâve etmek — اِضافه كَردن

اِطاعَتْ كَردن

İtaat kerden *bm*
İtaat etmek

Otak *T*
Oda — اُطاق

Otak-ı halvet *iz*
Yatak odası — اطاقِ خَلْوَت

اُطاقِ خوراك

Otak-ı hûrak
Yemek odası

İttilâ'dâden *bm*
Haber vermek, bildirmek — اِطِّلاعْ دادن

İtfaiye *a*
İtfaiye — اِطفائيه

Üştürmürğ *bi*
Deve kuşu — اُشْتُرمُرْغ

Eşrefi *i*
Sikkeli altın para — اَشْرَفِي

Eşk *i*
Göz yaşı — اَشْك

Eşk-âver
Göz yaşartan — اَشْك آور

Gaz-i Eşk-âver گازِ اَشْك آور
Göz yaşartan gaz

Eşk-alûd *va*
Gözü yaşlı, Göz yaşına bulanmış — اَشْك آلُود

İşkâf *i*
Yarık, çatlak, küçük elbise dolabı, ağzı açık denilen yer — اِشكاف

İşkâl-traşî *im*
Güçlük çıkarma, bahane bulma — اِشكالْتِراشِي

Eşk-bâr *va*
Göz yaşı saçan, çok ağlayan — اَشْكبار

Eşk-bârîden *bm*
Göz yaşı saçmak — اَشْك باريدَن

Eşk i telh *si*
Acı gözyaşı — اَشْكِ تَلْخ

Eşk rîhten *bm*
Göz yaşı dökmek — اَشْكِ رِيختن

Eşk-i timsah *iz*
Yalandan ağlama — اَشكِ تِمساح

Eşk-i hunûk *si*
Yalandan ağlama — اَشْكِ خُنُك

Eşk çîden *bm*
Göz yaşını silmek — اَشْك چِيدن

Eşk-i dâverî
Mazlumun, hâkimin huzurunda döktüğü göz yaşı — اَشكِ داوَرِي

Efganî *in* اَفغانی
Afgan'lı

Efkenden *m* اَفکَندن
Atmak, savurmek, sökmek, yere vurmak, yıkmak, devirmek

Efken اَفکَن
«Efkenden» *m. g.*

Efkende اَفکَنده
Düşkün

Efkendegî *im* اَفکَندَگی
Düşkünlük, tevazu mahviyet

Efgâr *i* اَفگار
Yara, bere, yaralı
(Dil-efgâr)=Gönlü yaralı

Efgâne *i* اَفگانه
Düşük çocuk

Eflâk-şinâs *va* اَفلاك شِناس
Müneccim, astronomi bilgini

Eflâkiyan اَفلاکیان
Melekler, yıldızlar, Eflâke mensup olanlar

Efendi *T* اَفَندی
Efendi

Afyon اَفیون
Afyon

Afyonî şüden اَفیونی شُدن
Tiryaki olmak

Afyûnî *in* اَفیونی
Afyon müptelâsı, tiryaki

İkamet kerden اِقامَت کَردن
Eyleşmek, barınmak, ikâmet etmek

İkâmetgâh *bi* اِقامَتگاه
İkâmet edilen yer

Efsun-zede *va* اَفسون زَده
Büyülenmiş

اَفسون کَردن

Efsun kerden *bm*
Büyü yapmak, dalavera çevirmek

Efsungerî *im* اَفسونگری
Büyücülük

Efşûn-güşay اَفسون گُشای
Büyü açan

Efsun-kûn اَفسون کُن
Büyü yapan, büyücü

Efşar اَفشار
Efşürden *m. g.*

Efşan اَفشان
Dağıtan, saçan
«Efşanden» *m. g.*
(Hun-efşan)kan saçan

Efşanden *m* اَفشاندن
Saçmak, serpmek, dağıtmak, sallamak

Efşanîden اَفشانیدن
Bak «efşanden»

Efşande *s* اَفشانده
Saçılmış, serpilmiş, dağılmış

Efşurden *m* اَفشُردن
Sıkmak, sıkıp suyunu veya yağını çıkarmak

Efşurde *i* اَفشُرده
Şıra, meyve şerbeti

Efğan *i* اَفغان
Figan, ağlayıp inleme, feryat

Efganistan اَفغانِستان
Afganistan

Efsane-gû *va* افسانه گو
Masal söyleyen

Efsane-nüvîs *va* افسانه نویس
Masal yazan

Efsay افسای
«Efsayîden» *m. g.*

Efsayîden *m* افسایيدن
Büyülemek

Efser *i* افسر
Tac. Subay

Efsürden *m* افسردن
Donmak, soğumak, *solmak*

Efsürde *s* افسرده
Donmuş, soğumuş, canı *sıkkın*

Efsürde-hâtır افسرده خاطر
Canı sıkkın, üzgün

Efsürde-dil افسرده دل
Gönlü üzğün, canı sıkkın

Efsürdegî *im* افسردگی
Soğuma, donma, solma, üzgünlük

Efser şüden *bm* افسر شدن
Başbuğ olmak, padişah, olmak

Efsûs *i* افسوس
Yazık, tuh! hayf, *hasret*, zulum, cefa

Efsun *i* افسون
Afsun, büyü, *hile*; tezvir

Efsun-hân *va* افسون خوان
Büyücü, büyü okuyan

Efsunger *va* افسونگر
Büyücü, hilekâr

Efrûz افروز
Şule, parıltı, ışık «Efruhten» *.m .g*

Efruğ *i* افروغ
Parıltı, ışık

Efzâ-y افزای
«Efzûden» *m. g.*

Efzâr *i* افزار
Alet, avadanlık.

Efzarmend افزارمند
Aletle iş gören

Efzayîş *hs* افزایش
Artış, çokluk, ziyadelik

Efzûden *m* افزودن
Artmk, artırmak, çoğalmak

Efzûde *s* افزوده
Artmış, çoğaltılmış

Efzûn *s* افزون
Artık, ziyâde, fazla

Efzunter *s* افزونتر
Daha çok, daha fazla

Efzunî *im* افزونی
Çokluk, bolluk, ziyadelik

Efsar *i* افسار
Yular, tasma

افسار گسیخته

Efsar güsîhte *va*
Yuları kırmış, azgın

Efsan *i* افسان
Bileği taşı

Efsane *i* افسانه
Masal hikâye

Efsane-perdâz افسانه پرداز
Masal düzen, masalcı

Elmasî-renk *va* — الماسی رنگ
Elmas renginde

Olimpiyad *F* — اُلمپیاد
Olimpiyad

Olimpik *F* — اُلمپیك
Olimpiyatla ilgili (oyunlar)

Elvatî *i* — الواطی
Serseri, külhanbey

Elveda *a* — الوداع
Elveda, Allah'a ısmarladık

Em — ام
Birinci şahıs zamiri «Nâme em», «hâme em» gibi

İmam-zâde — امامزاده
Oniki imamdan birinin oğlu veya torunu

Eman *ai* — امان
Aman

Eman dâden *bm* — امان دادن
Aman vermek

Emânet-dar — امانت دار
Emanetçi

Emânet güzar — امانت گذار
Emanetçi

امانت نگهدار

Emânet-nigehdar *va*
Emaneti gözeten

Emaneten *in* — امانتی
Emanet olarak, iğreti olarak

Embür — امبر
Maşa

Emperatris *F* — امپراطریس
İmparatoriçe

İmparator *F* — امپراطور
İmparator

Elhamdülillâh *a* — الحمدلله
Elhamdülillâh, Allah'a hamd olsun

Uldurrem *T* — الدرم
Öldürürüm ha !

Essâ *a* — الساعه
Hemen, şimdi

Uluğ *T* — الغ
Ulu, yüce, kuvvetli

Elkıssa — القصه
Hasili, sözün kısası, netice olarak

Ülkâ *T* — الکا
Ülke, Yurt, Vatan

Elek *T* — الك
Elek

Elek kerden *bm* — الك کردن
Elemek

Elektron *F* — الکترون
Elektron

Elektrik *F* — الکتریك
Elektrik

Alkol — الکل
Alkol

Alkolî-k — الکلی-ك
Alkolik, içkiye (adanmış)

Allah Allah — الله الله
Sakın ha, aman, Allah aşkına!

Allah bahtî — الله بختی
Bahtına, şansına

Elmas *i* — الماس
Elmas

Elmas-Traş *va* — الماس تراش
Elmasçı, elmas yontan

Elmas-Furûş *va* — الماس فروش
Elmas satan

Ekl u şürb اَکْلُ و شُرْب
Yiyip içme, yeme içme

Eknûn اَکْنُون
Şimdi, hâlâ

Ekonomi *F* اَکُونُومِی
Ekonomi

Ekib *F* اَکِب
Ekip, grup, takım

Elâtâ... الاتا
Sakın hâl, zinhar, olmayaki!

Ulağ *i* اُلاغ
Eşek, budala ve alık kimse

Elb *i* اَلْب
Alp, yiğit, bahadır

Elbete اَلْبَتَه
Elbette

İltizamnâme اِلتِزام نامه
Taahhüt senedi

اِلتِفاتِ شُما زیاد-باد

İltifat-ı şüma ziyâd-bâd
Teşekkür ederim, eksik olmayınız

İltiyam-pezir *va* اِلتِیامْ پذِیر
Tedavi edilebilen

İltiyam-nâ pezir اِلتِیام نا پذِیر
Tedavi kabul etmeyen

Elçi-İlçi *T* اَلچی = ایلچی
Elçi

Elhasıl اَلْحاصِلْ
Hasili, sözün kısası.

Elhazer *a* اَلْحَذَر
Aman, sakın ha!

İkbal-mend *bi* اِقْبالْمَنْد
Devlete ermiş, servete, refaha kavuşmuş

İktida kerden اِقْتِدا کَردَن
Uymak, izlemek

İktizâ kerden اِقْتِضا کَردَن
Gerekmek

İkrar kerden اِقرار کَردَن
İkrar etmek, itiraf etmek

İkrarnâme *bi* اِقْرارْنامه
İkrarnâme

Ukyanus اُقْیانُوس
Okyanus

اُقیانوسِ اَطْلَس

Ukyanus-i Atlas *iz*
Atlas Okyanusu

اُقیانُوسِ کَبِیر

Ukyanus-ı Kebîr *st*
Büyük Okyanus

Oktobr *F* اُکْتُبْر
Ekim=teşrin-i evvel

İktîfa kerden اِکتِفا کَردَن
Yetinmek, iktifa etmek

Ekser-i eşhas اَکْثَرِ اَشْخاص
Çoğu kimseler, pek çokları.,

Akordeon *F* اَکُرْدَئُون
Akordiyon

Ekzama *F* اَکْزَما
Ekzama

Oksid *F* اُکْسِید
Oksit

Oksijen اُکسِیژَن
Oksijen

اِنتِقام گِرِفتَن ، كَشِيدن ،

İntikam giriften (keşiden) *bm*
İntikam almak, öc almak.

Encam *i*
Son, sonuç, âkibet — اَنجام

Encam dâden *bm*
Tamamlamak, bitirmek — اَنجام دادن

Encam giriften
Sona ermek, bitmek, nihayet bulmak — اَنجام گِرِفتَن

Encam yâften *bm*
Sona ermek, neticelenmek — اَنجام يافتَن

بَاَنجام رَسانِيدن

Be encam resaniden
Sona erdirmek, sonuçlandırmak

Encamiden *m*
Sona ermek, son bulmak — اَنجاميدن

Encüm-şinas *va*
Astronomi bilgini — اَنجُم شِناس

Encümen *i*
Meclis, dernek yeri topluluk — اَنجُمَن

Encümen-ârâ *va*
Meclise şeref veren meclis büyüğü, reisi — اَنجُمَن آرا

اَنجُمَنِ شَهرْداري

Encümen-i şehirdârî *iz*
Belediye meclisi

Encümen kerden
Meclis kurmak, toplanmak — اَنجُمَن كَردن

İncir *i*
İncir — اِنجِير

Enbaz *s*
Ortak-şerik — اَنباز

Enbazî *im*
Ortaklık — اَنبازِي

Enbâşten *m*
Doldurmak, tıkmak — اَنباشتن

Enbaşte *s*
Doldurulmuş, dolmuş, tıkılmış — اَنباشته

Enbaştegi *im*
Tıkma, doldurma — اَنباشتگي

Enban *i*
Dağarcık, tulum — اَنبان

Enban-ı pürbâd
Demirci körüğü, semiz, kof — اَنبانِ پُرباد

Enban-ı şinaver
Yüzme bilmiyenlerin takındığı tulüm — اَنبانِ شِناور

Enbûr *i*
Maşa, kıskaç, kerpeten — اَنبُور

İnbisât-ı hâtır
Gönül ferahlığı neş'e — اِنبِساطِ خاطِر

Enbuh *s*
Çok, gür, kalabalık — اَنبُوه

Enbuh-riş
Gür sakallı, kaba sakal — اَنبُوه رِيش

Enbûhî *im*
Yığın, topluluk — اَنبُوهي

İntihab kerden
İntihab etmek, seçmek — اِنتِخابْ كَردن

İntizar dâşten
Beklemek — اِنتِظارْ داشتن

İntizar keşiden
Uzamak — اِنتِظارْ كَشِيدن

Ümîd bürîden اُمیدْ بُریدَن
Ümidi kesmek

Ümîd besten اُمیدْ بَستَن
Ümid bağlamak

Ümid dâşten اُمید داشتَن
Ummak, Ümit etmek

Ümîd-vâr اُمید وار
Ümitli, Uman

Emîr *i* اَمیر
Komutan, başbuğ

Emir-zâde *bi* اَمیر زاده
Emirzade, beyzade

Emîr-i leşger اَمیر لَشکَر
Askerin başı, Askerin komutanı

Enâr اَنار
Nar

Enâr bün *bi* اَنارْ بُنْ
Nar ağacı

Enâr dâne *bi* اَنارْ دانه
Nar dânesi

Enâristan *bi* اَنارِسْتان
Nar bahçesi

Enayî *s* اَنایی
Enayi, budalâ

Enbar اَنبار
Anbar, dolu, enbaştan *mg.*

Enbar-dâr *va* اَنبارْدار
Anbarcı

Enbarden *m* اَنبارْدَن
Doldurmak, sıkmak, tıkmak

Enbar kerden *bm* اَنبارْ کَردَن
Biriktirmak, ihtikâr yapmak

Enbarîden *m* اَنباریدَن
doldurmak

İmtihan dâden اِمتِحانْ دادَن
İmtihan vermek, imtihan olmak

İmtihan kerden اِمتِحان کَردَن
İmtihan etmek

İmtiyaz dâşten اِمتیازْ داشتَن
Üstün olmak,

Emrud اَمرُدْ
Armut

Emir-ber *va* اَمرْبَر
Emir götüren, itaat eden

Emr-i hayr اَمرِ خَیرْ
Hayırlı iş=evleme

İmrûz اِمرُوز
Bu gün

İmrûzu ferda اِمرُوز وُفَردا
Bu gün ve yarın

İmzûrî اِمرُوزی
Bu günlük, bu güne mahsus

Emzik *T* اَمزیك
Emzik

İmsal اِمسال
Bu yıl

İmsâle *i* اِمساله
Bu yılki, bu yıllık

Amerika *i* اَمریکا
Amerika

İmza kerden اِمضا کَردَن
İmzalamak

İmkân-pezir *va* اِمکان پَذیر
Mümkün olan

Ümîd Ümit اُمید

Ümidestki اُمید اَستْ کِه
Umulurki

Ümîd-bahş *va* اُمیدْ بَخش
Ümit veren

İnkâr kerden إِنكَارْ كَرْدَن
İnkâr etmek

İnkılab-ı mizac إِنقِلَابِ مِزَاجْ
Mizacın değişmesi, hastalanma

Engâr *i* اَنگَار
Sanı, tasavvur, *Engârden* ve *Engâşten* *m. g.*

Engâşten *m* اَنگَاشْتَن
Sanmak, tasavvur etmek

Engübin اَنگُبِينْ
Bal

Engüşt *i* اَنگُشْت
Parmak

Engüştane *i* اَنگُشْتَانه
Engüştane, dikiş yüksüğü

اَنگُشْت بَدَندان گَزِيدَن

Engûşt bedendan gezîden
Parmağını dişlemek, hayret etmek

اَنگُشْت بَدَندان

Engüşt be dendan
Parmağı ağzında, şaşırmış

اَنگُشْت بَر نَمَكْ سُودَن

Engûşt-ber nemek sûden *d*
Tuza parmak basma, yemin etmek, söz vermek

اَنگُشْت بَلَبْ گَزِيدَن

Engûşt beleb gezîden *d*
Dudağı ile parmak ısırmak, hayret etmek

اَنگُشْت بَر چَشم نِهَادَن

Engûşt ber çeşm nihaden *d*
Parmağı göz üzerine koymak, baş üstüne demek

Endûh horden اَندُوه خُوْرْدَن
Tasalanmak, üzülmek

Endonezi اَندُونَزِي
Endonezya

Endûhgîn *bi* اَندُوهْگِين
Üzgün, kaygılı

Enduhnâk *s* اَندُوهْنَاك
Kederli

Enduhnâkî *im* اَندُوهْنَاكِي
Üzgünlük

Endîş اَنْدِيش
«Endişiden» m. g.

Endişnâk اَنْدِيشْنَاك
Üzgün kederli

Endîşe اَنْدِيشه
Düşünce, fikir, hayal

Endîşe-i hâm *si* اَنْدِيشَهْ خَام
Boş düşünce, kuruntu

Endişîden *m* اَنْدِيشِيدَن
Düşünmek

Enjeksiyon *F* اَنْژِكْسِيُون
Enjeksiyon

İnsan-şinâsî *im* اِنسَانْ شِنَاسِي
Adam tanıma

Üns giriften *bm* اُنْس گِرِفْتَن
Ünsiyet etmek,

Enstitü *F* اَنْسْتِيتُو
Enstitü

İnşaallah *a* اِنشَاالله
İnşaallah = Allah dilerse

İnâm dâden *bm* اِنعَامْ دَادَن
İhsan etmek

Enfiye اَنْفِيَه
Enfiye

Enfiyedan *bi* اَنْفِيه‌دَان
Enfiye kutusu

Enderhor *bi* اَندَرْ خُور
Lâyık, münasip, uygun

Enderz *i* اَندَرْز
Öğüt, nasihat, vasiyet

Erdero اَندَرو
Onda, onun içinde

Erderun *i* اَندَرُون
İç, iç kısım, gönül

Enderûne اَندَرُونه
İç elbise

Enderunî اَندَرُونِي
Dahili, bâtını

Endek *s* اَندَكْ
Az

Endek endek اَندَكْ اَندَكْ
Azar azar, az az

Endek-hired *va* اَندَكْ خِرَدْ
Aklı kıt

Endek-sal *va* اَندَكْ سالْ
Yaşı küçük

Endekî اَندَكِي
Biraz, azıcık

Endûhten *m* اَندُوخْتَن
Kazanmak

Endûd اَندُودْ
Sıvanmış

اَندُودْگِر = گار

Endudger-endudgâr *bi*
Sıvacı

Endûden *m* اندودن
Sıvamak

Endûz ابدوز
Enduhten m. g,

Endûzende *if* اندوزنده
Kazanan, biriktiren

Enduh *i* اندوه
Tasa, kaygı, üzüntü

İncir-bûn *bi* اِنجِيرْ بُنْ
İncir ağacı

İncil *i* اِنجِيلْ
İncil

End اَنْدْ
Küsûr

End اَنْدْ
Üçüncü gâip şahıslarda çoğul haber edatı ve zamiri

Endâ اندا
Samanlı sıva çamuru

Endahten *m* اَنداخْتَن
Atmak, fırlatmak

Endaz اَنْداز
Endahten m. g.

Endaze *i* اَنْدازه
Ölçü, ölçek, miktar

Beheman endaze بَهمان اَندازه
Aynı miktarda

اَندازه گِرِفتَن ، كَردَن

Endaze giriften (Kerden) *bm*
Ölçmek, ölçü almak

Endaze-gir *va* اَندازه گِير
Ölçen, mühendis, mimar

Endazegîrî *im* اَندازه گِيرِي
Ölçme, miktar ta'yin etme

Endam *i* اَندام
Beden, ten, boy bos, vücut

Enday اَندای
Enduden m. g,

Ender اَندَرْ
...de ...da Arapçada pek nadir manâsınadır

Ender bâyestî اَندَرْ بايَـتِي
Hacet, zaruret

Üstah *s* اوستاخ
Küstah

Utak *T* اوطاق
Oda

Uturak *T* اوطراق
Oturak, geceleme

Evkat telhî *im* اوقات تلخی
Can sıkıntısı

اوقات تلخی کردن

Evkat telhî kenden *bm*
Canı sıkılmak, küsmek

Ulağ *T* اولاغ
Eşek

Ultimatum *F* اولتیماتوم
Ültimatom

Ulu *T* اولو
Ulu, zengin, ağa

Ülü'l-emr *a* اولو الامر
Liderler, önderler emredenler, emir sahipleri

Evliya-yi ümûr اولیای امور
Hükümeti idare eden kimseler

Evvelin bâr *bi* اولین بار
İlk defa, ilk önce

Üniversite اونیورسته
Üniversite

Oh! Of, ah, vay اوه

Uy O اوی

İhanet-âmiz اهانت آمیز
İhanetli, ihanetle karışık

İhanet-kâr *va* اهانتکار
İhanet eden

İhda kerden *bm* اهدا کردن
Hediye etmek

Ünüversite *F* اونیورسته
Ünüversite

O=U او
Üçüncü şahis zamiri

Ûbaş *i* اوباش
Külhanbey, serseri, haydut

Otağ *T* اوتاغ
Otağ, büyük çadır

Oturak kerden اوتراق کردن
Kamp kurmak konaklamak

Utu اوتو = اطو
Ütü

Evc اوج
Zirve, en yüksek nokta yücelik, şeref, musikide bir makam

Ocak *T* اوجاق
Ocak

Ora=Ûrâ اورا
Ona, onu

Ora resed اورا رسد
Ona yaraşır, ona düşer

Uranıyum *F* اورانیوم
Uranyum

Evreng *i* اورنگ
Taht, şeref, süs, akıl irfan

Evreng-nişîn اورنگ نشین
Tahta oturan, padişah

Üzüm *T* اوزوم
Üzüm

Ost اوست
Odur

Üsta=d *i* اوستا=د
Usta, muallim

Engel *i* انگل
parazit, mikrop, engel

Engel-şinâsî انگل شناسی
Mikrop ilmi

İngilistan انگلستان
İngiltere

Engiland انگلند
İngiltere

İngilisi *in* انگلیسی
İngilizce, ingilize mensup

Engûr انگور
Üzüm

Engûr-i cengili انگور جنگلی
Yaban üzümü

Engûristan *bi* انگورستان
Üzümlük, üzüm bağı

Engûrek انگورک
Küçük üzüm, kişniş, göz bebeği

Engîhten *m* انگیختن
Kışkırtmak, tahrik ve teşvik etmek, sebep olmak, ayaklandırmak

Engîhte انگیخته
Kışkırtılmış, tahrik edilmiş

Engîz انگیز
Engîhten m. g

Engîziş *hs* انگیزش
Kışkırtma, tahrik, sebep

Engizîden انگیزیدن
Bak engîhten

Enûşirvan انوشیروان
Adaletiyle meşhur İran hükümdarı

انگشت درچشم کردن

Eagûşt der çeşm kerden
Göze parmak batırmak, iyiliğe karşı kötülük etmek

Engûşter=î انگشتر=ی
Yüzük

Engûşt zeden انگشت زدن
Sevincinden parmağını şakırdatmak, oynamak

Engüşt-şümâr انگشت شمار
Parmakla sayılacak kadar az

انگشتِ شهادت

Engüşt-i şehâdet *iz*
Şahadet parmagi

Engüşt gezîden انگشت گزیدن
Parmak ısırmak hayret etmek

Engüşt-i kihîn انگشتِ کهین
En küçük parmak, serçe parmak

انگشت نگاری

Engüşt-nigarî *im*
Parmak izi alma

Engüşt-nüma *va* انگشت نما
Parmakla gösterilen, şöhret bulan, meşhur olan

انگشت گذاشتن

Engüşt güzâşten *d*
Parmak basmak, göstermek, itiraz etmek

Engüşt-nihâden انگشت نهادن
Parmak koymak, itiraz etmek

İra ایرا
Zira, çünki

İrad giriftən *bm* ایراد گرفتن
Tenkid etmek, gelir almak

İrad-gîr *va* ایراد گیر
Tenkid eden, gelir alan

İran ایران
İran

İranî *in* ایرانی
İranlı

İraniyân *ç* ایرانیان
İranlılar

İrman ایرمان
Dalkavuk, parazit, iğreti

İz *T* ایز
İz

İzgüm kerden ایزگم کردن
İzini kaybetmek saklamak, gizlemek

İzid ایزد
Tanrı

İzidî ایزدی
Tanrısal

İst ایست
Durma, «İstâden» m.g.

İstâden *m* ایستادن
Durmak, ayakta durmak

İst dâden *bm* ایست دادن
Durdurmak

İstâde ایستاده
Durmuş

İstadegî *im* ایستادگی
Sebat, mukavemet

ایستادگی کردن

İstadegî kerden *bm*
Dayanmak, direnmek

İst gâh *bi* ایستگاه
İstasyon, durak yeri

İşan ایشان
Onlar

İşik ağası *T iz* ایشیك آقاسی
Vali, vezir ve padişah kapıcısı

İtalya ایطالیا
İtalya

İl *T* ایل
Kabile, aşiret, boy şehir, vilâyet

İlât *ç* ایلات
Şehirler, vilâyetler

İlâtî *in* ایلاتی
Şehirli

İlçi *T* ایلچی
Elçi

ایلچی فرستادن

İlçi firistâden *bm*
Elçi göndermek

İlgar *T* ایلغار
Düşmana saldırma

Eylûl *i* ایلول
Eylül

Oymak *T* ایماق
Oymak, boy, kabile

İman-dâr *va* ایماندار
İmanlı, dindar

Eymin *s* ایمن
Emniyette, salim, emin

Eyminî *im* ایمنی
Emniyet selâmet

Ehl-i kitap اهلِ كِتاب
Kutsal kitaba inananlar

Eh-li mâ'nâ اَهلِ مَعْنَىَ
Manâ ehli

Ehl-i nişest *iz* اَهلِ نِشَسْت
İnzivaya çekilmiş

Ehl-u iyâl *bi* اَهلُ و عِيال
Aile halkı

Ehl-i hüner اَهلِ هُنَر
Hüner sahibi, sanat sahibi

İhmâlkâr *va* اِهْمالكار
İhmâlkâr, ihmâlcı

Ehemmiyet dâden اَهَمِّيَّتْ دادن
Önem vermek

Ey اَى
Ey, heyl

Eya اَيا
Ey, hey!

Eyaz *T* اَياز
Ayaz, serin

Eyağ *T* اَياغ
Şarap kadehi

Eyyam-ı pîrî اَيامِ پيرِي
İhtiyarlık günleri

Eyyam-ı cevanî ايامِ جَوانِي
Gençlik çağı

Eyyam-ı şebâb *iz* ايامِ شَباب
Gençlik çağı

Eyyam-ı mübareke ايامِ مُبارَكه
Kutsal günler

ايامِ مُرَخَّصِي

Eyyam-ı mürahhasî *iz*
İzinli bulunma günleri

İdûn اِيدون
Şimdi, böylece, böyle

Ehrimen اَهْرِيمَنْ
Şeytan

Ehrimenî *in* اَهْرِيمَنِي
Şeytan huylu

Ehlullah *a* اَهْلُ الله
Tanrı eri, ermişler

Ehl-i îman *iz* اَهلِ اِيمان
İman sahibi, mü'minler

Ehl-i beled *iz* اَهْلِ بَلَد
Hemşeri, şehirdaşlar

Ehl-i bihişt *iz* اَهلِ بِهِشت
Cennet ehli

Ehl-i beyt *iz* اَهلِ بَيْت
Akraba, âile halkı

Ehl-i takva اَهلِ تَقْوىَ
Haramdan sakınanlar

Ehl-i hâl *iz* اَهلِ حال
Hal ehli, hal sahibi

Ehl-i hirfe *iz* اَهلِ حِرْفه
Sanat erbabı

Ehl-i hâne اَهلِ خانه
Hane halkı

Ehl i dil اَهلِ دِل
Gönül sahibi

Ehl-i dünya اَهلِ دنيا
Dünya ehli

Ehl-i hibre اَهلِ حِبْرَه
Bilir kişi

Ehl-i zâhir *iz* اَهلِ ظاهِرْ
Dış göşünüşe kapılanlar

Ehl-i fazl اَهلِ فَضْل
Fazilet sahipleri

Ehl-i kalem اَهلِ قَلَمْ
Kalem ehli, muharrirler

Babanevruz بابا نوروز
Nevruz baba

Bâ bereket با برکت
Bereketli

Bâ tecrübe با تجربه
Tecrübeli

Batlak *T* باتلاق
Batak

Bâ temiz با تمیز
İyi ile kötüyü ayırdeden

Babzen *i* بابزن
Kebab şişi

Bab şüden *bm* باب شدن
Meşhur olmak

Bâbu *i* بابو
Babacık, derviş, kalender

Babûne بابونه
Papatya

Bâ pîç u ham با پیچ و خم
Karmakarışık, muztarip

Bâ tedbir با تدبیر
Tedbirli

Bâc *T* باج
Bac, vergi

Bâcdâr *va* باجدار
Bac alan, toplayan

Bâc-ı râh باج راه
Yoldan alınan bac, vergi

Bâc-güzâr *va* باجگذار
Bac veren, bac ödeyen

Bâcgîr *va* باجگیر
Bac alan

Bacenâğ *T* باجناغ
Bacanak

Bâ abru با آبرو
Şerefli, necib itibarlı

Bâ ânki با آنکه
Her ne kadar... bununla beraber

Bâ edeb *s* با ادب
Edebli, terbiyeli

Billâhi بالله
Billâhi Allaha yemin ederim ki

Bâ ihtiyar با اختیار
Dileyerek, arzusıyla

Bâ u Onunla با او

Baubab *i* باءوباب
Baubab ağacı

Bâb Baba, ata باب

Bâ inki با اینکه
Bununlu beraber

Bab *s* باب
Lâyık, yaraşır, uygun

Bâb bûden *b* باب بودن
Lâyık olmak, yaraşmak

Bâb-ı tab' *iz* باب طبع
Tabıa göre, dişe göre, isteğe uygun

Bâb-ı dendan *iz* باب دندن
Dişe göre, lezzetli

Bâba بابا
Baba, ihtiyar, hemşehri

Bâba noel بابا نوئل
Noel baba

Bâba bûzürg بابا بزرگ
Büyük baba

Babacan باباجان
Babacığım, büyük baba

İn kadr اِیْنقَدَرْ
Bu kadar

İnek اِینَكْ
İştecik, nah!

İn-u an اِینُ و آن
Bu ve şu, bu ve o

İnha ç اِینْها = اینها
Bunlar

İnhem اِینْهَمْ
Bu da, bu dahi

İn heme اِینْهَمَه
Bunca... bukadar...

Eyvallah اَیْوَالله
Eyvallah, kabul, tamam, pekâla

Eyvan اَیْوَان
Balkon, salon, köşk, villa, kemer

Eyvah Eyvah اَیْوَاه

İn اِینْ
Bu

İnân ç اِینان
Bunlar

İnestki اِینْ اَسْت
Bundan dolayıdır ki

İnet اِینَتْ
İşte sana

İncâ اِینْجَا
Bura, burası, burada

İncânip اِینْجَانِبْ
Ben, bendeniz, bu yön

İncû *T* اِینْجُو
İnci

İnçünin اِینْچُنِین = اِینْ چُنِین
Böyle, böylece

اِینْ دَرُو آن دَرْ زَدَن

İn der u ander zeden *bm*
Şuraya, buraya başvurmak

İnsan اینسان
Bu şekilde, bu tarzda, bu biçim

ب

3: And için gelir: Be Huda, Be Peygamber...

Ba با
..İle ...beraber, ..birlikte

Ba İsimlerin başına gelerek onlara sıfat mânâsı verir: Bâ edeb bâ akl gibi با

Bâ âb u tâb با آب و تاب
Latafetli, ihtişamlı

Bâ âb u reng با آب و رَنگ
Lâtif, penbe yüzlü, güzel

B: Farsça alfabesinin ikinci harfi, Ebced hisabında 2 sayısını bildirir (be) veya (ba) diye okunur

1: İsim ve zamirlerin başına gelerek onlara (e.. ye.. ya..) halini verir.

2: Geniş zaman köklerinin başında, esre okunarak onları emir yapar.

برو، بیا، بگو
Birev, biya, bigu.. gibi

Bâd-dermüşt *d* بادِ دَرمُشت
Avucu boş, eli boş

Bâd-res *bi* بادْ رَسْ
Her tarafından hava alan ev

Bâd zeden *bm* بادْزَدَن
Yelpazelemek

Bâdzen=bâdzene بادْ زَن ـ نه
Yelpaze

Bâd-zede بادْ زَدَه
Soğuk çalmış, bozulmuş

Bâd zehr *bi* بادْ زَهرْ
Boğaz hastalığı

Bâdsar *bi* بادْ سار
Hoppa, vakarsız, hızlı giden

Bâd-ı mefasil بادِ مَفاصِلْ
Mafsal ağrısı, romatizma

Bad-ı serd بادِ سَرْد
Soğuk rüzgâr

Bâdserî *bi* بادْ سَرِي
Kendini beğenme, ululanma

Bâd-senc *bi* بادْ سَنْج
Rüzgârın süratini ölçen alet

Bâd-seyr *va* بادْ سَيْر
Rüzgâr yürüyüşlü, çabuk giden

Bâd şüden *bm* بادْ شُدَن
Kaybolmak, uçmak

Bâd-ı şürta بادِ شُرْطَه
Müsait rüzgâr

Bâd-ı saba بادِ صَبا
Seher yeli

Bâd-pâ *va* بادْ پا
Rüzgâr ayaklı, hızlı giden at

Bâd-piç *bi* بادْ پِيچْ
Salıncak ipi

Bâd-peymâ *va* بادْ پَيما
Rüzgâr ölçen,
boş şeylerle uğraşan

Bâd peymûden *bm* بادْ پَيمُودَن
Boş şeylerle uğraşmak

Bâd horden *bm* بادْ خُورْدَن
Serinlemek, bozulmak soğumak

Bâd-dâr *va* بادْ دار
Onurlu, mağrur,
şişmiş, şişirilmiş

Bâd dâden *bm* بادْ دادَن
Kurutmak, rüzgâra
karşı bırakmak

Bâd dâşten *bm* بادْ داشْتَن
Onurlu olmak

بادْدَرْ آسْتِينِ كَسِي اَنداخْتَن

Bâd der âstin-i kesi endâhten
Bir kimseyi pofpoflamak,
dolandırmak

Bâd derdest *va* بادْ دَرْدَسْت
Elinde hava, eli boş

بادْ دَرْسَر داشْتَن

Bâd der ser dâşten *d*
Başı havalı olmak, mağrur
olmak

Bâd-derkef *d* باد دَرْكَف
Eli boş

Bâd âble *bi* بادِ آبله
Çiçek hastalığı

Bâd âverden *bm* بادِ آوردن
Şişmek, kabarmak

Bâd âverde *s* بادِ آورده
Aylak, bedava

بادِ آورده رابادِ میبَرَد

Bâd âverderâ bâd mîbered
Haydan gelen huya gider

Bâdam بادام
Badem

Bâdâm bûn *bi* بادامِ بُنْ
Badem ağacı

Bâdâm-ı ter بادامِ تَر
Taze badem

Bâdâm-ı dümağz بادامِ دو مَغز
İki ciğeli badem

Bâdâmistan *bi* بادامِستان
Bademlik

Bâd bâdek باد بادَك
Uçurtma

Bâd-ı bârânî بادِ بارانی
Yağmur getiren yel

Bâd bân *bi* بادْبان
Yelken

Bâd banî *im* بادْبانی
Yelkencilik, kaptanlık

Bâd bedest بادْبدَستْ
Elinde hava, tam takır, müflis

Bad-ı bürut *d* بادِ بُروتْ
(Bıyık yeli) kurum, çalım

بادْبِزَن = بادْزَن

Bâdbizen = bâdzen *bi*
Yelpaze

Bâce *T* باجه
Baca

Bacî *T* باجی
Bacı, büyük kızkardeş

Bâ haber با خَبَر
Haberdar, uyanık, vâkıf

Bâht باخْت
Kaybetme, ütülme, (Oyunda - kumarda)

Bâhter باخْتَر
Doğu, batı, mağrip, meşrik

Bâhten *m* باخْتَن
Oynamak, oyun ve kumarda kaybetmek

Bâhte باخْته
Yenilmiş, oyunda kaybetmiş

Bâ hired باخِرَدْ
Akıllı

Bâ hod âverden باخُودْ آوْرْدَن
Beraberinde getirmek

Bâ hod bürden باخُودْ بُرْدَن
Beraberinde, yanında götürmek

Bâhîş باخِویش
Yalınız, tek başına

Bâha باخَه
Kaplumbağa

Bâd باد
Rüzgâr

Bâdâ بادا
Olsun, ola

Bâdâbâd بادا باد
Varsın olsun (Herçi bûdabâd) : Ne olursa olsun

بارانْ گُریز = بارانْ گِیرْ

Bâran-gûrîz = Bâran-gîr
Yağmurdan kaçınılacak yer, bina saçağı

Bârânî *in* بارانِي
Yağmurluk, yağmurlu hava

Bârâh *bi* باراه
Yoldaş, uygun, müsait

Barbed بار بَدْ
Husrev-i perviz'in meşhur müzisyeni

Bâr-berdâr *va* بارْ بَردار
Yük götüren, hammal, gebe kadın

Bâr-berdarî *im* بارْ بَرداری
Yük taşıma ve kirası

Bâr besten *bi* بارْ بَستَن
Yük bağlamak, yolculuk etmek, dünyadan göçmek

Bâr pîç *bi* بارْ پِیچْ
Urgan, yükün etrafını iple sarma

Barhâne *bi* بارْ خانه
Çadır, yolculukta beraberinde taşınan eşya, hayvan palanı

Bâr-ı hâtır بارِ خاطِرْ
Kaygı, keder, gönülde duyulan ağırlık

Bâr hudâyâ ! بارْ خُدایا
Allahım, Tanrım !

Bar-hîz *bi* بارْ خیزْ
Meyva verecek dal, bol, bereketli

Bâr *i* بار
Meyve, ana karnındaki çocuk, sıkıntı, keder, yük

Bâr *i* بار
Def'a kerre, «Baridenبم.g.

Bârâb *bi* باراب
Yağmur suyu

Bâr âmeden *bm* بارْ آمَدَن
Meydana gelmek, türemek

Bârâver *va* بارْ آوَر
Meyve veren, meyveli

Bâr âverden *bm* بارْ آوَرْدَن
Beslemek, büyütmek

بارَ افکَن = بارْ اَنداز

Bâr-efken = Bâr-endâz *bi*
Yük indirilip konaklanan yer, kervansaray

Bâr efkenden بارْ اَفکَنْدَن
Hayvanın sırtındaki yükü indirmek, hayvanın sırtındaki yükü atması

Bâran باران
Yağmur

Bâran âmeden بارانْ آمدن
Yağmur gelmek, yağmur yağmak

Bâran-dîde بارانْ دیدَه
Islanmış, bozulmuş yağmur görmüş, çileli

Bâran-ı şedîd بارانِ شَدید
Sıkı yağmur, sağnak halinde yağmur

Bâd-ı nevruz بادِ نَوْرُوز
Bahar rüzgârı

Bâ devam بادَوام
Devamlı, sebatlı

Bâd u bîd باد و بِيدْ
Faydasız ve mantıksız iş

Bâd veziden *bm* بادْ وَزيدَن
Yel esmek, rüzgâr çıkmak

Bâd u tûfan *bi* بادْ وُطوفان
Kasırga, siklon

Bâde *i* باده
Şarap, şarap dolu kadeh

Bâde-perest باده پَرَسْت
Şaraba taban, şarabı seven

Bâde-i pîr بادهٔ پير
Yıllanmış eski şarap

Bâde-i cüvan *sı* بادهٔ جُوان
Taze Şarap

Bâde-peyma *va* باده پَيْما
(Şarap ölçen), şarap içen

Bâde-fersay *va* باده فَرْسای
Çok şarap içmekten vücudu yıpranan kimse

Bâde-nûş *va* باده نُوش
Şarap içen

Bâd-ı heva بادِ هَوا
Boşuna, boş yere
Türkçede: bedava

Bâdiye-peyma *va* بادِيه پَيْما
Çöl geçen, süratli at

Bâr *i* بار
Yük, izin, müsaade, içeri girme izni, yurd, ocak, kabul

Bâd-ı freng بادِ فِرَنْگ
Frengi denilen korkunç hastalık

Bad-ı ferverdin بادِ فَرْوَرْدين
Lodos rüzgârı

Bâd-fürûş بادْ فُروش
(Rüzgâr satan) dalkavuk

Bâd kerden *bm* بادْ كَردن
Şişmek şişirmek, kibirlenmek

Bâd-keşî *b* بادْ كَشي
Büyük yelpaze, körük

Bâd-gerdan *bi* بادْ گَردان
Fırıldak

Bâd-gîr *bi* بادْ گير
Rüzgâr alan, binalarda hava penceresi

Bâdil بادِلْ
Gönülle, isteyerek

Bâ dil u can بادِلْ و جان
Candan ve gönülden

Bad-ı muhalif بادِ مُخالِف
Muhalif rüzgâr, ters rüzgâr, Beklenmedik bir olay

بادمُ خودْ گَردو شِكَسْتَن
Bâdüm-i hod gerdû şikesten
Kuyruğu ile ceviz kırmak işi tıkırında olmak

Bâd-ı nahvet بادِ نَخْوَتْ
Kibir ve gurur rüzgârı

Badıncan بادِنْجان
Patlıcan

Bad-nüma *bi* بادْنُما
Yel gösteren, fırıldak, rüzgârın estiği cihetı gösteren alet

Bârik-miyan بارِيكْ مِيَان
İnce belli

بارِيگاه = بارِيگَهْ

Bârigâh = Barigeh
Otağ, tapu, saray, huzur

Bârîkî *im* بارِيكِي
İncelik, dikkat

Bâz باز
Tekrar, yine, bir daha, doğan denilen yırtıcı kuş

Bâz باز
Oynayan, açık«bahten mg.

Bâzâ باز آ
Yine gel, tekrar gel !

Bâz âmeden *b* باز آمَدَنْ
Yine gelmek, tekrar gelmek, geri dönmek

Bâz âverden *b* باز آوَرْدَنْ
Geri getirmek

Bâzâr *i* بازار
Çarşı, pazar

Bâzâr dâşten *bm* بازار داشْتَنْ
Alıcı bulmak, revaç bulmak

Bâzâr zeden *bm* بازارْ زَدَنْ
Pazar kurmak

Bâzâr-zede *va* بازارْ زَدَهْ
Satılmamış kalmış olan mal, tapon

Bâzârgâh *bi* بازارگاه
Pazar yeri, fuar

Bâzâre *i* بازاره
Pazarda oturup alışveriş eden kimse

Bâzârî *in* بازارِي
Bazara düşmüş, değersiz, orta malı

Bârver *bi* بارْوَرْ
Meyveli, meyvedar

Barometre *F* بارُو مَتْرَهْ
Barometre

Bâre *i* باره
Sur, hisar, kerre, def'a

Bârha *ç* بارْها
Defalarca

Bârî Hiç olmazsa, Arapçada Tanrı ismidir بارِي

Bârî taâlâ بارِي تَعالَى
Yüce Tanrı, Hakteâlâ

Bârî *in* بارِي
Yüke mensup, yük çeken

Bârî çend, Birkaç defa, hirkaç kere بارِي چَنْد

Bâr yâften *bm* بارْ يافتَنْ
Huzura kabul olunmak

Bâriden *m* بارِيدَنْ
Yağmak, yağdırmak

Bârîk *s* بارِيكْ
İnce, lâtif

Bârîk-bîn *va* بارِيكْ بِينْ
Dikkatli, mütecessis, zeki

Bârîk-bînî *im* بارِيكْ بِينِي
İnce ve lâtif seziş ve hayale sahip olma

Bârîk rîs *va* بارِيكْ رِيسْ
İnce dokuyan, zeki, dikkatli

بارِيك رِيسِيدَنْ = بارِيكْ رِشْتَنْ

Bârîk rîsiden - Bârîk rîşten *bm*
İnce dokumak

Bârîk şüden *bm* بارِيكْ شُدَنْ
İncelmek, zayıflamak, daralmak, dikkat kesilmek

بار كَشِئ كُنْد

Bar keşî-i künd *si*
Yavaş ve ağır nakliye

Bârekellah *a* بارَكَ الله
Allah mübarek etsin, aşk olsun, ne güzel!

بارْگاه = بارْگَه

Bârgah = bârgeh *bi*
Pedişah otağı

Bâr giriften *bm* بارْ گِرِفْتَن
Yük almak, gebe kalmak

Bâre gi بارَگِي
At, şıllık,

Bâr-gîr *bi* بارْ گِير
Beygir, dişi ve gebe olan her hayvan

Bârnâme *bi* بارْ نامه
Öğünme, gururlanma gönderilen eşyanın konçimentosu, padişahın huzuruna girme müsaadesi, merasim, âdet, şahâdetnâme

Bârendegî *im* بارَنْدَگِي
Yağmur yağma, yağış

Bâr nihaden *bm* بارْ نِهادَن
Yük bırakmak, doğurmak

Bârû *i* بارُو
Kale divarı, sur, hisar, burç

Bârût *T* بارُوت
Barut

Bâruthane *bi* بارُوتخانه
Baruthane

Bâr dâden *bm* بارْ دادَن
Meyve vermek, huzura girmeye izin verilmek

Bâr-dâr *aa* بارْ دار
Yüklü, gebe, meyveli ağaç

Bârdan *bi* بارْ دان
Heybe, bavul

Bâr-ı dil بارِ دِلْ
Gönül yükü, üzüntü, kaygı

Bâr-dihî *im* بارْ دِهِي
Meyve verme

Bâr-ı diğer بارِ دِيگَرْ
Bir daha, yeniden, tekrar

Bâr-senc *bi* بارْ سَنْج
Yük tartan, yük tartan alet

Bâr-ı zaman *iz* بارِ زَمان
Zamanın hadiselerinin tesiri, etkisi

Bâriş *hs* بارِشْ
Yağış, yağma

بارِ كَجْ بِمَنْزِل نَمِيرَسَدْ

Bâr-ı kec be menzil nemiresed
Eğri yük menzile ulaşmaz, hile para etmez

Bâr kerden *bm* بارْ كَرْدَن
Yüklemek

Bâr keş *va* بارْ كَشْ
Yük çeken, yük taşıyan

Bâr-keşî *im* بارْ كَشِي
Yük çekme, yük taşıma, nakliye

Bâr keşî-i tünd بارْ كَشِئ تُنْد
Çabuk nakliye

Bâz nişesten *bm* بازْ نِشَسْتَن
Emekliye ayrılmak

Bâz nişesteğî *im* بازْ نِشَسْتَگِی
Emekliye ayrılma

Bâz nişeste *va* بازْ نِشَسْتَه
Emekli, mütekaid

Bâzû بازُو
Kol

Bâzû-bend *bi* بازُو بَنْد
Kol bağı,

Bâzû dâden *bm* بازُو دادَن
Yardım etmek

Bâze بازه
Kulaç

Bâzî بازِی
Oyun

Bâzyâr *bi* بازْ یار
Doğancı, ekinci

Bâz yâft *bi* بازْ یافت
Umulmadığı halde tekrar bulunan şey

Bâz yâften *bm* بازْ یافتَن
Tekrar bulmak

Bâzî horden *bm* بازِی خُوْرْدَن
Aldanmak, aldatılmak, atlatılmak

Bâzîçe بازِیچَه
Oyuncak

Bâzîden *m* بازِیدَن
Oynamak

Bâz geşt بازْ گَشْت
Geri dönme, avdet, rücû

Bâz geşten *bm* بازْ گَشْتَن
Geri dönmek, caymak vazgeçmek, affetmek, tövbe etmek

Bâz resî *im* بازْ رَسِی
Teftiş, tahkik, inceleme

Bâzergân *i* بازَرْگان
Tacir, alışverişle uğraşan

Bâzargânî *im* بازَرْگانِی
Ticaret, alışveriş işi

Bâz şüden *bm* بازْ شُدَن
Açılmak,

Bâz kerden بازْ کَردَن
Açmak

Bâz gerdaniden بازْ گَردانِیدَن
Geri çevirmek, döndürmek, caydırmak, geri göndermek

Bâzgeşte *va* بازْ گَشْته
Geri dönmüş, caymış

Bâz gû *va* بازْ گُو
Söylenen sözü tekrarlayan kimse, koğucu, arada söz taşıyan

Bâz gûn-ne بازْ گُونْ-نه
Ters, dönük, tepetaklak, uğursuz

Bâz-gîr *va* بازْ گِیر
Tarihçi, müverrih

Bâz mândegân ç بازْ مانْدَگان
Geri kalanlar, arda kalanlar

Bâz mânden *bm* بازْ ماندَن
Geri kalmak

Bâz mânde *va* بازْ مانْدَه
Geri kalmış, ölüden arda kalan mal, tereke

Bâz mândegî *im* بازْ مانْدَگِی
Geri kalmaklık

Bâzende *if* بازَنْده
Oynayan, kumarda ve oyunda kaybeden

Bâz harîden *bm* باز خریدن
Yeniden satın almak, kurtarmak

Bâz-hâst باز خواست
Sorguya çekme, muaheze, kıyamet

باز خواست کردن

Bâz hast kerden *bm*
Sorguya çekmek, muahezede bulunmak

Bâz dâden *bm* باز دادن
Geri vermek, iade etmek

Bâz dâr *bi* باز دار
Doğancı, çiftçi

Bâz dâşt *bi* باز داشت
Tevkif, muvakkat hapis

Bâz dâştgâh *bi* باز داشتگاه
Tevkif kampı

Bâz dâşten *bm* باز داشتن
Alı koymak, tevkif etmek, engel olmak, geri bırakmak

Bâz dîd *bi* باز دید
Ziyaret, birinin ziyaretini iade etmek

Bâz dîd باز دید
Ayırdetme, tetkik etme

باز دید کردن

Bâz dîd kerden *bm*
Ziyaret etmek, tekrar görmeye gitmek

Bâz-res باز رس
Müfettiş

Bâz îstâden *bm* باز ایستادن
Geri durmak, âciz kalmak, el çekmek

Bâz bân *bi* بازبان
Doğancı, doğan besleyen

Bâz bürden *bm* باز بردن
Geri götürmek, geri almak

Bâz besten باز بستن
Tekrar bağlamak, ikinci defa bağlamak

Bâz-bîn باز بین
Kontrolör, tetkikci

Bâz-pîç باز پیچ
Çocukların beşiğine asılan boncuk top

Bâz-pürs *va* باز پرس
Sorgu hakimi

Bâz pürsî *im* باز پرسی
Sorguya çekme

Bâz pürsîden *bm* باز پرسیدن
Sorguya çekmek

Bâz pes *bi* باز پس
İade, geri, tekrar, arka

Bâz pes reften بازپس رفتن
Geri gitmek, arka arkaya gitmek

Bâz pesîn *s* باز پسین
En son, en geri, arkada kalan

Bâz tâbiş *bi* باز تابش
Işığın aksetmesi

Bâz cû *va* باز جو
Tahkik eden, araştıran, müfettiş

Bâz cûyî *im* باز جوئی
Tahkik, teftiş, araştırma

Bâlâ u pest بالا وپست
Yukarı ve aşağı, gök ve yer

Bâlâyî بالايى
Üstünlük

Bâliş بالش
Yastık

Bâliş-î per *bi* بالش پر
Kuş tüyü yastık

Balkan بالكان
Balkan, Balkan dağları

Balkon *F* بالكن
Balkon

Balgâne بالگانه
Kafesli pencere

Bâl-güşa *va* بال گشا
Kanat açan, uçan

Bâlû بالو
Siyil

Bâl u per بال و پر
Kol ve kanat

Bâlîden باليدن
Büyümek, gelişmek, böbürlenmek

Bâlîdegi *im* باليدگى
Gelişme, neşvünuma

Bâlîn بالين
Yastık

Bâlîn-perest *va* بالين پرست
Uykucu, tenbel

Bâlînî باليني
Klinik,

Balyoz Balyoz باليوز

Bâm بام
Dam, çatı

Bâm بام
Sabah, sabah vakti

Bal *T* بال
Bal, Arapçada gönül, kalp, huzur

Bâl *i* بال
Kanat, boy bos

Bâl efkenden *bm* بال افكندن
Aciz kalmak

Bâlâ *s* بالا
Yukarı, üst

Bâlâ bürden *bm* بالا بردن
Yukarı çıkarmak

Bâlâ bülend *bi* بالا بلند
Uzun boylu

Bâlâter *s* بالاتر
Daha yüksek, daha üstün

Bâlâ pûş *bi* بالا پوش
Pardesü, örtü, yorgan

Bâlâhâne *bi* بالاخانه
Taraça balkon

Bâlâdest *bi* بالا دست
Otorite sahibi, üstün

Bâlâ reften *bm* بالا رفتن
Yukarı çıkmak yükselmek

Bâlâ rev *bi* بالا رو
Asansör

Bâlâ kerden *bm* بالا كردن
Yükseltmek, müzayededе fiat artırmak

Bâlâ keşiden *bm* بالا كشيدن
Yukarı çekmek, yukarı taşımak

Bâlâ giriften *bm* بالا گرفتن
Yükselmek

Bâlân بالان
Gelişen, büyüyen, böbürlenen

Bâğban *bi* باغْبَان
Bağcı, bahçıvan

Bâğbanî *im* باغْبَانِي
Bağcılık, bahçıvanlık

Bağ-bendî *im* باغْ بَنْدِي
Bahçe tanzimi

Bağçe *i* باغچه
Küçük bağ

Bağ-i vahş *iz* باغِ وَحْش
Hayvanat bağçesi

بافتَن = بافِيدَن

Baften = Bafîden *m*
Dokumak

Bâf باف
Bâften m.g.

بافْتكار = بافْكار

Baftkâr = Bafkâr *bi*
Dokumacı, çulha

Bâfte *s* بافْتَه
Dokunmuş, örülmüş

Bâfende *if* بافَنْده
Dokuyan, dokuyucu

Baklava *T* باقلاوا
Baklava

Bâkî-mande *va* باقِي مانده
Geri kalan, hisabın gerisi

Bâk *i* باك
Korku, sakınma, kayğı, derd

Bakteri *F* باكْتِرِي
Bakteri, mikrop

Ba kifayet باكفايت
Yeterli kimse

Bâki ? باكه؟
Kimle?

Bâziger *bi* بازِيگَرْ
Oyuncu

Bâzigûş *va* بازِيگُوشْ
Haylaz, zevzek, şakacı, yaramaz

Bajdan *bi* باژْدان
Vergi ve gümrük sandığı

Bastan *i* باسْتان
Eski, kadim

Bâstan-şinas *va* باسْتانْ شِناسْ
Arkeoloğ

Bastanî باسْتانِي
Kadim, eski

Basma *T* باسْمَه
Basma, tab'

Basmaçi *T* باسْمَه چِي
Basmacı, matbaacı

Bâş باش
Buden m. g.

Bâşgâh *bi* باشْگاه
Kulüp, yurt, toplantı yeri

Başlık *T* باشْلِق
Başlık, yağmur başlığı

Başmakçı *bi* باشماقچِي
Kunduracı

Bâşe باشَه
Atmaca

Bateri *F* باطَرِي
Baterya, akümülâtör

Batlak *i* باطلاق
Batak, bataklık

Bağ باغ
Bağ

Bağ-ı irem *iz* باغِ اِرَمْ
Cennet bağı, irem bağı

Büthâne بُتخانه
Puthane

Betedric بَتَدْرِيج
Yavaş yavaş

Beter
Beter, daha fena

Betercâ *bi* بَتَرجا
Avret mahalli

بَتَلخ و تُرش رِضا دادن

Betelh u türş rızâ dâden *d*
Acı ve sıkıntıya Katlanmak

Büt-şiken *va* بُت شِكَن
Put kıran

Büt-kede بُت كَده
Puthane

Betavassut-i بَتَوَسُّطِ
Vasıtasıyle, tavassutuyla

Be tâht بَه تاخْت
Acele, çabucak, hemen

Be tûr üftâden بَه تُور اُفتادن
Kapana düşmek, tuzağa düşmek

Bütün *T* بُتون
Bütün

Becâ *s* بَجا
Yerinde, münasip, yerli yerince

Becân âmeden بَجان آمَدَن
Bıkmak, usanmak

Becân âverden بَجان آوَرْدَن
Bıktırmak usandırmak

Becâ-yi بَجایْ
Yerine

Becâ-yı Anki بَجایِ آنكِه
deceğine cağına

Bayır *i* بايِرْ
Harap, sürülmemiş yer

Bâyesten *m* بايَسْتَن
Gerekmek, lâzım olmak

Bâyeste بايَسْته
Gerekli zaruri

Baykuş *T* بايقوش
Baykuş

Baygân *i* بايْگان
Gözetici, koruyucu

Bebâd dâden *bm* بَبادْ دادَن
Yele vermek, bitirmek, savurmak, mahvetmek

بَبالِ دیگَری پَریدَن

Be bâl-ı digerî perîden *d*
Başkasının kanadı ile uçmak, başkasının yardımı ile iş görmek

Bebr بَبْر
Bir çeşit kaplan, Leopar

Bipâ—Bipây بِپا = بِپای
Dur, dikkat et!

Bepâ istâden بِپا ايسْتادَن
Ayakta durmak

بَپوسْتِ كَسی اُفْتادن

Bepost-ı kesî üftâden *d*
Birini çekiştirmek, yermek

Büt *i* بُتْ
Put, güzel, sevgili

Bütâ بُتا
Ey sevgili

Betâzegî بَتازَگی
Yenice, daha şimdi

Büt-perest بُتْ پَرَسْت
Put perest

Büt-traş بُتْ تَراش
Put yapan

Bang zeden *bm* بانگ زدن
Seslenmek, haykırmak

Bang-ı namaz *iz* بانگِ نماز
Ezan

Bânû بانو
Hanım

Bâneva *bi* بانوا
Mes'ut, zengin

Bânuvan *ç* بانوان
Hanımlar

Bâne بانه
Kasık

Bâ vücud-i باوجودِ
olmasına rağmen

Bâ vücud-ı an باوجودِ آن
Bununla beraber

Bâver باور
İnanç, kabul, tasdik

باور داشتن

Bâver dâşten (averden)
İnanmak

Bâvefa باوفا
Vefalı

Bâvey باوی
onunla

Bâve باوه
Meyva
(Tek başına kullanılmaz)

Bah باه
Şehvet gücü

Bâhem باهم
Birlikte, beraber

Bâhemdiger باهمدیگر
Birbiriyle

Bay *T* بای
Zengin, bey bayesten m.g

Bâm-ı çeşm بامِ چشم
Göz kapağı

بامداد = بامدادن

Bâmdâd=Bâmdâdan *bi*
Sabah, sabahleyin

Bâmeze *s* بامزه
Tatlı, lezzetli

Bâmgâh *i* بامگاه
Sabah, sabah vakti

Bâm neverd *bi* بامْ نوَرْد
Merdivan

Bâme *i* بامه
Kaba sakal, gür sakal

Ban بان
Dam, satıh, son ek olarak türkçedeki (ci) mânâsına gelir «Derban» gibi

Bank *F* بانك
Banka

بانكِ بازرگانی

Bank-ı Bazergânî
Ticaret bankası

بانكِ ساختمان

Bank-ı sahtıman
Yapı bankası

بانكِ فلاحتی

Bank-ı felâhatî *iz*
Ziraat bankası

Bang *i* بانگ
Ses, sada, avaz, feryad

Bâng dâden *bm* بانگ دادن
Seslenmek, bağırmak

Behıred *s* Akıllı بَخِرَدْ

Bahsîden *m* Solmak eksilmek, eksiltmek بَخسِيدن

Bahş *i* Parça, bölüm hisse, kısmet «bahşiden» m. g. بَخْش

Bahşâ-y Bağışlayan Bağışlayıcı, Bahşüden m. g. بَخْشَای

Bahşâyiş *hs* bağışlama, afv, merhamet بَخْشَايِش

Bahşâyişger *bi* Bağışlacı, afv edici بَخْشَايِشگَر

Bahşâyende *if* Af eden, affedici بَخْشَايِنده

Bahş-pezîr *va* Hesapta bölmeyi kabul eden, bölünebilen بَخْش پَذِير

Bahşiş *hs* Bahşiş, hadiye, saçı بَخْشِش

Bahşişger *bi* Hediye veren بَخْشِشگَر

Bahşiş nâme *bi* Hibe senedi, hibe mazbatası بَخْشِش نامه

Bahş kerden *bm* Bölmek, taksim etmek بَخش كَردن

Bahş-nâpezîr *va* Bölüm kabul etmiyen, bölünemiyen بَخْش نَاپذِير

Bahş nâme *bi* Ta'mim بَخْش نامه

Bahşende *if* Bağışlayan, veren بَخْشَنده

Bahşûden *m* Affetmek, bağışlamak بَخْشُودن

بُخَارِي بَرقِي يا نَفتِي

Buharî-i berkî ya neftî Petrol veya elektrik sobası

Baht *i* Şans, talih بَخْت

Baht-azmâî *im* Şans deneme بَخْت آزمَائِي

Baht-âver *va* Bahtlı, şanslı بَخْت آوَر

Baht-bergeşte Bahtı dönük, talihi ters, bahtsız بَخْت بَرگَشته

Baht-bidâr *va* Bahtı uyanık بَخْت بِيدار

Baht-cevan *va* Zengin devletli بَخْت جَوان

Baht- hufte Bahtı uyumuş, talihsiz بَخْت خُفته

Baht-ı siyah Kara talih بَخْتِ سِياه

Bahtek *i* Kâbus, uykuda ağırlık basma بَخْتَك

Buhtî *i* Besili ve iki hörgüçlü deve بُخْتِي

Bahtî *in* Şansa, talihe âit بَخْتِي

Baht-yar *va* Bahtiyar, şanslı, talihli بَخْتِيار

Baht-yarî *im* Bahtiyarlık بَخْتِيارِي

Behûda Tanrıya andolsun, Huda hakkı için بَخُدا

Beharc reften *bm* Harcanmak بَخَرْج رَفتن

Beççedâr *va* بچه‌دار
Çocuklu, çocuk sahibi, gebe

Beççedân *bi* بچه دان
Rahim, çocuk yatağı

Beççe-zâ *va* بچه زا
Yavru doğuran her canlı

Beççe kerden *km* بچه کردن
Çocuk yapmak

Beççe-i nev *sı* بچهٔ نو
Yeni doğan çocuk

Behaddî بحدی
O derecede ki, öyleki

Behasb-ı بحسب
Sebebiyle....den dolayı

Behükm-i anki بحکم آنکه
...den dolayı
....sebebiyle

Behak peyvesten بحق پیوستن
Hakka kavuşmak, ölmek

Behak-ı Hüda بحق خدا
Tanrı hakkı için

Bihamdillâh بحمدالله
Allaha şükür

Buhâr-senc *bi* بخار سنج
Buharın tazyikini ölçen alet

Buhârâî بخارائی
Buhara'lı

Buhârî بخاری
Ocak, şömine, Buhara'lı

Buhârî-i âhenî بخاری آهنی
Soba

Becây âverden بجای آوردن
Yerine getirmek, eda etmek

Becâ-yı diger بجای دیگر
Başka yere

Becüz بجز
den başka, maada

Becehennem بجهنم
Cehenneme, cehennem ol, cehenneme kadar

بجوار حق پیوستن

Becivâr-i hak peyvesten *d*
Ölmek, Hakka kavuşmak

Becîb zeden *bm* بجیب زدن
Çalmak, yankesicilik yapmak

Beçeşm ! بچشم !
Baş üstüne !

Beçeşm âmeden بچشم آمدن
Göze gelmek, nazar değmek

بچشم خوردن

Beçeşm horden *bm*
Göze ilişmek, görünmek

بچشم دیگران کشیدن

Beçeşm-i digeran keşiden *bm*
Göstermek, çalım satmak

Beççe بچه
Çocuk

Beççegân بچگان
Çocuklar

Beççegî بچگی
Çocukluk

Beççe-i hurd بچهٔ خرد
Küçük çocuk

Bed-sâht *va* Biçimsiz, kötü gelişmiş, yapısı bozuk بَدْ سَاخْت

Bed-sabıka *va* Geçmişi bozuk, geçmişte fenâ şeyler yapımış olan kimse بَدْ سَابِقَه

Bedest-şüden *bm* Ele geçmek, elde edilmek بَدَسْت شُدَن

Bed-sügâl *va* Niyeti bozuk, düşman بَدْ سِگَال

Bed-Şükûn *va* Uğursuz بَدْ شُكُون

Bed-kadem Ayağı uğursuz بَدْ قَدَم

Bed-fercam *va* Akibeti bozuk, kötü sonuçlu بَدْ فَرْجَام

Bed-kâr *va* İşi ve davranışı kötü kimse بَدْكَار

Bed-kirdar *va* Bak Bed-kâr بَدْ كِرْدَار

Bed-gil *va* Görünüşü bozuk بَدْ گِيل

Bed-ğû *va* İftiracı, başkası hakkında fenâ söyleyen بَدْ گُو

Bed-gevher **Bed-güher** Cevheri ve mayası bozuk, soyu bozuk بَدْ گُوهَر = بَدْ گُهَر

Bed-mâye *va*. Mayası ve soyu bozuk, bayağı بَدْمَايَه

Bed-meze *va* Tadı bozuk بَدْ مَزَه

Bed-mest Sarhoşlukta taşkınlık yapan بَدْ مَسْت

Bed-hat *va* Yazısı bozuk, elyazısı bozuk بَدْ خَط

Bed-hulk *va* Kötü ahlâklı بَدْ خُلْق

Bed-hû *va* Kötü huylu بَدْ خُو

Bed-hâb *va* Rahat uyuyamayan بَدْ خَوَاب

Bed-hah *va* Kötü istekli, başkasının fenalığını isteyen بَدْ خَوَاه

Bed-dil *va* Korkak, ürkek, yüreksiz بَدْ دِل

Bed-dehan *va* Ağzı bozuk بَدْ دَهَان

Beder Dışarı بَدَر

Beder bürden *bm* Dışarı çıkarmak بَدَر بُرْدَن

Bederd horden İşe yaramak بَدَرْد خُورْدَن

Bedürüstî Doğrusu, hakikaten بَدُرُسْتِي

Bed-reftar *va* Kötü gidişli, ahlâkı bozuk بَدْرَفْتَار

Beder kerden Dışarı etmek, dışarı çıkarmak بَدَر كَرْدَن

Büdrûd güften Veda etmek, terk etmek بُدْرُود گُفْتَن

Bed-rûzgâr *va* Bedbaht, durumu bozuk بَدْرُوزْگَار

Bed zeban *va* Dili bozuk بَدْ زَبَان

Bed-zehre *va* Korkak, ödlek بَدْ زَهْرَه

Bed-ahter *va* بَدْ اَخْتَر
Yıldızı fenâ, talihsiz

Bed-zat *va* بَدْ ذَات
Aslı, mayası bozuk

Bedan = Bean بَدَان = بَآن
Ona

Bedan *ç* بَدَان
Fenâ kişiler, kötüler

Bed-encam *va* بَدْ اَنْجَام
Kötü sonuçlu, akibeti fenâ

Bed-endiş *va* بَدْ اَنْدِيش
Fenâ düşünen, düşüncesi bozuk, kötü niyetli

Bed-Baht *va* بَدْ بَخْت
Bahtı fenâ, talihsiz

Bed-bahtâne بَدْ بَخْتَانَه
Ne yazık ki, maalesef

Bed-bahtî *im* بَدْ بَخْتِي
Bedbahtlık, talihsizlik

Bed-bidih *va* بَدْ بَدِيه
Borcu vermekte ağır davranan, eli ağır

Bed-bû *va* بَدْ بُو
Fenâ kokulu

Bed-bîn *va* بَدْ بِين
Kötümser

Bed-ter *va* بَدْ تَر
Beter, dâha fenâ

Bed-terkib *va* بَدْ تَرْكِيب
Şekli bozuk, düzensiz

Bed-cins *va* بَدْ جِنْس
Cinsi bozuk, bayağı

Bed-çeşm *va* بَدْ چَشْم
Kötü gözlü, şom gözlü, başkasının ailesine fenâ gözle bakan

Bed-harfî *im* Birisi hakkında fenâ söyleme, kötü konuşma بَدْ حَرْفِي

Bahşudeği *im* Affa uğrama, muafiyet بَخْشُودَگِي

Bahşude *s* Af olunmuş, affa uğramış بَخْشُودَه

Bahşidegi *im* Muafiyet, affa uğrama بَخْشِيدَگِي

Bahşîden *m* Bağışlamak, hibe etmek, af etmek بَخْشِيدَن

Behusûs بَخُصُوص
Bilhassa, hele hele

Buhur بُخُور
Buhur, tütsü

Behod âmeden *bm* بَخُود آمَدَن
Kendine gelmek ayılmak

Buhur dâden *bm* بُخُور دَادَن
Tütsülemek

Buhurdan *ki* بُخُوردَان
Buhurdan

Buhur u nemîr *d* بُخُور و نَمِير
«Ye de ölme», pek az azık ve gelir

Bahye *i* بَخْيَه
Teyel, kaba dikiş

Bed *s* بَد
Kötü, fena, kaba, çirkin

Büd بُد = بُود
İdi

Bed-âğâz *va* بَدْ آغَاز
Mayası ve soyu bozuk

Bed-âmûz *va* بَدْ آمُوز
fenâ yetiştirilmiş, kötü terbiye edilmiş

Bed-âyin *va* بَدْ آيِين
Sapık, ahlâksız

Bed-ahval *va* بَدْ اَحْوَال
Hali kötü, hasta

Ber endahten *bm* بَر اَنداختَن
Söküp atmak, yok etmek

Ber endaz kerden *bm* بَر اَنداز کَردَن
Ölçmek, tahmin etmek, sezmek

Ber engihten *bm* بَر اَنگیختَن
Teşvik etmek, kışkırtmak

Ber averden *bm* بَر اَوَردَن
Değerlendirmek, baha biçmek, bitirmek, yerine getirmek, eda etmek çıkarmak yetiştirmek

Berah *s* بَراه
Güzel, iyi, yakışıklı

Bravo *F* بِراوُو
Bravo, aferin

Berah endahten بَراه اَنداختَن
Yola koymak, yönceltmek

Ber âhihten *bm* بَر آهیختَن
Sıyırmak, çekip çıkarmak

Bera-y بَرایْ
...için, için

Ber bad dâden *bm* بَر بادْ دادَن
Yele vermek, yok etmek, bitirmek, mahvetmek

Barbat *i* بَربَطْ
Ut, çeng

Berbeste *bi* بَربَسْتَه
Cansız varlıklar

Ber pâ *s* بَرپا
Ayakta, sağlam, muhkem

Berpa sahten *bm* بَرپا ساختَن
Ayağa kaldırmak dikmek, inşa etmek

Ber âsûden *bm* بَر آسودَن
İstirahat etmek, rahat etmek

Ber âşuften *bm* بَر آشُفتَن
Kızmak, öfkelenmek, değişmek

Ber efrahten *bm* بَر اَفراختَن
Yükseltmek

Ber efrâşten *bm* بَر اَفراشتَن
Kaldırmak, yükseltmek

Ber efruhtegî بَر اَفروختَگی
Parlama, aydınlanma, kızarma, kızma

Ber efrûhten *bm* بَر اَفروختَن
Alevlenmek, alevlendirmek, parlamak, ateşe dönmek

Ber efşanden *bm* بَر اَفشاندَن
Saçmak, serpmek, dağıtmak

Ber âmedegî *im* بَر آمدگی
Kabartı, şiş, şişme

Ber âmeden *bm* بَر آمدَن
Yükselmek doğmak, gelişmek, zahir olmak

Ber âmede *va* بَر آمده
İlerlemiş, çıkkın, yerden fışkırmış

Ber âmihten *bm* بَر آمیختَن
Karışmak, karıştırmak

Ber ân بَر آن
Onun üzerine

Bürran *s* بُرّان
Kesici, keskin kesen

Ber ânand بَر آنَدْ
...Fikrindedirler, kanâatindedirler

Ber Yukarı, üzere. üzerine, üst بَر

Ber Meyve, kucak, meme, fayda, gebelik «Bürden» m. g. بَر

Bür Büriden m. g. بُر

Berab âmeden Zuhur etmek, meydana çıkmak بَرآب آمدن

Beraber Karşı karşıya mukabil, denk, eşit بَرابَر

Beraberî *im* Eşitlik, denk değerde olma بَرابَری

Berat-ı âzâdî Kurtuluş beratı بَراتِ آزادی

Berader *i* Birader, erkek kardeş بَرادر

Berader-hande Kardeş edinilen, kardaşlık بَرادَرخَوانده

Berader-i rızâî Süt kardeşi بَرادَرِ رِضاعِی

Berader-i şîrî Süt kardeşi بَرادَرِ شِیرِی

Beraderane Kardeşçe, kardeşcesine بَرادَرانه

Berader zâde *va* Yeğen, biraderzâde بَرادَرزاده

Bürade-i âhen *iz* Demir yongası بُرادَهٔ آهَن

Beraderî *im* Biraderlik, kardeşlik بَرادَری

Berazende Lâyık, şayeste, münâsip بَرازَنده

Berazendegî *im* Yaraşma, liyakat بَرازَندگِی

Beraziden *m* Yaraşmak, uygun olmak بَرازِیدَن

Bed-nam *va* Kötü ad bırakan, şerefsiz, rüsvay بَدنام

Bed-nüma *va* Kötü görünüşlü, hoşlanılmıyan بَدنُما

Bed-nihad *va* Aslı bozuk, mayası bozuk بَدنِهاد

Bedo=(Beo) Ona بَدو = بَاو

Bidih *h* ver! «dâden» den emir بِدِه

Büde olmuş, olan بُدَه = بوده

Bidihkâr *va* Borçlu, medyun بِدِهکار

Bedî *im* Fenâlık, kötülük بَدِی

Bidîd *s* Açık, belli, aşikâr بَدِید

Bidid âmeden *bm* Görünmek, meydana gelmek, zahir olmak بَدِید آمدن

Bedişan «Beişan» onlara بَدِیشان = بَایشان

Bed-yümn *va* Uğursuz بَدیُمن

Bedin, Bein Buna, bununla بَدِین = باین

Bedihe-gû *va* İrticalen söz söyleyen hazırcevap بَدیهه گُو

Bedihî *s* Belli, aşikâr بَدیهی

Bezle-gû *va* Şakacı, hoş söz söyleyen, lâtifeci بَذْله گُو

Berzen *i* بَرْزَنْ
Yörc. mahalle, yol

Brezil بِرَزِيل
Brezilya

Bersam *i* بَرْسَام
Göğüs hastalığı

Berser âmeden بَرْسَر آمدن
Üstün olmak, galebe etmek, sona ermek

Berser-i ân bûden *bm* بَرْسَرِ آن بُودَن
Bir şeyi yapma kasit ve azminde olmak

Berser zeden بَرْسَر زَدَن
Başa vurmak, başa kakmak azarlamak

Birişten *m* بِرِشْتَن
Kızartmak, kavurmak

Birişte بِرِشْتَه
Kavrulmuş

Berşüde *s* بَرْشُدَه
Yükselmiş, âli

Ber aks بَرْعَكْس
Aksine, zıddına

Ber tıpk-ı بَرْطِبْقِ
...uyarınca,...göre

Berf بَرْف
Kar

Berf-pâk-kün *bi* بَرْف پاك كُن
Kar küreği, otomobillerde cam sileceği

Ber feşanden *bm* بَرْفَشَاندَن
Saçmak, serpmek

Berk بَرْق
Elektrik, aydınlık, şimşek

Ber karar بَرْقَرَار
Karar üzre, müstakar, sabit, metin

Bürdbar *s* Sabırlı uysal, tahammüllü بُرْدْبَار

Berdegi *im* بَرْدَگِی
Esirlik, kölelik

Ber demîden *bm* بَرْدَمِيدَن
Yeşermek, bitmek, meydana gelmek

Bürden *m* Götürmek, kapmak, oyunda kazanmak بُرْدَن

Ber devam بَرْدَوَام
devam üzre, boyuna

Bürd u baht *bi* بُرْدُو باخت
Ütme ve ütülme, kaybetme ve kazanma

Bürde *i* Fayda, kazanılmış, ütülmüş şey بُرْدَه

Berde بَرْدَه
Esir, köle, tutsak

Berde-furûşî *im* بَرْدَه فُرُوشِی
Esir satma, esir ticareti

Ber rüste *bi* بَرْرُسْتَه
Nebat, bitki

Ber resî *im* Tetkik *inceleme*, teftiş بَرْرَسِی

Berz *i* بَرْز
Ekin, tohum

Ber zeban âverden *bm* بَرْزَبَان آوَرْدَن
Söylemek, açıklamak

Berzger *bi* بَرْزَگَر
Ekinci, çiftçi

Berzgerî *im* بَرْزَگَرِی
Ziraat

Berh *i* بَرْخ
Parça, miktar, hisse

Berhasten *bm* بَرخاسْتَن
Ayağa kalkmak, yükselmek, yukarı kalkmak

Berhar sevar şuden بَر خَرْ سُوارشُدَن
Eşeğe binmek, muradına ermek, muvaffak olmak

Ber hilâf *s* Aksine tersine, aykırı بَرخِلاف

Berhord *i* Ansızın buluşma, rastlama, tesadüf, dokunma, takılma çarpışma بَر خُورْد

Berhor-dâr بَرخُوردار
Faydalanan

Berhor-dârî بَر خُوردارِي
Fayda görme, faydalanma

Berhorden *m* بَر خُوردَن
Meyve yemek, faydalanmak, karşılaşmak, tokuşmak, meseleyi anlamak

Berhî Bir miktar, *biraz, bazı, bir parça* بَرخِي

Bürd *i* بُرد
Ütme, oyunda kazanma

Ber dâden *bm* بَرْدادَن
Meyve vermek, bırakmak, salıvermek

Berdar *s* بَردار
Asılmış, maslub, itaat eden «Berdaşten» m g.

Berdar keşîden بَرْدارْ كَشِيدَن
Asmak

Berdâşten *bm* بَرداشْتَن
Kaldırmak, ziraatte mahsulü toplamak

Ber pâçe rîden بَرپاچَه رِيدَن
Paçasını pislemek, çok korkmak

Ber pâ şüden *bm* بَرپاشُدَن
İcra olunmak, yükselmek, meydana gelmek

Berpa kerden *bm* بَرپا كَردَن
İcra etmek, dikmek, ayaklandırmak, canlandırmak

Ber tâften *bm* بَرتافْتَن
Dönmek, döndürmek *kıvırmak, bükmek*

Berter بَرتَر
Daha üstün, daha yüce

Berterî *im* üstünlük, yücelik, meziyet بَرتَرِي

Berterîn *s* بَرتَرِين
En üstün, en alâ

Burc بُرْج
Burç

Berça *s* بَرجا
Yerinde, münâsip, sabit

Berceste *s* بَرْجَسْتَه
Değerli, üstün

Berceste-kârî بَر جَسته كارِي
Oymacılık

Bercestegî *im* بَر جَسْتَگِي
Kabartı, kümbelti yücelik, üstünlük

Berçesb *i* بَر چَسْب
Etiket, bandrol, eşyaya takılan nişâne

Berçîden *bm* بَرچِيدَن
Toplamak değirmek

Berhasb-î بَرْ حَسَبِ
...göre ...mutabık

Berhakk *s* Haklı, hak sahibi, doğru بَرْحَقْ

Birûn *s* بِرُونْ
Dışarı, artık, ziyade

Birûn âmeden بِرُونْ آمَدَن
Dışarı çıkmak

Birûn merz *bi* بِرُونْ مَرْز
Ülkeden dışarı

Birûn merzî *im* بِرُونْ مَرْزِي
Ülke dışı dokunmazlık

Birûn reften *bm* بِرُونْ رَفْتَن
Dışarı çıkmak

Bervey بَرْوَيْ
Onun üzerine

Bere=berre بَرَه
Kuzu

Bere-i dümâderî بَرَهْ دُو مادَرِي
İki analı kuzu, nazlı büyümüş

Berhem *s* بَرْهَمْ
Karışık, çapraşık

Berhem horden بَرْهَمْ خُوْرْدَن
Birbirine çarpılmak, dağılmak

Berhem zeden *bm* بَرْهَمْ زَدَن
Birbirine vurmak, dağıtmak, perişan etmek

Brehma بِرَهْما
Brahma

Brehmen *i* بِرَهْمَنْ
Brehmen, puta tapan

Birihne *s* بِرِهْنَه
Çıplak, açık

Birihnegî *im* بِرِهْنَگِي
Çıplaklık

Birihne-pâ *va* بِرِهْنَه پا
Ayağı çıplak

Birihne rû-y بِرِهْنَه رُو-ي
Yüzü açık, peçesiz

Bernâ-y بَرْنا-ي
Genç

Bernâ-dil *va* بَرْنادِلْ
Toy genç

Bernâme *i* بَرْنامه
Proğram, dibace, kitap başlığı, ünvan

Bernâyî *im* بَرْنايِي = بَرْنائي
Gençlik, gençlik çağı

Birinc بِرِنْج
Pirinç ve pirinç denilen meden

Birinc-zâr *bi* بِرِنْج زار
Pirinç tarlası

Birinc kârî بِرِنْج كارِي
Pirinç ekimi

Berende *if* بَرَنْده
Kazanan, götüren, üten

Berende-i calze بَرَنْدَهِ جائِزَه
Mükâfatı kazanan

Bürrende *if* بُرَنْده
Kesen, kesici, keskin

Bronz *F i* بُرُنْز
Bronz denilen maden

Ber nişanden *bm* بَرْ نِشاندَن
Bindirmek

Ber nişesten *bm* بَرْ نِشَسْتَن
Binmek, oturuvermek, kurulmak

Brut بُرُوت
Bıyık

Bervech-i bâlâ بَرْوَجْهِ بالا
Yukarda olduğu gibi

Berumend *bi* بُرُومَنْد
Meyveli, zengin, mesut

Bergeşt *i* برگشت
Dönüş, ric'at, değişme

Bergeşten *m* برگشتن
Dönmek, tersine dönmek, değişmek

Bergeşte-baht برگشته بخت
Bahtı dönük talihsiz

Berg-i kâh برگ کاه
Saman çöpü

Bergümaşten *bm* برگماشتن
Ta'yin etmek, me'mur etmek

Ber gümaşte برگماشته
Delege, vekil, me'mur-ı mahsus

Berg u bâr *bi* برگ وبار
Yaprak ve meyve, gelir ve azık

Berg u saz *bi* برگ وساز
Levazım, sefer eşyası, pılıpırtı

Berg u neva *bi* برگ ونوا
Yaşamak için gereken eşya maaş, geçim

Ber mâlîden *bm* برمالیدن
Paçayı veya bir şeyi sıvamak,

Bermah *i* برماه
Burgu, matkap

Bermurâd *va* برمراد
Murada ermiş, mes'ut

Bermelâ *s* برملا
Aşikâr, açık, zâhir

Bermen megîr برمن مگیر
Beni kınama, bana çıkışma

Ber mûcib برموجب
Gereğince

Berk zeden *bm* برق زدن
Şimşek çakmak

Berk-gîr *va* برق گیر
Paratoner, yıldırımı tutan

Berkenden *bm* برکندن
Kökünden sökmek, koparmak

Berg *i* برگ
Yaprak, azık, hazırlık

Berg-peyvend *bi* برگ پیوند
Yaprak aşısı

Bergerdânden *bm* برگرداندن
Çevirmek, döndürmek

Bergerdîden *bm* برگردیدن
Geri dönmek, dönmek

Bergüzâr برگذار
Bırakma, terketme, hatıra

Ber giriften *bm* برگرفتن
Elde etmek, taşımak meyve toplamak

برگریز = برگ ریزان

Berg-rîz berg-rîzan
Yaprak dökümü, ihtiyarlık çağı

Bergüzîdegân *ç* برگزیدگان
Seçkin kimseler

Bergüzîden برگزیدن
Seçmek, beğenmek

Bergüzîn *s* برگزین
Seçkin, beğenilmiş, makbul

Berg-i sebz *st* برگ سبز
Yeşil yaprak, değersiz şey veya armağan

Bestenî بَسْتَنِي
Dondurma denilen soğuk tatlı

Best u bend *bi* بَسْتْ وَ بَنْد
Zaptu rapt, pekleştirme

Bistuh بِسْتُوه
Aciz, bıkkın

Beste بَسْتَه
Bağlanmış, kapanmış buz tutmuş, kilitlenmiş, büyü ile erkekliği bağlanmış

Beste-zeban *va* بَسْتَه زَبَان
Dili tutulmuş

Bezte-miyan بَسْتَه مِيَان
Hazır, âmade

Beser bürden *bm* بَسَرْ بُرْدَن
Sonavardırmak, bitirmek

Beser der âmeden بَسَرْ دَرْ آمدن
Başüstü gelmek

Beser-i pâ âmeden بَسَرِ پا آمدن
Hastalıktan kalkmak

Beser şüden *bm* بَسَرْ شُدَن
Sona ermek

بَسَرُ وجان = بَسَرُ و چَشْم

Beser u can Beser u çeşm
Başüstüne!

Be seza بَسَزا
Lâyık, yaraşık

Bes şümarî بَسْ شُمَارِي
Hesapta, çarpma işlemi

Bezekâr *bi* بَزَه كَار
Günâhkâr, suçlu

Bizî بِزِي
Yaşa, varol

Bes *i* بَس
Kâfî, yeter, çok

Besâ بَسا
Pek çok, nice

بِسَاط اَنداز = بِسَاطِي

Bisat-endaz = bisatî
Sergici, işportacı

Bisan بِسَان
...Gibi, misli, mânend

Büstan بُسْتَان
Bostan, çicek bahçesi

بُسْتَانبَانْ = بُسْتَانچِي

Bostanban = bostançi
Bostancı, bahçıvan

Bistankâr *bi* بِسْتَانكَار
Alacaklı

Bister بِسْتَرْ
Yatak, döşek

Bistürden *m* بِسْتُرْدَن
Kazımak, mahvetmek, temizlemek

بِسْتَر نِشِين = بِسْتَرِي

Bister-nişîn = bisterî
Yatağa düşmüş, hasta

Bestegî *im* بَسْتَگِي
İlgi, alâka, rabıta

Besten *m* بَسْتَن
Bağlamak, kapamak, örtmek

Büzürgter بزرگتر
Daha büyük

Büzürg-zâde *va* بزرگ زاده
Şerefli ve yüce kişinin çocuğu

Büzürg-sal بزرگ سال
Yaşlı, ihtiyar, kocamış

Büzürg-vâr بزرگوار
Yüce, ulu, pek sayın

Büzürgî *im* بزرگی
Büyüklük, ululuk

Bizişk *i* بزشک
Doktor, tabip, hekim

Büzğâle بزغاله
Oğlak, keçi yavrusu

Bezek *i* بزک
Süslenme, tuvalet

Bezm *i* بزم
Meclis, dernek, eğlence mahalli

Bezm-ârâ *va* بزم آرا
meclise huzuriyle şereflendiren kimse

Bezm ârâsten بزم آراستن
Eğlence meclisi kurmak, toplanmak

بزمگاه = بزمگه

Bezmgeh = bezmgâh *bi*
Toplantı yeri

Bezûdî بزودی
Çabucak, pek yakında

Bezor بزور
Zorla

Beze بزه
Günâh, suç

Birihne-ser *va* برهنه سر
Başı açık

Biryan *s* Kebap olmuş, kızartılmış بریان

Bürîden *m* بریدن
Kesmek, eksiltmek

Bürîdegî *im* بریدگی
Kesiklik, yarık, ayrık

Berişim بریشم
İbrişim

Berin برین
Bunun üzerine

Berîn برین
En üstün, en yüce

Büz بز
Keçi

Bezz بز
Bez,kumaş

Bezzazî *im* بزازی
Bez satıcılığı ve sanatı

Be zeban üftaden *bm* بزبان افتادن
Dile düşmek, rezil olmak

Büz-dil *va* بزدل
Ödlek, korkak (Keçi yürekli)

Büzürc-mihir بزرجمهر
Nuşirevan'ın meşhur veziri

Bezirhâne *bi* بزرخانه
Bezirhane

Büzürg بزرگ
Büyük, yüce, iri, yaşlı

Büzürgân بزرگان
Büyükler ulular

Bigo ! بِگو
Söyle! «güften» m. emir

Belâ dur bâd بَلا دور باد
Geçmiş olsun

Bilâ terdid بِلا تَرْدِيد
Tereddütsüz

Belâ-keş *ra* بَلا كَش
Belâ çeken, belâya uğrayan

Belâ-gerdan بَلا گَردان
Belâyı çeviren

Bülbül بُلبُل
Bülbül

Bıldırçin بِلدِيرچِين
Bıldırcın

Beled bûden *bm* بَلَد بُودَن
Vâkıf olmak

Beljîk بَلجِيك
Belçika

Bulgaristan بُلغارِستان
Bulgaristan

Bulgur بُلغُور
Bulgur

Bülfuzûl-Bülfudûl بُلفُضُول
Patavatsız, fodul

Belki بَلكِه
Belki, olur ki, hatta, daha çok

Belme بَلمه
Gür sakal, kaba sakal

Bülend بُلَند
Yüksek, yüce, âli

Bülend-ahter *ra* بُلَند اَختَر
Yıldızı yüce, mes'ut

Bülend-ikbâl بُلَند اِقبال
Şansı yüce, me'sut

Bülend-bâla *ra* بُلَند بالا
Uzun boylu

Bi avnillah *a* بِعَونِ الله
Allahın yardımıyla

Bi aynihî *a* بِعَينِهِ
Tıpkı, aynısı

Boğaz *T* بُغاز
Boğaz, vâdi

Beğâl-girî بَغَل گِيرِي
Kucaklaşma

Beğalî *im* بَغَلي
Koltuğa alınan şey

Be kâr âmeden بَكار آمَدَن
İşe yaramak

Be kâr bürden *bm* بَكار بُرْدَن
Kullanmak

Bikran بِكْران
Bâkireler, genç kızlar

Bıkran-ı bihişt بِكْرانِ بِهِشت
Huriler

Bügsil kopar ! بُگسِل
«Güsisten» mastarının emri

Boks بُكس = بُوكس
Boks

Beksimat بَكسِمات
Peksimet

Boksör *F* بُوكسُور
Boksör

Begonya بَگُونيا
Begonya denilen çiçek

Begâh-Begeh بَگاه = بَگَه
Erken, anında

Beg *T* Bey بَگ

Beg-zâde بَگزاده
Bey zade

Begüm بَگُم
Hanım, begüm

Bisyarî بِسْيارِي
Çokluk, kesret,ziyadelik

Besîc بَسِيجْ
Hazırlık

Basît-i zemin بَسِيطِ زَمِينْ
Yeryüzü

Beşaret dâden بَشَارَتْ دادَنْ
Müjde vermek, müjdelemek

Buşkab *i* بُشْقَاب
Tabak, sahan

Bat Kaz بَطْ

Betarîk-i بَطَرِيقِ
...yolu ile, ...tarzında

Betavri ki بَطَوْرِي كِهْ
Öyle bir şekildeki, öyle ki

Betav' u rağbet بَطَوْعُ وَرَغْبَتْ
İstekle, arzuyla

Beibare-i diğerî بِعِبَارَةِ دِيگَرِي
Başka bir deyimle

Beacele بَعَجَلَهْ
Acele ile, ivedilikle

Ba'd ezan بَعْدْ اَزَانْ
Ondan sonra

Ba'd ezîn بَعْدْ اَزِينْ
Bundan sonra

Ba'zî بعضی
Bazı

Be illet-i inki بِعِلَّتِ اِينْ كِهْ
.sebebiyle ...den dolayı

Basketbol بَسْكَتْبَالْ
Basketbol

Bes ki بَسْ كِهْ
Okadar ki, o kadar çok ki

Bismil kerden بِسْمِلْ كَرْدَنْ
Boğazlamak

Bismilgâh *bi* بِسْمِلْگَاه
Kesim yeri, mezbaha

Bismillâh بِسْمِ اللهِ
Bismillâh, haydi, haydi bakalım

Bismili *in* بِسْمِلِي
Kurbanlık

Besende بَسَنْدَه
Kâfi

Besû-yi بَسُوِي
Tarafına, yönüne

Besî *s* بَسِي
Çok, pekçok,nice

Bisyar *s* بِسْيار
Çok, pek, fazla

Bisyaran *ç* بِسْيارَان
Çoğu kimseler, halk

Bisyar-ber *va* بِسْيار بَر
Çok meyve veren

Bisyar-husb *va* بِسْيارْ خُسْب
Çok uyuyan

Bisyar-hâr *va* بِسْيارْ خَوَار
Çok yiyen, obur

Bisyar-dan *va* بِسْيارْدَان
Çok bilen

Bisyar-fen *va* بِسْيارْ فَنْ
Çok fen bilen

Bisyar-vam *va* بِسْيارْ وام
Borcu çok kimse

Bünyad efkenden *bm* بُنیاد اَفکَندَن
İnşa etmek, kurmak

Bünyadger *bi* بُنیاد گَر
Mimar, bina yapan, kuran, müessis

Bû=Bûy *i* بُو = بُوی
Koku, rayiha

Bû bürden *bi* بُو بُردَن
Koku almak, sezmek hissetmek

Bül'âceb *s* بُوالعَجَب
Tuhaf, şaşılacak şey

Bül'füzûl *s* بُوالفُضُول
Fodul, Patavatsız

Buiden *m* بُوییدَن
Koklamak

Bu berdaşten *bm* بُو بَرداشتَن
Kokmak bozulmak

Bûtimar *i* بُوتیمار
Balıkçıl kuşu

Büdce *F* بُودجه
Bütçe

Bûd İdi بُود

Büved ki بُودَکِه
Olur ki, ola ki

Bûden *m* بُودَن
Olmak

Bûdenî *in* Olabilen mümkün olan بُودَنی

Bûd u nebûd *bi* بُود و نَبُود
Oluş ve olmayış, Olan ve olmayan

Bûrya بُوریا
Hasır

Bûrya-baf *va* بُوریا باف
Hasır dokuyan

Bend şüden *bm* بَند شُدَن
Bağlanmak,

Bend kerden *bm* بَند کَردَن
Bağlamak, esir etmek

Bend-i kefş *iz* بَندِ کَفش
Ayakkabı bağı

Bende *i* بَنده
Köle, kul

Bendegân *ç* بَندَگان
Köleler, kullar

Bendegî *im* بَندگی
Kölelik, esirlik

Bende-perver *va* بَنده پَروَر
Köle ve uşaklarına iyi muamele eden

Bendî بَندی
Esir

Bendiyan *ç* بَندیان
Esirler

Bendîden *m* Bağlamak, yapıştırmak. بَندیدَن

Binişîn Otur ! بِنِشین

Benefşe بَنَفشَه
Menekşe

Beng *i* بَنگ
Ban denilen ot, (esrar)

Büngâh *i* بُنگاه
Para ve eşya konulan yer, eşya mahzeni

Biniger بِنگَر
Bak !

Bengî بَنگی
Afyon ve esrar tiryakisi

Be nevbet بَنَوبَت
Sıra ile

Bünyad *i* بُنیاد
Yapı, temel, esas

Bombaran-kerden *bm* بُمباران كَردن
Bombarduman etmek

بُمْب اَفكَن = بُمْب اَنداز

Bomb-efken Bomb-endaz *bm*
Bomba atan

Bün *i* بُن
Dip, kök, son

Bennaî *im* بَنائی = بَنايی
Ustalık, inşaat yapıcılığı

Binaberin بِنابَرين
Bunun üzerine

Bina kerden *bm* بِنا كَردن
Bina inşa etmek

Binagûş *bi* بِنا گوش
Kulak tozu

Benâm Adlı, sanlı, şöhretli, ünlü بَنام

Bünbest بُن بَست
Çıkmaz sokak

Bend *i* Bağ, sed, düğüm, hapis' hile بَند

Bend âmeden *bm* بَند آمدن
Tutulmak, tutulup kalmak, kapanmak

Bend-i âhenîn بَندِ آهَنين
Demirden bağ

Bend-i corab بَندِ جُوراب
Çorap bağı

Bend-bâz بَند باز
İp canbazı

Bender بَندَر
Liman

Bendergâh بَندَرگاه
Liman, kafile uğrağı

Bend zeden *bm* بَند زَدن
Bağlamak, esir etmek

Bülend-pâye بُلَند پايه
Mertebesi ve derecesi yüksek

Bülend-pervâz *va* بُلَند پَرواز
Yüksekten uçan, öğünen kimse

Bülend-kad *va* بُلَند قَد
Uzun boylu

Bülend-nazar بُلَند نَظَر
Yüksek görüşlü

Bülend-câh بُلَند جاه
Yüksek mertebeli

Bülend-himmet *va* بُلَند هِمَّت
Himmeti yüce

Bülendî *im* بُلَندی
Yüksekllik, yücelik

Billûr بِلُور
Billûr

Billûrin-ten بِلُورين تَن
Billûr tenli

Bülûz *F* بُلُوز
Buluz

Belut *i* بَلُوط
Meşe, pelit

Blok *F* بِلُوك
Blok

Bülheves *va* بَلهَوَس
Maymun iştahlı

Belî بَلی
Evet

Bam *i* Sazın kalın teli bariton ses بَم

Biman بِمان
Kal! «mandenn» m. emri

Bimande بِماندَه
Kalmış, yorgun, bitâb

Bomb *F* بُمْب
Bomba

Be her hal بَهَرْ حال
Mutlaka

Be her sal بَهَرْ سال
Her yıl, her yılda

Be her küdam بَهَرْ كُدام
Her birine

Behre *i* بَهْرَه
Fayda, hisse, pay, nasip

Behre-ber *va* بَهْرَه بَر
Faydalanan

Behre berdâşten بَهْرَه بَرْداشتَن
Faydalanmak

Behredar *s* Faydalanan, istifade eden بَهْرَه دار

Behre berdari بَهْرَه بَرْداری
Faydalanma, istifade etme

Behre ver *s* بَهْرَه وَر
Nasibini alan, faydalanan, hisse sahibi

Behre-yâb Faydalanan, istifade eden بَهْرَه يَاب

Behre yâften *bm* بَهْرَه يافتَن
Faydalanmak, istifade etmek

Beher yek بَهَرْيَكْ
Her birine

Bihişt بِهِشْت
Cennet

Bihişt-âsa *va* بِهِشْت آسا
Cennet gibi

Bihiştî *in* بِهِشْتِي
Cennetlik

Bihiştiyan ç بِهِشْتِيَان
Cennetlikler

Bihiştî-hû *va* بِهِشْتِي خُو
Cennet huylu

Behâne بَهَانَه
Bahane

Behâne âverden بَهَانَه آوَرْدَن
Bahane getirmek bahane bulmak

Behâne-cû *va* بَهَانَه جُو
Bahane arayan

Behane kerden بَهَانَه كَرْدَن
Bahane etmek, bahane bulmak

Behane-gîr *va* بَهَانَه گِيرْ
Bahane bulan, bahane eden

Behaver بَهَاوَرْ
Değerli, kıymetli

Bih-bûd بِهْبُودْ
İyi, kutlu, mübarek

Bih-bûdî *im* بِهْبُودِي
Sıhhat, afiyet

Büht-âver بُهْت آوَرْ
Hayret veren, insanı şaşırtan

Bühtan zeden *bm* بُهْتَان زَدَن
İftira etmek

Bihter بِهْتَرْ
Daha iyi

Bihterin بِهْتَرِينْ
En iyi

Büht-zede *va* بُهْت زَدَه
Şaşırmış, dehşette kalmış

Bihdarî *im* بِهْدَارِي
Sıhhat, âfiyet

Bih-din *bi* Zerdüşt dini ve onun mensubu بِهْدِينْ

Behr *i* بَهْر
Fayda, hisse, pay, nasip

Be her Her بَهَرْ

Bûya *s* بُویا
Kokan, koku veren şey

Bû bürden *bm* بُو بُردن
Koku alınak, sezmek anlamak

Be vîje بَویژه
Bilhassa, hele hele

Bûy-sûz *va* بُوی سُوز
Buhurdan

Be vey بَوَیْ
Ona

Bûyîden *m* بُویِیدَن
Koklamak, kokmak

Bih İyi, Ayva بِهْ

Beh beh بَهْ بَهْ
Oh ne güzel !

Bih ayin *va* بِهْ آیِینْ
Mezhebi dürüst

Bih üftâden *bm* بِهْ اُفتادَن
Münasip olmak yaraşmak

Beha *i* بَها
Baha, değer

Beha-dâr *va* بَهادار
Pahalı, değerli

Behadur *s* بَهادُرْ
Bahadır, yiğit

Behadûrî *im* بَهادُری
Yiğitlik

Behar Bahar بَهار

Beharan بَهاران
Bahâr vakti

Behare *i* بَهاره
Baharlık, baharda ekilen

Beharî *in* بَهاری
Bahara mensup, baharda ekilen

Boza = Bûze بُوزا = بُوزَه
Boza

Buzîne بُوزینه
Maymun

Buse بُوسَه
Öpücük,

Busîden بُوسیدَن
Öpmek

Bostan بُوستان
Gül ve çiçek kokularının çok olduğu yer

Be vesile-i بَوَسیلَهِ
Vasıtasıyle

Be vakt بَوَقْت
Vaktında

Bûfe *F* بُوفه
Büfe

Bukalemun بُوقَلَمُون
Bukalemun

Bû kerden *bm* بُوکَردن
Koklamak

Bû giriften *bm* بُوگِرِفتَن
Koku almak

Bevl kerden *bm* بَوْل کَردن
İşemek

Bevl gâh *bi* بَوْلگاه
Sidik kesesi ve yeri

Bûm Baykuş بُوم

Bum u ber بُوم وبَر
Diyar, ülke, yurt

Bumî *i* بُومی
Yerli, asli

Bohem بُوهَم
Bohemya

Bûy Koku بُوی

Bî cevher *s* بِي جَوْهَرْ
Hünersiz, akılsız

Bi cihet ç بِي جِهَتْ
Sebepsiz, yersiz

Bî çâregân ç بِي چَارَگَان
Zavallılar

Bî çâre بِي چَارَه = بِيچَاره
Zavallı

Bî çâreğî *im* بِي چَارَگِي
Zavallılık

Bî çeşm u rû *s* بِي چَشْمُ وُرُو
Arsız, yüzsüz

Bî çûn *s* بِيچُونْ
Niteliksiz, Cenab-ı Hak

Bîçun u çıra *s* بِيچُونْ وُچِرا
Nedensiz niteliksiz

Bî hâl *s* بِي حَال
Halsiz, hasta

Bî hisab *s* بِي حِسَاب
Hesapsız, sayısız

Bî havsala بِي حَوْصَلَه
Sabırsız

Bî hamiyyet *s* بِي حَمِيَّتْ
Hamiyyetsiz, adam olmadık

Bîh *i* بِيخْ
Kök, asl

Bî hânman *s* بِي خَانْمَان
Evsiz barksız

Bihâye *s* بِي خَايه
İğdiş edilmiş

Bî haber *s* بِي خَبَرْ
Gafil, haberi olmayan

Bî hten *m* بِيخْتَنْ
Elemek

Bî hired بِي خِرَدْ
Akılsız

Bî enbaz بِي أَنْبَاز
Şeriki olmayan

Bî bâk Korkusuz بِي بَاكْ

Bî bâl u per بِي بَالْ وُپَرْ
Kolsuz kanatsız aciz

Bi berg u bâr بِي بَرْگْ وبَار
Yoksul, fakir

Bî beha *s* Değeri بِي بَهَا
bulunmayan kıymetli

Bî tâb *s* بِيتَاب
Yorgun, halsiz takatsiz

Bipaye Asılsız, بِي پَايَه
temelsiz, esassız

Bî perde *s* بِي پَرْدَه
Aşikâr, aleni

Bî penah *s* بِي پَنَاه
Sığınacak kimsesi olmayan

Bî piraye *s* بِي پِيرَايَه
Sade, şatafatsız

Bî ta *s* بِي تَا
Eşsiz, emsalsiz

Bî tâb بِي تَابْ
Takatsiz, mecalsiz

Bî tâbî *im* بِي تَابِي
Takatsızlık

Beytulhelâ بَيْتُ الْخَلَا
Apdesthane

Beyt-i ferağ بَيْتِ فَرَاغ
Apdesthane

Bîcâ *s* بِيجَا
Yersiz

Bîcan بِيجَان
Cansız

Bîciğer بِي جِگَرْ
Korkak, yüreksiz

Bî âb *s* Susuz, letafet ve taravetsiz بِی آب

Bî âb u reng Letafetsiz بِی آب وُرَنگ

Bî âhru Yüzsüz arsız utanmaz بِی آبْرُو

Bî ihtiyar *bi* Elinde olmadan بِی اِخْتِیار

Bî edep Edepsiz بِی اَدَب

Bî edebî Edepsizlik بِی اَدَبِی

Beyaban Çöl, Ova بَیَابَان

Beyaban-gerd *ra* Çölde dolaşan, gezen بَیَابَانْ گَرْد

Beyaban-neverd Çölde gezen, yürüyen بَیَابَانْ نَوَرْد

Beyebanî Çöle ait, yabani, vahşi بَیَابَانِی

Bî âzar *s* Zararsız بِی آزَار

Biyar ! Getir ! بِیَار

Bî ârâm *ş* Huzursuz durup dinlenmeyen بِی آرَام

Bî esas Esassız, temelsiz بِی اَسَاس

Bî iştibah Şüphesiz بِی اِشْتِبَاه

Bî asl Asılsız بِی اَصْل

Bî emân Aman vermeyen بِی اَمَان

Bî endaze Ölçüsüz, hesapsız بِی اَنْدَازَه

Bihil Bırak, sal ! بِهِلْ

Bihil kerden *bm* Terketmek, haline bırakmak بِهِل کَرْدَن

Bihem Birbiriyle, beraber بِهَم

Behem âmîhten Birbirine karışmak birbirine girmek بِهَم آمِیخْتَن

Bihem ber âmeden Kızmak, öfkelenmek بِهَم بَر آمَدَن

Bihem peyvesten Birbirine kavuşma بِهَم پَیْوَسْتَن

Bihem horden Birbiriyle çarpışmak بِهَم خُوْرْدَن

Bihem resanîden Birbirine kavuşturmak بِهَم رَسَانِیدَن

Bihem resîden Birbirine kavuşmak بِهَم رَسِیدَن

Bihem rihten *bm* Birbirine saldırmak بِهَم رِیخْتَن

Bihem zeden *bm* Birbirine katmak, harab etmek بِهَم زَدَن

Behmen *i* Ocak ayı, uğurlu kimse بَهْمَن

Behuş *s* Zeki, uyanık, firasetli بَهُوش

Bihî İyilik بِهِی

Bihîn, bihîna En iyi بِهِین ، بِهِینَه

Bî Türkçemizde (sız) karşılığı olan olumsuzluk edatı بِی

Bizeval Zeval bulmayan, ölümsüz بی زوال

Bî zor ç Güçsüz kuvvetsiz, takatsız بی زور

Bî sâman *s* Serveti ve malı olmayan بی سامان

Bî sipas Şükretmeyen. بی سپاس

Bist Yirmi- 20 بیست

Bistüm Yirminci بیستم

Bistümin Yirminci بیستمین

Bî ser u pâ Başsız, ayaksız, pek âciz بی سر و پا

Bî ser u sâman Pek yoksul بی سر و سامان

Bî sevad Okuyup yazması olmayan, cahil بی سواد

Bî sim *bi* Telsiz بی سیم

Bîş Ziyade, çok, pek بیش

Bîşter *s* Daha çok بیشتر

Bîşterîn En çok بیشترین

Bî şümar Sayısız بی شمار

Bî şerm Utanmaz بیشرم

Bîş u kem *bi* (Çok ve az,) az çok بیش و کم

Birun âmeden *bm* Dışarı çıkmak, belirmek, taşkınlık etmek بیرون آمدن

Birun *i* Dışarı بیرون

Birun âverden Meydana çıkarmak بیرون آوردن

Birun üftaden Meydana çıkmak, aşikâr olmak بیرون افتادن

Birun bürden Dışarı götürmek çıkarmak بیرون بردن

Birun reften *bm* Dışarı çıkmak بیرون رفتن

Birun kerden *bm* Dışarı çıkarmak, kovmak بیرون کردن

Birun şev Git, defol ! بیرون شو

Biruni *in* Yabancı, dışa mensup بیرونی

Bî riya Riyâsız, gösterişsiz بی ریا

Bî reybu güman Şeksiz, şüphesiz بی ریب و گمان

Bî rih *s* Biçimsiz kubat, kaba بی ریخت

Bî riş Sakalsız tüyü bitmemiş çocuk بی ریش

Bîz Bihten m. g. بیز

Bîzâr *s* Âciz, bıkmış بیزار

Bî zeban Dilsiz بی زبان

Bî dirîğ بی دریغ
Esirgemeksizin
Esirgenmemiş

Bî distan *bi* بیدستان
Söğütlük

Bî dester بی دستر
Kunduz

Bîdest u pa *s* بی دست و پا
Elsiz ayaksız, âciz

Bî dil Aşık بیدل

Bî di-müşk *bi* بید مشک
Sultani söğüt

Bî devam بی دوام
Devamsız, sürekesiz

Bîd-i mecnun *bi* بید مجنون
Salkım söğüt

Bî dîde *s* بی دده
Gözsüz, kör

Bî rahe *bi* بی راهه
Çıkmaz sokak, sapık yolsuz

Bî rahm *s* بی رحم
Merhametsiz

Bayrak *T* بیرق
Bayrak

Bayram *T* بیرام
Bayram

Bî reg *s* بی رگ
Hamiyetsiz, şerefsiz

Bî reng *s* بی رنگ
Renksiz

Bî rû *ç* بی رو
Yüzsüz

Bî revan *s* بی روان
Cansız, ruhsuz

Bî rûzî *s* بیروزی
Azıksız, nasipsiz

Bî hod بی خود
Kendinde olmayan, kendinden geçmiş, baygın

Bî hîş Kendinden geçmiş, baygın] بی خویش

Bîd Söğüt بید

Bîdâd *i* بیداد
Zulüm ve eziyet, zalim

Bîdâdger *bi* بیدادگر
Zalim

Bîdâr بیدار
Uyanık

Bîdâr-baht *va* بیدار بخت
Bahtı uyanık

Bîdâr-dil *va* بیدار دل
Gönlü uyanık

Bîdâr şüden *bm* بیدار شدن
Uyanmak

Bîdâr kerden *bm* بیدار کردن
Uyandırmak

Bîdâr manden بیدار ماندن
Uyanık kalmak

Bîdârî *im* بیداری
Uyanıklık

Bî dâniş *s* بی دانش
Bilgisiz, cahil

Bî derd *ç* بی درد
Dertsiz

Bî derd-i ser *s* بی درد سر
Baş ağrısı olmaksızın

Bîderdî *im* بی دردی
Dertsizlik

Bî derman *s* بی درمان
Dermansız, çaresiz

Bî dereng *s* بی درنگ
Gecikmeksizin

Bî niyaz *s* بِی نِیاز
İhtiyacı olmayan, Tanrı

Bî vefa بِی وَفا
Vefasız

Bîve Dul بِیوَه

Bî hüner *s* بِی هُنَرْ
Hünersiz, marifetsiz

Bî hûde بِیهُودَه
Faydasız, boşyere boşuna

Bîhûde-gû بِیهُودَه گُو
Saçmalayan

Bî himmet بِی هِمَتْ
İdealsiz, gevşek

Bî hemta *s* بِی هَمتا
Eşsiz, emsalsiz

Bî hengâm *s* بِی هَنگام
Vakitsiz, zamansız

Bî hûş بِیهُوشْ
Baygın, bön, kendinden geçmiş

Bîhûş şüden بِیهُوشْ شُدَن
Bayılmak, kendinden geçmek

Bihuş kerden بِیهُوش کَردَن
Bayıltmak

Bihûşî بِیهُوشِی
Baygınlık

Bi yar u diyar *s* بِی یارُ وِدیار
Dostsuz, kimsesiz, yardımcısız.

Bîmeger *bi* بِیمَه گَرْ
Sigortacı

Bîme güzar بِیمَه گُذار
Sigortacı

Bînâ بِینا
Gören, görücü

Bînaî *im* بِینائِی
Görme

Beynelmilel *v* بَیْنَ المِلَل
Milletler arası

Bîna-dil *s* بِینادِل
Gönlü uyanık

Bînâm *s* بِینام
Adsız, tanınmayan

Bî nâmus بِی ناموُس
Namussuz

Bînîş *hs* بِینِشْ
Görüş, görme

Bî namaz şüden بِی نَمازْشُدَن
Kadın hayız görmek

Bî nemek *s* بِی نَمَكْ
Tuzsuz, tatsız, kaba adam

Bînende *if* بِینَنْدَه
Gören

Bîneva *s* بِی نَوا
Yoksul, fakir

Bî nevaî *im* بِی نَوائِی
Yoksulluk

Bî nihayet بِی نِهایَتْ
Sonsuz

Bînî Burun بِینِی

Bî nazîr *s* بِی نَظِیرْ
Eşsiz, emsalsiz

Bim Korku بِيمْ

Bîmar *Hasta* بِيمَار

Bîmar-pürsî Hastayı ziyaret etme, hal ve hatırını sorma بِيمَارْ پُرْسِي

Bîmâristan *bi* Hastahane بِيمَارِسْتَان

Bîmâri *im* Hastalık بِيمَارِي

Bîmâri-i sengîn Ağır hastalık بِيمَارِئِ سَنْگِينْ

Bî mânend Emsalsiz, benzersiz eşsiz بِيمَانَنْد

Bî mâye Yoksul بِي مَايَه

Bî misâl Eşsiz emsalsiz, benzersiz بِي مِثَال

Bî mahâl Yersiz بِي مَحَلْ

Bî muhabâ Çekinmeksizin بِي مُحَابَا

Bî meded Yardımcısız بِي مَدَد

Bî müzd Ücretsiz بِي مُزْد

Bî meze Tatsız بِي مَزَه

Bî mağz Beyinsiz بِي مَغْز

Bîmnâk *s* Korkulu, korkunç بِيمْنَاك

Bîme *i* Sigorta, taahhüt بِيمَه

Bîme-künende *bi* Sigorta edilen, sigorta eden بِيمَه كُنَنْدَه

Bîşe *i* Orman بِيشَه

Bîşezar *bi* Ormanlık بِيشَه زَار

Bîşî *im* Çokluk, ziyadelik بِيشِي

Bî sabr Sabırsız بِي صَبْر

Bî sarfe Faydasız بِي صَرْفَه

Bî tarafî *im* Tarafsızlık بِي طَرَفِي

Bî karar Kararsız, dinmeyen بِيقَرَار

Bî kâr-e İşsiz, eli boş بِي كَارِه

Bî kârî *im* İşsizlik بِي كَارِي

Bî keran *s* Sınırsız, hudutsuz بِي كَرَان

Bî kes Kimsesiz بِيكَسْ

Bî kem u kâst Eksiksiz noksansız, بِي كَمْ وكَاسْت

Beyg *T* Bey بَيْگ

Bîgânegi *im* Yabancılık, yadlık بِيگَانَگِي

Bîgâne Yabancı, yad بِيگَانَه

Bîgâne-perest Yabancı meftunu بِيگَانَه پَرَسْت

Bîgâh Vakitsiz, zamansız بِيگَاه

Bîl Bel, bel denilen alet بِيلْ

Parti *F* پارتی
Parti, cemiyet, fırka

Partizan *F* پارتیزان
Partizan, aşırı partici

Parçe *i* پارچه
Parça, kumaş

Parçe-bâf *ra* پارچه باف
Kumaş dokuyan

Pardesü *F* پاردسو
Pardesü

Pardon *F* پاردن
Pardon

Pârsa *i* پارسا
Sofu, zâhit, âbit

Pârsal *bi* پارسال
Geçen sene

Parsaî *im* پارسائی
Sofuluk, zahitlik

Parse پارسه
Parsa, dilencilik, lokma deşirme

Pârsî *in* پارسی
Pars'a mensup, pars ehli, farsça

Pârsiyân پارسیان
Parslı'lar

Park *F* پارك
Park

Parleman *F* پارلمان
Parlamento, Senato meclisi

Pâ-renc *bi* پارنج
Ayak kirası

Pârû-b پاروب
Kürek

Pârû-zen *ra* پارو زن
Kürek çeken

Pâpûş *bi* پاپوش
Pabuç

Pâ-piyâde *bi* پاپیاده
Yaya, yayak

Pâçe پاچه
Paça

پاچه ورمالیدن

Pâçe vermalîden *d*
Paçaları sıvamak, davranmak

Pâ horden *d* پا خوردن
İşde aldanmak, dolandırılmak

Pâdâş پاداش
Mükâfat

Pâ-derd *bi* پا درد
Ayak ağrısı, ayak romatizması

Pâ der reften پا در رفتن
Ayak çıkmak

Pa-der gil *ra* پا در گل
Ayağı balçıkta, âciz zebun, tutuk.

Padşah-Padşeh پادشاه ، پادشه
Padişah, hükümdar

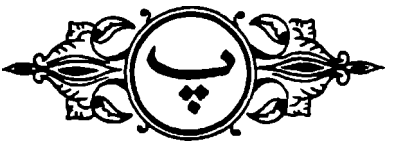
Padşahî kerden پادشاهی کردن
Hükümdarlık etmek

Par *i* پار
Bıldır, geçen sene

Pârâb *bi* پاراب
Su ziraatı, sulu ziraat

Parazit *F* پارازیت
Parazit

Paraşût *F* پاراشوت
Paraşüt

Fars alfabesinin üçüncü harfi: Arapçada olmadığından, ebced hesabında (B) yerinde iki adedine eşit sayılır.

Pâ pes âverden پَا پَسْ آوردن
Ayağını geri çekmek, çekilmek

Pâ - Pây پا = پای
Ayak, adım

Pâiz *i* پائِیز
Güz, güz mevsimi

Pâizî *in* پائِیزِی
Güzlük, güzle ilgili

Pâîn *s* پائِین
Aşağı, alt

Pâîn âmeden *bm* پائِین آمدن
Aşağıya inmek

Pâîn âverden *bm* پائِین آوَرْدَن
Aşağı indirmek

Pâînter *s* پائِینْ تَر
Daha aşağı, daha değersiz

Pâ-efzar *bi* پا اَفْزار
Ayakkabı

Pâ-endaz *bi* پا اَنْداز
Paspas

Pâ bepâ *bi* پا بِپا
Adım adım, birlikte uygun

Pâ-bercâ *ra* پا بَرْجا
Sebat, yerinde durma dayanma

Pâ berçîn *bi* پا بَرْچِین
Az az, yavaş yavaş

Pâ-berdâşten *bm* پا بَرْداشتن
Hızlı gitmek, yürümek

Pâ-büriden *bm* پا بُرِیدَن
Ayağı kesmek, gitmemek

Pâ-berikâb *ra* پا بَرِکاب
Ayağı üzengide, gitmeye hazır

Pâ-birihne *ra* پا بِرِهْنَه
Ayağı çıplak

Pâ-best *ra* پا بَسْت
Ayağı bağlı, tutkun, temel

پا بَسَنگ خُوْرْدَن

Pâ beseng horden *d*
Ayağı taşa gelmek

Pâ bülend kerden پا بُلَنْد کردن
Adımını açmak, hızlı gitmek

Pâ-bend *ra* پا بَنْد
Ayak bağı, tutsak, esir

Pâbûsî *im* پا بُوسِی
Ayak öpme

Pap *F* پاپ
Papa

Pâkî *im* پاکی
Temizliik, taharet, ustura

Pâkizegî *im* پاکیزگی
Temizlik, taharet, nezafet

Pâkize *s* پاکیزه
Temiz, tâhir, nazif

Pagir şüden پاگیر شدن
Giriftar olmak, tutulmak

Palan *i* پالان
Palan, semer

Palto *F* پالتو
Palto

Palto bâranî پالتو بارانی
Yağmurluk, pardesü

Palişgâh *bi* پالشگاه
Tasfiye hane

Palgane *i* پالگانه
Kafesli pencere, cumba

Pâlû پالو
Siyil

Pâlûdegî *im* پالودگی
Temiz ve arı duru olma

Pâlûden *m* پالودن
Süzmek ve süzülmek

Pâlûde *s* پالوده
Tasviye edilmiş, durulmuş, palize, pelte

Pâ-mal *va* پا مال
Ayak altında çiğnenmiş

Pâ-mal kerden پا مال کردن
Ayak altında çiğnemek

Pâşîde *s* پاشیده
Saçılmış, serpilmiş

Pâ-fûşarî *im* پافشاری
Ayak direme, sebat

Pâ füşürden *bm* پافشردن
Ayak diremek, mukavemet etmek, ısrar etmek

Pâk *s* Temiz پاك
Bulanmamış, saf, arı duru

Pâkârî *im* پاکاری
Hizmetçilik, uşaklık, ayakçı

Pâk-bâz *va* پاکباز
Sevgilisine iyi gözle bakan aşık, cemal aşığı, tamamiyle ütülen kimse, kumarda hile yapmayan

Paket *F* پاکت
Paket

Pâk-dâmen *va* پاکدامن
Eteği temiz, namuslu

Pâk-rû *va* پاکرو
Temiz yüzlü

Pâk-zâd *va* پاکزاد
Temiz soylu, asil

Pâk-sirişt پاك سرشت
Mayası temiz

Pâk-nejad پاك نژاد
Irkı ve soyu temiz

Pâk-nihad *va* پاك نهاد
Yaradılışı ve tabiatı temiz kimse

Pâ keşîden *bm* پاکشیدن
Ayağı çekmek, terketmek

Pâ kûften *bm* پا کوفتن
Dansetmek, ayak tepmek

Pasüh پاسُخ
Cevap

Pasuh dâden پاسُخ دادَن
Cevap vermek

Pas-ı hâtır پاسِ خاطِرْ
Hatır gözetme

Pas-dâr *va* پاسْدار
Gözetleyen, koruyan

Pas-darân *ç* پاسْداران
Karakol topluluğu

Pas-dârî *im* پاسْداری
Gözetme, koruma

Pasgâh *bi* پاسْگاه
Bekçi ve gardiyanların yeri

Pasyâr *bi* پاسْیار
Emniyet âmiri

Pâş پاش
«Paşîden» m.g.

Pâşa *T* پاشا
Paşa

Pâşâî پاشائی
Paşalık

Pâ şüden *bm* پاشُدَنْ
Ayağa kalkmak, gitmek

Pâşne *i* پاشْنَه
Ökçe, topuk

Pâşne bülend پاشْنَه بُلَنْد
Ökçeşi kalkık

Pâşne hâbîde پاشنَه خوابیده
Ökçesi yatık

Pâşev *i* پاشَوَ
Yürü, davran, haydi

Pâşîden *m* پاشیدَنْ
Saçmak, serpmek, dağıtmak

Pâre *i* پارَه
Pare, para, parça

Pâre pâre *bi* پارَه پاره
Parça parça, dilim dilim

Pâre-hâr *va* پارَه خَوار
Para yiyen, rüşvet yiyen

Pâre dâden *bm* پارَه دادَن
Para vermek, rüşvet vermek

Pâre-dûhten *bm* پاره دُوخْتَن
Yamamak, yama vurmak

Pâre dûz *va* پارَه دُوز
Yama vuran, eskici

Pare kerden پارَه کَردَن
Parçalamak, bölmek

Paris *F* پاریس
Paris

Parîn-Parîne پارِینْ، پارِینَه
Geçen sene

Pâ zeden *bm* پازَدَنْ
Tekmelemek, aldatmak

Pâs *i* پاس
Koruma, gözetme

Pasaj *F* پاساژ
Pasaj

Pâsbân *bi* پاسْبان
Bekçi, gardiyan

Pâsbânî *im* پاسْبانی
Bekçilik, gözetme

Pastör پاستُور
Pastör

Pây-gir *va* پاینگیر
Ayak tutan, ayağı takılan, engel olan

Pây-lağz *va* پای لغز
Ayak kayması, ayak kaydıran suç

Pây-mâl *ra* پایمال
Ayak altında çiğnenmiş

Pây-merdî *im* پایمردی
Aracılık etme, vasıta olma

Pâyendegî *im* پایندگی
Payidar olma, devam, beka

Pay-müzd *bi* پایمزد
Ayak kirası

Pâyende *if* پاینده
Baki, daimi, berkarar sağlam

Pâyende bâd ! پاینده باد
Daimi olsun, yaşasın

Pâye *i* پایه
Derece, rütbe, mertebe, temel, esas, kadr

Pâye pâye *bi* پایه پایه
Derece derece, rütbe rütbe, git gide

Pâye-dâr *va* پایه دار
Rütbe ve derece sahibi

Pâyîden *m* پایدن
Devam etmek, berkarar olmak

Pâyîz پاییز
Güz

Pâyîze-kârî پاییزه کاری
Güzlük ekim

Pâyîn *s* پایین
Aşağı, alt

Pây-birihne *ra* پای برهنه
Ayağı çıplak

Pây-best *va* پای بست
Ayağı bağlı ilgili esir

Pây-bend *ra* پای بند
Esir, tutsak, köstek

Pây tâ ser *bi* پای تاسر
Ayaktan başa kadar, baştan ayağa kadar

Pây-taht *bi* پای تخت
Payitaht, başşehir

Pay-hast *ra* پای خست
Ayak altında çiğnenmiş

Pây-dâr *va* پایدار
Sabit, baki, devamlı, daimi

Pay-dâr şüden پایدار شدن
Sabit ve berkarar olmak

Pây-darî *im* پایداری
Direnme, mukavemet ayakta durma

Pay der rah nihâden پای در راه نهادن
Yola koyulmak

Pâyesten *m* پایستن
Paydar olmak

Pay keşiden *bm* پای کشیدن
Ayağını çekmek, geri durmak, sakınmak

Pây-kûb *va* پای کوب
Ayak vuran, tepinen, rakseden

Pây füşürden پای فشردن
Ayak diremek

Bâ-yâb *bi* پا یاب
Ayağın yetişebileceği derinlikteki su

Pây be seng âmeden *d* پای بسنگ آمدن
Ayağı taşa gelmek, cezasını bulmak

پای بزمین نرسیدن
Pây bezemin neresînden
Ayağı yere ulaşmamak çok sevinmek

Pâyân *i* پایان
Son, sonuç, intiha

Pâyân dâden پایان دادن
Son vermek, bitirmek

Pâyân-pezîr *va* پایان پذیر
Son bulan, sona erebilen

Pâyân nâme پایان نامه
Doktora, tez

Pâyân yâften *bm* پایان یافتن
Sona ermek, son bulmak

پای مدامن کشیدن
Pây be dâmen keşîden
Ayağını eteğine çekmek inzivaya çekilmek

Pây-berca *va* پای برجا
Sebat eden, duran

پای برسنگ آمدن
Pây ber seng âmeden
Ayağı taşa gelmek, tehlikeli engelle karşılaşmak, muvaffak olmamak

Pâ-merd *bi* پا مرد
Aracı, vasıta olan

Pâ-müzd *bi* پا مزد
Ayak ücreti, ayak kirası, hastaya gelip bakma ücreti

Pâ-miyanî *im* پا میانی
Aracılık yapma, tavassutta bulunma

Panzde پانزده
Onbeş

Panzdehûm پانزدهم
Onbeşinci

Panzdehûmî-n پانزدهمی-ن
Onbeşe meesub, onbeşinci

Panzehir *bi* پانزهر
Panzehir

Pansuman *F* پانسمان
Pansuman

Pansiyon *F* پانسیون
Pansiyon

Pansad پانصد
Beşyüz

Pansadûm پانصدم
Beşyüzüncü

Pâ negiriften پا نگرفتن
Yer tutmamak, direnmemek, devam etmemek

Pâverçin *bi* پا ورچین
Yavaş ve sessizce yürüme

Pâ verakî *im* پا ورقی
Mektup ve kitabın alt kısmına yazılan hâşiye

Pây *i* پای
Ayak, adım, sabır, takat

Per endâhten *m* پَرْ اَنْدَاخْتَن
Kanatlarını indirmek ramolmak, aciz kalmak

Perrandden پَرَانِيدَن
Uçurmak, fırlatmak

Pür-bad *va* پُرْبَاد
Rüzgârle dolu, pek kibirli

Pür-pâye *bi* پُرْپَايَه
Kırkayak denilen böcek

Pür-püşt *va* پُرْپُشْت
Arkası çok kalabalık

Pür-pîç u ham پُرْپِيچ وَخَم
Çok muztarip, birbirine pek dolaşmış

Pertâb پَرْتَاب
Yüksekten fırlatıp atma, parıltı

Pür-tâb *va* پُرْتَاب
Pek parlayan, çok hiddetli

Pür-tâb u tevan پُرْتَابُ وَتَوَان
Güçlü, kuvvetli

Protest *F* پُرُتِسْت
Protesto, itiraz

Protestan *F* پُرُتِسْتَان
Protestan

Portakal پُرْتَقَال
Portakal

Pert kerden پَرْت كَرْدَن
Fırlatmak, atmak

Pert güften پَرْت گُفْتَن
Abuk sabuk söylemek

Pertgâh *bi* پَرْتَگَاه
Uçurum

Pertev پَرْتَو
Işık, ziya

Pezirüften پَذِيرُفْتَن
Kabul etmek, râzi olmak, karşılamak

Pezirüfte *s* پَذِيرُفْتَه
Kabul edilmiş Karşılanmış

Pezirende *if* پَذِيرَنْدَه
Kabul eden

Per *i* پَر
Kanat, yaprak, uç, kenar

Pür *s* پُر
Dolu, taşkın, kalabalık, tamam, çok, pek

Pür ez ile dolu پُرْاَزْ

Pür-âzâr *va* پُرْ آزَار
Çok inciden, zalim, merhametsiz

Pratik *F* پِرَاتِيكْ
Pratik, ameli

Pür-âşûb *va* پُرْ آشُوب
Çok gürültülü ve kavgalı

Perâkendegî پَرَاكَنْدَگِي
Dağınıklık, perişanlık, karışıklık

Perâkenden *m* پَرَاكَنْدَن
Dağıtmak, karıştırmak

Perâkende *s* پَرَاكَنْدَه
Dağınık, karışık, perişan

Perran *s* پَرَان
Uçan, uçucu

Perranden *m* پَرَانْدَن
Uçurmak, fırlatmak

Peder پدر
Peder, baba

Pederân پدران
Pederler, babalar

Peder ender *bi* پدر اندر
Üvey Baba

Pederâne پدرانه
Babaca

Peder-i büzürg پدر بزرگ
Büyük Baba

Peder handegî پدر خواندگی
Babalık

Peder-zen *bi* پدر زن
Kayınpeder

Peder-suhte پدر سوخته
Geberesice, ateşte yanasıca

Peder-şevher *bi* پدر شوهر
Kaynata

Peder-mürde پدر مرده
babası ölmüş kimse

Pederî *im* پدری
Babalık

Pedîd *s* پدید
Zâhir, aşikâr, açık

Pedîdâr پدیدار
Aşikâr, meydanda, açık, zahir

Pedîd âmeden پدید آمدن
Meydana çıkmak, zuhur etmek

Pezîr پذیر
«Pezirüften» m. g.

Pezîrâ پذیرا
Kabul edici, kabullenen

Pezîrâî *im* پذیرائی
kabul etme karşılama

Pâyinter پایینتر
Daha aşağı

Pâyin-dest *bi* پایین دست
Alt taraf

Pâyînî پایینی
Aşağıya ait, alt tarafla ilgili

Pıçak *T* پچاق
Bıçak

Pıçpıç kerden پچ پچ کردن
Fısıltı ile konuşmak

Pah Pah پخ پخ
Aferin, bravo !

Puhtegî *im* پختگی
Pişme hali, olgunluk, pişkinlik

Puhten *m* پختن
Pişirmek

Puhten-i hayâl پختن خیال
Boş kuruntu yapmak

Puhtanî *in* پختنی
Pişirilecek şey; pişirilmeye değer şey

Puhte *s* پخته
Pişmiş, pişkin, olgun

Pahş *i* پخش
Bölme, dağılma, bölünme, saçma

Pahş kerden پخش کردن
Bölmek, taksim etmek

Pedagoji *F* پداگوژی
Ruhiyat, ruhbilim

Pedal *F* پدال
Pedal

Pürs پُرْس
«Pürsiden» m. g.

Pürsan پُرْسان
Sorma durumunda, sorarak, soran

Perest پَرَسْت
«Perestiden» m. g.

Perestâr *va* پَرَسْتار
Hizmetkâr, hastabakıcı hemşire, ibadet eden

Perestâr hane *bi* پَرَسْتار خانه
Hasta bakımevi

Perestârî kerden *bm* پَرَسْتاری کَردن
Hastaya bakmak

Perestiş *hs* پَرَسْتِش
Tapma, tapış, kulluk

Perestişhâne *bi* پَرَسْتِش خانه
Mescit, mabet, ibadethane

Perestiş-kede *bi* پَرَسْتِش کَده
İbadethane

Perestişgâh *bi* پَرَسْتِشگاه
İbadethane, ibadet edilen yer

Perestende *if* پَرَسْتَنده
İbadet eden, tapan

Perestû-k پَرَسْتُوك
Kırlangıç

Perestîden *m* پَرَسْتِيدَن
Tapmak, ibadet etmek

Pürsiş *hs* پُرْسِش
Gönül, hatır sorma soruş

Pürsiş nâme پُرْسِش نامه
Soru kâğıdı

Pürsende *if* پُرْسَنده
Soran, soruşturan

Perde birûnâne پَرْدَه بِيرُونانَه
Perde dışı ve terbiye dışı olarak

Perd-pûş *va* پَرْدَه پُوش
Örtülü, sır saklayan

Perde-puşî kerden *bm* پَرْدَه پُوشِي کَردن
Sır saklamak

Perde-dâr *va* پَرْدَه دار
Saraylarda perdeleri açıp kapayan

Perde-der *va* پَرْدَه دَر
Perde yırtan, edepsiz utanmaz kimse

Perde-derîde *va* پَرْدَه دَرِيدَه
Perdesi yırtılmış, utanmaz, edepsiz.

پَرْدَه دَرِي کَردن

Perdederîkerden *bm*
Edepsizlik, hayasızlık etmek sır saklamamak

Perde-şinas *va* پَرْدَه شِناس
Makamşinas, müzisyan

Pür-rû *va* پُر رُو
Yüssüz, arsız

Per rihten *bm* پَر رِيخْتَن
Tüy dökmek

Pür-za *va* پُرْزا
Çok doğuran

Per zeden *bm* پَر زَدَن
Kanat çırpmak, uçmak, elden gitmek

Pür-zor *va* پُر زُور
Güçlü, kuvvetli pehlivan

Perdâhtger پَرداختگَر
Cilâlayan, cilâ yapan, parlatan

Perdâhten *m* پَرداختَن
Yapmak, eda etmek, cilâlamak, uğraşmak, boşlamak, ödemek

Perdâhte *s* پَرداخته
Tediye ediimiş, ödenmiş, hazırlanmış, cilâlanmış

Per-dâr پَردار
Kanadı olan, kanatlı

Perdaz پَرداز
«Perdahten» *m.g.*

Per derâverden پَردَر آوردن
Kanatlanmak, kanat çıkarmak, boyun küsmemek

Perdeğî *im* پَردگی
Örtülü, peçeli

Perdegiyân *ç* پَردگیان
Örtülü ve peçeli kadınlar

Pür-dil پُردِل
Cesur, yiğit

Pür-dilî *im* پُردِلی
Yiğitlik, cesaret, cüret

Perde *i* پَرده
Perde, örtü, hicap

Perde-bâz *va* پَرده باز
Mutrip, müzisyen

Perde berdaşten *bm* پَرده بَرداشتَن
Perdeyi açmak, açıklamak

Perde-i bekâret پَردهٔ بکارت
Kızlık perdesi

Pertev-efken *va* پَرتَو افکَن
Işık saçan, ışık yayan

Pertev-bînî *im* پَرتَو بینی
Radyoskopi, rontgenle görme

Pertev-şinas *va* پَرتَو شِناس
Radyoloğ, rontgen mütehassısı

Pertev-şinasî پَرتَو شِناسی
Radyoloji, rontgen mütehassıslığı

Pertev-nigârî پَرتَو نِگاری
Radyoğrafi, rontgenle film çıkarma

Pür-harf پُرحَرف
Çok sözlü, geveze

Perhâş پَرخاش
Kavga, çekişme savaş

Perhaş-cû *va* پَرخاشجُو
Çekişen, çıkışan, savaşçı

Perhaş kerden پَرخاش کَردن
Çıkışmak, kavga etmek, savaşmak

Perhâşgâh *bi* پَرخاشگاه
Savaş yeri, savaş meydanı

Pür-hor *va* پُرخور
Çok yiyen, obur

Pür-hun *va* پُرخون
Pek kanlı, kanla dolu

Perdâht *i* پَرداخت
Ödeme, tediye cilâ cilâlama

Perdâht kerden پَرداخت کَردن
Ödemek, tediye etmek, cilâlamak

Perhîz-şikesten *bm* پَرْهِيزْ شِكَسْتَن
Perhizi bozmak, perhizi bırakmak

Perî *i* پَرِي
Peri, güzel, dilber

Pürrî *im* پُرِّي
Çokluk, kalabalık

Perî-peyker *va* پَرِي پَيْكَرْ
Peri yüzlü

Perî-çehre پَرِي چِهْرَه
Peri yüzlü

Perî-dâr *va* پَرِي دار
Büyücü, sahir, cin ve peri çarpmış kimse

Perîdegân *ç* پَرِيدَگان
Kuşlar,

Periden *m* پَرِيدَن
Uçmak

Peridegî *im* پَرِيدَگِي
Uçma

Perîde *if* پَرِيدَه
Uçmuş, zail olmuş

Perîde-reng پَرِيدَه رَنْگ
Rengi uçmuş, solmuş, korkmuş

Perîr پَرِيرْ
Evvelki gün

Perî-ruh *va* پَرِي رُخْ
Peri yanaklı, peri yüzlü

Perî-rû *va* پَرِي رُو
Peri yüzlü

Perîrûz *bi* پَرِي رُوزْ
Evvelki gün

Perişan *s* پَرِيشان
Perişan, dağınık, düşkün, zavallı

Perveriş *hs* پَرْوَرِشْ
Besleyiş, yetiştirme terbiye etme

Perveriş dâden پَرْوَرِشْ دادَن
Yetiştirmek

Perverişgâh *bi* پَرْوَرِشْ گاه
Çocuk yetiştirme yurdu

Perveriş yâfte پَرْوَرِشْ يافْتَه
Terbiye edilmiş, yetiştirilmiş

Perverende *if* پَرْوَرَنْدَه
Muallim, mürebbi, öğretici

Perverîden *m* پَرْوَرِيدَن
Yetiştirmek beslemek

Projektör *F* پُرُوژَكْتور
Projektör

Proje *F* پُرُوژَه
Proje

Profesör *F* پُرُوفِسُورْ
Profesör

Pervende *i* پَرْوَنْدَه
Dosya, kumaş dengi

Pervîn *i* پَرْوِينْ
Ülker yıldızı

Pür-hüner *va* پُرْ هُنَرْ
Pek hünerli, pek marifetli

Perhîhten *m* پَرْهِيخْتَن
Terbiye etmek, öğretmek perhiz etmek sakınmak

Perhîz *i* پَرْهِيزْ
Perhiz, sakınma, çekinme, »Perrihten» m. g.

Per-i meges پَرِ مگَس
Sineğin kanadı, ince ve nazik

Perendegan پَرَنْدگان
Kuşlar,

Perende *if* پَرَنْده
Uçan, uçucu, kuş

Prens *F* پرنس
Prens

Perva *i* پَروا
Korku, endişe, sabır, rahat, ihtimal, fırsat, meyl

Pervar-î *in* پَروارى
Besili hayvan

Pervâz *hs* پَرواز
Uçma, uçuş

Pervaz kerden پَرواز كَردن
Uçmak

Pervâ nedâşten پَروا نَداشْتَن
Korkusu olmamak

Pervâne *i* پَروانه
Kelebek

Per-u bâlgüşâden پَرُوبال گُشادَن
Kol kanat açmak, kanat çırpmak

Propagande *F* پروپاگاندا
Propağanda

Protest *F* پروتست
Protesto

Perver پَرْوَر
«Perverden» ve «Perverinden m. g.

Perverdgâr پَروَرْدگار
Tanrı, besleyip yetiştiren

Perverden Perverîden پَروَرْدَن
Beslemek, terbiye etmek, yetiştirmek

Persezeden *bm* پَرسَه زَدَن
Gezip tozmak, dönüp dolaşmak

Pürsegâh *hi* پُرسَه گاه
Ölü için fatiha okuma toplantısı, matemgâh

Pürsîden *m* پُرسیدَن
Sormak, sual etmek, araştırmak

Pürsîdenî *im* پُرسیدَنی
Sorulmaya değer, sorulacak olan şey

Pürsîde *if* پُرسیده
Sorulmuş, sormuş

Periş *hs* پَرِش
Uçuş, uçma

Pür-tama' *va* پُرطَمَع
Pek tamahkâr, pek haris

Pür-kâr *va* پُرکار
İşi çok, iyi yapılan iş

Pür-kerden *bm* پُرکَردن
Doldurmak

Pereg *i* پَرَگ
Kanatcık, yaprakcık, ince zar

Pergâr *i* پَرگار
Pergel, kumpas

Proğram *F* پروگرام
Proğram

Pür-gû *va* پُرگو
Çok söyleyen, geveze

Pür güften پُرگُفتَن
Çok söylemek

Pür mâye پُرمایه
İçli, olgun, akıllı, cevherli, zengin, değerli

Piste پسته
Fıstık

Pestî *im* پَستی
Aşağılık, alçaklık

Pesti u bülendî پَستی و بُلَندی
Yer ve gök

Pes daden *bm* پَس دادن
Geri vermek

Pes-i dest kerden *bm* پَسِ دَست کَردَن
El altına koymak, gizlemek

Püser پُسَر
Oğul, çocuk

Püser-i erşed *si* پُسَرِ اَرشَد
İlk doğan çocuk

Püser ender *bi* پُسَرِ اَندَر
Üvey oğul

Püser beççe *bi* پُسَرِ بَچّه
Küçük çocuk

Püser-hande *va* پُسَرِ خواندَه
Evlatlık, üvey oğul

Püser-i dayî پُسَرِ دایی
Dayı oğlu

Pes reften پَس رَفتَن
Geri gitmek, tekrar gitmek

Püser-i amû پُسَرِ عَمو
Amca oğlu

Püserî *im* پُسَری
Çocukluk

Pes zeden *bi* پَس زَدَن
Geriye itmek

Pes-i ser hârîden *d* پَسِ سَر خاریدَن
Ensesini kaşımak, bahane aramak

Pesâvend پَساوَند
Son ek, suffix

Pes bürden پَس بُردَن
Geri götürmek

Pes-i periruz *bi* پَسِ پَریروز
Daha evvelki gün

Pes-i perîşeb *bi* پَسِ پَریشَب
Daha evvelki gece

Pes pes *bi* پَس پَس
Geri geri

Pes pesan پَس پَسان
Gerisin geri

Pes pesegî *im* پَس پَسَگی
Gerisin geriye

Pes pesegî reften *bm* پَس پَسَگی رَفتَن
Geri geri gitmek

Pest پَست
Engin değersiz, düşük
Musikide kalın perde

Post *F* پُست
Posta

Pistan پِستان
İnsan ve hayvan memesi

Pistân-bend پِستان بَند
Göğüslük, stüyen

Pistan-dâr *va* پِستاندار
Memeli

Postaçi *bi* پُستَچی
Postacı

Posthâne *bi* پُستخانه
Postahane

Pistanek پِستانَك
Emzik

Pest terîn پَستَرین
En bayağı, en aşağı, en değersiz

Pizişk yarî *im* پزشکیاری
Asistanlık

Pezende *if* پزنده
Pişiren

Pezîden *m* پزیدن
Pişirmek, pişmek

Pejmürdegî *im* پژمردگی
Dağınıklık, üzgünlük

Pejmürde پژمرده
Solmuş, sararmış, buruşmuş, üzgün

Pejvâk *i* پژواك
Yankı, aks-ı sada

Pes *i* پس
Arka, geri, son, sonra, o halde, öyleyse

Pesâ-dest *bi* پسادست
Veresiye

Pes ez an پس ازان
Ondan sonra

Pes üftaden *bm* پس افتادن
Geri düşmek, geri kalmak

Pes âmeden *hm* پس آمدن
Tekrar gelmek, geri gelmek

Pes endâhten *bm* پس انداختن
Biriktirmek, geriye atmak

Pes-endâz *va* پس انداز
Geriye atan, biriktiren, iktisatlı olan

Pes-endîş *va* پس اندیش
Sonu düşünen

Pes âverden *bm* پس آوردن
Geri getirmek

Perîşan-hâl پریشان حال
Perişan halli

Perîşen-hâtır پریشان خاطر
Zihni dağınık

Perîşanî *im* پریشانی
Perişanlık, dağınıklık

Perî-Şeb *bi* پریشب
Evvelki gece

Perî-girifte *bm* پری گرفته
Peri çarpmış kimse

Perî-veş *va* پری وش
Peri gibi, pek güzel

Pür heyahû *bi* پرهیاهو
Pek gürültülü

Pez پز
«Puhten» m.

Poz *F* پز
Poz

Poz daden *bm* پز دادن
Poz vermek, çalım satmak

Peza پزا
Çabuk pişen

Pezîş *hs* پزش
Pişme, pişiş

Pizişk *i* پزشك
Doktor, tabib, hekim

Pizişk hâne پزشك خانه
Doktorların bulunduğu daire ve servis

Pizişkî *im* پزشکی
Doktorluk, tababet

Pizişkî azmayîş *hs* پزشکی آزمایش
Tecrübi tıb, tecrübi tababet

Pizişk-yâr *va* پزشکیار
Doktorun asistanı

Püşt-mâlî پُشْتمالِي
Sırtı masaj yapma

Püşt-i mahî پُشْتِ ماهِي
Balık sırtı

Püşt numûden پُشْت نُمُودَن
Sırtını dönmek, yüz çevirmek

Püşt-nivîsî *im* پُشْت نِوِيسِي
Bir şeyin arkasını yazma

Püşt-ü penah *bi* پُشْت وپَناه
Himaye eden, kollayan

Püşt-ü rû پُشْت وروُ
(Arka ve ön) iç ve dış

Püşt u rû yekî *va* پُشْت وروُ يَكِي
İçi dışı bir

Püşte *i* پُشْته
Tepe, höyük, yığın

Püşte sâhten *bm* پُشْته ساخْتَن
Üst üste yığmak

Püşt-i hem endâhten *bm* پُشْتِ هَمْ انْداخْتَن
Birbiri üzerine yığmak, *karmak*, hile yapmak

Püştî *i* پُشْتِي
Arka yastığı, yardım, himaye

Püştî ban *bi* پُشْتِيبان
Dayanak, destek

Püşgîl *i* پُشْگِل
Kağalak, koyun ve keçi pisliği

Peşm پَشْم
Yün

Püşt-rû پُشْت روُ
Yüz üstü, ters

پُشْت راسْت كَردن

Püşt rast kerden *d*
Belini doğrultmak, rahata kavuşmak

Püşt-rû kerden پُشْت روُ كَردن
Yüz üstü çevirmek

Püşt-i ser پُشْتِ سَرْ
Ense, başın arka tarafı, gizlice

Püşt-i ser-i hem پُشْتِ سَرِ هَمْ
Birbiri ardınca, ard arda, arka arkaya

Püşt şikesten *d* پُشْت شِكَستَن
Bel kırılmak, felâkete uğramak

Püşt-kâr *va* پُشْتكار
Hamarat, işine ciddiyetle sarılan

Püştek-i çarkeş *bi* پُشْتَكِ چارْكَشْ
Birdir bir oyunu

Püşt kerden *d* پُشْت كَردَن
Sırt vermek, yüz çevirmek

Püşt-i gerden *iz* پُشْت گَردَن
Ense kökü, ense

Püşt gerdenî *bi* پُشْت گَردَنِي
Enseye indirilen tokat

Püşt-germ *va* پُشْت گَرْم
Hamarat, gayretli

Püşt germî *im* پُشْت گَرمِي
Hamaratlık

Püşt-kûz پُشْت كُوزْ
Kambur

پُشْت بَزَمِين آوْرْدَن
Püşt be zemin averden *bm*
Sırtını yere getirmek

Püşt-i bam پُشْتِ بام
Damın tepesi

Püşt-bend *bi* پُشْت بَنْد
Dayanak

Püşt be püşt پُشْت بَه پُشْت
Sırt sırta gelme, yardımlaşma

Püşt-i pâ *iz* پُشْتِ پا
Tekme

Püşt-i pa zeden پُشْتِ پازَدَن
Tekmelemek, düşürmek, bırakmak, vazgeçmek

پُشْتِ چَشْم نازُك كَرْدَن
Püşt-i çeşm nazük kerden
Göz süzerek bakmak, naz ve eda ile bakmak

Püşt ham-şüden *bm* پُشْت خَم شُدَن
Bel kamburlaşmak

Püşt hâmiden پُشْت خَمِيدَن
Beli bükülmek

Püşt-hamide *va* پُشْت خَمِيده
Beli bükülmüş

Püşt dâden *bm* پُشْت دادَن
Sırt vermek, dayanmak, sırtını çevirmek, kaçmak

Püşt der püşt پُشْت دَر پُشْت
Ard arda

Püşt-i dest geziden *d* پُشْتِ دَسْت گَزِيدَن
Elinin arkasını ısırmak, pişman olmak

Pes-i ferda پَسِ فَرْدا
Yarından sonra

Pes firistaden پَسْ فِرِسْتادَن
Geri göndermek

Pes-i şam *iz* پس شام
Sahur yemeği

Pes-i gerden پَسِ گَرْدَن
Ense kökü

Pes gerdenî *bi* پَسْ گَرْدَنِي
Enseye indirilen tokat

Pes giriften *bm* پَسْ گِرِفْتَن
Geri almak

پَسِ گُوش اَفْكَنْدَن
Pes-i güş efkenden *d*
Kulağın ardına atmak, aldırmamak

Pes-mande *va* پَسْ مانده
Geri kalmış

Pesend *i* پَسَنْد
Kabul, makbûl, intihab

Pesendiden *m* پَسَنْدِيدَن
Beğenmek, kabul etmek

Pes u pîş *bi* پَسْ و پِيش
Arka ve ön

Pes nîşesten *bm* پس نشستن
Geri çekilmek

Pesîn پَسِين
İkindi vakti, sonraki

Püşt *i* پُشْت
Sırt, arka

Püştâ püşt *bi* پُشْتا پُشْت
Arka arkaya, ard arda

Penah bürden *bm* پناه بردن
Sığınmak, iltica etmek, barınmak

Penahgâh *bi* پناهگاه
Sığınılan yer,

Penahendegî *im* پناهندگی
Sığınma, barınma

Penahende *s* پناهنده
Sığınan, barınan

Penahîden *m* پناهیدن
Sığınmak, iltica etmek, barınmak

penahîde پناهیده
Barınmış, sığınmış, sığıntı

Penbe پنبه
Pamuk

Penbe-bâf *va* پنبه باف
Pamuk dokuyan

Penbe pâk kün پنبه پاک کن
Pamuk temizleyen makine

Penbe-çîn *va* پنبه چین
Pamuk toplayan, deşiren

Penbe-hîz پنبه خیز
Pamuğun çok yetiştiği yer

Penbe-dâr *bi* پنبه دار
Pamuklu kumaş, pamuğu olan

Penbe dâne *bi* پنبه دانه
Pamuk tohumu

پنبه در گوش گذاشتن

Penbe dergûş güzaşten *d*
Kulağına pamuk koymak, duymamazlıktan gelmek

Peleng-hû *va* پلنگ خو
Kaplan huylu, merhametsiz

Pelengî *im* پلنگی
Kaplanla ilgili, kaplan postu renginde

Pelengîn *in* پلنگین
Kaplan postundan yapılan elbise

Pülâv-pez *va* پلوپز
Pilâv pişiren

Pülâv-horî *im* پلو خوری
Pilâv yeme

Pülle *i* پله
Merdiven, basamak

Pülle pülle *bi* پله پله
Basamak basamak

Politik *F* پلتیك
Politik, siyasi

Politik-dân پلتیك دان
Politika bilen, politikacı

Pelid پلید
Pis, murdar

Pelidî *im* پلیدی
Pislik, necaset, murdarlık

Pulis *F* پلیس
Polis

Pulis-i mahfî پلیس مخفی
Gizli polis, polis hafiyesi

Pomad *F* پماد
Pomad, merhem

Pomp *F* پمپ
Pompa

Penâh پناه
Garanti, himaye, sığınma

Pük u lük پُكْ و لُكْ
Kaba saba

Pül پُلْ
Köprü

Pül-i ahenî-n پُلِ آهَنِي-ن
Demir köprü

Pül zeden *bm* پُلْ زَدَن
Köprü kurmak

Pül-i müteharrik پُلِ مُتَحَرِّكْ
Açılıp kapanan, müteharrik köprü

Pül-i avîhte be muallâk *bi* پُلِ آوِيخْتَه بَمُعَلَّق
Asma köprü

Plâtin *F* پِلاتِين
Plâtin

Pül besten *bm* پُلْ بَسْتَن
Köprü kurmak

Palâs *i* پَلاس
Palas, aba ve çul gibi kaba yünden dokunan

Palas-baf *va* پَلاسْ بَافْ
Palas dokuyan

Palas-pûş پَلاسْ پُوشْ
Palas giyen, çul giyen, yoksul, derviş

Palâsîden *m* پَلاسِيدَن
Solmak, buruşmak

Plâk *F* پِلاك
Plâk

Pilâv پِلاو
Pilâv

Pelek-i çeşm پِلَكِ چَشْم
Göz kapağı

Peleng پَلَنگ
Kaplan

Peşm-çîn *va* پَشْم چِينْ
Yün kırkan adam,

Peşm rîşten پَشْم رِشْتَن
Yün eğirmek

Peşmnâk *bi* پَشْمناك
Tüylü, çok kıllı

Peşmî *in* پَشْمِي
Yünden ve kıldan yapılan şey

Peşmîn-e پَشْمِين-ه
Yünle ilgili, yünden yapılan

Peşe *i* پَشَه
Sivri sinek

Peşe-bend *bi* پَشَه بَنْد
Cibinlik

Peşe-perran *bi* پَشَه پَرّان
Sinek kovalamak için yelpaze

Peşşe-dan *bi* پَشَه دان
Cibinlik

Peşîz-e *i* پَشِيز-ه
Kıymeti pek az küçük para, bozuk para

Peşîman *s* پَشِيمان
Pişman, nadim

Peşîman şüden پَشِيمانْ شُدَن
Pişman olmak

Peşîmanî *im* پَشِيمانِي
Pişmanlık nedamet

Püf kerden *bm* پُفْ كَرْدَن
Püf demek, üflemek

Püflde *s* پُفِيده
Şişmiş, kabarmış

Poker *F* پُكَر
Poker denilen oyun

Pûşende *if* پوشنده
Örten, giyen, giyinen

Pûşîdegî *im* پوشیدگی
Örtme, gizleme, saklama, örtünme, giyinme

Pûşîden *m* پوشیدن
Örtmek, örtünmek, saklamak, gizlemek, giymek

Pûşîde پوشیده
Örtülü, gizli, saklı

Pûşîde-rû پوشیده رو
Yüzü örtülü, yüzü peçeli

Pul پول
Para, köprü

Pûlad *i* پولاد
Çelik, kılınç

Pûlâd-pençe پولاد پنجه
Çelik pençeli

Pûlâdîn *in* پولادین
Çelikten yapılmış

Pûldâr *va* پولدار
Paralı, zengin

Pûlek *i* پولک
Pulcuk, yaşmak ve balığın sırtındaki pul

Pomad *F* پوماد
Pomad, merhem

Pûy پوی
«Puyiden» ve «Puiden» m. g.

Pûyâ پویا
Koşan, seyirden

Pûyân پویان
Koşarak, koşar halde

Pûyendegî *im* پویندگی
Koşma, seyirtme

Pûz-bend *bi* پوزبند
Burunsalık,

Pûz-hând *bi* پوز خند
Tebessüm, alay

Pûzîş *hs* پوزش
Özür, mazaret

Pûzîş-pezir *va* پوزش پذیر
Af eden, özürü kabul eden

Post *i* پوست
Deri, kabuk, post

پوست سگ بر رو کشیدن

Post-ı seg berû keşîden *d*
Yüzüne it derisi çekmek, edepsizlik etmek, utanmamak

Postek *i* پوستک
İnce kabuk, zar

Post-ken *va* پوست کن
Deriyi yüzen, deriyi soyan

Postîn *in* پوستین
Meşinden, kürkten yapılmış olan şey

Pûsîdegî *im* پوسیدگی
Buruşukluk. solgunluk

Pûsîden *m* پوسیدن
Buruşmak, solmak

Pûsîde پوسیده
Buruşmuş solmuş

Pûş پوش
«Puşiden» m. g.

Pûşâk پوشاک
Giyim eşyası

Pûşîş *hs* پوشش
Örtüş, giyiniş

Penc yek *Beşte bir* پَنْج يَك = پَنْجِيَك

Pend *i* *Öğüt, nasihat* پَنْد

Pindâr *i* *Zan, tasavvur, gurur* پِنْدار

Pindâşten *m* *Sanmak* پِنْداشتَن

Pend-pezîr *ra* *Öğüt kabul eden, dinleyen* پَنْد پَذِير

Pend-gû *va* *Öğüt söyleyen, öğüt veren* پَنْد گُو

Pendnâme *bi* *Öğüt kitabı ve mektubu* پَنْدنامَه

Pinhân *Gizli* پِنْهان

Pinhanî *Gizli bir şekilde, gizlice* پِنْهانِي

Penîr *Peynir* پَنِير

Pû-y *«Puiden» ve «puyiden» m. g.* پُو-ى

Puîden *m* *Koşmak, seyirtmek* پُوئِيدَن

Pûç *s* *İçi boş, kof* پُوچ

Pudr *F* *Podra* پُودْر

Pûr *i* *Oğul, oğlan* پُور

Purmend *bi* *Çoluk çocuk sahibi* پُورْ مَنْد

Pûz-e *Hayvanın ağız kısmı* پُوز-ه

Penbezâr *bi* *Pamuk tarlası* پَنبه‌زار

Penbe zeden *bm* *Pamuk atmak, çentmek* پَنبه زَدَن

Penbe-zen *bi* *Pamuk atan, hallaç* پَنبه زَن

Penbe-kâr *va* *Pamuk eken* پَنبه كار

Penbe-kârî *im* *Pamuk ekme, pamuk ziraati* پَنبه كارِي

Penc *Beş* پَنْج

Pencah *Elli = 50* پَنْجاه

Penc engüşt *bi* *Beş parmak* پَنْج اَنگُشْت

Penc-ten *bi* *Hz Muhammed, Ali, Hasan, Hüseyin ve Fatma* پَنْج تَن

Penc-rûze *bi* *Beş günlük kısa ömür* پَنْج رُوزه

Pencere *Pencere* پَنْجَرَه

Pençşembe *Perşembe* پَنْجشَنْبه

Pencüm *Beşinci* پَنْجُم

Pencümî-n *Beşinci beş ile ilgili* پَنْجُمِي-ن

Penc u şeş *bi* *Beş duyu, altı cihet* پَنْج وشَش

Pence *Pençe* پَنْجه

Penc hezar *bi* *Beş bin* پَنْج هَزار

Pirâ پیرا
«Pirasten» m. g.

Pirarsâl *bi* پیرارسال
Evvelki sene

Pirâsten *bm* پیراستن
Süslemek, bezemek

Pirâste *s* پیراسته
Süslenmiş, bezenmiş

Piramen پیرامن ، پیرامون
Piramûn *i*
Etraf, çevre

Pirân *ç* پیران
Pirler, tariket liderleri, ihtiyarlar

Pirane-ser پیرانه سر
İhtiyar yaşta, ihtiyarlık çağında

Pirâhan پیراهن ، پیراهن
Pirâhen
Gömlek

Pirayiş *hs* پیرایش
Süsleyiş

Pirâyegi *im* پیرایگی
Süsleme, tezyin

Pirâye پیرایه
Ziynet, süs, bezek

Pirezen پیرزن
Koca karı

Peyrev *i* پیرو
Tabi, bir kimsenin izinde arkasında giden, bir lidere uyan

Peyrevî *im* پیروی
Uyma, tabaiyyet, izleme

Pirûz *i* پیروز
Muvaffak, muzaffer, bahtiyar, mutlu

Piçâ *s* پیچا
Kıvrılan, dolanan

Piçâ piç *s* پیچا پیچ
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm

Piçak پیچاق
Bıçak

Piçân *s* پیچان
Kıvrılarak, dolanarak, kıvrılıp bükülerek

Piçânden *m* پیچاندن
Kıvırmak, bükmek, dolamak

Piç-pâ *bi* پیچ پا
Yengeç

Piç Piç *s* پیچ پیچ
Kıvrım kıvrım, dolaşık

Piç-keş *bi* پیچکش
Tornavida, bobin

Piç-kûk *bi* پیچ کوك
Bükülme suretiyle kurulan her vasıta

Piçende *if* پیچنده
Kıvrılan, bükülen, kıvıran, büken

Piçîdegî *im* پیچیدگی
Dolaşık, dolanbaç

Piçîden *m* پیچیدن
Kıvırmak, bükmek, kıvrılmak, bükülmek

Peyda *s* پیدا
Belli, aşikâr, açık, meydanda, görünen

Peyda kerden *bm* پیدا کردن
Meydana getirmek doğurmak, elde etmek

Peydaî *im* پیدائی
Zuhur, meydana gelme görünme

Pey-âpey *s* پَیاپَی
Ard arda, birbiri ardınca

Piyâde پیادَه
Yaya

Piyâde-rev *bi* پیادَه رَو
Yaya kaldırımı

Piyâde-nizam پیادَه نِظام
Piyade eri

Piyâz پیاز
Soğan

Piyâzek *i* پیازَك
Göver denilen küçük soğan

Piyâle *i* پیالَه
Kadeh, şarap kadehi

Piyâle-peyma *va* پیالَه پَیما
Sâki, şarap dolu kadehi çeken, içen, sunan

Piyâle keş *va* پیالَه کَش
Kadehi çeken, içen

Piyâle-gerdan *va* پیالَه گَردان
Meclistekilere sıra ile kadeh sunan

Peyâm پَیام
Haber

Peyâm-âver *va* پَیام آوَر
Haber getiren, haber veren, resul, elçi

Peyâm-ber *va* پَیامبَر
Haber götüren, haber getiren, Tanrı elçisi, Peygamber

Piyano *F* پیانو
Piyano

Pîç *i* پیچ
Kıvrım, büklüm, vida, sarmaşık

Pûyende *if* پویَنده
Koşan, seyirden

Peh Peh *bi* پَه پَه
Aferin, aşkolsun, ne güzel

Pehlû *i* پَهلو
Yan, taraf, böğür

Pehlevan پَهلَوان
Pehlivan, yiğit, güreşçi

Pehlivan-i penbe پَهلَوانِ پَنبه
(Pamuk pehlivanı) yalancı pehlivan

Pehlevanî *im* پَهلَوانی
Pehlivanlık

Pehlû tehi kerden پَهلو تَهی کَردن
Bir işten yan çalmak, boş vermek

Pehlû dâden *bm* پَهلو دادَن
Yardım etmek

Pehlû zeden *bm* پَهلو زَدَن
Eşit ve denk olduğunu iddia etmek, boy ölçüşmek

Pehlû giriften *bm* پَهلو گِرِفتَن
Taraf tutmak

Pehen پَهَن
Geniş, yaygın, yassı

Pehna *i* پَهنا
Genişlik, vüs'at

Pehnaî *im* پَهنائی
Genişlik, açıklık

Pehnâver *bi* پَهناوَر
Pek geniş, pek açık

Peheni *in* پَهَنی
Yassı ve geniş olan

Pey *i* پَی
Ayak, iz, ard, damar, sinir

Pîş-vâ پیشوا
Önder, kılavuz, imam

Pîş-vâyî *im* پیشوائی
Önderlik, kılavuzluk

Pîşe *i* پیشه
San'at, iş, kazanç

Pîşe kerden پیشه کردن
San'at ve âdet edinmek

Pîşeger *bi* پیشه گر
San'atkâr, iş sahibi

Pîşever *bi* پیشه ور
Bir san'ata sahip

Pîş-yâr *bi* پیشیار
Hizmetçi, uşak

Pîşî *im* پیشی
Başkasından ileride bulunma, tekaddüm, sebkat

Pîşî giriften *bm* پیشی گرفتن
Önde gelmek,

Pîşîn *s* پیشین
Önceki, sâbık, öyle namazı

Pîşîniyân *ç* پیشینیان
Öncekiler, önceki nesil

Peyğam پیغام
Haber

Peyğam-âver *va* پیغام آور
Haber getiren

Peyğam-ber پیغامبر = پیغمبر
Peygamber
Tanrıdan haber getiren, elçi

Peyğamberî *im* پیغمبری
Peygamberlik

Pey füşürden *bm* پی فشردن
Ayak diremek

Pîş-dâmen *bi* پیشدامن
Eteklik, önlük

Pîş-dest *bi* پیش دست
Öndelik, galip, işçiye verilen avans para

Pîş-res *va* پیش رس
Turfanda meyva

Pîş-reft پیشرفت
İlerleme terekki

Pîş-rev *va* پیشرو
Kılavuz, önde giden

Pîş-kadem *va* پیش قدم
Bir işte cesaretle herkesten önce giden

Pîş-kâr *va* پیشکار
Muavin, nazır, hizmetkâr

Pîş-keş *bi* پیشکش
Hediye armağan

Pîşgâh-Pîşgeh پیشگاه، پیشگ
Bina veya sarayın, tahtın önü

Pîş-gû *va* پیشگو
Önceden haber veren, geleceği bildiren

Pîş-müzd *bi* پیش مزد
İşçiye işten önce verilen ücret

Pîş-nîşîn *bi* پیش نشین
Önde oturan, ebe

Pîş-namaz *bi* پیش نماز
İmam

Pîş-nihâd *bi* پیش نهاد
Teklif

Pîş-nihâd-kerden *bm* پیش نهاد کردن
Teklif etmek, teklifte bulunmak

Pîş-nüvîs *bi* پیش نویس
Karalama, temizden önce yazılan yazı

Piş-âheng *bi* پیش آهنگ
Kafilenin ilerisinde giden, Sürünün önünde giden hayvan

Piş-bend *bi* پیش بند
Önlük

Piş-baha *bi* پیش بها
Kaparo, önceden verilen para

Piş-bîn *va* پیش بین
İleriyi gören

Piş-Bînî *im* پیش بینی
İleriyi görme

Piş-i pâ پیش پا
Ayağın ucu, müptezel, düşmüş

Piş-pâs *bi* پیش پاس
İlk yardım, ilk tedavi

Piş perdaht *bi* پیش پرداخت
Vadesinden önce ödenen

Piş-tâz *va* پیش تاز
Önde saldıran, önce saldıran

Piş-ter *s* پیشتر
Daha önce, daha evvel, geçmişte

Pîşterîn پیشترین
En önce, en evvel, en yakın

Piş-hidmet *bi* پیش خدمت
Hizmetkâr, uşak,

Piş-harîd *va* پیش خرید
Parası önce verilip satın alınan şey

Piş-dâr *va* پیشدار
Öncü,

Pîruzî *im* پیروزی
Galibiyyet, başarı

Pîrî *im* پیری
İhtiyarlık, kocama yaşlılık, mürşitlik ve üstadlık

Piyes *F* پیس
Piyes

Piş *i* پیش
Ön, ileri, yan, huzur

Piş-âgehî *im* پیش آگهی
Önceden haber verme

Piş-âmed *bi* پیش آمد
Hadise, vak'a olay, tesadüf

Piş âmeden *bm* پیش آمدن
İleri gelmek, öne gelmek, yüz göstermek, vaki olmak

Pişâ-piş *bi* پیشا پیش
Herkesten önce

Pîşâ-dest *bi* پیشا دست
İşçiye verilen öndelik, para, avans

Piş-endîş *va* پیش اندیش
Önceden düşünen, ileriyi gören

Piş-endîşî *im* پیش اندیشی
İleriyi görmeklik

Pişânî پیشانی
Alın

Piş-endâz *va* پیش انداز
Kadın gerdanlığı, peşkir, peçete

Pişânî-güşâde پیشانی گشاده
Anlı açık, güler yüzlü, mültefit

Fars alfabesinin dördüncü harfi olup, ebced hesabında, dörtyüz adedini bildirir. İzafet ve mülkiyet zamiri olarak muzafın ileyn olur: « Pederet » «bağat», «nanet» gibi

Tâ تا
İntiha edatı;
Tâkünûn, tâ subh gibi

Tâ *i* تا
Tek, kat, tel

Tâb *i* تاب
Işık, ziya, aydınlık, sıcaklık, «Taften» m. g.

Tâb *i* تاب
Takat, güç, tahammül, kıvrım, büklüm

Tâb âverden *bm* تاب آوَرْدَنْ
Tahammül etmek, dayanmak

Tâbân *s* تابان
Parlak, parlayan

Tâb horden *bm* تابْ خُورْدَن
Kıvrılmak, dolanmak

Tâb dâden *bm* تابْ دادَن
Kıvırmak, bükmek

Tâb-dâr *va* تابْدار
Parlak, parlayan

Tabîstan *bi* تابِسْتان
Yaz

Tâbîş *hs* تابِشْ
Ziya, ışık, aydınlık

Tâbnâk *s* تابْناك
Parlak, aydın, berrak, sıcak

Tâbendegî *im* تابَندَگی
Parlaklık, aydınlık

Tâbende *if* تابَنده
Parlayan

Tâbe تابَه
Tava

Tâbîden تابِيدَن
Parlamak

Tâtâr تاتار
Tatar

Tâc تاج
Taç

Tâc-dâr *va* تاجْدار
Taç ve taht sahibi, hükümdar

Tâc-dârî *im* تاجْداري
Padişahlık

Tâc-güzârî *im* تاجْ گُذاري
Padişahların taç giyme merasimi

Tâht *i* تاخْت
Saldırma, hücum

Peyember پَیْمْبَر
Peygamber

Peymûden *m* پَیْمُودَن
Ölçmek, mesafe kat etmek, yol almak

Pîne *i* پِینَه
Yama

Pîne-duz *va* پِینَه دُوز
Yamayan, kelikçi

Pîne-dûzi پِینَه دُوزِی
Kelikçilik, yamama

Peyvest پَیْوَسْت
Bitişme, ilhak, birleşme

Peyvestegân *ç* پَیْوَسْتَگَان
Hısım, akraba

Peyvestestegi *im* پَیْوَسْتَگِی
Akrabalık, bağlılık

Peyvesten *m* پَیْوَسْتَن
Birleştirmek, birleştirmek, ulamak

Peyveste *s* پَیْوَسْتَه
Bitişmiş, ulaşmış, ulaştırılmış, daima, boyuna

Peyvend پَیْوَنْد
Ağaç aşısı, bitişme, ulanma, rabıta, bağ, hısım akraba

Peyvendgâh *bi* پَیْوَنْدگَاه
Mafsal, boğum

Pîh *i* پِیْه
İnsan ve hayvanın vücudundaki yağ

Pîh-sûz پِیْه سُوز
Yağ yakan kandil

Peyk پَیْك
Elçi, haberci, ulak

Peykâr *i* پَیْكَار
Savaş, kavga

Peykân پَیْكَان
Mızrağın başı, okun temreni

Peyker پَیْكَر
Yüz, surel, vücut, kalıp, portre, cisim, ceset

Pîl پِیل
Fil

Pîl *F* پِیل
Pil

Pey güm kerden پَی گُم کَردَن
İzi kaybetmek

Pîlban *bi* پِیلْبَان
File bakan

Pîle *i* پِیلَه
İplik kozası, ipek böceği

Peyma پَیْمَا
«Peymuden» m. g.

Peyman *i* پَیْمَان
Sözleşme, ahit, misak, tealhüt

Peyman-şiken *va* پَیْمَان شِکَن
Ahdini bozan, sözünde durmayan

Peymân nâme *bi* پَیْمَان نَامَه
Ahitname, sözleşme kağıdı

Peymâne پَیْمَانَه
Ölçek, şarap, kadehi

Peymâne-pür şüden *d* پَیْمَانَه پُر شُدَن
Ömür sona ermek

Peymâyende *if* پَیْمَایَنْدَه
Ölçen, tartan

Tebâh şüden *bm* تباه شدن
Zayi olmak, yok olmak, harap olmak, bozulmak.

Tebâh-kâr *va* تباهكار
Kusurlu, müfsit, işe yaramaz

Tebâhî *im* تباهی
Fesat, çökme, bozulma

Teb-bür *va* تب بر
Sıtma kesen

Teb besten *bm* تب بستن
Sıtmayı dua ile bağlamak

Tebhâl-e *i* تبخاله
Sıtmadan dolayı dudaklardaki uçuk.

Teb-dâr *va* تب دار
Sıtma tutan, sıtmalı

Teber *i* تبر
Kısa saplı balta,

Teber-dâr تبردار
Baltacı

Tebrîz تبريز
İran meşhur şehirlerinden biri

Tebrîzî *in* تبريزی
Tebriz'li, Tebriz'e mensup

Tebeh *s* تبه
Bozuk, fasıd, tebah, harab

Tebeh-kâr *va* تبهكار
Müfsit, bozguncu

Tahtanî *in* تحتانی
Aşağı, aşağı ile ilgili, alt

Tahsin-âmîz *va* تحسين آميز
Öğerek, öğme ile karışık

Tâften *m* تافتن
Parlamak, kıvrılmak, bükülmek

Tâfte *s* تافته
Bükülmüş, ateşte kızarmış

Tâk *i* تاك
Üzüm çubuğu, asma

Tâkistan *bi* تاكستان
Üzümlük, üzüm bağı

Taktik *F* تاكتيك
Taktik

Tâlâr *i* تالار
Salon, hol

Tâlân *i* تالان
Yağma, çapul

Tân Sizin ve sizlerin تان
(Peder-i tan) Sizlerin pederi
(Kitab-ı tan) Sizlerin kitabı
(Şehr-i tan) Sizlerin şehri gibi.

Tâned تاند
Muktedirdir, yapabilir

Tank *F* تانك
Tank

Tâvân تاوان
Ödenek, cerime, diyet

Tâvân-hâh *va* تاوان خواه
Cereme isteyen, diyet isteyen

Tây تای
Tek, ferd

Tâye تايه
Dadı

Teb *i* تب
Sıtma, hararet,

Tebaşîr تباشير
Tebeşir

Tâze تازه
Yeni

Tâze be tâze *bi* تازه بتازه
Yeni yeni, taze taze

Tâze-res *va* تازه رس
Yeni olmuş, turfanda

Tâze-za *va* تازه زا
Yeni doğuran, yeni doğurmuş

Tâze-kâr *va* تازه کار
İşe yeni başlayan, tecrübesiz

Tâze nefes *va* تازه نفس
İşe yeni başlayıp, daha yorulmayan

Tâze-varid *va* تازه وارد
Yeni gelen yeni gelmiş, misafir

Tâzî *i* تازی
Arapça, Arap

Tâzî *i* تازی
Tazı, av köpeği

Tâzîyân *ç* تازیان
Araplar

Tâzîyâne تازیانه
Kamçı, kırbaç

Tâzîden *m* تازیدن
Saldırmak

Tâzî-zeban *va* تازی زبان
Arapça konuşan, Arap dilli

Tâzî-nejad تازی نژاد
Arapsoylu

Tâse *i* تاسه
Tasa, kaygı

Tâftegî *im* تافتگی
Kıvrılma, bükülme, dolanma, hararet

Tâhten *m* تاختن
Saldırmak, hamle ve hücum etmek

Tâht u tâz *bi* تاخت و تاز
Hücum etme saldırma

Târ *s* تار
Karanlık, bulanık, Saz, tel

Târâc *i* تاراج
Yağma çapul

Târacgâh *bi* تاراجگاه
Yağma yapılan yer

Târacger *bi* تاراجگر
Yağmacı

Târ târ *bi* تار تار
Tel tel, parça parça

Târumar *bi* تارومار
Darma dağın, karma karışık

Târî تاری
Karanlık

Târihçe *bi* تاریخچه
Küçük tarih

Târih-dan *va* تاریخ دان
Tarih bilen, tarihçi

Târih-nüvis *va* تاریخ نویس
Tarih yazan

Târik *s* تاریک
Karanlık, bulanık

Târîkî *im* تاریکی
Karanlık, zulmet

Tâz *s* تاز
«Tahten» m. g. mahbub, sevgili

Tâzegî *im* تازگی
Yenilik, yenice

Tâzende *if* تازنده
Saldıran, yağmalayan

Traktör *F* تراکتور
Traktör

Tramvay *F* تراموای
Tramvay

Terâne *i* ترانه
Nağme, melodi

Terâne-perdaz *va* ترانه پرداز
Bestekâr, şarkı söyleyen

Terâne-sâz *va* ترانه ساز
Şarkı söyleyen

Terâne-sera *va* ترانه سرا
Şarkı söyleyen

Terâviş *hs* تراوش
Sızıntı, serpinti, damlama

Terâvîden *m* تراویدن
Sızmak, serpmek, damlamak

Turb تُرب
Turp

Terbiyet *a* تربیت
Terbiye, yetiştirme

Turpil *F* تُرپیل
Torpil

Tercümanî *im* ترجمانی
Tercümanlık

Terceme-nüvîs *va* ترجمه نویس
Tercüme eden, mütercim

Terhîm *a* ترحیم
Ölen için rahmet dilemek, dua etmek, hatim okumak

Ter-dâmen *va* تردامن
Eteği ıslak, günâhkâr

Terdâmenî *im* تردامنی
Günâhkârlık

Ter تر
Daha anlamına, sıfatlara eklenerek üstünlük bildirir. Hobter, Bedter gibi

Türa تُرا
Sana, seni

Terâb *bi* تراب
Su sızıntısı

Terâz *i* تراز
Süslenme, süs, güzellik

Terâznâme *bi* ترازنامه
Bilanço

Terâzu ترازو
Terazi

Terâzu-dâr *va* ترازودار
Ölçen, ölçme ile uğraşan

Terâzu şüden *bm* ترازوشدن
Denk olmak

Trajedi *F* تراژدی
Trajedi, facia,

Teras *F* تراس
Tarasa, balkon

Terâş تراش
«Teraşiden» *m. g.*

Terâşkâr *va* تراشکار
Makina veya eğe ile madenleri yontan, düzelten

Terâşende *if* تراشنده
Yontan, düzelten

Terâşe *i* تراشه
Yonga, bıçkı tozu, dilim

Terâşiden *m* تراشیدن
Kazımak, yontmak, düzeltmek

Terâşîde *s* تراشیده
Düzgün, muntazam

Tohm تخم
Tohum

Tohmak *T* تخماق
Tokmak

Tuhm-i haram تخم حرام
Haram tohumlu, piç

Tuhmdan *bi* تخم دان
Döl yatağı, yumurtalık

Tuhm-güzâr *va* تخم گذار
Tohum bırakan, canlı

Tuhmegân *ç* تخمگان
Siperma, nutfe

Tuhm-gîrî *im* تخم گيري
Tohum alma, hayvanları çiftleştirme

Tuhm-i mâhî *iz* تخم ماهي
Balık yumurtası

Tuhm-i mürğ *iz* تخم مرغ
Kuş ve tavuk yumurtası

Tuhme تخمه
Çok yemeden dolayı miğde fesatı

Tuhme-zede تخمه زده
Miğde fesadına uğramış

Tuhmî *in* تخمي
Tohumluk, aygır

Tedbir-i maaş *iz* تدبير معاش
Ev idaresi

Tedbir-i menzil *iz* تدبير منزل
Ev idaresi, ev bakımı

Tezkâriyye *a* تذكاريه
İhbarname

Ter *s* تر
Yaş, taze, lâtif, güzel

Tahsil-dârî *im* تحصيلداري
Tahsildarlık

Tuhfe *a* تحفه
Hediye, armağan

Tahkîr-âmîz *va* تحقير آميز
Hakaretle karışık

Tahkîkî *in* تحقيقي
Kesin olarak

Tahakküm-âmîz *va* تحكم آميز
Zorla karışık

Tahammül-pezîr تحمل پذير
Tahammül edilebilir, dayanılabilir

Tahvîl-dâr *va* تحويلدار
Veznedar

Tahayyür-âver *va* تحير آور
Hayret verici, şaşırtıcı

Taht *i* تخت
Taht, padişah tahtı

Taht-ı revan *sı* تخت روان
Yürüyen taht, iki at üzerine yerleştirilmiş küçük kapılı sandalya biçiminde taht

Taht-gâh *bi* تختگاه
Tahtın bulunduğu yer, tahta oturma yeri

Tahta تخته
Tahta

Tahta siyah *bi* تخته سياه
Siyah tahta, yazı tahtası

Tahta meşk *bi* تخته مشق
Yaz boz tahtası

Tahfîf dâden *bm* تخفيف دادن
Hafifletmek, ucuzlatmak

Teshîr kerden *bm* تَسْخِيرْ كَرْدَنْ
Emir altına almak

Tesliyet dâden تَسْلِيَتْ دَادَنْ
Teselli etmek

Tesliyetnâme *bi* تَسْلِيَتْ نَامَهْ
Taziye mektup

Teslim şüden *bm* تَسْلِيمْ شُدَنْ
Teslim olmak

Teşt تَشْتْ
Leğen

Teşt ezbam üftâden تَشْتْ اَزْبَامْ اُفْتَادَنْ
Foyası meydana çıkmak, rüsvay olmak

Teşnegî *im* تَشْنَگِي
Susama

Teşne *s* تَشْنَهْ
Susamış, istekli

Teşne-dil *va* تَشْنَهْ دِلْ
Gönlü susamış, iştiyaklı

Teşne şüden *bm* تَشْنَهْ شُدَنْ
Susamak

Tasadduk dâden تَصَدُّقْ دَادَنْ
Sadaka vermek

Tasdiknâme تَصْدِيقْ نَامَهْ
Tasdikname, şadetname

Tasfiyehâne تَصْفِيَهْ خَانَهْ
Tasfiyehane

Tasannuî *im* تَصَنُّعِي
Yapmacık

Tasavvuf *a* تَصَوُّفْ
Sofi olma, nefsani arzulardan yıkanarak temizlenip Hakka varma

Turunç تُرُنْجْ
Turunç

Turuncî *in* تُرُنْجِي
Turunç renginde, turunca mensup

Turunciden *m* تُرُنْجِيدَنْ
Buruşmak, kırışmak

Tere تَرَهْ
Tere

Terî *im* تَرِي
Tazelik, yaşlık, rutubet

Tiryak *i* تِرْيَاكْ ق.
Tiryak, zehirlenmeyi gideren ilâç, Antitoksin

Tiryakî *in* تِرْيَاكِي
Afyon ve esrar gibi maddeler müptelâsı

Tirid تِرِيدْ
Tirit

Tiriş-e تِرِيشْ-ه
Talaş, yonga

Terîn تَرِينْ
Üstünlük sıfatı alâmeti «Hobterîn» «Zibaterîn» gibi.

Tez F تَزْ
Tez, doktora

Tezâr تَزَارْ
Çar, Rus çarı

Tesbih-hân *va* تَسْبِيحْ خَوَانْ
Elde tesbih dua ile meşgûl olan

Teshâr *a* تَسْخَرْ
Alay, istihza, eylenme

Teshîr-i ervah تَسْخِيرِ اَرْوَاحْ
Ölülerin ruhlarıyla bağ kurmu

Türşîden *m* تُرْشِيدن
Ekşimek, kekremek, kabarmak

Türüşîde تُرْشِيده
Ekşimiş, kekremiş, kabarmış

Terakkî-hâh *va* تَرَقّی خواه
Terakki istiyen, yenilik taraftarı

Türk *i* تُرْك
Türk, sevgili, maşûk

Terekânden تَرْكانْدن
Çatlatmak, yarmak

Türk-tâz *bi* تُرْكْتاز
Çapul, yağma

Türk-tâzî *im* تُرْكْتازی
Baskın, Türk baskını koşma, seyirtme

Tir keş *bi* تِيرْكَشْ
Okluk, ok torbası

Türkman تُرْكْمَن
Türkmen

Türkî *in* تُرْكی
Türkçe, Türkle ilgili

Terekîdegî *im* تَرَكِيدَگی
Çatlama, yarılma

Terekîden *m* تَرَكِيدَن
Çatlamak, yarılmak

Türmüz تُرْمُز
Firen, durdurma aleti

Tren *F* تِرَنْ
Tren

Tren-i zîr-i zemînî *iz* تِرَنِ زِيرِ زَمِينی
Yer altı treni

Tren-i hevaî تِرَنِ هَوائی
Havai tren, asma tren

Ter-dest *va* تَرْدَسْت
Eli çabuk, açıkgöz, becerikli

Ter-destî *im* تَرْدَسْتی
El çabukluğu, açık gözlülük

Ter-zeban *va* تَرْزَبان
Tatlı dilli, hazır cevap

Ters تَرْس
Korku

Tersâ *i* تَرْسا
Korkan, hiristiyan, rahip

Tersaî *im* تَرْسائی
Hiristiyanlık

Tersân تَرْسان
Korkan, korkmakta olan

Tersânden *m* تَرْسانْدن
Korkutmak

Tersnâk *s* تَرْسناك
Korkunç, korkulu

Tersende *if* تَرْسَنْده
Korkan

Tersiden *m* تَرْسِيدَن
Korkmak

Türüş TÛrş تُرْش
Ekşi, kekre dil buruşturucu

Ter şüden *bm* تَرْشُدَن
Islanmak

Türüş-rû *va* تُرْش رُو
Ekşi suratlı, asık suratlı

Türüş-rûî *im* تُرْش رُوئی
Asık suratlılık

Türşî تُرْشی
Turşu

Telefon-hâne *bi* تلفون خانه
Telefonhane

Telgraf تلگراف
Telgraf

Telgraf-hâne *bi* تلگراف خانه
Telgrafhane

Telgraf-kerden *bm* تلگراف کردن
Telgraf çekmek

Telgraf-nâme تلگراف نامه
Telgrafın yazıldığı kâğıt

Telembar تلمبار
Üst üste, tepe gibi yığma

Tulumba *T* تلمبه
Tulumba

Tulumba-sâz *va* تلمبه ساز
Tulumba yapan

Televizyon *F* تلویزیون
Televizyon

Temâşâ *i* تماشا
Temaşa, seyrederek gezinti

Temâşâî *in* تماشائی
Temaşa edilecek şey

Temâşâçi *bi* تماشاچی
Temaşa eden,

Temâşâ-hâne *bi* تماشا خانه
Piyes, tiyatro veya herhangi bir oyun mahalli

Temâşâ-gâh *bi* تماشا گاه
Gezinti yeri

Tembr *F* تمبر
Pul

Temeshur *i* تمسخر
Alay, alay etme

Tikke *i* تکه
Parça, lokma, dilim

Tekîn *T* تکین
Uğurlu

Tekye تکیه
Bir şeye sırtını verme, dayanma, yaslanma, güvenme, tekye

Tekye-gâh *bi* تکیه گاه
Yaslanılan yer güven yeri

Tegreg تگرگ
Yuvarlak daneçikler halinde buz, dolu, kuzu dişi

Telâş *i* تلاش
Telâş, çabalama

Telh تلخ
Acı

Telh-kâm *va* تلخ کام
Ağzının tadı bozuk olan, ümitsiz, mahrum

Telh-kâmî *im* تلخ کامی
Muradına erememe, ümitsizlik

Telhî *im* تلخی
Acı olma, acılık, iztirap, sıkıntı

Telhî-keşide تلخی کشیده
Acı tatmış, sıkıntı çekmiş

Teleskop *F* تلسکوب
Teleskop, yıldız dürbünü

Telefon *F* تلفون
Telefon

Telefonçi *bi* تلفونجی
Telefoncu

Tüfenkçi *T*
Tüfekçi
تُفَنگچی

Tüfenk-sâz *va*
Tüfekçi, tüfek yapan
تُفَنگ ساز

Tüfû *i*
Tûh, yuf, tükrük
تُو

Tak tak
Tak tak, tık tık
تَقْ تَق

Taksîr-kâr *va*
Günâhkâr, kusur eden hatalı
تَقْصِيرْ كار

Tek
Tek, bir, yalnız, koşma
تَكْ

Tekâ-pûy *bi*
Koşup tezme, arama, araştırma
تَكاپُوی

Tekân
Sarsıntı
تَكان

تَكاندن ، تَكان دادن

Tekânden-Tekândâden
Sarsmak, sallamak

Tekân horden
Sarsılmak
تَكان خُوردن

Tek tek
Tek tek, bir bir
تَكْ تَك

Tükme
Düğme
تُكمه

Teknik *F*
Teknik, fenni
تَكنيك

Tek u pûy *bi*
Koşup tozma, arayıp tarama
تَكْ وپُوی

Tek u tâz *bi*
Koşup tozma,
تَكْ و تاز

Teke *T*
Teke, erkek keçi
تَكه

Tasvibname *bi*
Vekiller heyetinin kabul ettiği yeni kanun
تَصْويبْ نامه

Tearüf *a*
Tanışma, hürmetle kabul etme, hoş geldiniz demek, hediye, armağan
تَعارُف

Ta'bir-gû *va*
Düşyoran
تَعْبيرْ گو

Ta'bir-künende *if*
Düş yoran, rüya tabir eden
تَعْبيرْ كُننده

Ta'birnâme *bi*
Düş yorma kitabı
تَعْبيرْ نامه

Ta'ziye-dârî *im*
Matem tutma
تَعْزِيه داری

Tef *i*
Isı, hararet, buhar, aydınlık
تَفْ

Tüf *i*
Tükürme, tûh !
تُفْ

Teft *i*
Hararet, sıcaklık, kızgınlık
تَفْت

Teften *m*
Parlamak, erimek, eritmek
تَفْتَن

Tefte
Kızmış, erimiş, kızgın
تَفْتَه

Tefte-ciger *va*
Ciğeri yanık, sıtmaya tutulmuş kimse
تَفْتَه جِگَر

Tiftik
Tiftik
تِفْتيك

Teferrücgâh *bi*
Eylence yeri, gezilip eylenilecek yer, gönül açan yer,
تَفَرُّجْگاه

Tüfek-tüfeng *T*
Tüfek
تُفَكْ ، تُفَنگ

Teng-sâl *bi* تنگ سال
Kıtlık senesi

Teng-nâ *bi* تنگنا
Dar yer, dar yol, zorluk, zahmet

Teng-nazar *va* تنگ نظر
Dar görüşlü, bayağı kişi

Teng-nefes *va* تنگ نفس
Nefes darlığı hastalığı

Tenge *i* تنگه
Boğaz, iki dağ arası

Tengî *im* تنگی
Darlık, sıkıntı, iflâs

Teng-yâb *va* تنگیاب
Az bulunur, ele zor geçer

Tenende *if* تننده
Ören, örümcek

Tenur *i* تنور
Fırın, tandır

Tenûrî *in* تنوری
Fırıncı, fırında veya tandırda pişen

Tenûmend *bi* تنومند
İri yarı, cüsseli

Tene *in* تنه
Tenle ilgili

Tene zeden *bm* تنه زدن
Cövdesiyle bir kimseye şiddetle vurmak, omuz çapmak

Tenhâ *ç* تنها
Tenler, bedenler, vücutlar

Tenhâ *s* تنها
Yalınız, tek, tek başına

Tünük Tenük تنك
İnce, nazik, yufka, yumuşak

Tünük-behre *va* تنك بهره
Hisse ve faydası az olan

Tünük-bîz *va* تنك بيز
İnce eleyen, ince elek

Tünük-rûzî *im* تنك روزی
Dar gelirli, az maaşlı

Tünük-fehm تنك فهم
Anlayışı kıt, anlayışı gevşek

Tünük-mâye *va* تنك مايه
Sermayesi az, geliri az

Tünük-mûy *va* تنك موی
Seyrek saçlı

Teng *s* تنگ
Dar, ensiz

Teng âmeden *bi* تنگ آمدن
Dar gelmek, sıkılmak

Teng-çeşm *va* تنگ چشم
Pinti, cimri

Teng-havsala *va* تنگ حوصله
Sabrı az, mizacı sert

Teng-dest *va* تنگدست
Eli dar, fakir, yoksul

Teng-destî *im* تنگدستی
Yoksulluk, fakirlik

Teng-dil *va* تنگدل
Canı sıkkın, üzgün

Teng-dilî *im* تنگدلی
Can sıkıntısı, üzgünlük

Ten dâden *bm* تَنْ دادن
Razı olmak, itaat etmek, ramolmak

Tünd-bâd *bi* تُنْد باد
Kasırga, fırtına

Tünd-tiz تُنْد تِيز
Çabuk giden, öfkeli, kızgın

Ten-dürüst *va* تَنْ دُرُسْت
Afiyette, sıhhatli

Ten-dürüstî *im* تَنْ دُرُسْتِي
Afiyet, sıhhatte olma

Tünd-reftâr *va* تُنْد رَفْتار
Hızlı yürüyüşlü, çabuk gidişli

Tünd reften *bm* تُنْد رَفْتَن
Hızlı gitmek, çabuk gitmek

Tünd-rev *va* تُنْد رَو
Çabuk giden, çabuk yürüyüşlü

Tünd rû *va* تُنْدرُو
Asık suratlı, hoyrat

Tündî *im* تُنْدِي
Sertlik, şiddet

Ten zeden *bm* تَنْ زَدَن
Susmak, sükût etmek, sesini kesmek

Tenzil dâden *bm* تَنْزِيل دادن
Paranın kârını vermek, iskonto etmek

Ten-şinâs *va* تَنْ شِناس
Hekim, doktor

Ten-şûy *bi* تَنْ شُوي
Vücut yıkayan, ılıca, teneşir tahtası

Temğa *T* تَمْغا
Damga

Temîz dâden *bm* تَمِيز دادن
Ayırdetmek, davayı temyiz mahkemesine havale etmek

Ten *i* تَنْ
Ten, gövde, beden

Ton *F* تُنْ
Ton, bin Kğ.

Ten-âsân *va* تَنْ آسان
Keyfi yerinde, rahat ve asûde

Tenâver *s* تَناوَرْ
İri yarı, kocaman

Tünbakû *i* تُنْبَكُو
Tönbeki denilen tütün

Tenbel *s* تَنْبَلْ
Tenbel, ağır canlı

Tenbelî *im* تَنْبَلِي
Tenbellik, ağır canlılık

Tenbûr تَنْبُور = طَنْبُورْ
Tanbur

Ten-perver *va* تَنْ پَرْوَرْ
Tenini besleyen, rahatına düşkün

Ten-perverî *im* تَنْ پَرْوَرِي
Keyfine bakma, tenini besleme

Ten-hâh *bi* تَنْخواه
Nakit para ve mal, gelir

Tünd تُنْد
Sert, keskin, kekre, çabuk öfkelenen

Tün-dâb *bi* تُنْد آب
Asitnitrik, kezzap suyu

Pîrâ پیرا
«Pirasten» m. g.

Pîrarsâl *bi* پیرارسال
Evvelki sene

Pîrâsten *bm* پیراستن
Süslemek, bezemek

Pîrâste *s* پیراسته
Süslenmiş, bezenmiş

Piramen **Piramûn** *i* پیرامن ، پیرامون
Etraf, çevre

Pîrân *ç* پیران
Pirler, tariket liderleri, ihtiyarlar

Pîrane-ser *va* پیرانه سر
İhtiyar yaşta, ihtiyarlık çağında

Pîrâhan **Pîrâhen** پیراهن ، پیراهن
Gömlek

Pîrayiş *hs* پیرایش
Süsleyiş

Pîrâyegî *im* پیرایگی
Süsleme, tezyin

Pîrâye پیرایه
Ziynet, süs, bezek

Pîrezen پیرزن
Koca karı

Peyrev *i* پیرو
Tabi, bir kimsenin izinde arkasında giden, bir lidere uyan

Peyrevî *im* پیروی
Uyma, tabaiyyet, izleme

Pîrûz *i* پیروز
Muvaffak, muzaffer, bahtiyar, mutlu

Piçâ *s* پیچا
Kıvrılan, dolanan

Piçâ piç *s* پیچا پیچ
Kıvrım kıvrım, büklüm büklüm

Piçak پیچاق
Bıçak

Piçân *s* پیچان
Kıvrılarak, dolanarak, kıvrılıp bükülerek

Piçânden *m* پیچاندن
Kıvırmak, bükmek, dolamak

Piç-pâ *bi* پیچ پا
Yengeç

Piç Piç *s* پیچ پیچ
Kıvrım kıvrım, dolaşık

Piç-keş *bi* پیچکش
Tornavida, bobin

Piç-kûk *bi* پیچ کوک
Bükülme suretiyle kurulan her vasıta

Piçende *if* پیچنده
Kıvrılan, bükülen, kıvıran, büken

Piçîdegî *im* پیچیدگی
Dolaşık, dolanbaç

Piçîden *m* پیچیدن
Kıvırmak, bükmek, kıvrılmak, bükülmek

Peyda *s* پیدا
Belli, aşikâr, açık, meydanda, görünen

Peyda kerden *bm* پیدا کردن
Meydana getirmek doğurmak, elde etmek

Peydaî *im* پیدائی
Zuhur, meydana gelme görünme

Tevbe dâden *bm* توبه دادن
Tövbe ettirmek, bir kimseyi günahtan vazgeçirmek

Tevbe şikesten توبه شکستن
Tevbeyi bozmak

Tevbe-şiken *va* توبه شکن
Tevbeyi bozan, günaha tekrar dönen

Tevbe-kâr *va* توبه کار
Tevbe edici, günahına pişman olan

Tevbe kerden *bm* توبه کردن
Tövbe etmek

Top *T* توپ
Top, silâh

Top-endaz *va* توپ انداز
Topçu, top atan, ateşleyen

Topçi *T* توپچی
Topçu

Top hâne *bi* توپخانه
Topların bulunduğu yer

Tut *i* توت
Tut dediğimiz meyve

Tut-i siyah *bi* توت سیاه
Kara tut

Tütün توتون
Tütün

Tûhten *m* توختن
Batırmak, ödemek, çekmek, çıkarmak

Tûderî *in* تودری
Oda kapısının önüne serilen sergi

Tûde *i* توده
Yığın, küme, kalabalık, halk

Tenhaî *im* تنهائی
Yalnızlık

Tenî *in* تنی
Tene mensub, cismanî

Tenîçend *bi* تنی چند
Bir kaç kişi

Tenîden *m* تنیدن
Örmek, dokumak, bükmek, kıvırmak

Tenîde تنیده
Bükülmüş, dokunmuş iplik

Tenîs *F* تنیس
Tenis

Tü تو
Sen, ikinci şahış zamiri

Tu *i* تو
İç, orta, içeri, tabaka, kat

Tuvalet *F* توالت
Tuvalet, süslenme

Tevân *i* توان
Güç, kuvvet, kudret

Tevânâ *s* توانا
Güçlü, kuvvetli, muktedir

Tevânâî *im* توانائی
Güçlülük, iktidar, kudret

Tevânisten *m* توانستن
Muktedir olmak, gücü yetmek, ...edebilmek

Tevanger توانگر
Zengin

Tevangerî *im* توانگری
Zenginlik

Tu bertu *s* تو برتو
İç içe, kat kat

Tobre *i* توبره
Torba, büyük kese

Çekîde *s* چکیده
Damlamış, şıra, işin kompedanı, ehli

Çigûnegî *im* چگونگی
Nitelik, mahiyet, keyfiyet

Çigûne چگونه
Nasıl, ne şekilde, nice

Çil چل
Kırk 40

Çil çırağ *bi* چل چراغ
Âvize

Çelenger *bi* چلنگر
Çılgın

Çilev چلو
Pilâv

Çilev-sâfî *bi* چلو صافی
Pilâv süzen kap

Çilev-kebab *bi* چلو کباب
Etli pilâv

Çomak T چماق
Çomak

Çemânden *m* چماندن
Salınarak gezmek

Çemen *i* چمن
Çemen, yeşillik

Çemen-pirâ *ra* چمن پیرا
Bahçeyi bezeyen, tanzim eden

Çemenzâr *bi* چمن زار
Çemenlik

Çemenistan *bi* چمنستان
Çimenlik

Çemîden *m* چمیدن
Naz ve eda ile yürümek

Çınar چنار
Çınar

Çeşîden *m* چشیدن
Tatmak, tadına bakmak

Çitor? - Çitavr? چطور؟
Nasıl, nice, ne şekilde

Çağz *i* چغز
Kurbağa

Çuğundür-Çukûndür چغندر، چقندر
Pancar

Çikadr چقدر
Ne kadar?

Çek *i* چك
Çek, senet, berat, poliçe, tapu senedi

Çik *i* چك
Damla, katre

Çük *i* چك
Çük, Erkek çocuğun tenasül aleti

Çekâçak *bi* چكا چاك
Kılınç ve topuzların vuruşmasından çıkan ses

Çik çik *bi* چك چك
Damla damla, katre, katre

Çekoslovaki چكوسلواكی
Çekoslovakya

Çeküş T چكش
Çekiç

Çekme T چكمه
Çizme

Çek-nüvis *ra* چك نویس
Çek yazan

Çikke *i* چكه
Katre, damla

Çekîden *m* چكیدن
Damlamak

Tevbe dâden *bm* توبه دادن
Tövbe ettirmek, bir kimseyi günahtan vazgeçirmek

Tevbe şikesten توبه شکستن
Tevbeyi bozmak

Tevbe-şiken *va* توبه شکن
Tevbeyi bozan, günaha tekrar dönen

Tevbe-kâr *va* توبه کار
Tevbe edici, günahına pişman olan

Tevbe kerden *bm* توبه کردن
Tövbe etmek

Top *T* توپ
Top, silâh

Top-endaz توپ انداز
Topçu, top atan, ateşleyen

Topçi *T* توپچی
Topçu

Top hâne *bi* توپخانه
Topların bulunduğu yer

Tut *i* توت
Tut dediğimiz meyve

Tut-i siyah *bi* توت سیاه
Kara tut

Tütün توتون
Tütün

Tûhten *m* توختن
Batırmak, ödemek, çekmek, çıkarmak

Tûderî *in* تودری
Oda kapısının önüne serilen sergi

Tûde *i* توده
Yığın, küme, kalabalık, halk

Tenhaî *im* تنهائی
Yalnızlık

Tenî *in* تنی
Tene mensub, cismanî

Tenîçend *bi* تنی چند
Bir kaç kişi

Tenîden *m* تنیدن
Örmek, dokumak, bükmek, kıvırmak

Tenîde تنیده
Bükülmüş, dokunmuş iplik

Tenîs *F* تنیس
Tenis

Tü *i* تو
Sen, ikinci şahıs zamiri

Tu *i* تو
İç, orta, içeri, tabaka, kat

Tuvalet *F* توالت
Tuvalet, süslenme

Tevân *i* توان
Güç, kuvvet, kudret

Tevânâ *s* توانا
Güçlü, kuvvetli, muktedir

Tevânâî *im* توانائی
Güçlülük, iktidar, kudret

Tevânisten *m* توانستن
Muktedir olmak, gücü yetmek, ...edebilmek

Tevanger توانگر
Zengin

Tevangerî *im* توانگری
Zenginlik

Tu bertu *s* تو برتو
İç içe, kat kat

Tobre *i* توبره
Torba, büyük kese

Çihârde چِهارْدَه
Ondört

Çihârdehüm چِهارْدَهُمْ
Ondördüncü

Çihârdehümi-n چِهارْدَهُمِي-نْ
Ondördüncü

چِهارْ دَسْتْ وپَارِفْتَن

Çihâr dest u pâ reften *bm*
El ve ayakları üzerinde yürümek

Çihâr râh *bi* چِهارْ رَاهْ
Dört yol ağzı, kavşak

Çihâr zanû *bi* چِهارْ زَانُو
Bağdaş kurarak oturma

Çihâr sû *bi* چِهارْ سُو
Dört yön, çarşı

Çihâr şembe *bi* چِهارْشَنْبَه
Çarşamba

Çihâr sad چِهارْ صَدْ
Dörtyüz

Çihâr sadüm چِهارْ صَدُمْ
Dörtyüzüncü

Çihâr-sadümi-n *in* چِهارْ صَدُمِي-نْ
Dörtyüzüncü, dörtyüze mensup

Çihâr gûşe *bi* چِهارْ گُوشَه
Dört köşe, dört köşeli

Çihârüm *s* چِهارُمْ
Dördüncü

Çihârümi-n چِهارُمِي-نْ
Dördüncü

Çihâr na'l *bi* چِهارْ نَعْلْ
Dört nal, dört nala

Çi hâr yar *bi* چِهارْ يَارْ
Dört halife

Çolak *T* چُولَاق
Çolak

Çomak *T* چوماق
Çomak

Çün چُونْ
Gibi, vaktaki, mademki, nasıl,... den dolayı

Çeh چَهْ
Kuyu

Çe چَه
Küçültme edatı, kitapçe, divançe gibi

Çi چِه
Ne

Çiha *ç* چِها
Neler, ne şeyler

Çihâr *i s* چِهارْ
Dört

Çihâr-âyin *bi* چِهارْ آيِينْ
Dört mezheb

Çıhâr-erkân *bi* چِهارْاَرْكَان
Dört unsur

Çihâr-pâ *bi* چِهار پا
Dört ayaklı, binek ve yük hayvanı

Çihâr-pâre *va* چِهارْ پَارَه
Dört parça, dağınık

Çihâr-pâye *bi* چِهارْ پَايَه
Dört ayaklı, dört direkli, iskemle

Çihâr-pehlû *va* چِهارْ پَهْلُو
Dört köşe, dörtgen

Çihâr-tâ *va* چِهارْ تَا
Dört kat, dörde katlanmış

Çihâr-tek *bi* چِهارْ تَكْ
Atın dörtnala koşması

Çünîn چُنِين
Bunun gibi, böyle, böylece

Çû چُو
Gibi

Çûb *i* چُوب
Ağaç, tahta, odun

Çûb-best *bi* چُوب بَسْت
Bina yapılırken kurulan iskele

Çûb-bendî چُوب بَنْدِی
İskele kurma

Çûb horden چُوب خُوْرْدَن
Dayak yemek

Çûb-dâne *bi* چُوب دانه
Iğde

Çûbdest *bi* چُوبْدَسْت
Baston, cop

Çûb zeden *bm* چُوب زَدَن
Dayak atmak

Çûp-zen *va* چُوب زَن
Dayak atan

Çûb-ı kanûn چُوبِ قانُون
Cop

Çube-i dâr چُوبهٔ دار
Dar ağacı

Çubîn *in* چُوبِين
Ağaçdan yapılmış eşya

Çopân چُوپان
Çoban

Çûha *i* چُوخا
Çuha denilen kumaş

Çevgân *i* چَوْگان
Çevgen, cirit oynayanların elindeki yomak

Çöl *i* چُول
Çöl, kumsal

Çûnan چُنان
Onun gibi, öyle, öylece, tıpkı

Çûnançi چُنانچِه
Nitekim, nasılki, eğerki

Çûnanki چُنانکِه
Nasılki, nitekim, öyleki

Çenbatme *t* چُنْبَاتمه
Çömelme

Çenber *i* چَنْبَر
Çenber, daire, hapislerin boynuna geçirilen halka

Çente *i* چَنْتَه
Çanta

Çend چَنْد
Kaç, ne kadar?

Çend çend چَنْد چَنْد
Ne vakte kadar, neceyedek?

Çendan چَنْدان
O kadar, hernekadar

Çendanki چَنْدانکِه
Hernekadar, hernekadarki

Çendî چَنْدِی
Bir miktar, bir müddet, kısa bir zaman

Çendîn چَنْدِين
Bunca, bu kadar

Çeng *i* چَنْگ
Pençe, çeng denilen saz

Çeng-pûşt چَنْگ پُشْت
Kambur, beli bükülmüş

Çengî چَنْگِی
Çeng çalan

Çûno چُنُو
Onun gibi, ona benzer

Hâkim-nişîn *va* حاكِمْ نِشِينْ
Kaymakamlık, kaza merkezi, Vilâyet merkezi

Hâkimî *im* حاكِمِي
Hakimiyet riyaset, başkanlık

Hâkî *a* حاكِي
Hikâye eden, anlatan

Hâl âmeden *bm* حالْ آمَدَن
Kendine gelmek, vücutça toplanmak

Hâl-pürsî *im* حالْ پُرْسِي
Hal ve hatır sorma

Hâl kerden *bm* حالْ كَرْدَن
Zevklenmek, pek hoşlanmak

Hâlî *s* حالِي
Haberdar, agâh

Hâliya حالِيا
Şimdi, şimdilik, hemen

Hâlî şüden *bm* حالِي شُدَنْ
Anlamak, anlaşılmak

Hâlî kerden *bm* حالِي كَرْدَن
Anlatmak

Hâmile şüden حامِلَه شُدَن
Gebe olmak, gebe kalmak

Habs kerden حَبْس كَرْدَن
Hapsetmek, hapse koymak

Habb-ı-kârkün *bi* حَبِّ كارْكُنْ
Sürgün hapı, isahal hapı

Hatmen *a* حَتْماً
Herhalde, muhakkak, kesin olarak

Hatmî *in* حَتْمِي
Lâzım ve vacip, kesin olarak

Hac lek lek *bi* حاجْ لَكْ لَكْ
Hacı leylek

Hâdîs şüden *bm* حادِثْ شُدَن
Meydana gelmek, vukua gelmek

Hâşâ zeden *d* حاشا زَدَن
İnkâr etmek

Hâşâki حاشاكِه
Haşâ, Allah göstermesin.

Hâşâ kerden *d* حاشا كَرْدَن
İnkâr etmek

Hâsil-i emr حاصِلِ اَمْر
Sözün kısası, nihayet

Hâsıl âmeden حاصِلْ آمَدَن
Meydana gelmek

Hâsıl-hîz *va* حاصِلْ خِيزْ
Münbit, verimli

Hâsıl şüden *bm* حاصِلْ شُدَن
Hasıl olmak, meydana gelmek

Hâsıl-ı-mastar حاصِلِ مَصْدَرْ
Masdarın özünü bildiren isim, masdardan türeyen isim

Hâsıl kerden حاصِلْ كَرْدَنْ
Elde etmek, bulmak

Hâzır bâş *bi* حاضِرْ باشْ!
Hazırol !

حاضِرْ وغائِبْ كَرْدَن

Hâzır u ğâib kerden *bm*
Yoklama yapmak

Hâzırî *in* حاضِرِي
Hazır yiyecek, gıda

Çiz *i* چِيزْ
Şey, cansız varlık

Çist چِيسْتْ؟
Nedir, ne şeydir

Çistân *i* چِيسْتَانْ
Bilmece, muamma, yanıltmaç

Çîn چِينْ
Buruşukluk, büklüm, kıvrım «Çiden» m. g.

Çîn horden *bm* چِينْ خُورْدَنْ
Buruşmak, buruşukluk ve kırışıklık peyda etmek

Çînedan *bi* چِينَه‌دَانْ
Kuş kursağı

Çînî *i* چِينِي
Sırça, porselen kab, çini

Çînî-bend-zeden *bm* چِينِي بَنْدْ زَدَنْ
Sırçayı özel bir macunla yapıştırmak

Bu harf Farsçada bulunmayıp Arapça'dan geçmiştir. Fars alfabesinde 8. nci, Arap alfabesinin 6. ncı harfidir. Ebced hesabında 8 adedine eşittir.

Hâc, Hâcı *a* حاج = حاجی
Hacı

Hacetmend حَاجَتْمَنْدْ
İhtiyaç içinde, muhtaç

Çihar yek *bi* چِهَارْيَكْ
Çeyrek, dörtte bir

Çehre *i* چَهْرَه
Sûret, yüz, sima

Çehre-perdâz چَهْرَه پَرْدَازْ
Portre ressamı, nakkaş

Çihil *s* چِهِلْ
Kırk

Çihilûm چِهِلُمْ
Kırkıncı

Çihilûmî-n *in* چِهِلُمِي-نْ
Kırkıncı, kırk ile ilgili

Çi چِه
Ne

Çiha *ç* چِهَا
Neler

Çi vakt چِه وَقْتْ
Ne vakit, ne zaman

Çiçek *T* چِيچَكْ
Çiçek, gül, yüzde çıkan çil

Çiden *m* چِيدَنْ
Deşirmek, toplamak, tertip ve nizamla dizmek, yaymak, yolmak

Çir *i* چِيرْ
Üstün, galip, hâkim

Çiregî *im* چِيرَگِي
Üstünlük, galibiyet

Çire *s* چِيرَه
üstün, galip, lisse. nasip

Çire-dest *va* چِيرَه دَسْتْ
Galip, mahir, işin kompedanı

Çire-zeban *va* چِيرَه زَبَانْ
Dili ile iş beceren

Hakkanî *a* حَقّانِي
Hak ve hakikate mensub, doğru dürüst

Hak-becânib *va* حَق بِجانِب
Haklı, kendini haklı gösteren

Hak-bîn *va* حَق بِين
Hakkı ve hakikatı gören

Hak-pezîr *va* حَق پَذِير
Hakkı kabul eden

Hak-perest *va* حَق پَرَسْت
Hakka tapan, hakikatı seven

Hak-perestî *im* حَق پَرَسْتِي
Hakka tapma

Hak-pesend *va* حَق پَسَنْد
Hakkı seven, hakikatı seven

Hakk-ı sebt *iz* حَقِّ ثَبْت
Noter ücreti

Hak dâden *bm* حَق دادَن
Hak vermek, haklı görmek

Hak-dâr *va* حَق دار
Haklı olan, hakkı olan

Hak-dâşten *bm* حَق داشْتَن
Haklı olmak

Hak-dost *va* حَق دوسْت
Hak sever

Hakk-ı zahmet حَقِّ زَحْمَت
Zahmete karşı verilen para

Hak şinas حَق شِناس
Hakbilen, hakkı tanıyan

Hisab-dâr *va* حِسابْدار
Hesap tutan, defterleri tanzim eden

Hisab-dân *va* حِسابْدان
Hesap bilen, muhasip

Hisabra-pâk kerden حِسابرا پاك كَردَن
Hesabı temizlemek

Hasret-âver *va* حَسْرَت آور
Hasret verici, hasrete sebep olan

Hasret-engîz حَسْرَت انگيز
Hasret verici hasrete sebep olan

Hasret-zede *va* حَسْرَت زَده
Hasrete uğramış, üzgün

Hisse-bahş *va* حِصَّه بَخْش
Pay bağışlayan, hisse dağıtan

Hisse-dâr *va* حِصَّه دار
Hisse sahibi, hissedar

Hisse-gîr *va* حِصَّه گِير
Hisse alan, pay alan

Hazret *a* حَضْرَت
Hazret, huzur, dergâh
Ta'zim için Tanrının ve büyüklerin isimlerinin başına getirilir Hazret-i hak gibi.

Huzûr-ı dil حُضُورِ دِل
Gönül huzuru, gönül rahatlığı

Hıfz'ul-gayb *a* حِفْظُ الغَيْب
Bir kimsenin arkasından iyilikle bahsetmek, gıyabında müdafaa etmek

Hak حَق
Hak, hakikat, Tanrı

Harf-ı tehdâr حَرْفِ تَهْدار
Köklü ve aslı olan söz

Harf der kafâ zeden حَرْف دَرْ قَفا زَدَن
Bir kimsenin arkasından söz söylemek

Harf zeden *bm* حَرْف زَدَن
Konuşmak, söylemek

Harf-gîr *va* حَرْفْگِيرْ
Tenkid eden, itiraz eden

Harf-gîrî *im* حَرْف گِيرِي
Tenkid, itiraz

Harf-ı gelûgîr حَرْفِ گَلُوگِيرْ
İtiraz kabul etmeyen kesin söz

Harf-ı müft *st* حَرْفِ مُفْت
Yersiz ve manasız söz

حَرَمْ خانه ، حَرَمْ سَرا

Haremhâne-Haremserâ *bi*
Padişahların ve büyüklerin kadınlara mahsus yeri

Hurûf-çin *bi* حُرُوفْ چِينْ
Harf dizen, mürettip

Harîf *i* حَرِيف
Rakib, düşman, muhâlif

Harîm *i* حَرِيم
Evin veya bağın çevresi, harım

Hizb *a* حِزْب
Parti, bölük

Hisab-ı cümel حِسابِ جُمَلْ
Ebced hesabı

Hatt'el-imkân حَتَّى الْاِمْكانْ
İmkân derecesinde mümkün olduğu kadar

Hatt'el-makdûr حَتَّى الْمَقْدُورْ
Elden geldiği kadar, gücün yettiği nisbette

Hacamet ger حَجّامَتْگَرْ
Özel aletle kan alan,

حِجْله خانه ، حِجْله گاه

Hicle hâne, hiclegâh *bi*
Gelin odası, zifaf odası

Hads zeden *bm* حَدْسْ زَدَن
Sezmek, anlamak

Had zeden *bm* حَدْ زَدَن
Dayak atmak

Haram-zâde *va* حَرامْ زاده
Piç, soysuz

Haram-kâr *va* حَرامْكار
Haram işleyen, günâh işleyen

Harâmî *a*
Yol kesen, haydut حَرامِي

Harbgâh حَرْبْگاه
Savaş yeri, savaş meydanı

Harf حَرْف
Harf, söz, lakırdı

Harf-ı âbdâr حَرْفِ آبْدار
Güzel ve parlak söz

Harf-endâz *va* حَرْفْ آنْداز
Söz atan, Hilekâr, dolandırıcı

Harf-ı pehlûdâr *st* حَرْفِ پَهْلُودار
Kinayeli ve dokunaklı söz

Hirfet-bâzî *im* حِرْفَتْ بازِي
Hokkabazlık

Hayran *a* حَيْران
Şaşkın, şaşırmış

Hayrânî *im* حَيْرانِي
Hayranlık,
şaşkınlık, şaşıp kalma

Hayret-engiz حَيْرَت انگيز
Hayret veren, hayrette bırakan

Hayret-zede *va* حَيْرَت زَده
Şaşırıp kalmış

Hayf giriften حَيْف گِرِفْتَن
İntikam almak

Hile-bâz حِيله باز
Hilebaz, hileci, dalevereci

Hile-sâz *va* حِيله ساز
Hilekâr, çare bulan

Hile-kâr *va* حِيله كار
Hilekâr, dolandırıcı

Hile-gerî *im* حِيله گَرِي
Hilekârlık, hilebazlık

Fars alfabesinin dokuzuncu ve Arap alfabesinin yedinci harfidir ebced hesabında 600 adedine eşittir.

Ha خا
Buluşık ve çirkef çukuru, «Hâiden» ve «Hâyiden» m. g.

Hâinî *im* خائِنِي
Hainlik

Hâiden *im* خائِيدَن
Ağızda çiğnemek, gevmek

Halka zeden حَلْقه زَدَن
Çevresini sarmak
kapıyı çalmak

Halvâî *in* حَلْوائِي
Helva yapan ve satan

Halvâ-yi âştî حَلْواي آشْتِي
Barıştan sonra
birbirine gönderilen helva

Hamâse-serâ *va* حَماسَه سَرا
Kahramanlık şiirleri okuyan

Hammâlî *im* حَمّالِي
Hammallık

Hammâmî *in* حَمّامِي
Hamamcı

Himayetger *bi* حِمايَتگَر
Koruyan, koruyucu

Hamle bürden حَمْله بُرْدَن
Saldırmak, hamle etmek

Hanâ besten *bm* حَنا بَسْتَن
Kına yakmak

Hûr-peyker *va* حُورْ پَيْكَر
Huri yüzlü çok güzel

Hûr-zâd حُورْ زاد
Huriden doğan, gayet güzel

Havle *i* حَوْله
Havlu, (el ve yüz silen)

Havli *i* حَوْلِي
Avlu, evin duvarla
çevrili hayadı

Hayâ dâşten *bm* حَيا داشْتَن
Utanmak, haya etmek

Hayat-bahş *va* حَيات بَخش
Hayat veren,
hayat bağışlayan

Hakikat-perest *va* حَقِيقَت پَرَسْت
Hakka ve kakikate tapan, Haksever

Hikâyet-kerden *bm* حِكَايَتْ كَرْدَن
Anlatmak, hikâye etmek

Hikmet-âmîz حِكْمَت آمِيزْ
Hikmetle karışık, hikmetli

Hüküm-rân *va* حُكْمُرَان
Hüküm süren, padişahlık eden

Hükümrânî kerden *bm* حُكْمُرَانِي كَرْدَن
Padişahlık etmek, hüküm sürmek

Hakîm başı *T*
Baş hekim حَكِيمْ بَاشِي

Hakîmî *im*
Hekimlik, doktorlup حَكِيمِي

Halâl-rûzî *im* حَلَالْ رُوزِي
Helâl kısmet, helâlından geçinme

Halâl-zâdegî حَلَالْ زَادَگِي
Temiz soyluluk

Halâlî hâsten حَلَالِي خَوَاسْتَن
Helâllaşmak, af edilmesini istemek

Helâvet-bahş حَلَاوَتْ بَخْش
Lezzet veren

Halka berder zeden *bm* حَلْقَه بَرْدَرْ زَدَن
Kapıyı çalmak, rahatsız etmek

Halaka besten حَلْقَه بَسْتَن
Halka olmak, toplanmak

Hakk-ı ubûr *iz* حَقِّ عُبُور
Bir yerden geçiş hakkı, geçiş ücreti

Hakk-ı amel *iz* حَقِّ عَمَل
Yapılan işin ücreti

Hakk-ı kadem *iz* حَقِّ قَدَم
Ayak parası, hastaya çağırılan doktora verilen ücret

Hak-güzâr *va* حَق گُزَار
Hakkı yerine getiren, yapılan iyiliğin karşılığını ödeyen

Hak-güzîn *va* حَق گُزِين
Hakkı seçen, hak tarafını tercih eden

Hah-gûy *va* حَقگُوی
Hak söyleyen, hakikatı söyleyen

Hakk-ı muâlece حَقِّ مُعَالَجَه
Tedavi ücreti

Hakk-ı muâyene حَقِّ مُعَايَنَه
Muayene ve vizita ücreti

حَقِّ نَاشِنَاس ، حَقْ نَشِنَاس
Hak-nâşinâs-Hak-neşinâs
Nankör, hak tanımayan, yapılan iyiliği unutan

Hak-nâşinâsî حَقْ نَاشِنَاسِي
Nankörlük

Hakk-ı vekâlet حَقِّ وَكَالَتْ
Avukat ücreti

Hokka-bâz *va* حُقَّه بَاز
Hokkabaz

Hakîrî *im* حَقِيرِي
Düşkünlük, zavallılık, hakirlik

Hâk-berser *va* خاك برسر
Aciz, biçare, musibet ve felâkete uğramış

Hâk-dân *bi* خاكدان
Çöplük, mezbele, dünya

Hâk-rub *va* خاكروب
Süpürgeci, süpüren

Hâk-rûbe *bi* خاكروبه
Süprüntü

Hâk-rîz *va* خاكريز
Toprak döken, toprağın döküldüğü yer

Hâk-zad *va* خاكزاده
Topraktan doğan topraktan meydana gelen her şey, mütevazi

Hâk sar *va* خاكسار
Düşkün, fakir,

Hâkister خاكستر
Kül

Hakîster-gûn خاكسترگون
Kül renginde

Hakisterî *in* خاكستري
Kül renginde, kül rengine çalan

Hâk-keş *va* خاككش
Toprak çeken

Hâk-mâl *va* خاكمال
Toprağa bulanma, toprakla oğma

Hâke-i erre خاكهٔ اره
Bıçkı tozu

Hâke-i zûğâl خاكهٔ زغال
Kömür tozu

Hâkiyân *ç* خاكيان
Düşkün zayıf ve hakir kimseler

Hâsan خاصان
Has ve ulu kişiler

Hâssa *ç* خاصه
Bilhassa, hele hele, özellikle, herhangi bir şeyin özelliği ve faydası

Hâssa-teraş خاصه تراش
Padişah ve büyüklerin özel berberi

Hâtır-âzârî *im* خاطرآزاري
Gönül incitme, elem

Hatır-âzürde خاطرآزرده
Gönlü incinmiş melûl, mahzun

Hâtır-pesend *va* خاطرپسند
Makbul, gönlün hoşlandığı şey

Hâtır-hâh *va* خاطرخواه
Sevgili, gönlün istediği, maksut, maşuk

Hâtır-cem' *bi* خاطرجمع
Mutmain, emin, merak etmeme

Hâtır-nişan-kerden *bm* خاطرنشان كردن
Hatırlatmak, haber vermek, ikaz etmek

Hâkan *i* خاقان
Hakan, Çin ve Türkistan Hükümdarları

Hâk *i* خاك
Toprak, yer, yurt, zemin, kara, mezar

Hâk-endâz *va* خاك انداز
Toprak atan, toprak küreği, faraş

Hâric-i kısmet خارِجِ قِسْمَتْ
Bölme işleminden geriye kalan sayı,

Hârice خارِجَه
Dış ülke
(Zeban-ı harice) yabancı dil

Hâr-dâr خارْدار
Dikenli olan her şey, kirpi

Hâristan *bi* خارِسْتان
Dikenlik, dikenli yer

Hâriş *hs* خارِشْ
Kaşınış, kaşınma hastalığı, uyuz

Hârik-i âdet *iz* خارِقِ عادَتْ
Olağan üstü

Hâr-keş *va* خارْكَشْ
Diken taşıyan, çeken

Hâr-ken *va* خارْكَنْ
Diken söken

Hâr-ı mâhî خارِ ماهِي
Balık kılçığı, destere balığı

Hâr-ı muğaylân خارِ مُغَيْلان
Deve dikeni

Hârîden *m* خاريدَن
Kaşınmak, kaşımak

Hâzınî *im* خازِنِي
Hazinedarlık

Hâstgâh *bi* خاسْتَگاه
Başlangıç, mebde'

Hâsten *m* خاسْتَنْ
Ayağa kalkmak, ayakta durmak

Hâşâk *i* خاشاكْ
Çör çöp, süprüntü

خاتَمْ بَنْد = خاتَمْ ساز

Hâtem-bend-Hâtem-sâz *bi*
Kakmacı, mozayıkçı

Hâtem-bendî *im* خاتَمْ بَنْدِي
Kakmacılık, mozayıkçılık

Hâtem-kâr *va* خاتَمْ كار
Kakmacı, mozayıkçı

Hâtem-kârî *im* خاتَمْ كارِي
Mozayıkla süsleme

Hâtemî *in* خاتَمِي
Yüzük yapan

Hâtun *i* خاتُون
Hanım, hatun

Hâc *i* خاجْ
Haç, istavruz

Hâr خار
Diken

Hârâ خارا
Katı, sert, mermer, granit taşı

Hârâî *in* خارائِي
Mermer cinsinden

Hâr-i üştür خارِ اُشْتُرْ
Deve dikeni

Hârâ şikâf خارا شِكافْ
Taşkıran

خارانْدَن ، خارانِيدَن

Hârânden-Hârânîden *m*
Kaşımak

Hâr-bün *bi* خارْبُنْ
Dikenin gövdesi

Hâr-püşt *bi* خارْ پُشْت
Diken sırtlı, kirpi

Hâne-nişîn *va* خانه نِشِينْ
Evde oturan, emekli

Hâne-nigehdâr خانه نِگَهْدارْ
Eve bakan,
evi bekleyen, evi gözeten

Hâne-yekî *va* خانه يَكِي
Evleri yanyana komşu, kafadar

Hânî *i* خانِي
Pınar, çeşme

Hâver *i* خاوَرْ
Doğu, batı (Bu gün yalnız doğu manâsına kullanılır)

Hâverî *in* خاوَرِي
Doğu ve batıya mensub

Havyar *i* خاوْيار
Havyar, balık yumurtası

Hây خايْ
«Hayiden» m. g.

Hâyende *if* خايَنْده
Çiğneyen, geven

Hâye خايه
Yumurta, insan ve hayvan hayası

Hâye-keşide *va* خايه كَشِيده
Hayaları, sökülmüş iğdiş edilmiş

Hâyîden خايِيدَن
Gevmek, çiğnemek

Hâyîde خايِيده
Gevilmış, çiğnenmiş

Haber-ber *va* خَبَرْ بَرْ
Haberci, söz götüren

Haber bürden *bm* خَبَرْ بُرْدَن
Haber ulaştırmak, haber götürmek

Haber dâden *bm* خَبَرْ دادَن
Haber vermek

Hâne-bedûş *va* خانه بَدُوشْ
Evi sırtında, yersiz, yurtsuz

Hâne-perdâz *va* خانه پَرْداز
Uşak hizmetçi, mimar

Hâne-tekânî *im* خانه تَكانِي
Ev temizleme

Hâne-berendâz خانه بَرْ اَنْداز
Ev yıkan, ocak söndüren

Hâne hâne *bi* خانه خانه
Ev ev, göz göz

Hâne-hüda خانَه خُدا
Ev sahibi

Hâne-i hüda خانهٔ خدا
Kâbe. namaz kılınan yer, mescit

Hâne-harab *va* خانَه خَرابْ
Evi harabolmuş, evi barkı viran olmuş, eli boş

Hâne-dâr *va* خانَه دارْ
Ev işlerini düzgünce yapan, iktisatlı davranan

Hâne-dâmad *bi* خانَه دامادْ
İç güveyi

Hâne-zâd *va* خانَه زادْ
Ev sahibinin evinde doğup büyüyen uşak

Hâne-şümarî خانَه شُمارِي
Ev sayımı

Hâne-fürûş خانَه فُرُوشْ
Ev satan,
dünyaya rağbet etmeyen

Hâne kerden *bm* خانَه كَرْدَن
Yer edinmek

Hâne-ken *va* خانَه كَنْ
Ev bark yıkan, tutumsuz

Hâmedân *bi* خامه‌دان
Kalemlik, kalem konulan yer

Hâme-rân *va* خامه‌ران
Kalem yürüten, boyuna yazan

Hâmî *im* خامی
Hamlık, pişmemişlik, tecrübesizlik

Hân *i* خان
Han, kervan saray, Türk Hükümdarları

Hânedan *bi* خانَدان
Soy sop, ocak, asıl, kabile, nesil, soyu temiz

Hân-sâlâr *bi* خانْ ـسالار
Sofracı başı

Hân-kah-Hân-gâh *bi* خانقاه ، خانگاه
Kilise, türbe, mabet

Hânegî *in* خانگِی
Evcil, evde beslenen

Hânum خانُم
Hanım

Hânuman *va* خانُمان
Mal ve ev eşyası, ev halkı, ev ve bark

Hânuman-sûz خانُمانْ سُوزْ
Ev ve bark yakan, pek korkunç felâket

Hânvâde *i* خانْواده
Aile, ev halkı

Hâne خانَه
Ev, mekân

Hâne-âbâd *d* خانَه آباد
Evin şen olsun, evi şenlenesi

Hakî-nihad *va* خاکِی نِهادْ
Mütevazı, toprak tabiatlı

Hâl *i* خال
Ben (vücuttaki)

Hâlâ خالا
Hala

Hâlû خالُو
Dayı

Hâm *ş* خام
Ham, olmamış, ermemiş, kaba, hoyrat

Hâm-rây *va* خامْ رای
Ham görüşlü, gevşek görüşlü

Hamûş *i.s* خامُشْ
Sessiz, sâkit, ölü

Hâm-tab' *va* خامْ طَبعْ
Ahmak, budala, ham tabiatlı

Hamûş خامُوشْ
Sessiz, sâkit, durgun

Hamûş kerden خامُوشْ کَردن
Susturmak, ateş ve çırayı söndürmek, yatıştırmak

Hâmûş şüden خامُوشْ شُدَن
Susmak, dinmek, yatışmak

Hâmûşî *im* خامُوشِی
Sessizlik, sükût

Hâme *i* خامَه
Kalem

Hâme-i ezel *iz* خامهٔ ازَل
Ezel kalemi, takdir kalemi

Hidmetâne *bi* خِدْمَتانه
Hizmet hakkı, me'mura verilen mükâfat

خِدْمَتكار ، خِدْمَتگار

Hidmetkâr, Hidmetgâr
Hizmetçi, uşak

Hidmet-güzâr خِدْمَتگُزار
Hizmet eden

Hidmet-gârî *im* خِدْمَتگُزارِی
Hizmetçilik, uşaklık

Hidmetî *i* خِدْمَتِی
Hediye, hizmete mensup her şey

Hadeng *i* خَدَنگ
Ok, kayın ağacı

Hidiv *i* خِدِیو
Padişah, komutan, vezir

Har خَر
Eşek, bön, alık kimse

Harâb خَرابْ
Yıkık, viran, sarhoş

Harâb âbâd *bi* خَرابْ آباد
Dünya, harab üzerine kurulan

Harâbât *i* خَرابات
Meyhane, kumarhane

Harâbatî *in* خَرابَاتِی
Harabat'a mensub, derviş, sofi

Harâbî *im* خَرابِی
Viranlık, perişanlık, bozulma

Haraç güzar خَراجْ گُزار
Haraç veren vergi veren

Hudâ-fürûşan خُدا فُرُوشان
Allah'ı satanlar riyakârlar, ibadette gösteriş yapanlar

Hudâ-gîr خُدا گِیرْ
İlâhi gazaba uğrayan kimse

Hudâ-neşinâs خُدا نَشِناس
Allah'ı tanımıyan, imansız, merhametsiz

خُدانَكَرْدَه خُدانَخواهَدْ خُدانَبَنَدْ

Hudâ-nepesended-Hudâ nehâhed. Hudâ nekerde
Allah etmesin, Allah göstermesin

Hudâ-vend خُداوَنْد
Tanrı, sahip, mâlik, padişah

Hudâ-vendâ ! خُداوَنْدا !
Ey Tanrım !

Hudâvend-gâr خُداوَنْدگارْ
Tanrı, sahip, Osmanlı Sultanlarının lâkabı

Hudâvendî خُداوَنْدِی
Tanrılık, büyüklük, ululuk

Hudây *i* خُدایْ
Allah, Tanrı

Hudâya خُدایا
Allahım, Tanrım

Hudây ra خُدایْرا
Allahu, Allah için

Hudây-gân خُدایگانْ
Tanrı, sahip, mâlik, padişah, velinimet

Hud'a-ger خُدْعَه گَرْ
Düzenci, hileci, dalavereci

Hudâî *im* خدائی
Tanrılık, Tanrısal

Hudâ-berdâred خُدا بَرْدارد
Allah vücudunu kaldırsın

Hudâ-bigîred *d* خُدا بِگِیرَدْ
Allah onu tutsun,
Allah'ın hışmına uğrasın

Hudâ-perest *va* خُدا پَرَسْت
Allaha tapan,
Hakka tapan, dindar

Hûdâ-perestî *im* خُدَا پَرَسْتِی
Allah'a tapma,
tek bir kuvvete inanma

Hudâ-pesend *va* خُدا پَسَنْد
Tanrının beğendiği,
Hakca makbul

Hudâ-ters *va* خُدا تَرْس
Allah'tan korkan,
günâhtan sakınan

Hudâ-hâfız *bi* خُدا حافِظ
Allaha ısmarladık

Hudâ-dâd *va* خُدا دادْ
Allah verdi, Hak vergisi

Hudâ-dânî *im* خُدا دانی
Ma'rifetullah, Allahı bilme

Hudâ râ خُدارا
Allah aşkına, Allah için

Hudâ-şinâs *va* خُدا شِناسْ
Tanrıyı hakkıyla bilen

Hudâ-şinâsî *im* خُدا شِناسِی
Allahı bilme, Marifetullah

Haber-güzarî خَبَرْ گُزارِی
Haber alıp verme, ajans

Haber-gîr *va* خَبَرْ گِیرْ
Haber alan, casus

Haber-nigâr *va* خَبَرْ نِگارْ
Haber yazan,
gazete muharriri

Haber-nigârî خَبَرْ نِگارِی
Gazeteye haber yazma

Haber-nûvis *va* خَبَرْ نُویسْ
Haber yazan

Hoten *i* خُتَنْ
Türkistanda Misk kokusu
ile meşhur bir şehir

Hucestegî *im* خُجَسْتَگِی
Mutluluk, uğurluluk

Huceste *s* خُجَسْتَه
Mübarek, mutlu, kutlu

Huceste-ahter خُجَسْتَه اَخْتَرْ
Yıldızı kutlu, mes'ut

Huceste-pey *ra* خُجَسْتَه پَیْ
Ayağı uğurlu, hoş kadem

Huceste-fercam *va* خُجَسْتَه فَرْجام
Akıbeti iyi, sonucu iyi kimse

Haclet-zede خَجْلَتْ زَدَه
Pek utanmış,
utanç verici bir hareketten
dolayı ezilmiş kimse

Hudâ *i* خُدا
Tanrı, Rab, Galub

Hudâ âgah *d* خُدا آگاه
Allah bilirya

Hurrem-din *bi* خُرَّم دِيْن
Babik'in çıkardığı din

Har-meges *bi* خَرْمَگَس
Büyük ve iri sinek, eşek arısı

Harmen *i* خَرْمَنْ
Harman, yığın

Harmen-sûhte *va* خَرْمَنْ سُوْخْتَه
Harmanı yanmış, felâketzede, müflis

Harmen-kûb خَرْمَنْ كُوْبْ
Harman döğen

Harmengâh *bi* خَرْمَنْگَاه
Harman yeri

Harmen-i mâh *iz* خَرْمَنِ مَاه
Ayın etrafındaki hâle

Harmen-i hestî خَرْمَنِ هَسْتِی
Varlık harmanı, can, hayat

Hurremî *im* خُرَّمِی
Sevinç, mutluluk

Harende *if* خَرَنْدَه
Satın alan, müşteri

Hurûs خُرُوْس
Horoz

Hurûsek *i* خُرُوْسَكْ
Küçük horoz, boğmaca hastalığı

Hurûş *i* خُرُوْش
Haykırma, kükreyiş, şamata, feryat «Hurûşîden»m.g.

Hurûşân *s* خُرُوْشَانْ
Kükreyen, feryad eden

Hurûşîden *m* خُرُوْشِيْدَنْ
Bağırmak, kükremek

Hurdî *isi* خُرْدِی
Küçüklük, çocukluk, çocuk yaşta bulunma

Hırs خِرْس
Ayı

Hırs-bâzî *im* خِرْس بَازِی
Ayı oynatma, ayıcasına oynama

Hursend *s* خُرْسَنْد
Razi, kanaatli, hoşnud

Hursendî *im* خُرْسَنْدِی
Rıza, kanaat, yetinme

Hurşîd *i* خُرْشِيْدْ
Güneş,

Hırka-pûş *va* خِرْقَه پُوْشْ
Hırka giyen, yoksul, derviş

Hırka tehî kerden *d* خِرْقَه تَهِی كَرْدَنْ
Hırkayı boşaltmak ölmek, kalıbı dinlendirmek

Harek *i* خَرَكْ
Eşekçik, sazların eşiği

Hargâh-Hargeh *bi* خَرْگَاه ، خَرْگَه
Büyük talıt ve çadır

Hargeda *bi* خَرْگَدَا
Arsız dilenci

Hargele *bi* خَرْگَلَه
Büyük sürü, hergele

Hargûş *bi* خَرْگُوْش
Tavşan

Hurrem *s* خُرَّم
Mutlu, sevinçli, hoş

Hurma خُرْمَا
Hurma

Hurma-bûn *bi* خُرْمَا بُنْ
Hurma ağacı

Hurd-sâl خِرَدْ سال
Küçük yaşta, küçük yaşta çocuk

Har-ı deştî خَرِ دَشْتِي
Yaban eşeği

Hurd kerden *bm* خُرْد كَردن
Ufaltmak, parçalara ayırmak

Hardel خَرْدَلْ
Hardal

Har-dil *va* خَرْدِلْ
Korkak, yüreksiz

Hıredmend *va* خِرَدْمَنْد
Akıllı, akıl sahibi

Hıred-mendî *im* خِرَدْمَنْدِي
Akıllılık

Hurd u mürd خُرْد وُمُرْد
Ufak tefek, faydasız şeyler

Hurde *s* خُرْدَه
Döküntü, hurda

Hurde-bîn *va* خُرْدَه بِينْ
İnceden inceye gören nüktedan, pek dikkatli

Hürde-dân *va* خُرْدَه دانْ
Nüktedan, pek dikkatli

Hurde-fürûş خُرْدَه فُرُوشْ
Perakende satan, hurda satan

Hurde giriften خُرْدَه گِرِفْتَنْ
Tenkid etmek, bir şeyin ayıbını bulmak

Hurde-gîr خُرْدَه گِيرْ
Tenkid eden, herhangi bir şeyin ayıbını bulan, söyleyen

Hırâş خِراش
«Harâşiden» m.

Hırâşiden *m* خِراشِيدَن
Tırmalamak, diken veya bıçak gibi bir şeyle çizmek

Harâm خَرامْ
«Harâmiden» m. g. salınma, naz ve eda ile yürüme

Harâmân خَرامانْ
Salınarak, naz ve eda ile yürüyen

Hırâmîden *m* خِرامِيدَن
Salınmak, naz ve eda ile yürümek

Harbüze خَرْبُزَه
Kavun

Harbende خَرْبَنْدَه
Eşekçi, eşeği kiraya veren

Hırt u pürt خِرْت وُپُرْت
Eski püsku, pılı pırtı

Hurc Hurçin خُرْج ، خُرْجِينْ
Heybe,

Harçeng خَرْچَنْگْ
Yengeç

Hurhur *i* خُرْ خُرْ
Horultu, horultu

Hıred خِرَدْ
Akıl, zekâ

Hurd خُرْدْ
Ufak, döküntü, küçük yaşta

Hurdâd خُرْدادْ
Mayıs

Hıred-pesend *va* خِرَدْپَسَنْدْ
Makbul, makûl, leyik

Hıred-pîşe خِرَدْ پِيشَه
Akıllı, zeki

Hoşnûd *s* خُشْنُودْ
Memnun, razi, sevinçli

Hoşnûdî خُشْنُودِي
Sevinme, memnuniyet, sevinç

Hasmî *im* خَصْمِي
Düşmanlık

Hıdır-Hızır خِضِرْ
Hızır

Hatt-ı âhen خَطِّ آهَنْ
Demir yolu

Hata-bahş *va* خَطا بَخْش
Hata bağışlayan, suçu affeden

Hitabe-hân *va* خِطابَه خَوانْ
Hutbe okuyan, konferans veren

Hatâ-pûş خَطا پُوشْ
Hatayı örten, suçu affeden

Hatâ-kâr *va* خَطا كارْ
Günâhkâr, suç ve hata işleyen

Hatt ı butlan خَطْ بُطْلانْ
İptal çizgisi

Hat-dâr *va* خَطْ دارْ
Çizgili, yol yol olan

Haternâk *va* خَطَرْ ناكْ
Tehlikeli, korkunç

Hat-keş *bi* خَطْ كَشْ
Çizgi çeken, cetvel

Hattî خَطِّي
El yazısı, elle yazılmış olan kitap

Hatibî خَطِيبِي
Hatiplik

Haftan خَفْتانْ
Kaftan

Huşk-çeşm *va* خُشْك چَشْم
Hissiz, düşüncesiz

Huşk-dest *va* خُشْك دَسْت
Hasis, cimri, pinti

Huşk-dâmen خُشْك دامَنْ
İffet ehli, namuslu

Huşk-dehan خُشْك دَهان
Ağzı kurumuş, oruçlu

Huşk-sâl *bi* خُشْك سالْ
Kurak yıl

Huşk-sâr *bi* خُشْك سارْ
Kuru arazi, bitkisiz yer

Huşk-sâlî *im* خُشْك سالِي
Kıtlık, yağmur yağmamazlık

Huşk-nâne *bi* خُشْك نانه
Katıksız ekmek, kuru ekmek

Huşk u ter *bi* خُشْكُ وتَرْ
Kuru ve yaş, iyi ve kötü

Huşkî *im* خُشْكِي
Kuruluk, kuraklık, yer, kara, cimrilik, meyvesizlik

Huşkîden *m* خُشْكِيدَن
Kurumak,

Huşkîde خُشْكِيدَه
Kurumuş

Haşm-hışm *i* خَشْم
Öfke, kızma, gazap

Haşm-âlûd *va* خَشْم آلُودْ
Gazaplı, öfkeli

Haşm-gin *va* خَشْم كِينْ
Öfkelenmiş, kızgın

Haşm-nâk خَشْمناكْ
Öfkeli, kızgın

Haste *s* خسته
Yorgun, yaralı, hasta, meyve çekirdeği

Has has *bi* خس خس
Göğüsteki hırıltı

Husrevî *im* خسروی
Padişahlık

Hasek *i* خسك
Yonga, talaş, diken

Hasî *im* خسی
Bayağılık, pintilik, alçaklık

Hışt *i* خشت
Kerpiç, tuğla

Hışt-pez *va* خشت پز
Tuğlacı, tuğla pişiren

Hışt hışt *bi* خشت خشت
Hışırtı

Hışt-kâr خشت کار
Kerpiç veya tuğla ile duvar

Hışt-gar *bi* خشتکار
Kerpiç ve tuğla yapan

Haşhaş خشخاش
Haşhaş

Huşk *s* خشك
Kuru, meyvesiz, pinti, cimri

Huşk-endâm خشك اندام
Sıska, kuru, arık

Huşkânîden خشکانیدن
Kurutmak

Huşk-bâr *bi* خشك بار
Kurutulmuş meyveler

Huşk-cân *va* خشك جان
Bilgisiz, kof, hünersiz

Harî *im* خری
Eşeklik, budalalık

Harîd *e* خرید
Satın alma

Harîdâr *i* خریدار
Satın alan

Haridâr-gîr *va* خریدار گیر
Müşteri bulan, alıcısı olan eşya

Harîden *m* خریدن
Satın almak

Haride *s* خریده
Satın alınmış, satın almış, alarak

Haritî *in* خریطی
Harita yapan, harita çizen

Haz خز
Sürünme «Hazîden» m.g.

Hazân خزان
Sürünerek, sürünmekte olan, güz mevsimi

Hizâne-dâr *va* خزانه دار
Hazinedar

Hazende *if* خزنده
Sürünen, sürüngen,

Hazîden *m* خزیدن
Sürünmek

Has *i* خس
Çör çöp, ot, yosun, pinti, bayağı, alçak

Husbîden *m* خسبیدن
Uyumak

Hastegî *im* خستگی
Yorgunluk, durgunluk, yara

Hasten *m* خستن
Yaralamak, yaralanmak, incitmek

Hâb *i* خَوَابْ
Uyku, düş, rüya, gaflet

Hâb-ı âşüfte خَوَابِ آشُفْتَه
Karışık ve korkunç rüya

Hâb-âlûd *va* خَوَابْ آلُودْ
Uyku sersemliğiyle kalkan kimse

خَوَابَانْدَنْ ، خَوَابَانِيدَنْ

Habânden-habanîden *m*
Yatırmak, uyutmak, yatıştırmak

Hâb-ı perişan خَوَابِ پَرِيشَانْ
Karışık ve korkunç rüya

Hab-ı câvîd خَوَابِ جَاوِيدْ
Ebedi uyku, ölüm

Hab-dîde *va* خَوَابْ دِيدَه
Düş görmüş, ergenlik çağına erişmiş

Hab-ı-hargûş *io* خَوَابِ خَرْگُوشْ
Tavşan uykusu, dalgınlık, gaflet, aldanma

Hâb-refte *va* خَوَابْ رَفْتَه
Uykuya varmış, uyumuş

Hâbgâh *bi* خَوَابْگَاه
Uyunacak yer, yatak odası

Hab-nâdîde خَوَابْ نَادِيدَه
Ergenlik çağına gelmemiş olan

Hâb-nâme *bi* خَوَابْ نَامَه
Düş yoran kitap, rüya tabirnâmesi

Hâbîden *m* خَوَابِيدَنْ
Uyumak, yatmak

Hamîde *s* خَمِيدَه
Bükülmüş, Kamburlaşmış

Hamîde-kadd خَمِيدَه قَدْ
Beli bükülmüş, kamburlaşmış

Hamir-i türş *si* خَمِيرِ تُرْش
Ekşimiş hamur, ekmek mayası

Hamir-mâye *bi* خَمِيرْ مَايَه
Ekmek mayası

Hançer خَنْجَرْ
Hançer

Handan *s* خَنْدَانْ
Gülen, mütebessim, gülerek

Handânden-Handânîden خَنْدَانْدَنْ، خَنْدَانِيدَنْ
Güldürmek

Handek خَنْدَقْ
Hendek

Hande *i* خَنْدَه
Gülme, gülüş

Hande-âver *va* خَنْدَه آوَرْ
Güldürücü

Handîden *m* خَنْدِيدَنْ
Gülmek

Hunük *s* خُنُكْ
Serin, terutaze, mutedil

Hunükî *im* خُنُكِي
Serinlik, soğukluk, itıdal

Hunya خُنْيَا
Melodi, nağme, şarkı

Hunyager *bi* خُنْيَاگَرْ
Şarkıcı, mutrip, çalgıcı

Hû-y *i* خُو-ی
Huy, tabiat, adet

Halvet-nişîn *va* خَلْوَتْ نِشِينْ
Halvette oturan

Halîden *m* خَلِيدَنْ
Dürtmek, batırmak

Ham *i* خَمْ
Büklüm, kıvrım

Hum خُمْ
Küp

Humâr *i* خُمَارْ
İçkiden sonra başta beliren baş ağrısı

Humâr-âlûd *va* خُمَارْ آلُودْ
Mahmur, çakır keyf

Hamânden *m* خَمَانْدَنْ
Eymek, bükmek, kıvırmak

Humpâre *i* خُمْپَارَهْ
Kumbara denilen bomba

Humhâne *bi* خُمْخَانَهْ
Meyhane

Ham-dâr *va* خَمْدَارْ
Kıvrımlı, kıvrık

Ham der ham خَمْ دَرْ خَمْ
Büklüm büklüm, kıvrım kıvrım

Hamûş خَمُوشْ
Sessiz, sâkin

Hamûşîden خَمُوشِيدَنْ
Susmak, dinmek, yatışmak

Hamyaze خَمْيَازَهْ
Esneme

Hamîdegî *im* خَمِيدَگِي
Bükülme, kavisleınme eğrilme, kıvrılma

Hamîden خَمِيدَنْ
Kıvrılmak, bükülmek, kamburlaşmak

Huftek *i* خُفْتَكْ
Uykuda ağırlık basma, kâbus

Huften *m* خُفْتَنْ
Uyumak, yatmak

Huft u hîz *bi* خُفْتُ و خِيزْ
Yatıp kalkma, didişme, erkekle dişinin birleşmesi

Hufte خُفْتَهْ
Uyumuş, yatmış, uyuşmuş

Hafegî *im* خَفَگِي
Boğulma, boğazı sıkılarak ölme

Hâfe ‹ خَفَهْ
Boğazı sıkılarak boğulmuş, asılmış

خُفْيَه نِگَارْ ، خُفْيَه نُوِيسْ

Hufye-nigâr-Hufye-nüvîs
Haberleri gizlice yazan, casus

Hûld-âşiyan *va* خُلْد آشِيَانْ
Cennet mekân, makamı cennet olsun

Hûld i berrîn *si* خُلْدِ بَرِينْ
En yüce cennet

Hulefâ-yi-râşidîn *bi* خُلَفَايِ رَاشِدِينْ
Dört halife

Halel-pezîr خَلَلْ پَذِيرْ
Bozulabilen

خَلْوَتخَانه ، خَلْوَتسَرَا

Halvethâne-Halvetserâ *bi*
Halvete mahsus oda

Halvetgâh-Halvetgeh خَلْوَتگَاه ، خَلْوَتگَهْ
Halvet yeri, yatak odası

Hôd-bînî *im* خودبینی
Kendini beğenme, kibirlilik

Hôd-perest *va* خودپرست
Kendine tapan, nefsini düşünen

Hôd-pesend *va* خودپسند
Kendini beğenen, yaptıklarını beğenen

Hôd-hâh *va* خودخواه
Yalınız kendi isteklerini düşünen

Hôd-hahî *im* خودخواهی
Kendini düşünme

Hôd-dâr *va* خودار
Kendini tutan, sabırlı, günâhtan sakınan

Hôd-dârî *im* خودداری
Günâhtan sakınma kendini tutma

Hôdra-bâş خودرا باش
Sen kendi işine bak, derdine yan !

Hôd-rây *va* خودرای
Yalınız kendi görüşünü beğenen

Hôd-rû *va* خودرو
Kendiliğinden biten bitki

Hôd-rûî *im* خودروئی
Kendiliğinden bitme

Hôd-sâz خودساز
Kendisini süsleyen, dışını bezeyen, miğfer ve tolga yapan

Hôd-sitâ *va* خودستا
Kendini öğen

Hâhiş *hs* خواهش
İsteyiş, dileme, arzu

Hâhişger *bi* خواهشگر
Dileyen, miyancı, arabulucu, şefaatçi

Hâhiş-mend *s* خواهشمند
Dileyen, arzulayan

Hâhende *if* خواهنده
İsteyen, soran, arzulayan

Hâhî nehahî خواهی نخواهی
İster istemez, istesende, istemesende

Hûb *s* خوب
Güzel, iyi

Hûbân *ç* خوبان
Güzeller

Hûbter خوبتر
Daha güzel

Hûbterîn خوبترین
En güzel

Hûb-rû *va* خوبرو
Güzel yüzlü

Hûb-rûyân *ç* خوبرویان
Güzel yüzlüler, dilberler

Hûbî *im* خوبی
Güzellik

Hôd *z* خود
Kendi, çelik başlık, tolga

Hôd be hod *bi* خود بخود
Kendi kendine, kendi başına

Hôd-bîn *va* خودبین
Kendini beğenmiş, kendini gören

Hôd-bînâne خودبینانه
Mağrurca

Hân خوان
Sofra, sini, tepsi «Handen» m. g.

Hânâ *s* خوانا
Okunaklı, okunur

Hân-ı yağma خوانِ یغما
Yağma sofrası

Hânden *m* خواندن
Okumak, çağırmak, davet etmek

Hânde *s* خوانده
Okumuş, okunmuş, davet olunmuş

Hansâlar *bi* خوانسالار
Sofracı başı, padişahların saray işlerini düzenleyen kâhya

Hân güsterden خوان گستردن
Sofra döşemek

Hânende *if* خواننده
Okuyan, şarkı söyleyen

Hânendegî *im* خوانندگی
Şarkı söyleme

Hâh خواه
«Hâsten» m. g. (Dil-hâh gönlün istediği)

Hâhân *s* خواهان
İsteyen, istemekte olan, müştak

Hâh u nâhâh خواه و ناخواه
İster istemez

Hâher *i* خواهر
Kız kardeş

Hâher ender خواهر اندر
Üvey kız kardeş

Hâher-zen *bi* خواهرزن
Baldız

Hâcegî *im* خواجگی
Efendilik, beylik, reislik, başkanlık

Hâce *i* خواجه
Efendi, bey, tacir

Hâce-tâş *bi* خواجه تاش
Aynı efendinin uşakları

Hâce-serâ *bi* خواجه سرا
Harem ağası

Hâr *s* خوار
Hakir, düşkün, ucuz, düşmüş, yiyen, yiyici

Hârbâr *bi* خوار بار
Yiyinti, erzak yenecek şeyler

Hârî *im* خواری
Hakirlik, düşkünlük, değersizlik

Hâst خواست
Dilek, meyil, irade

Hâstâr *s* خواستار
Dileyen, isteyen

Hâst-ı Hudâ خواستِ خدا
Allahın iradesi, dileği

Hâstgâr *bi* خواستگار
Pek dileyen, evlenme talebinde bulunan

Hâstgârî *im* خواستگاری
Evlenme talebi, nişanlanma

Hâsten *m* خواستن
İstemek, dilemek, sevmek

Hâste خواسته
İstemiş, istenmiş, dilek, mal

Hôş-meze *va* خوشمزه
Tadı hoş, tatlı, lezzetli

Hôş-nümâ *va* خوش نما
İyi ve güzel görünen

Hôş-nevâz *va* خوش نواز
İyi çalgı çalan, güzel şarkı söyleyen

Hôş-nüvis خوش نویس
Güzel yazan, hattat

Hôş-vakt *va* خوشوقت
Memnun, sevinçli, iyi hal ve vakte sahip

Hûşe *i* خوشه
Başak, salkım

Hûşe-çîn خوشه چین
Başak deşiren, yoksul, fakir

Hôşî *im* خوشی
Hoşluk, sevinç, ferah

Havf-nâk *va* خوفناك
Korkulu, korkunç

Hûk خوك
Domuz

Hû-kerde *va* خوكرده
Âdet ve itiyat edinmiş

Hû-giriften *m* خوگرفتن
Âdet etmek, itiyat edinmek

Hulya *i* خولیا
Hülya, kuruntu

Hûn خون
Kan

Hûn-âşâm *va* خون آشام
Kan içen, zalim, gaddar

Hûn-âlûd *va* خون آلود
Kana bulanmış, kanlı

Hôş-hâl *va* خوشحال
Sevinçli, mesrur

Hôş-hâlî *im* خوشحالی
sevinç, memnunluk

Hôş-hatt *va* خوش خط
Güzel yazan, yazısı güzel olan

Hôş-hulk *va* خوش خلق
Hoş yaradılışlı, hoş tabiatlı, şefkatli

Hôş-hân *va* خوش خوان
Güzel okuyan, iyi şarkı söyleyen

Hôş-hûy *va* خوش خوی
İyi huylu, güzel ahlâklı

Hôş-dil *va* خوشدل
Sevinçli, râzi, şâd

Hôş dilî *im* خوشدلی
Sevinç, sevinçli, olma,

Hôş-reftâr *va* خوش رفتار
İyi davranışlı, iyi yürüyüşlü

Hôş-rû-y *va* خوش روی
İyi yüzlü, güler yüzlü

Hôş-riht *va* خوش ریخت
Biçimi güzel

Hôş-kadem *va* خوش قدم
Ayağı uğurlu

Hôş gil *va* خوشگل
Güzel, güzel yüzlü

Hôş güvâr *va* خوشگوار
Tadı hoş, lezzetli, sindirici

Hôş-gû y *va* خوشگوی
Güzel söyleyen, tatlı dilli

Hôrden *m* خُورْدَنْ
Yemek, içmek

Hôrdenî *im* خُورْدَنِي
Yenecek şey, yenilmeye değen şey

Hôrde *s* خُورْدَه
Yenmiş, çiğnenmiş, ufaltılmış

Hûrde-nan *bi* خُورْدَه نَانْ
Ekmek kırıntısı

Hûrîş *hs* خُورِشْ
Yiyiş, gıda, katık

Hûrşîd *i* خُورْشِيدْ
Güneş

Hûrşîd-perest *va* خُورْشِيدْ پَرَسْت
Güneşe tapan

Hôrende *if* خُورَنْدَه
Yiyen, yiyici

Hûre *i* خُورَه
Cüzzam denilen hastalık

Hôş *s* خُوشْ
Hoş, güzel, iyi

Hôşâ خُوشَا
Ne hoş, ne güzel, ne mutlu

Hôş-âvâz *va* خُوشْ آوَاز
Güzel sesli, sesi güzel

Hôşâb خُوشَابْ
Hoşaf

Hôş-âyend خُوشْ آيَنْدَ
Hoşa giden, hoşlanılan, makbul, yaltaklık

Hôş-baht *va* خُوشْ بَخْتْ
Mesut, memnun, sevinçli

Hôş-bû-y *va* خُوشْبُو-ى
Güzel kokulu

Hôd-sitaî *im* خُودْ سِتَائِي
Kendini öğme

Hôd-ser *va* خُودْ سَرْ
Kendi düşüncesine göre iş yapan

Hôd-fürûş *va* خُودْ فُرُوشْ
Kendini satan, kendini öğen

Hôd-kâr *bi* خُودْ كَارْ
Kendi kendine işleyen tezgâh ve alet, otomatik

Hôd-kâm *va* خُودْ كَامْ
Yalnız kendi arzusunu düşünen

Hôd-kûşî *im* خُودْ كُشِي
Kendini öldürme, intihar

Hôd-ı man خُودِ مَانْ
Kendimiz, kendi kendimiz

Hôd-nümâ *va* خُودْ نُمَا
Kendini gösteren, gösteriş yapan

Hôd-numaî *im* خُودْ نُمَائِي
Gösteriş, yapına, kendini gösterme

Hôd-nûvîs *va* خُودْ نُوِيسْ
Kendi kendine yazan şey, dolma kalem

Hûr *i* خُورْ
Güneş, «Hôrden» m. g.

Hûrâk *i* خُورَاكْ
Yiyinti, yenecek şeyler

Hûranden *m* خُورَانْدَنْ
Yedirmek

Hurçin خُورْچِينْ
Heybe

Hîre-çeşm *va* خِيرَه چَشْم
Utanmaz, aç gözlü

Hîre-rây *va* خِيرَه رَاىْ
Görüşü gevşek

Hîre-ser *va* خِيرَه سَر
Kendi bildiğine iş yapan, çürük ve boş iş yapan

Hîz *i* خِيزْ
Sıçrama, hareket, raks, oluş

Hîzâb خِيزَابْ
Dalga

Hîzân *i.* خِيزَانْ
Sıçrayan, sıçrayarak, atlamakta olan

Hîzende *if* خِيزَنْدَه
Sıçrayan, atlayan, seken

Hîs *s* خِيسْ
Islak, ıslanmış,

Hîsanden *m* خِيسَانْدَن
Islatmak

Hîs şüden *bm* خِيسْ شُدَن
Islanmak

Hîk خِيكْ
Tulum

Haymegi *im* خَيْمَگِى
Çadıra mensub, çadır halkı

Hayme zeden خَيْمَه زَدَنْ
Çadır kurmak

Hayme-i şeb-bâzî *iz* خَيْمَهٔ شَبْ بَازِى
Kukla oyunu

Haymegâh *bi* خَيْمَه گَاه
Çadırların kurulduğu yer

Hayal-bâf *va* خَيَّالْبَافْ
Hayal dokuyan, hayallerini yazan şair, yazar

Hayal-besten خَيَالْ بَسْتَنْ
Sanmak, zannetmek

Hayal-puhten خَيَالْ پُخْتَنْ
Ummak, hoş kuruntuya dalmak

Hayal-perest خَيَالْ پَرَسْتْ
Hayal kuran, şair, aşık

Hayâlî *in* خَيَالِى
Hayalle ilgili, hayâlî

Hayyam خَيَّام
Rubaileriyle meşhur İran Şairi

Hiyanet-pîşe خِيَانَتْ پِيشَه
Hainliği iş edinen kişi

Hiyanetger *s* خِيَانَتْگَرْ
Hain, hainlik eden

Hayr-endîş *va* خَيْرْ اَنْدِيشْ
İyilik düşünen,

Hayr-hâh *va* خَيْرْ خَوَاهْ
Halkın iyiliğini dileyen

Hîregî *im* خِيرَگِى
Budalalık, alıklık, sersemlik

Hayr-makdem خَيْرِ مَقْدَمْ
Hoş geldin deme

Hîre *s* خِيره
Alık, budala, şaşkın

Hûn-gîr *va* خُونْ گِيرْ
Kan alan, hacamatçı

Hûnî *in* خُونِي
Katil, kan işleyen kişi

Hûnîn *in* خُونِينْ
Kana mensub, kanlı

Hûnîn-ciğer *va* خُونِينْ جِگَرْ
Üzüntü ile
ciğeri kan ağlayan

Hûy *i* خُوىْ
Huy, adet, tabiat, ter, tolga

Hîd *i* خِيدْ
Ekin tarlası
ekili yer, daha ermemiş başak

Hîş *z* خِوِيشْ
Kendi, kendisi,
kendim, kendileri, akraba

Hîşân-Hîşavend خِوِيشَانْ ـ خِوِيشَاوَنْدْ
Hısım, akraba

Hîşten *z* خِوِيشْتَنْ
Kendi, kendisi,
Altı şahıs için müştərek zamir

Hîşten-dâr *va* خِوِيشْتَنْ دَارْ
Kendini tutan
kendine hakim, günahtan
sakınan

Hîş-kâm *va* خِوِيشْ كَامْ
Yalnız kendi
çıkarını düşünen, hodkâm

Hîşî *im* خِوِيشِي
Akrabalık, yakınlık

Hıyâbân خِيَابَانْ
Bulvar, cadde

Hıyar *i* خِيَارْ
Hıyar, salatalık

Hayyâtî خَيَّاطِي
Terzilik

Hûnâb خُونَابْ
Kanlı göz yaşı

Hûnbâr خُونْبَارْ
Kan saçan, kan dökücü

Hûnçekân خُونْ چَكَانْ
Kanı damlayan

Hûn-hâr خُونْخْوَارْ
Kan içen, zalim

Hûn-hâh خُونْخْوَاهْ
Kan davası eden

Hûn rîhten خُونْ رِيخْتَنْ
Kan dökmek,
birisini öldürmek,

خونِ دِلْ ، خُونِ جِگَرْ

Hûn-i dil Hûn-i ciğer
Gönül ve ciğer kanı, kaygı, tasa

Hûn-rîz خُونْرِيزْ
Kan dökücü cellât, katil

Hûn-rîzî خُونْ رِيزِي ، خُونْرِيزِي
Kan dökme, katillik, cellâtlık

Hûn-Serd *va* خُونْ سَرْدْ
Soğuk kanlı

Hûn-feşan خُونْ فَشَانْ
Kan saçan, kan dökücü

Hûn kerden *m* خُونْ كَرْدَنْ
Kan işlemek,
öldürmek, katil olmak

Hûn-germ خُونْ گَرْمْ
Sıcak kanlı, cana yakın

Hûn giriften خُونْ گِرِفْتَنْ
Kan almak,
bedenden kan aldırmak

Dâr'ül-hüküme دارُالْحُكُومَه
Hükümet merkezi

Dâr'ül-hilâfe *a iz* دارُالْخِلافَه
Hilâfet merkezi

Dâr'üş-şifa دارُالشِّفا
Timarhane, akıl hastahanesi

Dâr'uş-şûra *a iz* دارُالشُّورَى
Hükümet Meclisi, Millet Meclisi

Dâr'ül-ulûm *a iz* دارُالْعُلُوم
Üniversite

Dâr'ül-kaza *a iz* دارُالْقَضا
Müftülük dairesi, fetva yeri

Dâr-ül-mesakîn دارُالْمَساكِين
Yoksullar yurdu

Dâr'ül-vekâle *a iz* دارُالْوَكالَه
Adalet Bakanlığı

Dâr'ül-yakîn *a* دارُالْيَقِين
Kıyamet, ahiret

Dârâ *i* دارا
Malik, sahip, varlıklı,
İran'ın meşhur şahlarından biri

Dârâî *im* دارائِي
Servet, zenginlik, varlık

Dârâb *i* دارابْ
Dara, İran Şahı

Dâr-bûr *va* دارْبُر
Ağaç kakan kuşu

Dar-best *bi* دارْبَسْت
Çardak, ağaç çatma

Darçın دارْچِينْ
Tarçın

Dâr-kûb *bi* دارْكُوبْ
Ağaç kakan kuşu

Dârende *if* دارنده
Malik, sahib, varlıklı

Dâdgâhî *im. in* دادْگاهِي
Mahkemelik,
mahkeme ile ilgili

Dâdger *bi* دادْگَر
Adil, adalet işleyen

Dâdgerî *im* دادْگَرِي
Adalet, adil
davranma, kanuna uyma

Dâd-güster *va* دادْگُسْتَرَه
Adalet yayan

Dâd-güsterî *im* دادْگُسْتَرِي
Adliye, adalet,
adaletle hareket

Dâd-gîr *va* دادْگِيرْ
Öc alan, âdil

Dâden *m* دادَنْ
Vermek

Dâd nâme *bi* دادْنامَه
Hükmü bildiren yazı

Dâd u sited *bi* دادُوسِتَدْ
Alış veriş

Dâde *s* داده
Verilen, verilmiş
Hak vergisi, kısmet, nasib

Dâdgâr *bi* دادْگارْ
Savcı vekili

Dâr *i* دار
Darağacı, direk
«Daşten» m. g.

Dâr'ül-eytam *a iz* دارُالْأَيْتامْ
Kimsesiz çocuklar yurdu

Dâr'ül-harb *a iz* دارُالْحَرْبْ
Kâfirler diyarı

Dâr'ül-hazen *a iz* دارُالْحَزَنْ
Hüzün verici yer,
üzüntülü yer

Dâd-hast *bi* دادْ خواست
Halini arzetme, dilekçe

Dâd-hâh *va* دادْ خواه
Adalet isteyen, dâvacı, mazlum

Dâd-hahî *im* دادْ خواهی
Dâva açma, hak dileme

Dâd-res *va* دادْرَسْ
İmdada erişen, hâkim, dâvaya bakan

Dâd resî *im* دادْ رَسی
Feryad ve imdada erişme, mazlumu ve hak sahibini savunma, savcılık

Dâd-sıtan *va* دادْ سِتانْ
Öc alan, mazlumun hakkını alan, savcı

Dâd-sıtanî *im* دادْ سِتانی
Öc alma, adaleti icra etme, savcılık

Dâd-serâ *bi* دادْ سَرا
Savcılık dairesi

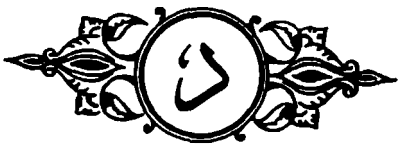
Dâd-taleb *va* دادْ طَلَبْ
Hak dileyen, dâvacı

Dâdgâh *bi* دادْ گاهْ
Mahkeme

Dâdgâh-ı ustan *iz* دادْ گاهِ اُستانْ
Asliye ceza mahkemesi

Dâdgâh-ı bahş دادْ گاهِ بَخْش
Sulh mahkemesi

Dâdgâh-ı şehristan دادْ گاهِ شَهْرِستان
Mahkemei bidayet
Sulh ceza mahkemesi

Fars alfabesinin 10. Arap alfabesinin 8. harfidir. Ebced hesabında 4 rakamına eşittir.

Dâiret'ül-maârif دائِرَةُ المَعارِف
Ansiklopedi

Dâim'ül-hamr *va* دائِمُ الخَمْر
Boyuna içki içen, alkolik

Daî *i* دائی
Dayı

Dâhil şüden *bm* داخِلْ شُدَن
Girmek, içeri girmek

Dâhil kerden داخِلْ کَردَن
İçeri komak

Dâhile *i* داخِلَه
İç, içeri, ülkenin içi

Dâd *i* دادْ
Öc, kanun, adalet, insaf

Dâdâ *i* دادا
Dadı, ihtiyar köle, cariye

Dâdâr دادار
Yaradan, yaratıcı

Dâdâş داداش
Büyük kardeş, arkadaş

Dâd-bahş *va* دادْ بَخْش
Adalet bağışlayan

Dâd-pürs *va* دادْ پُرْس
Savcı,

Dâd-pürsî *im* دادْ پُرسی
Adalet ve hak isteme

Dânîş-âmûz دانِشْ آمُوزْ
İlim öğreten, ilim öğrenen, öğrenci, talebe

Dâniş-cû *va* دانِشْجُو
Bilgi arayan. yüksel tahsil talebesi

Dâniş-serâ *va* دانِشْ سَرا
Muallim mektebi

Dânişserâ-yî âlî *iz* دانِشْ سَرايِ عالِى
Yüksek Muallim Mektebi

Dâniş-kede *bi* دانِشْكَدَه
Fakülte

Dânîşgâh *bi* دانِشگاهْ
Üniversite

Dânişger *s* دانِشگَرْ
Alim, bilgin, fazıl

Dânişmend *s* دانِشْمَنْدْ
Alim, bilgin

Dâniş nâme *bi* دانِشْ نامَه
Şehadet-nâme

Dânişver *s* دانِشْوَرْ
İlim sahibi, alim

Dâng دانگ
Hisse, pay, behre, dirhemin dörtte biri

Dângî *i* دانگى
Gezme, gezinti, piknik

Danimark دانِمارْق
Danimarka

Dânende *if* دانَنْدَه
Bilen, bilici, agâh

Danûb دانُوبْ
Tuna nehri

Dâne *i* دانَه
Dane, tane, habbe, tohum, çekirdek

Dâmen-âlûde *bi* دامَنْ آلُودَه
Eteği bulaşık, günâhkâr

Dâmen ber efşanden دامَنْ بَرْ اَفْشانْدَن
Etek silkmek, terketmek, nazetmek

Dâmen çiden دامَنْ چِيدَنْ
Davranmak, yüz çevirmek

Dâmen-zeden دامَنْ زَدَنْ
Kışkırtmak, körüklemek

Dâmen-keşân دامَنْ كَشانْ
Eteğini sürükleyerek yürüyen, nazla yürüme

Dâmen-keşîden *bm* دامَنْ كَشِيدَنْ
Eteğini çekmek, terketmek

Dâmen-gîr *va* دامَنْگِيرْ
İnsanı alı koyan her şey, engel

Dâmene دامَنَه
Dağ eteği, her hangi bir şeyin kenarı

Dâmenî *im* دامَنِى
Eteklik, bürgü

Dân دان
Dane «Danisten» m. g.

Dânâ *s* دانا
Bilgin, âlim

Dânâyî *im* دانايِى
Alimlik, bilginlik

Dânisten *m* دانِسْتَن
Bilmek

Dâniş *hs* دانِشْ
Bilgi, ilim, marifet, bilim

Dâğ-ser *va* داغ سَر
Dazlak kafalı

Dâğ şüden *bm* داغ شُدَن
Kaynamak, dağlanmak

Dâğ kerden *bm* داغ کَردن
Dağlamak,
gönülde yara açmak

Dâğgâh *bi* داغگاه
Atların dağlandığı yer
dağlanan yer

Dâlân *i* دالان
Koridor, üstü kapalı
sokak, dehliz

Dâm دام
Tuzak, evcil hayvanlar

Dâmâd داماد
Güveyi

Dâmân *i* دامان
Etek, dağın eteği

Dâm-perverî دام پَروَری
Hayvan besleme

Dâm-pizişk *bi* دام پِزِشك
Baytar, veteriner

Dâm-pizişkî دام پِزِشکی
Baytarlık, veterinerlik

Dâm-dâr *va* دام دار
Evcil heyvanları olan,
tuzak kuran

Dam-ı tezvîr دام تَزوِیر
Dalevere tuzağı

Dam-ı ankebût دامِ عَنکَبوت
Örümcek tuzağı, örümcek ağı

Dâmgâh *bi* دامگاه
Tuzak yeri

Dâmen دامَن
Etek, dağın eteği

Darendegî *im* دارَندَگی
Zenginlik, varlıklı olma

Dârû *i* دارو
İlâç, deva, derman, çare

Dâru dân *bi* دارودان
İlâç kutusu, ilâç çantası

Dâruğa دارُغه
Bekçi

Daru-künende دارو کُنَنده
Tedavi eden,*doktor*

Dâryuş دارْیوش
Birkaç İran Şahının adıdır.

Dâs داس
Orak, kılçık

Dâstan داستان
Hikâye,efsane, sergüzeşt

Dâstan-serâ *va* داستان سَرا
Hikâye söyleyen,
efsaneyi nazmen söyleyen şair

Dâşten *m* داشتَن
Sahip olmak,
malik olmak, gözetmek

Dâğ داغ
Dağlama, dağ

Dağ-dar *va* داغدار
Dağlanmış, gönlü yaralı

Dâg-ı dil داغِ دِل
Gönül yarası, büyük acı

Dâğ-dide *va* داغ دیده
Dağlanmış, felâkete uğramış

Dâğıstan داغستان
Dağıstan

Dür-efşan *ra* دُرْ اَفْشان
İnci saçan, güzel konuşan, edebiyat yapan

Deraviş *ç* دَراوِيش
Dervişler

Derb *i* دَرْب
Kapı

Derbâr *i* دَرْبار
Saray, padişah sarayı

Derbâre-i.. دَرْ بارَهِ
..hakkında, ...hususunda (Derbare-i men) benim hakkımda gibi

Derbârî دَرْ باري
Saray halkı, saraya mensub

Derbâriyan *ç* دَرْ باريان
Saraydakiler, saray halkı

Derbân دَرْبان
Kapıcı

Derbây *i* دَرْبای
Lüzum, gerekçe

Derbâyest-e دَرْبايَسْتـه
Zaruret, ihtiyaç, lüzum

Der-beder *ra* دَرْ بَدَر
Derbeder, avare, yersiz yurtsuz

Der-bederî *im* دَرْ بَدَري
Avarelik, serserilik

Derber kerden *bm* دَرْ بَر كَرْدَن
Giymek, giyinmek

Der besten *bm* دَرْ بَسْتَن
Kapı kapamak, kilitlemek

Der-beste *ra* دَرْ بَسْتَه
Kapısı kapalı olan şey

Derâverden دَرْ آوَرْدَن
Çıkarmak, meydana çıkarmak, faydalanmak

Der'âh vihten *bm* دَرْ آوِيخْتَن
Sarılmak, abanmak, kavga etmek

Derâ-derâye دَرا ، دَرايَه
Çan, zil

Deraz دَراز
Uzun

Deraza دَرازا
Uzunluk

Deraz-bâd دَر ازْباد
Uzun olsun

Deraz-dest دَراز دَسْت
Eli uzun, çırpıcı, çapulcu, zalim

Deraz-Destî دَراز دَسْتي
Başkasının malına ve hakkına el uzatma

Deraz-kad *ra* دَراز قَدْ
Uzun boylu

Deraz keşîden دَراز كَشيدَن
Uzanmak, uzamak, uzanarak yatmak

Deraz-gerden دَراز گَردَن
Uzun gerdanlı, deve

Deraz-gûş دَراز گوش
Uzun kulaklı, eşek

Derazî *im* دَرازي
Uzunluk

Der âstîn kerden *bm* دَرْ آستين كَرْدَن
Yenine almak, kendine mal etmek.

Der üftaden *bm* دَرْ اُفتادَن
Birbirine düşmek, kavga etmek.

Debîrî *im* دَبِيرِي
Kâtiplik, yazıcılık muallimlik

Düçar *i* دُچَارْ
Tutulma, uğrama, ansızın karşılaşma

Duht-Duhter دُخْتَرْ ـ دُخْتَهْ
Kız, kız çocuğu

Duhter-ender دُخْتَرْ اَنْدَرْ
Üvey kız

Duhter-hânde دُخْتَرْ خَوانْدَه
Evlât edinilen kız

Duhter-i rez *iz* دُخْتَرِ رَزْ
Üzüm kızı, şarap

Duhtereğî دُخْتَرَگِي ـ دُخْتَرِي
Duhterî
Kızlık, bekâret

Dahl *i* دَخْل
Gelir, kâr, fayda

Ded *i* دَدْ
Yırtıcı hayvan

Dede *i* دَدَه
Dede, ihtiyar, siyah köle ve cariye

Der دَر
Kapı, kerre, def'a

Der دَر
...de, da, içinde, içerde «Derîden» m. g.

Der'a-Deray دَرْآ ، دَرْآي
İçeri gir, içeri gel

Der âb furû şüden دَرْ آبْ فُرُوشُدَنْ
Suya dalmak, suya batmak

Der-âmed *bi* دَرْ آمَدْ
Gelir, kâr, nağme

Der'âmeden *bm* دَرْ آمَدَنْ
İçeri girmek, geliverınek

Dâneçîden دانَه چِيدَنْ
Dane deşirmek, dilenmek

Dâne-dar *va* دانَه دارْ
Danesi olan herşey

Dâne kerden *bm* دانَه كَرْدَنْ
Denelemek, saçmak, dağıtmak

Dâne-keş *va* دانَه كَشْ
Dane çeken

Dâver *i* داوَرْ
Tanrı adı, hakim, adil hükümdar

Dâverî *im* داوَرِي
Hükmetme, hüküm verme, şikâyet etme, mahkemeye başvarma

Dâv-taleb *va* داوْ طَلَبْ
İstekli, gönüllü, müracaat eden

Dâyireçî دايِرَه چِي ـ دايِرَه زَنْ
Dâire-zen
Daire denilen defi çalan kimse

Dâyegî *im* دايَگِي
Dadılık

Dâye *i* دايَه
Süt nine, dadı

Debistan دَبِسْتَانْ
İlkokul

Debistanî *in* دِبِستانِي
İlk okula ait, İlkokula giden çocuk

Debûs *i* دَبُوسْ
Topuz, gürz

Debîr *i* دَبِيرْ
Kâtip, yazıcı

Debiristan *bi* دَبِيرِسْتَانْ
Okul, medrese, muallim mektebi

Dürüştî *im* دُرُشْتِي
Kabalık, sertlik kaba davranma

Dürüşke *i* دُرُشْكَه
Araba, fayton

Dersad *bi* دَرْصَد
Yüzde, yüz liranın getireceği faiz

Der sûreti kî *bi* دَرْ صُورَتِيكِه
Halbuki, eğer

Direfş *i* دِرَفْش
Sancak, alem, kunduracı bizi

Dergâh-Dergeh دَرْگَاه، دَرْگَه
Dergâh, kapının eşiği kapı mahalli, otağ, saray, padişah huzuru

Der giriften *bm* دَرْ گِرِفْتَن
Tutuşmak, yanmak, kavramak, tesir etmek

Direm دِرَم
Para

Direm-dâr *va* دِرَم دار
Paralı, zengin

Derman *i* دَرْمَان
Derman, ilâç, çare, tedbir

Derman-pezir دَرْمَان پَذِير
Derman kabul eden, onulan, çaresi olan

Dermândegî *im* دَرْمَانْدَگِي
Âcizlik, çaresizlik, bitkinlik

Dermânden *bm* دَرْمَانْدَن
Aciz kalmak, muhtaç olmak, çaresiz kalmak

Dermânde *s* دَرْمَانْدَه
Âciz, muhtaç, eli dar

Derzî دَرْزِي
Terzi

Derzîgerî *im* دَرْزِيگَرِي
Terzilik

Dürüst *s* دُرُسْت
Dürüst; doğru, sağlam, tam, bütün

Dürüst-peymân دُرُسْت پَيْمَان
Sözünde duran,

Dürüsteş înest kî *bi* دُرُسْتَش اِينَسْت كِه
Doğrusu budur ki

Dürüst - ayar دُرُسْت عَيَار
Ayarı tam

Dürüst-kâr دُرُسْت كَار
İşi doğru, güvenilir kişi

Dürüst-kirdar دُرُسْت كِرْدَار
İşini doğru ve tam yapan

Dürüt-gû *va* دُرُسْت گُو
Doğru söyleyan

Dürüstî *im* دُرُسْتِي
Doğruluk, hakikat

Ders-hân *va* دَرْس خَوَان
Ders okuyan

Dür süften *bn* دُرْ سُفْتَن
İnci delmek, hikmetli sözler söylemek, kızlığı gidermek

Dürüşt *s* دُرُشْت
Kaba, sert, kubat

Dürüşt-hûy *va* دُرُشْت خُوَى
Kaba huylu hoyrat

Dürüşt-hûyî *im* دُرُشْت خُوِي
Titizlik, kabalık

Derdâ ki دَرْداكِه
Eyvah, eyvahlar olsun neyazık

Dür-dâne *bi* دُرْدانه
İnci dane, sevgili

Der-dest *bi* دَرْدَسْت
Elde, hazır

Derd-i dil *iz* دَرْدِ دِلْ
Gönül derdi, sıkıntı

Derd-i zih دَرْدِ زِهْ
Doğum sancısı

Derd-i ser دَرْدِ سَرْ
Baş ağrısı

Derd-i şikem دَرْدِ شِكَمْ
Karın ağrızı

Derd-mend دَرْدْ مَنْد
Dertli, hasta

Derd-mendî *im* دَرْدْ مَنْدِي
Dertlilik, hastalık

Derdnâk *va* دَرْدْناكْ
Acıklı, üzüntü veren

Dürer-bâr *va* دُرَرْ بارْ
İnciler saçan, çok güzel konuşan

Der-rubûden *bm* دَرْ رُبودَنْ
Kapmak, kapıvermek

Der resîden *bm* دَرْ رسيدَن
Erişivermek, yetişmek

Der reft *bi* دَرْ رَفْت
Masraf, gider

Der reften *bm* دَرْ رَفْتَنْ
İçeri girmek, kaçmak, sıvışmak, dışarı çıkmak

Dürer-rîz دُرَرْ رِيزْ
İnciler saçan, güzel ve hikmetli konuşan

Der zeden *bi* دَرْ زَدَنْ
Kapı çalmak

Derbend *vi* دَرْبَنْد
Vadi, dere, zor geçit, kale, bağlı, esir

Derpey *bi* دَرْپَيْ
İzinde, arkasında

Dıraht دِرَخْت
Ağaç

Dıraht-kâr دِرَخْت كارْ
Ağaç diken

Dıraht-kârî دِرَخْت كارِي
Ağaç dikme

Durahş *i. s* دُرَخْش
Parlaklık, aydınlık, ışık, şimşek

Durahşan دُرَخْشانْ
Parlayan parlamakta olan

Durahşendegi دُرَخْشَنْدَگي
Parlaklık, parıldama

Durahşende *ib* دُرَخْشَنْدَه
Parlayan

Durahşîden دُرَخْشيدَن
Parlamak, parıldamak

Derhâst دَرْ خواسْت
Dilek, istek

Derhâsten *m* دَرْ خواسْتَن
İstemek, dilemek

Derhâh دَرْ خواه
İstek, dilek, talep

Derhor **Derhord** دَرْ خُورْ، دَرْخُورْد
Lâyık, münasip

Derd دَرْد
Dert, ağrı, sızı, hastalık

Dürd دُرْد
Tortu, telve

Dirîğ دِرِیغْ
Esirgeme, acıma
vah, yazık!

Diriğa دِرِیغَا
Ah yazık, ne yazık
eyvah

Diriğ-âmeden *bm* دِرِیغْ آمَدَنْ
Açımak

Diriğ horden دِرِیغْ خُورْدَنْ
Esef etmek
peşiman olmak

Diriğ dâşten *bm* دِرِیغْ داشْتَنْ
Esirgemek

Deryûz-e *i* دَرْیُوزَه
Dilenme, dilencilik

Düzd *i* دُزْد
Hırsız, haydut

Dizdâr *bi* دِزْدَارْ
Kale muhafızı

Düzdâne *s* دُزْدَانَه
Hırsızca, gizlice

Düzdgâh *bi* دُزْدْگَاهْ
Hırsız yatağı

Düzdî *im* دُزْدِی
Hırsızlık, yankesicilik

Düzdîdegî *im* دُزْدِیدَگِی
Gizlice, habersizce

Düzdîden *m* دُزْدِیدَنْ
Çalmak, hırsızlık etmek

Düzdîde *s* دُزْدِیدَه
Çalınmış, gizlice

Düzdî kerden دُزْدِی کَرْدَنْ
Hırsızlık yapmak

Dijdâr *bi* دِژْدَارْ
Kale muhafızı

Dest *i* دَسْت
El, fayda, zafer, güç

Deryâ beygî *bi* دَرْیَا بَیْگِی
Derya beyi, amiral

Deryâ-dil *va* دَرْیَا دِلْ
Kalbi geniş,
müsamahakâr, cömert

Deryâ-sâlâr *bi* دَرْیَا سَالَارْ
Amiral, deniz beyi

Deryâft *i* دَرْیَافْت
Anlama, elde etme,
idrak, postadan gönderileni alma

Deryâft kerden دَرْیَافْت کَرْدَنْ
Anlamak, elde-
etmek, posta ile gönderileni
almak

Deryâften *bm* دَرْیَافْتَنْ
Anlamak, idrak etmek
erişmek

Deryâ-neverd *im* دَرْیَا نَوَرْد
Deryayı dolaşan
büyük gemi, kaptan

Deryâ-neverdî *im* دَرْیَا نَوَرْدِی
Deniz seyahatı
kaptanlık

Deryâ-yı ebyaz دَرْیَایِ اَبْیَضْ، دَرْیَایِ رُوم
Deryâ-yı Rûm
Akdeniz

Derîçe *bi* دَرِیچَه
Küçük kapı, pencere

Derîdegî *im* دَرِیدَگِی
Yırtıklık, Çatlaklık

Derîden *m* دَرِیدَنْ
Yırtmak, yarmak
paralamak

Derîde *s* دَرِیدَه
Yırtılmış, yırtık

Derîde-dehen *vo* دَرِیدَه دَهَنْ
Agçı bozuk, söğen

Düruğ-zen *va* دُرُوغ زَنْ
Yalancı

Der vey دَرْوَيْ
Onda, onun içinde

Dürûden دُرُودَنْ ، دِرَوِيدَنْ
Direvîden
Ekin ve ot biçmek

Direvîde *s* دِرَوِيدَه
Biçilmiş ekin ve ot

Dervîş *i* دَرْوِيشْ
Derviş, fakir, sofu

Dervîşî *im* دَرْوِيشِي
Dervişlik, fakirlik

Dere-Derre دَرَه
Dere, vadi

Derhem *s* دَرْهَمْ
Karışık, çapraşık, perişan, kederli

Der hem âmihten دَرْهَمْ آمِيخْتَنْ
Karmak, birbirine katmak

Derhem u berhem *s* دَرْهَمْ وُ بَرْهَمْ
Karma karışık, karman çorman

Dirhem *i* دِرْهَمْ
Para, pul, akça

Derî *i. in* دَرِي
Fars dilinin bir lehçesi

Deryâ دَرْيَا
Derya, deniz

Deryâçe *bi* دَرْيَا چَه
Göl, büyük havuz

Deryâb دَرْيَابْ
Dikkat et haberin olsun! «Deryâften» m. g.

Deryâ bâr *bi* دَرْيَا بَارْ
Şiddetli yağmur, deniz sahili

Derman-şinas دَرْمَانْ شِنَاسْ
Tedavi usûlünde mütehassıs

Dermangâh *bi* دَرْمَانْگَاهْ
Hastahane

Dırem-sera *bi* دِرَمْ سَرَا
Paranın basıldığı yer

Derendegî *im* دَرَنْدَگِي
Yırtıcılık, vahşet

Dereng-direng دَرَنْگْ
Durma, gecikme geri kalma

Derengî *im* دَرَنْگِي
Gecikme hali

Derengîden *m* دَرَنْگِيدَنْ
Gecikmek, eylenmek

Dırev دِرَوْ
Mahsul biçme «düruden» *m - g.*

Dervâze *i* دَرْوَازَه
Büyük kale kapısı

Der vâ kerden دَرْ وَا كَرْدَنْ
Kapıyı açmak

Dürûd دُرُودْ
Dua, övgü, esenlik selâm

Dürûger *bi* دُرُوگَرْ
Dülger, marangoz

Dürûgerî *im* دُرُوگَرِي
Dülgerlik Marangozluk

Durûden *m* دُرُودَنْ
Ekin vesaireyi biçmek

Dürûğ دُرُوغْ
Yalan

Dürûğ-perdaz *i* دُرُوغْ پَرْدَازْ
Yalan uyduran

Dest-Kâr *bi* دَسْتكار
El işi, el ile yapılmış şey

Dest-kârî *im* دَسْتكارِي
El san'atı, düzeltme

Dest-keş *bi* دَسْتكَشْ
Eldiven, elden tutup çeken, elini çeken

Dest keşîden دَسْت كَشِيدَن
İşten el çekmek, boşlamak

Dest kem *bi* دَسْت كَمْ
Hiçolmazsa, en aşağı

Destgâh *bi* دَسْتگاه
Tezğâh, fabrika

Dest gezîden دَسْت گَزِيدَن
Pişmanlık ve üzüntüden el ısırmak

Dest-güzin *va* دَسْت گُزِينْ
Seçkin

Dest-güşâden دَسْت گُشَادَن
Elini açmak, işe girişmek bahşiş ve saçıda bulunmak

Dest-gîr *va* دَسْتگِيرْ
El tutan, yardım eden, esir

Dest-mâl *bi* دَسْتمالْ
Mendil, el silinen havlu

Dest-mâlî *im* دَسْتمالِي
el ile ovma, el oğma

Dest-mâye دَسْت مايَه
Sermaye

Dest-müzd دَسْت مُزْد
El emeğinin ücreti

Dest-nemaz دَسْت نَماز
Abdest alma

Dest dâden *bm* دَسْت دادَن
El vermek, fırsat hasıl olmak

Dest dâşten دَسْت داشْتَن
Hakimiyet ve otorite sahibi olmak

Dest-der bağal *va* دَسْت دَرْ بَغَل
Eli koltuğunda, âciz, işsiz

Dest-derâzî دَسْت دَرازِي
El uzatma, tecavüz

Dest-dûz *va* دَسْت دُوزْ
El ile dikilen şey

Dest-i râst *si* دَسْتِ راسْت
Sağ el

Dest-res *bi* دَسْت رَسْ
El erme, mümkün olma

Dest-renc *bi* دَسْت رَنْج
El emeği, el işi

Dest-ris *bi* دَسْت رِيسْ
El ile eğirilen

Dest-zen *va* دَسْت زَنْ
El çırpan

Dest şüsten دَسْت شُسْتَنْ
El yıkamak, ümidini kesmek

Dest-şûy *va* دَسْت شُوىْ
El yıkayan, el yıkama takımı

Dest-şûyî *im* دَسْت شُوئِي
El yıkama, lavabo

Dest-furûş *va* دَسْت فُرُوشْ
Elde satan, seyyar satıcı

Destek *i* دَسْتَكْ
Küçük el, deste, takım hesap defteri, vekâlet name

Dest-bûrd *bi* دَسْت بُرْد
Üstünlük, çapul kumarda ve savaşta galibiyet

Dest ber dâşten *bm* دَسْت بَرْداشْتَنْ
El çekmek, vaz geçmek

Dest-bend *bi* دَسْت بَنْد
Kelepçe

Dest-beste *va* دَسْت بَسْته
Eli bağlı, tutsak, cimri

Dest-bûsî *im* دَسْت بُوسِي
El öpme

Dest-pâçegî *im* دَسْت پاچَگِي
Şaşırma aptallaşma

Dest-perverd دَسْت پَرْوَرْد
Elde terbiye edilip yetiştirilmiş

Dest-teng دَسْت تَنْگ
Eli dar, fakir, muhtaç

Dest-tengî *im* دَسْت تَنْگِي
Fakirlik, yoksulluk

Dest-i çep *si* دَسْتِ چَپْ
Sol el

Dest-çîn *va* دَسْت چِينْ
Elle devşirilen

Dest-hat دَسْت خَطْ
El ile yazılmış, el yazısı

Dest-horde دَسْت خُوْرْدَه
El değmiş, kullanılmış, eksilmiş

Dest-hoş دَسْت خُوشْ
Elde oyuncak olma, âciz

Dest ebzâr *bi* دَسْت اَبْزارْ
El âletleri

Desta dest *bi* دَسْتادَسْت
Peşin

Destâr *i* دَسْتار
Sarık, mendil

Dest-efşan *va* دَسْت اَفْشان
El çırpan, köçek

Dest-efşanden *va* دَسْت اَفْشانْدَنْ
El çırpmak, raksetmek

Dest-âmûz *va* دَسْت آمُوزْ
Ele konmaya alıştırılmış avcı kuş

Destân *i* دَسْتان
Hikâye, hiyle, dalavere

Dest endâhten دَسْت اَنْداخْتَنْ
El atmak, tecavüz etmek, alay etmek

Dest endâzî دَسْت اَنْدازِي
Tecavüz, çapulculuk

Dest-âvîz *bi* دَسْتاوِيز
Vesile, bahane, armağan

Dest-bâz *va* دَسْت باز
Eli açık, cömert

Dest-bâf *va* دَسْتْباف
El ile örülmüş ve dokunmuş olan

Dest-bâfî *im* دَسْت بافِي
El dokumacılığı

دَسْت بَدَسْت دادَنْ

Dest be dest dâden
El ele vermek

Dest ber âverden *bm* دَسْت بَرْ آوَرْدَنْ
El kaldırmak, dua etmek

Diger-gûn *va* دِگَرْ گُونْ
Değişmiş, tersine dönmüş

Digergûnî *im* دِگَر گُونِي
Değişme, tağyir ve tebeddül

Diger nemaz دِگَرْ نَمازْ
İkindi namazı

Digerî دِگَرِي
Başka biri, başkası

Degel دِگَلْ
Geminin ortasındaki büyük direk, uzun direk

Dügme *T* دُگمَه
Düğme

Degnek *T* دَگنَكْ
Değnek

Dil *i* دِلْ
Gönül, kalp, hatır, can, ruh, vicdan

Dil-âra دِلْ آرا ، دِلارا
Gönül süsleyen sevgili, ma'şuk

Dil-âram *va* دِلْ آرامْ
Gönülde duran sevgili gönüle huzur ve sukûn veren

Dil-âzar *va* دِلْ آزارْ
Gönül inciden kalp kıran

Dil âzarî *im* دِلْ آزارِي
Gönül incitme, kalp yıkma

Dil-âzürde *va* دِلْ آزُرْدَه
Gönlü incinmiş, kalbi kırık

Dil-âşûb *va* دِلْ آشُوبْ
Gönlü heyecanlandıran kalbi meftun eden güzel

Defter-i resîd *iz* دَفْتَرِ رَسِيدْ
Gelen giden evrakın yazıldığı defter

Defter-i hâtırat دَفْتَرِ خاطِراتْ
Hâtıra defteri

Defter-i yâd dâşt *iz* دَفْتَرِ يادْ داشْتْ
Not defteri

Def'ül-vakt *a* دَفْعُ الْوَقْتْ
Baştan savma, ihmal

Defile *F* دَفِيلَه
Defile, gösteriş

Dakîka-şümâr دَقِيقَه شُمارْ
Dakika sayan yelkovan

Dâkîka-Yab *va* دَقِيقَه يابْ
Nükte bulan, nükte yapan, inceden inceye gören

Dakikî دَقِيقِي
Meşhur bir İren şairi

Dek şüden *bi* دَكْ شُدَنْ
Sıvışmak, tüymek

Dükkân-dârî دُكانْداري
Satışta dil dökme, eşyayı teşhir etme

Doktor *f* دُكْتُرْ
Doktor

Dikor *f* دِكُرْ
Dekor

Dek-u poz *bi* دَكْ و پُوزْ
Kılık kıyafet, biçim

Diger *i. s* دِگَرْ
Başka, öteki, başkası

Diger bâr-e دِگَرْ بار ـه
Bir daha

Diger rûz *bi* دِگَرْ رُوزْ
Ertesi gün

Dest yâften *bm* دَسْت يافْتَنْ
Elde etmek, üstün gelmek

Deşt *i* دَشْت
Kır, çöl

Düşek *T* دُشَكْ
Döşek

Düşmen *i* دُشْمَن
Düşman, rakib

Düşmenî *im* دُشْمَنِي
Düşmanlık

Düşnâm *i* دُشْنَامْ
Sövme

Düşvâr دُشْوارْ
Zor, güç

Düşvâr-pesend دُشْوارْ پَسَنْد
Güç beğenen, müşkil pesend

Düşvârî *im* دُشْوارِي
Güçlük, zorluk

Duâ-gû *va* دُعا گُو
Duâ eden, öven

Değâ *s* دَغا
Hiylekâr, kalp para

Değal *i* دَغَلْ
Sahte, kalp, kalp para

Değalî *im* دَغَلِي
Hiylekârlık, sahtekârlık

Dif'a kerden *bm* دِفاعْ كَرْدَنْ
Müdafaa etmek

Def دَف
Def

Defter دَفْتَر
Defter, evrak mecmuası

Defter hâne *bi* دَفْتَر خانه
Yazıhane

Defter-dâr *bi* دَفْتَرْدارْ
Kâtip, muhâsip

Dest-nüvişt *bi* دَسْت نُوشْت
El yazısı

Dest-nüvişte *bi* دَسْت نُوشْته
Elle yazılmış, el yazması

Destûr دَسْتُورْ
Vezir, kaide, örnek, feman

Destûr-ı hûrak دَسْتُورِ خُوراكْ
Gıda rejimi, beslenme usulü

Dest u pâ zeden *bm* دَسْت وُپا زَدَن
Didinmek, çalışıp çabalamak

Dest-verz *ta* دَسْت وَرْز
El işleri yapan

Dest-verzî دَسْت وَرْزِي
El işleriyle uğraşma

Destûrî دَسْتُورِي
Ruhsat, izin, vezirlik, otorite

Deste دَسْتَه
Deste, takım, tutam, manga

Deste-dâr *bi* دَسْتَه دارْ
Deste olmuş her şey, kulplu

Destî *in* دَسْتِي
Ele mensup, ele âit olan

Dest-yâb دَسْتْيابْ
Elde eden, muvaffak, galib

Dest-yâr *bi* دَسْتْيارْ
Asistan, muâvin

Dest-yârî دَسْت يارِي
Yardım etme, asistanlık

Dil-dârî *im* دِلْداري
Gönül alma, teselli

Dil dâşten *bm* دِلْ داشْتَن
Cesaretli ve cesur olmak

Dil-derd *bi* دِلْ دَرْد
Karın ağrısı

Dil dil-kerden *d* دِلْ دِلْ كَردن
Bir işte tereddüt etmek

Dil-dûhten *bm* دِلْ دُوخْتَن
Bir kimseye veya bir şeye tamamiyle bağlanmak, aşık olmak

Dil-dûz *va* دِلْدُوزْ
Gönlü dertlendiren, çok üzen

Dil-rubâ *va* دِلْرُبا
Gönül kapan, sevgili

Dil-rübâyî *im* دِلْرُبايي
Gönül kapma

Dil-rahm *va* دِلْ رَحْم
İnce kalpli, gönlü merhametli

Dil-i rûz *va* دِلْ رُوزْ
Günün ortası, öğle vakti

Dil-rîş *va* دِلْرِيشْ
Gönlü yaralı, aşık

Dil-zinde *va* دِلْ زِنْدَه
Gönlü diri, kalbi uyanık, ağâh

Dil-stân *va* دِلْسْتانْ
Gönül alan, sevgili

Dil-serd *va* دِلْسَرْد
Gönlü soğumuş, neşesini kaybetmiş

Dil-teşnegân دِلْ تَشْنَگانْ
Gönlü susamışlar

Dil-teng *va* دِلْتَنگْ
Gönlü dar, canı sıkkın, üzgün

Dil-tengî *im* دِلْتَنگي
Üzgünlük

Dil-cû *va* دِلْجُو
Gönlü teselli eden, gönlü arayan

Dil-i hâk دِلِ خاكْ
Toprağın içi, toprağın altı

Dil-harâş *va* دِلْخَراشْ
Gönül tırmalayan

Dil-haste *va* دِلْخَسْتَه
Gönlü yorgun,

Dil-hâste *va* دِلْخواسْتَه
Gönülün istediği, sevgili

Dil-hâh *va* دِلْخواه
Gönülün istediği şekilde olan

Dil-hoş *va* دِلْخُوشْ
Memnun, razı, sevinçli

Dil-hûn *va* دِلْخُونْ
Gönlü kan olmuş, pek üzgün ve gamlı

Dil dâden *bm* دِلْ دادَن
Gönül vermek, aşık olmak, cesaret vermek, razı olmak

Dil-dâde *va* دِلْ دادَه
Gönül verilen, sevgili

Dil-dâdegî *im* دِلْدادَگي
Gönül verme, sevme

Dil-dâr دِلْدارْ
Aşıkın gönlünü alan, sevgili

Dil-bâhten *bm* دِلْ باختَنْ
Gönül vermek, gönlünü ütülmek

Dil-bâz *va* دِلْبازْ
Gönül vermiş, aşık, gönül açan ferahlı yer

Dil-bihâh *va* دِلْ بخواهْ
Gönül isteği

Dil-bederya zeden *d* دِلْ بَدَرْيا زَدَنْ
Aldırmadan işe girişmek

Dil bedest âverden دِلْ بَدَسْت آوَرْدَنْ
Gönlü ele almak

Dil-ber *va* دِلْبَرْ
Gönül götüren, sevgili

Dil-berî *im* دِلْبَرِي
Dilberlik, gönlü kapıp götürme

Dil besten *bm* دِلْ بَسْتَنْ
Gönül bağlamak, aşık olmak

Dil-beste *va* دِلْبَسْتَه
Gönlü tutkun, aşık

Dil-bestegî *im* دِلْ بَسْتَگِي
Gönül bağlama, aşıklık

Dil-bend *va* دِلْ بَنْدْ
Gönülün bağlandığı, sevgili

Dil-pezîr *va* دِلْپَذِيرْ
Gönülün kabul ettiği, gönülün beğendiği, hoşa giden

Dil-pesend دِلْ پَسَنْدْ ، دِلْپَسَنْدْ
Gönülün beğendiği, gönüle hoş gelen

Dil-pîç *bi* دِلْ پِيچْ
Karın ağrısı

Dil-teşne دِلْ تَشْنَه
Gönlü susamış, pek istekli

Dil-âgâh *va* دِلْ آگاهْ
Gönlü uyanık aydın gönüllü, âlim

Dil-âgâhî *im* دِلْ آگاهِي
Aydın gönüllülük, âlimlik

Dil-âver *va* دِلْ آوَرْ ، دِلاوَرْ
Yiğit, kahraman, yürekli

Dil âverî *im* دِلاوَرِي
Yiğitlik, kahramanlık cesurluk

Dil-âvîz *va* دِلْ آوِيزْ
Gönlün takıldığı gönüle takılan

Dil-efrûz *va* دِلْ اَفْرُوزْ
Gönlü aydınlatan gönlü parlatan

Dil-efsürde دِلْ اَفْسُرْدَه
Gönlü soğumuş, üzgün, gamlı

Dil-efsürdegî دِلْ اَفْسُرْدَگِي
Üzülme, gamlanma

Dil-efgâr دِلْ اَفگارْ
Gönlü yaralı

Dellâle *i* دَلّالَه
Muhabbet tellâlı kadın

Dil-engîz *va* دِلْ اَنگِيزْ
Gönlü heyecanlandıran şevke getiren

Dil-bahtegî *im* دِلْ باختَگِي
Gönül verme, aşık olma

Dil-bâhte دِلْ باخْتَه
Gönül vermiş, aşık

Demâğ *i* دماغ
Burun, böbürlenme

Demâg dâşten دماغ داشتن
Gururlanmak, çalım satmak

Demâğ girlften دماغ گرفتن
Sümkürmek, burun temizlemek

Demâğa دماغه
Çıkıntı, geminin burnu, denize doğru uzanan kara parçası

Demagoji *F* دماگوژی
Safsata, cahil aldatma

Demân *s* دمان
Kükremiş, kükreyen

Dem-bârik *sı* دم باریك
İnce kenarlı, ince ağızlı

Dem ber âverden دم بر آوردن
Nefes almak

Düm-bürîde *va* دم بریده
Kuyruğu kesik, güdük, kurnaz

Dem besten *bm* دم بستن
Susmak, soluğu ve sesini kesmek

Dem-i teslim *iz* دم تسلیم
Can verecek zaman

Dem horden دم خوردن
Nefes almak, istirahat etmek, aldanmak

Düm-dâr *va* دمدار
Kuyruklu, kuyruğu olan her hayvan

Dem der keşiden *bm* دم در کشیدن
Susmak, ölmek

Deleme *i* دلمه
Taze tutmuş peynir,teleme

Dil-nişîn *va* دلنشین
Gönülde oturan, gönüle hoş gelen

Dil-nigerân *va* دل نگران
Merak eden, gözü yolda olan

Dil-nevâz *va* دلنواز
Gönül okşayan

Dil-nevâzî *im* دلنوازی
Gönül okşama, teselli ve şefkat gösterme

Dil-vâpes *va* دل واپس
Gönlü arkada, merakta

Dil-vâpesî *im* دلواپسی
Gönlü arkada olma, bir şeye merak edip durma

Dilîr *s* دلیر
Cesur, kabadayı, yiğit

Dilirî *im* دلیری
Yiğitlik, kabadayılık

Dil yeki kerden *bm* دل یکی کردن
Gönlü bir etmek, ittifak etmek

Delîlî *im* دلیلی
Kılavuzluk, rehberlik

Dem *i* دم
Soluk, nefes, an, lahze, zaman, mevsim, kenar

Düm *i* دم
Kuyruk, geri

Demâdem *bi* دمادم
Boyuna, ard arda, her nefes

Demar *i* دمار
damar,ölüm,yok oluş helâk

Dil-ferâh *va* دِلْ فَرَاخْ
Gönlü geniş, sevinçli

Dil-fürûz *va* دِلْفُرُوزْ
Gönül aydınlatan, parlatan

Dil-firîb *va* دِلْفِرِيبْ
Gönül aldatan, yosma

Dil-figâr *va* دِلْفِگَارْ
Gönlü yaralı

Delk *i* دَلَقْ
Dervişlerin giydiği elbise

Delk-pûş *va* دَلَقْ پُوشْ
Delk giyen,
derviş elbisesi giyen

Delkâk *i* دَلْقَكْ
Şaklaban, yaltakçı

Dil-kavî *va* دِلْ قَوِي
Gönlü kuvvetli,
metin, cesaretli

Dil-keş *va* دِلْكَشْ
Gönül çekici, câzip

Dil-girân *va* دِلْگِرَانْ
Üzgün, incinmiş

Dil-germ *va* دِلْگَرَمْ
Neşeli, sevinçli, ümitli

Dil-güşâ *va* دِلْگُشَا
Gönül açıcı, gönül açan

Dil-gîr دِلْگِيرْ
Gönlü tutuk, kederli, dargın

Dil-mürde *va* دِلْ مُرْدَه
Gönlü ölmüş,
zevksiz, hissiz kimse

Dil-meşgûlî دِلْ مَشْغُولِي
Merak, üzüntü,
gönlü meşgûl etme

Dolma *T* دُلْمَه
Dolma, dolma
dediğimiz yemek

Dil-serdî *im* دِلْسَرْدِي
Neşesizlik, üzgünlük

Dil sûhten *bm* دِلْ سُوخْتَنْ
Gönlü yanmak, acımak

Dil-sûhte *va* دِلْ سُوخْتَه
Gönlü yanmış,
zulüm görmüş

Dil-sûz *va* دِلْسُوزْ
Gönül yakan, pek acıklı

Dil-sûzî *im* دِلْسُوزِي
Şefkat gösterme,
gönül yanma, acıma

Dil-sîr *va* دِلْسِيرْ
Gönlü tok

Dil şad *va* دِلْشَادْ
Sevinçli, gönlü şad

Dil-î şeb دِلِ شَبْ
Gece yarısı

Dil-şüde *va* دِلْشُدَه
Gönlü gitmiş,
gönül vermiş, aşık

Dil-şüdegî *im* دِلْشُدَگِي
Aşıklık, gönül verme

Dil-şikâr *va* دِلْ شِكَارْ
Gönül avlayan

Dil-şikesten دِلْ شِكَسْتَنْ
Gönül kırmak,
incitmek, üzmek

Dil-şikeste *va* دِلْ شِكَسْتَه
Gönlü kırılmış,
gönlü kırık

Dil-şiken *va* دِلْ شِكَنْ
Gönül kıran,
pek üzen, azarlayan

Dil şügüfte دِلْ شُگُفْتَه
Gönül açan

Dev دَوْ
Koşma, koşarak yürüme
«Deviden» m. g.

Dü-âteşe *bi* دُو آتَشَه
İki pişmiş, iki kavrulmuş

Devat-dâr *bi* دَوَاتْدار
Kâtip, mühürdar

Deva hâne *bi* دَوا خانَه
Eczane, ilâç yapılan yer

Devazde *s* دَوازْدَه
Oniki = 12

Devazdehüm *s* دَوازْدَهُمْ
Onikinci 12.

Devazdehümî-n دَوازْدَهُمِي-ن
Onikinciye
mensup onikincisi

Devâ-sâz *va* دَوا ساز
İlâç yapan, çare bulan

Dü-esbe *bi* دُوآسْبَه
İvediyle, aceleyle gitme

Deval *i* دَوال
Kayış, tasma

Deval-bâz *va* دَوالْباز
Hilekâr, dolandırıcı, üçkâğıtçı

Devân *s* دَوان
Koşan, koşarak

Dü bâre دُو بارَه
İki defa,
ikinci defa, birdaha

Dü balâ *s* دُو بالا
İki misli, iki kat

Dü be dü دُو بَدُو
İkişer ikişer

Dendân-hây دَنْدانْ خايْ
Isıran köpek

Dendân zeden دَنْدانْ زَدَن
Dişlemek, ısırmak

Dendân-sâz *va* دَنْدانْ ساز
Diş yapan, dişçi

Dendan-şiken دَنْدانْ شِكَنْ
Diş kıran,
kesin cevap veren

Dendan-şû *bi* دَنْدانْ شُو
Diş yıkayan, misvâk

Dendan-ken *va* دَنْدانْ كَنْ
Diş söken, kerpeten

Dendan kenden دَنْدان كَنْدَن
Diş sökmek, tama' ve ümidi kesmek

Dendan giriften دَنْدانْ گِرِفْتَن
Dişlemek, ısırmak

Dendan-gîr *va* دَنْدانْ گِيرْ
Dişe dokunur, işe yarar

Dendan-müzd دَنْدانْ مُزْد
Diş kirası

Dendan nümûden دَنْدانْ نُمُودَن
Gülmek, diş göstermek, tehdit etmek

Dendâne دَنْدانَه
Diş diş olan şeyler
(Bıçkı, tarak gibi)

Dendâne-dâr *bi* دَنْدانَه دار
Dişli şeyler

Dende دَنْدَه
Kaburga kemiklerinden her biri

Deng *i* دَنْگ
Dibek tokmağı, şaşkın

Dü *i. s* دُو
İki

Dem giriften *bm* دَمْ گِرِفْتَن
Tempo tutmak, okuyucu ile beraber okumak

Dümmel *i* دُمَّلْ
Kan çıbanı

Demende *if* دَمَنْدَه
Üfleyen, üfüren, esen

Demî *i* دَمِي
Birdem, biran

Demîdegî *im* دَمِيدَگِي
Açılma, doğma

Demîden *m* دَمِيدَنْ
Açılmak, doğmak, üflemek, yeşermek

Dünb-Dünbe دنب ، دنبه
Kuyruk, koyun kuyruğu

Dünbâl-e دُنْبال-ه
Geri, arka

Dünbâle-dâr *va* دُنْبالَه دار
Kuyruklu, gerisi olan

Dünbek *i* دُنْبَكْ
Dünbelek, darbuka

Dünbelân *i* دُنْبَلانْ
Koyun hayası

Dünbelân-ı kûhi *iz* دُنْبَلانِ كُوهِي
Domalan denilen mantar

Dendan *i* دَنْدانْ
Diş, tama' ve ümit

Dendan-baha *bi* دَنْدانْ بَها
Diş kirası

Dendan-pizişk دَنْدانْ پِزِشْك
Diş Tabibi

Dendan-tîz *va* دَنْدانْ تِيزْ
Keskin dişli, zalim

Dendan tiz kerden *d* دَنْدانْ تِيزْ كَرْدَن
Diş bilemek, bir şey ummak

Demdeme دَمْدَمَه
Hile, afsun, dalevere, büyük davul

Demdemî *in* دَمْدَمِي
Hali ve kararı tez değişen kimse

Dimode *F* دِمُودَه
Demode, modası geçmiş

Dem zeden *bm* دَمْ زَدَن
Nefes almak, konuşmak

Dem-sâz *va* دَمْسازْ
Kafadar, arkadaş

Dem-sâzî *im* دَمْسازِي
Kafadarlık arkadaşlık

Dem-senc *bi* دَمْ سَنْج
Nefes ölçme aleti

دَمُكْرات ، دَمُوكْراتْ ،

Demokrat *F*
Demokrat

دَمُكْراسِي ، دَمُوكْراسِي ،

Demokrasi *F*
Demokrasi

Dem kerden *bm* دَمْ كَرْدَن
Demlendirmek, kaynatmadan ısıtmak

Dem-keş *bi* دَمْكَشْ
Havalandırma penceresi

Düm-i gâv دُمْ گاوْ
Öküz kuyruğu, kamçı, zurna

Demgâh *bi* دَمْگاهْ
Körük, külhan

Dümgâh-Dümgeh *bi* دُمْگاهْ ، دُمْگَهْ
Kuyruk sokumu

Dû-rûze *bi* دورو زه
İki günceğiz, kısa bir müddet, sebatsız, devran, zaman

Devre kerden *bm* دوره كردن
Sarmak, kuşatmak okunan derslere tekrar dönmek

Devre gerd *bi* دوره گرد
Seyyar satıcı

Devre-gerdî دوره گردی
Seyyar satıcılık, pazar takip etme

Dûrî *im* دوری
Uzaklık, ayrılık, firar

Dûrî kerden دوری كردن
Uzaklaşmak, sakınmak

Dûz دوز
«Duhten» m. g.

Dü-zây *va* دوزای
İkiz doğuran

Dûzah *i* دوزخ
Cehennem, tamû

Dûzahî *in* دوزخی
Cehennemlik, cehenneme mensup

Dûzahiyan *bi* دوزخیان
Cehennemlikler

Dûzende *if* دوزنده
Dikiş diken

Dûzendegî *im* دوزندگی
Terzilik, dikicilik

Dü-zene *bi* دوزنه
İki karılı koca

Dost *i* دوست
Dost, arkadaş, yar, aşık

Dostan *ç* دوستان
Dostlar

Dûr-endîş *va* دور انديش
Uzağı düşünen, sonucu düşünen

Dûr bâd دور باد
Uzak ola Allah etmesin

Dûr-bâş ! دور باش
Uzak ol, savulun

Dûr-bîn *va* دور بين
Uzağı gören, sonucu gören, dürbün

Dûr-bînî *im* دور بينی
Uzak görme

Dûr ter *s* دور تر
Daha uzak

Dûr-dest *bi* دور دست
Uzak yer, el erişmesi güç olan yer

Dûr-kerde دور كرده
Uzaklaştırılmış, koğulmuş

Dü-rege *va* دورگه
İki damarlı, melez

Dü-reng *va* دورنگ
İki renkli, iki yüzlü, münafık

Dûr-nümâ *va* دورنما
Uzaktan görünen, uzaktan görünüşü hoş olan, uzaktan bakışı tasvir eden tablo

Dü-rû *va* دورو
İki yüzlü her şey, münafık

Dû rûî *im* دو روی
İki yüzlülük

Dûr u derâz *bi* دور و دراز
Uzun uzadıya

Dûd zeden *bm* دُودْ زَدَنْ
Tütsülemek

Dûd-zede *va* دُودْ زَدَهْ
Tütsülenmiş, islenmiş is kokan

Dûd kerden دُودْ كَرْدَنْ
Duman yapmak buhur ve tütsü vermek, har vurup harman savurmak

Dûd-keş دُودْ كَشْ
Sigara, pipo veya nargile içen, duman çeken pencere veya alet

Dûd-giriften دُودْ گِرِفْتَنْ
İslenmiş, duman kokan

Dû-dil-e *va* دُودِلْ-ه
Müteredddid, iki tarafa da sevgi gösteren münafık

Dûdman *i* دُودْمانْ
Soysop, aile, ocak hânedan

Dû-deme *bi* دُودَمَه
İki ağızlı, iki üçlu

Dûde دُودَه
Kurum, is

Dûr *s* دُورْ
Uzak, gaip kimse

Dûrâ dûr *va* دُورا دُورْ
Uzaktan uzağa pek uzak

Devrâ devr *va* دَوْرا دَوْر
Çep çevre

Devrân *i* دَوْران
Devran, dönme dönüş, zaman

Dûr endâhten دُورْ اَنْداخْتَنْ
Uzağa atmak, fırlatmak

Dû behem zeden دُو بَهَمْ زَدَنْ
İki kişiyi birbirine katmak, aralarını açmak

Dû behem-zen دُو بَهَمْ زَنْ
Fitneci, iki kişinin arasını açan

Dû-beytî *bi* دُو بَيْتِي
Nazm'ın bir şekli

Dû-bîn *va* دُوبِينْ
Şaşı, biri iki gören

Dû-pâ *va* دُوپا
İki ayaklı, insan

Dû-post *bi* دُو پُوسْت
İkiye ayrılabilen, kâğıt vesaire

Dû post kerden دُو پُوسْت كَرْدَنْ
İncelterek ikiye ayırmak

Dû tâ *va* دُوتا
İki kat, bükülmüş

Dû tâyî دُوتايِي
İki kişilik, iki telli saz

Dû cin *bi* دُو جِينْ
Düzine, takım

Dûçâr *i* دُوچارْ
Uğrama, tutulma iptilâ

Dû çerha *bi* دُو چَرْخَه
Bisiklet

Dû çerha Süvâr دُو چَرْخَه سُوارْ
Bisiklete binen

Dûhten *m* دُوخْتَنْ
Elbise vs. dikmek

Dûd *i* دُودْ
Duman, tütün, gaın

دُودِ جِگَرْ ، دُودِ دِلْ

Dûd-ı ciğer=Dûd-ı dil
Ciğerin dumanı, alı

Dûn *s* دُونْ
Aşağı, bayağı, değersiz, düşük

Dûnân *ç* دُونَانْ
Alçaklar, bayağılar

Dûn-perver *va* دُونْ پَرْوَرْ
Bayağı kişileri besleyen, bayağıları kollayan

Devende *if* دَوَنْدَهْ
Koşan, seğirden

Devendeğî *im* دَوَنْدَگِی
Koşma seğirtme

Dûn-sıfat دُونْ صِفَتْ
Bayağı tabiatlı aşağılık kişi

Dûn-sıfatî *im* دُونْ صِفَتِی
Bayağı tabiatlilik, aşağılık

Dûn-himmet *va* دُونْ هِمَّتْ
Alçak himmetli, idealsiz, gayretsiz

Dü hem-zâd دُو هَمْزَادْ
İki yaşdaş

Dûnî *im* دُونِی
Aşağılık, bayağılık, alçaklık

Dünim *bi* دُونِیمْ
İkiye bölünmüş iki parça

Devideğî *im* دَوِیدَگِی
Koşma, seğirtme

Devîden *m* دَوِیدَنْ
Koşmak, seğirtmek

Düvist *s. i* دُوِیسْتْ
Yirmi 20

Düvistüm دُوِیسْتُمْ
Yirminci 20.

Dolâb *i* دُولَابْ
Dolap, su çarkı, raf, hile, dalevere

Dolâb-bâz *va* دُولَابْبَازْ
Dolandırıcı, dalevere çevren

Dolâbî *in* دُولَابِی
Dolaba mensup, hilekâr

Dolag-Dolak دُولَاغْ، دُولَاقْ
Dolak

Devlet-penâh دَوْلَتْپَنَاهْ
Devletin sığınağı devleti koruyan

Devlet-hâne *bi* دَوْلَتْخَانَهْ
Padişah ve büyüklerin sarayı

Devlet-hâh *va* دَوْلَتْخَوَاهْ
Devlet isteyen, devlet taraftarı

Devlet-dâr *bi* دَوْلَتْ دَارْ
Devlet sahibi, zengin

Devlet-sera دَوْلَتْ سَرَا
Padişah köşkü büyüklerin saray ve kasrı

Devlet-mend *va* دَوْلَتْمَنْدْ
Devletli, zengin, bahtiyar

Devlet-mendî *im* دَوْلَتْمَنْدِی
Zenginlik,bahtiyarlık

Devletî *in* دَوْلَتِی
Devletle ilgili, devlet sahibi, bahtiyar

Düvüm *s* دُومْ
İkinci

Dü-mûy *va* دُومُوی
Kır saçlı

Düvümî-n *s* دُومِی-ن
İkinciye ait ikincisi

Dûş zeden *bm* دُوشْ زَدَنْ
Omuz vurmak, hırslandırmak, işaret etmek

Dü şenbe دُوشَنْبَه
Pazartesi

Dûşende *if* دُوشَنْدَه
Süt sağan

Dûşe دُوشَه
Süt konulan kap

Dûşîden *m* دُوشِيدَنْ
Süt sağmak

Dûşîze *i* دُوشِيزَه
Genç kız, bakire kız

Dûşizegî *im* دُوشِيزَگِي
Bakirelik, kızlık

Düşîzeği-bürden دُوشِيزَگِي بُرْدَنْ
Kızlığı bozmak

Dûşîn-e دُوشِينْ-ه
Dün gece, düngeceye ait

Dûğ دُوغْ
Ayran

Dûğab *bi* دُوغَابْ
Ayran haline getirilmiş kireç

Dûk-rîs *va* دُوكْ رِيسْ
İğ ile yün eğiren

Dü-kûhâne *bi* دُوكُوهَانَه
İki hörküçlü deve

Dü gâne *bi* دُوگَانَه
İki rekatlı namaz, iki kısım olan her şey

Dü gîtî *bi* دُوگِيتِي
İkr cihan

Dü-lâ *va* دُولَا
İki kat, iki tel, iki büklüm

Dostâr-Dost-dâr دُوسْتَارْ، دُوسْتْدَارْ
Seven, iyilik sever, taraftar

Dostâne *s* دُوسْتَانَه
Dostça, arkadaşça

Dost-kâm *va* دُوسْتْ كَامْ
Dostun arzusuna göre

Doster *s* دُوسْتَرْ
Daha sevgili

Dostî *im* دُوسْتِي
Dostluk, arkadaşlık

Dü-sere *bi* دُو سَرَه
İki taraflı, gidiş geliş

Dûş *i* دُوشْ
Geçen gece, dün gece «Dûşîden» m. g.

Dûş *F* دُوشْ
Duş, banyo

Dûşa *i. s* دُوشَا
Sağmal, südü sağılan her hayvan

Dûşâb *bi* دُوشَابْ
Şıra, sağmal hayvan

Dü-şâhe *bi* دُوشَاخَه
İki çatallı, piriz fişi, dar ağacı ve maslup

Dü şâha-kerden *bm* دُوشَاخَه كَرْدَنْ
İdam etmek, asmak

Dûşâ dûş *bi* دُوشَا دُوشْ
Omuz omuza

Dûş dâden *bm* دُوشْ دَادَنْ
Omuz vermek, yardım etmek

Duşek *T* دُوشَكْ
Döşek

Dîd *i* دید
Görüş, bakış

Dîdâr *i* دیدار
Görme, yüz ve sima, görünme, göz, peyda, âşikâr

Dîd.ban *bi* دیدبان
Bekçi, karakol, gözetleyen

Dîd-banî *im* دیدبانی
Gözetme, bekçilik koruma

Dîd-senc *bi* دیدسنج
Gözün görüş derecesini bildiren elet

Dîdegân *ç* دیدگان
Gözler, casuslar

Dîd-gâh *bi* دیدگاه
Manzara, gözün gördüğü yer

Dîden *m* دیدن
Görmek, bakmak,

Dîden kerden دیدن کردن
Görüşmek, ziyaret etmek

Dîdenî *im* دیدنی
Görülecek şey, görülmeye deger görülmesi gereken

Dîd u baz dîd دیدوبازدید
Karşılıklı ziyaret, karşılıklı görüşme

Dîde دیده
Göz

Dîdebân دیدهبان
Gözcü, gözetleyen

Dîde bereh dâşten دیده بره داشتن
Gözü yolda olmak

Dihlîz *i* دهلیز
Dehliz, koridor, üstü örtülü ve kapalı alan geçit

Dihlîze *i* دهلیزه
Dehliz gibi olan her şey, dar ve koridorumsu yer

Dehûm دهم
Onuncu 10.

Dehümî-n *s* دهمی-ن
Onuncuya mensup, onuncusu

Dehen دهن
Ağız

Dehen-bend *bi* دهن بند
Ağız bağı, burunsalık

Dehen-dere *bi* دهن دره
Esneme, gerinme

Dihende *if* دهنده
Veren, verici, bahşişte bulunan

Dehene دهنه
Bak (Dehâne)

Dehyek *bi* دهیک
Ondabir

Dey *i* دی
Ocak ayı, kış

Dîbâ *i* دیبا
Bir çeşit renkli kumaş

Dibaçe دیباچه
Kitabın ön sözü

Diplom *f* دیپلوم
Diploma, şadetnâme

Diplomat *f* دیپلومات
Diplomat, siyaset adamı

Diplomasi *f* دیپلوماسی
Siyaset, diplomasi

Dih-dâr *va* دِهْدارْ
Köy sahibi, muhtar, köy ağası

Dih-dârî *im* دِهْداري
Muhtarlık, köy ağalığı

Deh deh *bi* دَهْ دَه
On on, onar onar

Dehr-nikûhî *im* دَهْر نِكُوهِي
Zamanı yerme, zamandan ve talihten şikâyet etme

Dehre دَهْره
Tahra denilen kesici alet

Dehrî *in* دَهْري
Materyalist, tabiatın sonsuzluğuna inanan, Tanrıyı ve ahireti inkâr eden

Dehşet-engîz دَهْشَتْ اَنگيزْ
Dehşet veren, pek korkunç

Dehşet-zede دَهْشَتْ زَده
Dehşete kapılmış

Dehşetnâk *va* دَهْشَتْناكْ
Dehşetli, korkunç

Dihkan *bi* دِهْقانْ
Çiftçi, köylü, ekinci

Dihkanî *im* دِهْقاني
Çiftçilik, ekincilik

Dihkede *bi* دِهْكَده
Köy, karye

Dih-kiya *bi* دِهْ كِيا
Köyün büyüğü, başkanı

Dühül دُهُلْ
Davul

دُهُلْ زَنْ ، دُهُلْ نَوازْ

Dühül-zen-Dühül-nevâz *va*
Davul çalan, davulcu

Düvistümî-n دُويستُمي-نْ
Yirmincisi 20. ye ait

Düvîm *s* دُويِمْ
İkinci 2.

Düvîmî دُويِمي
İkincisi, ikinciye ait

Deh *s* دَهْ
On, 10

Dih دِهْ
Köy, karye «Daden» m.g.

Dihât *ç* دِهاتْ
Köyler

Dihâtî *in* دِهاتي
Köye mensup, köylü

Dehân دَهانْ
Ağız

Dehân-bend *va* دَهانْ بَنْدْ
Ağız bağı, hayvanların ağızlarını bağladıkları burunsalık

Dehân-bîn *va* دَهانْ بِينْ
El ağzına bakan

Dehân-dere *bi* دَهانْ دَرَه
Esneme, ağız açarak gerinme

Dehân-derîde دَهانْ دَرِيده
Ağzı yırtık, ağzı bozuk

Dehâne دَهانَه
Ağıza benzeyen şeyler, (Tunel ve tüfek ağzı) gibi, gem

Deh-başî *bi* دَهْ باشي
Eski teşkilâtta onbaşı

Dih-huda *bi* دِهْخُدا
Köy sahibi, köy kâhyası

Deh dâden *bm* دَهْ دادَنْ
On parmağını açarak (nah sana) demek

Diger-gûnî *im* دِيگَرْ گُونِي
Değişme, tebeddül teğayyür

Digerî *s* دِيگَرِي
Başka biri, başka başka birisi, höbere, zırdalı

Dilmac *t* دِيلْمَاجْ
Mütercim, tercüme eden

Deym دَيْمْ
Yağmur suyu ile sulanan ekin, ziraat

Deymî دَيْمِي
Yağmur suyuna bağlı ziraat şekli

Din *i* دِينْ
Din, hak, kanun

Dînâr دِينَارْ
Sikkeli altun, para bir riyalın binde biri

Dînâr-dih دِينَارْدِهْ
Para veren

Din-dârî دِينْدَارِي
Dindarlık, dine bağlanma

Din-penahî *im* دِينْ پَنَاهِي
Dini koruma

Div دِيوْ
Dev, şeytan, peri, cin, yürekli, bahadır

Divâr *i* دِيوَارْ
Duvar

دِيوَارْ بَسْتْ ، دِيوَارْ بَنْدْ ،
Divâr-best Divâr-bend
Duvarla çevrili

Div-âsa *va* دِيوْ آسَا
Devgibi, pek kocaman

Difterî *f* دِيفْتَرِي
Difteri

Diktatör دِيكْتَاتُورْ
Diktatör

Dikte *f* دِيكْتَه
Yazma, yazdırmak

Diksiyoner *f* دِيكْسِيُونَرْ
Lügat, kamus ferhenk

Dig دِيگْ
Tencere

Dig-pâye دِيگْپَايَه
Sacayak

Dig-cûş دِيگْ جُوشْ
Fakirler için pişirilen yemek

Dig-dân *bi* دِيگْدَانْ
Ocak, sacayak

Digdân-serd دِيگْدَانْ سَرْد
Pinti, cimri

Diger دِيگَرْ
Başka, yabancı, artık

Digeran *ç* دِيگَرَانْ
Başka kimseler başkaları

Diger-bâr دِيگَرْ بَارْ
Bir daha yine,

Diger-gûn *im* دِيگَرْ گُونْ
Değişmiş,

Diğer rûz دِيگَرْ رُوزْ
Dün yarın öteki gün

Diger reh دِيگَرْ رَه
Bir daha

Diger sâl دِيگَرْ سَالْ
Gelecek yıl

Diğer şeb دِيگَرْ شَبْ
Dün gece, geçen gece

Dîr-gazab *va* دیرْ غضَبْ
Mülâyim, sabırlı, uysal

Direk *T* دیرَكْ
Direk

Dîr-kerd *bi* دیرْ كَرْدْ
Gecikme teahhur

Direktör *F* دیرَكْتُورْ
Direktör, başkan

Dîr-gâh *bi* دیرْ گاهْ
Geç vakit, vakitsiz, gecikme

Dîr-güvâr *va* دیرْ گُوارْ
Hazmı güç

Dî-rûz *bi* دیرُوزْ
Dün, dünkü gün

Dîr-vakt *bi* دیرْ وَقْتْ
Geç vakit

Dîrî *im* دیرِي
Gecikme, teahhur

Dîrîn-e *s* دیرِینـه
Eski, kadim, önceki zamana ait

Dîrîne-sâl *va* دیرِینه سالْ
Bunak ihtiyar

Dîz دیزْ
Renk, siyah renk, hisar, kalbur

Dîzî دیزِي
Tencere

Dîsâl دیسال
Geçen şene

Dîşeb *bi* دیشَبْ
Dün gece

Dişleme *t* دیشلَمَه
Şekeri ağzına alarak çayiçme, gırtlama

Dîde-pûşiden دیدَه پُوشیدَن
Göz yummak, görmezden gelmek

Dîde-pûşî *im* دیدَه پُوشِي
Göz yumma, görmezlikten gelme

Dîdegâh *bi* دیدَه گاهْ
Gözün gördüğü yer, görünen yer, manzara gözetleme için yüksek yer

Dîde-ver *va* دیدَه وَرْ
Gören, vâkıf, işin iç yüzünü gören

Dîdeverî *im* دیدَه وَرِي
Vukuf, firaset, keskin görüşlülük

Deyr دَیرْ
Kilise

Dîr *s* دیرْ
Geç, uzak, uzun müddet

Dîr-bâz *bi* دیرْباز
Öteden beri, eskiden beri, uzun müddet

Dîr-pây *va* دیرْپایْ
Uzun süren, dayanıklı, sağlam

Dîr-payî *im* دیرْپایِي
Dayanıklılık, muhkem olma

Dîr-dâşt *bi* دیرْ داشْتَنْ
Oyalama, oyalanma

Dîr-zîy
Çok yaşa, sağol دیرْزِي

Dîr-zîsten *bm* دیرْ زِیسْتَنْ
Geç yaşamak, çok yaşamak

Dîr şüden *bm* دیرْشُدَنْ
Gecikmek, uzamak

Râst *s* راسْت
Doğru, düz, tam, gerçek

Râstan *ç* راسْتانْ
Doğrular, sadık kimseler, peygamberler

Râst-bâz *va* راسْت بازْ
Doğru davranışlı, dindar, sadık

Râst-bâlâ *bi* راسْت بالا
Selvi ağacı

Râst-bûd راسْت بُودْ
Cenab-ı Hak

Râst Bûden راسْت بُودَنْ
Doğru olmak, muvafık ve uygun olmak

Râst-bîn *va* راسْت بِينْ
Doğru gören, Hak gözüyle bakan

Râst-pûş *va* راسْت پُوشْ
Doğruyu örten, dinsiz

Râst-rev *va* راسْت رَوْ
Doğru yürüyen, doğru yolda olan

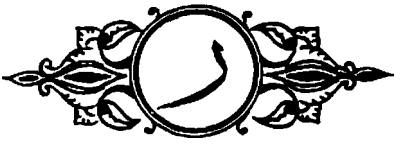
Râst şüden *bm* راسْت شُدَنْ
Doğrulmak, düzelmek

Râst-kalem *va* راسْت قَلَمْ
Doğru yazan, dikkatli hesap eden

Râst-kâr *va* راسْتكارْ
Doğru iş yapan, adil

Râst kerden راسْت كَرْدَنْ
Doğru yapmak, düzeltmek, doğrultmak

Râst gû *va* راسْت گُوْ
Doğru söyleyen, doğru sözlü

Fars alfabesinin 12. ve Arap alfabesinin 10 harfidir. Ebced hesabında 200 rakamına eşittir.

Ra را
Meful-i bih edatı, isimlerin sonuna gelerek onlara (i) halini verir. Kitabra-Kitabı

Hâne ra
Evi gibi

Râtıb راتِبْ
Sabit, yerinde, daima, boyuna, aylık

Râd رادْ
Cömert, eli açık, genç

Râd-merd *va* رادْ مَرْدْ
Cömert iyilik sever

Radyo *F* رادْيُوْ
Radyo

Râz *i* رازْ
Sır, gizli, gizlenen şey

Râz-bân *bi* رازْبانْ
Sır saklayan, esrara mahrem

Râz-dân *va* رازْدانْ
Sır bilen, sırra vakıf

Râz-dâr *va* رازْ دارْ
Sır tutan, inanılır kimse, emin

Râz-nihaden *sı* رازْ نِهادَنْ
Birine sır söylemek

Divî *in*
Dev ve şeytan ile ilgili, kurnazlık — دِیوِی

Bu harf Fars dilinde olmayıp, Arapçadan geçmiştir. Fars alfabesinin 11. harfidir. Ebced hesabında 70 adedine eşittir.

Zerre-bîn *bi*
Mercek, pertavsız büyülteç — ذَرَّه بِیْن

Zerre-bînî
İnceden inceye bakma, görme — ذَرَّه بِینِی

Zihnî
Zihne ait olan şeyler — ذِهْنِی

Zî can
Rütbe sahibi, mertebe sahibi, şanlı şevketlli — ذِی جاه

Zî-hak
Haklı, hak sahibi — ذِی حَقّ

Zî-ruh *ra*
Canlı, ruha sahip — ذِی رُوح

Zî-şuur *ra*
Şuurlu, şuura sahip — ذِی شُعُور

Zî-kıymet *ra*
Kıymetli — ذِی قِیمَت

Divân *i*
Şiir defteri, hesap defteri, adalet yurdu, mahkeme padişah meclisi, devler — دِیوَان

Divanhane *bi*
Padişah meclisi, hükümet dairesi — دِیوَانخَانَه

Divânegân *ç*
Deliler divâneler — دِیوَانگَان

Divâne *s*
Deli, çılgın, mecnun — دِیوَانَه

Divânegî *im*
Delilik, çılgınlık — دِیوَانگِی

Divânî *in*
Divana mensup, meclis azası, divan ehli — دِیوَانِی

Div-bâd *bi*
Kasırga — دِیوْبَاد

Div-bihoride
Cin çarpmış, saralı — دِیوْ بِخُورِیدَه

Div-bend *ra*
Dev bağlayan, cin bağlayan — دِیوْ بَنْد

Div-pâ *bi*
Örümcek — دِیوْپَا

Div-can-Div-dil *ra*
Katı yürekli, merhametsiz — دِیوْ جَانْ ، دِیوْ دِل

Divçe *i*
Güve, ağaç kurdu — دِیوْچَه

Div-zâd *ra*
Dev yavrusu — دِیوْزَادْ

Div-zede *ra*
Cin çarpmış, perilere uğramış — دِیوْ زَدَه

Div-sâr
Dev gibi, korkunç — دِیوْ سَارْ

Div-sîma
Dev yüzlü — دِیوْ سِیما

Raht-gâh *bi* رَخْت گاه
İnsanın öldüğü yer

Ruhsar e *bi* رُخسارِه
Yanak, yüz

Rahş *i* رَخْش
Ziya, ışık, şimşek

Rahşân *s* رَخْشان
Parlak, parlayan, pırıldayan

Rahşendegî *im* رَخْشَندگی
Parlaklık, parıltı

Rahşîden *m* رَخْشِيدَن
Parlamak pırıldamak

Ruhsat-ferma رُخْصَت فَرما
İzin buyuran,
izin buyurulan, izinli

Rahne *i* رَخْنه
Gedik, çatlak, yarık

Rahne-der *vv* رَخْنه دار
Delinmiş, yarılmış

Rez *i* رَز
Üzüm çubuğu, asma

Rez-bân *bi* رَزْبان
Bağcı

Rezm *i* رَزْم
Savaş, cenk

Remz gâh رَزْمگاه
Savaş yeri, harp meydanı

Rezm-nâv *bi* رَزْم ناو
Dretnot, savaş gemisi

Rezîn *s* رَزِين
Sağlam, muhkem, mazbut

Res رَس
Ulayan, erişen
«Resîden» m. g.

Resâ *s* رَسا
Erişici, kâfi, çabuk anlayışlı

Râh-vâr *bi* راهْوار
Yola elverişli, rahvan

Râhî *in* راهِی
Yola mensup, yolcu

Rây *i* رای
Görüş, yol, hakim, raca

Rây zen *bi* رایْزَنْ
Sefaret müsteşarı,
görüşü sorulan ve soran

Râygân رایگان
Ucuz, aylak,
yolda bulunan, beleş

Rubâ رُبا
«Rubûden» m. g.

Rebâb *i* رَباب
Rebap, hindistan cevizinden yapılan bir saz

Rebâb-zen *va* رَبابْزَنْ
Rebab çalan

Rûbâyende *if* رُبايَنْدَه
Kapan, kapıştıran, haydut

Rab'ün-nev' *a. iz* رَبُّ النَّوْع
İlah, Tanrıça

Rubûden *m* رُبودَن
Kapmak,

Rotûş kerden رَتُوش كَردن
Rötüş etmek, düzeltmek

Ruh *i* رُخ
Yanak, yüz, çehre

Raht *i* رَخْت
Pılı pırtı, mal ev eşyası

Raht besten رَخْت بَستَن
Yolculuğa hazırlanmak pılı pırtıyı toplamak

Raht-keş *va* رَخْت كَشْ
Eşya taşıyan

Râh bürden *bm* راهْ بُرْدَنْ
Uğramak, varmak, kavramak

Râh-dâden راهْ دادَنْ
Yol vermek, giriş ve çıkışa müsaade etmek

Râh-ezden راهْ زَدَنْ
Yol kesmek

Râh-ber *va* راهْبَرْ
Kılavuz, rehber

Râh-berî *im* راهْبَرِي
Yol gösterme, kılavuzluk

Râh-peymâ *va* راهْ پِيمَا
Yolcu, yol alan

Râh-dâr *bi* راهْدارْ
Kolcu, muhafız, yol gözleyen

Râh-rev *va* راهْرَوْ
Yolcu, yol yürüyen

Râh-zen *va* راهْزَنْ
Yol kesen, haydut

Râh-güzer *v* راهْگُذارْ
Yoldan geçen, yolcu, geçit

Râh-nâme راهْنامَه
Yol gösteren harita ve kitap

Râh-nişîn *va* راهْ نِشِينْ
Yolda oturmuş, fakir, garip

Râh-nüma *va* راهْنُما
Yol gösteren, rehber, kılavuz, mürşid

Rah-nümâî *im* راهْنُمائِي
Yol gösterme kılavuzluk

Râh-neverd *va* راهْ نَوَرْدْ
Yol kateden, yolcu, postacı,

Râst-nüma *va* راسْت نُما
Doğru gibi görünüpte doğru olmayan

Râste *i* راسْتَه
Doğru, adil, yol,

Râstî *im* راسْتِي
Doğruluk, doğrusu, doğrumu söylüyorsun?

Rakım *i* راقِمْ
Kâtip, yazıcı, hattat

Râm *s* رام
Uysal, uyğun, emre itaat eden

Râmiş *i* رامِشْ
Rahat, sevinç, şenlik, nağme

Râmişger *bi* رامِشْگَرْ
Mutrip, şarkıcı çalgıcı

Rân *i* ران
Oyluk, baldır «Randen» m. g.

Rânden *m* رانْدَنْ
Sürmek, savmak, ileri götürmek, kovmak

Rândegî *im* رانْدَگِي
Sürme, kovma

Rânende *if* رانَنْدَه
Şoför, sürücü, süren

Râh *i* راه
Yol, usul, tarz, mezheb

Râh-âmûz *va* راهْ آمُوزْ
Yol öğreten, klavuz, rehber

Râh-ı âhen راهِ آهَنْ
Demir yolu

Râhbân راهْبانْ
Yol bekçisi, yol kolcusu

Rencûr *bi* رَنجُور
Hasta, zayıf, aciz

Rence *i* رَنجه
Hastalık, zahmet. eziyet

Rencîden *m* رَنجِيدَن
İncinmek, alınmak zülmet

Rend *i* رَند
Güzel kokulu, yonga, talaş «Rendiden» m. g

Rind *i* رِند
Akıllı, kurnaz, maneviyata inanmayan, içki içen,

Rendîden رَندِيدَن
Yontmak, parlatmak, düzlemek

Reng *i* رَنگ
Renk, pay, nasip, fayda, tarz, durum

Rengâreng *va* رَنگارَنگ
Çeşitli renkte, değişik renkli

Reng-âmiz *va* رَنگ آمِيز
Ressam, hilekâr

Reng-bâhte *va* رَنگ باخته
Solmuş, rengini atmış

Reng-best *bi* رَنگ بَست
Sabit renk, sabit boya

Reng perîde *va* رَنگ پَرِيده
Solmuş, rengi, uçmuş

Reng-rîz *va* رَنگ رِيز
Boyacı, boya yapan, ressam

Reng-rîzân رَنگ رِيزان
Yaprak dökümü, son bahar

Rüfûger رُفوگَر
Yamacı, yamalayan

Raksîden *m* رَقصِيدَن
Raksetmek, dansetmek

Ruk'a *a. i* رُقعه
Yama, mektup

Ruk'a-i mihmanî رُقعهٔ مِهمانِي
Davet tezkeresi

Rakam kerden رَقَم كَردن
Yazmak, imzalamak

Reg *i* رَگ
Damar

Reg-zen *va* رَگزَن
Hacamatçı, damardan kan alan

Rem رم
Nefes; alma. korku, firar, ürkme. «Remiden» m. g.

Reme *i* رَمه
Sürü, cemaat, toplum

Reme-bân *bi* رَمه بان
Sürüyü güden, sürü çobanı

Reme-dâr رَمه دار
Sürü sahibi

Remîdegî *im* رَمِيدَگِي
Ürkme, panik, korku

Remîden *m* رَمِيدَن
Ürkmek, paniğe uğramak, nefret etmek

Remîde *s* رَمِيده
Ürkmüş, korkmuş

Renc *i* رَنج
Sıkıntı, iztırap

Renc-i bârîk رَنجِ باريك
İnce hastalık

Rişte رِشْته
İp, iplik, dizi

Reşk *i* رَشْك
Kıskanma, haset, gıpta

Rişk *i* رِشْك
Sirke denilen bit yumurtası

Reşken *bi* رَشْكَن
Günücü, kıskanç

Rasad-gâh رَصَدْگاه
Gözcülük yapılan yüksek yer

Rıtl-ı giran رِطْلِ گِران
Büyük kadeh

Ref رَف
Raf

Reftâr *hs* رَفْتار
Yürüyüş, hareket, davranış

Reft-u âmed رَفْت و آمد
Gidip gelme

Reftegân *ç* رَفْتگان
Gidenler, ölmüş kimseler, göçenler

Reft-güzeşt رَفْت گُذَشْت
Geçen zaman, geçmiş zaman

Reften *m* رَفْتَن
Gitmek, yürümek

Rüften *m* رُفْتَن
Süpürmek

Refte *s* رَفْته
Gitmiş, ölmüş

Rüfte رُفْته
Süpürülmüş

Rufû رُفو
Yama

Resanden رَسانْدَن
Resanîden رَسانِيدَن
Ulaştırmak, geliştirmek

Rusta رُسْتا
Köy, köylü

Rustâî *in* رُسْتائِي
Köylü

Rustahîz رُسْتا خِيز
Kıyamet günü kıyamet

Rüstem *i* رُسْتَم
Meşhur İran pehlivanı

Resten *m* رَسْتَن
Kurtulmak, halâs olmak

Risten *m* رِسْتَن
Eğirmek, dokumak

Rüsten *m* رُسْتَن
Yeşermek, bitmek

Reste *s* رَسْته
Kurtulmuş

Rüste *s* رُسْته
Yeşermiş, bitmiş

Resed رَسَد
Lâyık, yaraşır

Resen رَسَن
İp

Rüsva-y *s* رُسْوا-ى
Rezil, utanç duyma ve utanca uğrama

Resîden *m* رَسِيدَن
Erişmek, ulaşmak *varmak, olgunlaşmak*

Resîdegî *im* رَسِيدَگِي
Erişme, olgunlaşma, inceleme, tahkik, teftiş

Resîde *s* رَسِيده
Gelmiş, ermiş, ulaşmış

Rûze giriften رُوزه گِرِفتَن
Oruç tutmak

Rûze-güşâ *va* رُوزه گُشا
Oruç açan, iftar eden

Rûze-güşâî *im* رُوزَه گُشائی
İftar etme, oruç açma

Rûze güşâden رُوزَه گُشادَن
Oruç açmak

Rûzî *i* رُوزی
Azık, yiyecek, kısmet, nasib, bir gün

Rûzî-dih *va* رُوزِی دِه
Rızık veren, Cenab-ı Hak

Rûzî-resân *va* رُوزِی رَسان
Rızık ulaştıran, Cenab-ı Hak

Rûzî-künâd ! رُوزِی کُناد
Allah nasibeyleyel

Rûzine *in* رُوزِینَه
Günlük, hisse, maaş

Rûs رُوس
Rus

Rûspî رُوسپی
Orospu

Rûspî-bâre *bi* رُوسپی بارَه
Zanpara

Rûspî-zâde *bi* رُوسپی زاده
Orospu çocuğu, piç

Rûsta *i* رُوستا
Köy, köylü

Rûstaî *in* رُوستائی
Köylü

Rûstahîz *i* رُوستا خیز
Mıyamet

Rûsta-zâde *bi* رُوستا زاده
Köylü çocuğu

Rûz-ı şumâr *sı* رُوزِ شُمار
Hisap günü, kıyamet günü

Rûz-ı îyd رُوزِ عِید
Bayram günü

Rûz ı kıyamet رُوزِ قِیامَت
Kıyamet günü

Rûzgâr رُوزگار
Zaman, devran, çağ, mevsim, müddet

Rûzgâr - bürden رُوزگار بُردَن
Ömür geçirmek, vakit geçirmek

Rûzgâr-dîde رُوزگار دیدَه
Gün görmüş, tecrübeli, haberdar

Rûzgârî رُوزگاری
Bir müddet, bir zaman, dünyaca

Rûzgâne *bi* رُوزگانه
Tayın, ücret

Revzen *i* رَوزَن
Pencere, delik

Rûznâme *bi* رُوزنامَه
Günlük gazete

Rûznâme-nüvîs رُوزنامه نُویس
Gazete yazan, gazete muharriri

Rûze *i* رُوزَه
Oruç

Rûze-hâr *va* رُوزَه خوار
Oruç yiyen

Rûze-dâr *va* رُوزه دار
Oruç tutan, oruçlu

Ruze-dârî *im* رُوزه داری
Oruç tutma, oruclu bulunma

Rûze dâşten رُوزه داشتَن
Oruç tutmak

RÛ-berû *bi* رُوبَرُو
Yüz yüze, karşı karşıya

RÛ-bend *va* رُوبَنْد
Peçe, yüz örtüsü

RÛ-pâk *vo* رُوپَاكْ
Yüz silen, mendil peçe

RÛ-pûş *va* رُوپُوشْ
Yüz örten, peçe

RÛd-RÛd-hâne رُودْ - رُودْخَانَه
Nehir, ırmak

RÛdekî رُودَكِي
Meşhur bir İran şairi

RÛde *i* رُودَه
Bağırsak

RÛz *i* رُوزْ
Gün, gündüz

RÛz-be rûz رُوزْ بِرُوزْ
Günden güne

RÛz-bih *bi* رُوزْبِهْ
İyi gün, kutlu gün

RÛz-ı pesîn رُوزِ پَسِينْ
Sonuncu gün, kıyamet günü

RÛz-ı ceşn *iz* رُوزِ جَشْن
Şenlik günü, bayram günü

RÛz-ı hisab رُوزِ حِسَابْ
Hesap günü, kıyamet günü

RÛz-dîde *va* رُوزْ دِيدَه
Gün görmüş

RÛz-ı rustahiz رُوزِ رُسْتَاخِزْ
Kıyamet günü

RÛz-ı siyah رُوزِ سِيَاهْ
Kara gün, yas günü, matem günü

Reng-furûş *va* رَنگْ فُرُوشْ
Boya yapan, iplik taciri

Reng-sâz *va* رَنگْسَازْ
Nakkaş, boyalayan

Rengîn *s* رَنگِينْ
Renkli, hoş, tatlı sözlü

Rev رَوْ
«Reften» m. g.

RÛ-y *i* رُو
Yüz-çehre, surat, sebep, yön, cihet

Revâ *s* رَوَا
Lâyık, caiz, yaraşır, mübah

Revâdîd *bi* رَوَادِيدْ
İzin verme, izin müsaade

Revâr رَوَار
Gardiyan

Revânî رَوَان
Can, ruh, nefes, giden, geçen, geçici, akan

Revân-bahş رَوَانْ بَخْشْ
Can bağışlayan, can tazeleyen

Revânîden *m* رَوَانِيدَنْ
Yürütmek, caiz ve lâyık olmak

Revânî *in* رَوَانِي
Revaç, intişar, olağan

RÛb رُوبْ
«Rüften» m. g.

RÛbâh *i* رُوبَاهْ
Tilki

RÛbâhî *im* رُوبَاهِي
Tilkilik, kurnazlık

RÛ-berâh *va* رُوبَرَاهْ
Yola koyulma, muntazam, tertipli

Rîze *i* ریزه
Dögüntü, kırıntı

Rîze-hor *va* ریزه خور
Artık yiyen, döküntüleri yiyen

Rîs ریس
«Risten»ve«Rişten» m.g

Rîsman ریسمان
İp, iplik

Rîsîde *m* ریسیدن
Eğirmek

Rîş *i* ریش
Yara, sakal

Rîş-hând *bi* ریشخند
Gülme, alay etme

Rîş-i gâv *iz* ریش گاو
(Öküzün sakalı) aval, ahmak

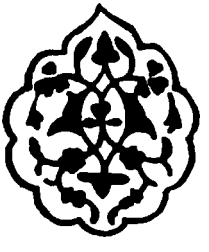
Rîş kenden *bm* ریش کندن
Sakal yolmak, boş yere çırpınmak

Rîşo *s* ریشو
Gür sakallı

Rîg *i* ریگ
Kum, talih

Rîm *i* ریم
İrin, çapak

Rîv *i* ریو
Hile, dalevere

Reh-ber *va* رهبر
Kılavuz, önder, mürşid

Rehberî *im* رهبری
Kılavuzluk

Reh-rev *va* رهرو
Yol yürüyen, yolcu

Reh-zen *va* رهزن
Yol vuran, yol kesen, haydut

Reh-zenî *im* رهزنی
Yol kesme, eşkiyalık

Reh-nüma *va* رهنما
Yol gösteren, delil, mürşid, kılavuz

Reh-nümaî رهنمائی
Yol gösterme, mürşidlik

Reh-vâr *s* رهوار
Yola uygun, rahvan

Rehî رهی
Bayağı

Rîh ریخ
Bok

Rîhten *m* ریختن
Dökmek, akıtmak, saçmak

Rîhte *s* ریخته
Dökülmüş, akmış, saçılmış

Rîden ریدن
Sıçmak

Rîz ریز
Döküntü, «Rihten» m.g.

Rîz-bîn ریزبین
Döküntüyü gören, misroskop

RÛy-pûş *va* رُوی پُوش
Yüz örten, peçe

RÛy-dâd *bi* رُوی داد
Yüz gösterme, hadise

Reviye *i* رَوِیَه
Durum, minvâl, yol

RÛyîn *in* رُوِیین
Tunçtan yapılan

RÛyîn ten *va* رُوِیین تَن
Tunç vücutlu

RÛîden *m* رُوئیدَن
Bitmek yeşermek

RÛîde *s* رُوئیده
Yeşermiş, bitmiş

RÛîdegî *im* رُوئیدگی
Yeşerme, bitme

Reh *i* رَه
Yol, kural, def'a, «Resten» m. g.

Rehâ *i* رها
Kurtuluş, halâs, necat

Rehâî *im* رَهائی
Kurtulma, kurtuluş,

Rehânden *m* رَهانْدَن
Kurtarmak

Reh-âverd رَه آوَرد
Hediye

Rehâ dâden رَها دادَن
Kurtarmak

Rehâ kerden رها کَردن
Kurtarmak

Rehavî *i* رَهاوی
Musikide bir makam

Rehâ-yâb *va* رَها یاب
Kurtulan, kurtuluş hulan

Rehâ-yâften *bm* رَها یافتَن
Kurtuluş bulmak, kurtulmak

RÛsiyah-RÛ-siyeh *va* رُوسیاه، رُوسیه
Kara yüzlü, günâhkâr

Reviş *hs* رَوِش
Gidiş, hal, tarz

RÛşen *s* رُوشَن
Aydın. parlak, ziyadar

RÛşenâ *i* رُوشَنا
Işık, ziya, nur, parıltı

Ruşenaî *im* رُوشَنائی
Aydınlık

RÛ-şinâs *va* رُوشِناس
Meşhur, bilinen, tanınan, sayın

Ruşen-revan رُوشَن رَوان
Ruhu aydın, ölmüş kimselere söylenir

Revğan رَوغَن
Yağ

Revğân-zebân رَوغَن زَبان
Yumuşak, dilli, dalkavuk

Revğan-kede *bi* رَوغَنکَده
Yağ çıkartılan yer

RÛften *m* رُوفتَن
Süpürmek

RÛmâl رُومال
Yüz süren, yüz silinecek şey

Revende *if* رَونده
Giden, gidici

Ru-nüvîs *va* رُو نُویس
Temize çeken

RÛy رُوی
Yüz, suret, çehre, sebep yön

RÛy âverden رُوی آوَردَن
Yönelmek

Zebûn *s* زَبُونْ
Düşkün, zavallı

زَبُونْ كُشْ ، زَبُونْگِيرْ

Zebûn küş'Zebûn-gîr
Gücü zavullılara yeten, zalim

Zîpes *t* زِپِسْ
Ardından, arkasından bundan böyle

Zahmet dâden زَحْمَتْ دادَنْ
Zahmet vermek, sıkıntı vermek, zarara uğratmak

Zahmet keşîden زَحْمَتْ كَشِيدَنْ
Zahmet çehmek, sıkıntı çekmek

Zahm *i* زَخْمْ
Yara, bere, âcı

Zahm-çeşm *bi* زَخْمْ چَشْمْ
Göz değme, nazar değme

Zahm dâr زَخْمْدارْ
Yaralı, mecruh

Zahme زَخْمَهْ
Mizrab

Zihod şûden زِخُودْ شُدَنْ
Kendinden geçmek, bayılmak

زَخْمْ خوُرْدَنْ ، زَخْمْ داشْتَنْ

Zahm horden-Zahm dâşten
Yaralanmak, yarası olmak

Zûdây زُدايْ
Cilâlama, silme parlatma «Züdûden» m. g.

Zeden *m* زَدَنْ
Kesmek, budamak, çalmak

Züdûden *m* زُدُودَنْ
Parlatmak, cilâlamak, silmek

Zeban besten زَبانْ بَسْتَنْ
Dilini bağlamak susmak

Zeban-beste *va* زَبانْ بَسْتَهْ
Susmuş, hayvan

Zeban-bend *va* زَبانْ بَنْدْ
Dil bağlayan, büyücü

Zeban-dân زَبانْ دانْ
Dil bilen, mütercim

Zeban-derâz *va* زَبانْ دَرازْ
Dili uzun, söylemeden çekinmeyen kimse

Zeban-derkeşîden زَبانْ دَرْكَشِيدَنْ
Dilini çekmek, susmak

Zeban-rân *va* زَبانْ رانْ
Güzel konuşan, geveze, meddah

Zeban-girifte *va* زَبانْ گِرِفْتَهْ
Dili tutulmuş, tat

Zeban-giriftegî زَبانْ گِرِفْتَگِي
Dil tutukluğu

Zeban-gîr *va* زَبانْ گِيرْ
Söz kapan, casus

Zebâne *i* زَبانَهْ
Dile benzeyen her şey, ateş yalımı

Zebânî *in* زَبانِي
Dile ait, dil ile olan, zabani

Zeber زَبَرْ
Üstün

Zeber-pûş *va* زَبَرْ پُوشْ
Üste örtülen, üste giyilen, yorgan

Zeber-dest *va* زَبَرْدَسْتْ
Otorite sahibi, eli üstün, galip

Zârîden *m* زاریدَنْ
Ağlayıp inlemek

Zâğ زاغْ
Karga

Zağ-ı siyah *sı* زاغِ سیاه
Uğursuz kimse

Zân زان
Ondan dolayı, onun için

Zan ki زانکِه
Çünki zira

Zânû *i* زانُو
Diz

Zânû zeden زانُوزَدَنْ
Diz çökmek

Zây زای
Zâden m. g.

Zâîden **Zâyîden** زائیدن، زایِیدن
Doğmak, doğurmak

Zâîde *s* زائیده
Doğmuş, doğurmuş

Zâyişgâh *bi* زائِشگاهْ
Doğum evi

Zebân زَبان
Dil, lisan

Zebân-âver *va* زَبانْ آور
Düzgün konuşan, şair, fitneçi

Zeban-bâzî *im* زَبانْ بازِی
Münakaşa, tartışma

Zeban-bür زَبانْ بُر
Dil kesen, kesin delil

Zebân-bürîden زَبانْ بُریدَنْ
Dil kesmek, susmak, susturmak

Zeban-bürîde زَبانْ بُریده
Dili kesik, susmuş

ز

Fars alfabesinin 13. harfidir. Ebced hesabında 7 rakamına eşittir.

Zî . زِ
Den...dan ..

Zâ-y زا-ی
Doğurucu, doğuran.
«Zâden» m. g.

Zâd-bûd, **Zâd-bûm** زادْ بُودْ، زادْ بُومْ
Doğum yeri, insanın varı yoğu

Zâdegî *im* زادَگِی
Doğma, doğum

Zâd-merd *va* زادْ مَرْد
Eli açık, cömert

Zâden *s* زادَن
Doğmak, doğurmak

Zâde *s* زاده
Doğmuş

Zâde-i hâtır *iz* زادهٔ خاطِرْ
Fikre doğan şeyler, (şiir ve nesir gibi)

Zâr *s* زار
İnleme, yakarış.
zayıf, bitkin

.. Zâr زار .
...Lik,...lık, İsimlerin sonuna gelerek çokluk bildirir. lâlezâr, çemenzâr gibi.

Zârî *im* زاری
Ağlayıp inleme, düşkünlük.

Zârî kerden زاری کَرْدَنْ
Ağlamak, inlemek yalvarıp yakarmak

Zemin i pest u bulend زَمِين پَسْت و بُلَنْد
İnişli ve yokuşlu yer

Zemin-peyma زَمِين پَيْما
Yer ölçen, mühendis, turist

Zemin horden زَمِين خُوْرْدَن
Yere düşmek
yere yuvarlanmak

Zemin-dâr *va* زَمِيندار
Toprak sahibi, toprak ağası

Zemin zedan زَمِين زَدَن
Yere vurmak,
yere çalmak

Zemin-i saht *si* زَمِين سَخْت
Sert yer, katı toprak

Zemîn-şinâş زَمِين شِناس
Jeolog

Zemin şinasî زَمِين شِناسِی
Jeoloji, arziyat

Zemin-i şûrezâr زَمِين شُورَه زار
Çorak yer

Zemin-lerze زَمِين لَرْزَه
Zelzele, yer sarsıntısı

Zen *i* زَن
Kadın «Zeden» m. g.

Zen-i bâr-dâr *si* زَن بارْدار
Yüklü kadın, gebe kadın

Zen-bâre *bi* زَنْباره
Zanpara, çapkın

Zen-bemüzd *bi* زَن بَمُزْد
Karısını satan, pezevenk

Zünnâr زُنّار
Keşişlerin kuşağı

Zülf زُلْف
Saç büklümü, zülüf

Zimam *i* زِمام
Dizgin

Zimam-dâr زِمامْدار
Dizgini ele alan,
otorite sahibi

Zimam-dârî زِمامْداری
Hakimiyet, otoriteyi
elde tutmak

Zaman-zemen زَمان ، زَمَن
Zaman

Zemâne زَمانه
Zamane, zamanla
ilgili, devran

Zemâne-sâz زَمانه ساز
Zamanla uyuşan

Zemânî ki زَمانِيكِه
Vaktaki, o vakitki

Zemistan *i* زَمِسْتان
Kış, kışın

Zemaht *s* زَمَخْت
İri, iri yarı, kocaman

Zümürrüd *i* زُمُرُّد
Zümrüt denilen
kıymetli taş

Zemzeme *i* زَمْزَمه
Terennüm, nağme

Zemheriر زَمْهَرِير
Kışın en soğuk günleri

Zemî-Zemin زَمِي ، زَمِين
Zemin, yer

Zemin-i âbâd زَمِين آباد
Meskûn yer, bayındır yer

Zemin-i âçar زَمِين آچار
İnişli ve yokuşlu yer

Zer-kâr *va* زرکار
Altun yaldız yapan, müzehhip

Zer-keş *va* زرکش
Sırma ve altun tel ile meşgul olan

Zereng *s* زرنگ
Zeki, kurnaz

Zer-nigâr *va* زرنگار
Altun yaldızlı, altunla süslenmiş

Zirih *i* زره
Zırh, savaşta giyilen, demir veya çelik elbise

Zerrîn *im* زرین
Altından yapılan her şey, altın gibi

Zişt *s* زشت
Çirkin, kötü, fena

زشت دیدار ، زشت رو

Zişt didâr-Zişt-rû *va*
Çirkin yüzlü, çirkin görünüşlü

Zişti *im* زشتی
Çirkinlik

Zişt-yâd *bi* زشتیاد
Bir kimsenin kötülüğünü söyleme, gıybet etme

Zugâl زغال
Kömür

Zeğan زغن
Çaylak

Zift *i* زفت
Zift

Zeft *s* زفت
İri, kocaman

Zülâl *s* زلال
Safi, berrak, arı

Zede زده
Vurulmuş, döğülmüş, uğramış: (Mihnet-zede), (felâket-zede)

Zer *i* زر
Altun, servet

Zer-âb *bi* زراب
Altun suyu

Zer-efşan *va* زر افشان
Altun saçan

Zerbâft Zer-bâfte زربافت ، زربافته
Sırma ile dokunmuş kumaş

Zerd *s* زرد
Sarı

Zerdalû *bi* زردالو
Zerdali

Zerd-ruh *aa* زرد رخ
Yüzü sararmış, utangaç, korkmuş

Zerdeste *bi* زرد دسته
Baston, asa

Zerdüşt *i* زرد دشت
İrani'lerin eski bir peygamberi, Zerdüşt

Zer-dûz *bi* زر دوز
Altun telle işlenmiş, sırmalı elbise

Zer-dost زر دوست
Para seven, cimri, bayağı

Zer-i dehdihî زر دهدهی
Halis altun

Zerde *i* زردہ
Sarımtırak, sarılık

Zerdî *im* زردی
Sarılık, sarı renkli olma

ZÛze-i seg *iz* زُوزَهٔ سَگ
Köpeğin uluması

Zeh زَه
Aferin, alkış, ne güzel

Zehâr زَهار
Kasık

Zehdan *bi* زِهْدان
Döl yatağı, rahim

Zehr *i* زَهْر
Ağı, zehir

Zehrâb *bi* زَهْراب
Zehirli su, bağ ve ağaçlara sıkılan su

زَهْرِ آلُود، زَهْرِ آگِين

Zehr-âlûd=Zehr-âğîn
Zehirli zehir katılmış

Zehr-hând *bi* زَهْرخَنْد
Öfkeli gülüş, acı acı gülme

Zehr horden زَهْرخُوردَن
Zehir içmek

Zehr-dârû *bi* زَهْر دارُو
Pan zehir, antitoksin

Zehir dâden زَهْر دادَن
Zehir vermek, zehirlemek

Zehr kerden زَهْر كَردَن
Zehretmek, ağız tadını kaçırmak

Zehr-giya *bi* زَهْرگِيا
Zehirli olan her ot

Zehir nâk زَهْرناك
Zehirli

Zehre *i* زَهْرَه
Öd, mecazen cesaret yürek

Zinhan-dâr *va* زِنْهارْدار
Aman veren, mühlet veren

Zo زُو
Ondan, ezo kelimesinin kısaltılmışı

ZÛd *s* زُودْ
Çabuk, tez

ZÛd âşna *va* زُودْآشْنا
Çabuk tanışan

ZÛd-bâver *va* زُودْباوَرْ
Çabucak inanan, saf

ZÛd-haşm *va* زُودْخَشْم
Çabuk kızan, tez öfkelenen

ZÛd-fehm *va* زُودْفَهْم
Çabuk kavrayışlı ve anlayışlı

ZÛd-hîz *va* زُودْخِيز
Çabuk kalkan, erken kalkan

ZÛd-renc *va* زُودْرَنْج
Tez incinen, pek alıngan

ZÛd-sîr *va* زُودْسِيرْ
Çabuk doyan, tez usanan

ZÛd-güvar زُودْگُوارْ
Çabuk hazm olan

ZÛdî *im* زُودِي
Çabukluk, tezlik

Zor *s* زور
Güç, kuvvet

Zor-âzma *va* زُورْآزْما
Pehlivan

ZÛze زُوزَه
Uluma

Zindan *i.* زِنْدان
Zindan, hapishane

Zendevüsta زِنْد اوُسْتا
Zend denilen kitap veya tercümesi

Zindegâni Zindeğî زِنْدَگانِی ، زِنْدَگِی
Hayat ömür, yaşayış, yaşama

Zinde *s* زِنْدَه
Diri, hayat sahibi

Zinde-dil *v* زِنْدَه دِلْ
Gönlü diri, gönlü uyanık

Zen-dost *va* زَنْدُوسْت
Kadın sever, kadına düşkün

Zeng *i* زَنْگ
Zil, çıngırak, zenci

Zengâr *i* زَنْگَارْ
Pas

Zengâr horden *bm* زَنْگَارْ خُوْرْدَن
Paslanmak, pas tutmak

Zeng-i âhen *iz* زَنْگِ آهَنْ
Demir pası

Zengbâr Zengibâr *bi* زَنْگبارْ
Zenciler ülkesi, Sudan

Zengdân *bi* زَنْگدان
Çıngırak, tef pulu

Zengî *in* زَنْگِی
Zenci

Zinhar *i* زِنْهارْ
Aman, sakınha, asla, şikâyet, korku

Zinhr-hâsten زِنْهارْ خواسْتَن
Aman dilemek

Zinhar-hâh *va* زِنْهارْ خواهْ
Aman dileyen

Zünnâr-bend *va* زُنّارْ بَنْدْ
Zünnar bağlayan, puta tapan

Zena-şevheri زَنا شَوْهَرِی
Evlilik, karı kocalık

Zina-kâr *va* زِنا کار
Zina eden, zina yapan

Zina-karî *im* زِنا کارِی
Zina etme, zina işleme

Zenâne *im* زَنانه
Kadınlara mahsus, kadın için olan her şey
Hammam-ı zenane, Kadınlar hamamı

Zen-i berader زَنِ بَرادَرْ
Yenge

Zenbûr زَنْبُوزْ
Arı

Zenbur-asal زَنبورِ عَسَلْ
Bal arısı

Zencere *i* زَنْجَرَه
Ağustos böceği

Zen-i peder زَنِ پِدَرْ
Üyey anne

Zincîr زَنْجِیرْ
Zencir, silsile

Zincir-i tilâ زَنْجِیرِ طِلا
Altun zencir

Zincir kerden زَنْجِیرْ کَرْدَن
Zencire vurmak

Zenahdan *bi* زَنَخْدان
Çene

Zenah zeden زَنَخْ زَدَن
Çene çalmak

Zend زَنْد
Kutsal, Zerdüşt'ün dini kitabı

Zeytûnî *in* زَیْتُونِی
Zeytun renginde

Ziyc زِیجْ
Yıldızların seyrini bildiren ilim, mimarların kroki çizdikleri tahta, kroki, taslak astronomi

Zîr *i. s* زِیرْ
Aşağı, alt, alt taraf, esre

Zira زِیرا
Çünki, zira, şundan dolayı

Zira ki زِیرا که
Çünki

Zîr âmeden زِیرْ آمَدَنْ
Aşağı inmek, aşağıya gelmek

Zîr ezmiyâne زِیرْ اَزْمِیانَه
Orta dereceden daha aşağı, düşük, değersiz

Zîr-efgen زِیرْ اَفگَنْ
Alta serilen, yere döşenen şey

Zîr-endâz زِیرْ اَنْدازْ
Ayak altına serilen

Zîr-i bâr زِیرِ بارْ
Yük altında, muztarip, perişan

Zîr-i bârî زِیرِ باری
Mihnet, meşakkat, sıkıntı, yük altında olma

Zîr-bûr زِیرْ بُرْ
Yankesici, iki yüzlü

Zîr-bend زِیرْ بَنْد
Önlük, hayvan dengi, kamçı

Zîr-pâ زِیرِ پا
Boyun kösen, itaat eden, bac veren

Ziyanî *im* زِیانِی
Ziyan olma, zarara uğrama

Zîb *i* زِیبْ
Süs, ninet, güzellik

Zîbâ *s* زِیبا
Güzel, lâtif, yakışıklı

Zîbâî زِیبائِی
Güzellik

Zîbâ-hû *va* زِیباخُوْ
Güzel huylu

Zîb-âra *va* زِیبْ آرا
Süsleyen, bezeyen

Zîbâ-rû *va* زِیبارُوْ
Güzel yüzlü, dilber

Zîbâ-sirişt *va* زِیبا سِرِشْت
Mayası temiz, soyu güzel

Zîbed زِیبَدْ
Yaraşır, lâyıktır

Zeybak زَیْبَقْ
Cıva

Zeybak kerden زَیبَق کَرْدَنْ
Cıvalamak, yok etmek, bitirmek, öldürmek

Zîbger *bi* زِیبگَرْ
Süsleyen, bezeyen

Zîbendegî *im* زِیبَنْدَگِی
Liyakat, yaraşma, süsleme, bezeme

Zîbende *if* زِیبَنْدَه
Lâyık, güzel, süslenmiş, bezenmiş

Zîbîden *m* زِیبِیدَنْ
Yaraşmak, lâyık olmak, süslemek, bezemek

Ziyâde serî *im* زِیادَه سَری
Böbürlenme,

Ziyâde-talebî *im* زِیادَه طَلَبی
Aşırı isteyiş

Ziyâdegî *im* زِیادَه گی
Çokluk, fazlalık, kalabalık

Ziyâdî *im* زِیادی
Çokluk, ifrat, fazlalık

Ziyaret kerden زِیارَتْ کَردَن
Ziyaret etmek, gürüşmek

Ziyaretgâh *bi* زِیارَتْگاه
Ziyaret edilen kutsal yerler, büyüklerin kabirleri

Ziyan *i* زِیانْ
Ziyan, noksan, eksiklik, yaşayan

Ziyan-âver *va* زِیانْ آوَرْ
Ziyan verici, ziyan ettirici

Ziyan dâden *bm* زِیانْ دادَنْ
Ziyan vermek, eksiltmek

Ziyan-dîde *va* زِیانْ دیدَه
Ziyan görmüş

Ziyan-dâr زِیانْدارْ
Ziyan veren, zarara uğratan

Ziyan-kâr زِیانْکارْ
Ziyan işleyen, ziyan veren, işi bozan

Ziyan kerden زِیانْ کَردَنْ
Ziyan etmek

Ziyan keşîden زِیانْ کَشیدَن
Ziyan çekmek,

Ziyan yâften زِیانْ یافتَنْ
Ziyan bulmak

Zehre-şikûf زَهْرَه شِکافْ
Öd patlatan, pek korkunç

Zehî زَهی
Ne tuhaf, ne garip, ne yaman, aferin, ne güzel

Zî زی
Yön, taraf, tarz

Ziyâd *s* زِیادْ
Çok, ziyade, fazla

Ziyâd bâd! زِیادْ بادْ
Ziyade olsun, ziyade ola

Ziyâdter زِیادْ تَرْ
Daha çok, daha ziyade

Ziyadetî زِیادْ تی
Çokluk

Ziyâd şüden *bm* زِیادْ شُدَن
Çoğalmak

Ziyâd kerden زِیادْ کَردَنْ
Çoğaltmak, artırmak

Ziyâdegî زِیادَگی
Çokluk, kalabalık, fazlalık

Ziyâde *s* زِیادَه
Ziyade, çok, pek, artık

Ziyâde ezançî زِیادَه اَزْانچِه
...den çok, olmakla beraber

Ziyâde-cû زِیادَه جُو
Çok isteyen, tamahkâr, haris

Ziyâde-revî زِیادَه رَوی
Aşırı gitme aşırılık

Ziyâde-ser *va* زِیادَه سَرْ
Kendine çok güvenip işini başaramayan, beceremeyen

Ebced hesabında **Z** gibi yedi rakamına eşittir.

Jâj ژاژ
Ağzın çevresi, dikeni beyaz bir ot, palavra, saçma

Jâj-hâ *va* ژاژ خا
Saçmalayan, palavracı

Jâj-hal ژاژ خائی
Saçmalama, palavra atma

Jâj-hûr *va* ژاژ خور
Geviş getiren her hayvan, abuk sabuk söyleyen

Jâle *i* ژاله
Çig, şebnem, dolu

Jâle bâriden, ژاله باریدن
Dolu yağmak, çiğ düşmek

Janderm *f* ژاندرم
Jandarma

Jeden *m* ژدن
Çentmek, iğnelemek, delik deşik etmek

Jerf *s* ژرف
Derin, ince, ince fikir, imtihan, hendek

Jeng *i* ژنگ
Pas, küf, Ma i'nin kitabı

Jende *s* ژنده
Eski, yamalı,

Jengâr *i* ژنگار
Pas, küf

ژنگارزده ، ژنگارگرفته

Jengâr-zede - Jengâr-girifte
Paslanmış, küf tutmuş

Jenev ژنو
Cenevre

Zîn زین
Bundan, bundan dolayı

Zîn-pes زین پس
Bundan böyle, bundan sonra

Zîn-rû زین رو
Bu yüzden, bundan dolayı

Zîn-dest زین دست
Böyle, bu şekilde, bu tarzda

Zîn-miyan زین میان
Bu arada, bu sırada

Zînet dâden زینت دادن
Süslemek, bezemek

Zîn-sâz زین ساز ، زینگر
Zîn-ger
Eyerci, eyer yapan

Zîn hâr زینهار
Aman, sakın

Zînhâr-hâr زینهار خوار
Sözünü tutmayan, vaadini bozan

Zînhâr-hâh زینهار خواه
Aman dileyen sığınan

Zînhâr dâden زینهار دادن
Aman vermek, himaye etmek

Zînhâr-dâr زینهار دار
Aman veren, mühlet veren

Zîver زیور
Süs, ziynet

Fars alfabesinin 14. harfidir.

Zîr u bâlâ *bi* زیرو بالا
Aşağı ve yukarı, alt ve üst

Zîr u bâlâ güften زیرو بالا گفتن
Aşağı yukarı konuşmak, saçma sapan söylemek

Zîr u rû *bi* زیرو رو
İç ve dış. batın ve zahir, gizli ve aşikâr

Zîr u rû kerden *bm* زیرو رو کردن
İçini dışına çevirmek, karıştırmak, meczetmek

Zîr u zeber *va* زیرو زبر
Alt üst, perişan, esre ve üstün

Zîr u zeber şüden *bm* زیرو زبر شدن
Alt üst olmak

Zîr u zeber kerden *bm* زیرو زبر کردن
Alt üst etmek

Zîr u zeber güzâşten زیرو زبر گذاشتن
Yazıyı harekelemek, hareke koymak

(Ez zîr aşağıdan) **(Der zîr** aşağıda, yerin altında)

Zîrîn زیرین
En aşağı, en alt, aşağıya ait, cehennemlik

Zîst زیست
Yaşama, varlık, hayat

Zîsten زیستن
Yaşamak

Zîn زین
Eyer, kaltak

Zîn-besten *bm* زین بستن
Eyeri hayvanın sırtına koymak

Zîr-i pây keşiden زیر پای کشیدن
İkrar ettirmek, hile ve kurnazlıkla bir kimsenin ağzından söz almak

Zîr-i per giriften زیر پر گرفتن
Kanadının altına almak, kollamak

Zîr-pûş زیرپوش
Alta giyilen, iç çamaşır

Zîrter زیرتر
Daha aşağı, daha alt, daha altta

Zîr-i türâb زیر تراب
Toprağın altındaki anbar

Zîr-i hâk-süpürden زیر خاک سپردن
Toprağın altına vermek, gömmek

Zîr-dest زیردست
El altında olan kimse, emir alan kimse

Zîr-i zemîn زیر زمین
Yerin altı yerin altında yapılan bina ve sarnıç

Zîrek زیرک
Zeki, kavrayışlı, kurnaz

زیر کاسه نیم کاسه است

Zîr-i kâse nim kâse est
İşin içinde iş var

Zîrek-menîş زیرک منش
Firasetli, zeki

Zîreki زیرکی
Firaset, anlayışlılık

Sâat-ı zengi ساعَتِ زَنگی
Çalar saat

Sâat-ı şeni ساعَتِ شَنی
Kır saati

Sâat-i meçi ساعَتِ مَچی
Kol saati

Sâid-i simin ساعِدِ سیمین
Gümüş gibi lâtif ve beyaz kol

Sâğar ساغَر
Şarap kadehi

Sâğar zeden ساغَر زَدَن
Şarap içmek

Sâğar keşiden ساغَر کَشیدَن
Şarap kadehini meclistekilere sıra ile sunmak

Sâfut سافوت
Islık

Sâl سال
Yıl, sene, ömür, müddet

Sâlâr *i* سالار
Komutan, başbuğ

Sâl-âzma *va* سال آزما
Yaşlı, tecrübeli

Sal-ı şemsi سالِ شَمسی
Şemsi yıl

Sal-ı kameri سالِ قَمَری
Kameri yıl

Sâlâne سالانه
Yıllık, bir yıllık müddet içinde

Sâl ber *bi* سال بَر
Yıl aşırı meyve veren ağaç

Sâlhord-e *va* سالخوردە
Yaşlanmış, yıpranmış, yaşlı, eski

Sâz kerden *bm* ساز کَردَن
Başlamak, kurmak, düzmek

Sâzgâr *bi* ساز گار
Uyuşan, muvafık, uygun

Sâzgârî *im* ساز گاری
Uyuşma, uysallık, uygunluk

Sâzman *bi* سازمان
Kurum, meclis, hey'et

Sazman-ı Beynel mileli سازمانِ بَینَ المِلَلی
Birleşmiş milletler topluluğu

Sâzmend ساز مَند
Bezenmiş, süslenmiş hazırlanmış, düzgün

Sâzende *if* سازَندە
Çalgıcı, mutrip

Sâz u berg *bi* ساز و بَرگ
Pılı pırtı, silâh

Sâzîden *m* سازیدَن
Silâhlanmak, hazırlanmak, uyuşmak

Sâs ساس
Tahta biti

Sâat-ı cibi ساعَتِ جیبی
Cep saati

Sâat-i divarî ساعَتِ دیواری
Duvar saati

Sâat-ı zenane ساعتِ زَنانه
Kadınlara mahsus saat

Sâat-sâz *va* ساعَتساز
Saat yapan, saatçi

Sâat-i zengdâr ساعَتِ زَنگدار
Çalar saat

Sâhte *s* ساخته
Yapılmış, düzeltilmiş, uyuşmuş, uygun, kalp, sahte

Sâhtegî *im* ساختگی
Yapmacık, gayri tabi

Sâht u bâht ساخت و باخت
Birbirine uygun gelme, yaraşma

Sâhtman ساختمان
Yapı, Bina

Sâde *s* ساده
Sade karışıksız, düz, saf, tüysüz, nakışsız

Sâde dil *va* ساده دل
Gönlü saf, cahil, alık kimse

Sâde-rû *va* ساده رو
Genç, tüysüz

Sâde-şüden *bm* ساده شدن
Dizanteriye tutulmak

Sâde-levh *va* ساده لوح
Çabucak inanan kimse, kalbinde kin tutmayan

Sâr سار
Mekân, çokluk bildirir: Senksâr, Kûhsâr gibi

Sârbân *bi* ساربان
Deveci, deveyi yeden

Sâz ساز
Saz «Sahten» m. g.

Sâz zeden *bm* ساز زدن
Saz çalmak, çalgı çalmak

Sâz-zen *va* ساز زن
Saz çalan, çalgıcı

Sâziş *hs* سازش
Uyuşma, mutabakat, uygunluk

Jûlîden *m* ژولیدن
Karma karışık olmak, birbirine girmek, dağılmak

Julide *s* ژولیده
Karışık, kerışmış

Julîde-mûy ژولیده موی
Saçları karışmış *saçları dağınık*

Jiyan-Jeyan ژیان
Korkunç, öfkeli, sert, kükreyici, kükreyen

Fars alfabesinin 15. harfi ve Arap alfabesinin 12. harfidir. Ebced hesabında 60 rakamına eşittir.

Sâbık-ber în سابق بر این
Bundan önce, bundan evvel

Sâbun سابون
Sabun

Sâhirî *im* ساحری
Büyücülük

ساحلِ سَلامَت ، ساحلِ نَجات

Sâhil-i selâmet-Sâhil i necat سلامت ساحل
Emin yer

Sâht ساخت
Uyuşma, şekil, tertip, yapı, hile, düzen

Sâhten *m* ساختن
Yapmak, uyuşmak. düzeltmek, uymak, yaraşmak

Sebûk-hîz *va* سبک خیز
Erken kalkan tez uyanan

Sebûk-dâd *va* سبک داد
Borcu çabuk veren tecrübeli

Sebük-dâr *bi* سبکدار
Postacı, haberci

Sebük-dâşt *bi* سبکداشت
Kınama, başa kakma

Sebük-dest *va* سبکدست
Eli çabuk, iş beceren

Sebük dil *va* سبکدل
Mes'ut, mesrur

Sebük reftâr, Sebük-rev سبکرفتار، سبکرو
Çabuk yürüyen

Sebük-sâr *va* سبکسار
Değersiz, şapşal, hakir

Sebük-ser *va* سبکسر
Çekingen, içki içmekten vazgeçen, çekinen kimse

Sebük-sîr *va* سبکسیر
Çabuk doyan, razi, mes'ut, memnun

Sebük seyr *va* سبکسیر
Tez yürüyüşlü, çevik

Sebük-mizaç *va* سبکمزاج
Zayıf, aciz

Sebük-mağz *va* سبکمغز
Hafif beyinli, kuş beyinli, cahil

Sebû سبو
Desti

Sebûs=Sübûs سبوس
Kepek

Sebz-pâ *va* سبز پا
Ayağı uğursuz kimse

Sebz-pûş *va* سبز پوش
Yaprağı çok ağaç, servet sahibi, zahit

Sebz-hat *va* سبز خط
Genç, taze

Sebz-reng سبز رنگ
Yeşil renkli

Sebze *va* سبزه
Sebze, yeşeren, bitki

Sebze-zâr *bi* سبزه زار
Yeşillik, çemenlik, çayırlık

Sebzî *im* سبزی
Yeşile mensup, yeşillik, tazelik

Sebak bürden *bm* سبق بردن
Galip gelmek, ileri geçmek

Sebâk hân *va* سبق خوان
Ders okuyan

Sebka kerden سبق کردن
ileri geçmek
önü almak

Sebk *i* سبک
Tarz, hareket, usul, şekil

Sebük *s* سبک
Hafif, ağır olmayan çevik, çabuk, değersiz, derin olmayan

Sebük-bâr *va* سبکبار
Yüku hafif, kayıtsız vurdum duymaz

Sebük-tekîn سبکتکین
Gazneli Sultan Mahmut'un babası

Sâyebân سایبان
Gölgelik, çadır, şemsiye

Sâyirîn *s* سایرین
Başkaları, ötekiler

Sâyende *if* سایندہ
Ezen, sıvayan

Sâye *i* سایہ
Gölge, sığınak, himaye

Sâye efkenden سایہ افکندن
Gölge salmak, korumak, kollamak

Sâye-perver *va* سایہ پرور
Refah içinde yaşamış kimse, (gölgede beslenmiş)

(Besâye-i şûma) بسایۂ شما
Sizin sayenizde

Sâye-dâr *va* سایہ دار
Gölgesi olan herşey

Sâye-res *va* سایہ رس
Gölgede bitmiş meyve ve bitki

Sâîden سائیدن
Sâyiden
Ezmek, sürtmek, eğelemek parlatmak

Sebeb şûden سبب شدن
Sebep olmak

Sebet-Sebed *i* سبت، سبد
Sepet

Sebed-bâf *va* سبد باف
Sepet ören

Sebz سبز
Yeşil, taze

Sebz-baht *va* سبز بخت
Mes'ut, bahtiyar, yüzü ak

Sâl-dâr, سالدار، سالدیده
Sâl-dîde
Görgülü, tecrübeli, yaşlı

Salon *F* سالون
Salon

Sâlnâme *bi* سالنامه
Salname, takvim

Sâl-nûma *bi* سالنما
Yılın gün, hafta ve aylarını sayıp belirten, takvim

Sâl-ı nev سال نو
Yeni yıl

Sâlûs سالوس
Riyakar, dalkavuk yalancı sofu, mürai

Sâle ساله
Senelik, yıllık, ömür, yaş Düsâle - iki yıllık

Sâliyan-ı derâz سالیان دراز
Uzun yıllar

Sâliyane سالیانه
Yıllık suretiyle

Selyane-kerden سالیانه کردن
Senelik kontrat yapmak

Sâmân *i* سامان
Servet, ev, asude, refah

Santigram سانتیگرم
Santigram

Santîm سانتیم
Santim

Santimetr *f* سانتیمتر
Santimetre

Sansûr kerden سانسور کردن
Sansür etmek

Sây سای
«Sayiden» m. g.

Sıtâyiş *hs* ستايش
Medih, övme, övüş

Sıtâyışger *bi* ستايشگر
Öven, medheden

Sitebr *s* ستبر
Kalın, kaba

Siteden *m* ستدن
Almak

Sütürden *m* سترودن
Kazımak, traş etmek, yontmak

Sütürg *s* سترگ
Büyük. kocaman

Sütüre *i* سترده
Ustura

Sitem *i* ستم
Zulüm. cefa, eziyet

Sitem-âbâd *bi* ستم آباد
Zulüm üzerine kurulan, dünya

Sitem-endiş *av* ستم انديش
Zulum düşünen, zâlim

Sitem-perver ستم پرور
Zalim, zulmeden

Sıtem-hâne ستم خانه
Zulüm yurdu=Dünya

Sitem-dide *va* ستم ديده
Zulüm görmüş, zulme uğramış, mazlum

Sitem-resîde ستم رسيده
Zulme uğramış, mazlum

Sitem-zede ستم زده
Mazlum, zulme uğramış

Sitem-şerik *va* ستم شريك
Zulme ortak olan, zulme yardakçılık eden

Sipeh-büd *bi* سپهبد
Başbuğ, komutan, kumandan

Sipihr *i* سپهر
Cihan, alem, gök, zaman, devran

Sipihr-bend *bi* سپهر بند
Tılısım, sihirbazlık

Speh-sâlâr *bi* سپهسالار
Başbuğ, komutan

Sipid *s* سپيد
Ak, beyaz, belli, zahir

Sipidâb *bi* سپيداب
Üstübec

Sipid-pâ *va* سپيدپا
Ayağı uğurlu

Sipid-dest *va* سپيددست
Cömert, eli açık

Sipid-şüden *d* سپيد شدن
Ortaya çıkıvermek türemek

سپيد شدن چشم=[ديده]

Sipid-şüden-i ceşm-(dide) *iz*
Göze ak düşmek

Sipîde-dem *bi* سپيده دم
Sabahleyin, seher vakti, tan yeri ağarırken

Stâ-y ستای
"Situden" m g.

Sıtâden *m* ستادن
Almak

Sitâre ستاره
Yıldız

Sitâre şinas *va* ستاره شناس
Müneccim, astronomi ilmini bilen

Siper dârî *im* سِپَرْ داري
Himaye, koruma, sığınma

Süpürdegî *im* سُپُرْدگي
Ayak altında çiğnenme, ezilme, ısmarlama

Süpürden *m* سُپُرْدَن
Teslim etmek, emaneti geri vermek, emanet etmek, ısmarlamak, ayak altında çiğnemek, ezmek

Süpürde *s* سُپُرْدَه
Emanet, teslim edilmiş, ısmarlanmış şey

Siperî سِپَرِي
Sona ermiş, tükenmiş, bitmiş

Siperî şüden *bm* سِپَرِي شُدَن
Sona ermek, bitmek, tükenmek, ezilmek.

Sipes سِپَسْ
Sonra

Sipenc *i* سِپَنْج
İğreti ev, dünya, misafir, konuk

Sipenci *im* سِپَنْجي
Eğreti, Fâni

Sipend *i* سِپَنْد
Yüzerlik denilen tohum

Spendarmüz *bi* سِپَنْدارْمُذ
Şaubt ayı

Spendan *i* سِپَنْدان
Yüzerlik

Süpûhten *m* سُپُوخْتَن
Dürtmek, batırmak sokmak

Süpûz سُپُوز
"Süpuhten" m.g. dürten batıran

Sebîl *i* سَبِيلْ
Bıyık, yol, vakf, bedava

Sebîl kerden سَبِيلْ كَرْدَن
Hazırlamak, Allah yoluna vakfetmek, dağıtmak

Sipâr سِپارْ
«Süpürden» m. g.

Sipâriş *hs* سِپارِش
Ismarlama, teslim etme

Sipârende *if* سِپارَنْدَه
Ismarlayan, teslim eden, hain

Sipâs *i* سِپاس
Medih, övğü, şükür, dua

Sipâsî *im* سِپاسي
Dilenci, dilencilik

Sipanah *i* سِپاناخ
İspanak

Sipâh *i* سِپاهْ
Asker, ordu, çeri

Sipâhan *i* سِپاهانْ
İsfehan şehri

Sipâh dâr سِپاهْدارْ
Başbuğ, komutan

Sipâhî *in* سِپاهي
Ordu ve askere mensup, ordu, asker, süvari

Sipâhiyan *ç* سِپاهِيانْ
Askerler, süvariler

Seped *i* سَپَدْ
Sepet, zenbil

Siper *i* سِپَرْ
Kalkan, siper

سِپَرْ افگَنْدَن ـ • اَنْداخْتَنْ •

Siper efgenden
Silâhını atıp kaçmak, sığınmak

Sühan-dân *va* سُخَنْدَان
Söz bilen, şair

سُخَنْ دَرِينْ نِيسْت
Sühan derin nist
Buna diyecek yok

Sühan-sâz *va* سُخَنْسَاز
Söz düzen, şair

Suhan-râni *va* سُخَنْرَانِي
Nutuk çekme

Sühan-senc سُخَنْ سَنْج
Söz tartan düşünerek söz söyleyen

Sühan-şinâs *va* سُخَنْ شِنَاسْ
Söz bilen

Sühan-şinev *va* سُخَنْ شِنَوْ
Söz dinleyen

Sühan-şenîden سُخَنْ شَنِيدَن
Söz dinlemek

Sühan-ı kûtah سُخَنِ كُوتَاهْ
Kısa söz, hülâsa

Sühan-güster سُخَنْ گُسْتَر
Söz yayan

Sühan-gû *va* سُخَنْ گُو
Söz söyleyen

Suhan-ı nâgüvâr سُخَنِ نَاگُوَارْ
Tatsız söz, hazm edilmeyecek söz

Sühanver *bi* سُخَنْوَرْ
Edip, şair

Sedâ صَدَا
Sada, yankı

Ser *i* سَر
Baş, başkan

Serâb *i* سَرَابْ
Serâb, ılgım

Serâpâ سَرَاپَا
Baştan ayağa, büsbütün

Sâhtî *im* سَخْتِي
Güçlük, sıkıntı, şiddet

Sahtî keşîden سَخْتِي كَشِيدَنْ
Sıkıntı çekmek

Sahtiyan سَخْتِيَانْ
Sahtiyan

Suhra سُخْرَه
Angarya, ücretsiz iş zoraki iş görme

Sühan *i* سُخَنْ
Söz, kelâm

Sühan-âra *va* سُخَنْ آرَا
Güzel söz söyleyen

Sühan-âferin سُخَنْ آفَرِينْ
Söz icadeden güzel konuşan

سُخَنْ از پَرده گفتَن
Sühan ez perde güften
Kinayeli söz söylemek

Sühan-ı bikr سُخَنْ بِكْرْ
Kimsenin söyleyemediği manâlı güzel söz

Sühan-i bî mağz سُخَنِ بِي مَغْز
Özsüz söz, saçma ve manâsız söz

Sühan-perdâz *va* سُخَنْ پَرْدَازْ
Söz düzen, şair

Sühan-perver *va* سُخَنْ پَرْوَرْ
Söz besleyen, şair edip

Sühan-peyvend سُخَنْ پَيْوَنْد
Söz ulaştıran, ulayan, şair

Sühan-çîn *va* سُخَنْ چِينْ
Söz derleyen iftiracı

Sühan-çînî *im* سُخَنْ چِينِي
Koğuculuk, söz taşıma

Sütûh *s* ستوه
Aciz, bıkkın, bezgin

Sütûh-âmeden ستوه آمدن
Bıkmak, bezmek

Setî *i* ستی
Edepli ve hayalı kadın

Sitîz-e *i* ستیزه
İnat, kavga, kıskançlık

Sitîze-cû *va* ستیزه جو
Kavgacı

Sitîzîden *m* ستیزیدن
İnat etmek, kafa tutmak, karşı koymak

Secde kerden سجده کردن
Secde etmek

Secdegâh *bi* سجده گاه
İbadet yeri
secde edilen yer

Sihir-bâz سحرباز
Büyücü, sihirbaz

Saht *s* سخت
Katı, şiddetli, pek, sıkı, muhkem, müşkil

Saht-bazu *va* سخت بازو
Kolu kuvvetli, güçlü

Sâht-can سخت جان
Canı pek,
kolay kolay ölmeyen

Sâht-dil *va* سخت دل
Katı yürekli
şefkatsiz

Sâht-güften *bm* سخت گفتن
Bir kimseye ağır söz söylemek

Sâht-mağz سخت مغز
Beyni katı,
söz dinlemez

Sitem-şiken *va* ستم شکن
Adil, zulme mani olan

Sitem-kâr *va* ستمکار
Zulüm işleyen, zalim

Sitem kerden ستم کردن
Zulmetmek

Sitem-keş *va* ستمکش
Zulüm çeken, mazlum

Sitem-keşîde *va* ستم کشیده
Mazlum, mihnet görmüş

Sitem-kîş *va* ستم کیش
Zalim tabiatlı, zalim

Sitemgâr
Sitemger *va* ستمگار، ستمگر
Zalim, mürüvvetsiz

Sitenbe *s* ستنبه
Kaba, çirkin, kâbûs

Sütû *i* ستو
Kalp paru, bir çeşit çalgı, tar

Sütûdegî ستودگی
Övme, makbul olma

Sütûden *m* ستودن
Övmek, medhetmek

Sütûde ستوده
Öğülmüş, makbul

Sütûde-sıfat ستوده صفات
İyi ahlaklı
beğenilmiş kişi

Sütur *i* ستور
Binit, dört ayaklı hayvan

Sütûrdan *bi* ستوردان
Tavla, ahır, seyis

Sütûn *i* ستون
Direk

سَرْ پِيچِيدَن ، سَرْ تَافتَنْ

Ser pîçîden = Ser tâften
Baş çevirmek, yüzçevirmek, itaatsızlık etmek

Ser tâ pâ *s* سَرْ تَا پَا
Başten aşağı, tamamen

Ser tâ dûm *s* سَرْ تَا دُمْ
Baştan aşağı

Ser tâ ser سَرْ تَا سَرْ ، سَرْ تَسَرْ
Ser te ser
Baştan başa

Ser tâ kadem سَرْ تَا قَدَمْ
Baştan aşağı, tamamen

Ser-terâş *bi* سَرْ تَرَاش
Baş berber, berber

Ser-trâşî *im* سَرْ تَرَاشِي
Berberlik

Seret sebz bâd سَرَتْ سَبْز بَادْ
Ömrün uzun olsun

Seret-gerdem سَرَتْ گَرْدَم
Başına dolanayım, kurbanım olayım

Ser-tîz *va* سَرْ تِيزْ
Keskin uçlu

Sertîğ *bi* سَرْ تِيغْ
Kılıcın ucu, dağın tepesi

Ser cüft kerden سَرْ جُفْت كَرْدَن
Baş başa vermek

Ser-ceng *bi* سَرْ جَنگْ
Başbuğ

Ser-i ceng dâşten سَرِ جَنگْ دَاشْتَنْ
Bahane aramak, savaş ve kavga istemek

Ser-beste *va* سَرْ بَسْتَه
Gizli, örtülü, kapalı

Ser-bestî *im* سَرْ بَسْتِي
Hürriyet

Ser be ser *va* سَرْ بَسَرْ
Baştan başa

Ser-bekef *va* سَرْ بَكَفْ
Başı avucunda, kelle koltukta

Ser-bülend *va* سَرْ بُلَنْد
Başı yüksek, şeref ve şan sahibi

Ser-baha *bi* سَرْ بَهَا
Baş bahası, diyet

Ser-beheva *va* سَرْ بَهَوَا
Başı havada, mağrur, kibirli

Ser-i pâ zeden سَرِ پَا زَدَنْ
Ayak ucu ile itmek, tekmelemek

Ser-i pâ nişesten سَرِ پَا نِشَسْتَنْ
Ayakları üzerinde çömelmek

Ser-perest *bi* سَرْ پَرَسْت
Hizmetçi, hastabakıcı

Ser-perestî *im* سَرْ پَرَسْتِي
Hizmetçilik, hastabakıcılık

Ser-pençe *bi* سَرْ پَنجَه
El parmaklarının ucu, pençe

Ser-pûş *bi* سَرْ پُوش
Baş örtüsü, testi ve küp gibi şeylerin kapağı

Ser-pûşîde *va* سَرْ پُوشِيدَه
Gizli, saklı

Ser-bârî *im* سَرْبارِي
Yük üstüne yük olma

Ser-bahten *bm* سَرْباختَن

Baş vermek, başı feda etmek

Ser-bâz *bi* سَرْباز

Başı feda eden. piyade askeri

Ser-baz hâne *bi* سَرْباز خانه
Kışla

Ser bâz zeden سَرْباز زَدَن
Yüz çevirmek,
baş çevirmek, uzaklaşmak

Ser bâz kerden سَرْباز كَردَن
Herhangi birşeyin
başını açmak, (kūp, çıban,
yara) gibi

Serbaz-keşîk سَرْباز كَشيك
Nöbetçi asker

Ser ber âverden سَرْ بَرْ آوَرْدَن

Başını yukarı kaldırmak

Ser ber tâften سَرْبَرْ تافتَن
Yüz çevirmek,
geri dönmek, kaçmak

Ser ber zeden سَرْبَرْ زَدَن
Baş kaldırmak,
isyan etmek, nebatın yerden
fışkırması

Ser ber giriften سَرْبَرْ گِرِفتَن
Uykudan uyanmak
başını kaldırmak

Ser ber nihâden سَرْبَرْ نِهادَن

Susmak, başı önüne eğmek

Ser bürîden *bm* سَرْ بُرِيدَن

Baş uçurmak, baş kesmek

Serâ-ser *va*
Baştan başa

Sera perde *bi*
Padişah çadırı

Serâsime *i. s*
Şaşkın, alıklaşmış

Serâzir *bi*
Yokuş aşağı, baş aşağı

Ser-âğaz *bi*
Başlangıç

Seraşîb
Yokuş aşağı, iniş

Ser-efrâz *va*
Başını yukarı tutan,
kibirli, şanlı, cesûr

Surag *i*
Haber, işâret, anket

Surag giriften
Haber almak

Ser efşânden
Başını sallamak,
başı feda etmek

Ser-âmed
Başta gelen, seçkin

Serencâm *bi*

İşin sonu, akibet, sonuç

Ser-endâz
Baş örtüsü

Ser-âhenk *bi*
Öncü

Ser-engüşt *bi*
Parmak ucu

Sürb
Kurşun

Serbâr
Yük üstüne yük olan

Ser sengîn bûden *bm* سَرْ سَنگِينْ بُودَنْ
Kafası şişmek, kafa kazan gibi olmak

سَرِ شاخْ شُدَنْ با كَسِي

Ser-i şah şüden bâ keşi
Bir kimse ile bir dalda bulunmak, kavga etmek, itişmek

Ser-şâr سَرْ شارْ
Taşkın, fazla dolu, şad, hoş

Ser-şeb *bi* سَرْ شَبْ
Gecenin başlangıcı

Ser-şebî *im* سَرْ شَبِي
Gecenin başlangıcında misafir kabul etme

Sirişt *i* سِرِشْت
Huy, tabiat, yaradılış maya, kalıp, idrak, tıynet

Sirişk *i* سِرِشْك
Göz yaşı, damla

Sirişk bâr سِرِشْك بارْ
Göz yaşı döken ve yağdıran

Sirişk bârîden سِرِشْك باريدَنْ
göz yaşı dökmek

سِرِشْكِ تَلخْ ، سِرِشْكِ شُورْ

Sirişk-i telh = Sirişk-i şor
Acı göz yaşı

Ser-şikeste سَرْ شِكَسْتَه
Başı düşkün, başı yerde, adı kötüye çıkmış kimse, başı yarılmış

Ser-şikestegî سَرْ شِكَسْتَگِي
Adı kötüye çıkma, şerefini kaybetme

Ser reften *bm* سَرْ رَفْتَنْ
Sona ermek, taşmak

Ser refte *di* سَرْ رَفْتَه
İnsanın alın yazısı başa gelen

Ser-zeden *bm* سَرْ زَدَنْ
Başa kakmak, kınamak, türemek, baş vurmak, kelleyi uçurmak

Ser-zede *va* سَرْ زَدَه
Zuhur etmiş, kınanmış boynu vurulmuş

Ser-zemîn سَرْ زَمِينْ
Ülke, diyar, vatan

Ser-zeniş *bi* سَرْ زَنِشْ
Başa kakma, kınama

Serzeniş kerden سَرْ زَنِشْ كَرْدَنْ
Başa kakmak, kınamak

Ser-sâm *bi* سَرْ سامْ
Baş ağrısı, baygınlık çıldırma, beyin hastalığı

Ser-sebz *va* سَرْ سَبْز
Yemyeşil, taptaze

Ser-saht *va* سَرْ سَخْت
Katı başlı, inatçı, dik kafalı

Ser-sahtî kerden سَرْ سَخْتِي كَرْدَنْ
İnat etmek, dik kafalılık yapmak

Serserî سَرْ سَرِي
Serseri, düşüncesizlik budala âvâre

Ser selâmetî سَرْ سَلامَتِي
Baş sağlığı

Ser-selâmeti dâden سَرْ سَلامَتِي دادَنْ
Baş sağlığı dilemek başın sağ olsun demek

Serd سَرْد
Soğuk

Serdâb-e سَرْداب ـه
Serin izbe, ölü mahzeni

Ser-dâden *bm* سَرْ دادَن
Meydana çıkmak, zuhur etmek

Ser-dâr *va* سَرْدار
Başbuğ, komutan

Ser-debîr *bi* سَرْ دَبير
Baş muharrir

Ser-dest *bi* سَرِ دَسْت
Alel hesap verilen para

Ser-desti *im* سَرْ دَسْتي
Derhal, hemen, gecikmeksizin

Ser-rast سَرْ راسْت
Dosdoğru, tastamam

Ser-dûş *bi* سَرْ دوش
Apolet

Ser-i rahi سَرِ راهي
Sokağa bırakılan yeni doğmuş çocuk. Yola çıkıldığında verilen sadaka

Ser-i resen yâften سَرِ رَسَن يافتَن
İpin ucunu bulmak, işi anlamak

Ser-resid *bi* سَرْ رسيد
Senet ve borçun ödeneceği gün

Ser-rişte *bi* سَرْ رشته
İp ucu

سَرْ رشته از دست رفتَن

Ser-rişte ez dest reften
İpin ucu elden gitmek, duruma hakim olamamak, şaşırmak

Ser-cûş *bi* سَرْ جوش
Tencereden taşan, ağzından havuza su dökülen delik taş

Ser-i çâh *iz* سَرِ چاه
Kuyunun başı, kuyunun ağzı

Ser-çeşme *bi* سَرْ چشمه
Pınarbaşı, suyun çıktığı yer

Ser-çin *va* سَرْ چين
Seçkin, güzide, çiçek demeti

Ser-had *bi* سَرْحد
Sınır boyu

Sürh *s* سُرْخ
Kırmızı, al

Sürhab *bi* سُرْخاب
Allık

Sürhçe **Sürhak** سُرْخچه ، سُرْخَك
Kızamık

Ser-i har *bi* سَرِ خَر
Engel, bir toplantıda bulunması istenmeyen kimse

Ser-hân *bi* سَرْ خوان
Okuyucu başı, zâkir başı

Ser-hanî *im* سَرْ خوانِي
Ilânendeliğin başlangıcı, teğanni, alay, istihza

سَرِ خود گرفتَن ، سَرِ خويش گرفتَن

Ser-i hod giriften
Ser-i hiş giriften
Başını alıp gitmek, başının çaresine bakmak

Ser-hoş şûden سَرْ خوش شُدَن
Sarhoş olmak

Serma-rîze *bi* سَرْما رِيزَه
Dolu ve kar karışımı yağış
Soğuğun çalıp döktüğü

Serma-zedegî سَرْما زَدَگِی
Soğuk çalma, üşüklük

Serma-zeden *bm* سَرْما زَدَن
Soğuk vurmak,
soğuktan kavrulmak

Serma-zede *va* سَرْمازَدَه
Soğuk çalmış, üşük

Ser-i mahî *im* سَرِ ماهِی
Aybaşı, aylık ücret

Sermâye *bi* سَرْمایه
Sermaye, sabit gelir

Sermâye-dâr سَرْمایه دارْ
Sermaye sahibi, zengin

Sermâye-dârî سَرْمایه داری
Zenginlik,
sermaye sahibi olma

Sermed سَرْمَدْ
Ebedi, dâim, Bâki

Sermedî سَرْمَدِی
Ebedi olma, daimî

Sermeşk *bi* سَرْمَشْق
Örnek, örnek olarak
sahifenin başına yazılan
güzel yazı

Sürme T سُرْمه
Sürmè

Sürme-keş *va* سُرْمَه كَشْ
Göze sürme çeken

Surna *i* سُرْنا
Zurna

Ser-nâme سَرْنامَه
Ünvan, mektup ve
kitap başlığı

Ser-gerda *bi* سَرْ گَرْدا
Baş dönmesi

Ser-gerdan *va* سَرْ گَرْدانْ
Başı dönücü,
şaşkın, hayran

Ser-girifte *va* سَرْ گِرِفْتَه
Öfkeli, başı ağrıyan, söven

Ser-germ *ta* سَرْ گَرْم
Eğlenceye dalmış, meşgul

Ser-germî *im* سَرْ گَرْمِی
Eğlence

Ser-gürûh سَرْ گُرُوه
Topluluğun başkanı, işçi başı

Ser-güzîn *va* سَرْ گُزِينْ
Seçilerek alınan şey

Ser-geşte *va* سَرْ گَشْتَه
Başı dönmüş,
şaşkın, alıklaşmış

Ser-gîcîş
Ser-gîce سَرْ گِيجِش ، سَرْ گِيجَه
Baş dönmesi

Sergin سَرْ گِينْ
Gübre, fışkı

Sergin-gerdan سَرْ گِينْ گَرْدانْ
Bok böceği

Ser leşger *li* سَرْ لَشْگَرْ
Komutan, kumandan

Serma *i* سَرْما
Kış, kış mevsimi Soğuk

Serma hordegî سَرْماخُوْرْدَگِی
Soğuk alma

Serma horden سَرْما خُوْرْدَن
Soğuk almak, üşütmek

Serma-horde سَرْما خُوْرْدَه
Soğuk çalmış, donmuş şey

Sürk *i* سُرْك
Kızamık

Ser-kâr *va* سَرْكَارْ
Efendi, patron, işe komuta eden, müfettiş, delege

Ser-kerden *bm* سَرْ كَرْدَنْ
Yapmak, sonuçlandımak

Ser-kerde *va* سَرْ كَرْدَهْ
Ele başı

Ser-i kesi horden سَرِ كَسِى خُورْدَنْ
Birisinin başını yemek

Ser-keş *va* سَرْ كَشْ
Baş çeken inatçı, dik kafalı

Ser-keşiden *bm* سَرْ كَشِيدَنْ
Baş çekmek, baş kaldırmak, karşı koymak

Ser-keşî *im* سَرْ كَشِى
İnat, karşı koyma, isyan

Serkeşî kerden سَرْ كَشِى كَرْدَنْ
Baş kaldırmak, karşı komak

Sirken gübin سِرْكَنْگُبِينْ
Sirke ve bal karışımı şerbet

Serkûbî *im* سَرْ كُوبِى
zor kullanma
zor kullarak yatıştırma

Sirke سِرْكَهْ
Sirke

Ser güzeşt *bi* سَرْگُذَشْتْ
Sergüzeşt, baştan geçen şey, vak'a, hâdise

Ser-girân *va* سَرْ گِرَانْ
Onurlu, mütekebbir, Başı ağrıyan, öfkeli

Ser-şiken *vv* سَرْشِكَنْ
Baş kıran her şey, kârı masrafına değmeyen şey

Ser-şümâr *va* سَرْ شُمَارْ
Nüfus sayımı yapan

Ser-şümâri *im* سَرْ شُمَارِى
Nüfus sayımı yapma

Ser-şinas سَرْ شِنَاسْ
Tanınan, belli başlı kimse

Ser-şu *bi* سَرْ شُو
Baş yıkanan şey, berber

Ser-şîr *bi* سَرْ شِيرْ
Südün yüzündeki kaymak

Ser-i şîr âverden سَرِ شِيرْ آوَرْدَنْ
Aslan başı getirmek, şaşılacak bir iş yapmak

Ser-sefha *bi* سَرْ صَفْحَهْ
Sahife başı

Ser-tas *va* سَرْ طَاسْ
Dazlak kafalı

Ser-i tas nişesten سَرِ طَاسْ نِشَسْتَنْ
Fal açmak için tasa bakmak

Ser-gavga *bi* سَرْ غَوْغَا
Kavgacı başı

Ser-ferâz *va* سَرْ فَرَازْ
Şanlı, mağrur

Ser-fürû *va* سَرْ فُرُو
Başı aşağıda, uysal, itaatkâr

Sürfe *i* سُرْفَهْ
Öksürük

Sür-fiden *m* سُرْفِيدَنْ
Öksürmek

Süst-bâzû *va* سُسْت بازُو
Kolu gevşek, gücü az kimse

Süst-baht *va* سُسْت بَخْت
Bahtı kevşek, şansı olmayan kimse

Süst-bînaî *im* سُسْت بِيناِي
Gevşek görüşlülük

Süst-pey *va* سُسْت پَى
Yavaş yürüyen, hımbıl, tembel

Süst-peyman سُسْت پَيمان
Vaadi gevşek, sözünde durmayan

Süst-peymanî سُسْت پَيمانى
Ahde vefasızlık, vaadinde duramama

Süst-hân *va* سُسْت خوان
Okumada kalın kafalı, okumaya aklı yatmayan

Süst rây *va* سُسْت راىْ
Gevşek görüşlü

Süst-reg *va* سُسْت رَگْ
Gevşek damarlı, uyuntu

Süst-rîş *va* سُسْت رِيش
Ahmak, budala

Süst-mihr *va* سُسْت مِهْر
Sevgisi ve şefkati az olan kimse

Süstî *im* سُسْتِى
Gevşeklik, çiftleşmede acizlik

Süsti-i a'sâb سُسْتِىْ اَعْصاب
Sinir gevşekliği ve bozukluğu

Süstî-i kemer سُسْتِىْ كَمَر
Bel gevşekliği çiftleşememe

Sirîş *i* سِرِيش
Çiriş

Sirîşm سِرِيشْم
Tutkal

Sirîşîden *m* سِرِيشِيدَنْ
Yoğurmak, hamur yapmak, karmak

Sürîn *i* سُرِينْ
Kış, kalça, oturak yeri

Sürîn efkenden سُرِينْ اَفْكَنْدَنْ
Buğdaş kurmak kış yaymak

Sürîn-gâh *bi* سُرِينْگاه
Oturulan yer, padişah tahtı

Sezâ *i* سَزا
Ceza ve mükâfat, yaraşık lâyık

Sezâvâr *s* سَزاوار
Layık, yaraşık

Sezâvârî *im* سَزاوارِى
Liyakat, lâyık olma kabiliyyet

Sezâvâr bûden سَزاوار بُودَنْ
Yaraşmak, lâyık olmak

Sezed سَزَدْ
Yaraşır, lâyıktır

Sezîden *m* سَزِيدَنْ
Yaraşmak lâyık olmak

Sağrî *i* سَغْرِى
Hayvanın kış tarafındaki etlice ve dolgun yer

Süst *s* سُسْت
Gevşek, zayıf, tembel

Süst endâm سُسْت اَندام
Takatsiz, eşi ile birleşmeyen kimse

Sürûden *m* سُرُودَن
Şarkı söylemek, şiir okumak

Server *bi* سَرْوَر
Başkan, başta gelen سَرْوَد

Serverî *im* سَرْوَرِی
Başbuğluk, reislik

Serv-kamet *va* سَرْو قَامَتْ
Selvi boylu

Ser u kâr *bi* سَرُوکَارْ
İş güç, ilgi

Servistan *bi* سَرْوِسْتَانْ
Selvilerin bulunduğu yer, selvilik

Ser-u sâmân سَرُو سَامَانْ
Hayata gereklieşya, servet

Serv-nâz سَرْوْنَازْ
Yeni bitmiş selvi pek dilber

Sürûş *i* سُرُوشْ
Melek, ferişte

Sere *i* سَرَه
Geçer akça, halis altın

Sere-merd *bi* سَرَه مَرْد
İyi kalpli, iyilik sever iş becerir kimse

Ser-i vakt سَرِ وَقْتْ
Münasip zaman fırsat zamanı, tam vaktinde

Serheng *bi* سَرْهَنگ
Başbuğ, çeri başı, yiğit bahadır, müdür, vekil, kaptan, cavuş

Sırrî *i* سِرِّی
Gizli saklıca

Serîr *i* سَرِیرْ
Taht, uyku yeri, koltuk

Ser-nügûn *va* سَرْنِگُونْ
Baş aşağı, ters

Ser-nügûn şuden سَرْنِگُونْ شُدَن
Baş aşağı gelmek devrilmek

Surnaçi سُرْنَاچِی ، سُرْنَازَنْ
Surna-zen
Zurnacı, Zurna çalan

Ser-nihâden *bm* سَرْ نِهَادَنْ
Baş komak, selâm vermek

Ser-nüvişt سَرْنُوشْت
Alın yazısı, mukadderat

Ser-i ney *iz* سَرِ نَیْ
Ney başlığı, başpare

Serv *i* سَرْو
Selvi

Serv-i âzâd *si* سَرْوِ آزَادْ
Düzgün ve daima yeşil bir selvi çeşidi

Serv-endâm *va* سَرْو اَنْدَامْ
Selvi boylu

Serv-i bülend سَرْوِ بُلَنْد
Uzun selvi, selvi boylu dilber

Serv-i hırâmân سَرْوِ خِرَامَانْ
Salınarak yürüyen dilber

Sürûd *i* سُرُودْ
Nağme, şarkı, şiir

Sürûd-sera سُرُودْ سَرَا
şarkı söyleyen

Sürûd güften سُرُودْ گُفْتَنْ
Sarkı söylemek, şiir okumak

Sürûd-gûy *va* سُرُودْ گُوی
Sarkı söyleyen

Sakat-furûşan سَقَطْ فُرُوشَان
Modası geçmiş mazmunları söyleyen şair

Sakf *i* سَقْف
Tavan, evin üstü

Sikâl *i* سِكَالْ
Düşünce, fikir, tasarı
Bed-sikâl
kötü düşünceli

Sikâlîden *m* سِكَالِيدَنْ
Düşünmek. tasarlamak, sanmak

Sikender سِكَنْدَرْ
Meşhur Kıral İskender

سِكَنْدَرِي خُورْدَنْ

Sikenderî horden *bm*
Kapaklanmak, tepe taklak düşmek

Sekû سَكُو
Seki

Sükûnet-dâşten سُكُونَتْ دَاشْتَنْ
Barınmak, ikâmet etmek

Sükûnet-dîh سُكُونَتْ دِهْ
Huzur verici, huzur ve rahat veren

Sikkehâne *bi* سِكَّه خَانَه
Darphane, para basılan yer

Sikke-dâr *ba* سِكَّه دَارْ
Paraya sikke basan, padişah, sikkelenmiş para

Sikke-dürüst سِكَّه دُرُسْت
Doğru davranışlı içi dışı bir kimse

Sikke-dürüstî سِكَّه دُرُسْتِي
Doğruluk, sadakat

Sifsar *i* سِفْسَارْ
Simsar, dellâl

Süfle *i* سُفْلَه
Sefil, bayağı kimse

Süflegân *ç* سُفْلَگَانْ
Sefiller, bayağı ve adi kişiler

Süflegî *im* سُفْلَگِي
Sefillik, bayağılık

Süfle-perver *va* سُفْلَه پَرْوَرْ
Fena kişileri besleyen

Süfle-hû *va* سُفْلَه خُو
Bayağı huylu, alçakhuylu

Süfle-tab' *va* سُفْلَه طَبْع
Bayağı tabiatlı

Süflîden *m* سُفْلِيدَنْ
Öksürmek, tıksırmak

Sifendârmüz *bi* سِفَنْدَارْ مُذْ
Şubat

Sefid *s* سَفِيدْ
Ak, beyaz

Sefîd kerden سَفِيدْ كَرْدَنْ
Ağartmak

Sokrat سُقْرَاطْ
Milâttan 468 yıl önce doğmuş olan ve 339 yılında zehirle öldürülen meşhur Yunan filozafu

Sakat güften سَقَطْ گُفْتَنْ
Kötü söylemek, söğmek

Sakat şüden سَقَطْ شُدَنْ
Yavrunun vakitsiz olarak anasından düşmesi

Sakat-çîn *va* سَقَطْ چِينْ
Eskileri deşiren

Sakat-furûş *oa* سَقَطْ فُرُوشْ
Eski püskü şeyler satan

Sefteh سَفْتَه
Seftah

Süfte *s* سُفْتَه
Delinmiş inci veya mercan

Nâsüfte نَاسُفْتَه
Delinmemiş,
erkek görmemiş, bâkire

Süfte-gûş *bi* سُفْتَه گُوش
Kulağı delinmiş, kul, köle

Sefer-i derya سَفَر دَرْيَا
Deniz yolculuğu

Sufra سُفْرَه
Sofra

Sefer kerden سَفَر كَرْدَن
Seyahat etmek

Sufra-nihaden سُفْره نِهَادَن
Sofra kurmak, misafir veya halka yemekyedirmek

Sefer nâme *bi* سَفَر نَامَه
Seyahat veya savaşı
etraflı yazan kitap

Sufraçi *bi* سُفْره چِي
Sofracı

Sufra berçiden سُفْره بَرْچِيدَن
Sofrayı toplamak

Sufra-çin سُفْره چِين
Sofrayı kuran ve toplayan

Sufra güsterden سُفْره گُسْتَرْدَن
Sofra döşemek

Sufra-nişin سُفْره نِشِين
Sofraya oturmuş kimse

Seferî *im* سَفَرِي
Yol hazırlığı,
yolculuk hazırlığı, yolculukla
ilgili olan herşey

Seşenbe *bi* سَشَنْبَه
Salı

Satr bendî *im* سَطْر بَنْدِي
Satır dizme,
yazı dizme

Sütrlâb سُطُرْلَاب
Usturlap,
güneş terazisi

Saâdet-i câvîd سَعَادَتِ جَاوِيد
Ebedi saadet

Saâdethâne *bi* سَعَادَتْخَانَه
Padişah sarayı

Saâdet-makrûn سَعَادَتْ مَقْرُون
Saadete ermiş
bahtlı, ikballi

Saâdet-mend *va* سَعَادَتْمَنْد
Mesut bahtiyar

Sâdî سَعْدِي
Gülistanı yazan
meşhur İran şair ve hakimi
691 tarihinde vefat etmiştir.

Sefarethâne *bi* سَفَارَتْخَانَه
Sefarethane

Sefaret-i kübra سَفَارَتِ كُبْرَى
Büyük elçilik

Sıfariş *hs* سِفَارِشْ
Sipariş, tavsiye

Sifarişî *in* سِفَارِشِي
Ismarlanmış olan

Sifâl-e سِفَال-ه
Toprak kab

Sıfalîn *in* سِفَالِينْ
topraktan yapılmış sırça

Süftger *bi* سُفْتَگَر
İnci ve mercan delen kimse

Süften *m* سُفْتَن
Delmek

Silâh-sâz *va* سِلاحْسازْ
Silâh yapan

Silâhşor سِلاحْشورْ
Savaşçı, savaş atlarını terbiye eden

Silâhî *in* سِلاحِي
Silâh yapan ve kullanan, savaş eri

Selâm سَلامْ
Selâm

Selâmet bûden سَلامَتْ بُودَنْ
Sıhhatte olmak, sağ ve esen olmak

Selâm dâden سَلامْ دادَنْ
Seläm vermek

سَلامْ گُفتَنْ ، سَلامْ كَرْدَنْ

Selâm güften = Selâm kerden
Selâm vermek, esenlik dilemek, selâm yollamak

Vesselâm وَالسَّلامْ
Sona erdi bitti tamam

Selâmâne سَلامانَه
Büyük bir kimseye verilen hediye

Selâmet-rev *va* سَلامَتْرَوْ
İtidal ile hareket eden

Selâmet-revî سَلامَتْ رَوِي
İtidâl ve iktisatla hareket etme, az harcama

Selâmet-kûçe سَلامَتْ كُوچَه
Siper, askeri istihkam

Selâmetî *im* سَلامَتِي
Afiyet, sıhhat, (**be selâmet-î işuma**) Şerefinize!.

Seg-i-mâhî سَگِ ماهِي
Köpek balığı

Sikencebîn سِكَنْجَبِينْ
Sirke ile baldan meydana gelen şerbet

Sengçe سَگَنْچَه
Kuzu dişi ve dolu

Seg-i hâr سَگِ هارْ
Kudurmuş köpek

Segî سَگِي
köpeklik, köpeğe mensup

Segî kerden سَگِي كَرْدَنْ
Köpeklik yapmak, zulmetmak

Sel سَلْ
Sal denilen kayık

Silâh سِلاحْ
Silâh

Silâh-ı âteşî سِلاحْ آتَشِي
Ateşli silâhlar

Silâh-berdar سِلاحْ بَرْدارْ
Silâh tutan

Silâh-beste سِلاحْ بَسْتَه
Zırh giyinmiş kimse

Silâh-bend سِلاحْ بَنْدْ
Silâhlanmış, savaşa hazır kimse

Silâh-pûş *va* سِلاحْ پُوشْ
Silâhlanmış, kimse

Silâh püşîden سِلاحْ پُوشِيدَنْ
Silâhlanmak

Silâh hâne *bi* سِلاحْ خانَه
Cephane, silâh deposu, silâh yapılan yer

Silâh-dâr سِلاحْدارْ
Silâhlı

Segaî *im* سَگانِی
Köpeklerin çiftleşmesi

Seg-beççe سَگ بَچَه
Köpek eniği, köpek yavrusu

Seg-peder سَگ پِدَر
Köpoğlusu

Seg-i tâzî سَگِ تازِی
Av köpeği, talim görmüş köpek

Seg-tule سَگ تُولَه
Köpek sıpası

Seg-can سَگ جانْ
İt canlı, kinci, kindar

Seg ciger سَگ جِگَرْ
Köpek yürekli, merhametsiz, canı pek

Seg-çehre سَگ چِهْرَه
Köpek suratlı, asık ve sevimsiz yüzlü

Seg-dil سَگ دِلْ
Köpek yürekli

Seg-dev سَگْدَوْ
İt gibi faydasız koşup gezen kimse

Seg-i divâne *sı* سَگِ دِيوانَه
Kudurmuş köpek

Seg-sâr سَگسارْ
Köpek gibi, mala düşkün, aylakçı

Seg-i kist ?. سَگِ كِيست
Kimin köpeğidir. o köpekte ne oluyormuş

Seg-made سَگ مادَه
Dişi köpek

Sikke zeden *bm* سِكَّه زَدَنْ
Altun ve gümüş bir paraya sikke vurmak, dağlamak

Sikke-zede سِكَّه زَدَه
Sikke vurulmuş, sikkelenmiş para

Sikpe-zen *bm* سِكَّه زَنْ
Sikke vuran

Sikîz *i* سِكِيزْ
Hoyrat, vahşi, titiz

Sikîzan *s* سِكِيزانْ
Çifte atan, sıçrayan at

Sikizîden *m* سِكِيزِيدَنْ
Sıçramak, atılmak

Sikîze *i* سِكِيزَه
Çifte atma, fırlama, atılma, inat, münakaşa

Seg *i* سَگ
İt, köpek

Segâbi سَگِ آبِی
Kunduz

Sigâl *i* سِگالْ
Düşünce, fikir, tasarı, düşmanlık, bahane

Sigâlîden سِگالِيدَنْ
Düşünmek, kuruntu yapmak, ırlamak

Segân سَگانْ
Köpekler

Segân-ı âz سَگانِ آزْ
Hırs köpekleri, kendilerini dünyaya kaptıranlar

Segâh-ı made سَگانِ مادَه
Dişi köpekler

Segâne سَگانَه
Üçüz, üç kısımdan ibaret olan, üçgen, üç kat

Semen-ber *va* سَمَنْ بَر
Yasemen endamlı

Semen-berg سَمَنْ بَرگ
Yasemen yaprağı

Semen-bû *va* سَمَنْ بُو
Yasemen kokulu
Yasemen gibi kokan

Semen-zâr *bi* سَمَنْزَار
Yasemen bahçesi

Semen-sâ *va* سَمَنْسَا
Yasemen sürünmüş
yasemen gibi

Semenistan *bi* سَمَنِسْتَان
Yasemenlik

Semûr *i* سَمُور
Samur denilen hayvan

Senâî سَنَائِي
570 hicrî yılında
vefat eden meşhur
mutasavvıf ve hakim şair

Sünbül-i ter سُنْبُلِ تَر
Taze sünbül, güzelin yüzü

Sünbe *i* سُنْبَه
Burğu, zımba

Sünnet kerden سُنَّت كَرْدَن
Sünnet etmek

Sentûr *i* سَنْتُور
Santur denilen saz

Senc سَنْج
Ölçek, tartı
«Senciden» m. g.

Sincap سِنْجَاب
Sincap

Sencak *i* سَنْجَاق
Sancak, toplu iğne

Senciden *m* سَنْجِيدَن
Tartmak, ölçmek

Semm-i katil سَمِّ قَاتِل
Öldürücü zehir

Semaruh سَمَارُوخ
Mantar

Sem a' سَمَاع
Vecd, sürur, raks,
nağme, terâne

Semahâne *bi* سَمَاخَانَه
Nağme ve şarkı söylenen ve dervişlerin ayin yaptıkları yer

Sumak *i* سُمَاق
Sumak

Semaver *i* سَمَاوَر
Çay suyunu kaynatmaya mahsus kap

Semâvî *in* سَمَاوِي
Semaya mensup, tanrısal

Sümbül سُنْبُل
Bıyık

Sümbe سُنْبَه
Zımba

Sümpâr-e *bi* سُنْبَاره
Zımpara taşı,
bileyi taşı

Simt-âşnâyî سِمْت آشْنَايِي
İhtisas yapmak

Sim-teraş سِمْتَرَاش
Nalbant bıçağı

Sem-dâr *va* سَمْدَار
Zehirli

Simsar *i* سِمْسَار
Simsar, dellâl, aracı

Semek سَمَك
Balık

Semen سَمَن
Yasemen

Sultanî *im* سُلطانِي
Sultanlık,
sultana mensup, altun sikke

Saltanat-rân *va* سَلطَنَتْرانْ
Hüküm süren,
padişahlık yapan

Selle *i* سَلَّه
Büyük sepet

سَلَّه بافْ ، سَلَّه گَرْ

Selle-bâf = Selle-ger *bi*
Sele yapan

Selîs-nüvîs سَلِيسْ نُوِيسْ
Açık ve okunaklı yazan

Selîsî *im* سَلِيسِي
Açıklık, kolaylık, vuzuh

Selika-i güft u gû سَلِيقَهْ گُفتگُو
Konuşma âdabı

سَلِيقَه دارْ ، سَلِيقَه مَنْدْ

Selika-dâr-Selika-mend
Hoş tabiatlı, hoş pirensipli

Selikagî *im* سَلِيقگِي
İyi huy ve tabiatta olma

Selim-dil *va* سَلِيمْ دِلْ
Budala, saf ve temiz kimse

Sem-âlûd سَمْ آلُودْ
Zehirli,
zehir karıştırılmış

Süm *i* سُمْ
At ve katır gibi hayvanların tırnağı

Süm efkenden سُمْ اَفكَنْدَنْ
Hayvanın topallaması

Selâmî *i* سَلامِي
Hediye, peşkeş

Selb kerden *bm* سَلْب كَرْدَنْ
Gidermek,
def etmek

Selçuk سَلْجُوق
Türk Başbuğlarından
Turul beyin büyük babası

Selçukiyan سَلْجُوقِيانْ
Selçuklular

Selh kerden سَلْخ كَرْدَنْ
Hayvanın derisini
yüzmek, silâhtan mermiyi atmak

Selh-hâne *bi* سَلْخ خانَه
Mezbaha, hayvanların kesilip yüzüldüğü yer

Silsile *i* سِلْسِلَه
Zincir, soy

Silsile-bendi سِلْسِلَه بَنْدِي
Zincire vurma ve vurulma cezası, tertip, nizam

Silsile-peyvend سِلْسِلَه پَيْوَنْد
Soyu belirten yazı

Silsile-i kuhha سِلْسِلَهْ كُوهْها
Sıra dağlar

Silsile-cünban سِلْسِلَه جُنْبانْ
Zincir sallayan,
sebep ve önayak olan

Silsile-mû *va* سِلْسِلَه مُو
Saçları büklüm büklüm olan

Silsile-vâr *va* سِلْسِلَه وارْ
Boyuna, ard arda

Sultan-ı ahd سُلطانِ عَهْد
Zamanın hükümdarı, hüküm sürmekte olan

Seng-ferş *va* سَنگ فَرش
Taş döşeyen

Seng-i kabr سَنگِ قَبر
Mezar taşı

Seng-i mihâk سَنگِ مِحَك
Mihenk taşı

Seng-i mermer سَنگِ مَرمَر
Mermer taşı

Sengin *s* سَنگِين
Taştan yapılan herşey taş gibi, ağır, pahalı, yavaş, katı

Sengin-dest سَنگِين دَست
Eli ağır, düşünerek iş yapan

Sengin-dil سَنگِين دِل
Taş gibi kalpli, zalim

Sengin kerden سَنگِين كَردَن
Ağırlaştırmak

Senginî *im* سَنگِينِي
Ağırlık, katılık, kâbus

Senevî *in* سَنَوِي
Yıllık, bir yıla ait

Sînî *i* سِينِي
Sini, büyük tepsi

Sünnî *im* سُنِّي
Peygamberin sünneti üzere hareket eden Müslümanlar

Sû *i* سُو
Yön, yan, taraf
Ansu o taraf, **İnsu** bu taraf

Sevâd *i* سَوَاد
Okuyup yazma, etraf, çevre, müsvedde **Basevâd** okur yazar kimse **Bisevâd** okuyup yazması olmayan kimse

Seng-dil *va* سَنگدِل
Taş yürekli, merhametsiz

Seng-i râh *iz* سَنگِ راه
Yol taşı, engel, mani

Senger *i* سَنگَر
Siper, istihkâm, barikat

Senger besten سَنگَر بَستَن
Barikat kurmak

Seng-rû *va* سَنگرُو
Taş yüzlü, küstah, edepsiz

Seng-rîz *va* سَنگرِيز
Taş döken, günahından dolayı taşa tutulan

Seng-rîze *bi* سَنگرِيزه
Taş kırıntıları, kum

Seng rîze nâk سَنگرِيزه ناك
Kumluk yer, kumlu yer

Seng zeden *bm* سَنگ زَدَن
Taş vurmak, taşla döğmek

Seng-sâr *bi* سَنگسَار
Taşa tutma, taşlama cezası

Seng-sâr kerden *bm* سَنگسَار كَردَن
Mücrimi beline kadar toprağa gömerek taşlayıp öldürmek

Seng-sârî سَنگسَارِي
Taşlama, taşla öldürme

Sengistan *bi* سَنگِستَان
Taşlık yer

Seng-geşten سَنگ گَشتَن
Taş olmak, taş kesilmek

سَنگبارِشْ ، سَنگباری

Seng-bârîş=Seng-bâri *hs.im* Taşlama, taşlayış, taşla öldürme

Seng-püşt *bi* سَنگ پُشْت Taş sırtlı, kaplumbağa

Seng post *bi* سَنگ پوسْت Kaplumbağa

Seng-terâş *va* سَنگتَراشْ Taş yontan, taşçı

Seng-i traşide سَنگِ تَراشیدَه Yontulmuş düzgün taş

Seng-tûde *bi* سَنگ تُودَه Taş yığını

Seng-cân *va* سَنگ جانْ Taş yürekli, merhametsiz

Seng-cûş *bi* سَنگ جُوشْ Kızgın taş üzerinde kavrulan, veya pişirilen şey

Seng-i cehennem سَنگِ جَهَنَّم Cehennem taşı

Seng-i çahmak سَنگِ چَخْماق Çakmak taşı

Sengçe *i* سَنگچَه Kuzu dişi, dolu

Seng çi'n *va* سَنگچِینْ Taşla örülen duvar, taşla örme

Seng-i hâra سَنگِ خارا Mermer taşı, katı ve sert taş

Seng-dan *bi* سَنگْدان Kuş kursağı

Sencide *s* سَنجیدَه Tartılmış, ölçülmüş, çekilmiş, ağır haşlı, vakarlı

Sencide-eda *va* سَنجیدَه اَدا Çalımlı, vakarlı, firaâetli

Sindan *i* سِنْدان Örs

Seng *i* سَنگْ Taş, ağırlık

Seng-âsâ *va* سَنگ آسا Taş gibi

Seng-i âsya سَنگِ آسیا Değirmen taşı

سَنگِ آهَنْرُبا ، سَنگِ آهَنکَشْ

Seng-i âhen rüba-Seg-i âhen keş Miknatis

Seng-efken *va* سَنگ اَفگَنْ Sapanla taş atan

Seng-endâz سَنگ اَنداز Kalelerin burcundan taş atmaya mahsus mazgal, alkolik kimse

Seng-endâzî سَنگ اَندازی Taş atma, günahkârı taşlama, recm

سَنگ اَندازی کَردَنْ

Seng-endazi kerden Günahkârı taşlamak, recmetmek

Seng-bâr *bi* سَنگبارْ Taşlık yer, taş yağdıran

Seng-bârân *bi* سَنگبارانْ Taş yağdırma, fazla taş atma

Sûrna سُورْنا
Zurna

Sûrî *i* سُورِي
Gül, kırmızı gül, kırmızılık, sevinç, şenlik düğün eğlenti

Sûz سُوزْ
Yanma, yanık, şişme, hararet, sıtma «Suhten» m. g.

Sûza *s* سُوزا
Çok yakan, çok yanık

Sûzâk *i* سُوزاكْ
Hararetli yara, bel soğukluğu

Sûzan سُوزانْ
Yakan, yakıcı, yanmakta olan

سُوزانْدَنْ ، سُوزانِيدَنْ

Sûzanden = Sûzanîden
Yakmak, yandırmak

Sûziş *hs* سُوزِشْ
Yakış, hararet, iztırap

Sûzek *i* سُوزَكْ
Bel soğukluğu

Sûzem *i* سُوزَمْ
Süzülmüş yoğurt

Sûzen i سُوزَنْ
İğne

Sûznâk *s* سُوزْناكْ
Yanık, yakıcı, hazin

Sûzendegî *im* سُوزَنْدَگِي
Yakma, yanma,

Sûzende سُوزَنْدَه
Yakan, yakıcı

Sûd-dâşten *bi* سُودْ داشْتَنْ
Faydalanmak, kâr etmek

Sûd-mâye *bi* سُودْ مايَه
Menfaat, fayda, kâr

Sûd-mend سُودْ مَنْد
Faydalı, kârlı

Sûd-mendî *im* سُودْ مَنْدِي
Faydalı olma, menfaat

Sûden *m* سُودَنْ
Ezmek, döğmek yaymak sıvamak, sıvazlamak bulaştırmak

Sûd u ziyan سُودُو زِيانْ
Kâr ve zarar

Sûde *s* سُودَه
Sıvanmış, bulaşmış

Sûdî *in* سُودِي
Faiz olarak verilen para, fayda

Sûr *i* سُورْ
Şenlik, düğün, ziyafet

Sûrâh *i* سُوراخْ
Delik, yarık, rahne

Sûrâh-sünb سُوراخْ سُنْب
Delik delen, matkap

Sûrâh-kerde سُوراخْ كَرْدَه
Delinmiş

Sûrâh-kün *va* سُوراخْ كُنْ
Matkap, delik delen

Sevret-i serma سَوْرَتِ سَرْما
Soğuğun şiddeti

Sûr-çeran *bi* سُورْ چَرانْ
Aylak düğün ziyafetine konan

Suhte-can *va* سوختەجان
Canı yanmış ıztırap çekmiş kimse

Sûhte-harmen سوختەخرمن
Harmanı yanmış, felâkete uğramış

Sûhte-dil سوختەدل
Gönlü yanmış, gönlü yanık

Sûd *i* سود
Fayda, menfaat, kâr

Sevda-perest سودا پرست
Şehvetine tutkun, şehvetine esir olan

Sevda-cây *va* سودا جای
Ticaret yeri, alış veriş yeri

Sevda-zede *va* سودا زده
Sevdalı, çılgın, divane

Sevda-kede *va* سودا کده
Ticarethane

Sevdager *bi* سودا گر
Tacir, sevdalı, coşkun

Sevdageri *im* سودا گری
Tacirlik, ticaret, alışveriş yapma

Sûdan سودان
Sudan denilen ülke

Sûdanî سودانی
Sudan'lı

Sûd-âver *va* سود آور
Fayda getiren ticaret yapan, tacir

Sûd-hor سود خور
Faiz yiyen, faiz alan, bac alan

Sevad-dâşten سواد داشتن
Okuyup yazma bilmek

Sevâd ber-giriften سواد برگرفتن
Okuyup yazma öğrenmek, mütalaa etmek, kopya etmek

Suvar *i* سوار
Binici, cokey

Suvârân, Suvâregân سواران ، سوارگان
Suvariler, biniciler

Suvâr kerden سوار کردن
Bindirmek

Suvârî *im* سواری
Binicilik, gemi kaptanlığı

Sual kerden سؤال کردن
Sormak, soruşturmak

Sû be sû سوبسو
Yer yer, taraf taraf

Sûter *i* سوتر
Daha ötede, daha ileride

Sût zeden *bm* سوت زدن
Islık çalmak

Suhtegî *im* سوختگی
Yanma, yanıp yakılma

Sûhten *m* سوختن
Yakmak, yanmak

Sûhte سوخته
Yanmış, tutuşmuş, yakılmış

Suhte-pâ *oa* سوختەپا
Acele ile yürüyen, tez yürüyen

Se çendan *s* سه چندان
Üç misli

Sereng *va* سه رنگ
Üç renkli olan şey

Se rûze سه روزه
Üç günlük

Se sâle سه ساله
Üç yıllık, üç yaşında

Seşembe سه شنبه
Salı, salı günü

Se gûşe سه گوشه
Üç köşe, üç köşeli olan herşey

Sehl bûden *bm* سهل بودن
Kolay olmak

Sehl-ingâr *va* سهل انگار
Umursamayan, işe önem vermeyen

Sehm *i* سهم
Korku, Arapça: pay ve hisse

Sehmdâden سهم دادن
Korkutmak

Semâhe *va* سه ماهه
Üç aylık

Sehmgîn *s* سهمگین
Korkunç, dehşetli

Sehmnâk *s* سهمناک
Korkulu, korkuya kapılmış

Se nevbet *bi* سه نوبت
Çocukluk, gençlik, ihtiyarlık çağı

Sehv-i kâlem سهو قلم
Yazmada yanılma

Sehv-i kâtip سهو کاتب
Yazanın yaptığı hata

Sûhen *i* سوهن
Eğe, törpü, bileyi taşı

Sûy *i* سوی
Tərəf, yön, canib

Su-yi bâlâ *iz* سوی بالا
Üst taraf, yukarı taraf

Suy-i pâîn *iz* سوی پائین
Aşağı taraf, alt taraf. **Ansû** o taraf, o tarafta **İnsû** Bu taraf, bu yön

Sû-yi çep *iz* سوی چپ
Sol taraf

Sû-yi rast *iz* سوی راست
Sağ taraf

Se سه
Üç 3

Se-esbe *va* سه اسبه
Çok aceleyle, koşarak üç at sürati kadar ivme

Sebe se *s* سه‌به‌سه
Üçer üçer, üç kat

Sebe se âmeden سه‌به‌سه آمدن
Üçer üçer gelmek

Sepâyi *bi* سه پایی
Sacayak, sehba denilen üç ayaklı merdiven

Se-pehlû *bi* سه پهلو
Üç köşe, üç köşeli olan herşey

Setâ *bi* سه‌تا
Üç kat, üç katlı olan

Setâr *bi* سه‌تار
Üç telli tanbur

Seta-seta *s* سه‌تا سه‌تا
Üçer üçer

Setaî *in.im* سه‌تائی
Üç katlı, üç büklüm olan her şey

Sevgen *i* سوگند
Yemin, şeref ve namus sözü

Sevgend-horden سوگند خوردن
Yemin etmek

Sevgend-dâden *bm* سوگند دادن
Yemin ettirmek

Sevgend-i dürûğ سوگند دروغ
Yalan yemin

Sûgvâr *s* سوگوار
Yaslı, matem tutan

Sûgvârî *im* سوگواری
Yas, musibet, matem

Sûgvârî kerden *bm* سوگواری کردن
Yas tutmak, matem tutmak

Sûgî *in* سوگی
Felâkete uğramış, matemli

Sûgyâne *i* سوگیانه
Matem elbisesi

Sûgîden *m* سوگیدن
Yas tutmak, ağıt yapmak

Sû-gîrî *im* سوگیری
Taraf tutma, koruma

Sivûm *s* سوم
Üçüncü

Sûhan سوهان
Eğe, törpü

Sûhan-kârî سوهان کاری
Törpüleme, eğeleme

Sûhan kerden سوهان کردن
Eğelemek, törpülemek

Sûz-u sâz سوز و ساز
Yanıp yakılma, aşk ve sevda

Sûzîden *m* سوزیدن
Yakmak, yandırmak

Sûs *i* سوس
İpekli kumaşları yiyen bir böcek, güve

Sûs-zede سوس زده
Güve yemiş kumaş

Sûsk *i* سوسک
Hamam böceği, çil kuşu

Sûsmâr سوسمار
Keler

Sûsen *i* سوسن
Susam denilen çiçek

Sevğat-Sevkat *i* سوغات، سوقات
Yolcunun getirdiği hediye, armağan

Sûkek *i* سوکک
Ekinlere arız olan sarı hastalık âfeti

Sûg *i* سوگ
Yas, matem, musibet, gam

Sûga سوگا
Pek hüzünlü, matemi olan kimse

Sûg-dâr *va* سوگدار
Matemli, yas tutan

Sevgüli *T* سوگلی
Sevgili, maşuka

Sûg-nâme *bi* سوگ نامه
Taziyetname

Sîzde سیزده
Onüç = 13

Sîzdehüm سیزدهم
Onüçüncü

Sizdehümi-n سیزدهمی-ن
Onüçüncü, onüçüncüsü

Si sad سیصد
Üçyüz = 300

Si sadüm سیصدم
Üç yüzüncü

Sigâr سیگار
Sigara

Seylâb *bi* سیلاب
Sel suyu

Seyl-âver *va* سیل آور
Sellerin yuvarlayıp getirdiği şeyler

Silo *F* سیلو
Silo, zahire-anbarı

Sîlî *i* سیلی
Şamar, tokat

Sîlî-hâre *va* سیلی خواره
Şamar yiyen, tokatlanan kimse

Sîlî-horden سیلی خوردن
Şamar yemek, tokatlanmak

Sîlî zede سیلی زده
Tokatlanmış, şamar yemiş kimse

Sim سیم
Gümüş

Sîma *a* سیما
Çehre, yüz

Sîmâb سیماب
Civa

Sîb سیب
Elma

Sîb-i zemînî سیب زمینی
Patates

Sîbzar *bi* سیب زار
Elmalık, elma bahçesi

Sîh سیخ
Enbel, şiş

Sîh zeden سیخ زدن
Mahmuzlamak, şişlemek

Sihgâh *bi* سیخگاه
İnsanın kıç tarafı
Kuyrük sokumu

Seyr reften سیر رفتن
Gezmeye çıkmak
سیر کردن ، سیر نمودن

Seyr kerden Seyr numuden
Seyretmek, gezmek

Seyr u şikâr سیر و شکار
Gezip dolaşarak avlanma

Sîr *s* سیر
Tok, doymuş, kanmış

Sîrâb *va* سیراب
Suya kanmış, içkiye kanmış

Sîr âmeden سیر آمدن
Bıkmak, usanmak

Seyrangâh *bi* سیرانگاه
Gezinti yapılan yer

Sîr şuden *bm* سیر شدن
Doymak, kanmak,

Sîrî *im* سیری
Tokluk, istiğna

Siyâh-pûş سیاهْ پُوشْ
Siyahlar giyinen yaslı, matemli kimse

Siyah-çerde *bi* سیاهْ چَرْدَه
Siyah renkte, kara yağız

Siyahçe *bi* سیاهْچه
Siyahımtırak

Siyah-dest *va* سیاهْ دَسْت
Pinti, cimri

Siyah-derun سیاهْ دَرُونْ
Kalbi kara,

Siyah-dil *va* سیاهْ دِلْ
Gönlü kara,

Siyah-reng *bi* سیاهْرَنگْ
Siyah renkte olan

Siyah-rû *va* سیاهْ رُو
Kara yüzlü, yüzsüz

Siyah-rûz *va* سیاهْ رُوزْ
Bedbaht, talihsiz

Siyah-ruzgâr سیاهْ رُوزگارْ
Yaslı, matemzede

Siyah-sefîd *bi* سیاهْ سَفِیدْ
Kül rengi

Siyah-fam *va* سیاهْ فامْ
Siyah renk

Siyah-kâr سیاهْکارْ
Zalim, günâhkâr, hilekâr

Siyah-nâme *va* سیاهْ نامَه
Âsi, günahkâr

Siyahe-i çeşm سیاهَهْ چَشْم
Gözün karası

Siyahî *im* سیاهی
Siyahlık, karanlık, zenci hizmetkâr, karaltı

Sehv kerden سَهْوْ کَرْدَنْ
Yanılmak, hata etmek

Se yekî سَه یَکی
Üçte bir

Sehî *i* سَهی
Doğru, dürüst

Si سی
Otuz:30

Seyahat-kerden سَیاحَتْ کَرْدَنْ
Yolculuk yapmak

Siyaset سِیاسَتْ
Hükümet, riyaset ceza, işkençe

Siyaset-kerden سِیاسَتْ کَرْدَنْ
Kanunu tatbik etmek, şiddetle cezalandırmak

Siyaset-becâ سِیاسَتْ بَجا
Cezaya lâyık, cezaya hak kazanmış

Siyasetgâh *bi* سِیاسَتْگاهْ
Suçlunun cezalandırıldığı mahâl ve meydan

Siyasetger *bi* سِیاسَتْگَرْ
İşkenceye memur kimse, cellât

Siyâh *s* سِیاهْ
Kara, uğursuz, ters

Siyâhan *ç* سِیاهانْ
Siyah kimseler, Zenciler

Siyâh-baht *va* سِیاهْ بَخْت
Kara bahtlı, talihsiz

Fars alfabesininin 13. harfidir. ebced hesabında 300 adedine eşittir.

Şâbâş شاباش
Aferin, aşkolsun bravo!

Şâbâş bertü شاباش برتو
Aşkolsun sana,

Şablût *bi* شابلوط
Kestane

Şapûr شاپور
İran hükümdarlarından üç şahın adıdır

Şâh *i* شاخ
Dal, buynuz, fidan, branş

Şâh ber âverden *d* شاخ برآوردن
Boynuz çıkarmak, son derece utanmak

Şâh berşah شاخ برشاخ
Uzaktan, uzun uzadıya, çeşit çeşit

Şâhçe-bendî شاخچه بندی
Bir kimse hakkında iftirada bulunma

Şâh-dâr شاخدار
Buynuzlu, dallı

Şâh-peyvend *bi* شاخ پیوند
Kalem aşısı

Şâh-derşah *va* شاخ درشاخ
Renk renk, çeşit çeşit

Şâh zeden *bm* شاخ زدن
Boru çalmak, hayvanın boynuzuyla vurması

Siyûm= Siyûmin سیوم، سیومین
Otuzuncu

Siyeh *s* سیه
Siyah, kara

Siyeh-Pûş *va* سیه پوش
Siyahlar giyinen ve karalar bağlamış

Siyeh-çâl *bi* سیه چال
Suçluların konulduğu karanlık yer ve zindan

Siyeh-derûn سیه درون
Gönlü kara, içi kara

Siyeh-dil *va* سیه دل
Gönlü kara

Siyeh-rû *va* سیه رو
Yüzü kara, yaptığı fena bir işten dolayı pek utanan kimse

Siyeh-rûz *va* سیه روز
Bedbaht, talihsiz

Siyeh-fâm *va* سیه فام
Siyah renkli

Siyeh-kâr *va* سیه کار
Fasık, günahkâr, bayağı

Siyeh-kâse *va* سیه کاسه
Pinti, cimri

Siyeh-gilîm *va* سیه گلیم
Avare, yoksul perişan

Siyeh-mest *va* سیه مست
Zil zurna sarhoş

Siyeh-mû *va* سیه مو
Saçı kara

Siyeh-nâme سیه نامه
Pek günahkûr günahı çok

Sim-kûb *va* سیمکوب
Gümüş döğen, gümüş eşya yapan

Simger *bi* سیمگر
Kuyumcu

Simin *in* سیمین
Gümüşlü, gümüşten, yapılan, güzel yüzlü kimse

سیمین بدن ، سیمین بر

Simin-büden-Siminber *va*
Bedeni ve teni gümüş gibi beyaz olan gümüş endâmlı

Sinema *i* سینما
Sinema

Sine *i* سینه
Göğüs, alay, hiciv, yerme

Sine-bend *bi* سینه بند
Göğüslük, sütyen

Sine-çâk *va* سینه چاك
Göksü parçalanmış, musibete uğramış

Sine-rîş سینه ریش
Gönlü yaralı, gamlı, dertli

Sine-zen *va* سینه زن
Matem anında göksüne vuran

Sine-sûz *va* سینه سوز
Bağrı yanık, cefa çekmiş, gönlü yakan

Sine-saf *va* سینه صاف
Gönlü temiz, gönlü saf, sadık doğru

Sînî *i* سینی
Sini dediğimiz madeni sofra

Simâb-pâ *va* سیماب پا
Ayağı çabuk, mektepten kaçan çocuk

Simâb-dergûş *va* سیماب درگوش
Sağır, kulağı işitmeyen

Simâb dil *va* سیماب دل
Korkak, yüreksiz, vehimli

Simâb şüden سیماب شدن
Kararsız olmak, kaçmak, sıvışmak, kaybolmak

Siman *F* سیمان
Çimento

Sim-endam *va* سیم اندام
Gümüş endamlı, teni beyaz

Sim-endûd *va* سیم اندود
Gümüş suyuyla kaplanmış olan her şey

Sîm ban *bi* سیمبان
Telgraf ve telefon tellerini çeken ve bakan

Sîm-ber *va* سیمبر
Teni gümüş gibi olan

Sîm-perest سیم پرست
Rüşvet alan, yalnız çıkarını düşünen kimse

Sîm-ten *va* سیمتن
Gümüş tenli

Simürğ *i* سیمرغ
Anka isminde efsânevi bir kuş

Simkârî *im* سیمکاری
Aşk oyunu, sevişme

Sîm-keş *va* سیمکش
Sırmacı, sırma yapan

Şâşedân *bi* شاشه دان
Mesane, sidik yolu, içine işenilen kap

Şaşe kerden شاشه کردن
İşemek

Şâşîden *m* شاشیدن
İşemek, islatmak, sızmak,

Şâgûl *i* شاغول
Şâkul

Şafiî شافعی
İmam Ebu Abdullah Muhammed bin İdris D. 150 hicri Ö. 203

Şafiî-mezhep شافعی مذهب
Şafii mezhebinde olan

Şâkûl شاقول
Şâkûl

Şagird *i* شاگرد
Öğrenci, çırak, mürid

Şagirdî *im* شاگردی
Öğrencilik, talebelik

Şâl *i* شال
Şal, nakışlı ince kumaş

Şâlî *i* شالی
Çeltik, kabuğundan çıkmamış pirinç

Şâlizar *bi* شالیزار
Pirinç tarlası

Şâlikârî *im* شالیکاری
Pirinç ekme

Şâm *i* شام
Akşam, akşam yemeği

Şam horden شام خوردن
Akşam yemeği yemek

Şâdiyâne *bi* شادیانه
Zevk ve eğlence zamanında çalınan çalgı

Şâdî âver *va* شادی آور
Sevinç getiren, ferah verici

Şâdî-fezâ *va* شادی فزا
Sevinç artıran

Şâdî mübarek *bi* شادی مبارک
Mübarek olsun, kutlu olsun

Şâdî ha *ç* شادیها
Sevinçler

Şâr شار
Şehir, cadde, daus, suyu döken, akan, dökülen

Şârâh *bi* شاراه
Geniş cadde

Şârîstan *bi* شارستان
Bir kaç şehri içine alan eyalet

Şârî'-i pehna شارع پهنا
Geniş yol

Şârî'-i âm *st* شارع عام
Umumi yol

Şârlâtan شارلاتان
Şarlatan, cahil doktor

Şârmâr *bi* شارمار
Büyük yılpn

Şârîden شاریدن
Suyun şarıldaması

Şâşû *s* شاشو
Sidikli, yatağına işeyen

Şâşe *i* شاشه
Sidik, sızıntı

Şâd-dil *va* شادْ دِلْ
Mesut, sevinçli, gönlü şen

Şâdurvân شادُرْوان
Saray veya imaret kümbetlerinin altı

Şâd-şüden شادْ شُدَنْ
Sevinmek

Şâd-kâr *bi* شادْ كار
Aylak iş, ucuz iş

Şâd-kâm *va* شادْ كامْ
Sevinçli, şûd, mesrur

Şâd-kâmî *im* شادْ كامِي
Sevinç, mutluluk, saadet

Şâd-gâr *va* شادْ گارْ
Bahtiyar, hoş hal, hoşnut

Şâd-gâme *bi* شادْ گامَهْ
Gürültü, kavga

Şâdman *s* شادْ مان
Sevinçli, mesut, mutlu

Şâdmâne شادْ مانه
Sevinç, şenlik

Şâdmânî *im* شادْ مانِي
Şenlik, sevinç, ferah

Şâdmânî kerden *bm* شادْ مانِي كَرْدَنْ
Şenlik yapmak, sevinmek

Şâd-mend *va* شادْ مَنْد
Sevinçli, mesrur

Şâd-verd *bi* شادْ وَرْد
Ayın cevresindeki hale, ay ağılı, taht, yatak

Şâdî *im* شادِي
Sevinç, kıvanç, şenlik

Şâh şâh *va* شاخْ شاخْ
Parça parça, dilim dilim

Şâh kerden *bm* شاخْ كَرْدَنْ
Yarmak, dilmek

Şâh rîze *bi* شاخْ رِيزه
Dal döküntüsü

Şâh-sâr شاخْسارْ
Koruluk

Şâh-şikeste شاخْ شِكَسْتَه
İtaatli, uysal

Şâh u berg شاخُ وبَرْگ
Dal budak, teferruat

Şâd *s* شاد
Sevinçli, mesrur, kutlu, mutlu

Şâdâb *s* شادابْ
Çok sulu, suya kanmış, taptaze

Şâdâbî *im* شادابِي
Yeşillik, tazelik, taravet

Şâdân *s* شادانْ
Sevinçli bahtiyar, mesut

Şâd-bâş شادْ باشْ
Hoş ol, yaşa, varol!

Şâd-hû *va* شادْ خُو
Sevinçli, mesrur, mutlu

Şâd-hâb *bi* شادْ خَوابْ
Tatlı uyku

Şâd-hâr-e *bi* شادْ خَوار-ه
Ferahlı, sevinçli, ayyaş, alkolik

Şâd-hast *bi* شادْ خَواسْت
Şevk, iştiyak, aşırı arzu

Şâh-reg *bi* شاهْ رگ
Şah damar

Şahzâdegî *im* شاهزادگی
Şehzadelik, padişah oğlu olmaklık

Şah-zâde *va* شاهزاده
Şehzade, şah oğlu

Şah-zen *bi* شاهزن
Şah karısı, şahın hanımı

Şah-ı zeng *iz* شاهِ زنگ
Gece

Şah-suvâr *va* شاهسوار
Yüce ve azametli suvari

Şah-seven *va* شاه سَوَن
Şahsever, şahın dostu

Şah-tamar *bi* شاه طَمَر
Şah damar

Şah-ı âlem *iz* شاهِ عالَم
Alemin şahı cihanın şahı, Hint hükümdarlarından birinin lâkabı

Şâh-kâr *bi* شاهکار
Şaheser

Şâh-mat *bi* شاه مات
Santraçta kaybetme, yenilme, mat

Şahmerdan *bi* شاهمَردان
Demir döven büyük tokmak

Şah nâme *bi* شاهنامه
Padişahların tarihi ve sergüzeşti, Gazneli Mahmut'un emriyle Firdevsi'nin yazdığı manzum eser

Şah-nây *bi* شاهنای
Borazan

Şah-beyt *bi* شاه بَیت
Şiirde en güzel beyit

Şah-per *bi* شاهپَر
Şahane kanat, büyük kanat

Şah tût شاه تُوت
Siyah tut, kara tut

Şahid *i* شاهِد
Güzel kadın ve erkek, sevgili, şahit

Şâhid iCa'lî شاهِد جَعلی
Sahte şahit, yalancı şahit

Şah-dârû *bi* شاهدارو
Şarap, mey

Şah-dâmad شاه داماد
Şahın damadı

Şâhid-bâz *va* شاهِد باز
Güzel seven, zanpara, gulampara

Şâhid-bâzî *im* شاهِد بازی
Güzellere düşkünlük, zanparalık

Şâhid-i bâzâr شاهِد بازار
Çarşı güzeli, orta malı. mübtezel

Şâhid-perest شاهِد پرَست
Güzeli seven, güzele tutkun

Şah-dıraht *bi* شاه دِرَخت
Çam ağacı

Şâhidî *im* شاهِدی
Şahitlik, tanıklık, güzellik

Şâh-râh *bi* شاهراه
Geniş cadde, umumî yol

Şâne-i dende-rîz شانهٔ دنده ریز
İnce dişli tarak

Şâne-rîz *va* شانه ریز
Tarak açan, tarayan

Şâne-sâz *va* شانه زن
Tarayan

Şâne saz *va* شانه ساز
Tarak yapan

Şâne-kârî *im* شانه کاری
İnat, münakaya, husumet

Şâne kerden *bm* شانه کردن
Taramak

Şâne-gîr *va* شانه گیر
Serkeş, baş kaldıran, direnen

Şâne-nâkerde شانه ناکرده
Taranmamış, karışmış saç

Şâh *i* شاه
Padişah, hükümdar

Şâhâ شاها
Ey padişah

Şâh âlû *bi* شاه آلو
Bir cins alâ erik

Şâhân *ç* شاهان
Şahlar, padişahlar

Şâhâne *s* شاهانه
Şeha lâyık, şeha ait, gelin ve damat elbisesi

Şah-bâl *bi* شاهبال
Uzun kanat

Şâh-bulut شاه بلوط
Kestane ağacı

Şâh-bender شاهبندر
Vergi ve haracı alan kimse, gümrükhane

Şâmgâh *bi* شامگاه
Akşam vakti

Şâmî *in* شامی
Akşam yemeği, şamlı

Şamiyan *ç* شامیان
Şamlılar, Şam halkı

Şamiyane *i* شامیانه
Gölgelik, çadır, şemsiye

شان
Arı gümeci, hüner marifet, bilmece

Şan = «İşan» شان
Onlar, onların, çoğul bildiren gaip zamiri

Şanzde *bi* شانزده
Onaltı

Şanzdehüm *s* شانزدهم
Onaltıncı = 16

Şanzdehümî-n شانزدهمی-ن
Onaltıncı, Onaltıncısı

Şâne *i* شانه
Tarak, bal gümeci

Şâne-i esb *iz* شانهٔ اسب
At kaşağısı

Şâne-bâf *va* شانه باف
Kaba dokunmuş parça

Şâne Bâlâ endahten شانه بالا انداختن
Omuz silkmek, umursamamak

Şâne-pîç *va* شانه پیچ
Omuz silken, umursamayan

Şâne-hâlî kerden *d* شانه خالی کردن
Omuz kaçırmak, işten kaçınmak

Şâne-i dende-dürüşt شانهٔ دنده درشت
Kalın dişli tarak

Şeb-pûş *bi* شَبْ پُوشْ
Gece giyilen, gece örtünülen

Şeb-peyma شَبْ پَيْمَا
Gece uyumıyan kararsız, aşık

Şeb-tâb *ra* شَبْ تَابْ
Gece parlayan, geceyi aydınlatan, ateş böceği

Şeb-tâz *bi* شَبْ تَازْ
Gece baskını, gece yapılan saldırı

Şeb-câ *bi* شَبْ جَا
Gecelenen yer

Şeb-çera *bi* شَبْ چَرَا
Gece otlayan, kap karanlık

Şeb-çerag *bi* شَبْ چَرَاغْ
Gece parlayan cevher, ateş böceği

Şeb-çere *bi* شَبْ چَرَه
Çetnevir, çerez, gece otlama

Şeb-hane *bi* شَبْخَانَه
Padişahların gece yattığı yer. Dervişlerin yattığı yer

Şeb-hânî *im* شَبْخَوَانِي
Pijama, gecelik elbise

Şeb-hoş شَبْ خُوشْ
Geceniz hoş olsun, İyi geceler!

Şeb hûn *bi* شَبْخُونْ
Gece baskını, gece yürüyüşü

Şeb-hiz *va* شَبْخِيزْ
İbadet için gece kalkankimse

Şeb-düzd *bi* شَبْ دُزْد
Gece hırsızı

Şebâne rûz *bi* شَبَانَه رُوزْ
Gece gündüz, boyuna, daima

Şebanî *im* شَبَانِي
Çobanlık

Şebahet dâşten شَبَاهَتْ دَاشْتَن
Benzemek

Şeb bâre شَب بَارَه
Geceleri dolaşan yolsuz kadın

Şeb-bâz شَبْ بَاز
Geceleri oynayan, âbid, yarasa

Şeb-bâze *bi* شَبْ بَازَه
Geseleri dolaşan yolsuz kadın

Şeb-bâzî *im* شَبْ بَازِي
Gece oyunu, tiyatro

Şeb-bâş *bi* شَبْ بَاش
Geceleyin istirahat edilen yer

Şeb-be hayr شَبْ بَخَيرْ
Geçeniz hayırlı olsun!

Şeb-i berat شَبِ بَرَاتْ
Berat gecesi

Şeb-bû *bi* شَبْ بُو
Şebbuy, gece kokan

Şeb-bîdâr *va* شَبْ بِيدَارْ
Gece uyanık olan

Şeb-pere *bi* شَبْ پَرَه
Gece uçan, Yarasa

Şeb pere-çeşm شَبْ پَرَه چِشْم
Yarasa gözlü, kakikatı göremiyen

Şâyık bûden شايق بودن
Pek istemek, pek istekli olmak

Şâygân شايگان
Padişah ve büyüklere yaraşan, ferah, geniş

Şâygâne *s* شايگانه
Lâyık olduğu üzere, münasip şekilde

Şeb *i* شب
Gece, karanlık, zulmet

Şeb-i ihya *iz* شب احيا
Ramazandaki önemli geceler

Şeb-efrûz *va* شب افروز
Geceyi aydınlatan, ay, ateşböceği

Şeb-âviz *bi* شب آويز
Hak kuşu, başaşağı sarkarak uyuyan kuş

Şebâ şeb شبا شب
Bütün gece

Şûbat شباط
Şubat

Şe bân *i* شبان
Çoban, geceler

Şebân rûz شبا روز
Gece gündüz, boyuna, dâaima

Şebân rûzî شبا روزى
24 saatlik müddet

Şebângâh, şebângeh شبانگاه، شبانگه
Geceleyin, gece vakti

Şebâne *in* شبانه
Geceye mahsus, gecelik

Şahinşah شاهنشاه
Şahların şahı, ulu şah

Şahinşahî شاهنشاهى
Şahinşaha mensup, şahinşahlık

Şahinşeh *bi* شاهنشه
Şahinşah

Şah-nişin *bi* شاهنشين
Padişah tahtı, saray balkonu, padişahın oturduğu köşk

Şâhvar شاهوار
Padişaha lâyık, güzel ve nefiş olan

Şâh-veş شاه وش
Bakire, kız oğlan kız, padişahlık

Şâhî *im* شاهى
Padişahlık, sultanlık

Şâhîn شاهين
Şahin

Şâyar شايار
Aylak iş

Şâyan *s* شايان
Padişaha lâyık, lâyık, yaraşan

Şâyed شايد
Yaraşır, mümkündür, belki

Şâyestegî *im* شايستگى
Lâyık olma, yaraşma, münasip olma

Şâyesten *m* شايستن
Yaraşmak, lâyık olmak, münasip olmak, değmek

Şâyeste *s* شايسته
Lâyık, münasip, halâl

Şitâb-zedegî شِتابْ زَدَگِی
Acele etme, ivme

Şitâb-zede *va* شِتابْ زَدَه

Aceleci, fikirsiz, şaşkın

Şitâb kerden شِتابْ کَرْدَنْ
Acele etmek

Şitâb-kâr *va* شِتابْ کارْ

Aceleci, acele iş yapan

Şitâbendegî *im* شِتابَنْدَگِی
Acele etme

Şitâbende *if* شِتابَنْدَه
Acele eden

Şitâbî *im* شِتابِی
Çabukluk

Şitâbîden *m* شِتابِیدَنْ
Acele etmek

Şitâften شِتافْتَنْ
Acele etmek

Şitâfte *s* شِتافْتَه
Acele etmiş, edilmiş, hücum hamle, saldırı

Şütür شُتُرْ
Deve

Şütür-bâr *bi* شُتُرْ بارْ
Deve yükü

Şütür-bân *bi* شُتُرْ بانْ
Deveci

Şütür-hû-y شُتُرْ خُوی
Deve huylu, kinci

Şütür-dâr شُتُرْ دارْ
Deveci

Şütür-dil *va* شُتُرْ دِلْ

Deve yürekli, kinli, korkak

Şeb-nem *bi* شَبْنَمْ
Çiy, jale

Şübhe kerden شُبْهَه کَرْدَنْ
Şüphe etmek

Şübhe zayil kerden شُبْهَه زایِلْ کَرْدَنْ
Şüpheyi gidermek

Şebî شَبِی
Bir gece, gecelik

Şebi hûn *bi* شَبِیخُونْ
Gece baskını

Şebîh bûden شَبِیهْ بُودَنْ
Benzemek

Şipiş شِپِشْ
Bit

Şipişîn *in* شِپِشِینْ
Bitli

Şaplak *T* شَپْلاقْ
Şaplak, tokat

Şitâ شِتا

kahvaltı, acele Arapcada kış

Şitâb *i* شِتابْ
Acele, sür'at
«Şitâften» m. g.

Şitâb âlûd شِتابْ آلُودْ
Aceleci, kızgın

Şitâbân *s* شِتابانْ
Acele ederek,

Şitâb-bârân شِتابْ بارانْ

Sağnak halinde yağmur

Şitâb-bâz شِتابْ بازْ
Çevik, sür'atli

Şitâb-horde شِتابْ خُوْرْدَه
Aceleci, küstah

Şitâb-rev شِتابْ رَوْ
Tez yürüyen

Şeb-külah *bi* شَبْكُلَاهْ
Gece takyesi veya başlığı

Şeb-kûr *va* شَبْكُورْ
Gece görmeyen, gözlerinde tavuk karası olan

Şebgah *bi* شَبْگَاهْ
Gecelenen yer, gece vakti

Şeb-gerd *va* شَبْگَرْدْ
Gece dolaşan, bekçi, devriye, ay, hırsız

Şeb-gerdî *im* شَبْگَرْدِي
Gece gezintisi, gece bekçiliği

Şeb-gez *va* شَبْگَزْ
(Gece ısıran), pire, tahta kurusu

Şeb-gû *va* شَبْگُو
Bekçi başı, hanende

Şeb-gûn *va* شَبْگُونْ
Gece renkli, siyah olan herşey

Şeb-gîr *aa* شَبْگِيرْ
Geceyi tutan, gece ibadet eden

Şeb-gîrî *im* شَبْگِيرِي
Gece baskını

Şeb-mânde شَبْ مَانْدَه
Geceden kalan yemek ve içki

Şeb-nişîn شَبْ نِشِينْ
Gece arkadaşı, gece aynı yerde oturan kimseler

Şeb-nişînî *im* شَبْ نِشِينِي
Gece birlikte oturma, gece sohbet etme

Şebî deycûr *st* شَبِ دَيْجُورْ
Karanlık gece

Şeb-dîz *bi* شَبْدِيزْ
Gece renginde, yağız at

Şeb-reng *bi* شَبْرَنْگْ
Siyah, gece renginde

Şeb-rev شَبْرَوْ
Gece yürüyen, Abid, Bekçi

Şeb-revan *ç* شَبْ رَوَانْ
Gece yolcuları, geceyi ibadetle geçirenler, hovardalar

Şeb-revî *im* شَبْ رَوِي
Gece yolculuğu

Şeb-zinde dâr شَبْ زِنْدَه دَارْ
Bütün geceyi uyanık geçiren

Şeb-zinde dârî شَبْ زِنْدَه دَارِي
Geceyi ibadetle uyanık geçirme

Şeb sâhten شَبْ سَاخْتَن
Eğlence için gece tertibetmek

Şebistan *bi* شَبِسْتَانْ
Gecelenen yer, padişahların harem dairesi, İbadet edilip orada yatılan yer

Şebistanî *in* شَبِسْتَانِي
Gecelik elbise, pijama

Şeb-garîb *bi* شَبْ غَرِيبْ
Ölünün ilk gecesinde kabrinin üstünde dağıtılan helva

Şeb-i kadr شَبِ قَدْرْ
Kadir gecesi

Şeb kerden *bm* شَبْ كَرْدَن
Gecelemek, sohbet etmek

Şerm-cây *bi* شَرْم جایْ
Avret mahalli

Şerm dâşten شَرْم داشْتَنْ
Utanmak, utanç duymak

Şerm-zede شَرْم زَده

Utanmış, peşiman olmış

Şermsâr شَرْمْسارْ
Utangaç, utanan

Şermsârî *im* شَرْمْساري

Utanma mahcup olma

شَرْمْساري بُرْدَن كَشيدَن

Şermsâri bürden-(keşiden)
Kötü bir hareketten dolayı utanmak, sıkılmak

Şermgâh *bi* شَرْمْگاهْ

Avret mahalli, tenasül âleti

Şermgin *s* شَرْمْگينْ
Utangaç, mahçup

Şermnâk شَرْمْناكْ

Utanç bitkin

Şermende *if* شَرْمَنده
Mahcup, utanan

Şermende-şüden *bm* شَرْمَنده شُدَنْ
Mahcup olmak

Şermendegî *im* شَرْمْندگي
Mahcup olma, utanma

Şuru' kerden شُرُوعْ كَرْدَنْ
Başlamak

Şerit kerden شَريتْ كَرْدَنْ

Eşyayı iple sarmak

Şerbet-i müshil شَرْبَتِ مُسْهِلْ
Müshil ilacı

Şerbet dâden شَرْبَتْ دادَنْ
Çeliğe su vermek
Şerbet sunmak

Şerh dâden شَرْحْ دادَنْ
İzah etmek

Şerha şerha شَرْحَه شَرْحَه
Dilim dilim, parça parça

Şerer-bâr *va* شَرَرْبارْ
Kıvılcımlar saçan

Şerer-feşan شَرَرْ فَشانْ
Kıvılcım saçan

Şerje *s* شَرْزه
Hışımlı, yırtıcı

Şürşür شُرْشُرْ
Şarıltı, şırşır

Şart besten شَرْط بَسْتَنْ
Sözleşmek, bahse girişmek

Be şart-ı an ki [بَشَرْطِ آنْكِه]
Şu şartla ki

Şeref-bahş *va* شَرَفْ بَخْشْ
Şeref veren

Şeref-yâb *va* شَرَفْيابْ
Şeref bulan mertebeye eren

Şeref-yâbî *im* شَرَفْ يابي
Şeref bulma, derece ve mertebeye erme

Şerm *i* شَرْمْ
Utanma, utanç, haya

Şerm-âlûd *va* شَرْمْ آلودْ
Utangaç, mahcup

Şerm-âver *va* شَرْمْ آوَرْ
Utanç veren

Şüdegan شُدگان
Ölmüş kimseler

Şüden شُدَن
Olmak, gitmek, ölmek

Şüdengah *bi* شُدَنگاه
Vak'a mahalli

Şüdenî *im* شُدَنی
Olabilen şey, yapılmağa değen şey

Şüde *f* شُده
Olmuş, ölmüş, gitmiş

Süde-bend *va* شُده بَند
Tarihçi, vak'a nüvis

Şarâb-bâzî *im* شَراب بازی
Şarap içme, alkolizm

Şarâb hâne *bi* شَراب خانه
Meyhane

Şarâb-horî *im* شَراب خُوری
Şarap içme

Şarâb-dâr *va* شَراب دار
Sâki-içki dağıtan

Şerâb—zede شَراب زَده
İçki çarpmış kimse

Şarabî *in* شَرابی
Şarap içen, içkiye düşkün

Şirare-i kâr zâr شَرارَهٔ کار زار
Savaşın kızışması

Şer-engîz شَر انگیز
Fitneci, şirretlik yapan

Şürb-i müdâm شُرب مُدام
Aralıksız içki içme

Şurb u ekl شُرب و اَکل
Yiyip içme

Şerbet شَربَت
Şerbet

Şütür-dilî *im* شُتُر دِلی
Korkaklık, kindarlık

Şütür-zehre شُتُر زَهره
Deve ödlü, korkak

Şütür-kürre *bi* شُتُر کُرَه
Deve yavrusü

Şütür-küşî *im* شُتُر کُشی
Deve kurban etme

Şütür-kîne *va* شُتُر کینه
Deve kinli

شُتُر گاو، شُتُر گاو پَلَنگ

Şütür-gâv=Şütür-gâv peleng شُتُر گاو پَلَنگ
Zürafa

Şütür gürbe *bi* شُتُر گُربَه
Deve ve kedi
Uygun olmayan iki şey

Şütür mâde *bi* شُتُر مادَه
Dişi deve

Şütür-mürg *bi* شُتُر مُرغ
Deve kuşu

Şetrenc شَتَرَنج
Satranç

Şetrenc-bâz *va* شَتَرَنج باز
Santranç oynayan

Şecrre nâme شَجَره نامه
Soy belgesi, şecere

Şahne شَحنه
Eskiden Polis müdürü Zabıta

Şuhm شُخم
Tarlayı sürme, nadas

Şuhm kerden شُخم کَردَن
Nadas etmek, toprağı sürmek

Şiddet kerden شِدَّت کَردَن
Şiddet göstermek, zulum etmek

Şikârî *im* شِکارِی
Ava mahsus, avcı, yırtıcı hayvan

Şikâf *i* شِکافْ
Yarık, çatlak, rahne «şikâften m.g.»

Şikâfteği *im* شِکافتِگی
Yarıklık, çatlaklık

Şikâften m شِکافتَنْ
Yarmak

Şikâfte *s* شِکافتَه
Yarılmış, yarık

Şikâyet-âmiz شِکایَتْ آمِیزْ
Şikâyetle karışık

Şikâyet kerden شِکایَتْ کَرْدَنْ
Şikâyet etmek

شِکایَتْ پِیشِ کَسِی بُرْدَنْ

Şikâyet pîş-i kesî bürden
Davacı olmak

Şeker شَکَرْ
Şeker

Şeker efşân شَکَرْ اَفْشانْ
Şeker saçan

Şükrânegî *im* شُکْرانِگِی
Şükrünü belirten

Şükrân-ı nîmet شُکْرانِ نِعْمَتْ
İyilik ve nimete sükür

Şeker-bâr *va* شَکَرْ بارْ
Şeker saçan

Şeker-pâre *bi* شَکَرْ پارَه
Bir çeşit kayısı, helva

Şükür-perdâz شُکْر پَرْدازْ
Şükreden

Şifa hâne *bi* شِفا خانَه
Dispanser

Şifa-darû *bi* شِفا دارُو
Panzehir, anti toksin, şifa ilacı

Şifa-resân *va* شِفا رَسانْ
Şifa ulaştıran, şifa veren

Şifa-sâz *va* شِفا سازْ
Şifa bağışlayan, sıhhat veren

Şifa-sâzî شِفا سازِی
Çare, tedavi

Şefaat kerden شَفاعَتْ کَرْدَنْ
Tavassut etmek

Şefaat nâme شَفاعَتْ نامَه
Tavsiye mektubu

Şeftalû شَفْتالُو
Şeftali

Şifte *s* شِفْتَه
Çılgın, divane

Şak şüden *bm* شَقْ شُدَنْ
Yarılmak

Şak kerden شَقْ کَرْدَنْ
Yarmak

Şek dâşten شَکْ داشْتَنْ
Şüphe etmek

Şikâr *i* شِکارْ
Av, yağma, ganimet

Şikârçî *bi* شِکارْچِی
Avcı

Şikâr kerden شِکارْ کَرْدَنْ
Avlamak

Şekkâkiyûn شَکّاکِیُونْ
Şüpheciler, septikler

Şikârgâh *bi* شِکارْگاهْ
Avlak, Avyeri

Şeş sû *bi* شَشْ سُو
Altı cihet

Şeş sad *bi* شَشْصَدْ
Altı yüz: 600

Şeş gûşe *bi* شَشْ گُوشَه
Altı köşeli

Şeşûm *s* شَشُمْ
Altıncı: 6.

Şeşümî-n شَشُمِي-نْ
Altıncısı

Şeş u penc-bâzî *im* شَشْ وَپَنْج بازِي
Hiyle, dalevere

Şeşyek *s* شَشْيَكْ
Altıda bir

Şast *i.s* شَصْتْ
Altmış 60

Şastüm شَصْتُمْ
Altmışıncı

Şatrenc شَطْرَنْجْ
Satranc

Şatrenc-bâz *va* شَطْرَنْج بازْ
Satranç oynayan

Şu'bede-bâz *va* شُعْبَده بازْ
Hokkabaz, oyuncu

Şiir-hânî *im* شِعْر خَوانِي
Şiir okuma

Şlir-gul *im* شِعْر گوئِي
Şiir söyleme

شُعْلَه دارْ ، شُعْلَه زَنْ ، شُعْلَه وَرْ

Şu'le-dâr, Şu'le-zen, Şu'lever
Parıldayan, ışık veren

Şegal شَغالْ
Çakal

Şifa-bâhş *va* شِفا بَخْشْ
Şifa verici, şifalı

Şerik şuden شَرِيكْ شُدَنْ
Ortak olmak

Şerîkî *im* شَرِيكِي
Ortaklık

Şest *i* شَسْتْ
Olta, neşter, altmış 60

Şüstgâh *bi* شُسْتَگاهْ
Banyo yeri, küvet

Şüstegî *im* شُسْتَگِي
yıkanıp temizlenme gusl

Şestüm *s* شَسْتُمْ
Altmışıncı 60.

Şestümî-n شَسْتُمِي-نْ
Altmışla ilgili

Şüsten *m* شُسْتَنْ
Yıkamak

Şüstengâh *bi* شُسْتَنگاهْ
Yıkanılan yer

Şüst u şû *bi* شُسْتُ وشُو
Yıkanma, temizlenme

Şüste *s* شُسْتَه
Yıkanmış, hazırlanmış

Şeş *i* شَشْ
Altı 6

Şüş *i* شُشْ
Ak ciğer

Şüş-âmâsîde شُشْ آماسِيده
Ciğeri şişik, adam olmadık

Şeş cihet *bi* شَشْ جِهَتْ
Altı yön

Şeş sâlegî *im* شَشْ سالگِي
Altı yıllık, altı yaşında olma

Şeş sâle *va* شَشْ ساله
Altı yıllık, altı yaşında

Şekl-i devvarî شَكْلِ دَوَّارِي
Çenber şeklinde, murabba

Şekl keşîden شَكْلْ كَشِيدَن
Resim yapmak

Şekl-nüvîs شَكْلْ نُوِيس
Şekil yazan, ressam, nakkaş

Şikem *i* شِكَمْ
Karın, işkembe, mide

Şikem endâhten شِكَمْ اَنْدَاخْتَن
Göbek şişirmek, gebe kalmak

Şikem-bende شِكَمْ بَنْدَه
İşkembesine ve boğazına düşkün

Şikembe شِكَمْبَه
İşkembe

Şikem-perest شِكَمْ پَرَسْت
Obur, midesine düşkün

Şikem-perestî شِكَمْ پَرَسْتِي
Oburluk, mideye düşkünlük

Şikem perver شِكَمْ پَرْوَرْ
Karnına ve şehvetine düşkün

Şikem-piç *hi* شِكَمْ پِيچْ
Karın ağrısı, barsakların birbirine dolanması

شِكَمْ چَارْ پَهْلُو كَرْدَن
Şikem çâr pehlû kerden
Tıka basa yemek

Şikem hârîden شِكَمْ خَارِيدَن
Karnını kaşımak bahane aramak

Şikem-hâre شِكَمْ خَوَارَه
Obur, açgözlü

Şikeste-bend *va* شِكَسْتَه بَنْد
Kırıkçı

Şikeste-bendî شِكَسْتَه بَنْدِي
Kırıkçılık

Şikeste-pâ شِكَسْتَه پَا
Ayağı kırık

Şikeste-hâli شِكَسْتَه حَالِي
Yoksulluk, el darlığı

Şikeste-hâtır شِكَسْتَه خَاطِر
Hatırı kırık, üzgün

Şikeste-dil شِكَسْتَه دِل
Gönlü kırık

Şikeste-zeban شِكَسْتَه زَبَان
Dili tutuk

Şikeste-mizac شِكَسْتَه مِزَاج
Hasta, dertli

Şikeste-nefsi شِكَسْتَه نَفْسِي
Tevazu, uysallık

Şikest yâften شِكَسْت يَافْتَن
Bozulmak, sınmak

Şikestenî *in* شِكَسْتَنِي
Kırılacak şey

Şikeft *i* شِكَفْت
Oyuk, yarık, mağara

Şiküft شِكُفْت
Heyret

Şiküftâ ! شِكُفْتَا
Ne tuhaf, hayret!

Şek kerden شَكْ كَرْدَن
Şüphe etmek

Şekl *a* شَكَل
Şekil, yapı, tarz, âdet prensip, resim

Şekl-i terbi' شَكْلِ تَرْبِيع
Dörtgen, murabba, dörtköşeli

Şikest شِكَسْت
Kırılma, sınma, bozulma, noksan

Şikest-pezir شِكَسْت پَذِيرْ
Kırılabilen, kırılır olan

Şikest-horden *bm* شِكَسْت خُورْدَن
Sınmak, bozulmak

Şikest horde شِكَسْت خُورْدَه
Sınmış, hezimete uğramış

Şikest dâden شِكَسْت دادَن
Bozmak, sındırmak, mağlubetmek

Şikest-i fâhiş شِكَسْتِ فاحِشْ
Yaman bozgun

Şikesteğî *im* شِكَسْتَگِي
Kırıklık

شِكَسْتَگِي اُسْتُخْوانْ

Şikestegi-i üstühan
Kemik kırılması

Şikest mikest شِكَسْت مِكَسْت
Bozuk düzen, kırık mırık

Şikesten شِكَسْتَن
Kırmak

Şikest-nâpezîr شِكَسْت ناپَذِيرْ
Bozulmaz, sınmaz

Şikeste شِكَسْتَه
Kırık, kırılmış, sınmış

Şikeste-bâzû *va* شِكَسْتَه بازو
Kolu kırık

Şikeste-bâl *va* شِكَسْتَه بالْ
Kanadı kırık, aciz

Şikeste-beste شِكَسْتَه بَسْتَه
Kırık dökük

Şeker-hâ *va* شَكَرْ خا
Şeker çiğneyen, tatlı dilli

Şeker-hand-e شَكَرْ خَنْدَه
Tatlı şekilde gülümseme

Şeker-hâb *bi* شَكَرْ خَوابْ
Tatlı uyku

Şer-hiz *bi* شَكَرْ خِيزْ
Şeker istihsal edilen yer

Şekerdan *bi* شَكَرْ دانْ
Şekerlik

Şeker-duht *va* شَكَرْ دُخْت
Şeker kız, sevimli kız

Şeker-dehân شَكَرْ دَهانْ
Şeker ağızlı

Şeker-rîz *va* شَكَرْ رِيزْ
Şeker saçan, pek güzel konuşan

Şeker-zeban *va* شَكَرْ زَبانْ
Şeker dilli

Şeker-fürûş شَكَرْ فُرُوشْ
Şeker satan

Şeker kamış *bi* شَكَرْ قَمِيشْ
Şeker kamışı

Şükr-güzârî *im* شُكْر گُزارِي
Şükretme

Şeker-güftâr شَكَرْ گُفْتارْ
Şeker sözlü

Şeker-leb *va* شَكَرْ لَبْ
Şeker dudaklı

Şeker-leng *bi* شَكَرْ لَنگ
Aksak, topallayan

Şekerîn شَكَرِين
Şeker gibi, şekerden yapılan

Şügüfte-rû شُگُفته رُو
Yüzü açık, güler yüzlü

Şügüftî *im* شُگُفتی
Taaccüb hayret veren şey

Şügûften *m* شُگُوفتَن
Hayret etmek, açmak, açılmak

Şügûfe شُگُوفه
Çiçek

Şügûn *i* شُگُون
Uğur, iyi fal, mübarek

Şel *i* شَل
Eli ayağı tutmayan

Şellâfegî *in* شَلَافِگی
Hayasızlık, utanmazlık

Şellak *i* شَلَاق
Kayış kamçı

Şellak horden شَلَاق خُوردَن
Kamçılanmak, kamçı yemek

Şellâk zeden شَلَاق زَدَن
Kamçılamak

Şeltuk *i* شَلتُوك
Çeltik, kabuklu pirinç

Şeltûk kârî شَلتُوك كارِی
Pirinç ekme

Şel şüden شَل شُدَن
El ayak tutmaz olmak

Şalgam شَلغَم
Salgam

Şelvar شَلوَار
Şalvar

Şikûh *i* شِكُوه
Korku, havf, heybet ulululuk. haşmet

Şikûhîden شِكُوهِيدَن
Korkmak, yüceltmek

Şekîb *i* شَكِيب
Sabır, tahammül

Şekîbâ شَكِيبا
Sabırlı

Şekîbâî *im* شَكِيبائِی
Sabırlılık

Şekîbende *if* شَكِيبَنده
Sabreden, sabıra katlanan

Şekîbîden *m* شَكِيبِيدَن
Sabretmek,katlanmak

Şigerf *s* شِگَرف
Nadir, bulunmaz emsalsiz, kocaman

Şügüft *s* شُگُفت
Tuhaf garip, şaşılacak şey

Şügüfta شُگُفتا
Ne garip, tuhaf,hayret

شُگُفت آمِيز ، شُگُفت اَنگِيز
شُگُفت آوَر

Şüguft-âmiz, Şügüft-engiz
Şüguft-âver
Şaşılacak, hayret edilecek şey

Şügüften *m* شُگُفتَن
Şaşırmak, hayret etmek, açmak, açılmak

Şügüfte-hâtır شُگُفته خاطِر
Neşeli, zevkli

Şikenba *bi* شِكَنْبا
İşkenbe çorbası

Şikenc *i* شِكَنْج
Kıvrım, büklüm, işkence, hile

Şikenc-i câme شِكَنِ جامه
Elbise buruşması, kıvrımı

Şikence شِكَنْجه
İşkence, eziyet etme, sıkıştırma

Şiken-i zülf شِكَنِ زُلْف
Zülüfün büklümü

Şikence-kerden *bm* شِكَنْجه كَرْدَنْ
İşkence etmek, azabetmek

Şikencîden شِكَنْجِيدَنْ
Sıkıştırmak, eziyet etmek

Şikenende *if* شِكَنَنْدَه
Kıran, kırıcı

Şikenî *im* شِكَنِي
Kırıklık, sınma, firar

Şikûften *m* شِكُوفْتَنْ
Yarmak, yarılmak, açılmak, şaşmak

Şikûfte شِكُوفْتَه
Açılmış, yarılmış, fışkırma

Şikûfende *if* شِكُوفَنْدَه
Yaran, açan

Şikûfe *i* شُكُوفَه
Çiçek, kusma

Şikûfe kerden شِكُوفَه كَرْدَنْ
Çiçek açmak, kusmak

Şikûfîden *m* شِكُوفِيدَنْ
Açmak, açılmak, yarmak, yarılmak

Şikem-hâregi شِكَمْ خَوارَگِي
Çok yeme, oburluk

Şikem dâden شِكَمْ دادَنْ
Bel vermek, kamburlaşmak

Şikem-dâr شِكَمْدارْ
Göbekli, obur

Şikem dâşten شِكَمْ داشْتَنْ
Gebe olmak

Şikem-derd *bi* شِكَمْ دَرْد
Karın ağrısı

Şikem-rân *bi* شِكَمْ رانْ
Müshil, sürgün ilâcı

Şikem-rev=ş شِكَمْ رَوِش
İshal, sürgün hastalığ

Şikem-şikeste شِكَمْ شِكَسْته
Hazımsızlık çeken, mide fesadına uğrayan

Şikem-sâbûn zeden شِكَمْ صابُونْ زَدَنْ
Çokça yemeğe hazırlanmak

Şikem-gürisne شِكَمْ گُرِسْنه
Karnıaç

Şikem girifteği شِكَمْ گِرِفْتَگِي
Peklik, inkıbaz

Şikem-girifte شِكَمْ گِرِفْتَه
Pekliğe tutulan

Şikem-günde شِكَمْ گُنْده
Göbekli, karnı şiş

Şikemo *s* شِكَمُو
Obur, koca karınlı

Şikemî *s* شِكَمِي
Obur, göbekli

Şiken شِكَنْ
Kıvrım, büklüm, sınma hezimet, tempo «Şikesten»m g.

Şinasnâme *bi* شِناسْنامه
Hüviyet kartı ve cüzdanı

Şinâsendegân شِناسَنْدَگانْ
Bildikler, tanıdıklar

Şinâsîden *m* شِناسِيدَنْ
Bilmek tanımak

Şinâgâh *bi* شِناگاهْ
Yüzme yeri, plaj

Şinâger-Şinâver شِناگَرْ، شِناوَرْ
Yüzücü, yüzen

Şinâverî *im* شِنا وَرِي
Yüzgeçlik, yüzücülük

Şenbe شَنْبه
Cuma ertesi
«yekşembe: pazar»« Düşembe: pazartesi», seşembe: sali

Şünüften شُنُفْتَنْ
Duymak, işitmek, dinlenmek

Şeng شَنَگْ
Güzel, yosma, oynak. hırsız, gurur

Şeng mâhî شَنَگْ ماهِي
Yunus balığı

Şengûl *s* شَنَگُولْ
Sevimli, pek güzel

Şinev شِنَوْ
Dinleyen, "Şeniden-" ve "Şinevden" m. g.

Şinevâ *s* شِنَوا
Dinleyen işiten

Şünûden=şinevden شُنُودَنْ
Dinlemek, işitmek duymak

Şinevende *is* شِنَونْدَه
Dileyen, işiten, duyan

Şemşîr mâhî شَمْشِيرْ ماهِي
Kılınç balığı

Şem-'âcîn *va* شَمْعْ آجِينْ
Vücudu dilerek, mum dikip yakma cezası

Şemdân *bi* شَمْعْدانْ
Şamdan

Şen *i* شَنْ
Naz ve cilve

Şin *i* شِنْ
Kum, yumuşak kum

Şinzâr *bi* شِنْ زارْ
Kumluk, kumsal yer

Şinâ شِنا
Suda yüzme

Şinâ kerden شِنا كَرْدَنْ
Suda yüzmek

Şinâhtegan ç شِناخْتَگانْ
Tanıdıklar, bildik kimseler

Şinâhteğî شِناخْتَگِي
Tanıma, âşinâlık

Şinâhten *m* شِناخْتَنْ
Tanımak, bilmek, anlamak

Şinâhte *s* شِناخْتَه
Tanımış, tanınmış

Şinâr شِنارْ
Yüzme,

Şinâs شِناسْ
«Şinahten» m. g.

Şinâsâ *s* شِناسا
Bilen, bilici vâkıf

Şinâşâî *im* شِنا سائِي
Bilme, vukuf, marifet

Şinâsânden شِنا سانْدَن
Bildirmek

Şimâl-nüma شِمالْ نُما
Kutbu gösteren pusula

Şümür شُمُر
«Şümürden» m.ğ.

Şümürdegi شُمُرْدَگی
Sayma, sayı

Şümürden شُمُرْدَن
Saymak, hesaplamak
(bed şümürden: uğursuz saymak)

Şümürde شُمُرْدَه
Sayılmış, sayılı

Şemşâd *i* شَمْشادْ
Doğru ve yüksek olan ağaç Şimşâd: şimşir ağacı

Şemşâd-kad شَمْشادْ قَد
Uzun ve mütenasip endamlı

Şemşîr *bi* شَمْشِيرْ
Eğri kılınç, kılınç

Şemşîr-i âbdâr شَمْشِيرِ آبْدارْ
Parlak ve keskin kılınç

Şemşîr-bâz شَمْشِيرْ باز
Kılınç oynayan kılınç kullanmakta mahir

Şemşir-bâzî شَمْشِيرْ بازِي
Eskrim

Şemşîr-zen شَمْشِيرْ زَن
Kılınç vuran, bahadır, yiğit

Şemşîr-sâz *ra* شَمْشِيرْ ساز
Kılınç yapan

Şemşir keşiden شَمْشِيرْ كَشِيدَن
Kılınç çekmek

Şemşir-i goştîn *in* شَمْشِيرِ گُوشْتِين
Etten kılınç-dil

Şelvar bend شَلْوارْ بَنْد
Şalvar kuşağı, şalvar bağı

Şelûk شَلُوك
sülük

Şülegâh *bi* شُلَه گاهْ
Kızın ergenlik çağı.

Şelik-i tüfeng شَلِيكِ تُفَنگ
Tüfeği ateşleme

Şelik-i peyder pey شَلِيكِ پَيْ دَرْ پَيْ
Yaylım ateşi

Şum *s* شُم
Meş'um, uğursuz, çarık

Şüma شُما
Siz, ikinci çoğul şahıs zamiri

Şümâr *i* شُمارْ
Sayı, hesap, aded, ölçü

Şümâr-kâr شُمارْكارْ ، شُمارْ گاه
Son muhakeme, mahkemenin hüküm vereceği son celse

Şümâr-gîr *va* شُمارْ گِيرْ
Muhasip, hesap tutan dost tutan

Şümârende *if* شُمارَنْدَه
Sayan, sayıcı

Şümâre *i* شُمارَه
Sayı, aded, numara

Şümârî *im* شُمارِي
Muhasib, tesbih

Şümarîden شُمارِيدَن
Saymak, hesaplamak, ölçmek

Şümarîde *s* شُمارِيدَه
Sayılmış, hesaplanmış

Şimâl-rû *bi* شِمالْ رُو
Kuzeye karşı

Şevher-nâ reside شَوهَر نارَسیدَه
Kocaya varmamış, koca Görmemiş

Şûy *i* شُوی
Koca, zevc, evlenmiş adam «şusten m.g »

Şûy-dîde *va* شُوی دیدَه
Kocaya varmış, dul kadın

Şûyende *if* شُویَنده
Yıkayan

Şûyîden *m* شُوییدَن
Yıkamak

Şeh *i* شَه
Şah, padişah, âlâ

Şehâ شَها
Ey şah, ey Tanrım

Şehâdet dâden شَهادَت دادَن
Şahitlik etmek

Şehedet-i durûğ شَهادَتِ دُروغ
Yalancı şahitlik

Şehâdet-nâme شَهادَتنامه
Diploma, tasdiknâme

Şehbâz *bi* شَهباز
Büyük ve makbul doğan kuşu, cömert asil, temiz soylu

Şehbâl=şehper شَهبال ، شَهپَر
Kuş kanatlarının en uzun tüyü, büyük kanat

Şeh beyt *bi* شَه بَیت
Bir şiirin en güzel beyti, son beyt

Şehd *i.a* شَهد
Bal, tatlı

Şehd-âmîz *bi* شَهد آمیز
Tatlı, tatlı karıştırılmış

Şûrîde شُوریدَه
Kızmış, çılgın, perişan

Şûrîde-hal *va* شُوریدَه حال
Divâne, çılgın,

Şûrîde-hâtır شُوریدَه خاطِر
Zihni dağınık, üzgün, perişan

Şûrîde-rây *va* شُوریدَه رای
Deli, muvazenesi bozuk

Şûrîde-ser *va* شُوریدَه سَر
Başı dumanlı, kararsız

Şûrîde-mağz شُوریدَه مَغز
Beyni bozuk, beyni sulanmış

Şose *F* شُوسه
Şose yol

Şevk-efzâ *va* شَوق اَفزا
Şevk artıran, bir mûsiki makamı

Şûm *s* شُوم
Şom, uğursuz, pinti

Şûm-ten *va* شُوم تَن
Uğursuz, menhus

Şûm-kadem *va* شُوم قَدَم
Ayağı uğursuz

Şûmî *im* شُومی
Uğursuzluk, şomluk

Şeyvende *if* شَوَندَه
Olan, meydana gelen

Şevher *i* شَوهَر
Koca, zevc

Şevher-dâr شَوهَر دار
Evli kadın

Şevher kerden شَوهَر كَردَن
Kocaya varmak

Şûr-ahter *va* شُوْرْ اَخْتَرْ
Talihsiz, nasibsiz

Şûr-engiz شُوْرْ اَنگِيزْ
Fitne koparan

Şûrânîden *m* شُورَانِيدَنْ
Kışkırtmak, fitne ve fesat çıkarmak

Şûrâ-yı millî شُورَايِ مِلِّي
Mebusların umûmî toplantısı, millet meclisi

Şorba شُورْبَا
Çorba

Şûr-baht *va* شُوْرْ بَخْتْ
Bedbaht, nasipsiz,

Şûr çeşm شُوْرْ چَشْمْ
Kötü gözle bakan

Şûristan شُورِسْتَانْ
Çorak yer

Şûriş *hs* شُورِشْ
Kargaşalık, kavga, ayaklanma, ihtilâl

Şûriş-taleb شُورِشْ طَلَبْ
İhtilâl isteyen, ihtilâlci

Şûr u gavga شُورُو غَوْغَا
Kavga, gürültü

Şûre *i* شُورَه
Tuzlu, çorak, güherçile

شُورَه بُوم ، شُورَه زَارْ

Şûre-bûm = Şûre-zâr *bi*
Çorak yer

Şûrîden *m* شُورِيدَنْ
Kızmak, çıldırmak, çıldırtmak

Şûrîdegî *im* شُورِيدَگِي
Çılgınlık, divânelik

Şinevendegân شِنَوَنْدَگَانْ
Dinleyiciler

Şenîden *m* شَنِيدَنْ
İşitmek, duymak dinlemek

Şenîde *s* شَنِيدَه
İşitmiş, işitilmiş "naşenide" İşitilmemiş

Şev شُوْ
«Şüden» m g.

Şû *i* شُو
Koca, zevc

Şûh شُوخْ
Cilveli, oynak, korkusuz nasır, kir, pas

Şûh besten شُوخْ بَسْتَنْ
Nasır bağlamak

Şûh-çeşm *va* شُوخْ چَشْمْ
Arsız, fettankadın

Şûh çeşmî شُوخْ چَشْمِي
Arsızlık

Şuh-tab' *va* شُوخْ طَبْعْ
Şuh tabiatlı, pek yosma

Şûhgin *im* شُوخْگِينْ
Nasırlı, kirli, paslı, irinli yara

Şûhî *im* شُوخِي
Şaka, arsızlık, küstahlık, pislik

Şûhî kerden شُوخِي كَرْدَنْ
Şaka etmek

Şûr *i* شُورْ
Tuzlu, fitne, kargaşalık ihtilâl

Şûrâb *bi* شُورَابْ
Tuzlu su

Şirâze-bendî شیرازه بندی
Formaları dikmek ve örme

Şirâze keşi شیرازه کشی
Formaları dikmek cilt yapmak

Şirâzî *in* شیرازی
Şirâzlı

Şîr-endam *va* شیر اندام
Aslan yücutlu

Şîr-endâz *va* شیر انداز
Sütle dolu olan meme, (Arslan savuran) Yiğit, cesur

Şîr-âver *va* شیر آور
Sütlü, süt veren

Şîr-bâ *bi* شیربا
Sütlaç

Şîrbân *bi* شیربان
Arslan bakıcısı

Şîr-beççe *bi* شیر بچه
Aslan yavrusu

Şîr-i bürîde *st* شیر بریده
Kesilmiş süt

Şîr-bûy *va* شیر بوی
Ağzı süt kokan çocuk

Şîr-pençe *bi* شیر پنجه
Aslan pençeli, bir hastalık

Şîr-çây *bi* شیر چای
Sütlü çay

Şîr-i haşhaş شیر خشخاش
Afyon, haşhaş sütü

Şîr-hâr=e شیر خواره
Süt emen

Şîr-hâregân شیر خوارگان
Süt emenler

Şîb *i* شیب
İniş, meyil, alt

Şîbâ شیبا
Engerek yılanı, âşikâr

Şîb u tîb *bi* شیب و تیب
Şaşkın, dehşete kapılmış

Şîb u bâlâ *bi* شیب و بالا
İniş, çıkış

Şîpûr *i* شیپور
Borazan, savaş borusu

شیپورچی ، شیپور زن

Şîpûrçî Şipurzen *bi*
Borazancı, borazan çalan

Şeyh *i* شیخ
Şeyh, tarikat başkanı

Şeyh'ur-reis شیخ الرئیس
Meşhur İbnisinânın lâkabı

Şeyhan *ç* شیخان
Şeyhler

Şeyh-I tarikat شیخ طریقت
Tarikat şeyhi

Şeyd شید
Riya, riyakarlık, çılgın

Şeydâ *s* شیدا
Âşık, çılgın

Şeydâî *im* شیدائی
Âşıklık, çılgınlık

Şîr *i* شیر
Aslan, süt, kurna

Şîrân *ç* شیران
Arslanlar

Şîrâze *i* شیرازه
Kitap formalarının dikiş örgüsü

Şehsuvâr *bi* شَهْسُوارْ
Yiğit binici

Şehkâr *bi* شَهْكارْ
Şaheser

Şehnây *bi* شَهْنايْ
Büyük nay, zurna

Şehinşah *bi* شَهِنْشاهْ
Şahlar şahı

Şehvâr *s* شَهْوارْ
Şâha lâyık, pek güzel

Şehvet-engiz شَهْوَتْ اَنگِيزْ
Şehveti azdıran

Şehvet-perest شَهْوَتْ پَرَسْتْ
Nefsin arzularına uyan

Şehvet dâşten شَهْوَتْ داشْتَنْ
Çiftleşmeyi arzulamak

شَهْوَتْ رانِي كَرْدَنْ

Şehvet-rânî kerden *bm*
Hovardalık yapmak

Şehvetî *in* شَهْوَتِي
Şehvetli

Şehî *im* شَهِي
Padişahlık, şahlık

شَهِيدْ شُدَنْ [گَشْتَنْ]

Şehîd şuden (geşten) *bm*
Şehid olmak

Şehid kerden شَهِيدْ كَرْدَنْ
Şehid etmek

Şehîdî *im* شَهِيدِي
Şehidlik

Şeyyâd شَيّادْ
Dalkavuk,
dolandırıcı, yaltakçı

Şeyar kerden شَيارْ كَرْدَنْ
Toprağı sürmek

Şehr *i* شَهْرْ
Şehir, vilâyet, ay

Şehr-ârâyî *im* شَهْرْ آرايِي
Şehri donatma

Şehr-âşûb *ra* شَهْرْ آشُوبْ
Güzelliğiyle şehri
birbirine katan dilber

Şehrâh *bi* شَهْراهْ
Büyük cadde, bulvar

Şehr-bânî *im* شَهْرْ بانِي
Emniyet müdürlüğü

Şöhret kerden شُهْرَتْ كَرْدَنْ
Şöhret yapmak

Şehrtaş *bi* شَهْرْ تاشْ
Hemşehri, aynı şehirli

Şöhret-güzîn شُهْرَتْ گَزِينْ
Şöhrete düşkün,
şöhret dileyen

Şehr-dârî *im* شَهْرْ داري
Belediye

Şehr-nişîn *ra* شَهْرْ نِشِينْ
Şehirde oturan, şehirli

Şöhre-yî âfâk (âlem) شُهْرَهْ آفاقْ [عالَمْ]
Dünyaca tanınan, meşhur

Şehrî *in* شَهْرِي
Şehre mensup, şehirli

Şehriyâr شَهْرِيارْ
Zamanın büyük
hükümdarı

Şehrîver *i* شَهْرِيوَرْ
Ağustos ayı

Şehriye شَهْرِيَه
Aylık

Şehzâde *bi* شَهْزادَه
Şehzade

Şehzâdegân *ç* شَهْزادگانْ
Şehzadeler

Şî شیعی
Hz. Ali ve torunlarının hilâfetine taraftar olanlar

Şîftegî *im* شیفتگی
Çılgınlık, kargaşalık

Şîfte شیفته
Âşık, çılgın, divâne

Şimî شیمی
Kimya

Şimyâî شیمیائی
Kimyevî

Şivâ *i* شیوا
Fasih ve beliğ

Şüyu' yâften شیوع یافتن
Dağılmak, yayılmak herkesçe bilinmek

Şeyven *i* شیون
Ağıt, matem, ağlayıp inleme

Şeyven kerden شیون کردن
Matem tutmak

Şive *i* شیوه
Cilve, naz, kırıtma

Şive-bâz *i* شیوه باز
Cilveli, edalı

شیوه کار ، شیوه گر

Şive kâr=Şive ger *bi*
Cilveli işveli

Şive-zeban *va* شیوه زبان
Fasih ve beliğ konuşan

Şihe *i* شیهه
At kişnemesi

Şîrînî *im* شیرینی
Tatlı, tatlılık

Şîrînîcat شیرینی جات
Şekerlemeler, tatlılar

Şîrînî-fürûş شیرینی فروش
Tatlıcı, tatlı satan

Şîşak=Şişek شیشك ، شیشك
Bir yaşındaki kuzu

Şişe *i* شیشه
Şişe, cam, sürahi

Şişe-can *va* شیشه جان
Yufka yürekli

Şişe-dil *va* شیشه دل
Gönlü çabuk kırılan, tez küsen

Şişe-sâzi *im* شیشه سازی
Cam imal etme

Şişeger *bi* شیشه گر
Camcı

Şişe- gerdan شیشه گردان
Dalevereci, üçkâğıtçı, hokkabaz

Şeytan-beççe شیطان بچه
Şeytan yavrusu

Şeytanî شیطانی
Şeytanlık

Şeytanet kerden شیطنت کردن
Şeytanlık yapmak, dalevere çevirmek

Şia شیعه
Şiiler

Şîr-gîr شِيرْ گِيرْ
Çakır keyf, az sarhoş

Şîr-i mâde شِيرِ مادَه
Dişi arslan

Şîr-merd *va* شِيرْ مَرْد
Arslan adam, Yiğit, bahadır

Şîr-mest شِيرْ مَسْت
Semiz kuzu

Şîr-i mest شِيرِ مَسْت
Kızgın Arslan

Şîr-i ner شِيرِ نَرْ
Erkek arslan

Şîr-nüma شِيرْ نُما
Arslan gibi görünmeye yeltenen

Şîr-i ney شِيرِ نِيْ
Şeker kamışı şırası

Şîre شِيرَه
Şıra, Meyve suyu

Şîre-i engür شِيرَهِ اَنگُورْ
Üzüm şırası, şarap

Şîre-i hurma شِيرَهِ خُرْما
Hurma şırası

Şîrî *im* شِيرِي
Arslanlık

Şîrîn شِيرِيْن
Tatlı, tatlı olan, Ferhad'ın sevgilisi

Şîrîn-beyan شِيرِيْن بَيانْ
Tatlı dilli

Şîrîn-zeban *va* شِيرِيْن زَبانْ
Tatlı dilli

Şîrîn-suhan شِيرِيْن سُخَنْ
Tatlı sözlü

Şîrîn-güftâr شِيرِيْن گُفْتارْ
Tatlı sözlü

Şîr-hâregî شِيرْ خَوارَگِي
Süt emme

شِيرْ خَوارَه ، شِيرْ خُورْ

Şîr-hâre=Şîr-hor *va*
Süt emme

Şîr dâden *bm* شِيرْ دادَنْ
Süt vermek, emzirmek

Şîr-dâr *va* شِيرْ دارْ
Süt veren, sütlü

Şîrdân *bi* شِيرْ دانْ
Süt konulan kap

Şîr-dil *va* شِيرْ دِلْ
Arslan yürekli

Şîr-dûş *va* شِيرْ دُوشْ
Süt sağan

Şîr dûşîden شِيرْ دُوشِيدَنْ
Süt sağmak

Şîr-dihî *im* شِيرْ دِهِي
Süt verme, emzirme

Şîr-rîz *va* شِيرْ رِيزْ
Sütle dolu meme

Şîr-zede *va* شِيرْ زَدَه
Sütü azalıp zayıf kalan çocuk

Şîr-zor *va* شِيرْ زُورْ
Aslan güçlü

Şîraze *i* شِيرْ زَه
Vahşi, yırtıcı, sırtaran her hayvan, güç, kuvvet

شِيرِ ژِيانْ ، [غَرّان]

Şîr-i jiyan=garran
Kükreyen arslan

Şîr-kahve *bi* شِيرِ قَهْوَه
Sütlü kahve

Şîr-germ شِيرِ گرم
Ilık olan

Sad-per=e *bi* صَدْ پَر ـه
Yüz yaprak, yüz yapraklı

Sadtû=sad çâk صَدْتُو، صَدْ چاك

Yüz parça, yüz kat kırkbayır

Sad dehen *va* صَدْ دَهَنْ
(Yüz ağızlı) Vaadinde durmayan

Sadr *a* صَدْر
Meclisin üst başı, vezir

Sadr-i azam *si* صَدْرِ أَعْظَمْ
Başvekil

Sadr-i İslâm صَدْرِ اِسْلامْ
İslâmın ilk çağı

Sadr-ı meclis صَدْرِ مَجْلِسْ
Meclisin baş tarafı baş köşe

Sadr-nişin صَدْر نِشِينْ
Meclisin üst tarafında oturan

Sadreh *bi* صَدْرَهْ
Çeşitli yolu ve yöntemi olanyüz defa

Sad sal *bi* صَدْ سالْ
Yüz yıl, bir asır

Sad sale *va* صَدْ سالَه
Yüz yıllık

Sadşah kerden صَدْ شاخْ كَرْدَنْ

Yüz parça yapmak, bölmek

Sadi çend ○ صَدِي چَنْد
Bir kaç yüz

Sad u pencah صَدْ و پَنجاهْ
Yüzelli

Sad hezar *bi* صَدْ هَزارْ
Yüz bin

Subh-nişînân صُبْح نِشِينانْ
Sabah vakti ibadetle meşgul olanlar

Sabr dâşten صَبْر داشْتَن
Sabırlı olmak, tahammül etmek

صَبْر كَرْدَنْ [نُمُودَنْ]

Sabr kerden: Sabr nümûden
Sabretmek

Suhbet kerden صُحْبَت كَرْدَنْ

Konuşmak sohbet etmek

Sıhhat yâften صِحَّت يافْتَنْ
Sıhhat bulmak, iyileşmek

Sahra-gerd *va* صَحْرا گَرْدْ
Sahrada dolaşan, çölde dolaşan

Sahra-neverd صَحْرا نَوَرْدْ
Çölü geçen

Sahra-nişîn *va* صَحْرا نِشِينْ
Çölde oturan

Sahraî *in* صَحْرائِي
Yabani, vahşi

Sad صَدْ
Yüz=100

صَدا زَدَنْ، صَدا كَرْدَنْ

Sada zeden=Sada kerden
Seslenmek, çağırmak, bağırmak

Sad bâr صَدْ بارْ
Yüz defa, yüz kerre

Sad berâber صَدْ بَرابَرْ
Yüz misli

Sad-pâye *bi* صَدْ پايَه
yüz ayaklı, Kırk ayak

Fars alfabesinde 17. harfidir. Farsçanın esas harfi olmayıp, Arapçadan geçm iştir. Ebced hesabında 90 rakamına eşittir.

Sâib-nazarân صائِبْ نَظَرَان
Görüşleri doğru olanlar

Sâim bûden صائِمْ بُودَن
Oruçlu olmak

Sâbirî *im* صابِرِی
Sabırlılık, tahammül

Sâbûn صابُونْ
Sabun

Sâbûn zeden صابُونْ زَدَن
Sabunlamak

Saçma *T* صاچْمَه
Saçma

Sâhib *i* صاحِبْ
Arkadaş, dost, mal sahibi, ağa, vezir, üstad, reis

Sâhib-i temîz صاحِبِ تَمِيزْ
Temyiz kudretine sâhib

Sâhib-dil صاحِبْدِلْ
Gönül sâhibi

Sâhib-divan صاحِبْ دِيوَان
Eskiden mâliye nâzırı

Sâhib-rây *ra* صاحِبْ رَايْ
Vezir

Sâhib-serîr صاحِبْ سَرِيرْ
Taht sâhibi, hükümdar

Sâhib-zuhûr صاحِبْ ظُهُورْ
Namlı, bahâdır, pehlivan

Sâhib-firâş *va* صاحِبْ فِرَاشْ
Yatakta hasta yatan

Sâhib-krân *va* صاحِبْقِرَانْ
Namlı padişah

Sâhib—mansıb صاحِبْ مَنْصِبْ
Mansıb ve rutbe sahibi

Sâhib-nazar صاحِبْ نَظَرْ
Görüş sâhibi, görüşü doğru olan, dindar

Sâdırât صادِرَاتْ
İrat, gelir

Sâdır künende صادِرْ كُنَنْدَه
Gönderen

Sâğar *i* صَاغَرْ
Şarab kadehi, peymane

Sâf kerden صَافْ كَرْدَنْ
Süzmek

Sâf-derûn صافْدَرُونْ
Gönlü saf

صافْدِلْ ، صافْ ضَمِيرْ

Sâf-dil sâf-zamir *va*
Kalbi saf, içi temiz

Sabah'ül hayr صَبَاحُ الْخَيْرْ
Sabahlar hayır olsun

Subh *a* صُبْحْ
Sabah

Subhâne صُبْحَانَه
Kahvaltı

Subhdem = Subhgâh صُبْحْدَم ، صُبْحْگَاه
Sabahleyin, sabah vakti

SÛret-bâz *ra* صُورَتْ باز
Güzel yüze bakmaktan hoşlanan

SÛret besten صُورَتْ بَسْتَنْ
Meydana gelmek
Neticelenmek

SÛret-bend صُورَتْ بَنْد
Sanatkâr, ressam heykeltraş, nakkaş

SÛret-bendî صُورَتْ بَنْدِي
Ressamlık, Heykeltraşlık

صُورَتْ بَنْدِي كَرْدَنْ

SÛret-bendî kerden
Bir şeyi şekillendirmek resmini yapmak

SÛret-pezir صُورَتْ پَذِيرْ
Olabilen meydana gelen

SÛret-perest صُورَتْ پَرَسْتْ
Güzellerden hoşlanan, onlara düşkün

SÛret-i hâl صُورَتِ حالْ
Durum vaziyet

SÛret hâne صُورَتْ خانَه
Resim atölyesi

صُورَتِ خُودْرا تَراشِيدَنْ

SÛret-i hodra teraşiden
Yüzünü traş etmek

SÛret dâden صُورَتْ دادَنْ
Şekil vermek, şekillendirmek

SÛret-sâz *bm* صُورَتْ ساز
Heykeltraş, ressam

SÛret - kede *bi* صُورَتْكَدَه
Resim atölyesi

Sandelî صَنْدَلِي
Sandalye

Salîblyun *im* صَلِيبِيُونْ
Haçlılar ordusu

Sanayi-i zarife صَنايِعِ ظَرِيفَه
Güzel sanatlar

Sanduk *i* صَنْدُوقْ
Sandık, çekmece

Sandukçe صَنْدُوقْچَه
Çekmece, küçük sandık

Sanduk-sâz صَنْدُوقْ ساز
Sandık ve çekmece yapan

Sanduka *i* صَنْدُوقَه
Sanduka, kabir

Sanat-kâr صَنْعَتْكارْ
Sanatkâr

Sanem-kede *bi* صَنَمْكَدَه
Puthane,
Putların bulunduğu yer

Sanemger *bi* صَنَمْگَرْ
Put yapan

Savab-dîd *va* صَوابْدِيدْ
Hâle uygun, duruma elverişli, münâsip, doğru görüş

Savab-nüma *va* صَوابْنُمَا
Doğru görünen münasip, uygun

Savt-ı murğan صَوْتِ مُرْغانْ
Kuş sesleri
kuş cıvıltıları

SÛret-âra *va* صُورَتْ آرا
Ressam, nakkaş

SÛret-âşnâ *va* صُورَتْ آشْنا
Şekil ve suretçe bilinen kimse

Saf besten *bm* صَفْ بَسْتَنْ
Saf bağlamak, sıra olmak

Saf-bendî *im* صَفْ بَنْدِي
Saf dizme, sıraya girme

Saf-der *va* صَفْدَرْ
Saf yaran, kahraman

Safra-şiken *va* صَفْراشِكَنْ
Safra bastıran ilâç

Sâf zeden *bm* صَفْ زَدَنْ
Saf kurmak, sıraya girmek

Saf-şiken *va* صَفْ شِكَنْ
Saf kıran,
düşman saflarını bozan

Safîr zeden *bm* صَفِير زَدَنْ
Islık çalmak

Salâ-hân صَلا خَوانْ
Müezzin, salâ okuyan

Sulh-cû صُلْح جُو
barışsever,sulharayan

Sulh-nâme صُلْح نامَه
Sulh şartlarının
yazılı bulunduğu kâğıt

Sıla dâden *bm* صِلَه دادَنْ
Bahşiş vermek
ihsanda bulunmak

Sıla-i rahm *iz* صِلَهٔ رَحِمْ
Akrabaya karşı
sevgi ve onları ziyaret

Salîb vâr صَلِيبْ وارْ
Haç gibi,
istavruz şeklinde

Salîbî صَلِيبِي
Salibe mensup,
haç şeklinde, haça tapan

Sadûm *s* صَدُمْ
Yüzüncü

Sürahî *i* صُراحِي
Sürahi

Sarraflî *im* صَرّافِي
Sarraflık

Sarfe bürden صَرْفَه بُرْدَنْ
Faydalanmak

Sarfe-cû *va* صَرْفَه جُو
Menfaatini, çıkarını arayan

Sığar u kibar صِغارُ وكِبارْ
Küçükler ve büyükler

Sağîre *a* صَغِيرَه
Küçük günah, Af
olunması umulan günah

Sağîrî *im* صَغِيرِي
Küçüklük çağı, çocukluk

Safaî *im* صَفائِي
Parlaklık saf olma

Safaî nâme صَفائِي نامَه
Kurtuluş beraati

صَفاىِ خاطِرْ ، صَفاىِ قَلْب

Sâfâ-yı hâtır = Safâ-yi kalb
Kalp temizliği ve ferahi

Safa-yi akîdet صَفاىِ عَقِيدَتْ
İnanışta
temizlik ve safiyet

Safâ-bahş صفا بَخْشْ
Safa veren, zevklendiren

Saf-ârâî صَفْ آرائِي
Saflara düzen verme

Fars alfabesinde 19. harfdir, farsçanın asli harflerinden olmayıp, Arapçadan alınmıştır. Ebced hesabında 9 adedine eşittir.

Tâbut *T* طابُوت
Tabut

Târûm طارُم
Kubbe, tavan, künbet çadır

Tâzî طازِي
Tazı, av köpegi

Tâs *i* طاس
Kadeh, piyale, tas

Tâs-ı âbgûn طاسِ آبگُون
Mavi tas, gök,sema

Tâs-bâz *va* طاسْ باز
Hokkabaz, oyunlar yapan

Tâs ızer طاسِ زَر
Altun tas, güneş

Tâsçe-Tâsek طاسْچه ، طاسَك
Küçük tas, tasçık

Tâatgâh *bi* طاعَتگاه
İbadet yeri mescit, mabet

Tâûn-zede *va* طاعُون زَده
Vebaya tutulmuş tauna tutulmış,

Tâk *i* طاق
Künbetli olan her çatı ve tavan,kâvisli ve eğri olan her şey, tek

Zabtu rabt ضَبْط و رَبْط
İntizam düzen

Darrab hâne *bi* ضَرّابْخانَه
Darphane

Darb kerden ضَرْب كَردَن
Vurmak, döğmek, silkelemek

Darbül-mesel şüden ضَرْبُ المَثَل شُدَن
Halkın diline düşmek

Darbet-şemşîr ضَرْبَتِ شَمْشِير
Kılınç darbesi, yarası

Zarar kerden ضَرَر كَردَن
Zarar etmek, ziyana uğramak

Zarûriyyât ضَرُورِيّات
Zaruri olan şeyler gerekli bulunan ve muhtaç olduğumuz şeyler

Zaif-bîna *va* ضَعِيف بِينا
Zayıf görüşlü, gözleri fersiz

Zamir *a* ضَمِير
Kab, derûn, gönüle gelen düşünce, zamir

Zamir-i muttasıl ضَمِيرِ مُتَّصِل
Bitişik zamir, birleşik zamir

Zamîr-i munfasıl ضَمِيرِ مُنْفَصِل
Ayrı zamir

Ziya-pâş *ve* ضِيا پاش
Işık saçan, aydınlık

Ziya pezir *va* ضِيا پَذِير
Şeffaf, münevver aydınlık veren

Ziyafetgâh *bi* ضِيافَتگاه
Ziyafet verilen yer misafirlerin kabul edildiği yer

Sayyâdî *im* صَيّادِي
Avcılık, balık avcılığı

Sayha zeden *bm* صَيْحه زَدَنْ
Haykırmak, bağırmak

Saydgâh *bi* صَيْد گاهْ
Avlak, av yeri

Sîga *a* صِيغَه
Muvakkat nikâh cariye, kip=sîga

Saykal zeden صَيْقَل زَدَنْ
Cilâlamak

Saykalger *bi* صَيْقَل گَرْ
Cilâlayan, parlatan

ض

Zâbit *a* ضَابِطْ
Zapteden, kuvvetle tutan, başkan, malik, sahip

Zabit-i hisar ضَابِطِ حِصارْ
Kale kumandanı

Zabit-i kül ضَابِطِ كُلّْ
Herşeyin hâkimi olan Haktaalâ

Zâmin şüden ضَامِنْ شُدَنْ
Kefil olmak, üzerine almak

ضَامِنِ يَكْدِيگَر شُدَنْ

Zâmin-i yekdiğer şüden *bi*
Birbirinin kefili olmak

Zabt kerden ضَبْط كَرْدَنْ
Zaptetmek

Zabt nümûden ضَبْط نُمُودَنْ
Yazmak, imlâ etmek

Suret-keş *va* صُورَتْ كَشْ
Ressam, heykeltraş

Suretger *bi* صُورَتْ گَرْ
Ressam, heykeltraş

Suret geri *im* صُورَتْ گَرِي
Ressamlık, heykeltraşlık

Suret-niğar صُورَتْ نِگَارْ
Nakkaş, ressam, heykeltraş

Suret-nüvîs صُورَتْ نُوِيسْ
Kopye eden, kopye çıkaran

Suret-nüma *va* صُورَتْ نُمَا
Yüz gösteren, zühûr eden, aşikâr, belli

Sûfî صُوفِي
Sofu, safaya ermiş, mânen arınmış, temizlenmiş kimse

Sûfiyan *ç* صُوفِيَانْ
Sofiler, hak erleri

Su fi-libas *va* صُوفِي لِبَاسْ
Sofi elbisesi giyinmiş, sofi kılığında

Savm dâşten صَوْم داشْتَنْ
Oruç tutmak

Savmaa nişin صَوْمَعَه نِشِينْ
İbadete çekilmiş, rahip, papaz

Sıhyûnî *in* صِهْيُونِي
Siyonist

Sayyâd صَيّادْ
Avcı, balık tutan

Sayyâd-ı ecel صَيّادِ اَجَلْ
Ölüm

Sayyâd-ı mâhî صَيّادِ ماهِي
Balık tutan

Tarrar *i* طَرّارْ
Dolandırıcı, yankesici

Tarrârî *im* طَرّارِي
Dolandırıcılık, çeviklik, atılganlık

Taraz *i* طَرازْ
Süslü elbise, ipek dokuma tezgâhı, süs, kural

Tarab-engîz *va* طَرَبْ اَنگيزْ
Sevinç veren, sevinç yaratan

Târh *i* طَرْحْ
Yapı, tertip, şekil, maket, temel

طَرْحِ اساسْ كَرْدَنْ

Tarh-ı esas kerden
Temel atmak

Tarh efgenden طَرْحْ اَفگَنْدَن
Temel atmak

Tarz *i* طَرْزْ
Tarz, usûl, kâide

Tarz-ı nevîn طَرْزِ نَوِينْ
Yeni tarz

Taraf *i* طَرَفْ
Taraf, cihet, yön

Taraf-dâr *va* طَرَفْدارْ
Taraf tutan, kollayan, mürit

Taraf-dârî *im* طَرَفْداري
Taraf tutma, koruma

Taraf şüden طَرَفْ شُدَنْ
Rakıb olmak, karşı olmak

Târaf giriften طَرَفْ گِرِفْتَنْ
Taraf tutmak

Taraf-gîrî طَرَفْ گِيرِي
Taraftarlık, taraf tutma

Table-hâr *va* طَبْلَه خوارْ
Tufeyli, başkalarının sırtından geçinen aç gözlü

Tabençe *i* طَبَنْچَه
Tokat

Tabîb *a* طَبِيبْ
Tabib, doktor, hekim

Tabîbî *im* طَبِيبِي
Doktorluk, tabiblik

Tabiat-şinas طَبِيعَتْ شِناسْ
Tabiat ilimleriyle uğraşan, doktor, tabib

Tapan طَپانْ
Çırpınan, firareden, müztarip

Tapança *i* طَپانْچَه
Tokat, sille, tabanca

Tapança hordan *bm* طَپانْچَه خُورْدَنْ
Tokat ve sille yemek

Tapanîden *m* طَپانِيدَنْ
Doldurmak, tıkmak

Tapış *hs* طَپِشْ
Çarpıntı, çırpınma, daraban

Tapış-ı dil *iz* طَپِشِ دِلْ
Yürek çarpıntısı

Tapidegî *im* طَپِيدِگِي
Çarpılma, titreme, siyirme

Tapîden *m* طَپِيدَنْ
Çırpınmak, titremek, seyirmek

Tapîden-i kalb طَپِيدَنِ قَلْبْ
Kalb çarpıntısı

Tarabuzen طَرابُوزَنْ
Trabzon şehri

Tabakçî *bi* طَبَقچي
Tabakçı, tabak yıkayan

Tabaka-i bâlâ طَبَقهٔ بالا
Üst kat

Tabl-ı âsâyiş طَبلِ آسايِش
Paydos davulu

Tabl-bâz *va* طَبل باز
Davulcu, davul çalan

Tabl pinhan zeden *a* طَبل پِنهان زدن
Gizli iş görmek

Tabl-ı tehî *sı* طَبلِ تهي
Boş davul, boş lâf manasız söz

Tabl-hâne *bi* طَبل خانه
Mızıka ve bando takımı

Tabl-hâr *va* طَبل خوار
Hazır yiyici, çok yiyen, obur

طَبل در زير گليم زدن

Tabl der zîr-i gilim zeden
Kilim altında davul çalmak aşikâr olmak, herkesçe bilinen bir şeyi gizlemeye çalışmak

Tabl zeden *bm* طَبل زدن
Davul çalmak

Tabl-ı matem طَبلِ ماتَم
Matem davulu

Tabl-zen طَبل زَن
Davulcu

Tabl-nevâz طَبل نَواز
Davulcu

Tablek *i* طَبلَك
Küçük davul, dünbelek

Tâk-ı ebrû *iz* طاقِ ابرو
Kaşların kavisi, Yay gibi olan kaş

Tâk-ı nüsret طاقِ نُصرَت
Zafer tâkı

Tâkat-âzmâî طاقَت آزمائي
Kuvvet deneme güç deneme

Tâkat-fersâ طاقَت فَرسا
Tahammül olunmaz

Tâkatver *s* طاقَتوَر
Güçlü kuvvetli

Tâk cüft طاق جُفت
Tekmi çitmi oyunu

Tâkye طاقيه
Takke

Tâkye-dûz *va* طاقيه دوز
Takke diken, takkeci

Tâlib-i ilm طالِبِ عِلم
İlim dileyen, ilme çalışan

Tâli'-âzmaî طالِع آزمائي
Bahtını deneme şansını deneme

Tâli'-şinâs طالِع شِناس
Falcı, müneccim

Tâli'-mend *s* طالِعمَند
Şanslı, bahtı açık

Tâvus طاوُس ، طاووس
Tavus, tavus denilen kuş

Tab' kerden طَبع كَردَن
Basmak, tab etmek

Tabakçe *i* طَبَقچه
Küçük tabak

Tanbûre طَنْبُورَه
Tanbura

Tanîn-i gûş طَنِينِ گُوشْ
Kulak çınlaması

Tavâf kerden طَوَافْ كَرْدَنْ
Tavaf etmek
çevresini dolanmak

Top *T* طُوپْ
Top

Topçi *T* طُوپْچِي
Topçu

Tavr *a* طَوْرْ
Tavır, şekil

Tavr-ı hûb *st* طَوْرِ خُوبْ
İyi şekilde

Be tavri [بَطَوْرِ . . .]
. . . şeklinde . . . gibi

Tûr-ı mâhigîrî *iz* طُورِ ماهِيگِيرِي
Balık ağı

Turna طُورْنَه
Turna

Tûtek=
Tûtî *i* طُوطَكْ ، طُوطِي
Papağan, tûti

Tûtî-neva *ra* طُوطِي نَوَا
Güzel konuşan

Tûtî-var *s* طُوطِي وَارْ
Papağan gibi

Toğan طُوغَانْ
Doğan

Tûfân-ı şedîd طُوفَانِ شَدِيدْ
Bora, kasırga,
şiddetli yağmur

Tavk-ı zincir طَوْقِ زِنْجِيرْ
Mahkûmların boynuna geçirilen demir halka

Taleb-kâr *ra* طَلَبْكَارْ
Alacaklı

Talebîden *m* طَلَبِيدَنْ
İstemek, dilemek

Talebîde طَلَبِيدَه
İstemiş, istenmiş

Tılısm *i* طِلِسمْ
Tılsım

Talât-ı yâr *iz* طَلْعَتِ يَارْ
Sevgilinin cemâli

Tamaçe=
Tamança طَمَاچَه ، طَمَانْچَه
Tabanca

Tama-ez can bürîden طَمَعْ اَزْجَانْ بُرِيدَنْ
Candan ümidi kesmek

Tamâ-ı hâm طَمَعِ خَامْ
Boşuna ve yersiz ümid

Tamâ dâden طَمَعْ دَادَنْ
Vaadle kandırmak

Tamâ-kâr *ra* طَمَعْكَارْ
Haris, tamahkâr

Tumturak طُمْطُرَاقْ
Tumturak, debdebe, ihtişam

Tamga *T* طَمْغَا
Damga

Tınab *i* طِنَابْ
İp, kendir, ip merdiven
kemend

Tınab endâhten طِنَابْ اَنْدَاخْتَنْ
Kemend atmak
boğaza ip atarak boğmak

Tanbur طَنْبُورْ
Tanbur

Tanbûrânî *in* طَنْبُورَانِي
Tanbur çalan

Ta'na-zenî *im* طَعْنَه زَنِي
Kınama, ayıplama

Tuğra *i* طُغْرا
Tuğra, imza, pâdişah fermanındaki mühür

Tuğyan kerden طُغْيان كَرْدَنْ
Taşmak, azmak, kabarmak

Tıflâne *in* طِفْلانه
Çocukça, çocukcasına

Tıfl-i şîr-hâr طِفْلِ شِيرْ خَوارْ
Süt emen çocuk

Tıflek *i* طِفْلَكْ
Küçük çocuk

Tıflegân *ç* طِفْلَگانْ
Çocuklar

Tıflî *im* طِفْلِي
Çocukluk çocukluk çağı

Tufeylî *im* طُفَيْلِي
Tufeylî, parazit

Talâ = tıla طَلا
Altın

Talâ-âlât *bi* طَلا آلاتْ
Altından yapılmış kap kacak

Talâ'î *in* طَلائِي
Altından yapılmış

Talâk dâden طَلاقْ دادَنْ
Boşamak

Talâ-kârî *im* طَلا كارِي
Altınla işleme, tezhib

Taleb طَلَبْ
Talep, istek, arzu, alacak

Talep kerden طَلَبْ كَرْدَنْ
İstemek, sormak

Taraf taraf طَرَفْ طَرَفْ
Yer yer

Turfa *i* طُرْفَه
Tuhaf, nâdide, yeni ve hoşa giden

Turfeğî *im* طُرْفَگِي
Tuhaflık acaiplik

Turre-i perişan طُرَّهْ پَرِيشانْ
Dağınık zülüf

Tarîkat *a* طَرِيقَتْ
Tarikat, yol, doktrin

Taşt ez bâm üftâden طَشْتِ ازبامْ اُفْتادَنْ
Foyası meydana çıkmak

Taşt-ı hân طَشْتِ خَوانْ
Büyük bakır sini

Taşt-ı nüğûn طَشْتِ نُگُونْ
Tersine çevrilmiş tas, gök, sema

Taâm puhten طَعامْ پُخْتَنْ
Yemek bişirmek

Taâm dâden طَعامْ دادَنْ
Yemek vermek

Taâm-ı arûsî طَعامِ عَرُوسِي
Düğün yemeği

Taâm-ı mâtem طَعامِ ماتَمْ
Matem ânında fakirlere dağıtılan yemek

Taâmiyye طَعامِيَه
Yemek masrafı

Tu'me dâden طُعْمَه دادَنْ
Hayvanlara yem vermek

Ta'ne zeden *bm* طَعْنَه زَدَنْ
Kınamak, başa kakmak çıkışmak

Ta'ne-zen *sn* طَعْنَه زَنْ
Ayıplayan, kınayan

Âbidâne *s* عابدانه
Abidane, abitçe, ibadet eder şekilde

Âciz şüden *bm* عاجز شدن
Aciz olmak, aciz kalmak

Âciz kerden عاجز کردن
Aciz etmek, müşkül durumda bırakmak

Âcizî *im* عاجزی
Acizlik

Âcile عاجله
Fani, payidar olmayan, geçici

Âdet عادت
Tarz, usul, hayz

Âdet-i zenâne عادت زنانه
Hayz, kadınların aybaşı hali

Âdet şüden عادت شدن
Adet olmak

Âdet kerden عادت کردن
Adet etmek

Âdetâne عادتانه
Adet olarak, mutad şekilde

Âdetî *im* عادتی
Olagan, mutad, olagelen

Âdilâne عادلانه
Adilce, adalete uygun olarak

Âdilî *bm* عادلی
Adaletlik, adaletli olma

Âr dâşten عار داشتن
Utanç duyma

عارض شدن ، عارض گردیدن

Ârız şüden-Ârız gerdiden
Vâki olmak, yüz göstermek, meydana çıkmak, dava etmek

Zafer-yâb *va* ظفریاب
Zafer bulan

Zafer yâften *bm* ظفر یافتن
Galip gelmek

Zafen-nâme *bi* ظفرنامه
Zaferi bildiren mektup, bir zaferi anlatan kitap

Zulm *i* ظلم
Zulüm, cefa, adâletsizlik

Zulmânî *in* ظلمانی
Kara, kapkara

Zulüm-pîşe *va* ظلم پیشه
Zulmü âdet edinen, zalimce davranan

Zulmet-kede *bi* ظلمتکده
Karanlık yer, dünya

Zulüm kerden ظلم کردن
Zulmetmek

Zulmetî *in* ظلمتی
Putperest, dinsiz, cehennemlik

Zulüm-kâh *va* ظلمکاه
Zulmu azaltan, zulmü sindiren

Zulüm-kîş ظلم کیش
Zalim prensipli, zalim tabiatlı

Zulümgâh *bi* ظلمگاه
Karanlık yer, zulmün çok olduğu

ع

Fars alfabesinde 21. harftir. Farsçanın asli harflerinden olmayıp Arapçadan geçmiştir. Ebced hesabında 70 rakamına eşittir.

Fars alfabesinin 20. harfidir. Ebcet hesabında 900 sayısına eşittir.

Zâlim *s* ظَالِمْ
Zalim, merhametsiz

Zâlimân *ç* ظَالِمَانْ
Zalimler

Zâlimâne ظَالِمَانَه
Zalimce

Zâlim-sûz *va* ظَالِمْ سُوزْ
Zulmü yakan, zulmü ortadan kaldıran

Zâlim-güdâz *va* ظَالِمْ گُدَازْ
Zâlimi ve zulmü eriten, zulmü gideren

Zâhiren ظَاهِراً
Görünürde, apaçık

Zâhir-bîn ظَاهِرْ بِينْ
İşin iç yüzünü göremeyen

Zâhir-perest ظَاهِرْ پَرَسْتْ
Görünüşe kapılan, dış hâli seven

Zarf *i* ظَرْفْ
Kap, havsala, tahammül

Zarf-ı âb-horî ظَرْفِ آبْخُورِي
Su içilecek kap

Zarf-şûyî ظَرْفْ شُوِيي
Kap yıkama, bulaşık yıkama

Zarîfâne *s* ظَرِيفَانَه
Zarif bir şekilde

Zafer-rehber ظَفَرْ رَهْبَرْ
Zafere ulaşan, muzaffer

Tûl-i emel *iz* طُولِ اَمَلْ
Dünya hırsı

Tûl dâden *bm* طُولْ دَادَنْ
Gecikmek, uzun sürmek

Tûl keşîden طُولْ كَشِيدَنْ
Uzun sürmek

Tûli ne keşidki طُولِي نَكَشِيدْكَه
Çok geçmeden, az sonra

Tûlânî *in* طُولَانِي
Uzunlamasına, boylu boyunca

Tavle *i* طَوْلَه
Ahır, tavla

Tomar طُومَار
Tomar

Tavîle *i* طَوِيلَه
Tavla, ahır

Taharet giriften طَهَارَتْ گِرِفْتَنْ
Temizlenmek

Taharet hâne طَهَارَتْخَانَه
Abdest hâne

Tahran طَهْرَانْ
Tahran, İranın başşehri

Tayyare *i* طَيَّارَه
Tayyare, uçak

Tay kerden طَيْ كَرَدَنْ
Dürmek, katlamak, geçmek

Tayy-ı güft ü gû طَيِّ گُفتَگُو
Dedikoduyu kesme

Tayran kerden طَيْرَانْ كَرَدَنْ
Uçmak, havalanmak

Âlî-seray *bi* عالی سرای
Padişah köşkü, kıraliyet sarayı

Âlî-güher عالی گوهر
Kıymetli cevher, soyu yüce

Âlî-nejad عالی نژاد
Yüce soylu

Âlî-himmet *va* عالی همت
Himmeti ve ideali yüce kimse

Âmme *a* عامه
Genel, Umumi olan herşey bayağı kişi, avam, halk tabakası

Âmî *im* عامی
Cahil bilgisiz

Âmiyâne عامیانه
Avam halka mahsus, bilgisizlikten dolayı

Âyidât عایدات
Gelirler, varidat

Abâ-pûş *va* عبا پوش
Aba giyen

عبادتخانه ، عبادتگاه

İbâdethâne — İbâdetgâh *bi*
İbadet edilen yer

İbâdet-kâr عبادتکار
İbadet işleyen, âbit, zahit

Abbâsiyân *ç.in* عباسیان
Abbasiler, Abbas oğulları Hicri 132 yılından 656 yılına kadar hüküm süren sülale

Abes güften عبث گفتن
Saçmalamak,

İbranî *in* عبرانی
Yahudi dili

Âlem-efrûz *va* عالم افروز
Cihanı aydınlatan

Âlem-i bâlâ عالم بالا
Sema, gökyüzü

Âlem-i berzah عالم برزخ
Ruhların kıyamete kadar bulunacağı makam

Âlem-tâb عالمتاب
Alemi aydınlatan

Âlem-i ter عالم تر
Günahkârlık, cahillik devri

Âlem-i hâk عالم خاک
Dünya, insanın bedeni

Âlem-i diger *si* عالم دیگر
Öteki alem, *ahiret*

Âlem-sûz *va* عالمسوز
Alemi yakan, cihanı yakan

Âlem-Gerd *va* عالم گرد
Cihanı dolaşan, seyyah, turist

Âlem-gir *va* عالمگیر
Cihanı tutan, alemi kaplayan

Âlem-neverd *va* عالم نورد
Alemi dolaşan, seyyah, turist

Âlemiyan *in* عالمیان
Alemdekiler, cihanda olanlar

Âlîcâh — Âlîcenâb عالیجاه ، عالیجناب
Şanı yüce, mertebesi yüksek

Âlî-kadr — Âlî-şân عالیقدر ، عالیشان
Kadri ve şanı yüce

edildiği Muharremin 10. günü

Âsî şüden *bm* عاصی شُدَنْ
Asi olmak, baş kaldırmak, günahkâr olmak

Âfiyet bâd! عافِیَتْ باد
Âfiyet olsun, afiyet ola

Âkibet'ül-emr عاقِبَتُ الْأَمْر
En nihayet, sonuç olarak

Âkibet-endiş عاقِبَتْ اَنْدیش
Sonu düşünen, sonu gören

Âkibet-bîn عاقِبَتْ بِین
Sonu gören, sonu mülâhaza eden

Âkilân *ç* عاقِلان
Akıllılar

Âkilâne عاقِلانه
Akıllıca, akıllıya yaraşır şekilde

Âkile عاقِلَه
Katilin diyetini paylaşan yakınları

Âkilî *im* عاقِلی
Akıllılık

Âlim *a* عالِمْ
Alim, bilgin

Âlem *a* عالَمْ
Alem, dünya, cihan, devran

Âlem-i âb عالَمِ آبْ
İçki alemi

Âlem-ârâ *ra* عالَم آرا
Cihanı, bezeyen süsleyen

Âlem-i ervâh عالَمِ اَرْواحْ
Ruhlar alemi

Alem-i esbâb عالَمِ اَسْبابْ
Sebepler alemi

Ârif *i* عارِفْ
Ârif, vakıf alim, âgâh mürşid, irfan sahibi

Ârifâne عارِفانه
Arifce, arifcesine

Ârifî *im* عارِفی
Ariflik

Âriyet-Âriye عارِیَتْ ، عارِیه
İğreti, fani

Âriyet-sera عارِیَتْ سَرا
Fani alem, dünya

Âriyet dâden عارِیَتْ دادَنْ
Emanet olarak vermek, ödünç vermek

Âzım şüden عازِمْ شُدَنْ
Yola koyulmak, hareket etmek, hazırlanmak

Âşık *i* عاشِقْ
Aşık, dost, tutkun

Âşık-âzâr عاشِقْ آزارْ
Aşıkını inciten sevgili

Âşıkan *ç* عاشِقانْ
Aşıklar

Âşıkâne عاشِقانه
Aşıkça, aşıkcasına

Âşık şüden عاشِقْ شُدَنْ
Aşık olmak

Âşık u mâşuk عاشِقْ و مَعْشُوق
Aşık ve sevgilisi

Âşıkî عاشِقی
Aşıklık

Âşıkî nümûden عاشِقی نُمودَنْ
Aşık olma, aşıklık gösterme

Âşûra *i* عاشُورا
Hz. Hüseyi'nin şehid

Arz dâşten عَرْض داشْتَنْ
Arzetmek, sunmak, dert yanmak

Arz-ı dîdar kerden عَرْضِ دِيدارْ كَرْدَنْ
Yüzünü göstermek, görünmek

Arz u tûl *bi* عَرْضُ وطُولْ
Genişlik ve uzunluk

Arza dâşt عَرْضَه داشْت
Dert yanma, tazallüm

Arak-âlûd *va* عَرَقْ آلُودْ
Tere batmış, çok terlemiş

Arak-çîn *bi* عَرَقْچِينْ
Ter toplayan, takke, mendil

عَرَقْدارْ ، عَرَق كَرْدَه ، عَرَقْناكْ

Arak-dar, Arak kerde. araknak
Terli, terlemiş

Arûs *i* عَرُوسْ
Yeni gelin, Çiçek, dilber

Arûsan *ç* عَرُوسانْ
Gelinler, güzeller

Arûsan-ı bâg عَرُوسانِ باغْ
Çiçekler, güller

Arusan-ı Huld عَرُوسانِ خُلْدْ
Cennet Hurileri

Arûs-ber *va* عَرُوسْ بَرْ
Sağdıç

Arûs-ı cihan عَرُوسِ جِهانْ
Venüs, Zühre yıldızı

Arus-ı arab عَرُوسِ عَرَبْ
Kâbe

Arusek عَرُوسَكْ
Bebek

Adim'ül-vefa عَدِيمُ الْوَفا
Vefasız

Azab kerden عَذابْ كَرْدَنْ
Azabetmek

Uzr âverden عُذْرْ آوَرْدَنْ
Özür dilemek

Uzr-i bedter zi günah عُذْرِ بَدْتَرْ زِ گُناهْ
Kabahattan beter özür

Uzr-pezîr عُذْرْ پَذِيرْ
Özrü kabul eden, bağışlayan

Uzr-hâh *va* عُذْرْ خَواهْ
Özür dileyen

Uzr-hâhî *im* عُذْرْ خَواهِي
Özür dileme

Uzr-hâhî nûmûden عُذْرْ خَواهِي نُمُودَنْ
Özür dilemek

Arabe عَرابَه
Araba

Arabeçi عَرابَه‌چِي ، [عَرابَچِي]
Arabacı

Arbede-cû *va* عَرْبَدَه جُو
Döğüşken, döğüş isteyen

Arbede-kâr *va* عَرْبَدَه كارْ
Kavgacı

Arebistan عَرَبِسْتانْ
Arabistan

Arebe عَرَبَه
Araba

Arşiyan *in.ç* عَرْشِيانْ
Ulu melekler, Arşa mensup olanlar

Arz-ı hâl عَرْضِ حالْ
Hal bildirme, dilekçe

Acûze-î fertût عَجُوزَهٔ فَرتُوتْ
Bunamış koca karı, dünya

Acûlî *im* عَجُولِي
İvme, şaşkınlık

Acîb عَجِيبْ
görülmemiş, pek garip şey

Adâlet-pîşe عَدَالَتْ پِيشَه
Adaleti prensip edinen

Adalet-karîn عَدَالَتْ قَرِينْ
Doğruluğa ve hakka yakın

Adalet kerden عَدَالَتْ كَرْدَنْ
Adalet işlemek, doğru hüküm vermek

Adalet-güster عَدَالَتْ گُسْتَرْ
Adalet yayan, pek adil

Adavet dâşten عَدَاوَتْ دَاشْتَنْ
Düşmanlık etmek

Adavet-güzîn عَدَاوَتْ گُزِينْ
Muhalif, düşmanlığı seçen

İddet-i bisyâr عِدَّتِ بِسْيَارْ
Çok kimse, epeycesi

Aded *a* عَدَدْ
Aded, sayı

Adl-güster *ta* عَدْلْ گُسْتَرْ
Adalet yayan, âdilânc hükmeden

Adîm'ül-imkân عَدِيمُ الْاِمْكَانْ
İmkânsız

Adîm'ün-nazîr عَدِيمُ النَّظِيرْ
Emsalsiz, benzeri bulunmayan

İbret-âmîz *va* عِبْرَتْ آمِيزْ
İbret alınacak şey

İbret kerden عِبْرَتْ كَرْدَنْ
İbret almak, uyanmak

İbret şüden عِبْرَتْ شُدَنْ
İbret olmak

İbret nüma *va* عِبْرَتْ نُمَا
İbret gösteren, dehşet veren

İbret nümûn *va* عِبْرَتْ نُمُونْ
İbret gösteren, halkın uyarılmasına sebep olan hadise

İberî *in* عِبْرِي
Yahudilerin dili

Ubûr kerden عُبُورْ كَرْدَنْ
Geçmek

Atebât عَتَبَاتْ
Irak'ta ziyaret edilecek kutsal yerler: Meşhed, Necef, Kerbelâ, Kâzımiye

Osmanî عُثْمَانِي
Osmanlı, Osmanlı ülkesi ve halkı

Osmâniyan *ç* عُثْمَانِيَانْ
Osmanlılar

Acâyip *a* عَجَايِبْ
Şaşılacak şeyler, tuhaf ve garip şeyler

Aceb عَجَبْ
Tuhaf! ne tuhaf! şaşılacak şey

Aceb dâşten عَجَبْ دَاشْتَنْ
Şaşmak, hayret etmek

Acele kerden عَجَلَه كَرْدَنْ
Acele etmek, ivmek

İlâc dâden *bm* علاج دادن
İlâç etmek, şifa vermek

İlâc kerden علاج کردن
İlâç etmek, tedavi etmek

İlâc-nâpezîr علاج ناپذیر
Derman kâr etmeyen

Alâka-bend *bi* علاقه بند
Sicim ve kaytan gibi şeyler yapan ve satan

علاقه دار ، علاقه مند

Alâka-dâr Alâka-mend
İlgilenen, alâkalanan

Alef-hâr *bi* علف خوار
Yem yiyen, ot yiyen

Alef-dân *bi* علفدان
Yemlik

Alem endâhten علم انداختن
Sancağı atmak, kaçmak, kalmak

Alem berdâşten علم برداشتن
Sancak kaldırmak meydanı tutmak

Alem şuden علم شدن
Meşhur olmak, tanınmak

Alem-i hümâyûn علم همایون
Pâdişah sancağı

İlim-hân *ra* علم خوان
İlim okuyan, öğrenen

Alem-dâr علمدار
Sancaktar

İlim-dân علمدان
İlim bilen, bilgin

Azîm'ül kadr عظیم القدر
Kadri yüce, mertebesi ulu

İfrit-dîdâr عفریت دیدار
İfrit görünüşlü korkunç yüzlü

Afv-pişe *ra* عفو پیشه
Affetmeyi adet edinen, müsamahakâr

Afv kerden عفو کردن
Affetmek

Akd besten *bm* عقد بستن
Sözleşmek, nikâhlanmak, düğümlemek

Akd kerden عقد کردن
düğümlemek, nikâhlanmak

Akd nâme *bi* عقدنامه
Evlilik senedi

Ukde-güşâ عقده گشا
Düğüm çözen, müşkülleri halleden

Akl-bâliğ عقل بالغ
Ergenlik çağına gelmiş

Akl-refteği *im* عقل رفتگی
Akıl gitme, bunama

Akl-refte *ra* عقل رفته
Bunak, bunamış

Akl-i maâş عقل معاش
Yaşamayı idare eden akıl

Akkâs عکاس
Fotoğrafçı

Akkâsî *im* عکاسی
Fotoğrafçılık

İlâc علاج
İlaç, deva derman

İşretgâh *bi* عِشْرَتگاه
İçki meclisi, zevk ve eğlence yeri

Aşk=ışk عَشق
Aşk, sevda

Aşk dâşten عَشق داشْتَن
Âşık olmak, sevmek

Aşk-bâzî عَشْقبازِی
Hovardalık

İşve *a* عِشْوَه
İşve, cilve, naz

İşve-bâz عِشْوَه باز
İşveli, cilveli

İşve-zen *va* عِشْوَه زَن
Kırıtan, cilveli

İşve-sâz *va* عِشْوَه ساز
Cilve yapan, kırıtan

İşveger *bi* عِشْوَه گَر
Cilveli, yosma

İşvegerî *im* عِشْوَه گَرِی
Kırıtma, nazlanma

Asr *a* عَصْر
Çağ, zaman, devran, yüz yıl, ikindi vakti

İsyan-kâr *va* عِصْیانکار
İsyankâr, günah işleyen

Atâ-bahş *va* عَطا بَخْش
Cömert, ihsanda bulunan

Atâ kerden *bm* عَطا کَردَن
İhsan etmek

Attâr عَطّار
İran'ın meşhur mutasavvıf şâirlerinden biri

Atse zeden عَطسه زَدَن
Aksırmak, tıksırmak

Arûsî *im* عَرُوسِی
Düğün, gelinlik

Arûsi kerden عَرُوسِی کَردَن
Evlenmek

Uryânî *im* عُرْیانِی
Çıplaklık

Azâ-dâr *va* عَزادار
Matemli, yas tutan

Azâ giriften *bm* عَزا گِرِفتَن
Yas tutmak

Azeb-pîşe عَزَب پیشه
Evlenmeyen, bekârlığı itiyad edinen

Uzlet güzîden عُزْلَت گُزیدَن
Köşeyeçekilmek kendi âlemine dalmak

Uzlet-güzîn عُزْلَت گُزِین
Uzleti seçen, uzlete çekilmiş

Uzlet-dost عُزْلَت دوست
Uzleti seven

Uzletî *in* عُزْلَتِی
Uzlete çekilmiş, zâhid

Azm-ı sefer kerden عَزْم سَفَر کَردَن
Yola, seyahate çıkmak

Azizân *ç* عَزِیزان
Azizler

Azimet hânden عَزیمَت خواندَن
Afsun ve duâ okumak

Askerî *in* عَسْکَرِی
Askere mensup, askerle ilgili

Aselî reng عَسَلِی رَنگ
Bal renginde derviş elbisesi

Âhd nâme عَهْد نامَه
Sözleşme şartlarının yazılı bulunduğu kâğıt, senet

Uhde-bendî عُهْده بَنْدِی
Borcun ödenmesi için şart koşulan zaman

Uhde-dâr *va* عُهْده دار
İşi üzerine alan, mes'ul, *kefil*

عِیادَتِ بِیمار کَردَن

İyâdet-i bîmâr kerden
Hastayı ziyaret etmek

Ayyar عَیّار
Tez yürüyen, kurnaz, dolandırıcı

Ayar عَیار
Ayar, akord ölçü

Ayyâşî *im* عَیّاشی
Ayyaşlık, şarhoşluk

İyal-dâr — İyal mend عِیالْدار ، عِیالْمَنْد
Çoluk çocuk sâhibi

Ayb *a* عَیْب
Ayıp, noksan, kusur, günah

Ayb-bin عَیْب بِین
Ayıbı gören başkasının kusurunu gören

Ayb-pûş *va* عَیْب پُوش
Ayıbı örten, hoş görür kimse

Ayb-cuî عَیْب جُوئی
Ayıp arama, kusur arama

Ayb-çinî *im* عَیْب چِینی
Kusur bulma

Ayb-dâr عَیْبدار
Kusurlu

Avâmü'n-nâs عَوامُ النّاس
Halk tabakası

Avam u hâvas عَوامْ و خَواصْ
Halk ve yüksek zümre

Ûd-sûz *va* عُودْ سُوزْ
Ûd ağacı yakan, buhurdanlık

Avret عَوْرَتْ
Vücutta örtülmesi gereken yerler

Avret-i zen عَوْرَتِ زَنْ
Kadının tenasül âleti

Avret-i merd *iz* عَوْرَتِ مَرْد
Erkeğin tenasül âleti

Avret-pûş *vo* عَوْرَتْ پُوش
Gömlek, mintan

İvez kerden عِوَض کَردَن
Mübadele etmek, değiştirmek

Avn-i İlâhi عَوْنِ اِلٰهی
İlâhi yardım, İlâhi nusret

Ahd عَهْد
Ahd, sözleşme, antlaşma zaman, devran

Ahd besten *bm* عَهْد بَسْتَن
Sözleşmek
mukavele ve muahede yapmak

Ahd kerden عَهْد کَردَن
Yemin etmek, and içmek

Ahd u peyman عَهْدُ وَپَیْمان
Yemin ve sözleşme

Ahd şiken عَهْد شِکَن
Ahdini bozan, vefasız

Amelegân ç عَمَلَگَان
Ameleler, işçiler

Amelegî *im* عَمَلَگِی
Amelelik, işçilik

Ammî-zâde عَمِّی زادَه
Amcazade

İnân-ı ihtiyâr عِنانِ اِخْتِیارْ
İrâde dizgini

عِنانِ اَزْدَسْت رَفْتَن [شُدَنْ]
İnân ez dest reften (şüden)
İrâdeyi kaybetmek

İnân bâz-keşîden عِنانْ بازْ کَشِیدَن
Dizgini geri çekmek, durmak, vaz geçmek

İnân pîçîde عِنانْ پِیچِیدَه
Baş kaldıran, buyruk dinlemeyen

İnân tâften عِنانْ تافْتَنْ
Dizgini çevirmek, sınmak, âciz kalmak

İnâyet-i İlâhî عِنایَتِ اِلٰهِی
İlâhî yardım, İlâhî lutuf ve ihsan

Anber-bûy عَنْبَرْ بُوی
Anber kokan

Ânber-fâm عَنْبَرْ فامْ
Anber renkli

Ânberîn *in* عَنْبَرِینْ
Anbere mensup, anberle yoğrulmuş

Unsurî عُنْصُرِی
Gazneli Mahmut devrinde yaşamış meşhur bir İran şâiri

Ânkarîb عَنْقَرِیبْ
Yakında, pek yakın zamanda

Alemha ç عَلَمْها
Sancaklar

Ulûfeçi عُلُوفَه چِی
Hayvan yemine bakan

Alevî *im* عَلَوِی
Alevi, Hz. Ali'ye mensup

Alevîyân ç عَلَوِیان
Aleviler

Ale'l-husûs عَلَی الْخُصُوصْ
Bilhassa, hele hele

Ale'l-gafle *a* عَلَی الْغَفْلَه
Ansızın, habersizce

Ale'l-fevr عَلَی الْفَوْر
Çarçabuk, hemen, birdenbire

İmâretger *bi* عِمارَتْ گَرْ
Yapıcı, mimar

Ömer Hayyam عُمَرِ خَیّامْ
İran'ın, rubâileriyle meşhur hakim şâiri

Ömr-i dırâz عُمْرِ دِراز
Uzun ömür

Ömr der-ser sûden عُمْرْ دَرْسَر شُدَن
Ömür sona ermek

Ömr-fersa *va* عُمْرْ فَرْسا
Ömür yıpratan, güç ve sıkıntılı

Ömr kerden *bm* عُمْرْ کَرْدَنْ
Yaşamak

Ömrî عُمْرِی
Bir müddet, bir ömür

Amel kerden عَمَلْ کَرْدَنْ
Tesir etmek, iş yapmak, ihlal vermek

Amelecât عَمَلَجاتْ ، عَمَلَه جاتْ
İşçiler, amele

Ğaddârî *im* غَدّارِي
Zalimlik, gaddarlık

Ğadr kerden غَدْر كَرْدَنْ
Hainlik ve vefasızlık etmek

Ğurran غُرّانِ
Kükreyen, haykıran

Ğurbal غُرْبال
Kalbur

Ğurbal-bend *bi* غُرْبالْ بَنْد
Kalbur ören, yapan

Ğurbet *a* غُرْبَتْ
Gariplik, vatandan uzakta bulunma

Ğarbî *in* غَرْبِي
Batı ile ilgili, batı

Ğarçe غَرْچَه
Kodoş

Ğar-zen *bi* غَرْزَنْ
Fahişe

Ğurriş *hs* غُرِّشْ
Kükreyiş, haykırma

Ğaraz-ı hafî غَرَضِ خَفِي
Gizli kin, gizli düşmanlık

Ğaraz dâşten غَرَضْ داشْتَنْ
Kini ve düşmanlığı olmak, maksadı olmak

Ğaraz-âmiz *va* غَرَضْ آمِيزْ
Garazlı, maksatlı

غَرَضْ جُوي ، غَرَضْمَنْد

Ğaraz-cûy=Ğarazmend *va*
Menfaatını düşünen

Gur gur غُرْغُر
Fıtık hastalığına uğramış, homurdama

Ğafil-gîr *va* غافِلْ گِيرْ
Ansızın yakalayan

Ğafil-gîrî *im* غافِلْگِيرِي
Ansızın yakalama

Ğafilî *im* غافِلِي
Gafillik

Ğalib âmeden غالِبْ آمَدَنْ
Galip gelmek, galebe etmek

Ğalib şüden غالِبْ شُدَنْ
Galip olmak, üstün çıkmak

Ğalib-i evkat غالِبِ أَوْقاتْ
Çoğu zaman

Ğalibâne *s* غالِبانَه
Galip ve muzaffer olarak

Ğaliçe *i* غالِيچَه
Halı

Ğayib-ez nazar غايِبْ از نَظَرْ
Görünmeyen

Ğayib şüden غايِبْ شُدَنْ
Kaybolmak, gizlenmek, yok olmak

Ğayib kerden غايِبْ كَرْدَنْ
Kaybetmek

Ğayibâne *s* غايِبانَه
Görünmez şekilde

Ğayib-bâz *bi* غايِبْ بازْ
Büyücü, hokkabaz

Ğayet *a* غايَتْ
Son, sonuç, maksat

Ğubâr *a* غُبارْ
Toz, üzgünlük

Ğubâr-âlud غُبارْ آلُودْ
Toza bulanmış

Ğubar-ı hâtır غُبارِ خاطِرْ
Gönül üzgünlüğü

Gar غارَ
Mağara, in

Garet غارَتْ
Yağma, çapul

غارَتْ خوردَه ، غارَتْ زَدَه

Garet-horde Garet-zede
Yağmalanmış, yağmaya uğramış

Garet kerden غارَتْ كَرْدَنْ
Yağmalamak

Garetgâh *bi* غارَتْگاهْ
Yağma yapılan yer

Garetger *bi* غارَتْگَرْ
Yağmacı, çapulcu

Garetgeri *im* غارَتْگَرِي
Yağmacılık, çapulculuk

Gareti غارَتِي
Çapul malı

Garistan-Gargah غارِسْتانْ ، غارْگاهْ
Mağaraları çok olan yer

Gaz Kaz غازْ ، قازْ
Kaz

Gaze غازَه
Allık

Gazi *im* غازِي
Din yolunda savaşan, mücahid

Gazi-merd غازِي مَرْد
Yiğit, bahadır

Gafil âmeden غافِلْ آمَدَنْ
Ansızın gelivermek

Gafil reften *hm* غافِلْ رَفْتَنْ
Ansızın gitmek

Gafil şüden *hm* غافِلْ شُدَنْ
Gaflet etmek, gafil olmak

Ayb-gû عَيْبْ گُو
başkasının kusurlarını söyleyen

Aybnâk عَيْبْناكْ
Kusurlu, lekelenmiş, bednâm

İyd-i Edha عِيدِ اَضْحَى
Kurban bayramı

İyd-i fitır عِيدِ فِطْرْ
Şeker, ramazan bayramı

İydgâh *bi* عِيدْگاهْ
Bayram yeri

İyd i nevrûz عِيدِ نَوْرُوزْ
Nevruz bayramı

İsevî *in* عِيسَوِي
Hz. İsa'ya mensup, hıristiyan

İseviyân *c* عِيسَوِيانْ
Hıristiyanlar

İsa عِيسَى
Hz. İsa

Ayş-sâzi عَيْش سازِي
Zevk alma, safa sürme

Ayşgâh *bi* عَيْشْگاهْ
Eğlenti ve gezinti yeri

Aynek *i* عَيْنَكْ
Gözlük

Aynekdân *bi* عَيْنَكْ دانْ
Gözlük kabı

غ

Fars alfabesinin 22. harfidir. Ebced hesabında 1000 sayısına eşittir.

Ğaltanîden *m* غَلْتَانِيدَن
Yuvarlamak

Ğalteban *i* غَلْتَبَانْ
Dam yuvağı, kodoş

Ğalet-kâr *va* غَلَطْ كَارْ
Aldatan, hilekâr

Galet nüvis غَلَطْ نُوِيسْ
Yanlış yazan

Ğaletîden غَلَطِيدَن ، غَلْتِيدَنْ
Yuvarlanmak

Ğulğulek *i* غُلْغُلَكْ
Boğazı dar tesdi

Ğıl-nihade *va* غِلْ نِهَادَه
Ayağına bukağı vurulmuş, mahbus

Ğulûle غُلُولَه
Mermi, top

Ğalle *i* غَلَّه
Hububat, dâne

Ğalleden *bi* غَلَّه دَانْ
Hububat anbarı

Ğallezâr *bi* غَلَّه زَارْ
İyi hububat yetiştiren toprak

Ğaliv *i* غَلِيو
Şaşkın, ürkek, vahşi, bön

Ğam horden غَمْ خُورْدَن
Gam yemek tasalanmak, üzülmek

Ğammazî *im* غَمَّازِي
Kovuculuk, iftira

Ğam-âlûd *va* غَمْ آلُودْ
Pek üzgün

Ğamhâne *bi* غَمْخَانَه
Matemhane, ağıt yapılan yer

Ğaş kerden غَشْ كَرْدَن
Başı dönmek, bayılmak

Ğasb kerden غَصْبْ كَرْدَنْ
Gasbetmek, bir kimsenin malını zorla elinden almak

Ğusse horden غُصَّه خُورْدَنْ
Kaygılanmak, tasa çekmek

Ğusse-nâk غُصَّه نَاكْ
Tasalı, kaygılı

Ğazep-âlûd غَضَبْ آلُودْ، غَضَبْنَاكْ
Ğazep-nâk
Öfkeli, kızgın

Ğaflet kerden غَفْلَتْ كَرْدَنْ
Gaflet etmek

Ğulât *a* غُلَاتْ
Bir mezhepte aşırılık gösterenler

Ğulâm غُلَامْ
Köle

Ğulâmbâre غُلَامْبَارَه
Kulampara genç çocuklardan hoşlanan

Ğulânbaregî غُلَامْبَارَگِي
Kulanparalık

Ğulâm beçe غُلَامْ بَچَه
Köle çocuğu, küçük uşak

Gulâmî غُلَامِي
Kölelik, uşaklık

Ğalebegî *im* غَلَبَگِي
Üstün gelme, zafer, yenme

Ğaltan غَلْتَانْ
Yuvarlanan, yuvarlanmakta olan

Ğarîbu acîb غَرِيبُ وَ عَجِيبْ
Garip ve acaip

Ğarîbe غَرِيبَه
Latif ve tuhaf şey görülmemiş şey

Ğarîbî *im* غَرِيبِي
Gariplik, yabancılık

Ğarîbî kerden غَرِيبِي كَرْدَنْ
Yolculuk yapmak yabancıymış gibi davranmak

Ğurrîden *m* غُرِّيدَنْ
Gürlemek, kükremek

Ğarîk-i emvâc غَرِيقِ اَمْوَاجْ
Dalgalara batmış, kapılmış

Girîv *i* غِرِيوْ
Feryad, çığlık

Ğazal *i* غَزَالْ
Ceylân ahu

Ğazel غَزَلْ
Klasik edebiyatta bir nazım şekli

Gazel-han غَزَلْخْوَانْ
Gazel okuyan

Gazneviyye غَزْنَوِيَّه
Gazneli'ler sülalesi

Gassalhane غَسَّالْخَانَه
Ölü yıkanılan yer

Ğusl dâden غُسْلْ دَادَنْ
Ölü yıkamak, yıkamak

Ğusl kerden غُسْلْ كَرْدَنْ
Bütün bedeni yıkamak

Guslhâne غُسْلْخَانَه
Yıkanılan yer, hamam

Ğuş غُشْ
Baygınlık

Ğarğara غَرْغَرَه
Gargara

Ğargaşa *i* غَرْغَشَه
Kargaşa, gürültü

Ğarkab *bi* غَرْقَابْ
Suya batmış, batan, derin su

Ğarkab şüden غَرْقَابْ شُدَنْ
Suya batmak

Ğark şüden *bm* غَرْقْ شُدَنْ
Boğulmak, sulara gömülmek

Ğark kerden غَرْقْ كَرْدَنْ
Suda boğmak

Ğark-şüde *va* غَرْقْ شُدَه
Suda boğulmuş

Ğarka *s* غَرْقَه
Boğulmuş

Ğarka şüden غَرْقَه شُدَنْ
Batmak, suda boğulmak

Gurur dâşten غُرُورْ دَاشْتَنْ
Gururlanmak, böbürlenmek

Ğarre *s* غَرَّه
Mağrur

Ğarre şüden غَرَّه شُدَنْ
Gururlanmak, aldanmak

Ğarîb-perver غَرِيبْ پَرْوَرْ
Yoksulları koruyan

Ğarîb-zâd *bi* غَرِيبْ زَادْ
Babası bilinmeyen çocuk

Ğarîb-gez *bi* غَرِيبْ گَزْ
Tahta biti

Ğarîb-nevâz *va* غَرِيبْ نَوَازْ
Kimsesizleri ve garibi okşayan

Ğuğu *i* غُوغُو
Güvercin, kumru

Ğûk *i* غُولْ
Kurbağa

Ğûkân ç غُوكان
Kurbağalar

Ğûl *i* غُول
Cin, şeytan, hayalet

Ğûlân ç غُولانْ
Ğullar Ğul yabaniler

Ğûl-i beyaban *iz* غُولِ بَيابانْ
Vahşi, yamyam

Ğayb şüden *bm* غَيبْ شُدَنْ
Kaybolmak, gizlenmek

Ğayb kerden غَيبْ كَرْدَنْ
Kaybetmek

Gayb güften غَيبْ گُفْتَنْ
Olabilecek şeyleri söylemek

Gıybet kerden غِيبَتْ كَرْدَنْ
Kaybolmak, görünmemek

غِيبَتْ كَرْدَنْ اَز كَسِي
Gıybet kerden ez kesi
Bir kimseyi arkasından çekiştirmek

Ğıybetger *bi* غَيبَتگَرْ
Kovucu, çekiştirici, iftiracı

Ğayb-dân *va* غَيبْدانْ
Gaybi bilen, Peygamber, esrara vakıf, falcı, kâhin

Ğayb-gûy *va* غَيبْ گُويْ
Gaipten haber veren

Ğoç T غُوجْ
Koç

Ğoçe غُوچَه
Horoz ibiği

Gûr şüden *bi* غُورْ شُدَنْ
Fıtık olmak

Ğavr-resî *im* غُورْ رَسِي
Derinliğine tetkik etme, inceleme, teftiş

Ğûregî *im* غُورَگِي
Korukluk, meyvaların ham hali

Ğur meğes *bi* غُورْ مَگَسْ
At sineği

Ğûre غُورَه
Koruk

Gûre füşurden غُورَه فُشُرْدَنْ
Koruk sıkmak, ağlatmak, kıskandırmak

Ğûri *i* غُورِي
Çaydanlık

Ğûze *i* غُوزه
Pamuk kozası

Ğûte-bâz *va* غُوطَه بازْ
Dalgıç, suya dalan

Ğûte-hor *va* غُوطَه خُورْ
Dalgıç, boğulan suya batan her şey

Ğûte-horî *im* غُوطَه خُورِي
Suda boğulma, suya dalma

Ğute-ver *bi* غُوطَه وَرْ
Dalgıç

Ğavğa *i* غَوغا
Kavga, gürültü, çatışma

Ğavğaî *iv* غَوغائِي
Kavgacı

Ğam-güsârî *im* غَمْگُسَارِی
Gamı def etme, dostluk, arkadaşlık

Ğamgîn *s* غَمْگِینْ
Üzgün, melûl, hazin

Gamgînî *im* غَمْگِینِی
Üzgünlük

Gonca غُنْچَهْ
Gonca, yoğurma, bir araya getirme,

Gonca-şüden غُنْچَهْ شُدَنْ
Tomurcaklanmak

Gonca-pîşanî غُنْچَهْ پِیشَانِی
Çatık kaşlı, asık suratlı

Gonca-hâtır غُنْچَهْ خَاطِرْ
Üzgün, gamlı

Gonca-dil *va* غُنْچَهْ دِلْ
Üzgün, canı sıkkın

غُنْچَهْ دَهَانْ ، غُنْچَهْ دَهَنْ

Gonca-dehan=Gonce-dehen
Gonca ağızlı, ağzı küçük, sevgili

Ğunû *i* غُنُوْ
Uyku, uyuklama

Ğunûd-gâh *bi* غُنُوْدْگَاهْ
Uyku yeri, yatak odası

Ğunûdegî *im* غُنُودَگِی
Uyuklama, istirahat

Ğunûden *m* غُنُودَنْ
İstirahat etmek, uyuklamak

Ğanimet-şümürden غَنِیمَتْ شُمُرْدَنْ
Fırsat bilmek, faydalanmak

Ğavvasî kerden غَوَّاصِی کَرْدَنْ
Suya dalmak

Ğam-hâr *va* غَمْخْوَارْ
Gam yiyen, üzgün, kederli, acıyan

Ğam-hârî *im* غَمْخْوَارِی
Acıma, üzülme, şefkat duyma

Gam-dide *va* غَمْدِیدَهْ
Kederli, üzgün

Ğam-didegân غَمْدِیدَگَانْ
Gamlılar, üzgün ve kederliler

Gamz *i* غَمْزْ
Gözle yapılan cilve naz

Ğâm-zûdâ=y غَمْزُدَایِی
Tasayı silen, üzgünlüğü gideren

Gam-zede *va* غَمْزَدَهْ
Üzgün, tasalı

Gam-zedegî *im* غَمْزَدَگِی
Üzgünlük, tasa çekme

Gamze *i* غَمْزَهْ
Kaş ve gözle işaret etme cilvelenme

Ğamze-zen *va* غَمْزَهْ زَنْ
Kaşla gözle işaret yapan, naz eden

Ğam-fersûde *va* غَمْ فَرْسُودَهْ
Gamla yıpranmış kimse

Ğam-fezây *va* غَمْ فَزَایِ
Gam artıran, dert artıran

Ğam-kede *bi* غَمْکَدَهْ
Matemhane, ağıt tutulan yer

Ğam-güsar *bi* غَمْگُسَارْ
Kederi paylaşan

Fetih nâme *bi* فَتْح نامَه
Zaferi bildiren mektup

Feth-i bâb *iz* فَتْح بابْ
Kapı açma, işlerin açılması

Feth-i bâb kerden *bm* فَتْح بابْ كَرْدَنْ
Kapı açmak, işe başlamak

Fetk *i* فَتْق
Fıtık, kasık yarıklığı

Fitne-engîz *va* فِتْنَه انگِيزْ
Fitne çıkaran

Fitne-cû *va* فِتْنَه جُو
Fitne arayan, fitneci

Fitne-hîz *va* فِتْنَه خِيزْ
Fitne ve fesatın çıktığı ve çok olduğu yer

Fetil-sûz=Fetile-sûz فَتِيل سُوزْ
Mum

Fecr-i sâdık *sı* فَجْر صادِق
Tan yeri ağarması

Fuhş-gû *va* فُحْش گُو
Söven, kötü söyleyen

Fahr kerden *bm* فَخْر كَرْدَنْ
Öğünmek, iftihar etmek

Feda kerden *bm* فَدا كَرْدَنْ
Feda etmek

Fedâî فَدائِي
Fedai, «Fedâîyan» fedâîler

Fer فَر
Güzellik, cemâl, ışık parlaklık, letâfet, şan, haşmet

Fera فَرا
Geri, arka, üst, açık yakın, karşı, taraf, yan

Fera âr ! فَرا آرْ
Dur! bekle!

Fâil-i hakikî *sı* فاعِل حَقِيقِي
Cenab-ı Hak

Fâil-i muhtâr فاعِل مُخْتارْ
Bir işi yapmakta serbest kimse

Fâka-keş *va* فاقَه كَشْ
Yoksulluk çeken, aç, oruçlu

Fakülte *F* فاكُولْتَه
Fakülte

Fâl فال
Fal, talih, ön görürlülük

Fâl-i nîk= Fâl-ı hayr فالِ نِيكْ ، فالِ خَيْر
İyi fal, iyiye yorma

Fâl giriften *bm* فالْ گِرِفْتَنْ
Fal tutmak, fal açmak

Fâl-gîr *va* فالگِيرْ
Falcı

Fâl-gû *va* فالْ گُو
Fal söyleyen, fala bakan

Fâm *i* فام
..gibi, manend, renk, boyç

Fânûs فانُوسْ
Fener

Fânî *a.in* فانِي
Geçi, payidâr olmayan, boş

Fâyide *a* فايِدَه
Fayda, menfaat

Fâyde-mend *va* فايِدَه مَنْد
Faydalı, menfaatlı

Fâyık-âmeden فايِقْ آمَدَنْ
Üstün gelmek

Fütâden *m* فُتادَنْ
Düşmek, olmak, yaraşmak

Fâhişe *i* فاحشه
Fahişe

Fâhte *i* فاخته
Kumru, üveyik kuşu

Fâhir=Fâhire فاخر ، فاخره
Bahalı, kıymetli

Fârâb *i* فاراب
Sulak yer

Fârs *i* فارس
Fars denilen diyar, Farsça konuşanlar

Fârsî *in* فارسي
Farsa mensup, İran'a mensup

Fârsiyân *ç* فارسيان
Parslı'lar, İran'lılar

فارغ البال ، فارغ الحال

Fariğ'ül-bâl=Farüg'ül-hal
Serbest, ilgisi yok, asude, memnun, razi

Fâş *i* فاش
Âşikâr, açık, zâhir

Fâş-şüden *bm* فاش شدن
Meydana çıkmak, zahır olmak

Fâş kerden *bm* فاش كردن
Açıklamak, yaymak

Fâşî *im* فاشي
Yaygın, bulaşıcı

Fâzılter *s* فاضلتر
Daha fazıl, daha alim

Fâzıl-hisab *bi* فاضل حساب
Alış verişte ve muhasebede arda kalan para

Fâtımî *in* فاطمي
Hz. Fatmaya mensup

Ğayb-gûyân *ç* غيب گويان
Gaipten haber verenler

غيرت خوردن ، غيرت داشتن

Ğayret horden-Ğayret dâşten
Kıskanmak, namusunu korumak

Ğayretmend=Ğayretî غيرتمند ، غيرتي
Kıskanç, şeref ve namus yönünde titiz kimse

Ğâyrhâ *i* غيرها
Beşkaları, başka kimseler

Ğayrî *in* غيري
Yabancı, ecnebi

ف

Fars alfabesinin 23. harfidir, ebced hesabında 80 adedine eşittir.

Fâik âmeden فائق آمدن
Üstün gelmek, galip gelmek

Fât فات
Alın yazısı, mukedderat, ölüm

Fât yâften *bm* فات يافتن
Ölmek

Fâtiha hânden فاتحه خواندن
Fatiha okumak

Fâcire-beççe *bi* فاجره بچه
Piç

Fâhiş *s* فاحش
Aşırı, pek çok

Ferbih *s* فَرْبِهْ
Semiz, şişman, etli, iri

Ferbih şüden فَرْبِهْ شُدَنْ
Semirmek, şişmanlamak

Ferbihî *im* فَرْبِهِي
Şişmanlık, semizlik

Fertût *s* فَرْتُوتْ
Bunak, çok yaşlı

Fertût şüdegî فَرْتُوتْ شُدگِي
Bunama, çok ihtiyarlama

Fertûtî فَرْتُوتِي
Bunama, bunaklık

Fercam *i* فَرْجَامْ
Sonuç, âkibet, netice, saâdet

Fercamgâh *bi* فَرْجَامْ گَاه
Mezar, kabir, son menzil

Ferah-efzâ *va* فَرَحْ اَفْزَا
Ferah ve sevinç artırıcı

Ferah-bahş *va* فَرَحْ بَخْش
Ferahlandıran, sevindiren

Ferahnâk *s* فَرَحْنَاك
Ferahlı, iç açıcı,
mûsikîde bir makam

Ferruh *s* فَرُّخْ
Mübârek, kutlu, güzel yüzlü

Ferruh ahter *va* فَرُّخْ اَخْتَر
Bahtı kutlu, uğurlu, zengin

Ferruh-pây *va* فَرُّخْ پَای
Ayağı uğurlu

Fürûhtâr *s* فُرُوخْتَارْ
Satıcı

Ferâmüş=
Ferâmûş *i* فَرَامُشْ ، فَرَامُوشْ
Unutma

Ferâmûş şüden فَرَامُوشْ شُدَنْ
Unutulmak

Feramüş-kâr *va* فَرَامُوشْكَارْ
Unutkan

Feramûş kerden فَرَامُوشْ كَرْدَنْ
Unutmak

Feramûşî *im* فَرَامُوشِي
Unutkanlık

Françe-Franse فَرَانْجَهْ ، فَرَانْسَهْ
Fransa

Ferâ nümûden فَرَا نُمُودَنْ
Göstermek, meydana çıkarmak

Firâvân *s* فِرَاوَانْ
Çok, pek, artık

Firâvânî *im* فِرَاوَانِي
Çokluk, ziyadelik, bereket

Ferâhem âmeden فَرَاهَمْ آمَدَنْ
Toplanmak, birikmek

Ferahem âmedegî فَرَاهَمْ آمَدَگِي
Toplanma, birikme

Ferahem âverden *bm* فَرَاهَمْ آوَرْدَنْ
Toplamak, biriktirmek

Ferahem şüden فَرَاهَمْ شُدَنْ
Meydana gelmek, birikmek

Ferahem-şüde فَرَاهَمْ شُدَه
toplanmış birikmiş

Ferayiz-i pencgâne فَرَايِضِ پَنْجگَانَه
Beş vakit namaz,
namazın beş şartı

Ferahûr âmeden *bm* فَرَاخُورْ آمَدَنْ
Yaraşmak, denk gelmek

Ferâhî *im* فَرَاخِي
Genişlik, bolluk, bereket

Ferâ dâşten فَرَا دَاشْتَنْ
Yukarda tutmak, yüksekte tutmak

Firâr nümûden= Firâr kerden فِرَارْ نُمُودَنْ
Kaçmak, firar etmek

Ferâ resîden فَرَا رَسِيدَنْ
Gelivermek, tekrar gelmek

Ferâ-resîde *va* فَرَا رَسِيدَه
Gelmiş, ulaşmış, elde edilmiş

Ferâ-rû *bi* فَرَارُو
Ense

Ferâz *i* فَرَازْ
Geniş, açık, yukarı, aşağı, alt, üst

Ferâz kerden فَرَازْ كَرْدَنْ
Açmak, kapamak, binâ etmek

Ferâz u neşîb فَرَازُ و نَشِيبْ
Yukarı ve aşağı, yokuş ve iniş

Ferâgat hâne فَرَاغَتْ خَانَه
Abdest hâne, halvet hâne

Firâk-zede *va* فِرَاقْ زَدَه
Ayrılık derdine uğramış

Ferâ giriften *bm* فَرَا گِرِفْتَنْ
Kaplamak, kavramak ezberlemek

Ferâ âverden *bm* فَرَا آوَرْدَنْ
Biriktirmek, toplamak

Ferâ giriften *bm* فَرَا گِرِفْتَنْ
Kaplamak, kavramak istilâ etmek, sarmak

Ferâter şüden فَرَاتَرْ شُدَنْ
Daha üstün olmak, yüksek makama ermek

Ferâ çeng âverden فَرَا چَنْگ آوَرْدَنْ
Ele geçirmek, elde etmek

Ferahnâk *s* فَرَاحْنَاكْ
Ferahlı, sevinçli

Ferah فَرَاخْ
Bol, geniş, bereketli, ferah

Ferâhâ فَرَاخَا
Genişlik, açıklık

Ferâh-bâl *va* فَرَاخْ بَالْ
Kalbi ferah, rahat

Ferâh-ber *va* فَرَاخْ بَرْ
Göğsü geniş

Ferah- Pîşânî فَرَاخْ پِيشَانِي
Alnı geniş

Ferah-dest *va* فَرَاخْ دَسْتْ
Eli açık, cömert

Ferâh-destî *im* فَرَاخْ دَسْتِي
Cömertlik

Ferâh-rûzî *im* فَرَاخْ رُوزِي
Israfetme, fazla harcama

Ferâh-sâl *bi* فَرَاخْ سَالْ
Bereketli yıl

Ferâ hûr فَرَاخُورْ
Lâyık, münasip, yaraşır

فُرْصَت اَزْدَسْت دادَن

Fırsat ez dest dâden *d*
Fırsatı elden kaçırmak

Fırsat dâşten فُرْصَت داشْتَن
Vakti ve imkânı olmak

فُرْصَت را غَنِيمَت شُمُرْدَن

Fırsat râ ganîmet şümürden
Fırsatı ganimet bilmek

Fırsat yâften فُرْصَت يافْتَن
Fırsat bulmak

Fırsat cû *ua* فُرْصَت جُو
Fırsat arayan

Farz kerden فَرْض كَرْدَن
Farzetmek, zannetmek

Fart-ı cehâlet فَرْط جَهالَت
Aşırı cahillik

Fart-ı muhabbet فَرْط مُحَبَّت
Aşırı sevgi

Fark dâden *bm* فَرْق دادَن
Ayırd etmek

Fark-ı ser *iz* فَرْق سَر
Başın üstü

Fark kerden *bm* فَرق كَرْدَن
Farkına varmak, ayırd etmek

Fırka-i nâciye فِرْقَه ناجِيَه
Kurtuluşa eren zümre

Fermâ فَرْما
«Fermûden» m.g. emreden

Fermân *i* فَرْمان
Ferman, buyruk, emir

Fristâdegî *im* فِرِسْتادَگى
Elçilik, delegelik

Fristende فِرِسْتَنْدَه
Gönderen

Fersah= **Ferseng** *i* فَرْسَخ، فَرْسَنگ
Takriben 5 km.lik mesafe

Fersengsâr *bi* فَرْسَنگسار
Yol işâretlari, trafik işâretleri

Fersûden *m* فَرْسُودَن
Yıpranmak, aşınmak, buruşmak

Fersûdegî *im* فَرْسُودَگى
Yıpranma, aşınma, eskime

Fersûde *s* فَرْسُودَه
Yıpranmış, aşınmış

Fürsî *in* فُرْسِى
İranlı, farsça

Fürsiyyat *ç* فُرْسِيات
Farsça ile ilgili olan

Ferş kerden فَرْش كَرْدَن
Döşemek, sermek yaymak

Ferişte فَرْشَتَه
Melek

Ferişteğân *ç* فَرْشتَگان
Melekler

Ferişte-tenân فَرْشَتَه تَنان
Melekler, rûhâniler

Ferişte-hisâl فَرْشَتَه خِصال
Melek tabiatlı

Ferişte-siyret فَرْشَتَه سِيرَت
Melek huylu, melek tabiatlı

Firdevs-mekân فِرْدَوْس مَكَان
Cennet mekânı, mekânı cennet olsun!

Firdevsî فِرْدَوْسِي
Şehnâme'yi yazan, Hicrî 411 yılında vefat eden İranlı meşhur şâir

Ferzâne فَرْزَانَه
Akıllı, zeki, fâzıl, firasetli

Ferzânegân ç فَرْزَانَگَان
Zeki ve firasetli kimseler

Ferzânegî *im* فَرْزَانَگِي
Firasetli olma, zekilik, âlimlik

Ferzend *i* فَرْزَنْد
Oğul, çocuk, yavru

Ferzend-i nâ-halef *sı* فَرْزَنْدِ نَا خَلَف
Soysuz çocuk

Ferzend-mürde فَرْزَنْد مُرْدَه
Çocuğu ölmüş, çocuğu olmayan

Be ferzendî dâşten [بِفَرْزَنْدِي دَاشْتَن]
Evlât edinmek, evlâtlık almak

Fürs فُرْس
Fars, İran

Fersâ فَرْسَا
Yıpratan, telelef eden "Fersûden" m.g.

Fristâden *m* فِرِسْتَادَن
Göndermek

Fristâde *s* فِرِسْتَادَه
Gönderilmiş elçi, delege

Fristâdegân ç فِرِسْتَادَگَان
Elçiler delegeler

Ferruh-zâd *va* فَرُخ زَاد
Uğurlu evlâd, kutlu doğmuş

Ferruh-fâl *va* فَرُخ فَال
Bahtiyar, mes'ut

Ferruh kadem *va* فَرُخ قَدَم
Hoş kadem, ayağı uğurlu

Ferhunde *s* فَرْخُنْدَه
Uğurlu, mübârek

Ferhunde-tali' فَرْخُنْدَه طَالِع
Bahtiyar, mes'ut

Ferhunde-fal فَرْخُنْدَه فَال
Bahtiyar, mes'ut

Ferhunde-fercam *va* فَرْخُنْدَه فَرْجَام
Sonu mübârek olan

Ferhunde-nejad فَرْخُنْدَه نَژَاد
Soyu mübarek, yüce soylu

Ferruh-hemal فَرُخ هَمَال
Güzel kadın, güzel kadınla mes'ut olmuş erkek

Ferruhî *im* فَرُخِي
Bahtiyarlık, mes'ut olma

Ferdâ *i* فَرْدَا
Yarın, istikbal

Ferdâ şeb *bi* فَرْدَاشَب
Yarın akşamı

Ferdâ-yi ân rûz فَرْدَايِ آن رُوز
Ertesi gün

Firdevs-i berîn فِرْدَوْسِ بَرِين
Cennetin en üst katı

Ferd bûden *bm* فَرْد بُودَن
Tek olmak, emsalsiz olmak

Fürûd âmeden فُرُودْ آمدَنْ
Aşağı inmek. alçalmak

Fürûdâşt فُرُو داشْت
Son, sonuç, hatim

Fürû dâşten فُرُو داشْتَنْ
Esirgemek, korumak, alıkomak, aşağı tumak

Fürûdest فُرُو دَسْتْ
Tempo tutma
Aşağı, değersiz, engin, güçsüz kudretsiz, koro halinde okuma

Fürûdgâh فُرُودْگاهْ
Hava alanı, ordugâh, konak

Ferverdîn *i* فَرْوَرْدِينْ
Mart

Fürû reften *bm* فُرُو رَفتَنْ
Aşağı inmek, dibe çökmek

فُرُو رَفْتَنْ دَرْ آبْ
Fürû reften derâb
Suya dalmak, sulara gömülmek

Fürû refte *s* فُرُو رَفْتَهْ
Aşağı inmiş, dalmış, batmış

Fürûzân فُرُوزانْ
Parlak, parlayan, ışıldayan

Fürûzanfer *bi* فُرُوزانْفَرْ
Hâlık,insanı terbiye eden, besleyen

Fürûzendegî فُرُو زَنْدَگِي
Aydınlık, parlaklık

Fürûzende *if* فُرُو زَنْدَهْ
Parlayan, ışıldayan, nur saçan

Fürû reften *bm* فُرُو رَفتَنْ
Batmak, aşağı inmek, dalmak

Fürû güften فُرُو گُفْتَنْ
Fısıldamak, yavaşça söyleyivermek

Fürû nişanden فُرُو نِشانْدَنْ
Yatıştırmak

Fürû ten *s* فُرُو تَنْ
Uysal, mütevazi

Fürû tenî *im* فُرُو تَنِي
Tevazu, alçak gönüllülük, uysallık

Fürûht *hs* فُرُوخْت
Satış

Fürûhtâr فُرُوخْتارْ
Satıcı

Füruht kerden فُرُوخْتارْ كَرْدَنْ
Satış yapmak, satmak

Ferûhten *m* فَرُوخْتَنْ
Parlamak, ateş yakmak, ateşlemek

Fürûhten *m* فُرُوخْتَنْ
Satmak

Füruhtenî *in* فُرُوخْتَنِي
Satılık

Fürûhtenî-bezarar *im* فُرُوخْتَنِي بَضَرَرْ
Zararına satmak

Fürûhte فُرُوخْتَهْ
Satılmış

Fürû hânden فُرُو خَوانْدَنْ
Seslenmek çağırmak, okuyuvermek

Fürû horden فُرُو خُوردَنْ
Yutuvermek

Fermâyende *if* فَرْمَايِنْدَه
Emreden, buyuran

Fermûden *m* فَرْمُودَنْ
Buyurmak,emretmek lûtfetmek, gelmek

Fermûde *s* فَرْمُودَه
Emredilmiş, vasiyet sipariş, tavsiye

Fermûdegî *im* فَرْمُودَگِي
Buyrultu, hüküm, emir, buyurma

Freng فِرَنْگْ
Avrupa,
Avrupa milletleri, hiristiyanlar

Frengistan *bi* فِرَنگِسْتَانْ
Freng diyarı, Avrupa

Frengî *im* فِرَنگِي
Avrupalı, Hiristiyan, fitilli eski bir tüfek

Frengî-meâb فِرَنگِي مَآبْ
Freng mukallidi
Avrupa hayranı kimse

Fernûd-sâr *bi* فَرْنُودْسَارْ
Ansiklopedi

Fürû فُرُو
Aşağı, alt, alt taraf

Fürû âmeden فُرُو آمَدَنْ
Aşağı inmek,
batmak, gurup etmek

Fürû bârîden فُرُو بَارِيدَنْ
Dökülmek, saçılmak

Fürû bürden فُرُو بُرْدَنْ
Batırmak, yutmak

Fürûter *s* فُرُوتَرْ
Daha aşağı, daha engin

Fürû terîn فُرُوتَرِينْ
En aşağı, en alt

فَرْمَانْ بَرْ ، فَرْمَانْ بَرْدَارْ

Ferman-ber=Ferman-berdâr
Buyruk tutan, uşak, hizmetçi

فَرْمَانْ بَرْدَارِي ، فَرْمَانْ بَرِي

Ferman-berdârî= Ferman-berî
Buyruk tutma, itaat etme, boyun eğme

Ferman pezîr فَرْمَانْ پَذِيرْ
Buyruğu kabul eden, emir tutan

Ferman dâden فَرْمَانْ دَادَنْ
Emir vermek, emretmek

Ferman-dih *va* فَرْمَانْدِه
Emir veren, emreden

Fermad-dihî *im* فَرْمَانْدِهِي
Komuta
komutanlık, emir verme

Ferman-revâ *va* فَرْمَانْ رَوَا
Hükmü yürüyen
otorite sahibi, padişah

Ferman-şınev فَرْمَانْ شِنَوْ
Buyruk tutan,
ferman dinleyen

Ferman-fermâ *va* فَرْمَانْفَرْمَا
Emreden, emir buyuran

Ferman-gûzâr فَرْمَانْ گُذَارْ
Buyruğu geçen, hükmeden

Fermâyiş *hs* فَرْمَايِشْ
Buyruk, emir, sipariş

Fermâyişat ç فَرْمَايِشَاتْ
Buyruklar, emirler, siparişler

Firîb dâden فِرِيبْ دادَنْ
Aldatmak, dolandırmak

Firîb-dihi *im* فِرِيبْ دِهِي
Aldatma,hilekârlık

Firîbende *if* فِرِيبَنْدَه
Aldatan, hile eden

Firîbiden *m* فِرِيبِيدَنْ
Aldatmak

فَرِيدُ الدَّهْر ، فَرِيد عَصْر

Ferîd'üd-dehr=Ferîd-i asr
Zamanın bir tanesi,
pek akıllı ve âlim

Ferişte فَرِيشْتَه
Melek

Firîftâr *s* فِرِيفْتَارْ
Aldatan, hilekâr

Firîften *m* فِرِيفْتَنْ
Aldatmak, hile etmek,
dolandırmak

Firîfte *s* فِرِيفْتَه
Aldanmış, dolandırılmış

Ferîn *i* فَرِينْ
Fırın, tandır

Ferin-puht فَرِينْ پُخْت
Tandırda,
fırında pişirilmiş

Feza *i* فَزَا
Çok, artık, çoğalan, artan
«Füzûden» m.g.

Fezâyiş *hs* فَزَايِشْ
Çoğalma, çoğalış, artış

Füzûd *i* فُزُودْ
Artış, ziyadelik, çokluk

Füzûden *m* فُزُودَنْ
Artmak, artırmak, çoğalmak

فَرِيادْ خوَانْ ، فَرِيادْ خواهْ

Feryâd-hân=Feryâd-hâh
Feryad eden, dert yanan,
yardım dileyen

Feryâd-res فَرِيادْ رَسْ
Feryade erişen, yardım eden

Feryâd-resî *im* فَرِيادْ رَسِي
Yardım etme, muavenet

Feryâd-resîden فَرِيادْ رَسِيدَنْ
Yardıma koşmak,
yardım etmek

Feryâd u fiğan فَرِيادُ و فِغَانْ
Yükses sesle
ağlayıp inleme, bağırıp çağırma

Feryâdî *in* فَرِيادِي
Feryadeden, davacı

Firîb *i* فِرِيبْ
Hile, mekir, işve, aldatma, aldanma, «Firîften» m.g.

Firîb-âmîz *va* فِرِيبْ آمِيزْ
Aldatır tarzda,
hile karışık olan şey

Firîb-endâzî فِرِيبْ اَندازِي
Tilkice davranış,
oyun yapma aldatma, hoplatma

Firîb-engiz *va* فِرِيبْ اَنگِيزْ
Hilebaz , hilekâr

Firîb-hôr *va* فِرِيبْ خُورْ
Oyuna düşen

Firîb hôrden فِرِيبْ خُورْدَنْ
Aldanmak, dolandırılmak

Firîb-hôrde فِرِيبْ خُورْدَه
Aldatılmış, dolandırılmış

Fürû mande şüden *bm* فُرُو مانْدَه شُدَنْ
Aciz kalmak, bitab düşmek

Fürû-mâyegân فُرُو مَايِگَانْ
Bayağı kişiler, ayak takımı

Fürû-mâye *vv* فُرُو مَايَهْ
Bayağı, adi, soysuz

Fürû-mâyegî فُرُو مَايِگِي
Bayağılık, adilik

Fürû nişanden فُرُو نِشَانْدَنْ
Söndürmek, yatıştırmak, bastırmak

Fürû nişesten فُرُو نِشِسْتَنْ
Yatışmak, sükûnet bulmak, dibe çökmek

Fürû hişten *bm* فُرُو هِشْتَنْ
Sarkıtmak, aşağı bırakmak

Ferheng فَرْهَنْگْ
İyi terbiye, yücelik, fazilet, ilim, hikmet kültür, marifet, lügat kitabı

Ferheng-dâr *va* فَرْهَنْگْدَارْ
Hakim, kadı

Ferhengistan فَرْهَنْگِسْتَانْ
Bilgi yurdu

Ferhengiyân *ç* فَرْهَنْگِيَانْ
Bilgi ve fazilet sahibi kimseler

Feryâd *i* فَرْيَادْ
Bağırma, haykırma

Feryâd berâverden فَرْيَادْ بَرْ آوَرْدَنْ
Yüksek sesle bağırmak haykırmak

Feryâd-cû فَرْيَادْ جُو
Çare arayan, yardım dileyen

Fürûş فُرُوشْ
Satış «Füruhten» m g.

Fürû şüden *bm* فُرُو شُدَنْ
Ölmek, batmak, gömülmek gurûbetmek

Fürûşendegân فُرُو شَنْدَگَانْ
Satıcılar

Fürûşende *if* فُرُو شَنْدَه
Satıcı

Fürûşî *in* فُرُوشِي
Satmaklık, satmaya ait, satılık

Fürûşîden *m* فُرُوشِيدَنْ
Satmak

Fürûg *i* فُرُوغْ
Parıltı, ışık, ziya

Fürûğmend *s* فُرُوغْمَنْد
Parlak, münevver, nurani, aydın

Fürû keşîden فُرُو كَشِيدَنْ
Aşağı çekmek, aşağı indirmek

Fürû kûften فُرُو كُوفْتَنْ
Yere çalınak

Fürû güzâr *i* فُرُو گُذَارْ
Elden bırakma, aldırış etmeme, ihmal

Fürû güzâşten فُرُو گُذَاشْتَنْ
Esirgemek, ihmal etmek

Fürû giriften فُرُو گِرِفْتَنْ
Almak zaptetmek, ele geçirmek

Fürû mânden *bm* فُرُو مَانْدَنْ
Aciz kalmak, merak etmek, gecikmek, şaşmak

Fürû mânde *va* فُرُو مَانْدَه
Aciz, düşkün, dermansız

Fikende-sürîn فِکَنْدَه سَرِیْن
Bağdaş kurup oturan

Figâr *i* فِگَارْ
Yara

Flâtun فِلاطُوْن
Eflâtun

Felâketî *im* فَلاکَتِی
Bed-baht, talihsiz bed-bahtlık, talihsizlik

Fulân ez fulân فُلاْن اَز فُلاْن
Falan feşmekân, dedi kodu

Fülâne-Fülânî فُلاْنَه ، فُلاْنِی
Falanca kimse

Felc *a* فَلَجْ
Felç hastalığı, felç inmiş kimse

Filiz *i* فِلِزْ
Maden

Filizzat *a.ç* فِلِزّاتْ
Madenler

Filizha-yi kıymeti فِلِزْهایِ قِیمَتِی
Altun, gümüş, plâtin gibi kıymetli madenler

Fels *a.i* فَلْسْ
Pul, balığın sırtındaki pul

Filistin فِلِسْطِیْنْ
Filistin

Felsefî *in* فَلْسَفِی
Feylesof, filozof

Felek *i* فَلَکْ
Falaka, felek, devran, cihan, zaman, çarh, gök, baht

Felek-zede *va* فَلَکْ زَدَه
Feleğin sillesine uğramış, mazlum, talihsiz

Fi'l-i nâsezâ فِعْلِ نا سَزا
Uygunsuz iş, yakışık almayan iş

Figân *i* فِغانْ
Yüksek sesle ağlama

Fağfur فَغْفُوْرْ
Çin hâkanı

Füf فُفْ
Püf, puf, üfleme

Fakr u faka *bi* فَقْرُو فاقَه
Açlık ve yoksulluk, müflisilik

Fikra-bendî *im* فِقْرَه بَنْدِی
Tertip, intizam, düzene koyma

Fakirî *im* فَقِیرِی
Fakirlik

Fikâr *i* فِکارْ
Yara, yaralı. Dil-fikâr: gönlü yaralı

فِکْرِ باطِلْ ، فِکْرِ بِیهُوْدَه

Fikr-i bâtıl=Fikr-i bihûde
Boş düşünce, yanlış iş

فِکْرِی بَحالِ کَسِی کَرْدَنْ

Fikrî behal-ı kesi kerden
Birinin işini düşünmek, çaresine bakmak

Fikenden *m* فِکَنْدَنْ
Atmak, savurmak, sökmek, düşürmek, devirmek yıkmak

Fikendenî *im* فِکَنْدِی
Yaygı, sergi, kilim

Fikende-ser *va* فِکَنْدَه سَرْ
Başı önüne düşmüş kimse

Füsûngerî *im* فُسُونگَرِي
Büyücülük, afsunculuk

Feşâr=Fişâr فِشَارْ
Saçma, dağıtma, sıkma, tazyik

Feşân *s* فَشَانْ
Saçan, saçıcı

Feşânden *m* فَشَانْدَنْ
Saçmak, serpmek

Füşürden *m* فُشُرْدَنْ
Sıkmak, sıkıp suyunu çıkarmak

Füşürde *s* فُشُرْدَه
Sıkılmış, suyu çıkarılmış

Füşürde-kadem فُشُرْدَه قَدَمْ
Ayak direyen, sebat eden

Fişfişe *i* فِشْفِشَه
Roket, hava fişeği

Fişeng *i* فِشَنگْ
Fişek

Füdâle-i hân فُضَالَهِ خَوَانْ
Sofra artığı, sofra döküntüsü

Fazl-ı Hüda *iz* فَضْلِ خُدا
Allahın lûtfu, ihsanı

Fazl-dâşten *bm* فَضْل داشْتَنْ
Üstün olmak

Fudûl *a* فُضُولْ
Çok söyleyen, saçmalayan, fodul

Fi'l-i haram فِعْلِ حَرَامْ
Haram iş

Fi'l-i abes *sı* فِعْلِ عَبَثْ
Boş iş, faydasız şey, boşuna çaba

Füzûn *i. s* فُزُونْ
Çok, ziyade, artık

Füzûnî *im* فُزُونِي
Çokluk, ziyadelik, artış, kesret

Fesâd-endîş *va* فَسَادْ اَنْدِيشْ
Kötü düşünceli

Fesâdî *im* فَسَادِي
Fesatlık

Fesân *i* فَسَانْ
Bileyi taşı

Fistân *i* فِسْتَان
Fistan

Fesh-i ahd kerden فَسْخ عَهْد كَرْدَنْ
Antlaşmayı bozmak, hükümsüz bırakmak

Füsürden *m* فُسُرْدَنْ
Donmak, buz tutmak buruşmak

Füsürde *s* فُسُرْدَه
Donmuş, buz tutmuş

Füsürdegî *im* فُسُرْدَگِي
Donukluk, donma

Füsürde-beyan فُسُرْدَه بَيَانْ
İfadesi donuk, sözü boş kimse

Füsürde-pistan فُسُرْدَه پِسْتَانْ
Sütten kesilmiş kadın

فُسُرْدَه خَاطِرْ ، فُسُرْدَه دِلْ

Füsürde hâtır=Füsürde-dil
Gönlü donmuş, üzgün, şefkatsiz, katı yürekli

Füsûn *i* فُسُونْ
Mekr, afsun, büyü, hile

Füsûnger *bi* فُسُونگَرْ
Büyücü, afsuncu

Faysal dâden فَيْصَلْ دادَنْ
Uzaklaştırmak, sona erdirmek, ıra eylemek

Faysal kerden فَيْصَلْ كَرْدَنْ
dâvayı yatıştırmak hükmetmek, dedikoduyu kesmek

Feyiz-bahş فَيْض بَخْش
Feyz bahşeden

Fil *i* فِيلْ
Fil

Filbân *bi* فِيلْبانْ
Filci, file hakan

Feylesof فَيْلَسُوفْ
Feylesof, filozof

Feylesofî *im* فَيْلَسُوفِي
Sofuluk, riyakârlık, iki yüzlülük, Filozofluk

Film *F* فِيلْم
Film

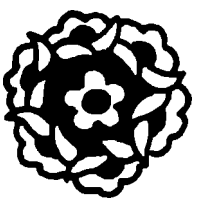
Film-berdârî فِيلْم بَرْداري
Filim çekme

Filmhay-i akkâsî *iz* فِيلْمهاي عَكاسِي
Fotoğraf filimleri

Fil-nişîn *va* فِيلْ نِشِينْ
File binen fil binicisi

Filitr *F* فِلِتْرْ
Filitre

Fi mâbeyn *a* فِيما بَيْنْ
Arada, bu arada

Fi'l-hâl *a* فِي الْحالْ
Derhal, hemen, şimdi

Fi'l-hakika *a* فِي الْحَقِيقَه
Hakikaten, doğrusu

Fi'l-fevr *a* فِي الْفَوْر
Derhal, hemen

Fi'-lmesel *a* فِي الْمَثَلْ
Meselâ

Fi'l-vaki *a* فِي الْواقِعْ
Hakikaten

Firûz *i* فِيرُوزْ
Muzaffer, bahtiyar, fatih

Firûz-ahter *va* فِيرُوزْ اخْتَرْ
Talihi kutlu, mübarek

Firûzan *s* فِيرُوزانْ
Parlak, parlayan

Firûz-baht *va* فِيرُوزْ بَخْتْ
Bahtı kutlu

Firûz şüden *bm* فِيرُوزْ شُدَنْ
Muvaffak olmak galip gelmek

Firûz-mend فِيرُوزْ مَنْد
Muzaffer, galip, fatih

Firûze فِيرُوزَه
Mavi renkte kıymetli bir taş

Firûze-kâh *bi* فِيرُوزَه كاخ
Dünya

Firûzî *im* فِيرُوزِي
Zafer, üstünlük, galebe

Fizik-dân *va* فِزِيكْ دانْ
Fizikçi, fizik ilmini bilen

Fizyoloji F فِيزيولوژِي
Azanın(urganların) gördüğü vazifeden bahseden ilim

Fevt şüden *bm* فَوْت شُدَنْ
Ölmek, geçmek, kaybolmak

Futbal فُوتْبالْ
Futbol

Fevt-şüde *va* فَوْت شُدَه
Ölmüş, geçmiş, ihmal edilmiş, kaybolmuş

Fotoğraf *F* فُوتُوغْرافْ
Fotoğraf, resim

Fotoğrafi *F* فُوتُوغْرافِي
Resim çekme

Fute فُوطَه
Peştemal, harita, yumurta

Fevc-dâr *va* فَوْجْدارْ
Bir veya birkaç bölüğe kumanda eden

Fevc fevc فَوْج فَوْج
Bölük bölük

Feveran *a* فَوَرانْ
Kabarma, coşma, taşma

Fevkanî *in* فَوْقانِي
Üste mensup, yukarı

Fûlâd *i* فُولادْ
Polat, çelik

Fûlâdî *im* فُولادِي
Çelikten yapılmış

Fihrist فِهْرِسْت
Fihrist

Fihrist-i ecnas فِهْرِسْتِ اَجْناسْ
Eşya fihristi, envanter

Fehmânden *m* فَهْمانْدَنْ
Anlatmak

Fehmîden *m* فَهْمِيدَنْ
Anlamak

Filcümle *a* فِي الْجُمْلَه
Hasili, sözün kısası

Fûls-dâr *bi* فُلْس دارْ
Pul pul olan her şey

Fûls-i mâhî فُلْسِ ماهِي
Balık pulu

Fûlut-zen *va* فُلُوتْ زَنْ
Fülüt çalan

Felîte *i* فَلِيتَه
Fitil, yiv, kıvrım

Felîte-dâr *bi* فَلِيتَه دارْ
Yivli kıvrımlı

Fen *a* فَن
Fen, ilim, hüner, sanat mekr, hile

Fenn-i ahlâk فَنِّ اَخْلاق
Ahlâk ilmi

Fenâ *i* فَنا
Yokluk, yok olma, zeval

Fenâ-pezîr *aa* فَنا پَذِيرْ
Yok olan, geçici olan her şey

Fenâ şüden *bm* فَنا شُدَنْ
Yok olmak, ölmek

Fenâ-yi âlem *iz* فَنايِ عالَمْ
Alemin yok olması, sona ermesi

Fincân *i* فِنْجانْ
Fincancan, kadeh

Fend فَنْد
Oyun hile, saçma söz, ben

Funduk فُنْدُقْ
Fındık

Funduk şikesten فُنْدُقْ شِكَسْتَن
Öpmek, buse almak

Fen-fîrîb *va* فَن فِرِيبْ
Oyunlu, hilebaz

Fût فُوتْ
Üfleme, üfürük

Kâmet-î bâlâ *va* قامتِ بالا
Uzun boy,
«Miyân kamet» Orta boylu

Kâme *T* قامه
Kama

Kânûn *a* قانون
Kanun, adet, tarz, yasa

Kânûn-dân قانون دان
Kanun bilen, usul bilen

Kânûnî *im* قانونی
Kanuna mensup, kanuna uygun

Kâh kâh قاه قاه
Kakaha

Kâyım şüden قایم شدن
Ayağa kalkmak

Kâyık *T* قایق
Kayık

Kâyık-rân *va* قایق ران
Kayık süren, kayıkçı

Kâyık-i motorî قایق موتوری
Motorlu kayık

Kâyım kerden قایم کردن
Ayağa kaldırmak
dikmek, sağlamlaştırmak

Kâyim-makam قایم مقام
Kaymakam,
bir mansıba vekâlet eden kimse

Kaba *T* قبا
Üste giyilen elbise, kaftan

Kaba tenk-şüden *bm* قبا تنگ شدن
Sıkıntı ve darlık çekmek

Kaba-yi âhenîn قبای آهنین
Çelik cübbe,
çelikten kaftan

Kaba beste *bi* قبا بسته
Hazır, âmada

Katır *T* قاطر
Katır

Katırçi *T* قاطرچی
Katırcı

Kâf قاف
Kafkas dağları

Kâf tâ kâf قاف تا قاف
Kaftan kafa,
baştan başa, bütün cihan

Kâfile *a* قافله
Kafile

Kâfile-sâlâr *va* قافله سالار
Kafile başkanı

Kâfiye tenk şüden *d* قافیه تنگ شدن
Sözde aciz kalmak

Kâlıp-rîz = Kalibger قالب ریز
Kalıpçı, modelci

Kâlıb tehî kerden *d* قالب تهی کردن
Kalıbı dinlendirmek, ölmek

Kâlıb-ı bîcan قالب بی جان
Ruhsuz ceset

Kâlıb-ı keff *iz* قالب کفش
Kundura kalıbı

Kalpak *T* قالپاق
Kalpak

Kâli *T* قالی
Halı

Kâli-bâfî *im* قالی بافی
Halı dokuma

Kâliçe *i* قالیچه
Küçük halı

Kalyon *i* قالیون
Nargile, kalyon

Kâmet *a* قامت
Boy bos, şekil, endam

Kāpîden *m* قاپیدن
Kapmak, aşırmak, çalmak

Kaçak *T* قاچاق
Kaçak

Kaçakçi *T* قاچاقچی
Kaçakcı

Kādir şüden *bm* قادِرْ شُدَنْ
Gücü yetmek, yapabilmek, muktedir olmak

Karç *i* قارچ
Mantar (bitgi)

Karre *F* قاره
Kıt'a

Karre-i Asya قارهٔ آسیا
Asya kıtası

Kaz قاز
Kaz

Kazgan-Kazkan قازغان ، قازقان
Kazan

Kasim'ül-erzak قاسِمُ الْاَرْزاقْ
Rızıkları taksim eden, Cenabı Hak

Kaş *T* قاشْ
Kaş, parça

Kaş kaş قاش قاش
Parça parça, dilim dilim

Kaşuk *T* قاشُقْ
Kaşık

Kadi'yül-hacât قاضِیُ الْحاجاتْ
Dilekleri yerine getiren, Cenabı Hak

Kadi-i şehr قاضِیْ شَهْرْ
Şehrin müftisi

Kadi'yül-kuzat قاضِیُ الْقُضاةْ
Kadılar başı ve müftüler başı

Fars alfabesinde 24. harftir. Bu harf aslında Farsçada olmayıp, arapçadan geçmiştir. Ebced hesabında 100 adedine eşittir.

Kāan قاآن
Çin hükümdârlarının lakabı

Kāb *i* قابْ
Dirsek kemiği, aşık

Kāb-bâzî *im* قابْ بازی
Aşık oynama

Kāb *T* قابْ
Kap

Kāb-ı aynek قابِ عَیْنَکْ
Gözlük kabı

Kāb-ı sigar قابِ سیگارْ
Sigara kutusu

Kābil-i emanet قابِلِ اَمانَتْ
Adem oğlu

Kābil-i Tahammül قابِلِ تَحَمُّلْ
Tehammül kabul eder, dayanır

Kābil şüden *bm* قابِلْ شُدَنْ
Yaraşmak, lâyık olmak, müstaid olmak, Nâ kabil: Kabiliyetsiz

Kābile *a* قابِلَه
Ebe

Kābilegî *im* قابِلگی
Ebelik

Kāpu *T* قاپُو
Kapı

Kāpuçi *T* قاپوچی
Kapıcı

Kadr dânisten قَدْر دانِسْتَن
Kadir bilmek

Kader *a* قَدَر
Kader, alın yazısı, takdir, ölçü

Kudret *a* قُدْرَت
Güç, kudret

Kudretdâşten *a* قُدْرَت داشْتَن
Gücü yetmek, muktedir olmak

Kudret helva قُدْرَت حَلْوا
Kudret helvası

Kudret-yâb *va* قُدْرَت يَاب
Güç ve kuvvet bulan

Kadr-dân قَدْر دان
Kadir bilen

Kadr-dânî *im* قَدْر دانِي
Kadir bilme, hakişinaslık

Kadr-şinas *va* قَدْر شِناس
Kadir bilen

Kadrî قَدْرِي
Bir miktar, biraz

Kuds *a* قُدْس
Kutlu, mukaddes

Kuds-i şerif قُدْس شَرِيف
Kudüs,

Kudsî *in* قُدْسِي
Kutsal, mukaddes, ruhani

Kudsiyan *ç* قُدْسِيان
Melekler ve evliya

Kadğan قَدْغَن
Yasak

Kadğan kerden قَدْغَن كَرْدَن
Yasak etmek, yasak kılmak

Koç-bâz *bi* قُچْباز
Döğüşken koç besleyen

Kahbe *a* قَحْبَه
Kahbe

Kahbegân *ç* قَحْبَگان
Kahbeler

Kahbegi *im* قَحْبَگِي
Kahbelik

Kahbe hâne قَحْبَه خانه
Genel ev

Kaht-resîde *va* قَحْط رَسِيده
Kıtlık görmüş, açlık çekmiş

Kaht-zede *va* قَحْط زَده
Kıtlığa uğramış açlıktan ölmüş

Kaht-sâl *bi* قَحْط سال
Kıtlık yılı, kurak yıl

Kaht-sâli *im* قَحْط سالى
Kıtlık çekme, kıtlığa uğrama

Kahti *im* قَحْطِي
Kıtlık

Kad *a* قد
Boy, bos

Kadeh *a* قَدَح
Kadeh

قَدَح كَش ، قَدَح نُوش

Kadeh-keş = Kadeh-nûş *va*
Kadeh çeken, şarap içen

Kad-hamîde *va* قَد خَمِيده
Beli bükülmüş

Kad-dâr *va* قَد دار
Boylu boslu

Kadr *a* قَدْر
Kadr, hürmet, izzet, mertebe, değer, İnkadr: Bu kadar

Kıble *a* قِبْلَه
Kıble, Kâbe cihcti

Kıble-ı âlem قِبْلَهٔ عالَم
Padişah, majeste

Kuble dâden قُبْلَه دادَنْ
Buse vermek

Kıble-gâh *bi* قِبْله گاهْ
Kıble tarafı

Kıble-nâme = Kıble-nüma قِبْلَه نامَه ، قِبْلَه نُما
Kıbleyi gösteren, pusula

قَبُوْل اُفْتادَنْ ، قَبُوْل شُدَنْ

Kabûl üftâden = Kabul şüden
Kabul olmak, hora geçmek, beğenilmek

Kabul kerden قَبُوْل كَرْدَنْ
Kabul etmek

Kubbe-i gerdende قُبَّهٔ گَرْدَنْده
Dönen kubbe, felek

Kubbe-i mînâ قُبّهٔ مِينا
Gök, sema

Kubbedâr = Kubbever قُبّه دار ، قُبّه وَر
Kubbeli, kümbetli

Kabih'ül-manzar قَبِيحُ المَنْظَر
Çirkin görünüşlü

Kabîle *a* قَبِيله
Kabile, boy, Tâife

Kapan *T* قپان
Kapan

Kaplan *T* قپلان
Kaplan

Katık *T* قتق
Katık

Koç *T* قچ

Kibâle *a* قِبالَه
Senet

Kibâle-î zenâ şûî *iz* قِبالهٔ زَنا شُوئی
Evlenme senedi

Kabr *a* قَبْر
Mezar

Kabr-i kûhânî قَبْرِ كُوهانی
Tümsek şekildeki kabir

Kıbrıs قِبْرِس
Kıbrıs

Kıbrisî *im* قِبْرِسی
Kıbrıslı

Kabristan *bi* قَبْرِسْتان
Mezarlık, kabristan

Kaburga *T* قَبُرغَه
Kaburga, kaburga kemikleri

Kabr-ken *va* قَبْرْكَن
Mezar kazan, mezarcı

Kabr-gâh *bi* قَبْرْگاه
Mezarlık

Kabz-ı hâtır *iz* قَبْضِ خاطِر
Can sıkıntısı

Kabz-şikem *iz* قَبْضِ شِكَم
Miğde pekliği

Kabz-şüden *bm* قَبْض شُدَنْ
Pekliğe uğramak, inkıbaz olmak

Kabl *a* قَبْل
önce den evvel

Kabl ezan قَبْل اَزان
Ondan önce, ondan evvel

Kabl ezin قَبْل اَزِيْن
Bundan önce

Karz-dâr *va* قَرْض دار
Borçlu, medyun

Kur'a endâz *va* قُرْعَه آنداز
Kur'a atan,
قُرْعَه باز ، قُرْعَه زَن

Kur'a bâz = Kur'a zen
Kur'a çeken, fal açan, kumar oynayan

Kurultay *T* قُورُلْتَای
Kurultay, meclis

Kırmız *T* قِرْمِز
Kırmızı, kızıl

Kırmızı *im* قِرْمِزِي
Kırmızılık, kızıllık

Kırmizi-i-rûz قِرْمِزِي روز
Günün kızıllığı

Kazak قَزَاق
Hafif silâhlı asker, yol kesen, kazak

Kazgan-kazkan قَزْغَان ، قَزْقَان
Kazan

Kızıl arslan قِزِل آرسلان
Meşhur Selçuki Sultanı

Kızılbaş *T* قِزِلْباش
Kızılbaş

Kızılce *T* قِزِلْجَه
Altun para, vücutta çıkan kırmızı kabarcık, tahta biti

Kısmet *a* قِسْمَت
Bölme, taksim, pay, baht, talih, takdir

Kısmet kerden قِسْمَت كَرْدَن
Taksim etmek

Kışr *a* قِشْر
Kabuk, deri

Karavul *T* قَرَاوُل
Askerin öncüsü, karakol

Koravul *bm* **keşiden** قَرَاوُل كَشِيدَن
Nöbet beklemek, gözetlemek

Karavul hâne قَرَاوُل خَانَه
Karakol, Nöbetçiler konağı

Kurbağa *T* قُورْبَغَه
Kurbağa

Kurban *a* قُرْبَان
Kurban, adak

Kurbangâh *bi* قُرْبَانْگَاه
Kurban kesilen yer

Kürbânî *in* قُرْبَانِي
Kurbanlık

Kart قَرْت
Kodoş, deyyüs, pezevenk

Kurt *i* قُرْت
Yudum

Kartaban = kartezen قَرْتَبَان ، قَرْتَه زَن
Kodoş, pezevenk

Karz dâden قَرْض دَادَن
Borç vermek, borç olarak vermek

Karz dâşten قَرْض دَاشْتَن
Borçlu olmak, borçlanmak

Karz kerden قَرْض كَرْدَن
Borç etmek

Karz giriften قَرْض گِرِفْتَن
Borç almak, emanet olarak almak

Karz-hâh *va* قَرْض خَواه
Borç isteyen, alacaklı

Kara *T* قَرا
Kara, siyah

Karâbet-dâr *bi* قَرابَتْدار
Akraba, yakın kimse

Karâbine قَرابِينه
Yivli bir çeşit tüfek

Karâr *a* قَرارْ
Sabır, sükûnet, huzur, istirahat, akibet, netice, İstiklâl, sözleşme

Karâr-dâd قَرارْ داد
Sözleşme, antlaşma

Karâr dâden قَرارْ دادَن
Kararar vermek, sözleşmek, hükmetmek

Karâr giriften قَرارْ گِرِفتَن
Sakin olmak, yatışmak, Ezin karar: bu şekilde, buna göre, böyle

Karâr-gâh *bi* قَرارْ گاه
Karargâh, menzil, konak, ev

Karâr giriften قَرارْ گِرِفتَن
Durmak, dinmek, konmak, sakin olmak

Karâr girî *im* قَرارْ گِيرِى
Dinme, yatışma, istirahat, sulh

Karâr-nâme *bi* قَرارْ نامَه
Sözleşme senedi

Karâkar قَراقَرْ
Karın gurultusu

Kral *T* قِرال
Kral, hükümdâr

Kur'an-hân قُرآنْ خَوان
Kur'an okuyan, azledilmiş kimse

Kadem *a* قَدَم
Ayak, adım

Kudema *a.ç* قُدَما
Eskiler, öncekiler

Kadem efşürden قَدَمْ اَفْشُرْدَن
Ayak diremek

قَدَمْ بَرْ سَرِ چِيزِى نِهادَن

Kadem ber ser-i çizî nihâden
Bir şeyi terketmek, birşeyden vazgeçmek

Kadem be kadem قَدَمْ بِقَدَمْ
Adım adım, yavaş yavaş

Kadem-i Hâk قَدَمِ خاكْ
Yer, arz

Kadem rence nümûden قَدَمْ رَنْجَه نُمُودَن
Teşrif etmek, zahmet etmek

Kadem-bûsî *im* قَدَمْ بُوسِى
Ayak öpme, buyruğu kabul etme

Kadem-câ *bi* قَدَمْ جا
Ayak yolu, abdesthane

Kadem kadem قَدَمْ قَدَمْ
Ayak ayak, adım adım

Kademî çend قَدَمِى چَنْد
Biraz, azıcık birkaç adım

Kadem gâh *bi* قَدَمْگاهْ
Konakyeri, abdeshane

Kadîfe قَدِيفَه
Dadife

Kâdim'ül-eyyâm قَدِيمُ الأَيّامْ
Eskiden beri

Kadimen *a* قَدِيماً
Eskiden, eskiden beri

Kafa قَفا
Kafa, arka, geri ense

Kafa hârîden قَفا خاريدَنْ
Enseyi, kaşımak, utanmak, alıklaşmak

Kafa-dâr قَفادارْ
Arkadaş, yardakçı, muavin

Kafa horden قَفا خُوردَنْ
Tokat yemek

Kaftan *T* قَفْتانْ
Kaftan

Kafes قَفَسْ، قَفَصْ
Kafes

Kufl قُفْلْ
Kilit

Kufl-i rumî قُفْلِ رومي
Frenk kilidi

Kufl kerden *bm* قُفْلْ كَرْدَنْ
Kilitlemek

Kufîger قُفْلْ گَرْ
Kilit yapan

Kullâb *a* قُلّابْ
Çengel, olta

Kallâb *a* قَلّابْ
Kalpazan, dalavereci

Klavuz *T* قِلاوُزْ
Klavuz, rehber, öncü

Klâvûzî *im* قِلاووُزي
Rehberlik, önderlik

Kalb *a* قَلْبْ
Yürek, her şeyin ortası

Kalben قَلْباً
Yürekten, isteyerek, istekle

Kalb-endûd *va* قَلْبْ اَندُودْ
Kalp para

Kutb'ül-ârifîn قُطْبُ العارِفينْ
Arifler ve Hak erenlerinin başı

Kutb-nümâ *bi* قُطْبْ نُما
Pusula

Katran قَطْرانْ
Katran, İranlı bir şâir

Katre *a* قَطْرَه
Damla, pek az olan şey

Katre-i âb *iz* قَطْرَه آبْ
Su damlası, cilâlı silâh

Katre katre قَطْرَه قَطْرَه
Damla damla

Kat-ı cevap قَطْعِ جَوابْ
Yeterli ve ikna edici cevap

Kat-ı rahm kerden *bm* قَطْعِ رَحْم كَرْدَنْ
Akrabalık ve hısımlığı kesmek

Kat-ı tarîk قَطْعِ طَرِيقْ
Yol kesmek, haydutluk

Kat-ı alâka قَطْعِ عَلاقَه
İlgiyi kesmek

قَطْعِ مَسافَتْ كَرْدَنْ
Kat-ı mesafet kerden *bm*
Yol almak, mesafe katetmek

Kat-ı niza' قَطْعِ نِزاعْ
Kavgayı gürültüyü kesmek

Kat-ı nazar قَطْعِ نَظَرْ
Gözünü çevirmek, vazgeçmek

Kutî *T* قُطي
Kutu

Kar'-ı derya قَعرِ دَريا
Denizin dibi

قَضَايِ حاجَتْ كَرْدَنْ
Kazâ-yı hâcet kerden *bm*
Helâya gitmek

قَضَايِ شَهْوَتْ كَرْدَنْ
Kazâ-yı şehvet kerden *bm*
Şehvetini yatıştırmak

Kaza kerden قَضا كَرْدَنْ
Hüküm vermek
fetva vermek, eda etmek, ödemek, yerine getirmek

Kazâ-yi mübrem قَضَايِ مُبْرَمْ
Kaçınılmaz durum

Kazâ-yi mümkün قَضَايِ مُمْكِنْ
Olabilen şey, çaresi bulunabilen şey

Kazâ-yi nâgehanî *st* قَضَايِ ناگَهانِي
Ansızın gelen ölüm, ansızın zuhur eden hadise

Kazâ-yi rûze قَضَايِ رُوزَهْ
Orucu güne gün olarak ödemek

Kazâ u kader قَضا وُقَدَرْ
Kaza ve kader, ilâhi takdir

Kazâra قَضارا
Tesadüfen, rastgele

Kıtâr *a* قِطارْ
Kutar, dizi

Kıtâr-ı âhen قِطارِ آهَنْ
Vagon dizisi, vagon kataı

Kutb-i cenûb قُطْبِ جَنُوبْ
Güney kutbu

Kutb-i şimâl قُطْبِ شِمالْ
Kuzey kutbu

Kaşeng *a* قَشَنگْ
Güzel, hoş, zarif

Kaşengî *im* قَشَنگِي
Zarafet, güzellik

Kaşû *T* قَشُوُ
Kaşağı

Kuşûn *T* قُشُونْ
Asker, ordu

Kassab *a* قَصابْ
Kasap

Kassab hâne قَصابخانَه
Hayvan kesilen yer, mezbaha

Kassâbî *im in* قَصابِي
Kasaplık, kasapla ilgili kasap dükkânı

Kısas kerden قِصاصْ كَرْدَنْ
Kısas yapmak, yapılan fenalığın aynıyla ceza vermek

Kasd kerden قَصْد كَرْدَنْ
Kasdetmek, niyetine almak, yeltenmek

Kasden *a* قَصْداً
Bile bile, bilerek

Kıssa *a* قِصَّه
Hikâye, mes'ele, rivayet

قِصَّه خَوانْ ، قِصَّه گُوُ

Kıssa-hân = Kıssa-gû
Hikâye anlatan

Kıssa dırâz-kerden قِصَّه دِرازْ كَرْدَنْ
Sözü uzatmak

Kaza *a* قَضا
Hüküm, ferman, emir
fetva, alın yazısı, talih, ecel
ölüm, tesadüf, ödeme, yapma

Kamçı *T*
Kamçı — قَمچي

Kumri
Kumru — قُمري

Kanaat kerden
Kanaat etmek — قَناعَتْ كَردَنْ

Kanaatger
Kanaatkâr — قَناعَتگَرْ

Kand
Şeker — قَنْد

Kandâb *bi*
Şerbet, şarap — قَنْداب

Kundâk *T*
Kundak — قُنْداق

Kundak kerden
Kundaklamak — قُنْداق كَردَنْ

Kunduz
Kunduz — قُنْدُزْ

Kandil
Kandil — قَنْديل

Kandil-i tersa
Kilisedeki avize, kandil — قَنْديل تَرسا

Kandil-i çerh
Güneş ve ay — قَنْديل چَرْخ

Kadilçi *T*
Kandilci — قَنْديلچي

Konuk *T*
Konuk, misafir — قُنُقْ

Konukçı *T*
Konuklayan, misafir eden — قُنُقچي

Kav *T*
Kav — قَوْ

Kavvadegî *im*
Pezevenklik — قَوّادگي

KÛt *a*
Azık, gıda — قُوتْ

Kalem-fersâ kerden
Kalem aşındırmak, yazı yazmadaki kudret ve maharetini göstermek — قَلَمْ فَرسائي كَردَنْ

Kalem-kâr *bi*
Kalemle işlenmiş ve süslenmiş olan — قَلَمْكارْ

Kalem-kârî *im*
Nakkaşlık, maden veya eşya üzerine işlemeyapma — قَلَمكاري

Kalem-i mû
Fırça, kıl kalem — قَلَمِ مو

Kalemî şüden
Yazılmak — قَلَمي شُدَنْ

Kalemî fermûden
Yazdırmak — قَلَمي فَرمودَنْ

Kalyan *i*
Nargile — قَليانْ

Kılıc *T*
Kılınç — قِليجْ

Kalîl'Ol-i'tibâr
Doğersiz, bahası az olan — قَليلُ الْأِعْتِبارْ

Kalîl'Ol-bizaa = (bidaa)
Fakir, yoksul — قَليلُ الْبِضاعَه

Kumar
Kumar — قُمارْ

Kumar bâhten
Kumar oynamak — قُمارْ باخْتَنْ

Kumar-bâz *ra*
Kumar oynayan — قُمارْ بازْ

Kumar hâne *bi*
Kumar oynanan yer — قُمارْ خانَه

Kumaş *a*
Kumaş — قُماشْ

Kalem-bend *va* قَلَمْ بَنْد
Yazılmış, hesap edilmiş dercedilmiş

Kalem-bendî *im* قَلَم بَنْدِي
El yazısı, imza, ikrar, söz verme

Kalem-traş *va* قَلَمْتَرَاش
Kalemtraş, küçük çakı

Kalemçe *i* قَلَمْچَه
Aşı için çelik, aşı kalemi

Kalem-i hod - nüvis قَلَم خُودْ نُوِيس
Dolma kalem, tükenmez kalem

Kalemdâd kerden قَلَمْدَاد كَرْدَن
Hesaba katmak

Kalem - horde قَلَمْ خُورْدَه
İptâl edilen yazı

Kalemdan *bi* قَلَمْدَان
Kalemlik, kalem mahfazası

Kalem der keşîden *d* قَلَم دَر كَشِيدَن
Mahvetmek, iptal etmek

Kalem-dest *bi* قَلَمْ دَسْت
Kâtip, muharrir

Kalem reften *d* قَلَم رَفْتَن
Mukadder olmak, başa gelmek

Kalem rev *bi* قَلَم رَو
Bir kimsenin hakimiyeti altında bulunan diyar, ülke

Kalem-revî *im* قَلَم رَوِي
Hükümdârlık, hüküm sürme, ferman yürütme

Kalem zeden *d* قَلَم زَدَن
Yazmak, mahvetmek

Kalem-i sürb قَلَمْ سُرْب
Kurşun kalem

Kalb-zen= قَالِبْزَنْ ، قَلْبْسَاز
Kalb-sâz *va*
Kalpazan, kalp para basan

Kalb-gâh *bi* قَلْبْگَاه
Merkez, orta

Kalbur قَلْبُورْ
Kalbur

Kulbe *a* قُلْبَه
Boyunduruk

Kalbî *in* قَلْبِي
Kalple ilgili

Kaltak *T* قَلْتَاق
Kaltak, eyer

Kaltaban قَلْتَبَانْ
Dam yuvağı, deyyüs, kodoş, pezevenk

Kal'a قَلْعَه
Kale, hisar

Kal'a-bend *va* قَلْعَه بَنْد
Kalede mahpus

Kal'a-giyân *in.ç* قَلْعَگِيَانْ
Kale halkı

Kal'a-beygi قَلْعَه بَيْگِي
Kale beyi, kale komutanı

Kal'a-gâh *bi* قَلْعَه گَاهْ
Muhkem ve hisarlı yer

Kalem *a* قَلَمْ
Kalem

Kalem endâzi kerden قَلَم اَنْدَازِي كَرْدَن
Çala kalem yazmak

قَلَمْ بَرُوِي چِيزِي كَشِيدَن

Kalem be rû-yi çizi keşiden
Bir şeyin üzerine kalem çekmek, iptal etmek

قِيَامْ كَرْدَن ، قِيَامْ نُمُودَنْ

Kıyam kerden-kıyam nümûden
Ayağa kalkmak, baş kaldırmak

Kıyamet *a* قِيَامَتْ
Kıyamet, mahşer, kargaşalık, fitne, ihtilâl

قِيَامَتْزَارْ ، قِيَامَتْگَاهْ

Kıyamet-zâr=Kıyametgâh
Mahşer yeri

Kıyçi *i T* قَيْچِي
Makas, bukağı, köstek

Kayd *a* قَيْدْ
Mengene, hapis, köstek, bağ, bukağı, sözleşme

Kayd kerden قَيْدْ كَرْدَنْ
Bağlamak, zindana atmak «Bikayd» kayıtsız

Kıyr *a* قِيرْ
Zift, asfalt

Kıyr-endûd قِيرْ اَنْدُودْ
Ziflenmiş, zift sürülmüş olan şey

Kıyr-dâr *va* قِيرْ دَارْ
Ziftli, zifte bulanmış

Kıyr-zede *va* قِيرْ زَدَه
Zift sürülmüş, ziflenmiş olan

Kıyr-gûn قِيرْ گُونْ
Siyah renkte, sim siyah

Kayser قَيْصَرْ
Kayser, kayzer, Sezar

Kîf قِيفْ
Honu

Kıymet *a* قِيمَتْ
Baha, değer, kıymet

Kavî-dest *va* قَوِي دَسْتْ
Güçlü, üstün

Kavî-dil *va* قَوِي دِلْ
Yürekli, cesaretli, yiğit

Kavî-heykel قَوِي هَيْكَلْ
Bünyesi kuvvetli, görkemli

Kahraman *i* قَهْرَمَانْ
Kahraman, yiğit şampiyon

Kahr nâk *s* قَهْرْنَاكْ
Kızgın, öfkeli

Kahrî *im* قَهْرِي
Cebri, zorla olan herşey

Kahkara *a* قَهْقَرَا
Geri geri, arkaya bakmadan geri geri gitme

Kahkaha *a* قَهْقَهَه
Kahkaha, yüksek sesle gülme

Kahveçi *T* قَهْوَه چِي
Kahveci kahve yapan

Kahvehâne *T* قَهْوَه خَانَه
Kahvehane

Kahve-reng *bi* قَهْوَه رَنْگْ
Kahverengi

Kahvedan *bi* قَهْوَه دَان
Döğülmüş ve çekilmiş kahve kabı, kahvelik

Kay kerden *bm* قَيْ كَرْدَنْ
Kusmak

Kay-ârende *va* قَيْ آرَنْدَه
Kusturan, kusturucu

Kıyas kerden قِيَاسْ كَرْدَنْ
Tasarlamak, kıyas etmek, zihnen ölçmek

قولدور باصان [باسان]

Kuldur basan *T*
Eşkıyayı basan, eşkıyayı yakalayan

Kavl nâme *bi* قول نامه
Şartname, sözleşme kağıdı

Kulunc قولنج
Kulunç

Kavm u hîş قوم وخويش
Hısım ve akraba

Konsulgerî *im* قونسولگرى
Konsolosluk

Konye قونيه
Konya

Kuvve-î berk قوهٔ برق
Elektrik kuvveti

Kuvve-î bâsıra قوهٔ باصره
Görüş kuvveti

Kuvve-i sâmia قوهٔ سامعه
İşitme gücü, işitme hassası

Kuvve-i câzibe *iz* قوهٔ جاذبه
Cazibe kuvveti

Kuvve-i mütefekkire قوهٔ متفكره
Düşünce gücü ve ha sası

Kavî-bâzû *va* قوى بازو
Kolu kuvvetli

Kavî baht *va* قوى بخت
Bahtı kutlu, şanslı

Kavî bünye *va* قوى بنيه
Sağlam yapılı

Kavî-pençe *va* قوى پنجه
Bileği kuvvetli

Kavî-hâtır *va* قوى خاطر
Keskin anlayışlı

Kût-ı rûh قوت روح
Ruhun gıdası

Kut-ı lâyemut قوت لايموت
Ölmeyecek kadar azık

Kut-hâh *va* قوت خواه
Azık arayan, azık peşinde gezen

Korultay *T* قورلتاى
Kurultay

Kûz قوز
Kambur

Kûz-püşt *va* قوز پشت
Sırtı kambur, kambur

Kûzî قوزى
Kambur olan, kambur

kuş *T* قوش
Kuş

Kuş-bâz *bi* قوشباز
Kuşla av avlayan

Kuşçi *T* قوشچى
Kuş besleyen

Kutî *T* قوطى
Kutu

Kavga قوغا
Kavga

Kavl-dâden *bm* قول دادن
Söz vermek

Kavl giriften قول گرفتن
Söz almak, sözleşmek

Kavl u karar قول و قرار
Sözleşme, antlaşma

Koltuk *T* قولتوق
Koltuk

Kâr be cân resîden كارْ بجانْ رسيدن
Ölüme yaklaşmak

Kâr besten *bm* كارْ بستن
Kullanmak, icra etmek

Kâr-ı hayr *iz* كارِ خيْر
Nikâh, evlenme işi

Kâr fermûden كارْ فرمودن
İş buyurmak

Zâr kerden كارْ كردنْ
İş yapmak
tesir etmek, alış veriş yapmak

Kârı kesî sahten كارِ كسى ساختنْ
Birinin işini
bitirmek (öldürmek)

Kâr giya *bi* كارْ گيا
Padişah, vezir, hükmeden

Kâr u bâr *bi* كارُ وبارْ
Muamele, iş güç

Kâr u kesb *bi* كارُ وكسبْ
Kişinin geçinmiş olduğu iş

Kâr yekru kerden كارْ يكرُو كردنْ
Dostluğu ve muameleyi kesmek

Bekâr âmeden [بكارْ آمدن]
İşe yaramak
kullanılmak

(Be kâr averden) [بكارْ آوردنْ]
Kullanmak, istiğmal etmek

(Der kâr buden) [درْ كارْ بودن]
İşte olmak,
işle meşgûl bulunmak

(Ez kâr refte) [از كارْ رفته]
Çaptan düşmüş
faydasız, aciz,

Kâr bârî *in.im* كارْ بارِي
Bezirgânci, tacir, işveren

Kâr bâlâ reften كارْ بالا رفتنْ
İş ilerlemek
iş terakki etmek

Kâr bân *bi* كارْ بانْ
kervan

Kâr-bürd كارْ بُردْ
Tatbik etme, kullanma

Kâr-berdârî *im* كارْ برداري
İşe başlama,
işe koyulma, iş yapma

Kâr-bend *bi* كارْ بندْ
İş beceren, işinin
düzeni ile meşgul olan

Kâr bend şüden كارْ بندْ شدنْ
İtaat etmek,
buyruğa boyun eğmek

Kâr-perdâz *va* كارْ پردازْ
Levazımreisi, konsolos

Kâr-perdâzî *va* كارْ پردازي
İşe başlama,
işe koyulma, konsolosluk

Kâr-piç *bi* كارْ پيچْ
Kumaş dengi, bohça

كارْت ، كارْت ويزيتْ

Kârt = Kârvizit
Kartvizit, kart

Kart postal كارْت پستالْ
Kart postal

Kârhâne *bi* كارْ خانه
Dükkân, işyeri, atölye

Kârhânecât كارْ خانجاتْ
Dükkânlar, iş
yerleri, atölyeler

Kâçi *i* كاچي
Çini, sırça, bulamaç

Kâh *i* كاخ
Köşk, kasr

Kâr *i* كار
İş, güç, hüner, marifet, meslek

Kâr كار
Yapıcı, yapan, son ek olarak kullanılır. «Sanatkâr» gibi

كارْ آزْمَا ، كارْ آزْمُودَه

Kâr-âzmâ = Kâr-azmûde
İşin ehli, tecrübeli

Kâraste كاراسته
Kereste

Kâr-âferîn *va* كارْ آفَرِينْ
Cenabıhak, yüce Tanrı

Kâr-âgâh *va* كارْ آگَاهْ
İşe vakıf
işin ehli, bilgin

Kâr-âgâhan *ç* كارْ آگَاهَان
İş bilir, vakıf kimseler

Kâr-âgâhî *im* كارْ آگَاهِي
İş bilirlik, ittilâ

Kâr âmed كارْ آمَدْ
İşin ehli, işe yaraşır

Kâr âmedenî كارْ آمَدَنِي
İşe yaranma, faydalı olma

Kâr-âmûz كارْ آمُوزْ
Alim, bilgin, iş bilir

Kâr-ı o nîst كارِ اُو نِيسْت
Onun işi değildir
o, bunu yapamazl

Kâr bâr كارْ بَارْ
İş güç, meşguliyet

Kıymet-senc *va* قِيمَتْ سَنَجْ
Baha biçen, değerlendiren

Kıymetî *im* قِيمَتِي
Değerli, bahalı

Kıyme *T* قِيمَه
Kıyma

Kıyme-pilâv *bi* قِيمَه پِلَاوْ
Kıymalı pilâv

Kıyme-şorba *bi* قِيمه شُورْبا
Kıymalı pilâv

Fars alfabesinin 25. harfidir. Ebced hesabında 20 adedine eşittir.

K. İsimlerin sonuna eklenerek küçültme bildirir «püserek, duhterek» gibi

Kâbûn = Kâbîn كَابُنْ ، كَابِينْ
Başlık, mihir, kalen, ağırlık

Kâbûs *i* كَابُوسْ
Kâbus, uykuda ağırlık basma

Kâbîne *F* كَابِينَه
Kabine, iş odası

كَاتِبِ اَزَلِي ، كَاتِبِ جَان

Kâtib-i ezelî = Kâtip-i can
Cenabı Hak

Kâtib-i esrar كَاتِبِ اَسْرَارْ
Sır kâtibi

Kâtib-i şer' كَاتِبِ شَرْعْ
Noter

Kâc *i* كَاجْ
Çam ağacı, şaşı

Kârnâme کارنامه
Plân, nümûne, harita, formül

Kârende *if* کارنده
Çaba gösteren, iş yapan, ağaç diken

Kârvan کاروان
Kervan

Kârvan-sâlâr کاروان سالار
Kervan başı

Kârvân-saray کاروان سرای
Kervanın konukladığı yer

Kârvân-keş کاروان کش
Kervan başı

Kârvâniyan کاروانیان
Kervan halkı

Kâr u bâr *bi* کار و بار
Meşguliyet, iş güç, muamele

Kâre *i* کاره
İşe yarar, işe yarayan

Kârhâ *ç* کارها
İşler güçler, meşguliyetler

Kârî *in* کاری
İri, kaba, iş için olan şey

Kârîden *m* کاریدن
Toprağa ekmek

Kâriz کاریز
Lâğam, kanal

Kârikatör کاریکاتور
Karikatür

Kâriz-ken *va* کاریزکن
Lâğam ve kanal açan

Kâzino *F* کازینو
Gazino

Kâr-gâh *bi* کارگاه
Dükkân, atölye, iş yeri

Kâr-güzar *va* کارگزار
İş yapan, mümessil

Kâr-güzarî *im* کارگزاری
İş mümessilliği komisyonculuk

Kâr güzarî kerden کارگزاری کردن
Temsil etmek eda etmek

Kâr-güzîn *va* کارگزین
Mümessil, bir işi temsil eden

Kâr-ger *s* کارگر
İşçi, iş sahibi, tesirli, etki yapan

Kârgeh *bi* کارگه
Atölye, işyeri

Kâr-giya *bi* کارگیا
Padişah, vezir, iş buyuran

Kâr-gir *va* کارگیر
İş alan, işi kabullenen kimse, tesir eden

Kâr-gir *bi* کارگیر
Mağara, dehliz, künbet, katı taş

Kâr-müzd *bi* کارمزد
Komisyon, iş ücreti

Kârmend *bi* کارمند
İşe yarar, faydalı bir iş yerinde memur olan kimse

Kâr-nâ azmûde کارنا آزموده
Tecrübesiz, toy

Kâr-nâ âzmûdegi *im* کارنا آزمودگی
Tecrübesizlik, vukufsuzluk

Kâr râh üftâden کارْ راهْ اُفتادَنْ
İşi yoluna girmek

Kâr zâr کارْ زارْ
Savaş, kavga, cenk

Kâr-sâz *va* کارْ سازْ
İş yapan, iş beceren elinden iş gelen

Kâr-sâzi *im* کارْ سازِي
Sanat, hile, dolap

Kâr-şiken *va* کارْ شِکَنْ
İşe engel olan bozguncu

Kâr şikeni kerden کارْ شِکَنِي کَرْدَنْ
İşe engel olmak, bozgunculuk yapmak

Kâr-şinâs *va* کارْ شِناسْ
İş bilir

Kâr-şinâsân کارْ شِنا سان
İş bilir kimseler

Kâr- şinâsî کارْ شِنا سِي
İş bilme

Kâr-taleb *va* کارْ طَلَبْ
İş arayan, iş isteyen

Kâr-fermâ *va* کارْ فَرما
İş buyuran, âmir

Kâr-fermâyân کارْ فَرمايانْ
İş buyuranlar, otorite sahipleri

کارْ فَرمايانِ دَوْلَتْ

Kâr-fermâyân-ı devlet
Devletin otorite sahibi kimseleri

Kâr-kerde *va* کارْ کَرْدَه
Tecrübe edilmiş şey, tecrübeli, tesir etmiş

Kâr-kün *bi* کارْ کُنْ
İşçi, amele, tesir eden

(Bed-kâr) *va* [بَدْ کارْ]
Fenalık yapan, şerefsiz

Kâr hâne-dâr کارْ خانه دارْ
Atölye şefi

Kâr hâne-i kand-sâzî کارْ خانَهْ قَنْد سازِي
Şeker fabrikası

کارْ خانَهْ کاغِذْ سازِي

Kâr hâne-î kâğıd-sâzî
Kağıtfabrikası

Kâr-ı hayr کارِ خَيْرْ
Nikâh, evlenme işi

Kârd کارْدْ
Bıçak

کارْد بِاُسْتُخوانْ رَسِيدَنْ

Kârdbe üstühan residen
Bıçak kemiğe dayanmak

Kâr-dâr *va* کارْ دارْ
İşle meşgul olan, işi olan

Kâr-dân *va* کارْ دان
İş bilir, iş bilen

Kâr-danî *im* کارْ دانِي
Hüner, iş bilme

Kârd-resîde *va* کارْد رَسِيده
Bıçak yarası görmüş bıçakla yaralanmış

کارْد ساز ، کارْدگَرْ

Kârd-sâz = Kârd-ger
Bıçakçı, bıçak yapan

Kâr-dide *va* کارْ دِيده
İş görmüş, tecrübeli savaş görmüş

Kâr-rân *va* کارْ رانْ
İş yürüten, iş bilir

Kâlec كالَج
Kollej

Kâle ber hareş binih كالَه بَرْ خَرِشْ بِنِه
Pılı pırtısını eşeğine yüklet, ona haddini bildir

Kâm *i* كام
Murat, maksat, istek, arzu, damak

Kâm-bahş *va* كامْ بَخْش
Kâm bağışlayan, arzuyu yerine getiren

Kâm-bîn *va* كامْ بِينْ
Mes'ut, zengin murada ermiş

Kâm-cû *va* كامْجُو
Zevk u safa peşinde dolaşan

Kâm-hâhî *im* كامْخواهِي
Kâm dileme, arzu ve isteğin tahakkukunu dileme

Kâm-rân *va* كامْرانْ
Zevk ve safâ süren

Kâm-rânî *im* كامْرانِي
Zevk ve sefa sürme

Kâm-revâ *va* كامْ رَوا
İsteği yürürlükte olan, emeline kavuşan

Kâm-furû âmede كامْ فُرو آمَدَه
Arzu ve isteği tavsamış kimse

Kâm-keş *va* كامْ كَشْ
Zevk ve safa peşinde koşan

Kâm-gâr *va* كامْكارْ
Kuvvetli, üstün, galip, mes'ut

Kâm-güzâr *va* كامْ گُزارْ
...ine göre zevkini süren

Kâfir-mâcera *va* كافِرْ ماجَرا
Olanı inkâr eden hakkı inkâr eden

Kâfirâne *s* كافِرانَه
Kafircesine

Kâfiristan *bi* كافِرِسْتان
Kâfirler diyarı

Kâfir-kîş *va* كافِرْ كِيش
Kâfir dinli, dinsiz

Kâfir-nimet *va* كافِر نِعمَت
Nimeti ve iyiliği inkâr eden

Kâfî bûden *bm* كافِي بُودَن
Yetmek, kâfi olmak kifayet etmek

Kâkâ *i* كاكا
İhtiyar uşak, büyük kardeş, amca

Kâkül *i* كاكُلْ
Kâkül, alna dökülen saç

Kâku كاكُو
Dayı

Kâlâ=Kâle كالا، كاله
Eşya, matah

Kâlbûd *i* كالْبُدْ
Kalıp, insan ve hayvan vücudu, örnek, şekil, suret

Kabûd-şinas *va* كالْبُدْشِناس
Anatomi bilgini

Kâlbûd ger *bi* كالبدگر
Ressam, heykeltraş

Kâlbûd-güşaî كالْبُدْگُشائِي
Otopsi, insan vücudunu açma

Kâliske كالِسْكَه
Fayton, araba

Kâşâne كاشانه
Küçük ev, divanhane

Kâşten *m* كاشتن
Ekin ekmek

Kâşki كاشكه ، كاشكى
Keşke

Kâşî *in* كاشى
Çini

Kâşî-pez *va* كاشى پز
Çini pişiren, çinici

كاشى ساز ، كاشى كارى

Kâşi-sazi = Kâşi-kârî *im*
Çini yapma, çinicilik

Kâğıd = Kâğız *i* كاغذ ، كاغذ
Kağıt

Kâğız-ı elvan كاغذ الوان
Renkli kağıt

Kâğız-ı ab huşkânek كاغذ آب خشكانك
Papiye, kurutma kâğıdı

Kâğıd-pâre كاغذ پاره
Kağıt parçası

Kâğıd-ı çespanide كاغذ چسپانيده
Yapıştırma, kâğıdı

Kâğıdhâne *bi* كاغذ خانه
Kâğıt fabrikası

Kâğız-sâzı *im* كاغذ سازى
Kâğıt yapma

Kâğıdger كاغذگر
Kâğıt yapan, kâğıt satan

Kâğızî كاغذى
Kağıt yapan, satan kâğıttan yapılan

Kâfer = Kâfir *a* كافر
Kâfir

Kâj = Kaju *i* كاژ ، كاژو
Çam ağacı, şoşi, yan bakan

Kâsten *m* كاستن
Eksilmek, eksiltmek,

Kâste *s* كاسته
Eksilmiş

Kâste şüden *bm* كاسته شدن
Eksilmek, noksanlaşmak

Kâstî *im* كاستى
Noksan, ziyan, eksilme

Kâse *i* كاسه
Kâse, kadeh, tas

Kâse-i çeşm كاسهٔ چشم
Göz çukuru

Kâse-i zânû كاسهٔ زانو
Diz kapağı

Kâse-i ser كاسهٔ سر
Kafa tası

Kâse-i ser nügûn *sı* كاسهٔ سرنگون
Tersine çevrilmiş tas, sema gök

Kâse-bend *va* كاسه بند
Kırık kâseleri tamir eden, onaran

Kâse-siyah *va* كاسه سياه
Pinti, cimri

Kâse-kebab *bi* كاسه كباب
Tas kebabı

Kâse-lis كاسه ليس
Obur, dalkavuk, bayağı

Kâseha *ç* كاسه ها
Kâseler tabaklar

Kâş كاش
Keşke, neolurdu

Kebire *a* كَبِيرَه
Büyük günâh

Kepan كَپَان
Kantar

Kepçe كَپْچَه
Kepçe

Kepenek *t* كَپَنَكْ
Kepenek, kolsuz kebe

Kitâp hâne كِتَابْخَانَه
Kütüphâne, kitaplık

Kitabî *in* كِتَابِي
Kitap ehli, kendilerine Haktan kitap gönderilmiş ümmetler

Ketan كَتَان
Keten

Ket-huda *bi* كَدْخُدَا
Ev sahibi, köy sahibi, köy ağası, padişah

Kötek zeden كُتَكْ زَدَنْ
Kötek atmak, dayak atmak

Kitman-ı sır كِتْمَانِ سِرّ
Sır saklama

Kitman-ı şehadet كِتْمَانِ شَهَادَتْ
Şahitlikten çekinme

كَتْمِ شَهَادَتْ كَرْدَنْ

Ketm-i şehadet kerden
Şahitliği, tanıklığı saklamak

Ketm kerden كَتْمْ كَرْدَنْ
Saklamak, gizlemek

Kesret-i kelâm كَثْرَتِ كَلَام
Söz kalabalığı, çok söyleme

Kebâb kerden كَبَابْ كَرْدَنْ
Kebab etmek, ateşte kızartmak

Kebâbî *in* كَبَابِي
Kebabçı

Kebâl *i* كَبَال
Halat, palamar

Kebçe كَبْچَه
Kepçe

Kibriyâî *im* كِبْرِيَائِي
Ululuk, azamet, Tanrılık

Kebk=kebg كَبْك، كَبَگ
Keklik

Kebgân-ı bezm كَبَگَانِ بَزْم
Sâkiler, mutribler

Kebk-reftâr *va* كَبْك رَفْتَار
Keklik yürüyüşlü

Kebûter كَبُوتَر
Güvercin

Kebûter-i şelvârî *iz* كَبُوتَرِ شَلْوَارِي
Paçalı güvercin

Kebuter-i nâmeber *iz* كَبُوتَرِ نَامَه بَرْ
Posta güvercini

Kebûter beççe كَبُوتَر بَچَه
Güvercin yavrusu

Kebûd *s* كَبُودْ
Mavi, gök renkli

Kebûd-çeşm كَبُودْ چَشْمْ
Gök gözlü

Kebûdî *im* كَبُودِي
Mavi renkte olan

Kebî كَبِي
Maymun

Kebîr şüden *bm* كَبِيرْ شُدَنْ
Büyümek, ergenlik çağına gelmek

Kâh *i* كاه
Saman, kuru ot, «kâhîden» m g.

Kâhânîden *m* كاهانيدن
Eksiltmek, noksanlaştırmrk

Kâhdân *bi* كاهدان
Ot ve saman anbarı, samanlık

Kâh-rubâ *bi* كاهربا
Kehribar, saman çeken

Kâhiş *hs* كاهش
Eksiliş, noksanlaşma

Kâh-furûş *va* كاه فروش
Saman satan

Kâh-keşan *bi* كاهكشان
Kehkeşan, saman yolu

Kâh-gil *bi* كاهگل
samanla karılmış sıva çamuru

Kâhil-teni *im* كاهل تنى
Gevşeklik, tembellik

Kâhil-kadem كاهل قدم
Ayağı ağır, ağır canlı

Kâhilî كاهلى
Tenbellik, Gevşeklik

Kâhin *a* كاهن
Kâhin, falcı

Kâhû *i* كاهو
Marul, tâbut, cenaze

Kâhîden *m* كاهيدن
Eksilmek, naksanlaşmak

Keb *i*
Avurt, ağız içi

Kâmil'ül-vezn *a* كامل الوزن
Tartısı tam olan

Kâmilen *a* كاملا
Tamamiyle, büsbütün

Kâmil-ayâr *va* كامل عيار
Ayarı tam para

Kâm nâ kâm كام نا كام
İster istemez, elbette

Kâm-yâb كامياب
Arzularına eren ,bahtiyar

Kâm-yabî *ıa* كاميابى
Bahtiyarlık, ikbal

Kân *i* كان
Maden, kaynak

Kân كان
ki o, o ki

Kânân ki كانان كه
onlar ki ki onlar

Kân-ı kerem كان كرم
Kerem madeni, pek cömert

Kân-ken *va* كان كن
Maden kazan, ferhat

Kânûn F كانون
Ocak, mangal, ocak ayı

Kâv كاو
«kâviden« m. g.

Kâvâk *i* كاواك
Kovuk, içi boş, oyuk

Kâvânîden *m* كاوانيدن
Kazdırmak, deştirmak

Kâvende *if* كاونده
Kazan deşen, araştıran

Kâvîden *m* كاويدن
Deşmek. kazmak, araştırmak, çabalamak

Kirdgâr *bi* كِرْدگار
Tanrı isimlerinden biri

Kerden *m* كَرْدَن
Yapmak, eylemek, etmek, işlemek, kılmak

Kürsî-nişîn *va* كُرْسِي نِشِين
Kürsiye oturan, tahta oturmuş

Ker şüden *bm* كَرْ شُدَن
Sağır olmak

Kirişme كِرِشْمَه
Naz, cilve

Kürk *i* كُرْك
Kurk tavuk

Kergeden كَرْگَدَن
Gergedan

Kerges كَرْگَس
Akbaba

Kirm *i* كِرْم
Kurtdediğimiz böcek

Kirm-i ibrişim كِرْم اِبْرِيشِم
İpek böceği

Kirm-i şebtâb كِرْم شَبْتَاب
Ateş böceği

Kerem-pîşe *va* كَرَم پِيشَه
Kerem sahil
Cömert kişi

Kirm-pîle *bi* كِرْم پِيلَه
İpek böceği

كِرْم خُوْرْدَن ، كِرْم گِرِفْتَن

Kirm-horden = Kirm giriften
Kurtlanmak

Kirmek *i* كِرْمَك
Küçük kurt, kurtcağız

Ker kerden *bm* كَرْ كَرْدَن
Sağır etmek

Kira كِرا
Kimi? kira

Kira kerden *bm* كِرا كَرْدَن
Kiralamak

Kiraçı كِراچِي
Kiracı

Kerâmet-fermûden كَرامَتْ فَرْمُودَن
Bağışlamak, affetmek

Kerâne *i* كَرانَه
Kenar, kıyı, sahil, köşe

Kerahat-dâşten كَراهَتْ داشْتَن
Nefret etmek, tiksinmek

Kirâye *i* كِرايَه
Kira, ücret

Kirâye dâden كِرايَه دادَن
Kiraya vermek

Kiraye-dâr *va* كِرايَه دار
Kiracı, müste'cir

Kiraye-dehende كِرايَه دِهَنْدَه
Kiraya veren, mal sahibi

Kiraye-nâme *bi* كِرايَه نامَه
Kira kontrat kâğıdı

Kirbas كِرْباس
Pamuklu doku, pamuklu kumaş

Kerbelâî *in* كَرْبَلائِي
Kerbelâyı ziyaret eden. Şiilerce bir nevi hacı

Kerret كَرَّت
Def'a «Her kerret:» her defa

Kirdâr *i* كِرْدار
İş, güç, fiil, hareket, davranış, san'at, hüner

Keç-revî *im* كَجْرَوِي
Kötü yola sapma

Kec-fehm *va* كَجْ فَهْم
Çarpık fikirli, ters anlayışlı

Kecî *im* كَجِي
Eğrilik

Keçel *s* كَچَلْ
Kel

Keçelî *im* كَچَلِي
Kellik

Keçe-bâzî *im* كَچَهْ بازِي
Fincan altına halka yüzük saklama oyunu

Küdâmî كُدام ؟
Hangi, hangisi, ne?

Küdâm câ? كُدامْجا ؟
Neresi hangi yer?

Küdam yek كُدامْ يَكْ
Hangi biri

Küdamî-n كُدامِي ـ ن
Hangisi, hangi

Ked-bânû كَدْ بانُو
Evin hanımı

Ked-huda *bi* كَدْ خُدا
Ev sahibi, evin reisi

Keder-pezir *va* كَدَرْ پَذِيرْ
Zarar görebilecek şey

Kedu *i* كَدُو
Kabak, kafa tası

Kede كَده
Mahal, yer, ev, menzil mekân, mahal bildiren edât

Ker كَر
Sağır

Kerru-fer *bi* كَرُّو فَرْ
Şevket, haşmet, ululuk

Kesîf şüden *bm* كَثِيفْ شُدَن
Pis ve murdar olmak

Kec *s* كَجْ
Eğri, bükülmüş, yamılmış

Kec kerden *bm* كَجْ كَرْدَن
Eğmek, bükmek

Küca كُجا
Nere, neresi, nerede nereye, «Tâküca:» Ne vakte kadar, niceyedek!

Kec-bâz *va* كَجْ بازْ
Oyunda hile yapan, dalevereci

Kec-bazî *şm* كَجْ بازِي
Saçmalama, yave ve herze söyleme

Kec-bîn *va* كَجْ بِينْ
Eğri gören, şaşı

Kec-bînî *im* كَجْ بِينِي
Şaşılık

Kec-çeşm *va* كَجْ چَشْم
Şaşı, eğri görüşlü

Kec-hulk *va* كَجْ خُلْق
Eğri tabiatlı, huysuz

Kec dâr u-meriz كَجْ دارُو مَرِيز
Eğri tut ama dökme, imkânsız olan bir şey istemek, bahana aramak

Kec-dest *va* كَجْ دَسْت
Eli eğri, hırsız

Kec-rây *va* كَجْ راىْ
Eğri görüşlü, kötü tedbirli

Kec-reftâr = Kec-rev كَجْ رَفْتار ، كَجْرَوْ
Eğri davranışlı, kötü yola sapan

Keşâkeş كشاكش
Çekişme, itişme

Keşân *s* كشان
Çeken, taşıyan, çekerek

Keşan keşan كشان كشان
Çeke çeke. zorla götürme

Küşân كشان
Öldürerek,boğazlayarak

Keşanîden *m* كشانيدن
Çektirmek,çektirtmek

Keşaverz *i* كشاورز
Çiftçi, ekinci,
ekim zamanı

Keşaverzî *im* كشاورزى
Tarım, ziraat

Kişt *i* كشت
Tarım, tohum, ziraat

Kiştâb *bi* كشت آب
Yağmur suyu
ile olan ziraat

Küştâr *i* كشتار
Boğazlama, katl,
öldürme

Kişt-zâr *bi* كشتزار
Ekinlik, ekin ekilen-
yer, tarım

Kişt-kâr *bi* كشتكار
Çiftçi, ekinci, ekili yer

Kişt-kârî *im* كشتكارى
Çiftçilik, ekin ekme

Küştegân *ç* كشتگان
Öldürülmüş kimseler

Küştegî *im* كشتگى
Öldürme, boğazlama
katl, öldürülme

Kişten, *m* كشتن
Ekmek, tohum saçmak

Küs *i* كس
Kadının tenasül aleti

Küsâr كسار
Katlanan yiyen,
tahammül eden

Kesalet كسالت
Gevşeklik, ağırlık
yorgunluk, hastalık

Kesan كسان
kimseler

Kesb kerden *bm* كسب كردن
Kazanmak, elde etmek

Kesb-i hüner kerden *bm* كسب هنر كردن
Tahsile çalışmak

Küsbe *T* كسبه
Küsbe, posa

Kesbî *in* كسبى
Çalışma ile elde edilen
şey, fahişe

Kesbî-bâz *va* كسبى باز
Hovarda

Kesbî-hâne *bi* كسبى خانه
Genel ev, kerhane

Kesbî geri كسبى گرى
Fahişelik

Kesî كسى
Bir kimse, biri, birisi

Kesî-çend كسى چند
Birkaç kişi

Keş كش
«Keşiden» m.g.

Küşâd nâme كشاد نامه
Padişah fermanı,
boşanma kâğıdı

Küşâde-pîşânî كشاده پيشانى
Surat asmama,
güler yüzlülük

Kezîn كَزِينْ
Ki bundan

Kej *s* كَژْ
Eğri

Kej kerdan *bm* كَژْ كَرْدَنْ
Eğriltmek, bükmek

Kej-bîn *va* كَژْبِينْ
Ters görüşlü, inatçı, şaşı

Kej-pâ *va* كَژْپَا
Çarpık ayaklı

Kej-terazû *va* كَژْ تَرَازُو
Çarpık terazili,
Adalet üzre dağıtmayan

Kej-çeşm *va* كَژْ چَشْمْ
Çarpık gözlü, şaşı

Kej-çeşmî *im* كَژْ چَشْمِي
Şaşılık

Kej-düm *bi* كَژْدُمْ
Akrep

Kej-dümnâk bi كَژْدُمْنَاكْ
Akrebin çok olduğu yer

Kej mej *s* كَژْ مَژْ
Yamru yumru, eğri büğrü

Kej-miyan *va* كَژْمِيَانْ
Kanbur, beli bükülmüş

Kej-nazar *va* كَژْ نَظَرْ
Ters bakışlı,
kıskanç, hasut, şaşı

Kejî *im* كَژِي
Eğrilik, inat

Kes *i* كَسْ
Kimse

Kes u nâ kes كَسْ وُنَاكَسْ
Eyi ve kötü,
şerefli ve bayağı

Kerem-kâr *va* كَرَمْكَارْ
Kerem işleyen
kerem sahibi, iyilik sever

Kerem-kün كَرَمْ كُنْ!
Kerem eyle,
lûtfeyle, lûtfen

Kerrûbîn كَرُوبِينْ
Ulu melek

Kerrûbiyân ç كَرُوبِيَانْ
Ulu melekler

Kürûr *i* كُرُورْ
Yarım milyon, beşyüz
bin «Dü kürür» bir milyon

Kürre *i* كُرَّهْ
Gülle, topaç, kürre
yuvarlak olan her şey

Kere *i* كَرَهْ
Tere yağı

Kürre *im* كُرَّهْ
At ve eşek gibi hay-
vanların yavrusu, sıpa, kamçı

Kürre-gerî *im* كُرَّهْ گِرِي
Kamçılama, kamçı-
vurma cezası

Kerî *im* كَرِي
Sağırlık, kira

كَرِيمُ الْاَخْلَاقْ ، كَرِيمُ النَّفْسْ

Kerîm'ül-ahlâk = Kerîm'ün-nefs
Güzel âhlaklı, centilmen

Kerîh'üs-savt كَرِيهُ الصَّوْتْ
Çirkin sesli

Kerîh'ül-manzar كَرِيهُ الْمَنْظَرْ
Çirkin görünüşlü
çirkin suratlı

Kez = Kezo كَزْ، كَزُو
Ki ondan

Kefş كَفْش
Kundura, pabuç, ayakkabı

كَفْش بان ، كَفْشدار

Kefş bân = Kefş-dâr *bi*
Pabuçlara bakan, konduraları gözetleyen

Kefş-dûz *va* كَفْش دُوز
Kundura diken

Kefş-ken *bi* كَفْش كَن
Ayakkabı çıkarılan yer

Kefş-ger *bi* كَفْشگَر
Kunduracı

Kefşîr-kerden كَفْشِير كَرْدَن
Lehimlemek

Kefk ber Âverden كَفْك بَر آوَرْدَن
Köpürmek, köpük çıkarmak

Kef-gîr *bi* كَفگِير
Kepçe, köpük alan

كَفَل گاه ، كَفَلگاه

Keflgâh *bi*
İnsanın oturak yeri, kıç taraf sağrı

Kefen pâre kerden كَفَن پاره كَرْدَن
Kefeni yırtmak, hastalıktan kurtulmak

Kel كَل
Kel

Klas *F* كِلاس
Klas, sınıf

Kelâğ *i* كَلاغ
Karga, kuzgun

Keşîde-bâlâ *va* كَشِيده بالا
Uzun boylu

Keşîde-rû كَشِيده رُو
Çekik yüzlü, asık suratlı

Keşîde-kâmet كَشِيده قامَت
Uzun boylu

Keşîş *i* كِشِيش
Keşiş, papaz

Keşik *i* كَشِيك
Nöbet, bekçilik

Kef *i* كَف
Köpük, el içi

Kifayet kerden كِفايَت كَرْدَن
Yetmek, faydalanmak, yetinmek

Kef-pâî *im* كَف پائِي
Falaka cezası, ayak altına vurma

Kef-pâî horden *bm* كَف پائِي خُورْدَن
Ayaklarına kamçı yemek, falakaya yatırılmak

Keftar كَفْتار
Sırtlan

Kefçe كَفْچه
Kepçe

Kef-i dest كَف دَسْت
El içi

Kef-destî *im* كَف دَسْتِي
Avuç içine cetvel veya kamçı ile vurma cezası

Kef zeden *bm* كَف زَدَن
Köpürmek, el çırpmak

Küfran-ı ni'met *iz* كُفْرانِ نِعْمَتْ
Şükretmemek, ni'metin kadrini bilmemek

Keşti-şikeste كَشْتِي شِكَسْتَه
Gemisi batmış boğulmuş, felâket-zede

Keşti-gâh *bi* كَشْتِي گاه
Liman

Küştî-ger *s* كُشْتِي گَر
Güreşçi, güreşen

Keşiş *hs* كَشِش
Çekme, çekiş, cezb

Keşf kerden *bm* كَشْف كَرْدَن
Keşfetmek, meydana çıkarmak

Keşf i râz كَشْفِ رازْ
Sır açma, sırrı açıklama

Keşkeşân كَشْكَشان
Çeke çeke, yavaş yavaş, yol alma,

Keşkûl كَشْكُلْ ، كَشْكُولْ
Kaşkül, dilenci torbası

Kişmiş كِشْمِشْ
Kişniş

Keşmekeş كَشْمَكَشْ
İtişip kakışma, çekişme, karışıklık

Keşende *if* كَشَنْدَه
Çeken, çekici

Küşende *if* كُشَنْدَه
Öldüren, öldürücü

Kişver *i* كِشْوَرْ
Ülke, iklim, diyar

Kişver-güşâ *va* كِشْوَرْ گُشا
Ülkeler fetheden, fatih

Keşiden *m* كَشِيدَنْ
Çekmek, çekilmek uzatmak, uzanmak

Küşten *m* كُشْتَنْ
Öldürmek, söndürmek boğazlamak

Kiştengâh *bi* كُشْتَنگاهْ
Ekin ekilen yer

Küştenî *in* كُشْتَنِي
Öldürülmeğe lâyık, öldürülmesi gereken

Küşt u hûn كُشْتْ وخُونْ
Kan dökme, kıtâl, vuruşma

Kişt-verzî كِشْتْ وَرْزِي
Tarım, ziraat

Kişt ü Kâr *bi* كِشْتْ وكارْ
Tarım, ziraat

Kişte *s* كِشْتَه
Ekilmiş, ekili

Küşte *s* كُشْتَه
Öldürülmüş, şehid

Küşte şüden *bm* كُشْتَه شُدَنْ
Öldürülmek, şehid olmak

Keştî *i* كَشْتِي
Gemi, vapur

Keştî suvâr şüden *bm* كَشْتِي سُوارْ شُدَنْ
Vapura binmek

Küştî كُشْتِي
Güreş, güreşme

Küştî giriften كُشْتِي گِرِفْتَنْ
Güreşmek

Keştîbân *bi* كَشْتِيبانْ
Gemici, kaptan

Küşti-cây *bi* كُشْتِي جايْ
Güreş meydanı

Keşti-suvâr كَشْتِي سُوارْ
Gemiye binen

Kemter yâften *bm* کمتر یافتن
Bulmamak, müessir olmamak

Kemter-âşna *va* کمتر آشنا
Vukufsuz, mahâretsiz

Kemterîn-e *s* کمترین
En küçük, en hakir, en değersiz

Kem-tevecc ühî *im* کم توجهی
İlgisizlik, teğâfül aldırış etmeme

Kem-harf *va* کم حرف
Pek az konuşan

Kem-havsala *va* کم حوصله
Sabırsız

Kem ha *i* کمخا
Renkli ipek kumaş

Kem-harc *va* کم خرج
Az harcayan, cimri, eli dar

Kem-harci *iu* کم خرجی
İktisatlı davranma, pintilik, cimrilik

Kem-hired *va* کم خرد
Aklı kıt, akılsız, cahil

Kem-hâr *va* کم خوار
Az yiyen

کم خور ، کم خوراك

Kem-hûr=Kem-hûrâk
Az yiyen, Perhizkâr

Kem-hûrî *im* کم خوری
Az yeme, pehriz riyazet

Kem-zihn *im* کم ذهن
Unutkan, zihinsiz

کم آمدن ، کم بودن ، کم شدن

Kem âmeden=Kem bûden =Kem şüden
Eksik olmak, eksilmek

Kem-âvâz *va* کم آواز
Sesi kısık

Keman-ebrû *va* کمان ابرو
Keman kaşlı

Keman-keş *va* کمانکش
Keman çeken, okçu

Keman-püşt کمان پشت
Beli bükülmüş, sırtı kambur

Keman-dârî *im* کمانداری
Kemankeşlik ok atma sanatı, ok atma

Kemâne *i* کمانه
Yaya benzeyen, keman-yayı, arşe

Kem-baht *va* کم بخت
Talihsiz, şansız şansı olmayan kimse

Kem-bizaat *va* کم بضاعت
Fakir, yoksul

Kem-behâ *va* کم بها
Değersiz, fakir

Kem bîş *bi* کم بیش
Az çok

Kem-pâ *va* کم پا
Fani, bakasız, kararsız

Kem-pâye *va* کم پایه
Bayağı, engin, düşük

Kempîr *bi* کمپیر
İhtiyar, bunak

Kemter *s* کمتر
Daha küçük daha az daha aşağı

Külûh كُلُوخ
Kesek

Külûh-kûb *bi* كُلُوخ كُوب
Tokmak

Küleh *i* كُلَه
Külâh, erkek tenasül aleti

Kelle *i* كَلَّه
Kelle, baş, kafa, tepe

Kelle pâçe şüden *d* كَلَّه پاچه شُدَن
Şaşırmak, alıklaşmak

Kelle-pürbâd *va* كَلَّه پُر باد
Başı havalı, mağrur mütekebbir

Kelle-huşk *va* كَلَّه خُشك
Esrar içen, divane, sersem, kalın kafalı

Kelle-dâr *va* كَلَّه دار
Despot olan hükümdar, mağrur

Kilîd *i* كِلِيد
Anahtar

Kilise-Kilisa كِلِيسا، كِلِيسَه
Kilise, hiristiyan mabedi

Kılişe *F* كِلِيشَه
Klişe

Kelîmî *im* كَلِيمى
Hz. Musa'ya tabi olan

Kem كَم
Az

Kem-âzâr *va* كَم آزار
Kimseyi incitmeyen

Kemâbîş كَمابِيش
Az, çok, takriben aşağı yukarı

Keman *i* كَمان
Yay, kavis

Kelâm kerden كَلام كَردَن
Konuşmak, sohbet etmek

Kelân *s* كَلان
Büyük, ulu

Kelânter كَلانتَر
Daha büyük, komiser

Kelânsâl *va* كَلانسال
Yaşlı, ihtiyar

Külâh *i* كُلاه
Külâh, şapka, başlık

Külâh endâhten كُلاه اَنداختَن
Sevinmek, sevinç göstermek

Külâh-ı baranî كُلاهِ بارانى
Yağmur başlığı

Külâh şikesten كُلاه شِكَستَن
Şapkayı eğri giymek, fiyakalı giymek

Kelbetan *i* كَلبَتان
Kerpeten, kıskaç

Külbe *i* كُلبَه
Kulübe, oda

Külbe-i âhzan كُلبَهِ اَحزان
Yas tutulan yer

Külhan كُلخَن
Külhan

Külhan-tâb *va* كُلخَن تاب
Hamam külhanına bakan, külhancı

Külüft *i.s* كُلُفت
Kaba, iri, sıkıntı, hizmetçi, cariye

Kilk كِلك
Kalem

Külüng كُلنگ
Kazma

Künc *i* کُنج
Köşe, kıvrım

Künc-i çeşm کُنجِ چَشم
Göz sokumu

Künced کُنجَد
Susam

Künceşk کُنجِشک
Serçe

Küncide *i* کُنجیدہ
Küspe, posa, sığmış

Künd *s* کُند
Kesmez olan şey, kör

Künd-zihn va کُند ذِہن
Zihni ağır, kalın kafalı

Künd-rev *va* کُند رَو
Yavaş giden, ağır giden

Künd-zeban *va* کُند زَبان
Tat, dili tutuk

Künd-fehm *va* کُند فَہم
Anlayışı kıt

Künd-kâr *va* کُند کار
Ağır iş yapan, ağır davranışlı

Kenden *m* کَندَن
Kazımak, sökmek, kazmak

Kende *s* کَندہ
Kazılmış, deşilmiş, sökülmüş

Kende-pîr *bi* کَندہ پیر
İhtiyar kadın

Kende-hâye کَندہ خایہ
İğdiş edilmiş

کَندہ کار ، کَندہ گر

Kende-kâr=Kende ger
Hakkak, oymacı, kakmacı

Kümîz-giriftegî کُمیز گِرِفتگی
Sidik tutukluğu

Kemîn *i* کَمین
Pusu, tuzak, nâkıs, eksik

Kemîn sâhten کَمین ساختَن
Pusu kurmak

کَمین آوَر ، کَمیندار

Kemîn-âver=Kemîn-dâr
Pusu kuran

Kemîn-sâzî *im* کَمین سازی
Pusu kurma

Kemîn-gâh *bi* کَمینگاہ
Pusu yeri, tuzak

Kemînegî *im* کَمینگی
Aşağılık, bayağılık değersizlik

Kemîne *s* کَمینہ
Değersiz. âdi, hakir

Ken کَن
«Kenden» m. g.

Kün کُن
«Kerden» m .g.

Künâd ! کُناد
Ede, eyleye, etsin, eylesin

Kenâr کَنار
Kenar, yan, kıyı, kucak, muz

Kenar kerden کَنار کَردَن
Kucaklamak, yaklaşmak, uzaklaştırmak

Kenâre *i* کَنارہ
Kenar, yan, sahil, etek

Kenâre giriften کَنارہ گِرِفتَن
Kenara çekilmek, caymak

Kem-mâyegî *im* کَم مایگی
İtibarsızlık,
kıymetsizlik, sermaye azlığı

Kem-nâm *va* کَم نام
Meçhûl, adı sanı
bilinmez kimse

Kemend endâhten *bm* کَمَنْد اَنْداخْتَنْ
Kemend atmak, tuzak kurmak

کَمَنْد اَفکَنْ ، کَمَنْد اَنداز

Kemend-efgen = Zemenḍ endâz
Kemend atan

Kem-nazar *va* کَم نَظَر
Görüşü az,
gözü görmez, basiretsiz

Kem-nigâhî *im* کَم نِگاهی
Gaflet, habersizlik
aldırış etmeme

Kem-vez *bi* کَم وَز
Ilgıt ılgıt esen rüzgâr

Kem-himmet *va* کَم هِمَّت
Himmetsiz, idealsiz

Kemî *im* کَمِی
Azlık, noksanlık, ziyan, kusur

Kem-yâb *va* کَمیاب
Nadir, kıymetli

Kemî-bîşî کَمِی بِیشِی
Hesapta sağlama, mizan

Kümîz کُمِیز
İdrar sidik

کُمِیز اَنداخْتَن ، کُمِیز کَردَن

Kümîz endâhten = Kümîz kerden *bm*
İşemek, siymek

Kümizdân *bi* کُمِیز دان
Mesâne, sidik yolu

Kem-zihnî *im* کَم ذِهْنی
Unutkanlık, kalın kafalılık

Kemer *i* کَمَر
Kemer bel, kuşak

Kemer besten *d* کَمَر بَستَن
Hazırlanmak

Kemer-bend *bi* کَمَر بَنْد
Bele bağlanan şey
hizmetçi, uşak

Kem-zor *va* کَم زُور
Zayıf, aciz, düşkün

Kem-ziyâd *bi* کَم زِیاد
Az çok, aşağı yukarı

Kem-sâl *va* کَم سال
Az yaşlı, küçük yaşta

Kem-şîr *va* کَم شِیر
Sütü az olan

Kem-zarf کَم ظَرف
Havsalasız, sabırsız, değersiz

Kümek کُمَک
Yardım

Kümek kerden کُمَک کَردَن
Yardım etmek,

Kem-kâr *va* کَم کار
İşte vukufsuz kimse,
tecrübesiz, toy

Kem kem کَم کَم
Az az

کَم گُفتار ، کَم گُوی

Kem-güftar, Kem-gû *va*
Az konuşan, sessiz, sâkin

Kem-gûşt *va* کَم گوشْت
Zayıf, arık

Kem-mâye *va* کَم مایَه
Miktarı az, bayağı, adi

Kûdâl *i* كودال
Çukur, hendek

Kûdek كودك
Çocuk

Kûdekâne كودكانه
Çocukça, çocukcasına

Kûdekî *im* كودكي
Çocukluk

Kûdger كودگر
Toprağı kazan, belleyen

Kevden *s* كودن
Ahmak, bön, akılsız

Kevdenî *im* كودني
Ahmaklık, bönlük

Kûr *i.s* كور
Kör

Kûrân كوران
Körler

Kûr-baht *va* كور بخت
Talihsiz, bahtsız, casus

Kûrîş كوريش
Meşhur İran Hükümdarlarından biri

Kûr kûrane كور كورانه
Körü körüne

Kûr-mûş *bi* كورموش
Kör sıçan, köstebek

Kûre *i* كوره
Kuyumcu demirci ve tuğla ocağı

Kûre-har *bi* كوره خر
Geyik, ceylân

Kûrî كوري
Körlük

Koridor *F* كوريدور
Koridor

Kûtûle كوتوله
Güdek, civir, mazak

Kûteh *s* كوته
Kısa

Kûtehî *im* كوتهي
Kısalık, kusur

Kûç *T* كوچ
Göç, hırsız, şaşı çoluk çocuk

Kûçek *s* كوچك
Küçük, ufak, yavru

Kûçek-bâlâ *va* كوچك بالا
Ufacık boylu

Kûçekter كوچكتر
Daha küçük, daha ufak

Kûçekterîn كوچكترين
En küçük, en ufak

Kûçeki *im* كوچكي
Küçüklük, çocukluk

Kûçgâh *bi* كوچگاه
Göç edilen yer, göç zamanı

Kûçe *i* كوچه
Sokak, ince yol, mahalle

كوچهٔ سر بسته [بن بسته]

Kûçe-i ser-beste (Bün-beste)
Çıkmaz sokak

Kûçe-bendi *im* كوچه بندي
Sokak hududlarını gösterme, sokaklara nişan ve işaret koyma

Kûçe-gerdi كوچه گردي
Sokakta dolaşma

Kenîz—Kenizek كَنِيز ، كَنِيزَك
Cariye, kadın veya kız hizmetçi, bakire kız

Kenîsa—Kenise كَنِيسا ، كَنِيسَه
Kilise, ateşkede

Kinin *i* كِنِين
Kinin, sıtma hapı

Ko كُو = [كداو]
Ki o

Kûb كُوب
«Kuften» m. g. darbe, sadme

Kûbe kû كُوبَكُو
Buradan oraya, köy köy, yer yer

Kûbiden *m* كُوبِيدَن
Dövmek, ezmek, dayak atmak, vurmak

Kûpâl *i* كُوپال
Topuz, gürz

Kûtâh *s* كُوتاه
Kısa

Kûtâh şüden *bm* كُوتاه شُدَن
Kısalmak

Kûtâh kerden كُوتاه كَرَدَن
Kısaltmak

Kûtâh-bâlâ *va* كُوتاه بالا
Boysuz, kısa boylu

Kûtâh-dest *va* كُوتاه دَست
Eli kısa, zayıf, âciz

Kûtâh-nazar *va* كُوتاه نَظَر
Kısa görüşlü, gafil

Kûtâhî *im* كُوتاهِي
Kısalık, kusur

Kûtâhî kerden كُوتاهِي كَرَدَن
Kusur etmek

كَنده كارِي ، كَنده گَرِي

Kende-kâri—Kende geri *im*
Hakkâklık, oymacılık

Kündî *im* كُندِي
Körlük, kesmezlik, gevşek

Kündi-i dendan كُندِي دَندان
Diş kamaşması

Künist= Künişt *i* كُنِشت ، كُنِشت
Kilise, mecusi tapınağı

Konsülgerî كُنسُولگَرِي
Konsolosluk

Kenkâş كَنكاش
Danışma, meşveret

Kenkâş kerden كَنكاش كَرَدَن
Toplanıp danışmak

Küngüre كُنگُره
Şerefe, hisar ve kale üzerinde diş diş yapılan çıkıntılar

Kongre *F* كُنگره
Kongre, Özel umumi toplantı

Künende *if* كُنَنده
Yapan

Kenende *if* كَنَنده
Kazan, koparan, söken

Kûnûn كُنُون
Şimdi,şimdilik.bu sırada

Kene *i* كَنه
Kene

Konyak *F* كُنياك
Konyak

Kûhe *i* کُوهَه
Deve ve öküz hörkücü yüksek tepe

Kûhe-i âb *iz* کُوهِهٔ آبْ
Büyük, dalga, kocaman dalga

Kûhe ber âverden *bm* کُوهَه بَرْ آوَرْدَن
Dalga kaldırmak

Kûhe-girifte *va* کُوهَه گِرِفْتَه
Cin çarpmış, kendisine büyü yapılmış kimse

Kûhî *in* کُوهِی
Dağa mensup, dağlı, yabani

Kûy *i* کُوی
Köy, kasaba, mahalle

Kûyaft *bi* کُویَا فْت
Yolda bulunan çocuk

Kûyçe کُویْچَه
Dar yol, köycük, köyceğiz

Kûydaş *bi* کُوی داش
Köydaş, aynı köyden olanlar

Kevir *i.s* کَوِیر
Susuz, otsuz, çorak yer

Keh *i* کَه
Saman, kuru ot

Kûh کُه
Dağ

Kih *s* کِه
Küçük, küçük kimse

Kî? کِه ؟
Kim?

Kihan = Kehan کِهان
Cihan, alem, devran

Kûn-cünban *va* کُونْ جُنْبَانْ
Kıç sallayarak rakseden

Kûhân *i* کُوهان
Hörküç, at eğeri

Kûhândâr *bi* کُوهانْدارْ
Hörküçlü

Kûh pâye *bi* کُوهْ پایَه
Dağın eteği, dağ mertebeli

Kûh-peyker *va* کُوهْ پَیْکَرْ
Dağ vücutlu, dağ gibi iri

Kûh-ciğer *va* کُوهْ جِگَر
Dağ ciğerli, pek cesur

Kûhçe *i* کُوهْچَه
Dağcık, küçük dağ

Kûh-har *bi* کُوهْ خَرْ
Yaban eşeği

Kûh-sâr *bi* کُوهْسارْ
Dağlık yer

Kûhistan *bi* کُوهِسْتانْ
Dağlık ve ormanlık yer

Kûh-ı kaf کُوهِ قافْ
Kaf dağı, kafkas dağı

Kûh-ken *va* کُوهْکَن
Dağ yaran, taş kıran, ferhat

Kûh-neverd کُوهْ نَوَرْد
Dağcı, dağda dolaşan

Kûh-verz *bi* کُوهْ وَرز
Dağlık arazide ekilen ekin

Kûşe كُوشَه

Çaba, telâş, ivme, didinme

Kûşîden *m* كُوشِيدَن

Çalışmak, çabalamak, didinmek

Kûftegî *im* كُوفتگِي
Yorgunluk, bitkinlik

Kûften *m* كُوفتَن

Dövmek ezmek, kakmak,çalmak

Kûft-u kûb كُوفت و كُوب

Kötek, dövme, dayak

Kûfte *s* كُوفتَه
Dövülmüş, ezilmiş, bitkin, halsiz

Kûfte kerden كُوفتَه كَردَن
Altun ile işlemek kakma yapmak, Altunla bezemek

Kûfte-biryan كُوفتَه بِريان

Köfte dediğimiz yemek

Kûfte-hal *va* كُوفتَه حال
Bitkin, yorgun

Kûfte-hâtır *va* كُوفتَه خاطِر
Üzgün, kederli

Kûk *i* كُوك
Marul, akord etme yüksek ses

Kûk kerden *bm* كُوك كَردَن

Kurmak, akord etmek

Kûkû *i* كُوكُو
Üveyik kuşu

Kûn *i* كُون
Göt, kıç

Kûz *i.s* كُوز
Kambur

Kûz-püşt *bi* كُوز پُشت

Kambur sırtlı, kambur

Kûz-püştî *im* كُوز پُشتِي
Kamburluk

Kûze *i* كُوزَه
Testi, bardak

Kûze ger *bi* كُوزه گَر
Testici

Kûzî *im* كُوزِي
Kamburluk

Kûj *i.s* كُوژ
Kambur

Kûj-püşt *bi* كُوژ پُشت

Kambur sırtlı, kambur

Kûs كُوس

Büyük davul, kös. nakkare

كُوسِ رِحلَت ، كُوسِ رَحِيل

Kûs-ı rihlet = Kûs-i rahîl
Göç davulu çalma

Kûse *i.s* كُوسَه
Köse

Kûş كُوش
«Kûşiden» m. g.

Kûşîş *hs* كُوشِش

Çaba, gayret, didinme, çalışma

Kûşiş kerden كُوشِش كَردَن

Çabalamak, gayret etmek

Kûşk *T* كُوشك

Köşk, kasr, kale, hisar, şato

Kîne *i* کِینَه
Kin, düşmanlık, öc

Kîne-tuz *va* کِینَه تُوز
Öc alan

کِینَه جُو ، کِینَه خَواه

Kîne-cû—Kîne-hâh *va*
Kin güden

Kîne-keş *va* کِینَه کَش
Öc alan

Kîne-ver *s* کِینَه وَر
Kinci, kindar, düşman

Keyvân *i* کَیْوان
Zühal yıldızı

Keyhan-Kîhan *i* کَیهان
Cihan, âlem, dünya

Fars alfabesinin 26. harfidir, Bu harf Arapçada yoktur, ebced hesabında 20 adedine eşittir.

Gâîden = Gâden گائیدَن ، گادَن
Dişiye yanaşmak

Gâr *F* گار
Malik olmayı ve yapmayı bildiren bir son ektir
Âmuzgâr, hizmetgâr gibi.

Gar گار
Gar, istasyon

Garaj گاراژ
Garaj

Gârî *i* گاری
Araba, fayton

Keyf kerden کَیف کَردَن
Keyflenmek, sevinmek

Keyhusrev کَیخُسرَو
Âdil ve ulu padişah

Keykubad کَیقُباد
Büyük ve ulu padişah
Kəy'lerin ilk padişahı

Keyk کَیک
Pire

Keykâvus کَیکاوُس
Adil, necip,
Key'lerin ikinci padişahı

Kilogram *F* کِیلوگرام
Kloğram

Kilometre *F* کِیلومَتره
Kilometre

Kimya *a* کِیمیا
Kimya, altın yapma sanatı

Kimya-sâz =
Kimyager *bi* کِیمیا ساز
Kimya yapan, kimyacı

Kîn کِین [که این]
Ki bu

Kîn giriften *bm* کِین گِرِفتَن
Kin tutmak, düşmanlık etmek

Kina kina *i* کِینا کِینا
Kına kına denilen ilâç

کِین آوَر ، کِین تُوز

Kîn-âver = kîn-tûz *va*
Öfkeli, savaşçı, intikam ve öc alan

Kîn-sitan *va* کِین سِتان
Öc alan

Köhne-furûş *va* کُهنه فُروش
Eskiler
eski elbiseler satan

Kehvâre کَهوَاره
Beşik

Kihîn-e *s* کِهِینْ-نْ
En küçük, en ufak

Key کَی
Ne vakıt, ne zaman,
nerede, padişah, hükümdâr

Kiyâ *i* کِیَا
Büyük ve ulu hükümdâr

Keyan کَیَانْ
Keyler, key sülâlesi, hükümdar

Kiyan? کِیَانْ
Kimler, hangi kişiler?

Kîç *s* کِیچ
Şaşkın, hayran, az,
ufak, yavaş

Kîr *i* کِیرْ
Erkek tenasül aleti

Kîr u hâye *bi* کِیرُو خایه
Erkek tenasül âletleri

Kist? کِیسْت؟
Kimdir

Kise *i* کِیسه
Kese, torba

Kise-dâr *bi* کِیسه دار
Haberci, muhtekir

Kise-mâl کِیسه مالْ
Keseleyen, tellek

Kîş *i* کِیشْ
Din, mezhep, prensip

Kîf کِیفْ
Çanta

Keyfer کَیفَرْ
Ceza

Kühbüd *bi* کُهبُدْ
Âbid, zahid, dağda
ibadete çekilen

Küh-peyker *va* کُهپَیکَرْ
Dağ vücutlu,
kuvvetli at ve fil

Kihter *s* کِهتَرْ
Daha küçük, daha ufak

Kihterîn *s* کِهتَرِینْ
En küçük, en ufak

Kehdân *bi* کَهدَانْ
Samanlık

Keh-rubâ *bi* کَهرُبَا
Kehribar

Kehrîz *bi* کَهرِیزْ
Yer altında su yolu,
lâğam

Kühsar bi کُهسَارْ
Dağlık yer

Kehf *i* کَهفْ
Barınak, melce

Keh-keşan *bi* کَهکَشَانْ
Saman yolu, kehkeşan

Keh-gil *bi* کَهگِلْ
Samanla karılmış çamur

Kühen *s* کُهَنْ
Eski, kadim

Kühen-sâl *va* کُهَنْ سالْ
Yaşlı, yaşlanmış, eski

Kühneğî *im* کُهنَگِی
Eskilik, köhne, eski, yıpranmış

Köhne şüden کُهنه شُدَنْ
Eskimek, yıpranmak

Güzeşt *i* گُذَشْت

Müsamaha, tolerans, affetme

Güzeştegân *ç* گُذَشْتَگان

Geçmişler,
Ölüp gitmiş olanlar, öncekiler

Güzeşten *m* گُذَشْتَن

Geçmek, uğramak,
affetmek, vefat etmek

Güzeşte *s* گُذَشْتَه

Geçmiş, ilerlemiş, geçen

Ger گَر

Eger, şayet

Ger گَر

Türkçemizdeki (ci)
karşılığı: Ahenger, zerger,
küzeger gibi

Ger گَر

Uyuz hastalığı, uyuz

Giraiden *m* گِرائِيدَن

Meyletmek,
yönelmek, inanmak

Grafik *F* گِرافِيك

Grafik

Gramafon گِرامافُوْن

Gramafon

Gramer *F* گِرامَر

Gramer

Girâmî *s* گِرامِي

Muhterem, sayın, yüce

Girâmî dâşten گِرامِي داشْتَن

Muhterem
tutmak, hürmet etmek,

Girân *s* گِران

Ağır kıymetli, güç

Girân âmeden گِران آمَدَن

Ağır gelmek,
güç gelmek

Güdâz گُداز

«Güdahten» m. g.
eritici anlamında kelimelerin
sonuna eklenir. «Cangüdz» gibi

Güdâzende *if* گُدازَنْدَه

Eriten, halleden

Güzâr گُذار

Uğrama, ödeme

«Güzaşten=Güzarden» m.g.

Güzârden گُذارْدَن

Geçmek, eda etmek
tediye etmek, terketmek

Güzarîş گُذارِش

Hibe, geçme, pişkeş
eda, tediye, haber, bildiri,

Güzârende گُذارَنْدَه

Eda eden, tediye
eden, nüfuz eden

Güzâşten گُذاشْتَن

Bırakmak, komak, terketmek

Güzâf *s* گُذاف

Boş, biyhûde, saçma

Güzer *i* گُذَر

Uğrak, uğrama, geçit

«Güzeşten» m. g.

Güzeran *s* گُذَران

Geçici, fâni, geçmekte olan

Güzerânden گُذَرانْدَن

Geçirmek, yaşamak,
tamamlamak

Güzergâh *bi* گُذَرْگاه

Uğrak, uğranılan yer

Güzernâme *bi* گُذَرْ نامَه

Yol tezkeresi, pasabort

Gâv-küş *aa* گاوْکُشْ
Öküz kasabı, öküz kesen

Gâv mâde *bi* گاوْ مادە
İnek

Gâh گاه
An, zaman, vakit
(Begâh vaktinde)

گاهْ گاه ، گاهْ بگاه

Gâh Gâh=Gâh be gâh
Zaman zaman, vakit vakit

Gâh bîgâh گاهْ بِيگاهْ
Vakitli vakitsiz

Gâhvâre گاهْوارە
Beşik

Gâhî گاهِي
Bazen, bazı, arasıra.

Gebr *i* گَبْر
Ateşe tapan, mecusi

Gebrî *im* گَبْرِي
Mecusilik, ateşe tapma

Geç *i* گَچ
Kireç alçı

Geç-kâr = **Geç ger** گَچْ كار ، گَچ گَر
Kireç sıvacısı, kireçle badana yapan

Geçen *T* گَچَنْ
Geçmiş, geçen

Gedâ *i. s* گَدا
Yoksul, dilenci, fakir

Güdâhten *m* گُداخْتَنْ
Eritmek, erimek

Güdâhtegî *im* گُداخْتَگِي
Erime

Güdâhte *s* گُداخْتَهْ
Erimiş, hallolmuş

Gâz *i* گاز
Cımbız, maşa, dişleme ısırma

Gâz *F* گاز
Gaz

Gâzürî *im* گازُرِي
Çamaşır yıkama, çamaşır ağartma

Gâm *i* گام
Adım, dizgin

Gâm-zeden *bm* گامْ زَدَنْ
Adım atmak, yürümek

Gâm-zen *va* گامْزَنْ
Adım atan, yürüyen

Gâmus = Gâmiş *i* گاموش ، گامِيشْ
Camuz

Gâne گانَهْ
Tahsis bildiren bir ek:
Yegâne, dügâne gibi

Gâv *i* گاوْ
Öküz

Gâv âhen *bi* گاوْ آهَنْ
Saban demiri

Gâv ban *bi* گاوْ بان
Sığır güden, sığırtmaç

Gâv peleng *bi* گاوْ پَلَنگْ
Zürafa

Gâv-çeranî *im* گاوْ چَرانِي
Öküz gütme yaylım, yaylım parası

Gâv-ı deştî گاوِ دَشْتِي
Yaban öküzü, geyik

Gâvur گاوُرْ
Gâvur, dinsiz,

Gerden zeden گردن زدن
Boyun vurmak kelle uçurmak

Gerden-firaz گردن فراز
Baş çeken, üstün şanlı, zorba

Gerden-keş *va* گردنکش
İnatçı, mütekebbir) karşı koyan

Gerden-külüft گردن کلفت
Boynu kalın, güçlü kuvvetli, yolkesen

Gerden nihâden گردن نهادن
Boyun eğmek, itaat etmek

Gerdûn *i* گردون
Cihan, devran, zaman, çark, araba

Gerdûne *i* گردونه
Küçük araba

Gürde گرده
Böbrek

Gerdîden *m* گردیدن
Dönmek, dolaşmak olmak, değişmek

Gürz *i* گرز
Gürz, demir topuz

Ger-zede *va* گرزده
Uyuz hastalığına uğramış kimse

Giristen گریستن ، گریتن
Ağlamak

Gûrisne *s* گرسنه
Aç, Karnı aç kimse

Gürisne-çeşm گرسنه چشم
Aç gözlü

Gürisnegî *im* گرسنگی
Açlık

Gird ber-âverden گرد بر آوردن
Bir şeyin tozunu havaya savurmak, yok etmek

Gird-i seret gerdem *d* گرد سرت گردم
Başının etrafında dolanayım kurbanın olayım

Gird-rûy *va* گرد روی
Değirmi çehreli, yuvarlak yüzlü

Gird şüden *bm* گرد شدن
Yuvarlak hale gelmek, biraraya birikmek

Gerdişgâh *bi* گردشگاه
Gezinti yeri

Gerden *i* گردن
Gerdan, boyun

Gerden-bârik گردن باریك
Boynu ince, cılız, âciz

Gerden-efrâhte گردن افراخته
Boy vermiş, baş çekmiş, uzun boylu sağlam

Gerdnâk گردناك
Tozlu, tozlanmış

Gerden-beste گردن بسته
Boynu bağlı, boynu zencire vurulmuş

Gerden-bend *bi* گردن بند
Gerdanlık

Gerden piçiden گردن پیچیدن
Yüz çevirmek, itiraz etmek

Gerdendegî *im* گردندگی
Dönme, devir, dönüş

Gürbe *i* گُرْبَهْ
Kedi

Gerçi گَرْچِهْ
Gerçi, her nekadar

Gerd *i* گَرْدْ
Toz, toprak, gubar, deveran, devir. baht, talih fayda

Gird *s* گِرْدْ
Yuvarlak, çenber, çevre etraf

Girdâb *bi* گِرْدَابْ
Su çevrintisi, dalga

Gird a gird *s* گِرْدْ اَگِرْدْ
Çepçevre

Gerd-âlûd *va* گَرْدْ آلُودْ
Toza bulanmış, tozlu

Gird âmeden *bm* گِرْدْ آمَدَنْ
Toplanmak, birikmek

Gerdân گَرْدَانْ
Dönen, devreden, «Gerdaniden» m. g.

Gird-endâm *va* گِرْدْ اَنْدَامْ
Topacık boylu

گَرْدَانْدَنْ، گَرْدَانِيدَنْ

Gerdânden=Gerdâniden
Çevirmek, döndürmek

Gird âverden گِرْدْ آوَرْدَنْ
Toplamak, deşirmek

Gird-âveri *im* گِرْدْ آوَرِي
Toplama, biriktirme

Gird bâd *bi* گِرْدْ بَادْ
Kasırga

Giran-bâr *va* گِرَانْ بَارْ
Ağır yüklü, gebe

Giran-beha *va* گِرَانْ بَهَا
Pek bahalı, kıymetli

Giran-pây *va* گِرَانْ پَایْ
Ağır yürüyüşlü, ayağı ağır

Giran-pâye *va* گِرَانْ پَایَهْ
Kadri ve mertebesi yüce kişi

Giran-cân *va* گِرَانْ جَانْ
Ağır canlı, canından bıkmış, uyuşuk tembel

Giran-hâb *va* گِرَانْ خَوَابْ
Uykusu ağır olan gaflete dalmış kimse

Giran-sâl *va* گِرَانْ سَالْ
Yaşlı, ihtiyar

Giran ser *va* گِرَانْ سَرْ
Mütekebbir, komutan kalabalık, asker, sarhoş, mest

Gran-seyr *va* گِرَانْ سَيْرْ
Ağır giden, ağır davranan

Giran-gûş *va* گِرَانْ گُوشْ
Kulağı ağır duyan

Giran-gîr *va* گِرَانْ گِيرْ
Geç kızan, sabırlı

Gran-mâye *va* گِرَانْمَايَهْ
Nefis ve kıymetli olan herşey, değerli

Giranî *im* گِرَانِي
Ağırlık, pahalılık

Girâyîden *m* گِرَايِيدَنْ
Yönelmek, rağbet etmek, inanmak, meyletmek

Girih-güşa *va* گره گشا
Düğüm açan, müşkilleri halleden

Girihe گرهه
Boğum, bitkilerde olan boğum

Giryân *s* گریان
Ağlayan, ağlayıcı

گریاندن، گریانیدن

Giryânden=Giryanîden
Ağlatmak

Giribân گریبان
Yaka

Giribân-gîr *va* گریبان گیر
Yakadan tutan, davacı

Gürîhten *m* گریختن
Kaçmak

Gürihte *s* گریخته
Kaçmış

Gürihtegân *ç* گریختگان
Kaçanlar, firar edenler

Gürîz *i* گریز
Kaçma, firar

Gürîzân *s* گریزان
Kaçan, kaçmakta olan

Gürîz dâşten گریز داشتن
Muaf tutmak

Gürizânden *m* گریزاندن
Kaçırmak, ürkütmek

Güriz-pâ گریزپا
Firari, kaçkın, ürkek

Gürîzende *if* گریزنده
Kaçan, firari

Girev *i* گرو
Bahse girişme, rehin-koma, kaparo

Girev bürden *bm* گرو بردن
Bahsi kazanmak

Girev besten *bm* گرو بستن
Bahse girişmek

Girevgân گروگان
Rehin olarak ortaya konan

Gürûh *i* گروه
Barana, toplum, topluluk, cemaat

Güruh şüdegî گروه شدگی
Toplanma, biraraya gelme, birikme

Girevîden *m* گرویدن
İnanmak, meyletmek yönelmek, tâbi olmak

Girevide *s* گرویده
İnanmış, mü'min

Girih *i* گره
Düğüm, bağ

Girih ber girih گره بر گره
Düğüm üstüne düğüm

گره بر ابرو زدن

Girih ber ebrû zeden *d*
Kaş çatmak, kızmak

Girih-bend *bi* گره بند
Düğümleyen, düğüm yeri

Girih pîşanî *im* گره پیشانی
Kaş çatma, yüz ekşitme

Girih-dâr *bi* گرهدار
Düğümlü, düğüm-düğüm olan, karışık iş

گُرگ زادَه ، گُرگ بَچَه
Gürg-zâde=Gürg-beççe
Kurt yavrusu

Gergin *in* گَرگِین
Uyuz, uyuza uğramış kimse

Germ *s* گَرم
Sıcak, gam, zahmet, ısı

Germ kerden گَرم کَردَن
Isıtmak, kışkırtmak

Gram *F* گِرَم
Gram

Germâ *i* گَرما
Sıcaklık, ısı, hararet, yaz

Germâbân *bi* گَرمابان
Hamam, ılıca

Germâbe *bi* گَرمابَه
Hamam

Germâ-zede *va* گَرمازَده
Sıcak çarpmış kimse

Germâgerm *s* گَرما گَرم
Sıcağı sıcağına, taptaze hemen

Germ-rân *va* گَرم ران
Çevik, tez giden

Germ-sîr *bi* گَرمسیر
Sıcak iklim

Germ şüden *qm* گَرم شُدَن
Isınmak, kızmak

Germ u serd گَرم و سَرد
Sıcak ve soğuk, rahat ve zahmet

Germî *im* گَرمی
Sıcaklık, hararet

Gerne گَرنه
Yoksa, değilse

Gürisne şüden گُرسنه شُدَن
Acıkmak

Girişme گِرِشمه
Cilve, işve

Giriftâr *s* گِرِفتار
Yakalanmış, hasta, esir

Giriftâr şüden گِرِفتار شُدَن
Derde ve sıkıntıya uğramak

Giriftârî *im* گِرِفتاری
Derde uğrama
hapse girme, yakalanma

Giriftegî *im* گِرِفتگی
Tutulma, uğrama, üzgünlük, hastalık, tutukluk

Girifte-âvaz *va* گِرِفته آواز
Sesi tutulmuş

Giriftem گِرِفتَم
Tutayım ki, farzedeyimki

Giriften *m* گِرِفتَن
Tutmak, yakalamak
almak
(Baz giriften) Alı komak saklamak
(Pes giriften) geri almak

Girifte *s* گِرِفته
Tutulmuş, esir
elde edılmiş, günlük ücret

Girifte-zebân گِرِفته زَبان
Dili tutulmuş, tat

Gürg *i* گُرگ
Kurt, canavar

Gürg-âşnayî گُرگ آشنایی
Yalandan dostluk

Güselânden *m* گسلاندن
Koparmak, sökmek

Güselîden *m* گسلیدن
Koparmak, sökmek

Güsihtegî *im* گسختگی
Kopma, ayırma

Güsil dâşten گسیل داشتن
Göndermak, yollamak

Güşâ گشا
Açan, açıcı «Güşaden»m g

Güşâd گشاد
Açış, açma, ferah, zafer

Güşâdegî *im* گشادگی
Açıklık, ferahlık, bolluk

Güşâden *m* گشادن
Açmak

Güşâd nâme گشادنامه
Kitabın önsözü, dibâce

Güşâde *s* گشاده
Açık, açılmış

Güşâde-ebru *va* گشاده ابرو
Açık alınlı, güler yüzlü

Güşâde-pîşânî گشاده پیشانی
Güler yüzlü, cömert

Güşâde-rû *va* گشاده رو
Yüzü açık, güler yüzlü

گشاده کف • دست

Güşâdekef «dest»
Eli acık, cömert

Güşâdî *im* گشادی
Açıklık, genişlik ferahlık

Güstâh *s* گستاخ
Arsız, cesaretli, cesur

Güstâh-rûy *va* گستاخ روی
Arsız, yüzsüz

Güstâhî kerden گستاخی کردن
Cesaret etmek, af dilemek

Güster گستر
«Güsterden» m.g.

Güsterden *m* گستردن
Açmak, yaymak, döşemek

Güsterde *s* گسترده
Yayılmış, döşenmiş

Güsteriş *hs* گسترش
Döşeyiş, yayma, yayış

Güsteriden *m* گستریدن
Döşemek, yaymak

گسختن = گسیختن

Güsisten = Güsihten *m*
Koparmak, kırmak
sökmek, parçalamak

Güsiste *s* گسسته
Koparmış, koparılmış,
sökülmüş

Güsiste-rûde گسسته رودہ
Bağırsağı üzülmüş,
ishal'a uğramış

گسسته عنان • مهار

Güsiste-inan (mihar) *va*
Dizgini ve gemi koparmış,
azgın

Güsil گسل
«Güsihten» m. g.
Kurtaran, koparan

Gezân *s* گزان
Isıran, keskin, sert

Gezer *i* گزر
Havuç

Gezend *i* گزند
Zarar, sıkıntı, elem, âfet

Gezend-resan گزند رسان
Zarar verici

Gezende *if* گزنده
Isıran, dişleyen, sokan

Gezendegân گزندگان
Isırıcı ve sokucu böcekler

Gezîden *m* گزیدن
Isırmak, dişlemek, sokmak

Güzîden *m* گزیدن
Seçmek, intihabetmek
beğenmek

Güzîde *s* گزیده
Seçilmiş beğenilmiş

Gezîde *s* گزیده
Isırılmış, dişlenmiş

Güzîdegen *ç* گزیدگان
Seçilmiş, beğenilmiş
kimseler, seçkin kişiler

Güzîr گزیر
Çare, tedbir, ilâç

Güzîn گزین
Seçkin «Güziden» m. g.

Güzînende گزیننده
Seçen intihabeden

Güsâr گسار
«Güsarden» m.g.

Güsârden *m* گساردن
Bırakmak,
terketmek, gamlenmek

Giristen *m* گریستن
Ağlamak

Giryende *it* گریننده
Ağlayan

Girye گریه
Ağlama

Girye künan گریه کنان
Ağlayarak,
göz yaşı dökerek

Gez *i* گز
Arşın, endaze

Gezâ *s* گزا
ısırıcı, keskin

Güzâr *i* گزار
Geçit, yol, uğrak

Güzâr گزار
«Güzarden» m. g.
Eda etme, tediye, ödeme

Güzârâ گزارا
Eda eden, ödeyen,
yerine getiren

Güzârden *m* گزاردن
Ödemek, terketmek
yerine getirmek

Güzârîş *hs* گزارش
Rüya tabiri. söz

Güzârende گزارنده
Eda eden, yerine getiren

Güzâf گزاف
Boş, saçma, palavra

Güzâf güften گزاف گفتن
Saçmalamak
abuk sabuk söylemek
(Be güzaf) rastgele, gelişi
güzel

Gülgûne *bi* گلگونه
Allık, gül renginde

Gelû *i* گلو
Boğaz, gerdan, ses

Gelû-bend *bi* گلو بند
Gerdanlık

Gelû-bende *bi* گلو بنده
Obur

Gelû rûşen kerden گلو روشن کردن
Boğazı ayıklamak

Gelû-sûz *va* گلو سوز
Boğaz yakan, çok tatlı olan

Gelû giriftegi گلو گرفتگی
Ses kısıklığı

Gelû-gir *bi* گلو گیر
Boğaza tıkanıp kalan boğazı sıkan

Gülûle *i* گلوله
Yumak, top, çıkrık

Gülûle bârân kerden گلوله باران کردن
Yaylım ateşine tutmak

Gile *i* گله
Sikâyet etme, dert yanma

Gile kerden *bm* گله کردن
Şikâyet etmek, dert yanmak

Gele-gelle *i* گله
Sürü, barana

Geleban *bi* گله بان
Sürüye bakan, çoban

Gile-güzârî *im* گله گذاری
Dert yanma

Gilemend *s* گله مند
Sikâyetçi

Güldan *bi* گلدان
Vazo, gül konan kap

Gül deste گلدسته
Gül demeti, minare

Gul-dûz *va* گلدوز
Gül işlemeli kumaş

گلرخ، گل رخسار

Gül-ruh = Gül-ruhsâr *va*
Gül yanaklı

Gül-rû *va* گل رو، گلروی
Gül yüzlü

Gülzâr *bi* گلزار
Gül bahçesi, gül ve çiçeklerin çok bulunduğu yer

Gülistan *bi* گلستان
Gül bahçesi

Gülşen *bi* گلشن
Gül bahçesi, gülistan

Gülşen serây گلشن سرای
Villa, bahçe içinde köşk

Gülfâm *bi*
Gül renkli

Gül-feşân *va* گل فشان
Gül saçan, beğenilen

Gülkand-ı asell گلقند عسلی
Bal ile yapılan gül reçeli

Gül-kâr *va* گل کار
Gül eken

Gil-kâr *va* گل کار
Çamurcu, yapı ustası

Gül-kârî *im* گل کاری
Gül ekme, gül dikme

Gülgûn *bl* گلگون
Gül renkli

Gül گُل
Gül, çiçek

Gil *i* گِل
Balçık, çamur

Gülâb *bi* گُلاب
Gül suyu

Gilâb *bi* گِلاب
Balçık

Gülabî گُلابی
Armut

Gil-âlûd *va* گِل آلُود
Balçıklı, bulanık

Gül-endâm *va* گُل اَندام
Gül bedenli, pek nazik

Gülbang گُلبانگ
Bir ağızdan
haykırma, yüksek ses

Gül berg *bi* گُلبَرگ
Gül yaprağı

Gülbün *bi* گُلبُن
Gül fidanı

Gül-biz *va* گُلبِز
Gül serpilmiş

Gül-çehre *va* گُلچِهره
Gül yüzlü

Gül çiden *bm* گُل چِیدَن
Gül toplamak
ve devşirmek

Gül-çîn *va* گُلچِین
Gül toplayan

Gülhan *i* گُلخَن
Külhan, hamam ocağı

Gulhan-tâb *va* گُلخَن تاب
Külhanı yakan

Gül-dâr *va* گُلدار
Gül gül olan, güllü

Güşâyiş گُشایِش
Açıklık, açılma,
kolaylık

Güşâyende *if* گُشایَنده
Açan, açıcı

Geştegî *im* گَشتگی
Değişme inkılap, tağayyur

Geşt-u güzâr kerden گَشتُ و گُذار کَردَن
Gezüp dolaşmak

Geşten *m* گَشتَن
Dönmek, dolaşmak, olmak

(Bâz geşten) • باز گَشتَن •
Geri dönmek, vaz geçmek

Geşte گَشته
Geri dönmüş, olmuş

Güşûden *m* گُشودَن
Açmak, açılmak

Güftâr *i* گُفتار
Söz, kelam

Güft u şenîd گُفت وشَنید
Sual ve cevap, münakaşa

گُفتگو ، گُفت و گو

Güft u gû *bi*
Dedi kodu

Güften *m* گُفتَن
Demek, söylemek

Güfte *s* گُفته
Demiş, söylemiş

Güfte şüden گُفته شُدَن
Söylenmek, denmek

Genc-i bâd-âver گَنجِ بادْ آوَرْ
Zahmetsizce elde edilen şey

Günc *i* گُنجْ
Sığma, vüsat, kabiliyet, pay

Güncânîden *m* گُنجانِيدَنْ
Sığdırmak

Güncâyiş *hs* گُنجايِشْ
Sığma, sığış

Güncayiş dâşten گُنجايِشْ داشْتَنْ
Yer bulmak, sığabilmek

Genc-bân *bi* گَنجْ بانْ
Hazinedar, hazineye bakan

Genc-rîz *va* گَنجْ رِيزْ
Hazine saçan, cömert

Günceşk *i* گُنجِشْكْ
Serçe

Genc-kâv *va* گَنجْ كاوْ
Araştıran, tecessüs eden

Genç-kâvî *im* گَنجْ كاوِي
Araştırma tahsil için çabalama

Gencûr *bi* گَنجُورْ
Hazinedar zengin

Günciden *m* گُنجِيدَنْ
Sığmak, yerleşmek, birikmek

Güncide *i* گُنجِيدَهْ
Sığmış, yerleşmiş, dolmuş

Gencine *i* گَنجِينَهْ
Hazine yeri, mahzen

Güm-nâm *va* گُمنامْ
Adı sanı kaybolmuş, bulunmaz, mechul

Güm-nâmî *im* گُمنامِي
Mechulluk, bulunmazlık

Gimiz-gümiz *i* گُمِيزْ
Sidik

Günâh *i* گُناهْ
Yazık, suç, günâh

Günâh-bâhş *va* گُناهْ بَخْشْ
Günah bağışlayan

Günâh bahşîden گُناهْ بَخْشِيدَنْ
Günah bağışlamak affetmek

Günâh-kâr *va* گُناهْكارْ
Günâh işleyen, suçlu

Günâh-kârî *im* گُناهْكارِي
Günâhkârlık, günâh işleme

Günâh kerden گُناهْ كَرْدَنْ
Günâh işlemek. suç işlemek

Günâh-nekerd گُناهْ نَكَرْدْ
Günâhsız, kusursuz

Günbed *i* گُنبَدْ
Künbet, kubbe, sıçrama

Günbed-dâr *bi* گُنبَدْ دارْ
Künbetli, kubbeli

Genc *i* گَنجْ
Hazine, define sandık, çekmece

Genc-i İlâhi *iz* گَنجِ اِلٰهِی
Kanaat. tanrı kelamı

Gemân=Gümân *i* گُمَانْ
Zan, sanı

Gemân bürden گُمَانْ بُرْدَنْ
Sanmak, zannetmek

Geman-ı bed bürden *bm* گُمَانِ بَدْ بُرْدَنْ
Kötü kanaata varmak

Geman-zed *va* گُمَانْ زَدْ
Sanılan şey, düşünülen, tasarlanan şey

Geman kerden گُمَانْ كَرْدَنْ
Sanmak, zannetmek

Güm râh *va* گُمْرَاهْ
Yolunu kaybetmiş, sapık

Gümrâh şüden گُمْرَاهْ شُدَنْ
Sapıtmak, azıtmak

Gümrük *T* گُمْرُكْ
Gümrük

Gümreh *va* گُمْرَهْ
Gümrah, sapık

Güm şüdegî گُمْ شُدَگِي
Kaybolma yokolma, tükenme, bitme

Güm-şüde *va* گُمْ شُدَهْ
Kaybolmuş, yokolmuş

Güm-kerde *va* گُمْ كَرْدَهْ
Kaybedilmiş şey, kaybetmiş

Güm-kerde pey گُمْ كَرْدَهْ پَيْ
İzini kaybeden yaptığı işten kimseye sezdirmeyen

Güm-geşteirâh گُمْ گَشْتَهْ رَاهْ
Yolunu kaybetmiş,

Gill-n *s* گِلِّي
Toprağa mensup, topraktan yapılan

Giliz *i* گِلِيزْ
Salya

Gilim *i* گِلِيمْ
Kilim, kıl hırka

Güm گُمْ
Kayıp, zayi, yok olma

Güm şüden *bm* گُمْ شُدَنْ
Yok olmak

Güm kerden *bm* گُمْ كَرْدَنْ
Kaybatmek, yoketmek

Güm kerden-i râh *bm* گُمْ كَرْدَنِ رَاهْ
Yolu azıtmak, yolu kaybetmek, sapıtmak

Güm geşte *va* گُمْ گَشْتَهْ
Kaybolmuş, şaşırmış

Gümâr گُمَارْ
«Gümaşten» m.g.

Gümâştegân گُمَاشْتَگَانْ
Delegeler, memur-ı mahsus kimseler

Gümâştegî گُمَاشْتَگِي
Vekâlette bulunma vekâleten birinin yerine bakma, niyabet

Gümâşten *m* گُمَاشْتَنْ
Ismarlamak, göndrmek, bir kimseyi bir işe tayin etmek, havale etmek

Gümâşte *s* گُمَاشْتَهْ
Memur edilmiş, tayin olunmuş, vezir, vekil

Gümâştegerî گُمَاشْتَهْ گَرِي
Vekâlet, ajanlık

Gûril *i* گوریل
Goril, iri maymun

Gûz *i* گوز
Ceviz,bozuk,sesli yellenme

Gûz dâden *bm* گوز دادن
Sesli olarak yellenmek

Gevezn *i* گوزن
Geyik, ceylân

Gûze *i* گوزه
Koza

Gûsâle گوساله
Buzağı dana, bön, ahmak

Gûspend= Gûsfend گوسپند ، گوسفند
Koyun

Gûspend — çeran *ra* گوسپند چران
Koyun otlatan

Gûspend-kûşan گوسپند کشان
Kurban bayramı

Gûş گوش
Kulak

Gûş-beder *ra* گوش بدر
Kulağı kapıda, bekleınekte olan, uman

Gûş-ber âvâz گوش بر آواز
Kulağı sesde meraklı,sabırsız

Gûş-ber zeng گوش بر زنگ
Kulağı zilde merakta, sabırsızlanan

Gûş-bürîdegî گوش بریدگی
Kulak kesme cezası

Gûvârâî *im* گوارائی
Tatlılık, hoşa gitme

Gûvâh *i* گواه
Şahit, tanık, delil, burhan

Gûvâh âverden گواه آوردن
Şahit getirmek, delil getirmek

Gûvâh-ı dürûğ گواهِ دروغ
Yalandan şahadet

Gûvâhî *im* گواهی
Şahitlik, tanıklık

Gûvâhî dâden گواهی دادن
Tanıklık yapmak

Gûvbare *bi* گوباره
Sığır sürüsü

Gûv bân *bi* گوبان
Sığırtmaç

Gevt *i* گوت
Göt

Gûvdal *i* گودال
Çukur, derin yer

Gûr *i* گور
Yaban eşeği, mezar kabir, sahra, çöl

Gûr esb *bi* گور اسب
Zebra

Gûrbân *bi* گوربان
Mezar bekçisi

Gûr hâne *bi* گور خانه
Kabir,mezar, mağara

Gûr-har *bi* گور خر
Yaban eşeği

Gûristan *bi* گورستان
Mezarlık, kabristan

Gûr-ken *va* گور کن
Kabir kazan, mezar kazan, sırtlan

Gende şüden گَنده شُدَن
Kokmuş olmak, kokmak

Gendidegî *im* گَنديدَگی
Kokma çürüme, kötü koku çıkarma

Gendiden *m* گَنديدَن
Çürümek, pis kokmak

Gendide *s* گَنديده
Kokmuş, çürümüş, taaffün etmiş

Güng *s* گُنگ
Dilsiz, tat

Güngî *im* گُنگی
Dilsizlik, tatlık

Güneh *i* گُنَه
Günâh, yazık, suç

Güneh-kâr *va* گُنَهکار
Günâhkâr, suçlu günâh işleyen

Günehkârî *im* گُنَهکاری
Günâhkârlık. günâh İşleme, suçluluk

Gev *i* گَو
Çukur, savaşçı, pehlivan

Gû گو
Söyleyen, manasına ek olarak kullanılır: Rast-gû bed-gû gibi

Gol گولی
Sanki, gûya

Güva *i* گُواه
Şahit, tanık

Güvar = güvara گُوار، گُوارا
Tat, lezzet, tatlı

Güvara şüden گُوارا شُدَن
Hoşa gitmek, tatlanmak. 'Zud-güvar' çabucak hazmolunan

Gend *i* گَند
Pis koku, kötü koku

Günd *i* گُند
Haya

Genda-y *s* گَنداى
Kokmuş, fena koku veren, kokan

Gendâb *bi* گَنداب
Durgun su, kokmaş su

Gendanîden *m* گَندانيدَن
Kokutmak, kötü koku çıkarmak

Gendegî *im* گَندَگی
Pis kokma, teaffün

Gendüm گَندُم
Buğday

گَندُم رَنگ ، گَندُم گُون

Gendüm-reng = Gendüm-gûn
Buğday renkli, buğday benizli

Genden *m* گَندَن
Buruşmak, kokmak, çürümek

Gendena *i* گَندَنا
Pırasa

Gendû hane گَندُو خانه
Arı kovanı

Gende گَنده
Çürümüş, kokmuş fıtığı dışarı çıkmış

Gende-bagal *va* گَنده بَغَل
Koltuğu kokan

Gende-pîr *bi* گَنده پير
İhtiyarlamış kadın

Gende-dehan گَنده دَهان
Ağzı kokan

Gûlî *im* گولی
Ahmaklık, budalalık

Gû mebâş گو مباش
Varsın olmasın, ne çıkâr!

Gûn=Gûna *i* گون، گونا
Renk, cins, tarz
kaide, kural

Gûnâgûn *s* گوناگون
Çeşit çeşit, türlü
türlü, çeşitli renkte

Gûne *i* گونه
Renk, şekil, yanak
kız allık, cins «Dügûne»
iki kat, iki misli

Gûnegûn *s* گونه گون
Çeşit çeşit, renk renk

Gûnya *i* گونیا
Gönye

Günya kerden گونیا کردن
Gönyelemek, gönye tutmak

Gûh *i* گوه
İnsan pisliği, bok

Gevher *i* گوهر
Cevher, inci, asl
nesep, soy, öz

Gevher-i ter *si* گوهر تر
Göz yaşı

Gevher-âgîn گوهر آگین
Cevahirle işlenmiş
cevahir kakmalı

Gevherân *ç* گوهران
Cevherler, dört unsur

Gevher-bâr *va* گوهر بار
Cevher (yağdıran)
saçan, cömert, beliğ

Gûş-sûrâh *va* گوش سوراخ
kulağı delinmiş kimse

Gûş-güzâr *va* گوش گذار
Dinleyen, kulak veren kimse

Gûş-mâl *bi* گوشمال
kulak burma,
kulak çekme

Gûş vâre *bi* گوشواره
Küpe

Gûşe *i* گوشه
Köşe, tenha, yer, kenar

Gûşe-dâr *va* گوشه دار
Köşeli

گوشه گیر ، نشین ،

Gûşe-gir (nişîn) *va*
Köşeye çekilmiş, tenhaya
çekilmiş, zâhit

Gûşîden *m* گوشیدن
Dinlemek,
duymak, işitmek,

Gûgîrt *i* گوگرد
Kükürt

Gûl *s* گول
Alık, budala,
hile, dalevere

Gûl-horden گول خوردن
Aldanmak, aldatılmak

Gûl zeden *bm* گول زدن
Aldatmak

Gûlâç گولاج
Güllâç

Gûl-endâz گولنداز
Gülle atan, topçu

Goşt-ı mürde گوشتِ مُرده
Vücutta
kangran olmuş et

Gevişt *i* گویشت
Geviş,
geviş getiren hayvan

Gûş-tâbî *im* گوشتابی
Kulak çekerek
cezalandırma, paylama

Goşt-âgende گوشت آگنده
Et ile yapılan dolma

گوشت خوار ، خور

Goşt-hâr «hor»
Et yiyen hayvan

Goşt-dâr *va* گوشت دار
Semiz, şişman

Goşt-refte *va* گوشت رفته
Sıska, arık. zayıf

Goşt-mend *va* گوشتمند
Şişman, semiz

Goşt-nâk *s* گوشتناك
Etli, şişman, sulu
ve dolgun meyva

Goş tîn *s* گوشتین
Etten yapılan yemek

گوش خارك ، خزك

Gûş-hârek «hazek»
Kırkayak

Gûş horde گوش خورده
Tedib edilmiş
paylanmış, kimse

Gûş-zed *bi* گوش زد
Kulağa çalan söz

Gûş-büride *va* گوش بریده
Kulağı kesik,
kesik kulaklı

Gûş berdâşten گوش برداشتن
Ümitsizlenmek
ümidini kesmek

Gûş beder dâşten گوش بدر داشتن
Gözü kapıda olmak, ummak
beklemek

Gûş hârîden گوش خاریدن
Kulak kaşımak, durmak,
düşünmek, düşünceye varmak

Gûş dâden *bm* گوش دادن
Kulak vermek,
dinlemek, kabul etmek

Gûş şüden *bm* گوش شدن
Kulak kesilmek,
dinlemek

Gûş fera daşten گوش فرا داشتن
Kulak vermek, dinlemek

Gûş geşten *bm* گوش گشتن
Kulek kesilmek,
dinlemek

Gûş-ı hûş گوش هوش
Can kulağı

Gûş-pîç *bi* گوش پیچ
Kulak burmak

Gûş-pîçide *va* گوش پیچیده
Kulağı burulmuş
kulağı burularak ceza gören

Gûşt گوشت
Et

Gûşt giriften گوشت گرفتن
Etlenmek,
semirmek, şişmanlamak

Giyeh گیه
Ot

L Fars alfabesinin 28. ci harfidir. Ebced hesabında 30 adedine eşittir.

Lâubali *a s* لا أبالی
Korkusuz, aldırış etmez, bîperva, kabadayı

Lâbüd *a* لابد
Çaresiz, kesin olarak, elbette

Lâ berlâ = **Lâbelâ** *i* لابرلا ، لابلا
Kat kat üstüne, iç içe, güllâç

Lâbe *i* لابه
Yalvarma, yakarma, yaltaklanma

Lâbe kerden *bm* لابه کردن
Yalvarmak, alay etmek

لابه پرداز ، لابه گر

Lâbe-perdâz—Lâbegər
Alay eden, yalvaran, dileyen

Lâc verd *i* لاجورد
Mavi ve gök renginde olan taş, mavi

Lâçar *s* لاچار
Naçar, çaresiz, aciz

Lâh لاخ
Çokluk bildiren bir son ekidir, «Senglâh» gibi

Lâdeva *s* لادوا
Devasız, çaresiz

Gîtî-neverd *va* گیتی نورد
Dünyayı dolaşan, seyyah

Gic-e *s* گیج-ه
Şaşkın, alık

Gicî *im* گیجی
Şaşkınlık, sersemlik, alıklık,

Gîr گیر
«Giriften» m.g.

Gîra *s* گیرا
Tutan, tutucu, sirayet eden, bulaşan, esir, tutsak, düşkün

Gîrdâr *bi* گیردار
Tutma, yakalama, kavga

Giremkî گیرمکه
Tutayımki, farzedeyimki

Girende *if* گیرنده
Alan, tutan, yakalayan

Gîr u dâr *bi* گیرودار
Savaş, kavga, otorite

Giryân *s* گیریان
Ağlayan, ağlayarak. ağlamakta olan

Gîs-geysû *i* گیس ، گیسو
Zülüf, omuza dökülen saç

Geysuvân گیسوان
Zülüfler, saçlar

Geysûdar گیسودار
Uzun saçlı,

Gîn گین
Agin kelimesine bak

Güher-rîz *va* گُهَر رِيز
Cevher döken, saçan

Güherî *im* گُهَرِي
Cevherci kuyumcu, cevherle işlenen

Geh geh = geh gehî گَه گَه ، گَه گَهِي
Uakit vakit, bazı bazı, zaman zaman, arasıra

Gehvâregî *im* گَهوارگِي
Beşikte bulunma çağı, çocukluk

Gehvâre *i* گَهوارَه
Beşik

Gehî گَهِي
Bazı, bazen, arasıra

Gî گِي
İsm-i fail ve ism-i meful lere eklenen bir son ektir. «Hanendegi, müadegi» gibi

Giyâ = giyâh *i* گِيا ، گِياه
Ot

Giyâzâr *bi* گِيا زار
Otlak, çayırlık

Giyâhân = Giyâh hâ گِياهان ، گِياهها
Otlar, çayırlar

Gîtî *i* گِيتِي
Cihan dünya, devran, zaman

Gîtî-efrûz *va* گِيتِي اَفرُوز
Cihanı aydınlatan

Gîtî-âferîn *va* گِيتِي آفَرِين
Cihanı yaratan

Gîtî-sıtan *va* گِيتِي سِتان
Cihanı alan, cihan hakimi, fatihi

Gevher-rîz *va* گَوهَر رِيز
Cevher (döken) saçan

Gevherî *im* گَوهَرِي
Cevahirci, kuyumcu cevherle bezenmiş

Gûy گُوي
Çevgan topu, boğum «Güften» m.g.

Gûyâ *s* گُويا
Söyleyen, soyleyici, sanki

Gûyâ şûden *bm* گُويا شُدَن
Söyler olmak, dillenmek

Gûyân *s* گُويان
Söyleyerek söyler bir halde

Gûy bûrden گُوي بُرَدَن
Topu kapmak, muvaffak olmak, üstün gelmek

Gûyende *if* گُوينده
Söyleyen, söyleyici

Gûyendegân *ç* گُويَندَگان
Söyleyenler

Gûiya گُوِيا
Gûya, sanki, sanırsınki

Geh گَه
Gâh, vakit, zaman çabuk, an

Gûh گُه
İnsan pisliği, bok

Güher گُهَر
Gevher'e bak

Güher-bâr *va* گُهَربار
Cevher saçan, yağdıran

Güher-pâş *va* گُهَر پاش
Gevher saçan, serpen

Lâyiden *m* لاَيِدَن
Sayıklamak, inlemek

Leb لَب
Dudak, kenar, kıyı

Leb berçiden لَب بَرْچِيدَن
Dudak büzmek

Leb-i derya *iz* لَبِ دَرْيَا
Deniz kenarı, deniz kıyısı

Libas *a* لِبَاس
Elbise, giyilen şeyler

Lebâleb *s* لَبَالَبْ
Dop dolu, dudak dudağa

Lebân *ç* لَبَانْ
Dudaklar

Leb berleb لَبْ بَرْ لَبْ
Dop dolu, dudak dudağa

Leb beste *va* لَبْ بَسْتَه
Sessiz, sâkit, ağzı bağlı

Leb beleb لَبْ بَلَبْ
Dudak dudağa

Lebhâ *s* لَبْهَا
Dudaklar

Lebhand *bi* لَبْخَنْدْ
Gülümseme, tebessüm

Lebhand zeden لَبْخَنْدْ زَدَنْ
Gülümsemek, tebessüm etmek

Leb-riz *va* لَبْرِيزْ
Ağzına kadar dolu, taşkın

Lebşor *bi* لَبْشُورْ
Biraz tuzlu ve acı

Lebenî *im* لَبَنِي
Yogurt ve sütten yapılan şeyler

Lâle *i* لَالَه
Lâle

لاله رُخ ، رُخْسَارْ

Lâle-ruh (Ruhsar) *va*
Lâle yanaklı, al yanaklı

Lâlezâr *bi* لَالَه زَارْ
Lâle bahçesi, lâlelik

Lâmp لَامْپ
Lâmba

Lâ mezhep لَامَذْهَبْ
Dinsiz, mezhebsiz

Lâmehâle *a* لَامُحَالَه
Çaresiz, ister istemez hakiten, şüphesiz

Lâmekân لَامَكَانْ
Mekânsız, evsiz

Lâne لَانَه
Yuva, arı kovanı

Lâ vâllah *a* لَا وَاللَّه
Yemin ederim ki değil vallahi değil!

Lâveled *a* لَا وَلَد
Çocuksuz, çocuğu olmayan

Lâhûtî لَاهُوتِي
Tanrı âlemine ait

Lây لَايْ
«Lâyiden» m. g. havuzun dibine çöken siyah balçık

Lâ yecûz *a* لَايَجُوزْ
Caiz olmayan

Lâ yemût *a* لَايَمُوتْ
Ölmeyen ölümsüz

Lâyende *if* لَايَنْدَه
İnleyen, sayıklayan, saçma sapan söyleyen

Lâğar-miyan *va* لاغَرْ مِيانْ
İnce belli

Lâğarî *im* لاغَرِي
Sıskalık, arıklık

Lâf *i* لاف
Kuru ve boş söz, böbürlenme

Lâf-bâf *va* لافْ بافْ
Palavracı

Lâf zeden *bm* لافْ زَدَنْ
Öğünmek, palavra atmak

Lâf-zen *va* لافْزَنْ
Öğünen

Lâfî *im* لافِي
Palavracı

Lâk püşt *bi* لاكْ پُشْتْ
Kaplumbağa

Lâ kelâm *a* لا كَلامْ
Söz söylemeksizin

Lâkin *a* لاكِنْ
Lâkin, fakat, ancak

Lâl *i.s* لالْ
Dilsiz, lakırdı söylemeyen

Lala لالا
Dadı

Lala kerden *d* لالا كَرْدَنْ
Çok söylemek, gevezelik yapmak

Lala-şera *bi* لالا شَرا
Erkekliği giderilmiş iç hiçmet uşakları

Lalaî لالائِي
Ninni, nenni

لالائِي گُفتَنْ ، خَوانْدَنْ ،

Lalaî güften (Handen)
Nenni söylemek

Lâzim' ül-edâ *a* لازِمُ الأَدا
Yapılması gereken şey

Lâzim' ül-inkiyâd *a* لازِمُ الإنقِيادْ
İtaat edilmesi gereken

Lâzım şüden لازِمْ شُدَنْ
Lâzım olmak gerekmek

Lâzevâl *a* لازَوالْ
Zevalsiz, bâki, ölümsüz

لاشْخوارْ ، خُورْ ،

Lâş-hâr «hôr» *bi*
Leş yiyen, kuzgun, kartal

Lâ şüden *bm* لاشُدَنْ
Yok olmak, kaybolmak

Lâşek *a* لاشَكْ
Şüphesiz, şekşiz

Lâşe *i* لاشَه
Leş, lâşe, ölü ceset

Lâşey لاشَيْ
Değersiz, hakir

Lâtailât *a* لا طائِلاتْ
Zırvalar, saçma sapan şeyler

Lâilâç لاعِلاجْ
Devasız, çaresiz

Lâğ *i* لاغ
Şaka, lâtife

Lâğar *s* لاغَرْ
Sıska, arık

Lâğar şüden لاغَرْ شُدَنْ
Arıklaşmak, incelmek

Lağzîden *m* لَغزيدَنْ
Kaymak, sürçmek

Lağznâk لَغزناكْ
Kaygan

Lağzende *if* لَغزَنده
Kayan, sürçen

Lağzîde *s* لَغزيده
Sürçmüş, ayağı kaymış

لُقمَه لُقمَه كَردَنْ

Lokma lokma kerden *bm*
Lokma lokma etmek, parçalara ayırmak

Leked *i* لَكَدْ
Tekme, ayakla vurma

Leked-zede *va* لَكَدْزَدَه
Ayakla veya yumrukla vurulmuş tekmelenmiş

Leked-kûb *va* لَكَدْكُوبْ
Ayak altında çiğnenmiş

Leke لَكَه
Leke

Leke-dâr *va* لَكَه‌دارْ
Lekeli, dağlanmış

Ligâm *i* لِگامْ
Dizgin, gem

Leged zeden *bm* لَگَدْزَدَنْ
Tekmelemek çifte atmak

Legen لَگَنْ
Legen

Li'lvakt *a* لِلْوَقتْ
Ansızın, birdenbire

Lele *i* لَلَه
Lala, usta, mürebbi muallim

Lû'bet-bazî *im* لعبت بازى
Oyun, mukallitlik hokkabazlık

Lû betger *bi* لُعبَتگَرْ
Hokkabaz. afsuncu, büyücü

Lâl'-i şeker-bâr لَعلِ شَكَرْبارْ
Sevgilinin dudağı

Lânet kerden لَعنَتْ كَردَنْ
Lânet etmek

Liğayet-i yekmâh لِغايَتِ يَكْ ماه
Bir ay sonra, bir ay sona erince

Lugat-perdâz لُغَتْ پَرْداز
Dil ilmi ile uğraşan

Lugat-tîraşî *im* لُغَتْ تِراشى
Zor ve kullanılmayan kelimeler kullanarak bilgiçlik taslayan

Lugat-dân *va* لُغَتْ دانْ
Dil bilir kimse, dilci

لُغَتْ ناز • نُوِيس •

Lugat-sâz «Nüvîs» *va*
Lûgat kitabı yazan

Lağz لَغزْ
«Lâğziden» m.g.

Lûğaz *a* لُغَزْ
Bilmece muamma

Lûğaz hânden لُغَزْ خوانْدَنْ
Karışık söz söylemek, bir kimse hakkında yersiz konuşmak

Lağzân *s* لَغزان
Kaygan, kayan

Lağzânîden *m* لَغزانيدَنْ
Kaydırmak

Lerzîden *m* لَرزيدَنْ
Titremek, sarsılmak

Lerzîş لَرزِشْ
Titreyiş, titreme

Lerze giriften لَرزه گِرِفتَنْ
Titremeye başlamak, sarsılmak

Lisânen *a* لِساناً
Sözlü

Lisân-âşnâ *va* لِسانْ آشْنا
Dil bilir lisana vakıf

Lisânî *in* لِسانِي
Sözlü

Leşker لَشكَرْ
Asker

Leşker-keş *va* لَشكَرْ كَشْ
Komutan

Leşkergâh لَشكَرْ گاهْ
Ordugâh, kışla

Leşkeriyân لَشكَرِيانْ
Askerler

Letâyif *a* لَطايِفْ
Lâtifeler, kısa hoş hikâyeler, nükteler

Lûtf kerden لُطْف كَردن
Lûtfetmek

Lâtme *a* لَطْمه
Tokat, zarar, sadme, engel

Lâtife kerden لَطيفه كَردَنْ
Şaka yapmak

Luab-ı dehan *iz* لُعابِ دَهانْ
Ağızdaki su, salya, tükrük

Lu'bet *a* لُعبَتْ
Taş bebek çocuk oyuncağı

Libeniyyat *ç* لَبَنِيّاتْ
Sütten yapılan şeyler

Lebe *i* لَبَهْ
Her şeyin kenar ve pervazı

Lebleb لَبْ لَبْ
Şapırtı

Let *i* لَتْ
Çekiç, topuz, tokat

Let let لَتْ لَتْ
Parça parça, kısım kısım

Let horden *bm* لَتْ خُوردَنْ
Dayak yemek

Let zeden *bm* لَتْ زَدَنْ
Kötek atmak, dayak atmak

Lecn لَجْنْ
Göllerin ve havuzların dibine çöken siyah balçık

Lihyanî *im* لِحْيانِي
Kaba sakallı

Lehim dâden لَحيمْ دادَنْ
Lehimlemek

Lâht *i* لَحْتْ
Topuç, gürz, çomak kötek, pay, parça

Lâhtî لَحْتِي
Azıcık, bir miktar, biraz

Lezzet bürden لَذَّتْ بُرْدَنْ
Hoşlenmek, zevklenmek, zevk duymak

Lerz لَرْز
Titreme «Lerzîden» m.g.

Lerzân *s* لَرزانْ
Titreyen

Lerzânîden *m* لَرزانِيدَنْ
Titretmek

Mâba'd *a* مابَعْد
Ondan sonra,.. nın sonu

Mâba'd-i in bahs مابَعْدِ اِنْ بَحْث
Bu bahsin sonu

Mâ bihi'l-ihtiyac مابِهِ الْاِحْتِياج
Muhtaç olunan şey muhtacı bulunduğumuz şey

Mâbeyn *a* مابَيْن
Ara, fasıla, iç, evin içi

Mât *s* ماتْ
Şaşkın, hayran, mağlup sınmış, yenilmiş

Mât şüden *bm* ماتْ شُدَنْ
Münakaşa ve tartışmada yenilmek, bir şeyi söyleyememek

Mâtem-pürsî ماتَم پُرسِی
Baş sağlığında bulunma

Mâtem-dâr *va* ماتَمدارْ
Yas tutan, yaslı

ماتَم دِيدَه ، ماتَم زَدَه

Mâtem-dide = Mâtem-zede
Felâkete uğramış yaslı

Mâtem-zedegî ماتَم زَدَگِی
Yas tutma

Mâtemkede-Mâtemsera ماتَمكَدَه ، ماتَمسَرا
Yas tutulan yer, bu cihan

Mâtemî *in* ماتَمِی
Yas, ağlayıp inleme, yaslı

Mâcereyat ماجَرَيات
Zamanın olayları, hadiseler

Mâç *s* ماچ
Öpücük, bûse

Lûle *i* لُولَه
Emzik, lüle, ülük

Liz لِزْ
Kaygan yer, kayma

Lizhorden *bm* لِزْ خُورْدَن
Kaymak, sürçmek

Lizîden *m* لِزيدَنْ
Sürçmek, kaymak

Lis لِيسْ
«Lisîden» m. g. yalayan, yalayıcı

Lisîden *m* لِيسِيدَن
Yalamak

Lik لِكْ
Lâkin, amma, fakat

Leylî لَيْلِی
Leyla, Mecnunun sevgilisi geceye mensup, gecelik

Limo-n *i* لِيمُو-نْ
Limon

Limona *i* لِيمُونا
Limon suyu

Livân *i* لِيوانْ
Binanın ön tarafı sayvan, balkon

Fars alfabesinin 28 nci harfidir. Ebced hesabında 40 adedine eşittir. Kelimenin sonuna eklenerek, muhatap zamiri olur. «Pederem» «kitabem» gibi

Mâbâkî = mâ bekî *a* ما باقِ ، مابَقِی
Geri kalan, arta kalan

Lengî لَنگی
Topallık

Lengidegî لَنگیدَگی
Topallama, aksama

Lengiden لَنگیدَنْ
Aksamak, topallamak

LÛ لُو
Mahzen, depo, kat büklüm, kıvrım

Levaş لَواشْ
Yufka ekmeği

LÛbya=lûbye لوبیا، لوبیَه
Böğrülce, fasülye

LÛtî لُوتی
Obur, çok yiyen boğazına düşkün

LÛr لُور
Sel sularının kazdığı yer yar, lor denilen peynir, süzme yoğurt

Levzîne لَوزینَه
İçinde badem içi olan her tatlı

LÛs لُوس
Yaltaklanma, tatlı dil ile aldatma, ağzı çarpık kimse «Lûsiden» m.g.

LÛsî لُوسی
Dalkavukluk, yaltaklanma

LÛsîden لُوسیدَنْ
Yaltaklanmak dalkavukluk yapmak

LÛtî لُولی
Utanmaz, hayasız kişi şarkı söyleyen, rakseden kadın

Lolo لُولُو
Umacı

Lem dâden *bm* لَمدادَنْ
Kurulmak, deliksiz uvkuya dalmak

Lem-yezra' *a* لَم یَزرَعْ
Ekilmemiş yer

Leng لَنگْ
Topal, aksak

Lengân لَنگانْ
Aksayan, topallayarak yürüyen

Lenge لَنگَرْ
Geminin durmak için denize attığı ağır demir

Lenger endâhten لَنگَرْ اَندَاخْتَنْ
Demir atmak, bir yerde yerleşmek, bulunduğu yere ağırlık vermek

لَنگَرْ بَر آوَردَنْ ، بَرداشْتَنْ

Lenger ber âverden(berdaşten)
Demir almak, gemiyi harekete geçirmek, yelken açmak

Lengerhâne لَنگَرْ خانَه
Yoksul ve garip kişiler yurdu

Lengergâh لَنگَرگاهْ
Liman, demir atılan yer

Lengerî لَنگَری
Yoksullara ayrılan yemek, lengeri dediğimiz yayvan sahan

Leng-zen لَنگ زَنْ
Ayağı çolak kimse

Lenge لَنگَه
Hayvan yükünün bir dengi ve her çift olan şeyin bir teki

Mâ lâ nihâye *a* مالا نِهايَه
Sonsuz, sınırsız

Mâl-âver *va* مالْ آوَرْ
Korsan, deniz hırsızı

Mâ lâ-ya'nî *a* مالا يَعْنِي
Mânâsız, saçma sapan

Mâl-bahş *va* مالْ بَخْش
Mal bağışlayan, cömert

Mâl-perest *va* مالْ پَرَسْت
Mala tapan, mal canlısı

Mâlhulya مالْخُولْيا
Kara sevda, malihülya

Mâl-dâr *va* مالْدارْ
Mal sahibi, paralı, zengin

Mâl-dârî *im* مالْداري
Zenginlik

Mâl-dost *va* مالْ دوسْت
Mal sever, mal canlısı

Mâliş *hs* مالِشْ
Oğma, oğuşturma

Mâlişger *bi* مالِشْگَرْ
Tellak

Mâlişgerî *bi* مالِشْگَري
Kadınla oynaşma

مالْ ضامِنْ ، زَمِينْ ،

Mâl-zâmin *va*
Başka birisinin borcuna ye kirasına kefil olan

Mâl-ı gaybî مالِ غَيْبي
Define, gömü, gizlenmiş olan şeyler

Maşin *f* ماشِينْ
Makine

Maşin-âlât ماشِينْ آلاتْ
Makine aletleri

Maşin-i çâp ماشِينِ چاپْ
Matbaa makinesi baskı makinesi

Maşin-i hayyatî *iz* ماشِينِ خَيّاطي
Dikiş makinası

Mâ fevk *a* مافَوقْ
Üst, üst mertebedeki kimseler

Mâ kabl ما قَبْل
Önceki, geçen

Mâkiyan ماكِيانْ
Tavuk,

Meâl-endiş *va* مَآلْ انْدِيشْ
Sonucu düşünen, ileriyi gören

Mâl-ı zînde *vı* مالِ زِنْدَه
Koyun ve sığır sürüsü gibi canlı mal

Mâl-ı sâmit مالِ صامِت
Altun ve gümüş

Mâl-u meta' مالْ ومَتاعْ
Para ve eşya

Mâl'ül-icâre مالُ الإجارَه
Kira parası

Mâl-ı merdûm hôr *va* مالِ مَرْدُمْ خُورْ
Halkın malını yiyen, borcunu ödemeyen kimse

Mâ lâ kelâm *a* مالا كَلامْ
Söylenmeyecek, söze gelmeyecek şey

Mâ lâ mâl مالا مالْ
Dop dolu

Mâr *i*
Yılan — مار

Mâra
Bize, bizim için, bizi — مارا

Mâr-ı dü zeban
İki dilli yılan, münafık ve iki yüzlü adam — مارِ دوزبان

Mâr-ejder *bi*
Büyük yılan — مارْ اژدر

مارْ افسای ، افسان

Mâr efsay (efsan)
Yılan oynatan, yılanı büyüleyen

Mâr-pîç *bi*
Merkezin etrafında dönme, dolanma — مارپیچ

Mâr-gezîde *va*
Yılan sokmuş kimse — مارگزیده

Mâr-gîr *va*
Yılanı tutan, yılan tutup oynatan — مارگیر

Mâze-n
Bel kemiği. omurga — مازه‌ن

Mâj perest *va*
İçkiye düşkün, alkolik, eğlenceye düşkün — مارْ پرست

Mâst *i*
Yoğurt — ماست

Mâst-bend *bi*
Yoğurt çalan, yoğurt yapan — ماست بند

Mâst-mâye *bi*
Yoğurt mayası — ماست مایه

Mâşe
Maşa — ماشه

Mâçîden *m*
Öpmek — ماچیدن

Mâhasal *a*
Haşıl olan elde kalan, fayda, kâr — ماحصل

Mâhazar *a*
Hazır bulunan şey bir araya getirme, sunma — ماحضر

Mâhulya *i*
Malihuyla, zihin bozukluğu, sevda, kuruntu — ماخولیا

Mâdâm-ki
Vaktaki, esnasında, zamanında — مادام‌که

Mâder *i*
Ana, anne — مادر

Mâder ender
Üvey ana — مادرْ اندر

Mâder zen *bi*
Kaynana — مادرْ زن

Mâder-hânde
Süt ana — مادرْ خوانده

Mâder-zâd *bi*
Anadan doğma olarak verilen ilâhi vergiler, kabiliyetler — مادرْ زاد

Mâderî
Annelik, anneye mensup — مادری

Mâdegân *ç*
Dişiler — مادگان

Mâdegî *im*
Dişilik — مادگی

Mâde
Dişi — ماده

Maddiyat *a*
Maddi şeyler — مادیات

Mâdyan
Kısrak — مادیان

Mâh-girift ماه گرفت
Ay tutulması, güzelin yüzündeki ben

Mâhnâk ماهناك
Ay ışığı ile aydınlanmış yer

Mâh-ı nev ماه نو
Yeni ay, ayın bedir hali

Mâhût *i* ماهوت
Fırça, elbise fırçası

Mâhveş *s* ماه وش
Ay gibi

Mâhe *i* ماهه
Aylık, aya mensup

Mâhî *i* ماهی
Balık

Mâhî girîften ماهی گرفتن
Balık tutmak

Mâhiyân *ç* ماهیان
Balıklar, aylar

Mâhyâne *i* ماهیانه
Aylık

Mâhî-pûşt *bi* ماهی پشت
Balık sırtı

Mâhîçe ماهیچه
Bazu, pazu

Mâhî hâne *bi* ماهی خانه
Akvaryom

Mâhî-gîr *va* ماهی گیر
Balık tutan, köpek balığı

Mâîm مائیم
Biziz, bizleriz

Mâyil bûden مایل بودن
İstekli olmak, meyletmek

Mâh âb *bi* ماه آب
Eylül ayı

Mâh-ı çârde şebe ماه چارده شبه
Ondört günlük ay, bedir

Mâhâ ماها
Bizler

Mâhân *ç* ماهان
Aylar

Mâhâne ماهانه
Aylık, aylık maaş ve ücret

Mâh be mâh ماه بماه
Aydan aya, uzun müddet

Mâh-pâr-e ماه پاره
Ay parçası, güzel yüzlü

Mâh-peyker *va* ماه پیکر
Ay yüzlü kimse

Mâh-tâb *bi* ماهتاب
Ay ışığı, dilberin yüzü

Mâhtâbî *bi* ماهتابی
Balkon, bizde kameriye denilen yazlık oturulacak yer

Mâh-cebîn *va* ماه جبین
Alnı ay gibi parlayan

Mâh-çehre *va* ماه چهره
Ay çehreli, ay yüzlü

Mâh-rû, Mâh-sîma ماهرو، ماه سیما
Ay yüzlü

Mâhgâne ماهگانه
Aylık, aylık maaş

Mânâ مانا
Benzer, mânend, elbette güya, sanki

Mânden *m* مانْدَنْ
Kalmak, eyleşmek, yorulmak

Mânde *s* مانْدَه
Kalmış, yorulmuş

Mândegî *im* مانْدَگِي
Yorgunluk, takatsizlik, âcizlik

Mânisten *m* مانِسْتَنْ
Benzemek

Mânistegî *im* مانِستَگِي
Benzerlik, benzeyiş

Mânend مانَنْد
Eş, benzer, gibi

Me'nûs şüden مَأْنُوسْ شُدَن
Ehlileşmek, alışmak

Mânevî *im* مانَوِي
Mani dinine sâlik olan mani dininde olan

Mânî مانِي
Peygamberliğini iddia eden meşhur ressam

Me'va kerden (giriften) مَأْوا كَرْدَنْ
Yürt edinmek

Mâverâ *a* ماوَرا
Öte,.. den öte, üst, yukarı, geri

ماوَرايِ عَقْلُ و ادْراكْ

Mâverâ-yı akl-u idrâk
Akıl ve idrakin ötesinde

Mâh *i* ماه
Ay ve otuz günlük müddet

Mâlik-i zemîn مالِكِ زَمِينْ
Toprak sahibi

Mâlik şüden مالِكْ شُدَن
Malik olmak, sahip olmak

Mâl-güzâr *va* مالْ گُذارْ
Vergi veren malını hükümete veren

Mâl-güzârî *im* مالْ گُذارِي
Emlâk vergisi

Mâl-mest *va* مالْ مَسْت
Malına ve servetine mağrur olan

Mâlendegî *im* مالَنْدَگِي
Sürtme, oğma, silme

Mâle *i* مالَه
Mala, dop dolu

Mâlî مالِي
Dolu, çok

Mâliyat *i* مالِياتْ
Gelir, mahsûl, bac vergi

Mâlîden *m* مالِيدَنْ
Sürtmek, sürmek, oğmak, silmek, cilalamak

Mâm *i* مامْ
Anne, vâlide

Mâma *i* ماما
Anne, ebe

Mâmâî *im* مامائِي
Ebelik, dadılık

Mâmek *i* مامَكْ
Anne, annecik, ebe

Mâmî *i* مامِي
Anne, evin hanımı

Mân مان
Bizler, bizlerin

Mahal-gûy *va* مَحَلْ گُوی
Yerli yerince söyleyen

Mihnet keşîden مِحْنَتْ کَشِیدَن
Mihnet ve sıkıntı çekmek

Mihnet-zede *va* مِحْنَتْ زَدَه
Mihnet ve sıkıntıya uğramış

Mihnet-keş *va* مِحْنَتْ کَشْ
Mihnet çeken sıkıntı çeken

Mahv şüden, «geşten» مَحْوْشُدَن ، گَشْتَن
Mahvolmak

Mahv kerden *bm* مَحْوْکَرْدَنْ
Mahvetmek

Muhavvata *a* مُحَوَّطَه
Duvarla çevrili yer, avlu

Muhabere kerden مُخَابَرَه کَرْدَن
Haberleşmek

Muhalefet kerden *bm* مُخَالَفَتْ کَرْدَن
Karşı koymak, baş kaldırmak

Muhtasar kerden مُخْتَصَرْ کَرْدَن
Kısaltmak, sözü kısa kesmek

Muhtasaran *o* مُخْتَصَراً
Kısaca, kısacası

Mahdum مَخْدُومْ
Kendine kizmet edilen kimse, ağa, bay küçük çocuk

Mahdum-zâde مَخْدُومْ زَاده
Ağanın oğlu, ağa çocuğu, ağazade

Mahfî âmeden مَخْفِی آمَدَنْ
Gizlice gelmek

Mecâl dâşten مَجَالْ داشْتَن
Fırsat bulmak, imkân bulmak

Meccânen مَجَاناً
Bedava, parasız, aylak

Mecra-yi bevl مَجْرَای بَوْل
Sidik yolu

Mücesseme مُجَسَّمَه
Heykel

Mecnûn مَجْنُونْ
Deli, mecnun

Meclis kerden مَجْلِسْ کَرْدَنْ
Meclis kurmak

Meç-i pâ مَچ پا
Ayak dirseği, ayak bileği

Mehâsin-şümarî *im* مَحَاسِنْ شُمَارِی
Ölen kimseyi övmek, ona fatiha okumak

Muhal-endiş مُحَالْ اَنْدِیشْ
Olmayacak şeyler düşünen

Muhabbet-âmiz مُحَبَّتْ آمِیزْ
Dostâne, sevgi ile

Mahbes *i* مَحْبَسْ
Zindan, hapis

Mahbes hâne مَحْبَسْ خَانه
Hapis hane

Mahbûbe *a.i* مَحْبُوبَه
Sevgili

Muhtesib *i* مُحْتَسِبْ
Zabıta memurunun eski adı

Mahsul-dâr *va* مَحْصُولْدار
Meyveli, meyve veren

Mebînad! مَبِيناد !
Görmesin, görmeye

Mütabaat kerden *bm* مُتَابَعَتْ كَرْدَنْ
Uymak, tabi' olmak

Müteessir şüden مُتَأَثِّرْ شُدَنْ
Üzülmek, alınmak

Müteessifâne مُتَأَسِّفانَه
Ne yazık ki

Müttehid şüden مُتَّحِدْ شُدَنْ
Birleşmek

Mütezekkir şüden *bm* مُتَذَكِّرْ شُدَنْ
Hatırlamak

Mütezekkir kerden مُتَذَكِّرْ كَرْدَنْ
Hatırlatmak

مَتْرُوكُ الْاِسْتِعْمالْ

Metruk'ül-isti'mâl
Kullanılmayan

Mütesavvife مُتَصَوِّفَه
Sofiler, tasavvuf ehli

Müteallik be o مُتَعَلِّقْ بَاوُ
Onunla ilgili

Meselâ = meselen مَثَلا
Meselâ, örneğin

Müsmir bûden مُثْمِرْ بُودَن
Faydalı olmak, fayda vermek

Mesnevî *a* مَثْنَوِي
Bir nazm şekli, Mevlânanın meşhur eseri

Mücadele kerden مُجَادَلَه كَرْدَنْ
Karşı komak, savaşmak

Mâyilter *s* مايِلْتَر
Daha istekli, daha eğik

Me'yûsî *im* مَأْيُوسِي
Üzgünlük, üzgün olma

Mâyo *F* مايُو
Mayo

Mâye *i* مايَه
Maya, asl, kök, cevher kapital

Mâye hoş *bi* مايَه خُوشْ
Tatlı, lezzetli

Mâye-dâr *va* مايَه دارْ
İri yarı, paralı, kabarık ekmek

Mâî *s* مائِي
Mavi, benlik

Mâî yu menî مائِي وُمَنِي
Böbürlenme, benlik taslama

Mebâd-a مَبادا
Olmasın, olmaya! Allah göstermesin

Mübâdele kerden مُبادَلَه كَرْدَنْ
Değişmek, değiştirmek

Mübârek bâd! مُبارَكْ بادْ
Mübarek olsun, mübârek ola!

Mübâşeret kerden مُبَاشَرَتْ كَرْدَنْ
Başlamak, çiftleşmek

Mebâni-i hayrat مَبانِيِ خَيْراتْ
Hayır yurtları

Mübâyenet daşten *bm* مُبَايَنَتْ داشْتَن
Farkı olmak

Murahhas şüden *bm* مُرَخَّص شُدَن
İzin almak, mezun olmak

Mürahhas kerden *bm* مُرَخَّص كَرْدَن
İzin vermek, mezun etmek

Mürahhasî مُرَخَّصِي
Şahadet-nâme, izin, icazet

Merd *i* مَرْد
Erkek, er, yiğit, adam

Mürdâd مُرْداد
Temmuz,

Mürdâr *s* مُرْدار
Mürdar, pis, leş

Merd-âzma *va* مَرْد آزما
Er sınayan

Merd-âsâ مَرْد آسا
Er gibi

Merdânegî *im* مَرْدانَگِي
Erlik, yiğitlik, erkeklik

Merdâne *s* مَرْدانه
Erce, ere mahsus

Merd-bâz *va* مَرْدباز
Hovarda kadın

Merdbân *i* مَرْدبان
Merdiven

Merd-beççe *bi* مَرْد بَچَه
Er yavrusu, yiğit çocuğu

مُرَدِّد بُودَن ، شُدَن
Müreddid büden «şüden»
Tereddüt etmek
kararsız olmak

Merasim *i* مَرَاسِم
Adetler, formalite

Murabba' nişesten *bm* مُرَبَّع نِشَسْتَن
Bagdaş kurmak

Merbut güften مَرْبُوط گُفْتَن
Derli toplu konuşmak

Murtâzîn *a* مُرْتَاضِين
Diyete çekilmiş kimseler, rıyazete çekilenler

Mertebe *i* مَرْتَبه
Derece, mertebe, rütbe, def'a, kerre (Dü mertebe) iki defa

Murtaza مُرْتَضَى
Hz. Alinin lâkabı, seçkin, seçilmiş

Mercan *i* مَرْجان
Mercan, ruh, can

Merhabâ *a* مَرْحَبا
Aferin, bravo, merhaba

Merhabâ kerden *bm* مَرْحَبا كَرْدَن
Alkışlamak, beğenmek, övmek

Merhamet ziyâdî مَرْحَمَت زِيادْ
Teşekkür ederim merhametiniz ziyade olsun

Merhamet kerden *bm* مَرْحَمَت كَرْدَن
Acımak, merhamet etmek

Merhum şüden مَرْحُوم شُدَن
Ölmek, göçmek

Merhumîn *a.ç* مَرْحُومِين
Rahmetlikler, ölmüş kimseler

Meded-cûî *im* مَدَدْ جُوئِي
Yardım dileme, yardım arama

Meded-hâh *va* مَدَدْ خَواهْ
Yardım isteyen, yardım dileyen

Meded-res *va* مَدَدْ رَسْ
Yardıma ulaşan, yardım eden

Mededgâr *s* مَدَدْ گارْ
Yardım eden

Mezâhib *a* مَذاهِبْ
Dinler, mezhebler

Mezheb *a* مَذْهَبْ
Mezheb, din, kanun, sistem, şeriat

Merâ مَرا
Bana, benim için, benim

Mir'at *a* مِرْآتْ
Ayna

Merahil-i zindegî مَراحِلِ زِنْدَگِي
Hayatın merhaleleri, safhaları

Murâdât مُرادات
Dilekler, muratlar, istekler

Murâd-bahş مُرادْ بَخْش
Murada erdiren bir kimsenin muradını veren

Merarat keşiden *bm* مَرارَتْ كَشِيدَن
Sıkıntı çekmek, zahmet çekmek, acı tatmak

Müraselât *a* مُراسَلاتْ
Karşılıklı mektuplaşma, haberleşme

Mahfî şüden مَخْفِي شُدَن
Gizlenmek

Mahfî kerden مَخْفِي كَرْدَن
Saklamak, gizlemek

Mahfiyyen= Maflyâne مَخْفِياً ، مَخْفِيانَه
Gizlice, gizli bir şekilde

Medâris *a.ç* مَدارِسْ
Medreseler,

Müdâm مُدامْ
Daima, boyuna hemen, şarap

Müdâvâ kerden مُداوا كَرْدَن
Tedavi etmek

Müddet-i medîd-e *st* مُدَّتِ مَدِيدِه
Uzun zaman, uzun müddet

Müddetha *ç* مُدَّتْها
Müddetler, zamanlar

Müddetî مُدَّتِي
Bir müddet, uzun zaman

Müddetî çend مُدَّتِي چَنْد
Bir müddet, epeyce zaman

Medh-hân *va* مَدْح خَوانْ
Öven, medheden

Medhalî *im* مَدْخَلِي
İç, içeri, gelir

Medhûle مَدْخُولَه
Kızlığı giderilmiş genç kız, bakirenin zıttı

Meded *i* مَدَدْ
Yardım, azık, yiyecek

Meded kerden مَدَدْ كَرْدَن
Yardım etmek

Murassa-kâr مُرَصَّع كار
Kakmacı, eşyayı cevahirle süsleyen

Mürg مُرغ
Kuş

Mürgâbî *bi* مُرغابي
Ördek

Mürg-i nâme مُرغ نامه
Mektup göğercini

Merkad *a* مَرقَد
Mezar, türbe

Merkez-neved مَركَز نَوَرد
Bir nokta etrafında dönen

Merg *i* مَرگ
Ölüm

Mermer *i* مَرمَر
Mermer

Mermûz *a* مَرمُوز
Üstü kapalı söz, remizli

Mürvarîd مُروارِيد
İnci

Mürûr-ı eyyâm مُرورِ ايّام
Zamanın geçmesi, zamanla

Mürûr kerden مُرور كَردَن
Geçmek

Merhem مَرهَم
Merhem, melhem

Mirrih مِرّيخ
Merih yıldızı

Meriz hâne *bi* مَريض خانه
Hastahane

Mizac-nâhoş مِزاج ناخوش
Hasta

Mizac-gûy *va* مِزاج گوی
Huy ve tabiata göre söz söyleyen

Mürde-dil *va* مُرده دِل
Gönlü ölmüş

Mürderik *bi* مُرده ريك
Ölüden arda kalan mal

Mürde-şûy *va* مُرده شوی
Ölü yıkayan

Merdî *im* مَردي
Erlik, erkeklik, yiğitlik bir adam, adamın biri

Merz *i* مَرز
Sınır, ülke, hudut, ekili yer,çit

Mirza *i* مِرزا
Beyzade, ağa ve beyoğlu

Merzbân *bi* مَرزبان
Sınır boylarını bekleyen, arazi sahibi

مَرز بوم ، مَرز وبوم

Merzbûm *bi*
Sınır boyu, ülke

Mersûm *a* مَرسوم
Âdet olmuş, nişanlanmış, aylık

Mersûm-hâr مَرسوم خوار
Gündelikçi, aylıkçı

Marşal *f* مَرشال
Maraşal

Mürşid-i râh مُرشِد راه
Yol gösteren, tarikat lideri

Mürşidî *im* مُرشِدي
Yol gösterme, mürşitlik

Merdüm-şınâs مَرْدُمْ شِناسْ
İnsan tanıyan, halkın ahvaline vakıf

Merdüm-şınâsî مَرْدُمْ شِناسِي
İnsanları tanıma

Merdümek مَرْدُمَكْ
Küçük adam, cüce, göz bebeği

Merdümek-i çeşm *iz* مَرْدُمَكِ چَشْم
Göz bebeği

Merdüm-küş مَرْدُمْ كُشْ
Adam öldüren katil, kan döken

Merdüm-küşî مَرْدُمْ كُشِي
Adam öldürme, katillik

Merdüm-gezâî مَرْدُمْ گَزَائِي
Zalimlik, zorbalık

Merdüm-nejâd مَرْدُمْ نَژَادْ
İnsan ırkı insan soyu

Merdüm-nevaz مَرْدُمْ نَوَازْ
Halkı okşayan eyi huylu

Merdümî *im* مَرْدُمِي
Adamlık, insanlık, erlik

Mürden *m* مُرْدَنْ
Ölmek, sönmek

مَرْدْ نادیده، مَرْدْنا رَسیدَه

Merd-nâdîde=merd-nâ reside
Erkek görmemiş, bâkire kız

Mürde *s* مُرْدَه
Ölü, ölmüş, meyyit, ceset

Merdha *ç* مَرْدْها
Adamlar, erkekler

Merd-rev *bi* مَرْدْ رَوْ
Yaya geçidi, dar yol

Merd-şınas *va* مَرْدْ شِناسْ
Adam tanıyan

Mürd-şûy *va* مُرْدْ شُوی
Ölü yıkayan

Merdek *i* مَرْدَكْ
Adamcık, küçük adam, herif

Merd-i kâr *iz* مَرْدِ كارْ
İşin ehli, iş adamı, yiğit

Mürdegân *ç* مُرْدَگانْ
Ölüler

Merdüm *i* مَرْدُمْ
İnsan, halk, ahali, göz bebeği

Merdüm-âzâr مَرْدُمْ آزارْ
Halkı inciten

merdüm-âmîz مَرْدُمْ آمِيزْ
Halkla uyuşan, yumuşak huylu

Merdümân *ç* مَرْدُمانْ
İnsanlar, ahali, halk

Merdüm-dâr *va* مَرْدُمْ دارْ
İnsancıl

Merdüm-der *va* مَرْدُمْ دَرْ
İnsanı paralayan, insanı yeyen

Merdüm-i dîde مَرْدُمِ دِيدَه
Göz bebeği

Merdüm-zâd *va* مَرْدُمْ زادْ
İnsan oğlu adam evladı

Merdüm-şümarî مَرْدُمْ شُمارِي
İnsan sayımı nüfus sayımı

Misger *bi* مِسْگَر
Bakırcı

Meslek *a* مَسْلَك
Yol, prensip, san'at, nizam

Müselmân مُسْلمان
Müslüman

Müselmânî *im* مُسْلمانِي
Müslümanlık

Mesned-i hükûmet مَسْنَدِ حُكُومَتْ
Podişah tahtı, küküm verilen yer

Mesned-ârâ *va* مَسْنَد آرا
Padişah, taht süsleyen

Mesnedgâh *bi* // مَسْنَدگاهْ
Dayanılan yer, sığınılan yer

Misvâk kerden مِسْواك كَرَدَنْ
dişleri fırçalamak

Mesiha-dem مَسِيحادَمْ
Hz. İsanın nefesi gibi ölüleri diriltten kimse

Mesîhî *im* مَسِيحِي
Hiristiyan

مُشابَهَتْ داشْتَن ، مشابه بودن ،
Müşabehet-dâşten =
Müşabih bûden
Benzemek, benzer olmak

مُشارَكَتْ داشْتَن ، كَرَدَنْ ،
Müşareket dâşten (kerden)
Ortak olmak, ortaklık yapmak

Meşayih مَشايِخْ
şeyhler, mürşidler

Mestî kerden مَسْتِي كَرَدَنْ
Sarhoşun kavga ve gürültü yapması

Mest-i müdâm مَسْتِ مُدامْ
Boyuna sarhoş olan, sızmış kimse

Müstedâm bâd! مُسْتَدامْ باد !
Daim olsun!

Müsterâh *a* مُسْتَراحْ
Apdesthane

Müsterid kerden مُسْتَرِدْ كَرَدَنْ
Geri vermek, iade etmek

Müstaid kerden مُسْتَعِدْ كَرَدَنْ
Hazırlamak, âmâde kılmak

Müstemend *i* مُسْتَمَنْدْ
İhtiyaç sahibi, yoksul, şikâyetçi, adalet isteyen

Mestur şüden مَسْتُورْ شُدَنْ
Örtünmek, gizlenmek, kaybolmak

Müstevli şüden مُسْتَوْلِي شُدَنْ
Galebe etmek zafer bulmak, üstün gelmek

Maskhara مَسْخَرَه
Maskara

Masharegî *im* مَسْخَرگِي
Maskaralık

Meserret-engiz مَسَرَّتْ اَنگِيزْ
Sevinç verici, sevindirici

Misk مِسْك
Misk

Meskût *a* مَسْكُوتْ
Susmuş

Miskînî *im* مِسْكِينِي
Miskinlik

مژده آوردن، دادن، کردن

Müjde âverden, dâden. kerden مژده آوردن، دادن، کردن
Müjdelemek, müjde getirmek

Müjde bâd tura! مژده باد تورا
Müjdeler olsun sana

Müjde-resân مژده رسان
Müjde getiren

Müjgân مژگان
Kirpikler

Müje مژه
Kirpik

Mis مس
Bakır

Mesahat kerden مساحت کردن
Arazi ölçmek

Müsareat kerden مسارعت کردن
ivmek, acele etmek

Müsafir *a.i* مسافر
Yolcu, seyyah, turist

Müsafirân *ç* مسافران
Müsafirler, yolcular

Müsaferet *a* مسافرت
Yolculuk, seyahat

Müsafiri *a* مسافری
Yolculuk, seyahat

Mesbûk kerden مسبوق کردن
Haberdâr etmek, âgâh kılmak

Mest *i* مست
Sarhoş

Mestan *ç* مستان
Sarhoşlar

Mest şüden مست شدن
Sarhoş olmak, sızmak

Mizac-gîr *va* مزاج گیر
Mizaca uygun, makbul, münasip

Mezahim şüden مزاحم شدن
Sıkıntı vermek, yük olmak

Mezad kerden مزاد کردن
Mezat yapmak kıymeti artırmak

Mezâristan *bi* مزارستان
Mezarlık

Müzahref güften *bm* مزخرف گفتن
Saçma sapan konuşmak, saçmalamak

Müzd *i* مزد
Ücret, aylık, yıllık

Müzd-i dendan مزد دندان
Diş kirası

Müzd-ber = Müzdûr مزد بر، مزدور
Ücretçi gündelikçi, işçi, amele

Müzdûrî *im* مزدوری
İşçilik, amelelik

Müzdha *ç* مزدها
Ücretler

Müzde-gir *va* مزده گیر
Ücret alan

Mezende *if* مزنده
Emen, soran, emilecek şeyler

Meze مزه
Tat, lezzet

Müjdegânî مژدگانی
Eyi hoş ve kutlu haber

Müjde مژده
Müjde, muştuluk

Masûn-bâd! مَصُونْ بَادْ
Korunmuş ola,
Allah korusun mânasına

Musîbet-zede مُصِيبَتْ زَدَه
Felâkete
uğramış kimse

Muzaf kerden مُضَافْ كَرْدَنْ
Eklemek,
katmak, ilâve etmek

Mazarret-resân *va* مَضَرَّتْ رَسَانْ
Zarar verici

Mutâvaat kerden *bm* مُطَاوَعَتْ كَرْدَنْ
Boyun egmek, kabul etmek

Mutâyebât *a.ç* مُطَايَبَات
Tuhaf hikâye
ve fıkralar

Matbahî *im* مَطْبَخِي
Aşçı, mutfağa mensup

Muttali' şüden مُطَّلِعْ شُدَنْ
Haberdâr olmak
vâkıf olmak, âgâh olmak

Mazlûmî *im* مَظْلُومِي
Zulme uğrama,
zulum görme

Maazallah *a* مَعَاذَاللَّه
Allah esirgesin,
şiddetli inkârlarda kullanılır

Muamele-dân مُعَامَلَه دَانْ
Muamele bilir,
iş bilir kimse

Mu'ciz-âsâr *va* مُعْجِزْ آثَارْ
Çok tuhaf ve
nâdir olan şey

Müşk nâb *bi* مُشْكْنَابْ
Halis misk, saf misk

Müşkin *in* مُشْكِينْ
Misk gibi,
misk sürülmüş

Meşveret kereden مَشْوَرَتْ كَرْدَنْ
Danışmak

Meşhed مَشْهَدْ
Şehitlik Horasan'da
İmam Mûsâ Rıza'nın kabrinin
bulunduğu yer

Meşhedî *in* مَشْهَدِي
Meşhed'i ziyaret
etmiş kimse

Meşhûd şüden مَشْهُودْ شُدَنْ
Meydana çıkmak,
görünmek

Meşhûr-ı âlem مَشْهُورِ عَالَمْ
Herkesçe tanınan
ünlü kimse

Müşîrân *ç* مُشِيرَانْ
Müşirler, vezirler

Müsâdif şüden مُصَادِفْ شُدَنْ
Karşılaşmak, uğramak

Mesaf-âzmûde مَصَافْ آزْمُودَه
Savaşta denenmiş kimse

Maslahat-güzâr *va* مَصْلَحَتْ گُزَارْ
İş bilir, elçi vekili,
maslahat güzar

Masnuî *in* مَصْنُوعِي
Yapmacık, yapılmış
olan, tabiinin zıttı, sun'i

Musavvirî *im* مُصَوِّرِي
Ressamlık

Meşalçi مَشْعَلْچِي
Meşale tutan, ışık tutan

مَشْغُولْ بُودَنْ ، شُدَنْ

Meşgûl bûden «şüden»
Meşgul olmak, uğraşmak

Meşgûlî *im* مَشْغُولِي
Meşgul olma, uğraşma, didinme

Meşekkat keşîden مَشَقَّتْ كَشِيدَنْ
Sıkıntı çekmek

Meşk *i* مَشْك
Tulum, tuluk

Müşk *i* مُشْك
Misk denilen koku

Müşk-bâr *va* مُشْكْبَارْ
Misk yağdıran, misk saçan, sevgilinin zülfü

Müşk-bûy *va* مُشْكْبُوي
Mis kokulu

Müşk-bîd *bi* مُشْك بِيدْ
Salkım söğüt

Müşkil-pesend مُشْكِلْ پَسَنْدْ
Titiz davranan bir şeyi kolay kolay beğenmeyen

Müşkil-güşâ مُشْكِلْ گُشَا
Müşkilleri halleden, çözen

Müşkil-güzer مُشْكِلْ گُذَرْ
Geçilmesi güç olan yer

Müşkilî *im* مُشْكِلِي
Güç bir iş, güç bir mesele

meşâyihî *i* مَشَايِخِي
Pâklik, temizlik dindarlık, kutsallık

Müşt مُشْت
Avuç, yumruk

Müşt-i âb *iz* مُشْتِ آبْ
Bir yudum su

Müşt-i hâk *iz* مُشْتِ خَاكْ
Bir avuç toprak insan, dünya

Müşt zeden *bm* مُشْت زَدَنْ
Yumruk vurmak, yumruklamak

Müşt-zen *va* مُشْت زَنْ
Boksör, yumruk vuran

Müşt-zenî *im* مُشْت زَنِي
Boksörlük

Müşt-mâl *va* مُشْتْمَالْ
Elle ovma, yoğurma

مُشْتْمَالْ دَادَنْ كَرْدَنْ

Müşt-mâl dâden
Elle yoğurmak

Müştî مُشْتِي
Bir avuç, azıcık

Müştî-hâk مُشْتِي خَاكْ
Bir avuç toprak, dünyadaki insanlardan kinayedir

Meşcere *a* مَشْجَرَه
Ağaçlık

Meşreb *a* مَشْرَبْ
Mezhep, huy, tabiat, mizaç

Müş'ir kerden مُشْعِرْ كَرْدَنْ
Haberdar etmek vâkıf, kılmak

Mekamir-pişe مَقامِر پیشه
Kumara düşkün kimse

Mekamir-hâne مَقامِر خانه
Kumarhane

Makber—Makbere مَقبَر—ه
Mezar, kabir, mezarlık

Makbul-i âmme مَقبُولِ عامّه
Herkesçe beğenilen

Mukaddesî *im* مُقَدَّسی
Kutsallık, zahitlik

Makdûr bûden مَقدُور بُودَن
Mümkün olmak, güç yetmek

Mukarriban-ı İlâhî *iz* مُقَرَّبانِ اِلٰهی
Tanrıya yakın olanlar, Hak tarafından sevilenler

Mukarribân-ı hazret مُقَرَّبانِ حَضرَت
Padişahın yakınları

Mukarrer şüden مُقَرَّر شُدَن
Kesinleşmek

Maksadgâh *bi* مَقصَدگاه
Gidilmesi ve ikamet edilmesi niyet edilen yer

Mukassir *a* مُقَصِّر
Kusurlu, günakâr, suçlu

Mektûmât مَکتُومات
Gizli şeyler

Mükedder şüden مُکَدَّر شُدَن
Kederlenmek, üzülmek

Mekr-âmiz *va* مَکر آمِیز
Hileli, hilekâr

Mağrurî *im* مَغرُورِی
Mağrurluk, kibirlilik

Mağz *i* مَغز
Beyin kemiklerde bulunan ilik, ciğe

Mağz-ı bâdam مَغزِ بادام
Badem içi

Mağz bürden *bm* مَغز بُردَن
Kafa patlatmak, baş ağrıtmak

Mağz-ı püşt مَغزِ پُشت
Mundar ilik

Mağz-ı perde *bi* مَغزِ پَردَه
Beyin zarı

Mağz-dâr *va* مَغزدار
Dolgun içli olan şey

Miftah *a* مِفتاح
Anahtar

Müft *i* مُفت
Aylak, bedava

Müft-ber *va* مُفت بَر
Aylakçı, aylakça götüren

Müfsidî *im* مُفسِدِی
Bozgunculuk

Mukabil şüden مُقابِل شُدَن
Karşı karşıya gelmek, karşılaşmak

Mukabele kerden مُقابَله کَردَن
Karşılık vermek, karşılaştırmak

Makam be makam مَقام بِمَقام
Yer yer, perde perde

Makam kerden مَقام کَردَن
Yer edinmek, oturmak

Makamât-ı musikî مَقاماتِ مُوسِیقی
Musiki makamları

Muallak zeden مُعَلَّق زَدَن
Perende atmak

Muallak-zen *va* مُعَلَّق زَن
Perende atan

Muallim-i evvel مُعَلِّم أول
Aristo

Muallim-i sânî مُعَلِّم ثانِي
Ebu Nasr Fârâbî

Muallimî *im* مُعَلِّمِي
Muallimlik

Ma'lûm şüden مَعْلُوم شُدَن
Bilinmek,
âşikâr olmak

Ma'lûm kerden مَعْلُوم كَردَن
Bildirmek,
nişan ve alâmet koymak,
tanıtmak, keşfetmek

Mi'marî *im* مِعْمارِي
Mimarlık

Ma'mûr kerden *bm* مَعْمُور كَردَن
Bayındır hale getirmek,
mâmur etmek

Muğ *i* مُغ
Mecûsi, ateşe tapan

Mağare *i* مَغاره
Mağara

Mağaze *i* مَغازه
Mağaza

Mağâk *i* مَغاك
Çukur, derin kuyu

Muğan *ç* مُغان
Muğ'lar

Muğ-beçe مُغْبَچَه
Mecûsi çocuğu, sâki, miço

Mağbûn şüden مَغْبُون شُدَن
Aldanmak

مُعْجِز نِشان ، مُعْجِز نُما
Mu'ciz-nişân *va*
Hayret verici, keramet
gösteren

M'adeniyat *a.ç* مَعْدَنِيات
Madenler

Ma'dudî çend مَعْدُودِي چَند
Az, azıcık,
bir kaç kişi

Mide-sengi *im* مِعْده سَنگِي
Hazımsızlık,
midede duyulan ağırlık

Ma'zûr dâşten مَعْذُور داشتَن
Mazur tutmak

Ma'zeret-hâh مَعْذَرَت خَواه
Özür dileyen

Ma'rifet *a* مَعْرِفَت
Bilgi, hüner,
marifet ilim, hikmet

Ma'rifet-âmûz مَعْرِفَت آمُوز
Marifet öğreten

Ma'reke-i kârzâr *iz* مَعْرَكَه كارزار
Savaş meydanı, savaş yeri

Ma'reke-sâz مَعْرَكه ساز
İp canbazı

Ma'rûz dâşten مَعْرُوض داشتَن
Arzetmek,
sunmak, bildirmek

Ma'şûka *a.i* مَعْشُوقَه
Sevgili

Muattal şüden مُعَطَّل شُدَن
İşsiz kalmak,
durmak, dinmek

Maattal kerden مُعَطَّل كَردَن
İşsiz bırakmak
yok etmek, boşlamak

Memlûkî *im* مَمْلُوكِي
Kölelik

Memnun şüden مَمْنُونْ شُدَنْ
Memnun olmak sevinmek

Memnun kerden *bm* مَمْنُونْ كَرْدَنْ
Memnun etmek

Memnunî *im* مَمْنُونِي
Memnunluk, memnun olma sevinme

Men مَنْ
Ben, kendim

Men hodem مَنْ خُودَمْ
Ben kendim

Münâcât *a* مُناجات
Yakarış, yalvarış, dua

مُنادِي كَشِيدَنْ ، زَدَنْ

Münâdî keşîden (zeden)
Sokakta tellal bağırtmak

Minâre *i* مِناره
Minare

Menâzil-i râh مَنازِلِ راهْ
Kervansaraylar

Münasib harîden مُناسِبْ خَرِيدَنْ
Ucuza almak

Münbit-kâr مُنْبِتْ كار
Kabartmaresimyapan

Menba'ı-cûd مَنْبَعِ جُودْ
Cömertlik pınarı

Menba'ı fesâd مَنْبَعِ فَسادْ
Fesadın başı, fesadın kökü, şarap

Muntazır şüden مُنْتَظِرْ شُدَنْ
Merak etmek, beklemek, gözetlemek

Mülk-âra *va* مُلْكْ آرا
Mülkü süsleyen ve zinet veren

Mülk-dârî *im* مُلْكْداري
Otorite, hüküm sürme

Mülk-rânî *im* مُلْكْرانِي
Başbuğluk, diktatörlük

Melik-zâde *va* مَلِكْ زاده
Hükümdâr zade, şah oğlu

Melek-sîyret مَلَكْ سِيرَتْ
Melek tabiatlı, melek huylu

Melek-sîma *va* مَلَكْ سِيما
Melek yüzlü

Melek-nihâd *va* مَلَكْ نِهاد
Melek tabiatlı

Mülevves kerden مُلَوَّثْ كَرْدَنْ
Pislemek, bulaştırmak

Melûl şüden مَلُولْ شُدَنْ
Üzülmek

Melûlî *im* مَلُولِي
Üzgünlük

Mümânaat kerden *bm* مُمانَعَتْ كَرْدَنْ
Engel olmak

Mümsikî *im* مُمْسِكِي
Cimrilik, tamahkârlık, varyemezlik

Mümkin'üd-duhûl *a* مُمْكِنُ الدُّخُولْ
Girilebilir olan yer

Memleket rânden *bm* مَمْلَكَتْ رانْدَنْ
Hüküm sürmek

Mülâzimî *im* مُلازِمی
Uşaklık, bir işe devam etme

Mülâtafet kerden *bm* مُلاطَفَت کَردَن
Şefkat göstermek, yumuşak davranmak

Mülâkât kerden مُلاقات کَردَن
Buluşmak, karşılaşmak

Mülâkî şüden مُلاقی شُدَن
Rastlamak, yüz yüze gelmek

Melâmeti-nefs مَلامَتِ نَفس
Kendini suçlama, nefsini kınama

Melâmet kerden *bm* مَلامَت کَردَن
Kınamak

Melâike *a* مَلائِکَه
Melekler

Mültefit şüden مُلتَفِت شُدَن
Haberdar olmak, farkına varmak, anlamak

Mültefit kerden مُلتَفِت کَردَن
Haberdar etmek, anlatmak

Melah *i* مَلَخ
Çekirge

Melah-hârî *im* مَلَخ خوارِی
Çekirgenin bıraktığı zarar

Melah-şümâr *va* مَلَخ شُمار
Çekirge sayısınca, çekirge kadar

Melanet-pîşe مَلعَنَت پیشَه
Alçakca davranan, şeytanca davranan

Mükerrer kerden مُکَرَّر کَردَن
Tekrarlamak

Mekrûh dâşten مَکرُوه داشتَن
Nefret etmek hoşlanmamak

Meknûzât *a* مَکنُوزات
Defineler, hatırda gizli kalmış olanlar

Mekûk—Mekik مَکُوك ، مَکیك
Mekik

Makîden *m* مَکیدَن
Emmek, sormak

Meger مَگَر
Ancak, yoksa meğer

Meges مَگَس
Sinek

Meges-perrânîden مَگَس پَرّانیدَن
Sinek uçurmak, sinek avlamak

Meges-rân *bi* مَگَس ران
Yelpaze

Meges-ride *va* مَگَس رِیده
Sinek pisliği ile pislenmiş şey

Meges-gîr *va* مَگَس گیر
Sinek tutan her şey

Mül مُل
Şarap

Mulla *i* مُلّا
Molla

Melâik-pey *va* مَلائِك پَی
Hoş-kadem, ayağı uğurlu

Mellâhî *im* مَلّاحی
Gemicilik, kaptanlık

Mülâzimân-ı dergâh مُلازِمانِ دَرگاه
Saray hizmetinde bulunanlar

Mur-yâne bi
Demir pası مُورْيانه

Mûz *i*
Muz مُوز

Mûze
Çizme مُوزه

Müzik zeden
Musiki aletlerinden birini çalmak مُوزِيكْ زَدَنْ

Müzikâr *i*
Müzik aletleri, enstürüman مُوزِيكارْ

Musik-dân *va*
Musikî bilen, müzisyen مُوسِيقْدانْ

Musikî
Musıkî, müzik مُوسِيقِي

Musıkî-dân *va*
Musıkî bilen, müzisyen مُوسِيقِي دانْ

Mûsevî *in*
İmam Musa Rıza'nın soyundan olan zat مُوسَوِي

Mûş *i*
Fare, sıçan مُوشْ

Mûş-ı deştî *iz*
Yabanî fare مُوشِ دشتِي

Mûşek
Roket küçük fare مُوشَكْ

Mû-şikâf *va*
Kılı kırk yaran inceleyen مُوشِكافْ

Mû şikâften
Kılı kırk مُو شِكافتَنْ

Mû *i*
Kıl saç, tüy مُو

yarmak, çok dikkat etmek

Mevâcib-hâr
Aylıkçı, gündelikçi, ücretçi مَواجِبْ خوارْ

Muvâcih şüden
Karşılaşmak, yüzyüze gelmek مُواجِهْ شُدَنْ

Muvazib bâş
Dikkat et مُواظِبْ باشْ

Mûbid *i*
Ateş-perestlerin başı مُوبِدْ

Mû be mû
Kıldan kıla inceden, inceye مُو بِمُو

مَوْجِخِيزْ ، مَوْجدارْ

Mevc-hiyz—Mevc-dâr *va*
Dalgalı

Mevc-zen *va*
Dalga vuran, dalgalı مَوجْ زَنْ

Mevc mevc *s*
Dalga dalga مَوجْ مَوجْ

Mûçîne *bi*
Cımbız, kıl yolan مُوچِينه

Mûr *i*
Karınca مُورْ

Mûrçe *i*
Karıncacık, küçük karınca مُورْچَه

Mevrid-i pesend
Beğenilmeye sebep olan مَوْرِدِ پَسَنْدْ

Mur-şümar *va*
Karınca sayısınca, karınca kadar مُورْ شُمارْ

Manzûr kerden منظور کردن
Beğenmek, kabul etmek, bakmak

Men' kerden منع کردن
Savmak, engel olmak, alıkomak

Menfaat-kerden *bm* منفعت کردن
Faydalanmak

Menfaat dâden منفعت دادن
Kâr vermek

Minkâr zeden منقار زدن
Gagalamak

Münkalib şüden منقلب شدن
Değişmek, başaşağı gelmek

Münkirî *im* منکری
İnkârda israr etme, inkârcılık

Münkesr'ül-hâl منکسر الحال
Hali perişen kimse

Münkesir-dil منکسر دل
Gönlü kırık, gönlü üzgün

Münkesir-mizâc *va* منکسر مزاج
Hasta

Mengene منگنه
Mengene

Mengi *i* منگی
Budalalık, bönlük

Minval منوال
Tarz, gidiş, durum, tertip

Münhezim sâhten *bm* منهزم ساختن
Sındırmak, mağlûp etmek

Müncer şüden منجر شدن
Netilenmek

Müneccimbaşı منجم باشی
Müneccimbaşı

Mincümle *a* منجمله
Sözün kısası, hasılı kelâm, baştanbaşa

Münharif şüden *bm* منحرف شدن
Caymak, geri dönmek, sapmak

Münhasır be ferd منحصر بفرد
Tek olarak, müstesna, nevi şahsına münhasır

Mend مند
Türkçedeki «li» anlamına son ek olarak kullanılır «Hıredmend, Derd mend» gibi

Mendil *i* منديل
Mendil, yağlık, sarık

Menzil giriften منزل گرفتن
Yer edinmek, yer tutmak, konmak

Menzilgâh = **Menzilgeh** منزلگاه، منزلگه
Konak yeri

Meniş منش
Tabiat yüceliği, himmet. kerem, ideal, huy

Manzar-ı ceşm منظر چشم
Göz bebeği, gözün görebildiği yer

Manzargâh منظرگاه
Temaşa yeri

Manzûr şüden منظور شدن
Görülmek, kabul edilmek

Mihribânî kerden مِهْرِبَانِي كَرْدَنْ
Şefkat göstermek

Mühr-zen *va* مُهْرْ زَنْ
Mühür vuran mühürleyen

Mühr-ken *va* مُهْرْ كَنْ
Mühür kazan

Mihr mâh *bi* مِهْرْ مَاهْ
Eylul

Mühre *i* مُهْرَهْ
Tavla zarı, omurga, boncuk

Mühre-i püşt مُهْرَهْ پُشْتْ
Bel kemiği, omurgalar

Mühreha-yi tesbih *iz* مُهْرَهَاى تَسْبِيحْ
Tesbih daneleri

Mühimmat-ı sefer *iz* مُهِمَّاتِ سَفَرْ
Yolculukta gereken eşya

Mihmân *i* مِهْمَانْ
Konuk, müsafir

Mihmân-perver مِهْمَانْ پَرْوَرْ
Müsafir perver, müsafiri ağırlayan

Mihmân-dâr *va* مِهْمَانْدَارْ
Misafiri ağırlayan ve kabul eden

Mihmân-seray مِهْمَانْسَرَاى
Konuğun alındığı oda

Mihmânî *im* مِهْمَانِي
Müsafirlik, ziyafet

Mihmânî kerden *bm* مِهْمَانِي كَرْدَنْ
Ziyafet vermek

Müyeger *bi* مُوَيَّهْ گَرْ
Ağıtçı

Müyîden *m* مُوَيِّدَنْ
Yüksek sesle ağlamak

Müyîn *s* مُوِينْ
Kıldan yapılmış, kıldan örülmüş

Meh مَهْ
Ay

Mih *s* مِهْ
Ulu, büyük, seyis

Mehâr *i* مَهَارْ
Devenin burnuna geçirilen halka

Mehâr-güsiste مَهَارْ گُسِسْتَهْ
Azgın, serkeş

Meh-pâre *bi* مَهْپَارَهْ
Ay parçası

Meh-tâb *bi* مَهْتَابْ
Ay ışığı

Mihter *s* مِهْتَرْ
Daha büyük, haşkan, seyis

Mihr *i* مِهْرْ
Güneş, sevgi, şefkat

Mühr *i* مُهْرْ
Mühür, yüzük, damga bekâret

Mühr zeden *bm* مُهْرْ زَدَنْ
Mühürlemek, damgalamak

Mühr kerden مُهْرْ كَرْدَنْ
Mühürlemek, alıkomak

Mihribân مِهْرِبَانْ
Şefkatli

Mûm-âyîn *bi* مُومْ آيِينْ
Mumya

Mûm-câme *bi* مُومْ جامَهْ
Muşambadan elbise

Mûmya *i* مُومْيا
Mumya

Mûmyaî *in* مُومْيائِي
Mumyalanmış, mumya gibi

Mûy مُوي
Kıl, saç, tüy

مُوي خَمِير ' روغن '

Mûy-i hamîr «Ravgan»
Hamur ve yağdaki kıl = Kolay iş ve durum

Mûy-i pîşânî مُوي پِيشانِي
Alna dökülen saç zülüf

Mûyar *bi* مُويارْ
Kıllı

Mûy-teraşî *im* مُوي تَراشِي
Saç kestirme

Mûy-çîne *bi* مُوچِينَهْ
Cımbız

Mûy-reftegî مُوي رَفْتَگِي
Saç dökülme

Mûy-refte= Rihte مُوي رَفْتَه ، رِيخْتَه
Saçı dökülmüş, dazlak, tüyü dökülmüş

Mevîz *i* مَوِيزْ
Üzüm

Mûy-kenan *s* مُوي كَنانْ
Saçlarını yolarak

Mûye *i* مُويَهْ
ağıt, ağlama, inleme

Mûşek-devânî مُوشَكْ دَوانِي
Çıngar çıkarma, fitne koparma

Mûgbed *bi* مُوغْبَدْ
Muğların «ateşe tapanların» önderi

Muvaffak şüden مُوَفَّقْ شُدَنْ
Başarmak

Muvakkit hâne مُوَقِّتْخانَه
Zaman ve vakit bildiren yer, rasathane

Muvakkatî *im* مُوَقَّتِي
İğreti, daimi olmayan

Mevkii ki مَوْقِعِيكِه
Vaktaki, o vakit ki

Mevkûf şüden مَوْقُوفْ شُدَنْ
Terk edilmek, durdurulmak

Mevkûfî *im* مَوْقُوفِي
Alı koma, durdurma, tatil

Mû-keş *bi* مُوكَشْ
Kıl çeken, cımbız

Mevlâ *a* مَوْلا
Efendi,ağa,kadı, başkan

Mevlâna *a* مَوْلانا
Efendimiz anlamına büyüklüğü herkesçe müsellem olanlar hakkında kullanılır

Mevlâî *a* مَوْلائِي
Efendim, büyükler hakkında kullanılır

Mûm *i* مُومْ
Bal mumu

Mûm ber efrâhten مُومْ بَرْ افْراخْتَنْ
Mum dikmek

Meydângâh *bi* مَیدانگاه
Meydanlık

Mîr *i* مِیر
Komutan, ağa, başkan

Mîr-âb *bi* مِیر آب
Su beği

Mîr-âteş *bi* مِیر آتَشْ
Topçu başı

Mîrâs-hor مِیراثْ خُورْ
Miras yeyen, mirasa konan

مِیراثْ خُوردَنْ ، زَدَنْ
Mîrâs horden «zeden»
Miras yemek, mirasa konmak

Mîrâsî *in* مِیراثِی
Miras malı, irs, mirasla ilgili

Mîr-âhûr مِیرا خُورْ
Padişahların ahır beği

Mîr-âlây *bi* مِیرآلای
Alay beği, komutanı

Mîrân *ç* مِیران
Mirler, başkanlar, komutanlar

Mîrânîden *m* مِیرانیدَنْ
Öldürmek

Mîr-i bahr *iz* مِیرِ بَحْر
Deniz beği, komutanı

Mîr-bahrî *im* مِیرِ بَحْرِی
Limanlarda gemilerden alınan ücret

Mîr-tüzek *bi* مِیرِ تُوزَكْ
Teşrifat başkanı

Mîr-dâd *bi* مِیرِ داد
Mahkeme başkanı, reisi

Miyâne-kad *va* مِیانَه قَدْ
Orta boylu

Miyâne-gîr *va* مِیانَه گِیرْ
Ortayı tutan, tarafsız davranan

Miyânî *in* مِیانِی
Vasatî, ortada bulunan

Miyah-ı câriye مِیاهِ جارِیَه
Akar sular

Mey-perest *va* مَیْ پَرَسْت
Alkolik, içkiye düşkün

Mîh مِیخْ
Mıh, çivi, iğne, şiş, kazık

Meyhâne *bi* مَیخانَه
Meyhane, içki yapılan ve satılan yer

Mey-hâr *va* مَیْ خَوارْ
İçki içen

Mey-hâregân مَیْ خَوارَگانْ
İçki içenler

Mey-hâregî *im* مَیْ خَوارَگِی
Alkolizm, içki içme

Mey-hâre, Mey-hor مَیْ خَوارَه مَیْخُورْ
İçki içen, sarhoş

Mey horden مَیْ خُورْدَنْ
İçki içmek

Mîh kerden مِیخْ كَرْدَنْ
Mıhlamak, çivi çakmak

Mih-kûb *bi* مِیخْ كُوبْ
Mıh çakan, tokmak

Meydân *i* مَیدانْ
Meydan, saha, koşu ve savaş yeri

Meydân beser âmeden مَیدانْ بَسَرْ آمَدَنْ
Ömür sona ermek

Miyân-beste *va* میان بسته
Hazır, hazırlanmış

Miyân-tehî *va* میان تهی
İçi boş

Miyâncı *bi* میانجی
Ara bulan, miyancı, tellâl

میانجی گری کردن • نمودن •

Miyâncigerî kerden *bm*
Ara bulmak, ara bulucuk yapmak

Miyân-hâlî *va* میان خالی
İçi boş

Miyân-dârî *im* میانداری
Ara bulucuk, şefaat, tavassut

Miyân-revî *im* میان روی
İtidal, iktisat

Miyân serâ-y میان سرای
Avlu, evin içi

Miyân-kad *va* میان قد
Orta boylu

Miyân-kâvâk میان کاواک
İçi oyuk, ortası boş

Miyânegî *im* میانگی
Yarım olma, tavassut, aracılık

Miyân-girî *im* میان گیری
Bir ortam tutma, itidal

Miyâne *i* میانه
Ortam, vasat, miyanci

Miyâne-revî *im* میانه روی
İtidal, iktisat

Miyâne-sâ sin, ömr میانه سال : سن : عمر
Orta yaşlı

Mihmânî-i hutne مهمانی ختنه
Sünnet düğünü

Mihmânî-i arûs *iz* مهمانی عروس
Evlenme şenliği ve ziyafeti

Mühmel-gû *va* مهمل گو
Saçmalayan, ipsiz sapsız konuşan

Mehmîz kerden مهمیز کردن
Mahmuzlamak

Mehveş *s* مهوش
Ay gibi güzel

Mihî *im* مهی
Ululuk, büyüklük

مهیا داشتن • کردن •

Müheyyâ dâşten «kerden»
Hazırlamak

Müheyyâ şüden مهیا شدن
Hazırlanmak

Mihîn *s* مهین
En büyük

Mehînâ-dâr *va* مهیناندار
Aylıkçı, aylık alan

Mey *i* می
Şarap, içki

Mey-i nâb *s* می ناب
Halis ve saf şarap

Mey-âlûd *va* می آلود
Çakır keyf, mahmur

Miyân *i* میان
Orta, ara, vasat, bel, kemer

Miyân-bâlâ *va* میان بالا
Orta boylu

Miyân ber besten میان بر بستن
Kemer bağlamak, davranmak

Meyvenâk مَیوه ناك
Meyveli

Mihman *i* مِیهمانْ
Müsafir

Mihen-fürûş مِیهَن فُروشْ
Vatanı satan, casus

Fars alfabesinin 29. harfidir. Ebced hesabında 50 sayısına eşittir.

Na — Kelimelerin başında olumsuzluğu bildirir. «Nâ ümid = Nâ mevcud» gibi نا

Nâ âzmûde نا آزمودَه
Denenmemiş, tecrübesiz

Nâ üstüvâr *s* نا اُستُوارْ
Sağlam olmayan, gevşek, çürük

Nâ âşnâ *s* نا آشْنا
Bihaber, tanınmadık

Nâ asl *s* نااَصْل
Köksüz, soysuz

Nâ emn *s* نااَمْنْ
Emniyette olmayan, tehlikeli

Nâ ümîd *s* نا اُمِیدْ
Ümitsiz, çâresiz

Nâ endîş *s* نااَنْدیشْ
Ap açık olan düşünmeğe lüzum göstermeyen

Nâ âhar *s* نا آهار
Bir şey yememiş olan, oruçlu

Meymûn *i.s* مَیمُونْ
Maymun, kutlu, ogurlu

Mîna مِینا
Mine, gök, sema, sır

Mey-i nâb *şı* مَیِ نابْ
Halis ve saf şarap

Mînâ hâne *bi* مِینا خانَه
Aynalı köşk

Mînâ-fâm *va* مِینا فامْ
Mavi renkli

Mînâ gerî *im* مِینا گَرِی
Minecilik

Mînâî *in* مِیناییِ
Mavi renkte

Mînû *i* مِینُو
Cennet, sema

Miyuv miyuv kerden مِیوْ مِیوْ کَردَنْ
Miyavlamak (kedi)

Meyvecât ç مَیوَجاتْ
Meyveler

Meyve ç مَیوه
Meyve

Meyve-dâr «Âver» مَیوه دار ، آوَرْ ،
Meyveli

Meyve-i resîde مَیوَهِ رَسیده
Ergin ve olmuş meyva

Meyve-i dil مَیوَهِ دِلْ
Gönül meyvesi, çocuk, yavru

مَیوَهِ کالْ ، نارَسْ ،

Meyve-i kâl «Nâres»
Ham meyva

Meyveha ç مَیوَها
Meyveler

Miş *i* — Koyun — میش
Miş-i mâde — Dişi koyun — میش مادہ
Mişin *in* — Meşin, koyunla ilgili — میشین
Mladgâh *bi* — Toplantı yeri ve zamanı — میعادگاہ
Mig *i* — Sis, bulut — میغ
Mignâk — Bulutlu, sisli — میغناک
Meykede *bi* — Meyhane — میکدہ
Mikrob *ç* — Mikrop — میکروب
Mey-güsâr *va* — İçki içen — میگسار
Mey gûn *va* — Şarap renginde — میگون
Mil *i* — Fersah'ın üçte biri, mil, şiş — میل
Meyl dâşten — Arzulamak, istemek — میل داشتن
Meyl kerden — Yönelmek, istemek — میل کردن
Mil keşîden — Göze mil çekmek kör etmek — میل کشیدن
Milyard *f* — Milyar — میلیارد
Milyon *f* — Milyon — میلیون
Meymene-i leşger — Askerin sağ kanadı — میمنۂ لشکر

Mir-deh *bi* — Onbaşı — میرده
Mirza *bi* — Emir zade, şehzade, kâtip — میرزا
Mirza-meniş — Centilmen kimse — میرزامنش
Mîr-şikâr *bi* — Avcıların başı — میرشکار
Mîr-sad *bi* — Yüz başı — میرصد
Mîr-alem «liva» *bi* — Padişah sancağını taşıyan — میرعلم «لوا»
Mîr gazab *bi* — Cellat — میرغضب
Mîrî *im* — Padişah ve devlet hazinesine ait — میری
Miz *i* — Masa, konuk, müsafir — میز
Miz-i tahrir — Yazı masa — میز تحریر
Mizâb *bi* — Su yolu, abdesthane, oluk — میزاب
Mîzân *i* — Terazi, ölçü — میزان
Mizbân *bi* — Ziyafet veren, ev sahibi — میزبان
Mizbânî kerden *bm* — Müsafir kabul zizafet vermek — میزبانی کردن
Mey-zede *va* — Başına içki vurmuş kimse — می زده
Mîzîden *m* — İşemek — میزیدن

Nâ cins ناجِنس
Soysuz, terbiyesiz

Nâ cuvanmerd ناجُوانمَرد
Bayağı, adam olmadık

Nâçâr ناچار
Çaresiz, dermansız, aciz yoksul

Nâçar şüden ناچار شُدَن
Mecbur olmak, çaresiz kalmak

Nâçârî *im* ناچاری
Çaresizlik, acizlik

Nâ çerân ناچَران
Otlamamış yem yememiş

ناچَسپ ، ناچَسپان

Nâ çesp = Nâçespân
Yaraşıksız, yaraşmayan

Nâ çeman *s* ناچَمان
Uyuşuk

Nâ çîde ناچِیده
Devşirilmemiş, toplanmamış

Nâ çîz *s* ناچِیز
Değersiz, hakir, faydasız

Nâ hak *s* ناحَق
Haksız, meşru olmayan

Nâhak-şinâs ناحَق شِناس
Hak tanımayan hak gözetmeyen, nankör

Nâ hâst *s* نا خاست
Yatalak

Nâhâste *s* نا خاستَه
Kabarmamış hamur

Nâ hudâ *bi* نا خُدا
Gemi sahibi, kaptan

Nâ pesendîde ناپَسَندیده
Beğenilmemiş, sevimsiz

Nâ peydâ ناپَیدا
Görünmeyen, meydanda olmayan, gaip

Nâ peydâ-kerâne ناپَیدا کَرانه
Kıyısı ve hududu olmayan

Nâ pirâste ناپیراسته
Bezenmemiş, süslenmemiş

Nâ tâb ناتاب
Bükülmemiş, kızartılmamış, parlatılmamış

Nâ tecrübeği ناتجربگی
Tecrübesizlik, toyluk

Nâ terbiyet ناتَربیَت
Terbiyesiz

Nâ temam ناتَمام
Bitmemiş, tamamlanmamış

Nâ tevân ناتَوان
Güçsüz, âciz, zayıf

Nâ tevânâî ناتَوانائی
Güçsüzlük, acizlik

Nâ tevan-gir ناتَوانگیر
Güçsüz ve zayıflara diş geçiren, zalim

Nâ tevâni ناتَوانی
Bitkinlik, gevşeklik

Nâ cây ناجای
Yersiz, zamansız, faydasız

Nâ cünban ناجُنبان
Devinmeyen, kımıldamayan, sakin

Nâ bekâr نابكار
Faydasız, işe yaramaz, dinsiz, mezhebsiz

Nâ beled *s* نابلد
Acemî, toy, vukufsuz

Nâbûd kerden نابود كردن
Yok etmek

Nâbûd şûden نابود شدن
Yok olmak

Nâ bina نابينا
Görüşsüz, kör

Nâ binaî نابينائي
Körlük

Nâ pak ناپاك
Temiz olmayan, şehvete düşkün

Nâ pâkî ناپاكي
Pislik, bulaşıklık, kötülük

Nâ pâydâr ناپايدار
Sebatsız, geçici, fani

Nâ, pâyende ناپاينده
Fâni devamsız

Nâ pühte ناپخته
Pişmemiş, ermemiş, ham

Nâ pedid ناپديد
Görünmez, görünmeyen

Nâ perhizgâr ناپرهيزگار
Günahtan sakınmayan

Nâ pesend ناپسند
Hoşa gitmeyen, beğenilmeyen

ناپسند داشتن ، شمردن ،

Nâ pesend dâşten «şümürden»
Hoşlanmamak, beğenmemek

Nâb *s* ناب
Saf, hâlis

Nâ bâk *s* ناباك
Korkusuz

Nâ bâlig *s* نابالغ
Ermemiş, ergenlik çağına gelmemiş

Nâ bâver *s* ناباور
İnanmayan, inanılmıyan

Nâ bâyest *s* نابايست
Yaraşıksız, gerekmiyen

Nâ be hired *s* نابخرد
Akılsız, cahil

Nâ bahşende *s* نابخشنده
Bağışlamıyan, cimri

Nâ becâ *s* نابجا
Yersiz, münasebetsiz

Nâ berdâr *s* نابردار
Tahammülsüz, sabırsız

Nâ bürid-e *s* نابريده
Kesilmemiş, sünnet olmamış

Nâ besâmân نابسامان
Yoksul, düzensiz

Nâ bestegî *im* نابستگي
Yaranın kapanmamış hali

Nâ beste *s* نابسته
Daha bağlanmamış ve merhem konmamış yara

Nâ bisûd-e *s* نابسوده
El değmemiş olan

Nâ bişüste نابشسته
Yıkanmamış

Nâbiğa *i* نابغه
Harika, deha

Nâ resâ *s* نارَسا
Eksik, yetmeyen ulaşmayan

Nâ resâ-î *im* نارَسائي
Eksiklik, kısalık, yetersizlik

Nâ resân نارَسانْ
Ulaştırmayan, erdirmeyen

Nâristan نارِستانْ
Narlık, nar bahçesi

Nâreste *s* نارَسته
Ermemiş, olmamış, ham

Nâ rüste نارُسته
Bitmemiş, yeşermemiş

Nâ reside نارَسيده
Ulaşmamış, ermemiş, ham

Nâ residegî *im* نارَسيدگي
Hamlık

Nâ refte *s* نارَفته
Gitmemiş,gidilmemiş

Nâ renc نارَنج
Turunç

Nârencistan نارَنجستانْ
Turuç bahçesi

Nârencek *i* نارَنجكْ
Mermi, gülle, bomba

Nâ reng نارَنگ
Turunç

Nârengî *im* نارَنگي
Renksizlik solukluk

Nâ reva نارَوا
Câiz olmayan, lâyık olmayan, yaraşmayan

Nâ demsâz *hm* نادَمْساز
Bağdaşmayan, uygun olmayan

Nâ dûhte *s* نادوخته
Dikilmemiş kumaş

Nâ duşîze نادُوشيزه
Bâkire olmayan

Nâ dehende *s* نادِهَنده
Cimri, pinti

Nâdîdegî *im* نادِيدَگي
Müflislik, perişanlık yoksulluk, görmemişlik

Nâdîdenî *in* نادِيدَني
Görünmeyen, görülmeye değmeyen

Nâdîde *s* نادِيده
Görülmemiş, tecrübesiz, bayağı, görmemiş

Nâdîde-şûy نادِيده شُوىْ
Er görmemiş, bakire kız

Nadîde-gerd نادِيده گَردْ
Toz görmemis, toz konmamış

Nâr نار
Nar

Nârâst *s* نارَاسْت
Doğru olmayan

Nârâstî *im* نارَاسْتي
Hile, mekr, hud'a

Nârây *s* نارَاى
Görüşü olmayan, düşüncesiz, görüşsüz

Nârbûn *bi* نارْبُنْ
Nar ağacı, nar fidanı

Nâ res *ı* نارَسْ
Ermemiş, olmamış,ham

Nâhoş-kirdar ناخوش کردار
Fena iş yapan
fenalıklarla uğraşan

Nâhoş-güvâr ناخوشگوار
Tatsız,
hazmı zor

Nâhoş meniş ناخوش منش
Kusma,
iç bulanma

Nâhoş nûd ناخوشنود
Razı olmayan,
gönülsöz olan

Nâhoşî *im* ناخوشی
Hastalık, fesat,
fitne, sevimsizlik

Nâdâr *s* نادار
Yoksul, eliboş, fakir

Nâdârî *im* ناداری
Yoksulluk, fakirlik

Nâdâşt نا داشت
Yoksul, perişan halli
eli boş, itikatsız

Nâdân *s* نادان
Bilmez, câhil, akılsız

Nâ dan.. te نادانسته
Bilmemiş,
bilmeyerek, meçhul, bilinmeyen

Nâdânî *im* نادانی
Câhillik, bilmemezlik

Nâdânî kerden نادانی کردن
Câhillik etmek

Nâ dürüst نا درست
Doğru olmayan, eksik,
münasip olmayan

Nâdîm şüden نادم شدن
Peşiman olmak

Nâ hüdâ-ters نا خدا ترس
Allahtan korkmaz

Nâ halef *s* نا خلف
Soysuz, bayağı

Nâhun *i* نا خن
Tırnak

Nâhun-bür *bi* نا خن بر
Tırnak makası, çakı

Nâhün-çiden ناخن چیدن
Tırnak kesmek

Nâhün-hâre نا خن خواره
Tırnak dibinde
çıkan çıban

Nâhun zeden نا خن زدن
Kışkırtmak

Nâhun giriften نا خن گرفتن
Tırnak kesmek

Nâ hâst *s* نا خواست
İstenmedik,
hoşlanılmayan

Nâ hânde نا خوانده
Okunmamış, davet
edilmemiş olan

Nâ hâh *s* نا خواه
İsteksiz, iradesiz,
istemeyerek, zorla ve cebren

Nâ hoş *s* ناخوش
Sevimsiz, hasta, üzgün

Nâ hoş âmeden ناخوش آمدن
Hoşa gitmemek
hoşlanmamak

Nâ hoş şüden ناخوش شدن
Hasta olmak
hastalanmak

Nâhoş âyend ناخوش آیند
Hoşlanılmayan
şey, hoşa gitmeyen

Nâşta *i* ناشْتا
Aç, oruçlu, pehriz

Nâşta şikesten ناشْتا شِكَسْتَن
Kahvaltı yapmak, azıcık bir şey yemek

Nâ şitâb *s* ناشِتاب
İvedisiz, aheste, acele etmeyen

Nâşta horde ناشْتا خُورْدَه
Kahvaltı etmişolan

Nâşta şiken ناشْتا شِكَنْ
Kahvaltı

Nâştâî ناشْتائِي
Açlık, oruç tutma, oruçtan sonra yenen sey

Nâşüdenî *in* ناشُدَنِي
Olmayacak şey, mümkün olmayan, muhal olan

Nâ şüste *s* ناشُسْتَه
Yıkanmamış

Nâ şükrî ناشُكْرِي
Şükretmeme

Nâ şükûfîde *s* ناشُكُفِيده
Açılmamış, gonca

Nâ şekîb *s* ناشَكِيبْ
Sabırsız, tahammülsüz

Nâ şekîbâî ناشَكِيبائِي
Sabırsızlık, tahammülsüzlük

Nâ şügüfte ناشُگُفْتَه
Açılmamış gonca

Nâ şinaht ناشِناخْت
Tanınmaz bir halde tanınmamış olarak, bilinmedik

Nâ şinas-a ناشِناس-ا
Âgah ve vakıf olmayan, cahil, bilgisiz

Nâ sâzî *im* ناسازِي
Uyuşmazlık, usûlsızlık, düzensizlik, bağdaşmama

Nâ sâmânî *im* ناسامانِي
Düzensizlik, intizamsızlık

Nâ sipâs *s* ناسِپاس
Hak tanımaz, vefasız

Nâ sipâsî *im* ناسِپاسِي
Şükretmemeklik, hak tanımama

Nâ sütûde *s* ناسُتُوده
Değersiz, bayağı, hakir, öğülmemiş

Nâ seregî *s* ناسَرَگِي
Değersizlik, âdilik

Nâ sere *s* ناسَرَه
Kalp para. değersiz şey

Nâ sezâ *s* ناسَزا
Yakışıksız, yaraşmaz, budala

Nâ sezâ güften ناسَزا گُفْتَن
Sövmek, yaraşmadık sözler söylemek

Nâ sûfte *s* ناسُفْته
Delinmemiş, dürüst

Nâ sigâlide ناسِگالِيده
Düşünmeksizin, teemmülsiz

Nâsî şüden *m* ناسِي شُدَن
Unutulmak

Nâ şâd *s* ناشادْ
Üzgün, kederli

Nâ şâyest ناشايَسْت
Lâyık olmayan, yaraşmayan, câiz olmayan

Nâzük-hülk *va* نازُك خُلق
Yumuşak huylu ve ahlaklı

Nâzük-dil *va* نازُك دِل
Nazik gönüllü

Nâz kerden *bm* نازكَردَن
Nazlanmak

Nâz künende *va* نازكُنَنده
Naz edici, nazlanıcı

Nâzükî *im* نازكي
Naziklik, zarafet

Nâz-mest *va* نازمَست
Nazla mest olmuş, pek onurlu

Nâzende *if* نازَنده
Nazlanan, nazlı, zarif, nefis

Nâzenin *s* نازَنين
Pek nazlı, pek zarif

Nâ zîbâ *s* نا زيبا
Yaraşıksız, çirkin

Nâzîden *m* نازيدَن
Nazlanmak

Nâ sâhte *s* نا ساخته
Düşüncesiz, hoyrat uyuşmaz

Nâ sâz *s* نا ساز
Usulsuz, akordsuz, uymaz, aykırı

Nâ sâzgâr *s* ناسازگار
Aykırı davranan, bağdaşmayan

ناسازگاري كَردَن

Nâ sâzgârî kerden
Muhalefet etmek, aykırı davranmak

Nâ revân *s* نا رَوان
Durgun, geçmez işe yaramaz, ruhsuz

Nârî *in* ناري
Ateşe mensup, cehennemlik

Nârîn *in* نارين
Terü tâze, zarif, ince, narin

Nâz *i* ناز
Naz, cilve, güzellik zerafet, çam ağacı

Nâz u nlyâz kerden نازُ نِياز
Yalvarıp yakarma

Nâ zâd نازاد
Kısır. meyvasız

Nâzân *s* نازان
Nazlanarak, naz ederek

Nâ zâyendegî نازايَندگي
Kısırlık

Nâ zâîde نا زائيده
Doğurmamış olan dişi

Nâz bâlîş *bi* نازبالِش
Yumuşak yastık

Nâz berdâr *bi* نازبَردار
Dalkavuk, yaltakçı

Nâz-perver *va* نازپَرور
Nazla beslenmiş, pek nazlı

Nâziş *hs* نازش
Nazlanış, nazlanma

Nâzük *i* نازُك
Nazik, yumuşak incecik zarif

Nazük-beden *va* نازُك بَدَن
Nazik bedenli, zarif

Nâ güvarîdegî ناگوارِیدگی
Tadı bozuk olma sindirimi güç olma, tatsızlık

ناگه، ناگهان، ناگهانی

Nâgeh = Nâgehân = Nâgehânî
Ansızın, birdenbire

Nâlân *s* نالان
İnleyen, inlemekte olan

Nâlîş *hs* نالش
İnleyiş, inilti

Nâlîş kerden نالش کردن
İnlemek

Nâlende *if* نالنده
İnleyen, ağlayan, feryad eden

Nâle *i* ناله
İnleme, inilti

Nâle kerden ناله کردن
İnlemek, aglamak

Nâle künan *s* ناله کنان
İnleyerek, inler bir halde

Nâle u zârî ناله وزاری
Ağlayıp inleme

Nâlîden *m* نالیدن
İnlemek

Nâm *i* نام
Ad, isim, şan, şöhret

Nâm-âver *va* نام آور
Meşhur, adlı sanlı

Nâm bürden *bm* نام بردن
Anmak, bir kimsenin ismini söylemek

Nâm tağyir dâden *bm* نام تغییر دادن
İsim değiştirmek

Nâ kâm *s* ناکام
Muradına ermeyen

Nâ kerdenî *im* ناکردنی
Yapılmayacak iş, imkânsız ye muhal olan

Nâ kerde-kâr ناکرده کار
İşten haberi olmayan, tecrübesiz

Nâkes *s* ناکس
Ödlek, bayağı, alçak, erkekliği olmayan

Nâgâh ناگاه
Ansızın, birdenbire

Nâgâh-gîr *va* ناگاه گیر
Ansızın yakalayan

Nâ güzâre *s* ناگذاره
Geçidi olmayan, dibiçıkmaz

Nâ girift ناگرفت
Habersizce, hemen birdenbire

Nâ girevîden ناگرویدن
İnanmamak, yönelmemek, izlememek

Nâ girevîde *s* ناگرویده
İnanmamış, itikat etmemiş kimse

Nâ güzîr *s* ناگزیر
Çâresiz, af edilmeyecek şey

Nâ güftenî *in* ناگفتنی
Söylenmeyecek şey, söylenmesi münasip olmayan

Nâ güfte ناگفته
Söylenmemiş, beyan edilmemiş olan

Nâ gûvar *s* ناگوار
Tatsız, lezzetsiz, hazmı güç olan

Nâf zeden *bm* ناف زدن
Göbek kesmek

Nâf-ı şeb نافِ شب
Gece yarısı

Nâfiz'ül-emr نافِذُالأمر
Hükmü geçen, hüküm yürüten

Nâ fercam *s* نا فرجام
Sonuçsuz, neticesiz

Nâ fermân *s* نا فرمان
Azgın, buyruk dinlemez

Nâ fermânî *im* نا فرمانی
Azgınlık, serkeşlik

Nâ fehm نا فهم
anlayışsız

Nâ kabil *s* نا قابل
Kabiliyeti olmayan bön, değersiz

Nâkıs-akl *va* ناقِصُ عقل
Aklı kıt, aklı eksik

Nâkûs *i* ناقوس
Büyük kilise çanı

Nâk ناك
Bizde (li) eki karşılığı bir son ektir. «Gamnâk, dernâk» gibi

Nâ kâr-dide نا کار دیده
Tecrubesiz, kabiliyetsiz

Nâ kâregî *im* نا کارگی
İşsizlik, tenbellik

Nâ kâre *s* نا کاره
İşe yaramaz, faydasız

Nâ kâşte نا کاشته
Ekilmemiş

Nâ şinâsâî نا شناسائی
Cahillik, anlayışsızlık

Nâ şinâsi نا شناسی
Bilinmeyiş, tanınmamazlık, köylü

Nâ şineva نا شنوا
Sağır, duymaz

Nâ şinevaî نا شنوائی
Duymazlık, sağırlık, duymazlıktan gelme

Nâ şünûd نا شنود
Dinlemeye ve şitmeye değmez şey

Nâ şenidenî نا شنیدنی
Dinlenilmeyecek şey

Nâ şenide *s* نا شنیده
Duyulmadık, işitilmedik

Nâ şevherî *im* نا شوهری
Kadının evlenmemiş hali

Nâsiye-sây *va* ناصیه سای
Alnını yere süren mahviyetkâr, mütevazi

Nâ taleb *s* نا طلب
Çağrılmadık, dâvet edilmedik kimse

Nâzır şüden ناظر شدن
Bakmak, gözlemek

Nâzıra-hânî ناظره خوانی
Ders ve kitap mütalaa etme

Nâzım-i eş'ar ناظم اشعار
Şair, şiir yazan

Nâf *i* ناف
Göbek, orta

Nân *i*
Ekmek
نان

Nânbâ *bi*
Ekmekçi
نانبا

Nânbâî *im*
Ekmekçilik
نانبائی

Nân-mehûr *va*
Malı var yemez, cimri
نان مخور

Nân-ı birişte *sı*
Kızartılmış ekmek
نان برشته

Nân puhten *bm*
Ekmek pişirmek
نان پختن

Nân-ı puhte
Pişkin ekmek
نان پخته

Nân pezî *im*
Ekmek pişirme, ekmekçilik
نان پزی

Nân-ı tenük *sı*
Yufka ekmeği
نان تنك

Nân-ı tehî *sı*
Katıksız ekmek
نان تهی

Nân-cûy *va*
Ekmek arayan, fakir, yoksul
نان جوی

Nân-çîn *va*
Ekmeği fırından çeken alet, ekmek devşiren
نان چین

Nân-hâh *va*
Ekmek isteyen, dilenci
نان خواه

Nân-hor *va*
Çoluk çocuk, evlad iyal
نان خور

Nân-ı ravganî
Yağlı ekmek
نان روغنی

Nâ müvecceh
Uygunsuz, yakışık almayan
ناموجه

Nâm-ver *s*
Namlı, meşhur
نامور

Nâ mevzûn *s*
Ölçüsüz, vezni bozuk
نا موزون

Nâmûs *i*
Şöhret, san, kanun, iffet, pâklik
ناموس

Nâme *i*
Mektup, kitap, ferman
نامه

Nâme-âver *va*
Mektup, getiren, haberci
نامه آور

Nâme-i â'mâl
İnsanın ahlaki durumunu bildiren kitap
نامهٔ اعمال

Nâme-ber *va*
Mektup götüren, haberci
نامه بر

Nâme besten *m*
Mektubu kapatmak
نامه بستن

Nâme-siyah *aa*
Kitabı kara, günahkâr
نامه سیاه

Nâme nüvişten
Mektup yazmak
نامه نوشتن

Nâme nüvîs
Mektup yazan
نامه نویس

Nâ mihribân *s*
Şefkatsiz, merhametsiz
نامهربان

Nâmî *im*
Meşhur, adlı sanlı
نامی

Nâmîden *m*
Adlandırmak, isim vermek
نامیدن

Nam-dâr *va* نامدار
Namlı, anlı sanlı, meşhur

Nâm-dârterin نامدارترين
En meşhur

Nâm-dârî *im* نامداري
Namdarlık, meşhurluk

Nâ murâd *s* نامراد
Muradsız, murada ermeyen

Nâ merbût *s* نامربوط
Düzenli olmayan, saçma sapan, münasebetsiz

Nâ merbût gûften *bm* نامربوط گفتن
Saçmalamak, saçma sapan söylemek

Nâ merd نامرد
Adam olmadık, kodoş, erkekliği olmayan

Nâmerd-sâzî نامرد سازي
Bir kimsenin büyü ile erkekliğini bağlkma

Nâ merdûm نامردم
Adam olmadık, karısını sakınmayan

Nâ merdî *im* نامردي
Nâmertlik, alçaklık

Nâmzed *bi* نامزد
Nişanlı, tayin edilmiş, adı geçmiş

Nâ mezru' *s* نامزروع
Ekilmemiş

Nâ mesmu' *s* نامسموع
Dinlenilmeyen, makbul olmayan, kabul edilmeyen

Nâm dâden *bm* نام دادن
Adlandırmak, isim vermek

Nâm zeden *bm* نام زدن
Anmak, isimlendirmek, isim söylemek

Nâm güzâşten نام گذاشتن
Ad komak, isim vermek

Nâm gerdânîden نام گردانيدن
İsim değiştirmek

Nâm-ı nâmî *sı* نام نامي
Namlı ad, meşhur ad

Nâm nihâden *bm* نام نهادن
Ad komak, isimlendirmek

Nâm-ı nik نام نيك
İyi ad

Nâ mübârek *s* نامبارك
Mübarek olmayan, şum

Nâm-berdâr *va* نام بردار
Namlı, tanınmış

Nâm-bürde *va* نام برده
Adı geçen, söylenen

Nâ mütenahî *s* نامتناهي
Sonsuz, sonsuz olarak

Nâmecât *ç* نامجات
Mektuplar

Nâm-cûy نام جوي
Ad ve san peşinde

Nâ mahdûd نامحدود
Sınırsız, sonsuz, hadsiz

Nâ mahsûr نامحصور
Ölçüsüz; sonsuz, sınırsız, divarsız, açık

Netâned نتاند
Gücü yetmez, muktedir olamaz

Netice-yi kelâm نتیجهٔ کلام
Sözün kısası, hasili

Nisâr kerden نثار کردن
Saçmak, dağıtmak

Necât dâden نجات دادن
Kurtarmak

Necât yâften نجات یافتن
Kurtulmak, halâs olmak

Neccar *i* نجار
Dülger, doğramacı

Necef نجف
Irak'ta Hz. Ali'nin medfun bulunduğu şehir

Nahsî kerden نحسی کردن
Uğursuzluk yapmak

Nahcîr *i* نخجیر
Av hayvanları

Nahçîr *i* نخجیر
Av, avlak av yeri, avcı

نخجیربان ، وان

Nagçirbân «van»
Avcı, avlanan

Nahust نخست
İlk, birinci, önce

Nahüst-zâd *va* نخست زاد
İlk doğan çocuk, ilk evlât

Nahüstîn نخستین
İlkin, birinci, ilk olarak, öncekî, evvelkî

Nâyâb *s* نایاب
Bulunmaz, nâdir

Nâyzen *va* نایزن ، نای‌زن
Ney çalan, ney üfleyen

Nâyzenî *im* نایزنی
Ney üfleme, ney çalma

Nâ yeksan *s* نایکسان
Eşit olmayan

Nâyil âmeden نایل آمدن
Kavuşmak, elde etmek, ermek

Nâî *im* نائی
Neyzen, ney çalan

Nebâdâ! نبادا
Olmaya,olmasın,olmayaki!

Nebâyed نباید
Gerekmez, lâzım değil olmaya, olmayaki

Neberd نبرد
Savaş

Neberd-âzma نبرد آزما
Savaş görmüş, yiğit

Neberdgâh *bi* نبردگاه
Savaş yeri, savaş meydanı

Nibişten *m* نبشتن
Yazmak

Nabz-gîr *va* نبض گیر
Nabız tutan, tabib, doktor

Nübî نبی
Kur'an

Nebîr-e نبیره
Torun

Nepuhte *s* نپخته
Ham, pişmemiş

Nâvek-i kalbî ناوَكِ قَلْبِي
Kalbten gelen ah, hiciv

Nâvek-i müjgan ناوَكِ مُژگانْ
Kirpik oku

Nâve *i* ناوه
Oluk, oyuk, hamur teknesi

Nâve-i mihrâb ناوهٔ مِحْرابْ
İmamın namaz kıldığı yer

Nâhâr *i* ناهار
Oruçlu, aç

Nâhârî kerden ناهارِي كَردن
Kahvaltı etmek

Nâhid *i* ناهِدْ
Zühre yıldızı

Nâ hemta *s* ناهَمْتا
Eşsiz, emsalsiz

Nâ hemvâr *s* ناهَمْوار
Uygun olmayan, düzensiz

Nâ hencâr *s* ناهَنْجار
Uygunsuz, düzensiz

Nâ heva *s* ناهَوا
Eşit olmayan, denk olmayan

Nây نای
Ney, kamış, ney denilen kamış saz

Nây zeden *bm* نایْ زَدَن
Ney üflemek

Nây-ı gelû نایِ گَلُوْ
Gırtlak

Nây-u nûş *bi* نایْ وُ نوش
Çalgı ve içki âlemi

Nân-rîze *bi* نانْ رِيزَه
Ekmek kırıntı ve döküntüsü

Nân-fürûş *va* نانْ فُرُوشْ
Ekmek satan

Nân-kûr *va* نانكُورْ
Nankör, eyilik bilmez, pinti

Nân-ı halal نانِ حَلالْ
Alın teriyle kazanılan ekmek

Nân-ı ribat *iz* نانِ رِباطْ
Tekyelerde verilen ekmek

Nân şîrîn bûden نانْ شِيرِينْ بُودَنْ
Ekmek tatlılaşmak, ekmek bulunmamak

Nân-ı fatîrî نانِ فَطِيرِي
Hamuru kabarmamış ekmek

Nâ nümûde *s* نا نُمُوده
Zâhir olmamış, meydane gelmemiş, göstermemiş, yapmamış

Nânva *bi* نانْوا
Ekmekçi

Nânvaî *i* نانْوائِي
Ekmekçilik

Nâ nihâde *sı* نا نِهاده
Konmamış, kısmet olmamış

Nâv *i* ناو
Oluk, gemi, kayık

Nâvdan *bi* ناوْدان
Oluk, göbek

Nâvek *i* ناوَكْ
Küçük ok

Nezd نَزْد
Yan

Nezd-ı men نَزْدِ مَن
Benim yanımde, bence

Nezdîk *i* نَزْدِيك
Yakın, akraba

Nezdîk âmeden نَزْدِيك آمَدَن
Yaklaşmak

Nezdîkân *ç* نَزْدِيكان
Yakınlar

Nezdîk âverden نَزْدِيك آوَرْدَن
Yaklaştırmak

Nezdikter نَزْدِيكتَر
Daha yakın

Nezdîk-bin *va* نَزْدِيك بِين
Miyop, yakını gören

Nezdîk resîden نَزْدِيك رَسِيدَن
Yaklaşmak

Nezdîk reften نَزْدِيك رَفتَن
Yaklaşmak, yanına varmak

Nezdîk şüden نَزْدِيك شُدَن
Yaklaşmak

Nezdîk kerden نَزْدِيك كَرْدَن
Yaklaştırmak

Nezdîkhâ *ç* نَزْدِيكها
Yakınlar

Nezdîkî *im* نَزْدِيكِي
Yakınlık

Nez'-ı cân نَزْعِ جان
Can çekişme, can verme

Nezilât *ç* نَزِلات
Nezleler, ingiler

Nezle نَزْلَه
Nezle, ingi

Nerme-i üstühan *ii* نَرْمَهٔ اُسْتُخوان
Kakırdak yumuşak kemik

Nerme-i gûş نَرْمَهٔ گُوش
Kulağın küpe takılan yumuşak yeri

Nermî *im* نَرْمِي
Yumuşaklık, mülâyemet tahammül

Nermî nümûden نَرْمِي نُمُودَن
Yumuşak davranmak, sabırlı olmak

Ner mîş *bi* نَرْمِيش
Koç, erkek koyun

Nermin *s* نَرْمِين
Yumuşak olan her şey

Nerre *i* نَرَّه
Erkek cinsi, erkek, müzekker, erkeğin tenasül aleti

Nerre ber âverden نَرَّه بَر آوَرْدَن
İğdiş etmek

Nerre gâv *bi* نَرَّه گاو
Öküz

Nerî *im* نَرِي
Erkeklik, erkek olma, erkeğin tenasül aleti

Nerîne *s* نَرِينَه
Erkek olan

Nerîne-ferzend نَرِينَه فَرْزَنْد
Erkek evlat

Nez نَز
. den değil

Nizâr *s* نِزار
Arık, zayıf, aciz, bitkin

Nizâ' kerden نِزاع كَرْدَن
Çekişmek, kavga etmek

Nergâv *bi* نرگاو
Öküz

Nergedâ نرگدا
Arsız dilenci

Nergis نرگس
Nergis

Nerm *s* نرم
Yumuşak, uysal

Ner mâde *bi* نر ماده
Hem erkek hem de dişi olân, hünsa

Nerm-bîz *bi* نرم بیز
İnce eleyen elek

Nerm-hû *va* نرم خو
Yumuşak huylu

Nerm-rev *va* نرم رو
Yumuşak yürüyen, rahvan at

Nermsâr *s* نرمسار
Sabırlı, tahammüllü, uysal

Nerm şâne *bi* نرم شانه
Tenbel uyuntu

Nermek *s* نرمك
Yumuşacık

Nermek nermek نرمك نرمك
Yavaş yavaş, tatlılıkla

Nerm kerden نرم كردن
Yumuşatmak

نرم نرم ، نرم نرمك

Nerm nerm = Nerm nermek
Yumuşakca, yavaşcacık

Nerme *i* نرمه
Yumuşak ve yufka olan her şey

Nahl-bün *bi* نخل بن
Hurma ağacı

Nahl-bendî نخل بندی
Hurma ağacı dikme

Nahlistân *bi* نخلستان
Hurmalık, hurma bahçesi

Nohud نخود
Nohut

Nehayr! نخیر
Hayır, değil! öyle değil!

Nîdâ kerden *bm* ندا كردن
Seslenmek, çağırmak ilân etmek

Nezr kerden (besten) نذر كردن
Adamak

Nezr-i dergâh نذر درگاه
Tekkelere ve dergâhlara adanan adak

Ner *s* نر
Erkek,

Nere = Nerre *s* نره
Erkek, müzekker, erkek tenasül aleti

Narh-ı bâzâr *iz* نرخ بازار
Bir şeyin satış kıymeti

Nerh nihâden نرخ نهادن
Narh koymak, kıymet biçmek

Nerd *i* نرد
Tavla oyunu ve âleti

Nerd-bâz *va* نرد باز
Tavla oynayan

Nerdübân نردبان
Merdiven

Nişânîden *m* نِشانِيدَنْ
Nişan komak yatıştırmak

Neşâyed نَشايِدْ
Yaraşmaz, lâyık değildir

Nişter *i* نِشْتَرْ
Kan alma ve ameliyat için kullanılan küçük bıçak

Nişter-zede *va* نِشْتَرْ زَدَه
Nişterlenmiş, deşilmiş

Neş-har نَشْخَوارْ ، نَشْخار
Geviş

Neşr kerden نَشْرْ كَرْدَنْ
Yaymak, dağıtmak

Nişest نِشَسْتْ
Oturum

Nişest dâşten نِشَسْتْ داشْتَنْ
Oturup konuşmak, sohbet etmek

نِشَسْتْ بَرْخاسْتْ

Nişest berhâst
Oturup kalkma âdâbı, muaşeret âdâbı

Nişestgâh *bi* نِشَسْتْگاه
Oturulan yer, oturma zamanı, kış

Nişesten *m* نِشَسْتَنْ
Oturmak, konmak, yatışmak

Nişestengâh نِشَسْتَنْگاه
Oturulan yer, kış

Neşât-mend *s* نَشاطْ مَنْدْ
Sevinçli, mesrur

Neşâtî *in* نَشاطِي
Mesut, sevinçli

Nişân *i* نِشانْ
İz, alamet, nişan, dağlama, mühür, hedef, işaret

Nişan dâden نِشانْ دادَنْ
Göstermek, bildirmek

Nişan dâşten نِشانْ داشْتَنْ
İz olmak

Nişan kerden نِشانْ كَرْدَنْ
İşaret komak, dağlamak

Nişan nihânden نِشانْ نِهادَنْ
Nişan komak, nişan yüzüğünü takmak

Nişânden *m* نِشاندَنْ
Oturtmak, kondurmak, yatıştırmak, söndürmek, dikmek

Nişande نِشانْدَه
Dikilmiş, oturtulmuş

Nişangâh *bi* نِشانْگاه
Amaç, hedef, nişan yeri

Nişanger *s* نِشانْگَرْ
Nişan koyan, nişan yapan

Nişâne *i* نِشانَه
Hedef, alamet, iz

Nişane-endâz نِشانَه اَنْداز
Nişanı vuran, nişana atan

Nişanî *in* نِشانِي
Nişan, alamet (tuğra) yadigâr, hatıra

Nesh nümûden نَسْخ نمودن
İptal etmek

Nusha *i* نُسْخَه
Nusha, forma, reçete

Nushacât *ç* نُسْخَجات
Nushalar

Nusha berdâşten نُسْخَه بَرداشتَن
Yazının suretini almak, örneğini çıkarmak

Nüsha-i tâbîb نُسْخَهٔ طَبیب
Doktor reçetesi

Nusha-nüvîsî نُسْخَه نَویسی
Yazının suretini alma, bir yazıyı kopye etme

Nesrîn *i* نَسْرین
Yaban gülü

Nask şüden نَسْق شُدَن
Adet olmak

Nask kerden نَسْق کَردَن
Ceza olarak kulak ve burun kesmek

Nask-bend *va* نَسْق بَند
Bir işin temelini kuran

Nisyanî *im* نِسْیانی
Unutkanlık

Nesîm-i seher نَسیم سَحَر
Seher yeli

Nesye *i* نَسیَه
Veresiye, mühlet

Nesye-kârî نَسیَه کاری
Veresiye alışveriş

Nişasten نِشاشتَن
Oturtmak, nasbetmek

Nişaste *s* نِشاسته
Nişasta

Nüzhet kede *bi* نُزهَتکده
Gezinti ve temaşa yeri

Nejâd *i* نَژاد
Irk, soy, neseb

Nejâd-ı sefîd نَژادِ سَفید
Beyaz ırk

Nejâd-ı ahmer نَژادِ اَحمَر
Kızıl ırk, kızıl derililer

Nejâd-ı asfar نَژادِ اَصفَر
Sarı ırk

Nejad-ı esved نَژادِ اَسوَد
Siyah ırk, zenciler

Nejend *s* نَژند
Korkunç, muhterem yüce, üzgün

Nessâcî *im* نَسّاجی
Çulhacılık, dokumacılık

Neseb u haseb نَسَب و حَسَب
Soysop

Nisbetî *in* نِسْبَتی
Kayın birader

Neseb nâme نَسَبنامه
Soy bildiren belge, şecere

Nespâs نَسپاس
Nimeti inkâr eden, kâfir

Nesteren *i* نَستَرَن
Agıstos gülü

Nesta'lîk *bi* نَستَعلیق
«Nesih» ve «ta'lik» kırması bir yazı sitili

نَستَعلیق حَرْف زَدَن
Nesta'lîk harf zeden
Tumturaklı konuşmak

Na'lbend *bi* نَعْلْبَنْدْ
Nalbant

Na'l-zede *va* نَعْلْ زَدَهْ
Nallanmış, yolculuğa hazırlanmış at

Na'l-sâz *va* نَعْلْسَازْ
Nal yapan

Na'lek *i* نَعْلَكْ
Fincan tabağı

Naleyn-dûz *va* نَعْلَيْنْ دُوزْ
Nalin yapan, nalinci

Niam-i gûnagûn نِعَمِ گُونَاگُونْ
Çeşit çeşit ni'metler

Ni'met-perest نِعْمَتْ پَرَسْتْ
İyilik tanıyan Ni'metin kadrini bilen

Ni'metî *im* نِعْمَتِي
İyi şeyler, mal, dost

Nağz نَغَزْ
Saf, öz, iyi, güzel

Nağzî *im* نَغَزِي
Makbul olma,

نَغْمَه پَرْدَاز • نَغْمَه زَنْ •

Nağme-perdâz = Nagme-zen
Şarkı söylüyen

نَغْمَه سَازْ • سَرَايْ •

Nağme-sâz = Nağme-saray
Şarkı söyleyen, teğanni eden

Neft *i* نَفْتْ
Petrol

Nefer *i a* نَفَرْ
Kimse, kişi, uşak, tek

Nefrîn *i* نَفْرِينْ
İlenç, beddua, lânet ilenme, yerme

Nezaret *a* نَظَارَتْ
Nâzirlik, bakanlık, bakma, gözetme

Nezâregân *ç* نَظَارَگَانْ
Görenler, gözetleyenler, temaşa edenler

Nezâregâh *bi* نَظَارَه گَاهْ
Hoşa giden yer, temaşa yeri

Nizâmî نِظَامِي
Genceli meşhur şair Nizami. Askeri

Nazar endâhten نَظَرْ اَنْدَاخْتَنْ
Göz atmak, bakmak

Nazar horden نَظَرْ خُورْدَنْ
Göze gelmek, nazara uğramak

Nazar zeden نَظَرْ زَدَنْ
Göz değirmek,

Nazar-endâz *bi* نَظَرْ اَنْدَازْ
Göz atma, gelişi güzel bakma

Nazar-bend *va* نَظَرْ بَنْدْ
Gözbağlayan, büyücü

Nazargâh *bi* نَظَرْ گَاهْ
Bakılan yer, manzara temaşa edilen yer

Nazm نَظْمْ
Vezinli ve kafiyeli söz şiir, düzen, tertip. «Binazm» Tertipsiz

Nâ'ra zeden *bm* نَعْرَه زَدَنْ
Haykırmak, bağırmak

Na' lbesten نَعْلْ بَسْتَنْ
Nallamak

Na'lbekî *i* نَعْلْبَكِي
Fincan ve çay tabağı

Nişin
«Nişesten» m.g. نِشِن

Nişinende *if*
Oturan, çöken نِشِنَنده

Neş'e
Neş'e yaratılış, نَشْئَه
«İn neş'e» bu dünya
«An neş'e» o bir dünya

Neş'e-yâb *va*
Neş'e bulan, نَشْئَه یاب
sevince eren

Nasb kerden
Dikmek, نَصب کَردَن
sağlamlaştırmak

Nasrânî *a*
Hıristiyan نَصرانی

Nasîbedâr
Şanslı, bahtiyar, نَصیبه دار
hissemend

Nasihat kerden
Nasihat etmek نَصیحَت کَردَن
öğüt vermek

Nasihat-âmiz
Öğütle karışık نَصیحَت آمیز

Nasihat-pezîr
Öğüt alan, نَصیحَت پَذیر
öğüt kabul eden

Nâsihat-güzâr
Öğüt veren, نَصیحَت گُذار
öğüt savuran

Nasihatger
Öğütçü, öğüt veren نَصیحَتگَر

Nasihat nümûden
Öğüt vermek نَصیحَت نُمودَن

Nasihat nüyûş
Öğüt dinleyen نَصیحَت نیوش
öğüt tutan

Nişesten *im*
Binit, binilen her şey نِشَستَنی

Nişeste *s*
Oturmuş, yatışmış, نِشَسته
konmuş

«Berhem nişeste»
Birbiri üstüne yığılmış بَرهَم نِشَسته

Nişkünc *i*
Çimdik نِشکُنج

Ne şenîdenî *in*
İşidilmedik, نَشِنیدَنی
işidilmeye değmeyen

Ne şenîde *s*
İşidilmemiş, نَشِنیده
duyulmamış

Neşvû nemâ
Gelişme, bitme, نَشوونَما
üreme, yetişme yeşerme

Neşve *i*
Neşe, sarhoşluk, نَشوه
mahmurluk

Neşve-bahş *va*
Neşe veren, نَشوه بَخش
sarhoş eden

Neşib *i*
Bayır, iniş نَشیب

Neşibgâh *bi*
Bayır yer, نَشیبگاه
iniş olan yer

Neşîb u ferâz
İniş ve yokuş نَشیب و فَراز

Neşîbgâh *i*
Bayır, iniş olan yer نَشیبگاه

Neşîde *i.a*
Nagme, şarkı, şiir نَشیده

Neşîmen *i*
Kürsü, oturulacak yer نَشیمَن
barınak, vatan, yer

Nigariş *hs* نگارش
Yazış, yazma

Nigârîden = Nigâşten نگاریدن ، نگاشتن
Yazmak, nakşetmek, süslemek

Nigâh *i* نگاه
Bakış, bakma

Nigâh bân *bi* نگاهبان
Gözetleyen, bekçi

Nigâh dâşten نگاه داشتن
Gözetmek, korumak

Nigâh-dâri *im* نگاهداری
Muhafaza, kollama, gözetme

Nigâh kerden نگاه کردن
Bakmak, nazar kılmak

Negüzaşten نگذاشتن
Bırakmamak, korumak, engel olmak

Nigerân *s* نگران
Bakan, bakmakta olan, meraklı, merakta kalan

Nigerîden = Nigeristen نگریدن ، نگریستن
Bakmak, temaşa kılmak

Nigûn *s* نگون
Ters, boş aşağı, kanbur

Nigûnsâr *s* نگونسار
Baş aşağı, tepe taklak

Nigeh *i* نگه
Bakma, bakış, nazar

Nigeh-dâr *va* نگهدار
Gözeten, koruyan, koruyan

Nigin *i* نگین
Yüzük kaşı

Nukregin = Nukarel نقره گین ، نقره ئی
Gümüşten yapılmış, gümüşlü, gümüşe mensnp

Nakş-berâb نقش بر آب
Sebatsız, iğreti, geçici

Nakş dûhten نقش دوختن
Sırma ile işlemek

Nakş-ı divar نقش دیوار
Şaşkın, hayran, geçici

Nakşbend-i havâdis نقشبند حوادث
Hadiseleri yaratan, Cenabı Hak

Nakz-ı ahd kerden نقض عهد کردن
Sözünü tutmamak, ahdini bozmak

Nukl نقل
Meze

Nukidan نقلدان
Meze tepsisi

Nük *i* نك
Gaga, ucu sivri olan her şey

Nikû *s* نکو
İyi, güzel

Ni kûhiş *hs* نکوهش
Yerme, zemmetme, kınama

Nigâr *b* نگار
Put, güzel kız «Nigaşten» m. g.

Nigârhâne *b* نگارخانه
Puthane, resimlerle süslü olan yer

Nigârende *if* نگارنده
Yazan, yazıcı, nakşeden

Nakkaş نَقّاش
Ressam. resim yapan

Nakkaşî نَقّاشِی
Ressamlık

Nakkalî نَقّالی
Masal anlatma

Nakab-efken نَقَبْ اَفْکَن
Madenci, ev hırsızı

Nakab-hâne نَقَبْ خانه
Yer altı barınağı

نَقَب زَن ، نَقَبْ گِیر

Nakab-zen = Nakab-gir
Madenci, ev hırsızı

Nakd نَقْد
Peşin, hazır para

Nakd-ı can نَقْدِ جانْ
Ruh

Nakd-ı revan نَقْدِ رَوان
Geçer akça

Nakd u cins نَقْد و جِنْس
Para ve eşya

Nakden نَقْداً
Hemen, çabucak, peşin

Nakd-gir نَقْد گِیر
Rüşvet alan,
rüşvet yiyen, dünyaya tapan

Nakdî نَقْدِی
Peşin olan

Nakdîne نَقْدِینه
Peşin para, hazır para

Nikris نِقْرِس
Mafsal romatizması

Nukre نُقْره
Erimiş halis gümüş

Nukre-i hâm نُقْرهٔ خام
Katkısız saf gümüş

Nefes zeden *bm* نَفَسْ زَدَن
Soluk almak,
nefes almak

Nefesrâst kerden نَفَس راسْت کَردَن
Durmak, dinlenmek

Nefes keşiden نَفَس کَشِیدَن
Soluk almak,
teneffüs etmek

Nefsen *a* نَفْساً
Kendiliğinden,
kendisi, arzusuyla

Nefsânî *a.im* نَفْسانِی
Nefse mensup, şehvetli

Nefs-perver نَفْس پَرْوَر
Nefsine düşkün

Nefes-tengî نَفَس تَنگِی
Nefes darlığı

Nefes-şümarî نَفَسْ شُمارِی
Can çekişme hali

Nefes-keş *bi* نَفَسْ کَشْ
Hava deliği

Nefesî نَفَسِی
Bir nefes, bir an

Nefîr *i* نَفِیرْ
Boru, borazan

Nefirçi = Nefir-zen نَفِیرْچِی ، نَفِیرْ زَنْ
Borazan

Nikab *a* نِقابْ
Peçe, örtü

Nakkare نَقّاره
Trampet

نَقّارَه‌چی ، نَقّاره زَنْ

Nakkareçî = Nakkarezen
Trampet çalan, trampetçi

Nev-hat *va* نَوْخَط
Tüyleri yeni-yetişen genç

Neved نَوَد
Doksan=90

Nev-res *va* نَوْرَس
Yeni bitmiş, taze, pek genç

Nev-zâd *va* نَوْزاد
Yeni doğan, yeni doğmuş

Nozde *i* نُوزَده
Ondokuz=19

Nûşâbe *i* نُوشابَه
Şerbet, hayat suyu

Nuşadır نُوشادِر
Nişadir

Nûşânûş نُوشا نُوش
İçkiye dalma, içki âlemi

Nûşânîden *m* نُوشانِيدَن
İçirmek

Nûş-bâd! نُوش بادْ
Afiyet olsun

Nüvîştecât نُوشْتَجات
Mektuplar

Nüvîşten *m* نُوشْتَن
Yazmak

Nevîşte *s* نُوشْتَه
Yazılmış, mektup

Nûş dârû *bi* نُوشْدارو
Panzehir

Nuşirvan نُوشِرْوان
İran'ın adaleti ile meşhur bir hükümdarı

Nûşîden *m* نُوشِيدَن
İçmek

Nevbet نَوبَتْ
Sıra, nöbet

Nevbetçi *bi* نَوبَتْچِي
Nöbetçi

Nev-ber *va* نَوبَر
Yeni yetişen, turfanda

Nevbe نَوبَه
Sıtma

Nebe-i düzde نَوبَهٔ دُزْدَه
Gizli sıtıma

Nev-bahar *bi* نَوبَهار
İlkbahar

Nev-peyda *va* نَوپَيدا
Yeni çıkan, yeni zuhur eden

Nev-cevân نَوجَوان
Genç, delikanlı

Nev-hîz *va* نَوخِيز
Yeni zuhur eden, yeni kalkan, yeni biten

Navha gerî نَوحَه گَرِي
Ağıt tutma, ağlayup inleme

Nev-demîde *va* نَودَمِيده
Yeni yeşermiş, turfanda

Nûr dâden نُور دادَن
Işık vermek

Nevrûz *bi* نَوروز
Yeni gün, Martın yirmibirinci günü

Nuv cebe *i* نُوجَبَه
Sellerin getirdiği birikinti

Nev-hâste *va* نَوخاسْتَه
Turfanda, yeni kalkmış, taze

Nümûne *i* نمونه
Örnek, taslak

Neng *i* ننگ
Ayıp, hicap, utanç

Nengîn *s* ننگین
Ayıplı, utanç vepici

Nene نه
Nene, büyük anne

Nev *s* نو
Yeni, taze

Neva *i* نوا
Nağme, melodi, âhenk, rızk, azık, torun

Nevâhâne *bi* نواخانه
Hapishane

Nevâhten *m* نواختن
Okşamak, ırlamak, teganni etmek, saz çalmak

Nevâde نواده
Torun

Nevâr *i* نوار
İp, kendir

Nevâziş *hs* نوازش
Okşayış, okşama, taltif

Nevâz نواز
«Nevahten» m.g.

Nevâzende *if* نوازنده
Okşayan

Nevâger *bi* نواگر
Hande ve sazende

Nevâle *i* نواله
Azık, lokma, yemek

Nev-âmûz *va* نوآموز
Yeni öğrenen, öğrenci

Nev-bâve *va* نوباوه
Turfanda

Nigîn-i engüşter نگین انگشتر
Yüzük kaşı

Nem *i* نم
Nem, yaş, ıslak, rutubet

Nemaz kerden نماز کردن
Namaz kılmak

Nümâyân *s* نمایان
görünen, apaçık, zâhir

Nümâyende *if* نماینده
Gösteren, delege

Numre güzaşten نمره گذاشتن
Numara komak, numaralamak

Nemek *i* نمک
Tuz

Nemek be haram نمک به حرام
Nankör, eyilik bilmez

Nemek pâşîden نمک پاشیدن
Tuz serpmek, tuz saçmak

Nemekdan *bi* نمکدان
Tuzluk

Nemekzâr *bi* نمکزار
Tuzla

Nemek-şınâsî نمک شناسی
Hak bilme, eyiliği unutmama

Nem keşîden نم کشیدن
Nem çekmek, ıslanmak

Nemnâk *s* نمناك
Nemli, ıslak, rutubetli

Nümûdâr نمودار
Görünen, görünür, zâhir

Nümûden *m* نمودن
Göstermek, yapmak, görünmek

Nîşân *i*
Nişan, iz, alâmet — نیشان

Neyşeker *bi*
Şeker kamışı — نیشکر

Nîk *s*
İyi, güzel, pek, çok — نیك

Nîk-baht
Bahtlı, şanslı, bahtı kutlu — نیك بخت

Nîkû *s*
İyi — نیکو

Nîkî *im*
İyilik — نیکی

Nîlûfer
Nilüfer denilen çiçek — نیلوفر

Nîlgûn = Nîlî
Mavi renkte, çivit renginde — نیلگون ، نیلی

Nîm *i*
Yarım, nısıf — نیم

Nîm-birişt *va*
Yarı kavrulmuş rafadan — نیم برشت

Nîm-bismil *va*
Yarı boğazlanmış — نیم بسمل

Nîm-tene *bi*
Mintan — نیمته

Nîm-rûz *bi*
Öğle vakti — نیمروز

نیم کاسه زیر کاسه است

Nîm-i kâse zir-i kâse est
İşin içinde iş var — نیم کاسه زیر کاسه است

Nîme *i*
Yarım — نیمه

Nîme-râh
Yarı yol, yolun yarısı — نیمه راه

Neyistan *bi*
Kamışlık, — نیستان

Nî
Hayır, yok, değil — نی

Niya *i*
Dede, ced — نیا

Neyarest
Edemedi, elinden gelmedi, yapamadı — نیارست

Niyâz *i*
Hacet, ihtiyaç — نیاز

Niyazmend
Muhtaç, ihtiyaç sahibi — نیازمند

Niyâzî
Sevgili, mahbub — نیازی

Niyâm
Kın — نیام

Niyayiş *i*
Aferin, bravo — نیایش

Nîreng *i*
Dalevere, hile, sihir, tezvir — نیرنگ

Nîrû *i*
Güç, kuvvet — نیرو

Nîz
De, dahi, hem — نیز

Nîze *i*
Mızrak, kargı, süngü — نیزه

Nîsân *i*
Baharın ikinci ayı — نیسان

Nîst
Değildir, yoktur — نیست

Nîstî *im*
Yokluk — نیستی

Nîş *i*
Arı ve akrep iğnesi — نیش

نُوشیدَنْ بِسَلامَتیِ کَسی
Nûşîden be selâmeti-i kesi
Bir kimsenin şerefine içmek

Nuşin نُوشِینْ
Tatlı, leziz, sindirici

Nev-arûs نَوْعَرُوسْ
Yeni gelin

Nav-ârusân-ı çemen *iz* نَوْعَرُوسانِ چَمَنْ
Taze ve yeni yeşermiş çiçekler

Nevker *i* نَوْکَرْ
Uşak, hizmetçi, hizmetkâr

Nev-kîse *va* نَوْکیسَه
Yeni zengin

Nevmîd نَوْمیدْ
Ümitsiz

Neve *i* نَوَه
Torun

Nevî *im* نَوِی
Yenilik

Nuyân *i* نُوِیان
Padişahzade, Padişah oğlu

Nevîd *i* نَوید
Müjde, hoş haber

Ne نَه
Değil, yok, hayır!

Nih نِهْ
«Nihaden» m. g.

Nüh نُهْ
Dokuz

Nihâd *i* نِهادْ
Huy, tabiat, hilkat

Nihâden *m* نِهادَنْ
Komak, bırakmak, salmak

«**Bina nihâden** Kurmak, tesis etmek» «بِنا نِهادَنْ»

«**Cürm nihâden** Suçlamak, itham etmek» «جُرْم نِهادَن»

«**Hân nihâden**» Sofra kurmak «خَوان نِهادَن»

«**Rûy nihâden**» Yönelmek, yüzünü yere koymak «رُوی نِهادَن»

«**Ser nihâden** Baş komak, itaat etmek» «سَرْ نِهادَن»

«**Gerden nihâden**» Boyun kösmek «گَردَن نِهادَن»

Nehar *i* نَهارْ
Kahvaltı etmeyen

Naharî *i* نَهاری
Kahvaltı

Nihâl *i* نِهالْ
Fidan, dal

Nihân *s* نِهانْ
Gizli, saklı, sır

Nühüft نُهُفْت
Gizli, saklı

Nühüften *m* نُهُفْتَن
Saklamak, gizlemek

Nühüfte *s* نُهُفْتَه
Gizlenmiş, saklanmış

Neheng نَهَنگْ
Timsah

Nehîb *i* نَهیبْ
Korku, havf, panik

Ney *i* نَیْ
Kamış, ney denilen kamış saz

Vâlâ-tebâr *va* والاتبار
Yüce soylu

Vâlâ-hazret والا حضرت
Şah hânedanının ünvanı, pek sayın manasına

Vâls *f* والس
Vals

Vâlî والي
Vâli

Vâligerî *im* واليگري
Valilik

Vâm *i* وام
Borç

Vâ mândegân وا ماندگان
Âcizler, zaif kimseler

Vâ mânde *va* وا مانده
Geri kalmış, aciz, biçare

Vâ mândegî *im* وا ماندگي
Âcizlik, geri kalma

Vâm-hâh *va* وام خواه
Borç isteyen, borç alan

Vâm dâden *bm* وام دادن
Borç vermek

Vâm-dâr=vâmî وامدار، وامي
Borçlu

Vâm-dih *va* وام ده
Borç veren

Vâm fersâî *i* وام فرسائي
Borcu aşındırma taksîde bağlama

Vâm giriften وام گرفتن
Borç almak

Vâm-gir *va* وام گير
Borç alan

Vâje واژه
Kelime

Vâ şûden *bm* واشدن
Açılmak

Vâkı'-bîn *bm* واقع بين
Realist, olduğu gibi gören

Vâkıf şûden واقف شدن
Haberdar olmak, vakıf olmak

Vâkı'î *in* واقعي
Hakiki

Vâsıl şûden واصل شدن
Varmak, erişmek, ulaşmak

Vâ kerden *bm* وا كردن
Açmak, tekrarlamak

Vâks *i* واكس
Kundura boyamak

Vâks zeden واكس زدن
Kundura boyama

Vâks-zen *va* واكس زن
Boyacı

Vâ küniş *hs* واكنش
Reaksiyon, tepki

وا گذاردن، وا گذاشتن

Vâ güzârden=Vâ güzâşten
Bırakmak, terketmek

Vagon واگن، واگون
Vagon

Vâ giriften *bm* واگرفتن
Kaplamak, istilâ etmek, geri almak

Vâ gir واگير
Bulaşıcı, sârî

Vâla الا
Yüce, âli, üstün, şerefli

Vâ dâr kerden وا دار کردن
Teşvik ve tahrik etmek

Vâ dâşten *bm* وا داشتن
Alıkomak

Vâdî *i* وادي
Vadi

Vâr وار
Gibi manasına teşbih edatıdır (Peri var=peri gibi)

Vârid şûden وارد شدن
İçeri girmek, girmek

Vârîde *s* واردہ
Gelen

«Ecnas-ı vârîde» «اجناس واردہ»
Gelen eşya)

Vârestegî *im* وارستگی
Kurtarma, kurtulma

Vâreste *i* وارسته
Kurtulmuş, azâde

Vâresî *im* وارسی
İnceleme, gözden geçirme

Vârûn-e *s* وارون-ہ
Ters, aykırı, uğursuz

Vârûn kerden وارون کردن
Tersine çevirmek

Vâ rehânîden وارهانیدن
Kurtarmak

Vâ rehîden *bm* وارهیدن
Kurtulmak

Vâryete *f* وارته
Varyete

Vâjgûn *s* واژگون
Baş aşağı, ters, zıt, aykırı

Fars alfabesinin 30. harfidir. Ebced hesabında 6 rakamına eşittir.

Va وا
Fiillerin başına gelerek tekrarı ifade eder: Vâ güften: söylemek, söyleyivermek

Vâ وا
Açık, ileri, geri, tekrar, yine manalarında, fiillerin başına gelir ve aceleyi bildirir, «Vâ dâd: Geri verdi» — «Vâ gûy söyleyiver» gibi

Vâ istâden وا ایستادن
Geri durmak, çekinmek

وا اسفا، وا حسرتا

Vâ esefa=Vâ hasretâ
Ne yazık, yazıklar olsunki

Vâbeste وابسته
Bağlı, ilgili, merbut

Vâpes واپس
Geri, tekrar, geriye, yine

Vâ pes reften واپس رفتن
Geri geri gitmek

Vâ pesîn *s* واپسین
En geride, en sonuncu

Vâ hâste *s* واخواسته
Geri istenen

Vâ hâh *s* واخواه
Geri isteyen, protesto eden

Hârî *im* هاری
Kuduzluk

Hâl هال
Hâl, büyük salon

Halter *f* هالتر
Halter

Hâle هاله
Ay ağılı

Hâmûn هامون
Sahra, çöl

Hâmûn-neverd هامون نوردْ
Çölde gezen

Han! هان
Tenbih ve tahzir edatıdır, aman, sakınha!. gibi

Hâven *i* هاونْ
Havan

Hây! های
Hey, ey!

Hâyhây = Hâyhây هایا هایْ
Ağıt, yüksek sesle ağlama

Hâyhûy هایْ هوی
Gürültü patırdı, birbirine giren ses

Hetâkî هتاکی
Sövme, ağız bozma

Hotel *f* هتلْ
Otel

Hecâ-gû *va* هجا گو
Hiciv söyleyen, hicveden, yeren

Hecde هجده
Onsekiz=18

Hecdehûm هجدهم
Onsekizinci

Hicran *a* هجران
Ayrılık

Velî *i* ولی
Fakat, lâkin, amma

Vend وند
Kap kacak, son ek olarak nisbet bildirir. «Hüdâvend gibi»

Veh وه
Vay, vah

Vey وی
O, ve ey!

Virân *s* ویرانْ
Harap, yıkık

Virâne *i* ویرانه
Harabe, yıkık yer

Vîj-e *i* ویژه
Mahsus, hassa

«Bevije» بویژه
Bilhassa. hele hele

Vîn وینْ
«Ve in» kelimesinin kısaltılmış şekli

Fars alfabesinin 31. harfidir. Ebced hesabında 5 sayısına eşittir.

Hâ ها
Buyur, işte, nah!

Hâ ها
Çoğul edatı : Rûzha, Şebhâ—gibi

Hâc u vâc هاج و واجْ
Karma karışık

Hâr هارْ
Kuduz

Verziş *hs* وَرْزِش
İdman, spor

Verzişkâr وَرْزِشكَار
Sportmen, sporcu

Verak gerdânîden وَرَق گَردَانِيدَن
Sahifeyi değiştirmek, mevzuu değiştirmek

Verak siyah kerden وَرَق سِيَاه كَرْدَن
Karalama yapmak, günâh işlemek

Verne وَرْنه
Yoksa, değilse

Vez وَز
واز kelimesinin hafifletilmiş şekli

Vezân — وَزَان
Esen, esmekte olan

Vezîden *m* وَزِيدَن
Yel esmek, sıçramak atılmak

Vezîrî *im* وَزِيرِي
Vezirlik, vekillik

Vesnî *i* وَسْنِي
Kuma, ortak

Vatan-perestî وَطَن پَرَسْتِي
Vatan perverlik

Velvele وَلْوَلَه
Kavga, şamata, gürültü

Vaktiki وَقْتِيكِه
O vakit ki, vaktaki

Veleh-zede *ne* وَلَهْزَده
Dehşete kapılmış, korkudan dona kalmış

Vülgerd *i* وُلْگَرْد
Serseri, başıboş

Vangehi وَانگَهِي
Sonra, sonra da:

Vâ nişesten *bm* وَا نِشَسْتَن
Geri oturmak, geri çekilmek

Vâ nümûd kerden وَا نُمُود كَرْدَن
Göstermek, belirtmek

Vây وَاي
Vayl

Veceb kerden وَجَب كَرْدَن
Karışlamak, karışla ölçmek

Vech وَجْه
Harçlık, masraf, yüz

Ver وَرْ
Sahip mânasına gelen bir son ektir. «Hünerver, Pişever» gibi

Ver وَرْ
Ve eğer ve şayet

Vera وَرَا
Ona, onu

Verây *i* وَرَايْ
Yukarı, öte

Verâ-yı akl *iz* وَرَاي عَقْل
Akıl ötesi

Veret وَرَتْ
Ve eğer sana

Verz وَرْز
Hasıl etme, itiyad edinme elde etme, idman yapma «Verziden» m.g.

Verz-kâr *va* وَرْزكَار
Ekinci

Verzîden *m* وَرْزِيدَن
İdman yapmak, egzersiz yapmak

Her kâre *va* هَرْ كاره
Elinden her iş gelen her işe burnunu sokan

Her kücaki هَرْ كُجا كِه
Her neresi ki

Her küdam هَرْ كُدام
Her hânki, her biri

Her kira هَرْ كِرا
Her kimeki, her kiminki

Her serî akli dârad هَرْ سَرِي عَقلي دارَد
Herkesin kendine göre bir aklı var

Her ki هَرْ كِه
Her kim ki

Hergâh هَرْ گاه
Her zaman, her vakit

Hergiz هَرْ گِز
Asla, hiç bir zaman, daima

Hergûne هَرْ گونه
Her çeşit

Hürmüz-d هُرْ مُز ـد
Hayır ilâhı

Heroin هَرُوئِين
Eroin denilen uyuşturucu madde

Herevî = Herî هَرَوِي ، هَرِي
Herat'lı

Her yek هَرْ يَك
Her biri

Hezâr هَزار
Bin, bülbül

Hezâran = Hezârhâ هَزاران ، هَزارْها
Binler, binlerce

Hezâr-âvâz هَزارْ آواز
Bülbül

Herzegî *im* هَرْزَگِي
Saçmalama

Herzemân هَرْ زَمان
Her zaman

Herzevât *ı* هَرْ زَواتْ
Herzeler, saçmalar

Herze *i* هَرْ زه
Beyhude, saçma, abes, palavra

Herze-çâne هَرْزه چانه
Geveze, boşboğaz

Herze-hand *va* هَرْزه خَنْد
Yersiz gülen, alık alık gülen

Herze-derây هَرزه دارِي
Saçmalayan

Herze-düzd هَرزه دُزْد
Kıymetsiz eşya çalan

Herze-gerd هَرْزه گَرْد
Serseri, boşuna dönüp dolaşan

Herze-gûy *va* هَرْزه گُوي
Geveze

هَرزه لاف ، هَرزه لای

Herze-lâf = Herze-lây
Geveze boşboğaz

Herze melây! هَرزه مَلای !
Saçmalama! gevezelik etme!

Hersâle هَر ساله
Her yıllık, her yıl

Hersû هَر سُو
Her taraf, her yön

Her tavr هَر طَوْر
Her hal, her durumda

Herâyîne هَرْ آيِنه
Elbette, şüphesiz

Herbâb هَرْ بابْ
Her yan, her yönden

Her bâr هَرْ بار
Her defa, her zaman

Hercâ هَرجا
Her yer, her taraf

Hercâ-gerd هَرجا گَردْ
Serseri, derbeder

Hercâî=yî هَرجائِي-يِي
Bir yerde durmayan, sebatsız, âvâre

Hercümerc هَرْجُ و مَرْج
Karma karışık

Her çi kadr هَرْچِقَدْر
Her ne kadar

Herçend هَرْچَنْد
Hernekadar

Herçi هَرْچِه
Herneki

Herçi bâdâ bâd هَرْچِه بادا باد
Ne olursa olsun

Herçi bişter bihter هَرْچِه بِيشْتَر بِهْتَر
Ne kadar çoksa okadar iyi

Herçi zûdter هَرْچِه زُودْتَر
Çabucak, elden geldiği kadar çabuk

Herdem هَرْدَمْ
Her zaman, her vakit

Her dû هَرْدُو
Her ikisi

Her rûze هَرْ رُوزه
Her günde

Herzâb *bi* هَرْ زآب
Boşa akan su

Hecv *a* هَجْو
Hiciv

هَدَرْ رَفْتَن ، شُدَن

Heder reften=Heder şüden
Boşa gitmek

Hüdhüd *i* هُدْ هُدْ
Hüdhüd kuşu

Hüde *i* هُدَه
Fayda, hak,
«bihüde» faydasız, boşuna

Hediye *a* هَدِيَه
Hediye

Hediye-i dendan هَدِيهِ دَنْدان
Diş kirası

Hediye kerden هَدِيه كَرْدَنْ
Hediye etmek

Her هَر
Her, bütün, hep

Her ancâki هَرْ آنْجا كِه
Her neresi ki

Her ançi هَرْ آنْچِه
Her neki, herşeyki

Herâs هَراس
Korku

Herâsâ *s* هَراسا
Korkak, titreyen

Herâsân *s* هَراسان
Korkmakta olan

Herâsende *if* هَراسَنْده
Korkan

Herâse *i* هَراسَه
Bostan korkuluğu

Herâsîden *m* هَراسِيدَن
Korkmak

Herâş هَراشْ
Kusma, kay etme

Hümâ-y هُمـا ـی
Hüma denilen kuş

Hem-âheng هَمْ آهَنگ
Akortlu ve uygun, düzgün

Hemâre هَماره
Daima

Hem-âşiyan *s* هَمْ آشِيانْ
Aynı yuvada bulunan yuvaları aynı olan

Hem-âğûş *s* هَمْ آغُوشْ
Kucaklaşmış

Hemâl *i* هَمال
Eş, benzer, nazir, karin, yaşdaş, aynı yaşta

Hemân هَمان
Ancak, hemen

Hemânâ هَمانا
Sanki, sanırsınki, Güya, tıpkı

هَمانْ آشُ و هَمانْ كاسَه

Hemân âşu hemân kâse
Aynı hamam aynı tas

Hemân dem هَمانْدَمْ ، هَمانْ وَقْت
Hemân vakt
O esnada, ayni zamanda, o vakit

Hemân bih هَمانْ بِهْ
Ne ala, ne eyi,

Hemân saat هَمانْ ساعَتْ
O saatte, ozaman

Hemân tavr هَمانْ طَوْرْ
O şekilde, öylece

Hemân geh هَمانگَهْ
O zaman, o esnada

Hemânend هَمانَنْدْ
Benzer, gibi

هم

Heft evreng هَفْت اَوْرَنگْ
Yedi yıldız

Heft birâderân هَفْت بِرادَران
Yedi yıldız

Heft elvân هَفْت اَلْوان
Türlü dediğimiz yemek

Heft tîr هَفْت تِيرْ
Tabanca

Heft pîr هَفْت پِيرْ
Yedi pirler, yediler

هَفْت تَنان ، هَفْت مَردان

Heft-tenan = Heft-merdan
Eshabı kehf, yediler

Heft-hân *b* هَفْت خَوانْ
Rûstem'in mâceralarından yedisi

Heft deh *hi* هَفْتَدَهْ
Onyedi

Heft sad هَفْتَصَدْ
Yedi yüz = 700

Heft kişver هَفْت كِشْوَرْ
Yedi iklim

Hefte هَفْتَه
Hafta

Heft yek هَفْت يَكْ
Yedi de bir

Hefdeh هَفْدَهْ
On yedi = 17

Hil هِلْ
«Hişten ve Hiliden» m.g.

Helû *i* هَلوُ
Şeftali

Helâk şüden هَلاكْ شُدَنْ
Ölmek, yok olmak

Hem هم
De, dahi

Heşt *i.s*
Sekiz هَشْت

Heştâd
Seksen هَشْتاد

Heştdeh
Onsekiz=18 هَشْتَدَه

Heştüm
sekizinci هَشْتُم

Hişten
Salmak, bırakmak هِشْتَن

Hüş-dâr
Akıllı, zeki هُشْدار

Hüş-züdây *va*
Aklı cılalayan, şarap هُش زُدای

Hüşyâr *s*
Uyanık, zeki, akıllı هُشْيار

Hüşyâr şüden
Uyanmak هُشْيار شُدَن

Hüşyâr kerden
Uyandırmak هُشْيار كَرْدَن

Huşyârî
Uyanıklık هُشْياري

Hazm kerden
Hazmetmek هَضْم كَرْدَن

Heft
Yedi هَفْت

هَفْت آسْيا ، هَفْت اَيْوان

Heft-âsyâ=Heft-eyvan
Yedi felek

هَفْت بام ، هَفْت بُنْيان

Heft bâm=Heft bünyân
Yedi felek

هَفْت سَقْف ، هَفْت طارُم

Heft-sakf=Heft-tarüm
Yedi felek

Hezâr—pâ
Bin ayaklı=kırkayak هَزار پا

هَزار تُوی ، هَزار خانه

Hezâr-tûy=Hezâr-hâne
Kırkbayır denilen organ (Geviş getiren hayvanlarda)

Hezâr-çesme
Kanser hastalığı seretan هَزار چَشْمه

Hezâr-destân
Bülbül هَزار دَستان

Hezârüm
Bininci هَزارُم

Hezâr hezâr
Bin kerre bin هَزار هَزار

Hezâr yeki
Binde bir هَزار يَكِي

Hezîne
Masraf, harç, nafaka هَزينَه

Hejde
Onsekiz هَژْده

Hest
Var, vardır . . . dır هَسْت

Hesten
Var olmak, olmak هَسْتَن

Hest u nist
Var ve yok varlık, yokluk هَسْت و نِيسْت

Heste
Çekirdek هَسْته

Hestî
Varlık, hodbinlik هَسْتي

Hestî yu nistî
Varlık ve yokluk, vücut ve adem هَسْتي و نِيسْتي

Hüş
Akıl, ruh, can, idrak هُش

Hem kadd هَمْقَدْ
Boydaş, aynı boyda

Hem kadr هَمْقَدْر
Aynı derece, rütbe ve miktarda

Hemkilas هَمْ كِلَاسْ
Aynı sınıfta, sınıf arkadaşı

Hem kadem هَمْقَدَمْ
Ayaktaş, hempa

Hem kâr هَمْكَارْ
Meslekdaş, aynı işle uğraşanlar

Hem kîş هَمْكِيشْ
Aynı inanış ve aynı dinde olanlar

Hem kîse هَمْكِيسَه
Gelirleri ve masrafları bir olan

Hemegân هَمَگَانْ
Hep, hepsi, cümlesi

Hemegânî هَمَگَانِي
Umumi, azad, kayıtsız

Hemger هَمْگَرْ
Çulhacı, dokumacı

Hemginân هَمْگِنَانْ
Hep, cümle, akran

Hemgûşe هَمْگُوشَه
Komşu

Hemegî هَمَگِي
Hep, hepsi, bütün

Hem meslek هَمْ مَسْلَكْ
Aynı partili

Hem meşreb هَمْ مَشْرَبْ
Aynı meşrepli

Hem nâm هَمْنَامْ
Adaş

Hemrâh هَمْرَاه
Yoldaş

Hemrahî هَمْرَاهِي
Arkadaşlık, yardım

Hemzâd هَمْزَاد
Yaşıt, azıkta ve yemekte ortak olanlar

Hemsâl هَمْسَال
Yaşdaş, yaşıt

Hemsâye هَمْسَايَه
Komşu

Hemsâyegân هَمْسَايَگَانْ
Komşular

Hemser هَمْسَرْ
Zevce, refika, eş, denk, beraber

Hemserî هَمْسَرِي
Eşitlik, denklik

Hemsefer هَمْسَفَرْ
Yol arkadaşı, seyahat arkadaşı

Hemseng هَمْسَنگْ
Aynı tartıda olan

Hemsin هَمْسِنْ
Yaşıt, aynı yaşta

Hemşikem هَمْ شِكَمْ
İkiz, karındaş

Hemşîre هَمْشِيرَه
Sütdaş, kız kadeş

Hemşûy هَمْشُوِي
Kuma, ortak

Hem asr هَمْ عَصْر
Çağdaş

Heminân هَمْعِنَانْ
At başı beraber

Hem-ayar هَمْ عِيَارْ
Aynı ayarda

Hem çeşmi kerden هَمْچِشْمِی کَرْدَن
Rekabet etmek

Hemçünan هَمْچُنَان ، ، هَمْچُونْ آن ،
Öyle, öylece

Hemçünin هَمْچِنِین ، ، هَمْچُونْ این ،
Böyle, böylece

Hemçü= Hemçün هَمْچُو ، هَمْچُون
Gibi

Hemhâne هَمْخَانَه
Bir ev içinde olanlar

Hem hâbe هَمْخَوَابَه
Bir yastığa baş koyanlar

Hem dâstan هَمْدَاسْتَان
Sırdaş, kafadar

Hem ders هَمْدَرْس
Ders arkadaşı

Hem-dest هَمْدَسْت
Şerik, ortak, müttefik

Hemdest-şüden شُدَن
Elele vermek, ittifak etmek

Hemdem هَمْدَم
Nedim ve müsahip, arkadaş

Hem rây هَمْرَای
Ayni görüş ve fikirde olanlar

Hemrâz هَمْرَاز
Sırdaş

Hemriş هَمْرِیش
Bacanak

Hemâvâz هَم آوَاز
Sesleri uygun olan

Hemâvîz هَماوِیز
Birbirine asılan, birbiriyle çekişen

Hümâyûn هُمَایُون
Mübarek, kutlu

Hembâz هَمْبَاز
Ortak şerik, oyundaş

Hember هَمْبَر
Beraber şerik, kucakta bulunan, mukabil

Hem bezm هَمْبَزْم
Toplantı ve meclis arkadaşı

Hem pehlû هَمْ پَهْلُو
Yanyana, denk, eşit

Hem pîşe هَمْ پِیشَه
Meslekdaş

Hem peymân هَمْ پَیْمَان
Ayni yemini edenler, sözleşenler

Hempâ هَمْپَا
Ayakdaş, yoldaş

Hemtâ هَمْتَا
Denk, eşit, benzer, eş

terazû هَمْ تَرَازُو
en taş, de

Hemtek هَمْ تَك
Yoldaş, refik

Hem cins هَمْجِنْس
Aynı cinsten, insan oğlu

Hem civâr هَمْجِوَار
Komşu

Hem çeşm هَمْچِشْم
Kıskanç, rakip

Hev endâhten هَوْ اَنداختَن
Haykırmak, bağırmak

Hevçi *bi* هَوْچِي
Gürültü çıkaran

Hev هَوْ
Yaradan akan sarı su, cerahat

Hev bürden *bm* هَوْ بُرْدَن
Yaranın su kapması

Hevâ-perest هَوا پَرَسْت
Nefsin isteklerine uyan

Hevâ-peymâ *va* هَوا پَيما
Tayyare, uçak

Hevâ-hâh *va* هَوا خواه
Sevgili, aşık

Hevâ dâden هَوا دادَن
Hava vermek, havalandırmak

Hevâ-dâr *va* هَوا دارْ
Havadar, havalı

Hevâ-senc *va* هَوا سَنْج
Termometre

Hevâ-şinâsî *in* هَوا شِناسِي
Meteoroloji

Huvellâh هُوَاللّٰه
O Allahdır, Allahın adıyla

Hevâ-neverd هَوا نَوَرْد
Teyvareci, pilot

Hevâ u heves هَوا وُ هَوَسْ
Kapris, nefsani istekler

Hevâyî *in* هَوائِي ، يِي
Heva ve hevesine düşkün, mânâsız

Hüner-perdâz هُنَرْ پَرداز
Hünerle meşgul olan hüner sahibi

Hüner-pîşe هُنَرْ پِيشَه
San'atkâr, artist

Hüneristan هُنَرِسْتان
Güzel san'atlar Akademisi

Hüner-sera هُنَرْ سَرا
San'at ve hüner gösterilen fakülte

Hünerkede *bi* هُنَرْ كَده
Yüksek San'at Mektebi

Hünermend *s* هُنَرْ مَنْد
Hünerli, hüner sahibi

Hünerver=Hünerî هُنَرْوَرْ ، هُنَرِي
Hünerli, hüner sahibi

Heng *i* هَنگْ
Güç, kudret, akıl, firaset

Hengâm هَنگامْ
Vakit, zaman, an

Hengâme *i* هَنگامَه
Kalabalık, kargaşalık bağrış çağrış, gürültü

Hemgâme-cû هَمگامَه جُو
Kavgacı

Hengâme-gir هَنگامَه گِيرْ
Halkı başına toplayan

Hengüft *s* هَنگُفْت
Kalın, pek sık

Henûz هَنُوزْ
Daha, henüz

Hev هَوْ
Sada, bağırış, feryad

Hemî همی
Fiillerin başına gelen bir ön ektir, sürekelik ve devamı ifade eder

Hemi girist همی گریست
Ağlamaktaydı

Hemyân *i* همیان
Para kesesi, bel, kemer

Hemîşe همیشه
Dâima, her zaman

Hemîn همین
Hemen, aynı, tıpkı

Hemin ki همین که
. . . eder etmez
. . . yapar yapmaz
«Hemin ki hand»=Okur okumaz, gibi

Henbâz هنباز
Ortak, şerik

Henbân هنبان
Dağarcık

Hencâr *i* هنجار
Tarz, kaide, düzen

Hind هند
Hindistan

Hinduvâne هندوانه
Karpuz

Hindûbâr هندوبار
Hindistan, Hintlilerin bulunduğu yer

Hindî هندی
Hint'li Hind'e mensup

Hüner هنر
San'at, marifet

Hüner-âmuz هنرآموز
Hüner öğrenen

Hem nefes همنفس
Arkadaş

Hemnişin همنشین
Birlikte oturulan

Hem nev' هم نوع
Kendi cinsinden, bir aileden

Hemû همو
O kendisi de, o da

Hemvâr هموار
Uyğun, düzgün, denk, biçimli

Hemvâre همواره
Boyuna, devam üzre

Hemvârî همواری
Bağdaşma, uygunluk, rahat

Hem vezn هم وزن
Aynı tartı ve ölçüde

Hem vatan هموطن
Vatandaş

Heme همه
Hep, bütün

Hemecâ همه جا
Her yer, her yerde

Heme şeb همه شب
Her gece, bütün gece

Heme sâle همه ساله
Bütün yıl, yıl boyunca

«İn heme» «این همه»
Bunca, bukadar

«Bâ inheme» «با این همه»
Bununla beraber
. . rağmen

«Bâ in heme kûşiş» «با این همه کوشش»
Bunca çabaya rağmen

Hin هِيْن
Tenbih ve tahrik edatı, Haberdar ol! Aklını başına al!

Fars alfabesinin 32. harfidir, ebced hesabında on adedine eşittir. Mastar ve ' kelimelerin sonlarına gelerek onlara çeşitli mânâlar verir.

a) Ya-yı nisbet :
Hindi, Şirazi, Şami gibi

هِنْدِي ، شِيرَازِي ، شَامِي

b) Ya-yi mastarî :
Dosti, Düşmeni, hobi, bedi gibi

دُوسْتِي ، دُشْمَنِي خُوبِي

c) Yâ-yi tenkir :
Merdi, zeni, kitabi
Adamın biri, kadının biri, kitabınbiri

مَرْدِي ، زَنِي ، كِتَابِي

d) Ya-yi vâhdet
Merdi, Zeni, kitabi
Bir adam, bir kadın, bir kitap

مَرْدِي ، زَنِي ، كِتَابِي

e) Ya-yi liyakat
Mastarların sonuna gelerek olara ğereklilik mânası verir.
Handeni, Dideni, Şenideni gibi

خَوانْدَنِي ، دِيدَنِي ، شَنِيدَنِي

Hiç kes هِيچ كَس
Hiç bir kimse, hiç kimse

Hiç-kâre *va* هِيچ كَاره
Elinden iş gelmeyen

Hiç gâh هِيچ گَاه
Hiç bir zaman, asla

Hidro elektrik هِيدْرُو اَلِكْتِرِيك
Su ğücüyle elde edilen elektrik

Hidroterapi هِيدْرُو تَرَابِي
Banyo veya buharla tedavi

Hidrojen *f* هِيدْرُو ژَن
Hidrojen

Hirbed *i* هِيرْبَد
Zerdüşt dininin ruhâni reisi

Hiyeroglif هِيرُوگْلِيف
Hiyeroğlif, Eski Mısır yazısı

Heyzüm *i* هِيزُم
Odun

Heyzüm-keş هِيزُم كَش
Odun çeken

Heyzüm-şiken هِيزُم شِكَن
Odun yaran, odun kıran

Hîme *i* هِيمَه
Odun, kütük

Hime-i ter furûhten هِيمَهٔ تَر فُرُوخْتَن
Yaş odun satmak = hile yapmak

Himedân *bi* هِيمَه دَان
Odunluk

Him-riz *va* هِيمَه رِيز
Odun kırıntıları

Hû gûyek *bi* هُو گویَك
Hak kuşu

Hevl-nâk *s* هَولناك
Korkunç, dehşetli

Hevû *i* هَوو
Kuma, ortak

Hûy *i* هُوی
Korku, havf, panik

Heviç *i* هَویج
Heviç

Hûveydâ *s* هُویدا
Açık, zahir, meydanda

Hüveydâ şüden هُویدا شُدَن
Meydana çıkmak zahir olmak

Hûh kerden هوه كَردَن
Huhlamak

Hey هَی
Tenbih edatı, hey!.

Hey zeden *bm* هَی زَدَن
Korkutmak, haykırmak

Heyâhû هَیا هُو
Kavga, gürültü

Hey'et *a* هَیئَت
Durum, hal, nitelik, keyfiyet, toplum

Hipnotizör *f* هِپنوتیزور
İpnotizmacı

Hipnotizm هِپنوتیزم
İpnotizma

Hipnoz هِپنوز
Seni uyku

Hiç هیچ
Hiç

Hiç çiz هیچ چیز
Hiç bir şey

Hûde *i* هُوده
Fayda, hak, dğoru, bihude-faydasız, boşuna

Hürmüz هُورمُز
Tanrı, iyilik Tanrısı

Heves *i* هَوَس
Heves, arzu

Heves-pişe *va* هَوَس پیشه
Kısakanç, tamahkâr

Haves-kâr *va* هَوَسكار
Hevesli

Hevesnâk *i* هَوَسناك
Hevesli

Hûş *i* هُوش
Akıl, idrak, firaset, ruh, can, zehir

Hûş dâşten هُوش داشتَن
Aklını başına almak

«Bâhûş» باهُوش
Uyanık, akıllı, zeki

«Bîhûş» بیهُوش
Kendinden geçmiş, bâygın

Hûş-efzây *va* هُوش اَفزای
Aklı artıran

Hûş-ber *va* هُوشبَر
Akıl giderici, bayıltıcı

Hûş-zûdây *va* هُوش زُدای
Aklı cilâlayan, şarap

Hûş mend هُوشمَند
Akıllı

Hûş yâr *va* هُوشیار
Uyanık, aydın, zeki

Hûş yârî *im* هُوشیاری
Uyanıklık

Yarese يارَه‌سَه
Yarasa

Yâre-gir *va* يارَه گِيرْ
Bac, harac ve rüşvet alan

Yârî *im* يارِي
Dostluk, yardım, güç

يارِي بَخْشِيدَن ، كَرْدَن ، دادَن

Yârî bahşîden, kerden dâden
Yardım etmek, iyilik etmek güç ve kuvvet vermek

Yârî-dih يارِي دِهْ
Yardım edici

Yârî-res *va* يارِي رَسْ
Yardıma erişen

Yârî ger يارِي گَرْ
Yardım edici, yardımcı

Yârî geri *im* يارِي گَرِي
Yardım etme, kollama

Yâz *T* ياز
Yaz, bahar

Yâzde يازْدَه
Onbir

Yazdehüm *s* يازْدَهُمْ
Onbirinci

Yasa *T* ياسا
Yasa, kanun (Çub-ı yasa) Kamçıyla dövme

Yasak *T* ياساق
Yasak, Moğol kanunu, gözetleme, asker çekme

بياساق رَسِيدَن

«Be yâsak residen»
Cezaya çarpılmak, işkence edilmek

Yâde *i* يادَه
Rüşvet, *anafor*

Yâr *i* يار
Dost, yar, güç

Yâr-ı cân *iz* يارِ جانْ
Candan dost. pek sevgili dost

Yâr şüden *bm* يارْ شُدَنْ
Dost olmak

Yâr-ı vefâdâr *sı* يارِ وَفادارْ
Vefalı dost

Yâr *i* يارا
Güç, takat, kudrei

Yara *T* يارا
Yara

Yârân *ç* يارانْ
Dostlar, arkadaşlar

Yârâî *im* يارائِي
Güç, kuvvet, kudret, çare, dostluk

Yârd يارْد
Yarda, İngiliz ölçüsü

Yardüm *T* يارْدُمْ
Yardım

Yârestcn *m* يارَسْتَن
Muktedir olmak, gücü yetmek, kadir olmak, el uzatmak

Yarguçi *T* يارْغوچِي
Yargıç, kadı, hâkim

Yarum *T* يارُمْ
Yarım, nısıf

Yârmendî kerden *bm* يارْمَندِي كَرْدَن
Yardım etmek, yardıma koşmak

Yâre *T* يارَه
Yara

Yâd bûd يادْ بُدْ
Hafıza kuvveti, kuvveyi hafıza

Yâd bûd *bi* يادْ بُودْ
Hatıra, yadigâr, armağan

Yâd-dâr *va* يادْ دار
Hatırlayan, âgâh, vakıf

Yâd dâden *bm* يادْ دادَن
Öğretmek, belletmek

Yâd-dâşt *bi* يادْ داشْت
Hatırlama, hatırda tutma, not tutma

Yâd dâşten *bm* يادْ داشْتَن
Hatırda tutmak, ezberlemek

Yâd-dih *va* يادْ دِهْ
Hatırlatan, öğreten

Yâd-dihi *im* يادْ دِهِي
Hatırlatma, öğretme, belletme

Yâd-refte *va* يادْ رَفْته
Unutulmuş, hatırdan çıkmış

Yâd-ı zişt *sı* يادِ زِشْت
Gıybet, bir kimsenin kötülüğünü anma

Yâdeş behayr! يادَشْ بِخَيْرْ
Hayırla anılası! Allah iyiliğini versin, sağolsun

Yâd kerden *bm* يادْ كَرْدَن
Anmak, hatırlamak

Yâdgâr يادْ گار
Yadigâr

Yâd giriften *bm* يادْ گِرِفْتَن
Öğrenmek, bellemek

Yâd gîrende *if* يادْ گِيرَنْدَه
Öğrenen, belleyen

f) Ya-yi izafet: Bu-yi gül Neva-yi bülbül, Sahra-yi mahşer
Gül kokusu, bülbülün şakıması mahşer sahrası
بوِي گُلْ، نَوَايِ بُلْبُلْ، صَحْرَايِ مَحْشَرَ

Ya يا
Ya

Yâ in Yâ ân! يا اِينْ يا آن
Ya bu, yada o

Yâb ياب
«Yaften» m. g.

Yâbân يابان
Yaban, çöl

Yâbânî *in* يابانِي
Vahşi, yabânî

Yâbîs-mizâc يابِسْ مِزاجْ
Kuru tabiatlı

Yâbende *if* يابَنْده
Bulan, bulucu

Yatağan ياتاغان
Yatağan

Yâd يادْ
Hatırlanma, anma

Yâd âmeden *bm* يادْ آمَدَنْ
Hatıra gelmek, Hatırlanmak

Yâd-âver *va* يادْ آوَرْ
Hatırlatan

Yâd-âver şüden يادْ آوَرْ شُدَنْ
Hatırlanmış olmak hatırlatmak

Yâd âverden يادْ آوَرْدَنْ
Hatıra getirmek, hatırlamak

Yâd-âverî *im* يادْ آوِرِي
Hatırlatma, hatırlanma

Yahtemil *`a* يَحْتَمِلْ
İhtimali vardır,

Yah يَخْ
Buz

Yah besten يَخْ بَسْتَنْ
Buz bağlamak
buz tutmak

Yah kerden *bm* يَخْ كَرْدَنْ
Çok soğuk olmak

Yehâb *bi* يَخابْ
Buzla soğutulmuş su

Yeh-âver يَخاوَرْ
Donmuş

Yeh-beste يَخْ بَسْتَه
Buz bağlamış,
donmuş

Yah-bend يَخْ بَنْدْ
Donma, çiğ
kuzu dişi, dolu

Yahbendân *bi* يَخْبَنْدانْ
Donma dolu

Yah-terâş *va* يَخْ تَراشْ
Buz kıran,
buz yontan

Yahçâl *bi* يَخْچالْ
Buz çukuru,
buz saklanan yer

Yahçe *i* يَخْچَه
Çiğ, jale, dolu

Yâhdân *bi* يَخْدان
Buzhane,
buz saklanan yer

Yah-fürûş *va* يَخْ فُرُوشْ
Buz satan

Yah-kûb يَخْ كُوبْ
Buz kıran

Yahnî *i* يَخْنِي
Pişmiş et, pişkin

Yâverî kerden يَاوَرِي كَرْدَنْ
Lûtufta bulunmak
yardım etmek

يَاوَرِي بَخْش = يَاوَرِي دِهْ

Yâverî-bahş, Yâverî-dih
Yardım eden

Yâvegî *im* يَاوَگِي
Noksan, ziyan,
kaybetme bihudelik, saçmalık

Yâve *i* يَاوَه
Kayıp, boş, bihude,
saçma, palavra

Yâve kerden يَاوَه كَرْدَن
Kaybetmek

Yâve-tâz *va* يَاوَه تاز
İpsiz sapsız adam

Yâve-dârî *im* يَاوَه دارِي
Saçmalama

Yâve güftâr يَاوَه گُفْتارْ
Saçma söz,
saçmalayan

Yâve-gû يَاوَه گُو
Saçmalayan

Yâvegî يَاوَه گِي
Yağma, çapul

Yâhû!.. يَاهُو
Hû çekme

Yâhû kerden يَاهُو كَرْدَن
Vedalaşmak

Yebân *i* يَبان
Çöl, yaban

Yebânî يَبانِي
Yabâni, vahşi

Yetimhâne *bi* يَتِيمْخانَه
Hırsız ve
serseriler yatağı

Yakı *T* يَاقِي
Yakı, yakma, dağlama yakış

Yakıçı *T* يَاقِيجِي
Yakıcı, yakan, dağlayıcı

Yakın *T* يَاقِين
Yakın

Yâl يَال
At yelesi, yele, ibik

Yâl-dar *bi* يَالْدَار
Yeleli

Yelmend يَالْمَنْد
Çoluk çocuk sahibi

Yalû *T* يَالُو
Yalı, sahil, deniz kıyısı, kıyı

Yalı *T* يَالِي
Yalı

Yâleytel يَالَيْتَ
Kâşki ne olurdu (a)

Yangın *T* يَانْغِين ، • يَانْقِين •
Yangın

Yanzde يَانْزَدَه
Onbir

Yanzdehüm *s* • يَانْزَدَهُم
Onbirinci

Yavaş *T* يَاوَاشْ
Yavaş

Yavaşegî *im* يَاوَاشَگِي
Yavaşlık, yumuşaklık

Yâver *i* يَاوَرْ
Yardımcı

Yâverî *im* يَاوَرِي
Yardım, yardım etme, yiğitlik, güç

Yasemen *i* • يَاسَمَن
Yasemen

Yasemen-bû *ci* • يَاسَمَنْ بُو
Yasemen kokulu

Yase *T* يَاسَه
Yasa, kanun, kural, âdet

Yaş *T* يَاشْ
Yaş, ömür

Yâşdâş *T* يَاشْدَاش
Yaşıt, yaşdaş

Yağma يَاغْمَا
Yağma, çoğul

Yâğî *T* يَاغِي
Düşman, arz, yer, zemin

Yağîgerî *im* يَاغِيگَرِي
Düşmanlık, adavet, husûmet

Yâft يَافْتْ
Bulunma, elde edilme «Nâyaft» bulunmayan, elde edilmeyen

Yâften *m* يَافْتَن
Bulmak, elde etmek

«Zafer-yâften» • ظَفَر يَافْتَن •
Zafer bulmak, üstün gelmek

Yâfte *s* يَافْتَه
Bulunmuş, elde edelmiş

Yafe-darî *im* يَافَه دَارِي
Saçmalama

Yakût-leb *va* يَاقُوتْ لَبْ
Yakut dudaklı kırmız dudaklı

Yakût-veş *s* يَاقُوتْ وَشْ
Yakut gibi

Yaka *T* يَاقَه
Yaka

Yek tehî يَكْ تَهِي
Gömlek

Yek tîğ kerden يَكْ تِيغْ كَرْدَنْ
Eşit yapmak, düzeltmek

Yekcân يَكْجَان
Dost, candan dost

Yek cânib يَكْجَانِبْ
Tek taraf, tek taraflı, dost

Yek cihet يَكْ جِهَتْ
Müttefik, müttehid

Yek cihetî *im* يَكْ جِهَتِي
İttifak, birleşme, dostluk

Yek çebe *bi* يَكْچَبَه
Bir gecelik

Yek çeşm *va* يَكْ چَشْمْ
Tek gözlü

Yek çend يَكْ چَنْدْ
Bir kaç, birkaç tane

Yek çend bâr يَكْ چَنْدْبَار
Bir kaç defa, bazen, ara sıra

Yek çendî يَكْچَنْدِي
Az müddet, bir zaman

Yek habbe يَكْ حَبَّه
Küçücük, bir habbe

Yek dest يَكْ دَسْت
Tek elli, tamam, dürüst, bir kat

Yek dest câme يَكْ دَسْت جَامَه
Bir kat elbise

Yek def'a يَكْ دَفْعَه
Bir defa, bir defada ansızın

Yek diğer يَكْدِيگَرْ
Birbirine, biri ötekine

Yakâ yek يَكَا يَكْ
Birbiri ardınca, ansızın

Yek bâr يَكْبَارْ
Bir def'a

Yekbâregî يَكْبَارگِي
Ansızın, bir defada, hep, bütün, büsbütün

Yek bâre يَكْبَارَه
Bir defalık

Yek ber yek يَكْ بَرْ يَكْ
Biribiri ardınca

Yek besî يَكْ بَسِي
Bir defada, büsbütün

Yek bağal يَكْ بَغَلْ
Az miktarda, koltukta taşınacak kadar

Yek be yek يَكْ بَيَكْ
Bir bir, tek tek, ar darda, tıpkı

Yek parçe يَكْ پَارْچَه
Bir parça, iri, kocaman

Yek pâre يَكْ پَارَه
Bir parça, bütün, ansızın

Yektâ يَكْتَا
Tek, tek katlı, bir tane, eşsiz, biricik

Yektâ-dilî *im* يَكْتَا دِلِي
Dostluk, gönül birliği

Yek-tâz *va* يَكْ تَاز
Düşmana tek başına saldıran

Yek tek يَكْ تَكْ
Biteviye koşmak

Yektene *bi* يَكْ تَنَه
Tek başına, tenha, yalnız

Yağma يَغْما
Yağma, çapul

Yağmâ zeden *bm* يَغْما زَدَن
Yağmalamak

يَغْما كَرْدَن ، گرفتن،

Yağma kerden «giriften»
Yağmalamak

Yıgnak *T* يِغْناق
Yığınak, küme

Yagnî يَعْنِي
Yahni dediğimiz as

Yaka *T* يَقَه
Yaka

Yakîn dâşten *f* يَقِين داشْتَن
Kesin olarak inanma ve bilme

Yakîn-dân *va* يَقِين دانْ
Kesin olarak bilen

Yakîn kerden يَقِين كَرْدَن
İnanmak, itimat etmek

Yakînen *a* يَقِيناً
Kesin olarak, şübhesiz

Yakînîyyât *a* يَقِينِيات
Bilinişlerinde kesinlik olan konular

Yek *i.s* يَكْ
Bir=1
Sayıların sonuna eklenerek kesre delâlet eder:

«Se yek» ، سَه يَكْ ،
Üçte bir

«Çâr yek» ، چارْ يَكْ ،
Dörtte bir

Yek-esbe *bi* يَكْ اَسْبَه
Bir ata sahip, Tek başına süvari

Yahni-pilâv *bi* يَخْنِي پِلاوْ
Yahnili pilâv

Yaha *T* يَخَه
Yaka

Yed-i tûlâî يَدِ طُولائِي
Çok bilgiçlik, otorite, güç

Yedek *T* يَدَكْ
Eğerlenmiş hazır at

Yedekçi *T* يَدَكْچِي
Yedek at çeken, seyis

Yerase *T* يَراسَه
Yarasa

Yerâg *i* يَراغْ
Sözleşme, birleşme, üzlaşma

Yurt *T* يُرْت
Yurt

Yerhamükâllâh يَرْحَمُكَ اللّه
Allah sana rahmet eylesin, hak seni affetsin

Yargû *T* يَرْغُو
Çavuş, kolcu, ferman çekişme, didişme, hüküm, nizam

Yezdan *i* يَزْدان
Tanrı, Allah

Yezdan-perest يَزْدانْ پَرَسْت
Hakka tapan

Yezdanî *i* يَزْدانِي
İlâhî, Rabbânî, Tanrısal

Yesak *T* يَسَقْ
Kaide, kanun, nizam, yasak

Ya'ni çi? يَعْنِي چِه
Yani ne, ne demek?

Yek girih يَكْ گِرِهْ
Benzer, misil

Yek gûşe يَكْ گُوشَه
Bir köşeli

Yek gûşe-kerden يَكْ گُوشَه كَرْدَن
Bir kenara koymak, ihmal etmek, gaflet etmek

Yek gûne يَكْ گُونَه
Bir renkte, bir çeşit

Yeklâ يَكْ لا
Bir kat, tek kat

Yek laht يَكْ لَخْت
Tüm, bir def'ada

Yeklû يَكْ لُو
Tek tel, tek katlı

Yekûm يَكُمْ
Birinci

Yek mâhe يَكْ ماهَه
Bir aylık,

Yek nişest *va* يَكْ نِشَسْت
Beraber oturulan kimse

Yek nefer يَكْ نَفَرْ
Bir kimse, bir kişi

Yek neverd يَكْ نَوَرْد
Bir çırpıda, yeknesak

Yek veceb يَكْ وَجَبْ
Bir karış

Yek vecebî يَكْ وَجَبِي
Bir karışlık, az, bir avuç

Yek u nîm يَكْ و نِيمْ
Bir buçuk,

Yeke يَكَه
Tek, tek başına, eşsiz, ilk, ilkin

Yeksere يَكْسَرَه
Tek başına, münferid evlenmemiş

Yeksû يَكْسُو
Bir yön, bir kıyı, bir tarafta

Yeksû şüden يَكْسُو شُدَن
Kıyıya gitmek, kıyıya çekilmek, yolsuz olmak avare olmak

Yeksû kerden يَكْسُو كَرْدَن
Ayırmak

Yeksû nihâden يَكْسُو نِهادَن
Ayırıp kenara koymak

Yek suvâr يَكْسُوارْ
Tek başına atlı, yiğit, kabadayı

Yeksûn يَكْسُونْ
Eşit, müsâvi, uygun, benzer, dâima

Yekşebe يَكْشَبَه
Bir gecelik

Yekşenbe *bi* يَكْشَنْبَه
Pazartesi

Yek taraf يَكْ طَرَفْ
Tek taraflı, bir kenarda, tek yönlü

Yek kad *va* يَكْ قَدْ
Boydaş, bir boyda olan

Yek kadr *va* يَكْ قَدْر
Bir derece ve mertebede olan

Yek karar *va* يَكْ قَرار
Bir karar üzere

Yek kalem يَكْ قَلَمْ
Hep, bütün, tamamen

Yekrûî *im* يَكْ رُوئِي
Biryüzlü olma, riyasızlık, doğruluk, tarafsızlık

Yek rû kerden يَكْرُو كَرْدَن
Dostluğu terketmek, halletmek

Yek rûze يَكْ رُوزَه
Bir günlük

Yek reh يَكْ رَه
Bir yol, bir an, bir bakışta, saf ve sade

Yek zebân يَكْزَبَان
Bir dilden, bir dille

Yek zebân şüden يَكْزَبَانْ شُدَنْ
Uzlaşmak

Yek zeman يَكْ زَمَان
Çağdaş, muasır, bir zaman

Yek saat يَكْ سَاعَتْ
Bir saat

Yek sâle يَكْ سَالَه
Bir yıllık

Yeksân *s* يَكْسَانْ
Eşit, bir düzüye, uygun, boylu boyuna

Yeksân şüden يَكْسَانْ شُدَنْ
Birbirine benzemek, eşit olmak

Yeksân kerden يَكْسَانْ كَرْدَن
Eşit bir hale koyma

Yeksânî *im* يَكْسَانِي
Eşitlik, bir düzende olma, benzerlik

Yekser يَكْسَرْ
Baştanbaşa, beraber, uysal, uygun, ansızın

Yek dil *va* يَكْدِلْ
Gönüldaş, müttehid, müttefik

Yekdilî *im* يَكْدِلِي
İttihad, birlik, ittifak

Yek dem يَكْدَمْ
Bir an, bir lazha

Yek deme يَكْدَمَه
Bir anlık, fani, geçici

Yekdü يَكْ دُو
Bir iki, manâsız söz

Yek dü kerden يَكْ دُو كَرْدَن
Manâsız konuşma yapmak. şundan bundan konuşmak

Yek diğer يَكْدِيگَر
Bir ve öteki, biri ve başkası, biri birine

«Bâ yek diger» بَا يَكْدِيگَر
Biri biriyle

Yek zerre يَكْ ذَرَّه
Bir zerre, ufacık, az miktarda, azıcık

Yek râh يَكْ رَاه
Bir yol, bir yolda yürüyen

Yek rişte يَكْ رِشْتَه
Bir damardan olan, müttefik, muvafık

Yek reng يَكْ رَنگ
Bir renkte, sadık, riyasız, dost

Yek rengî يَكْ رَنگِي
Bir renkte olma, sadakat, doğruluk

Yekrû *va* يَكْ رُو
Tek yüzlü, müttefik, sadık, dost

Yurga يُورْغَه
Sür'atli at ve dört nala sürat

Yûz يُوز
Pars, zağar

Yûz peleng يُوزْ پَلَنگ
Kaplan

Yuzbaşı *T* يُوزْباشِي
Yüzbaşı

Yuzbek يُوزْبَكْ
Özbek

Yuzbende يُوزْ بَنْدَه
Zağarlara bakan

Yûzdâr يُوزْدار
Zağar bakıcısı

Yûzîden يُوزِيدَن
Sıçramak, su kuyusunu temizlemek

Yûsuf-cemâl يُوسُفْ جَمال
Yusuf gibi güzel

Yûsufî kerden يُوسُفِي كَرْدَن
Padişahlık yapmak iktidara malik olmak

Yusun يُوسُونْ
Âdet, tarz, usul

Yuşiden *m* يُوشِيدَن
İşitmek, dinlemek, kulak vermek

Yûğ يُوغْ
Boyunduruk

Yûğîden *m* يُوغِيدَن
Boyunduruğa çekmek, boyunduruk vurmak

Yolçi *T* يُولْچِي
Yol gösteren, kılavuz

Yûnan يُونان
Yunan

Yemîn kerden يَمِين كَرْدَن
Yemin etmek

Yemîn-i billâh kerden يَمِينِ بِاللّٰه كَرْدَن
Allahın adıyla yemin etmek

Yîn ـِين
İsimlerin sonuna eklenerek nisbeti bildiren bir son ektir: Simin, zerrin gibi

Yenbağî *a* يَنْبَغِي
Yaraşır, lâyıktır, gerekir

Yengi-dünya *T* يَنْكِي دُنْيا
Yeni dünya, Amerika

Yengi dünyaî يَنْكِي دُنْيائِي
Amerikalı

Yengiçeri *T* يَنْكِي چَرِي
Yeniçeri

Yuv *i* يُو
Boyunduruk

Yevaş *T* يَواش
Yavaş

Yuha *T* يُوخَه
Yufka dediğimiz ekmek, ince elek

Yurt *T* يُورْت
Yurt, mesken

Yurtme يُورْتَمَه
Atın dört nal denilen sür'ati

Yurtme reften يُورْتَمَه رَفْتَن
Dörtnala gitmek

Yûrd *T* يُورْد
Oda, hücre, yurt

Yurîş *T* يُورِش
Ansızın yapılan umumî baskın

Yegânegî-kerden يگانگي كردن
Birleşmek, ittihat etmek

Yegâne *s* يگانه
Tek, biricik, eşsiziz

Yegâne gûy يگانه گوى
«Allah birdir» diyen
Allaha tapan

Yegân yegân يگان يگان
Bir bir, tek tek

Yegâne-i asr يگانهٔ عصر
Çağının tek adamı

Yel يل
Yiğit, bahadır, pehlivan

Yelân يلان
Yiğitler, erler,
pehlivanlar

Yelâ yelâ يلا يلا
Gel gel, hadi!

Yelçi *T* يلچى
Elçi

Yelda *i* يلدا
Kışın en uzun gecesi

Yelelli يلالى
Yalelli, terane, melodi

Yelme-riş *va* يلمه ريش
Kaba sakal

Yele *i* يله
Kurtuluş

Yele âmeden يله آمدن
Aşağıya inmek,
konmak

Yele-dâr يله دار
Casus, çapulcu

Yemek يمك
Yemek, gıda

Yümkin *a* ممكن
Mümkündür, olabilir

Yeke-tâz *va* يكه تاز
Saldırıda eşsiz kimse

Yeke-cevan يكه جوان
Gençlikte eşsiz olan

Yeke-suvâr يكه سوار
Binicilikte tek olan

Yekî يكى
Birlik, biri

Yekî ez يكى از
... den biri

Yekî ezîn يكى ازين
Bunlardan biri

Yeki ez yeki يكى ازيكى
Biri birinden

Yeki bûden يكى بودن
Birlik olmak

«İn yekî» «اين يكى»
Şu, şu biri, beriki

«Ân yekî» «آن يكى»
Öteki, o biri

Yekî şûden *bm* يكى شدن
Birleşmek,
ittihat ve ittifak etmek

«دست بيكى كردن»

«Dest be yeki kerden»
El ele vermek, birlikte iş
yapmak

Yekî yekî يكى يكى
Tek tek, bir bir

Yegân يگان
Tek, bir, birler

Yekgân u dügân يگانه دوگانه
Birler ve ikiler

Yegânegî *im* يگانگي
Birlik, vahdet,
eşsizlik

EMİR	MASTAR	EMİR	MASTAR
Âlûden- Âlây	آلودن ـ آلای	**Âhten-** Âz	آختن ـ آز
Âmâsîden- Âmâs	آماسیدن ـ آماس	**Ârasten-** Ârây	آراستن ـ آرای
Âmeden- Ây	آمدن ـ آی	**Ârâmîden-** Ârâm	آرامیدن ـ آرام
Âmürzîden- Âmürz	آمرزیدن ـ آمُرزْ	**Âzürden-** Âzâr	آزردن ـ آزار
Âmûhten- Âmûz	آموختن ـ آموز	**Âzmûden-** Âzmây	آزمودن ـ آزمای
Âmîhten- Âmiz	آمیختن ـ آمیز	**Âsûden-** Âsây	آسودن ـ آسای
Âverden- Âver=âr	آوردن ـ آوَر ، آر	**Âşâmîden-** Âşâm	آشامیدن ـ آشام
Âverîden- Âver	آوریدن ـ آور	**Âşüften-** Aşûb	آشُفتَن ـ آشُوبْ
Âvihten- Âviz	آویختن ـ آویز	آغاز کردن ـ آغازْ کُنْ	
Erzîden- Erz	ارزیدن ـ ارز	**Âgâz kerden** - Âgâz kün	
Üstürden Üstür	استردن ـ اُستُرْ	**Âgâzîden** Âgâz	آغازیدن ـ آغاز
Üftâden Üft	افتادن ـ اُفتْ	**Âferîden-** Âferîn	آفریدن ـ آفرین
Efrâhten Efrâz	افراختن ـ اَفراز	**Âgenden-** Âgen	آگندن ـ آگَن
Efrâşten Efrâz	افراشتن ـ اَفراز	**Âgâzîden-** Âğâz	آغازیدن ـ آغاز
Efrûhten Efrûz	افروختن ـ اَفروزْ	**Âgûşîden** Âgûş	آغوشیدن ـ آغوش
Efzûden Efzây	افزودن ـ اَفزای	آگاهانیدن ـ آگاهان	
Efsürden Efsür	افسردن ـ اَفسُرْ	**Âgâhânîden** -Âgâhan	
Efşârden Efşâr	افشاردن ـ اَفشار	آگوشیدن ـ آگوش	
		Âgûşîden Âgûş	

Yahudiyân ç Yahudiler	يَهُودِيَان
Yeylâ-k *T* Yayla, yaylak	يَيلَاق
Yehudî Yahudi	يَهُودِي
Yunaniyan ç Yunanlılar	يُونَانِيَان
Yonca *T* Yonca	يُونجَه
Yunesko Unesko	يُونَسكُو

پایان کلمات

جدولِ افعالِ فارسی وأمرِ حاضرِ آنها

Farsçada en çok kullanılan fiiller ve emr-i nazırları

EMİR	MASTAR	EMİR	MASTAR
Âlâyîden- Âlây	آلا يِيدن ـ آلای	**Âbâdânîden** Âbâdân	آبادانیدن ـ آبادان

Pâşiden پاشیدن ــ پاش
Pâş

Pâyesten پایستن ــ پای
Pây

Puhten پختن ــ پز
Pez

Pezîrüften پذیرفتن ــ پذیر
Pezir

پراکندن ــ پراکن
Perâkenden Perâken

Perrânden پراندن ــ پران
Perrân

Perraniden پرانیدن ، پران
Perran

Per zeden پرزدن ــ پرزن
Per zen

Perdâhten پرداختن ــ پرداز
Perdâz

Perestiden پرستیدن ــ پرست
Perest

Pürsiden پرسیدن ــ پرس
Pürs

Perverden پروردن ــ پرور
Perver

Perveriden پروریدن ــ پرور
Perver

Perhihten پرهیختن ــ پرهیز
Perhiz

Perhiziden پرهیزیدن ــ پرهیز
Perhiz

Periden پریدن ــ پر
Per

Peziden پزیدن ــ پز
Pez

Pejmürden پژمردن ــ پژمر
Pejmür

Pesendiden پسندیدن ــ پسند
Pesend

Penâhiden پناهیدن ــ پناه
Penah

Pindâşten پنداشتن ــ پندار
Pindâr

Pûsiden پوسیدن ــ پوس
Pûs

Pûşiden پوشیدن ــ پوش
Pûş

Pûyiden پویدن ــ پوی
Pûy

Piçiden پیچیدن ــ پیچ
Piç

Pirâsten پیراستن ــ پیرای
Pirây

Peymûden پیمودن ــ پیمای
Peymây

Peyvesten پیوستن ــ پیوند
Peyvend

Peyvenden پیوندن پیوند
Peyvend

Tâbiden تابیدن ــ تاب
Tâb

Tâhtten تاختن ــ تاز
Tâz

Tâziden تازیدن ــ تاز
Tâz

Tâften تافتن ــ تاب
Tâb

Tepiden تپیدن ــ تپ
Tep

Efşârden Efşâr	افشاردن ـ اَفشار
Efşürden Efşür	افشردن ـ اَفشُرْ
Efşânden Efşân	افشاندن ـ اَفشان
Efkenden Efken	افکندن ـ اَفکَنْ
Enbârden Enbâr	انباردن ـ اَنبار
Enbâşten Enbâr	انباشتن ـ اَنبار
Encâmîden Encâm	انجامیدن ـ اَنجام
Endâhten Endâz	انداختن ـ اَنداز
Endûden Endây	اندودن ـ اَندای
Endûhten Endûz	اندوختن ـ اَندوُزْ
Endişîden Endiş	اندیشیدن ـ اَندیشْ
Engârden Engâr	انگاردن ـ اَنگار
Engârîden Engâr	انگاریدن ـ اَنگار
Engihten Engiz	انگیختن ـ اَنگیز
Istâden Ist	ایستادن ـ اِیسْت

ب

Bâhten Bâz	باختن ـ باز
Bârîden Bâr	باریدن ـ بار
Bâz dâşten Bâz dâr	باز داشتن ـ بازدار
Bâzîden Bâz	بازیدن ـ باز
Bâften Bâf	بافتن ـ باف
Bâyesten Bây	بایستن ـ بای
Bahşûden Behşây	بخشودن ـ بَخشای
Bahşîden Bahş	بخشیدن ـ بَخش
Berâzîden Berâz	برازیدن ـ بَراز
Ber âmeden Berây	برآمدن ـ بَرآی
Berdâşten Berdâr	برداشتن ـ بَرْدار
Bürden Ber	بردن ـ بَرْ
Berdemîden Berdem	بردمیدن ـ بَرْدَم
Berhorden Berhor	برخوردن ـ بَرْخُورْ
Berresiden Ber res	برسیدن ـ بَرْ رَسْ
Büriden Bür	بریدن ـ بُرْ
Besten Bend	بستن ـ بَنْد
Bendiden Bend	بندیدن ـ بَند
Bûiden Bûy	بوئیدن ـ بُوی
Bûden **Bâş**	بودن ـ باش
Bûsîden Bûs	بوسیدن ـ بوس

Harîden Har	خریدن ـ خَر
Hazîden Haz	خزیدن ـ خَز
Hasanden Hesan	خسانْدن ـ خَسان
Husbîden Husb	خسبیدن ـ خُسْب
Huşkiden Huşk	خشکیدن ـ خُشْك
Huften Hâb	خفتن ـ خوابْ
Haliden Hal	خلیدن ـ خَلْ
Hamûşiden Hamûş	خموشیدن ـ خَموش
Hamiden Ham	خمیدن ـ خَم
Handanden Handân	خندانْدن ـ خَندان
Handaniden Handân	خندانیدن ـ خَندان
Handîden Hand	خندیدن ـ خَنْد
Hâbiden Ḫab	خوابیدن ـ خَوابْ
Hâsten Hâh	خواستن ـ خَواه
Hânden Hân	خواندن ـ خَوان
Horden Hor	خوردن ـ خُورْ
Hîzîden Hîz	خیزیدن ـ خِیز
Hisiden His	خیسیدن ـ خِیسْ

	چسباندن ـ چَسبان
Çesbanden. Çesbân	
Çesbîden Çesb	چسبیدن ـ چَسْب
Çeşanden Ceşan	چشاندن ـ چَشان
Çeşîden Çeş	چشیدن ـ چَش
Çekânden Çekân	چکاندن ـ چَکان
Çekîden Çek	چکیدن ـ چَك
Çemîden Çem	چمیدن ـ چَم
Çiden Çin	چیدن ـ چِین

خ

Hâîden Hây	خاییدن ـ خای
Hâriden Hâr	خاریدن ـ خار
Hâsten Hiz	خاستن ـ خِیز
Hayiden Hây	خاییدن ـ خای
	خراشیدن ـ خِراش
Hıraşîden - Hıraş	
Hıramiden Hıram	خرامیدن ـ خِرام
Huruşiden Hurûş	خروشیدن خُروش

Cesten جستن ـ جَهْ
Ceh

Cüsten جستن ـ جوی
Cûy

Cünbânden جنباندن ـ جُنْبان
Cünban

Cünbânîden جنبانیدن ـ جُنبان
Cünban

Cünbîden جنبیدن ـ جُنْبْ
Cünb

Cengîden جنگیدن ـ جَنگ
Ceng

جوشاندن ـ جُوشان

Cûşânden Cuşan

جوشانیدن ـ جُوشان

Cûşânîden - Cûşan

Cehanîden جهانیدن ـ جَهان
Cehan

Cehîden جهیدن ـ جَهْ
Ceh

Çapîden چاپیدن ـ چاپ
Çâp

Çâmîden چامیدن ـ چام
Çâm

Çâyiden چایدن ـ چای
Çay

Çerbîden چربیدن ـ چَرْبْ
Çerb

Çerânîden چرانیدن ـ چَران
Çerân

Terâviden تراویدن ـ تَراو
Terâv

Terâşîden تراشیدن ـ تَراش
Terâş

Tersânîden ترسانیدن ـ تَرسان
Tersân

Tersîden ترسیدن ـ تَرس
Ters

Türşîden ترشیدن ـ تُرْشْ
Türş

Terkîden ترکیدن ـ تَرَك
Terk

Teften تفتن ـ تَف
Tef

Tefîden تفیدن ـ تَف
Tef

Tekânden تکاندن ـ تَکان
Tekân

Tekânîden تکانیدن ـ تَکان
Tekân

Tekîden تکیدن ـ تَك
Tek

Tem zeden تمزدن ـ تَمزَنْ
Temzen

Tenîden تنیدن ـ تَن
Ten

Tevânîsten توانستن ـ تَوان
Tevan

Tûhten توختن ـ تُوز
Tûz

Câviden جاویدن ـ جاو
Cav

Saîden Say — سائیدن ـ سای

Sahten Saz — ساختن ـ ساز

Sazîden Saz — سازیدن ـ ساز

Sîparden Sipar — سپاردن ـ سپار

Sipariden Şipar — سپاریدن ـ سپار

Süpürden Sipar — سپردن ـ سپار

Supûhten Süpüz — سپوختن ـ سپوز

Sitaden İst — ستادن ـ ایست

Sitanden Sitan — ستاندن ستان

Sitayiden Sitay — ستایدن ـ ستای

Siteden Stan — ستدن ـ ستان

Sütürden Sütür — ستردن سُتُرْ

Sütûden Stay — ستودن ـ ستای

Sitiziden Sitiz — ستیزیدن ستیز

Serayiden Seray — سرایدن ـ سرای

Sirişten Siriş — سریشتن ـ سریش

Rehanden Rehan — رهاندن ـ رهان

Rehanîden Rehan — رهانیدن ـ رهان

Rehiden Reh — رهیدن ـ رَهْ

Rihten Riz — ریختن ـ ریز

Risîden Ris — ریسیدن ـ ریس

Rişten Ris — ریشتن ـ ریس

Zâden Zay — زادن ـ زای

Zâriden Zâr — زاریدن ـ زار

Zaiden Zây — زائیدن ـ زای

Zayiden Zay — زایدن زای

Zeden Zen — زدن ـ زن

Zûdûden Züday — زدودن ـ زُدای

Zîbiden Zib — زیبیدن ـ زیب

Zisten Ziy — زیستن ـ زیْ

Jûlîden Jûl — ژولیدن ـ ژول

Dâden دادن ـ دِهْ
Dih

Dâşten داشتن ـ دار
Dâr

Dânisten دانستن ـ دان
Dân

درخشیدن ـ دَرَخْش
Dürahşiden Durahş

در خوردن ـ دَرْ خورْ
Derhorden Derhor

Derneverden درنوردن ـ دَرْنَوَرْ
Der never

Dürûden دِرَوْ ـ درودن
Direv

Direvîden دِرَوْ ـ درویدن
Direv

Deryâften دَرْیابْ ـ دریافتن
Deryab

Derengide دَرَنگْ ـ درنگیدن
Dereng

Deriden دَرْ ـ دریدن
Der

Düzdîden دُزْد ـ دزدیدن
Düzd

Demîden دَم ـ دمیدن
Dem

Dûhten دُوز ـ دوختن
Dûz

Dûşîden دُوشْ ـ دوشیدن
Dûş

Devîden دِوَ ـ دویدن
Dev

Diden دیدن ـ بِینْ
Bin

Rânden راندن ـ ران
Ran

Rubûden ربودن ـ رُبای
Rûbây

Resanden رساندن ـ رَسان
Resan

Resaniden رسانیدن ـ رَسان
Resan

Resten رستن ـ رَهْ
Reh

Rüsten رستن ـ رُوْیْ
Rûy

Risten رستن ـ رِیسْ
Ris

Reslden رسیدن ـ رَسْ
Res

Reften رفتن ـ رَوْ
Rev

Rüften رفتن ـ رُوبْ
Rûb

رنجانیدن ـ رَنجان
Rencânlden - Renean

Renciden رنجیدن ـ رَنج
Renc

Rendiden رندیدن ـ رَند
Rend

Remiden رمیدن ـ رَم
Rem

Ruyiden رویدن ـ رُوی
Rûy

Kâriden کاریدن ـ کار
Kâr

Kâsten کاستن ـ کاه
Kâh

Kâşten کاشتن ـ کار
Kâr

Kâviden کاویدن ـ کاو
Kâv

کاهانیدن ـ کاهان

Kâhaniden Kahan

Kâhiden کاهیدن ـ کاه
Kâh

Kerden کردن ـ کُنْ
Kün

Küşten کشتن ـ کُشْ
Küş

Kişten کشتن ـ کار
Kâr

Keşiden کشیدن ـ کش
Keş

Kenden کندن ـ کَنَ
Ken

Kûşiden کوشیدن ـ کوشْ
Kûş

Kûften کوفتن ـ کوبْ
Kûb

Gâiden گائیدن ـ گای
Gây

Gûdâhten گداختن ـ گُداز
Güdaz

Galtiden غاطیدن ـ غَاطْ
Galt

Gunûden غنودن ـ غِنَوْ
Ginev

Fütaden فتادن ـ اُفتْ ـ فتْ
Üft

Firistaden فرستادن ـ فِرِسْت
Firist

Fersuden فرسودن ـ فَرسای
Fersay

Fermuden فرمودن ـ فَرمای
Fermay

Füruhten فروختن ـ فُرُوشْ
Füruş

فروماندن ـ فُرُومان

Fürûmanden Füruman

Fürûhişten فروهشتن ـ فُرُوهِلْ
Füruhil

Firibîden فریبیدن ـ فِرِیبْ
Firib

Firiften فریفتن ـ فِرِیبْ
Firib

Füzuden فزودن ـ فَزَای
Ezzây

Füsürden فسردن ـ فُسُرْ
Füsür

Feşanden فشاندن ـ فَشَان
Feşan

Fikenden فکندن ـ فِکَنْ
Fiken

Fehmiden فهمیدن ـ فَهم
Fehm

Şikâften Şikâf شکافتن ـ شِکاف

Şikesten Şiken شکستن ـ شِکَنْ

Şüküften Şüküf شکفتن ـ شُکُفْ

Şükûften Şûkûb شکوفتن ـ شُکُوبْ

Şügüften Şüğüf شگفتن ـ شُگُفْ

Şümariden Şümar شماریدن ـ شُمار

Şümürden Şümür شمردن ـ شُمُرْ

Şinasiden Şinâs شناسیدن ـ شِناس

Şinevden Şinev شنودن ـ شِنَوْ

Şeniden Şinev شنیدن ـ شِنَوْ

Şurîden Şûr شوریدن ـ شُورْ

ط

Tapiden Tap طپیدن ـ طَپْ

Talebîden Taleb طلبیدن ـ طَلَبْ

غ

Gurruşiden Gurruş غرشیدن غُرُشْ

Galtiden Galt غلتیدن ـ غَلْتْ

Sürfiden Sürf سرفیدن ـ سُرُفْ

Suruden Seray سرودن ـ سَرای

Seziden Sez سزیدن سَزْ

Süften Sünb سفتن ـ سُنْبْ

Senciden Senc سنجیدن سَنَجْ

Sûhten Sûz سوختن ـ سُوزْ

Sûden Sây سودن ـ سای

سوزاندن ـ سوزان

Sûzanden Suzan

سوزانیدن ـ سوزان

Suzaniden Suzan

Suziden Sûz سوزیدن سوز

ش

Şaşiden Şaş شاشیدن ـ شاش

Şayesten Şay شایستن ـ شای

Şitabîden Şitâb شتابیدن ـ شِتابْ

Şitaften Şitâb شتافتن ـ شِتابْ

Şüden Şev شدن ـ شَوْ

Şüsten Şuy شستن ـ شُوی

Manisten مانستن ـ مان
Man

Mürden مردن ـ مِیر
Mir

Meziden مزیدن ـ مَز
Mez

Mekiden مکیدن ـ مَك
Mek

Naziden نازیدن ـ ناز
Naz

Naliden نالیدن ـ نال
Nâl

Namiden نامیدن ـ نام
Nam

Nişasten نشاستن ـ نِشان
Nişan

Nişanden نشستن ـ نِشین
Nişan

Nişesten نشاندن ـ نِشان
Nişin

Nigâriden نگاریدن ـ نِگار
Nigâr

Nigâşten نگاشتن ـ نِگار
Nigâr

Nigeristen نگریستن ـ نِگر
Niger

Nigeriden نگریدن ـ نِگر
Niger

نگهداشتن ـ نِگهدار

Nigehdâşten Nigehdâr

Nümuden نمودن ـ نُمای
Nümay

Nevahten نواختن ـ نَواز
Nevaz

Neverden نوردن ـ نَوَرد
Neverd

Nûşânîden نوشانیدن ـ نُوشان
Nuşan

Nuşiden نوشیدن ـ نُوش
Nûş

Nüvişten نوشتن ـ نُویس
Nüvis

Nühüften نهفتن ـ نُهُفت
Nühüft

Vâbesten وابستن ـ وابَند
Vabend

Vahariden واخریدن ـ واخَر
Vahar

Verziden ورزیدن ـ وَرز
Verz

هراسیدن ـ هِراس

Hirasiden - Hiras

Hişten هشتن ـ هِل
Hil

Hillden هلیدن ـ هِل
Hil

Yâften یافتن ـ یاب
Yâb

Yâresten یارستن ـ یار
Yâr

Geşten Gerd گشتن ـ گَرْدْ
Güşûden Güşay گشودن ـ گُشای
Güften Güy گفتن ـ گوی
Gümâriden Gümar گماریدن ـ گُمار
Gümâşten Gümar گماشتن ـ گُمار
Günciden Günc گنجیدن ـ گنج
Genden Gend گندن ـ گَنْدْ
Gendiden Gend گندیدن ـ گَنْدْ
Güvariden Güvar گواریدن ـ گُوار

ل

Lâbiden Läb لابیدن ـ لاب
Lerziden Lerz لرزیدن ـ لَرز
Lâğzıden Läğz لغزیدن ـ لَغز
Lîsîden Lis لیسیدن ـ لِیس

م

Maçiden Mâç ماچیدن ـ ماچ
Masiden Mas ماسیدن ـ ماس
Maliden Mâl مالیدن ـ مال
Manden مان ـ ماندن

Güzarden Güzar گذاردن ـ گُذار
Güzaşten Güzar گذاشتن ـ گُذار
Girayiden Giray گرایدن ـ گِرای
Gerdaniden Gerdan گردانیدن ـ گَردان

Gerdanden Gerdan گرداندن ـ گَردان
Gerdiden Gerd گردیدن ـ گَرد
Giriften Gir گرفتن ـ گِیر
Gürihten Güriz گریختن ـ گُریز

Giristen Giriy گریستن ـ گِیری
Güzarden Güzar گزاردن ـ گُزار
Güzariden Güzar گزاریدن ـ گُزار
Güzaşten Güzar گزاشتن ـ گُزار
Geziden Gez گزیدن ـ گَز

Güsarden Güsar گساردن ـ گُسار
گستراندن ـ گُستران
Gülteranden Güsteran
Güsterden Güster گستردن ـ گُسْتَرْ
Güsihten Güsil گسیختن ـ گُسِلْ
Güşaden Güşay گشادن ـ گُشای

حکایهٔ ماضی نقلی ویا ماضی بعید	
آمده بودم	نیامده بودم
Gelmiş idim	Gelmemiştim
آمده بودی	نیامده بودی
آمده بود	نیامده بود
آمده بودیم	نیامده بودیم
آمده بودید	نیامده بودید
آمده بودند	نیامده بودند

حکایهٔ ماضی، مضارع و حال Şimdiki zamanın ve hal'in hikayesi	
می کردم	نمیکردم
Yapıyordum	Yapmayordum
می کردی	نمیکردی
می کرد	نمیکرد
میکردیم	نمی کردیم
میکردید	نمی کردید
میکر دند	نمی کردند

اقتداری ماضی	
توانستم دید	نتوانستم دید
Göre bildim	Göremedim
توانستی دید	نتوانستی دید
توانست دید	نتوانست دید
توانستیم دید	نتوانستیم دید
توانستید دید	نتوانستید دید
توانستند دید	نتوانستند دید

حکایهٔ اقتداری ماضی	
می توانستم رفت	می توانستم بروم
Gidebilirdim Gidebiliyordum	Gidebilirdim Gidebiliyordum
می توانستی رفت	می توانستی بروی
می توانست رفت	می توانست برود
می توانستیم رفت	می توانستیم برویم
می توانستید رفت	می توانستید بروید
می توانستند رفت	می توانستند بروند

SIĞALAR VE ZAMANLAR

Sigalar mastarlardan meydana gelirler

Mastar: Şahıs ve zamanla ilgisi olmaksızn bir fiil veya hareket bildiren kelimeye mastar denir ki fiilin isim şeklidir.

Siğa: Fiilin şahıs ve zaman kalıplarına girme şeklidir.

ماضی مطلق = شهودی		ماضی نقلی = قریب	
دیدم	ندیدم	رفته ام	نرفته ام
Gördüm	**Görmedim**	**Gitmişdim**	**Gitmemişim**
دیدی	ندیدی	رفته	نرفته
Gördün	**Görmedin**	**Gitmişsin**	**Gitmemişsin**
دید	ندید	رفته [است]	نرفته [است]
Gördü	**Görmedi**	**Gitmiş**	**Gitmemiş**
دیدیم	ندیدیم	رفته ایم	نرفته ایم
Gördük	**Görmedik**	**Gitmişiz**	**Gitmemişiz**
دیدید	ندیدید	رفته اید	نرفته اید
Gördünüz	**Görmediniz**	**Gitmişsiniz**	**Gitmemişsiniz**
دیدند	ندیدند	رفته اند	نرفته اند
Gördüler	**Görmediler**	**Gitmişler**	**Gitmemişler**

صیغهٔ وجوبیه

باید بروم	نباید بروم
Gitmeliyim Gitmem gerek	Gitmemeliyim
باید بروی	نباید بروی
باید برود	نباید برود
باید برویم	نباید برویم
باید بروید	نباید بروید
باید بروند	نباید بروند

HALİ'N MECHUL ŞEKLİ

دیده می شوم	دیده نمی شوم
Görünüyorum	Görünmüyorum
دیده می شوی	دیده نمی شوی
دیده میشود	دیده نمیشود

EMİR أمر

برو - بروید - مرو - مروید

Gitmeyiniz. gitme gidiniz git

Şart Siygası صیغهٔ شرطیه

اگرخواندم اگرخواندی

Okudu lsen Okudum lse

اگرخواند

Okudu lse

ماضی مجهول

دانسته شدم	دانسته نشدم
Bilindim	Bilinmedim
دانسته شدی	دانسته نشدی
دانسته شد	دانسته نشد

مضارع مجهول

Geniş zamanın mechul şekli

دانسته شوم	دانسته نشوم
Bilinirim	Bilinmem
دانسته شوی	دانسته نشوی
دانسته شود	دانسته نشود

شرطی مضارع

اگر خوانم	اگرخوانی
Okur isem	Okur isen

اگر خواند

Okur ise

شرطی حال

اگری خوانم	اگری خوانی
Okuyorsam	Okuyor isen

اگر میخواند

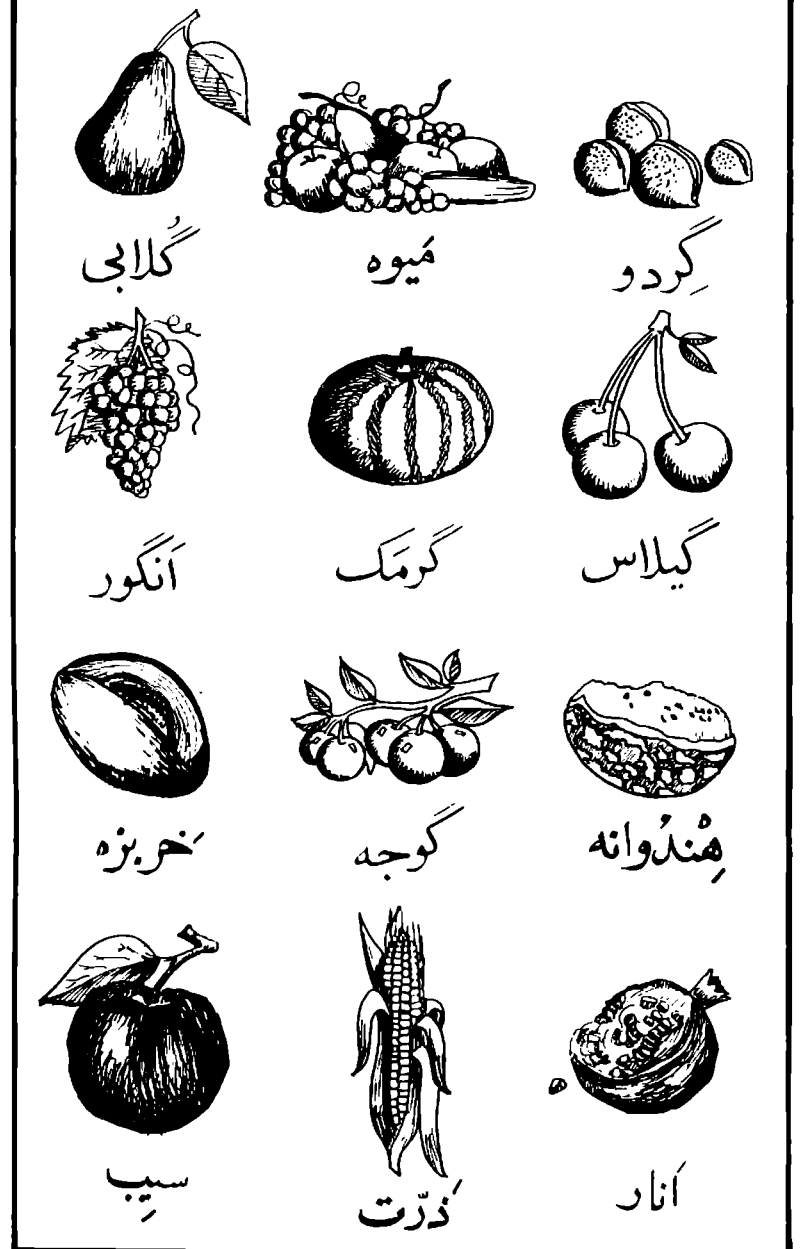
Okuyor ise

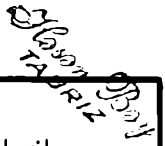
اقتداری مطلق

Bu siga mastara imkân çasnisi verir

توان رفت	توان دید	توان خواند
Gidilebilir	**Görülebilir**	**Okunabilir**
Gitmek mümkündür	**Görmek mümkündür**	**Okumak mümkündür**

مستقبل	مضارع	حال	HAL
		می روم	نمی روم
		Gidiyorum	**Gitmiyornm**
خواهم دید	روم ـ نروم	می روی	نمی روی
خواهی دید	روی ـ نروی	می رود	نمی رود
خواهد دید	رود ـ نرود	میرویم	نمیرویم
خواهیم دید	رویم ـ نرویم	میروید	نمی روید
خواهید دید	روید ـ نروید	میروند	نمیروند
خواهند دید	روند ـ نروند	صیغهٔ انشائیه ویا التزامی	
		بروم	نروم
باید رفت	باید دید	**Gideyim**	**Gitmeyeyim**
Gitmek gerek	**Görmek gerek**	بروی	نروی
		برود	نرود
باید خواند		برویم	نرویم
Okumak. Gerek		بروید	نروید
نبایدرفت، نبایددید، نبایدخواند		بروند	نروند

گِردو
مَیوه
گُلابی
گیلاس
گرمَک
اَنگور
هِندُوانه
گوجه
خَربزه
اَنار
ذُرّت
سیب

اقتداری مضارع		اقتداری مضارع منفی	
توانم رفت	توانم بروم	نتوانم رفت	نتوانم بروم
Gidebilirim	Gidebilirim	Gidemem	Gidemem
توانی رفت	توانی بروی	نتوانی رفت	نتوانی بروی
تواند رفت	تواند برود	نتواند رفت	نتواند برود
توانیم رفت	توانیم برویم	نتوانیم رفت	نتوانیم برویم
توانید رفت	توانید بروید	نتوانید رفت	نتوانید بروید
توانند رفت	توانند بروند	نتوانند رفت	نتوانند بروند

اقتداری حال

می توانم رفت	می توانم بروم	نمی توانم رفت	نمی توانیم برویم
Gidebiliyorum	Gidebiliyorum	Gidemiyoruz	Gidemiyoruz
می توانی رفت	می توانی بروی	نمی توانی رفت	نمی توانید بروید
می تواند رفت	می تواند برود	نمی تواند رفت	نمی توانند بروند

گُنجِشک

طوطی

کَبوتَر

خَرگوش

خُروس

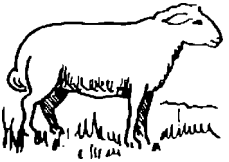
طاووس

شُتُر

بُز

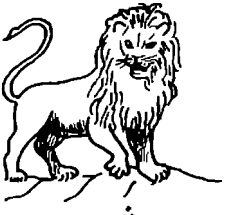
میش

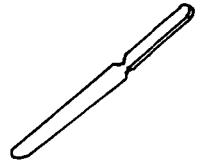
سَگ

گُربِه

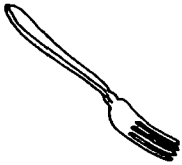
شِیر

کارْدْ

قاشُق

چَنگال

فِنجان

تُنگ

نَعلبِکی

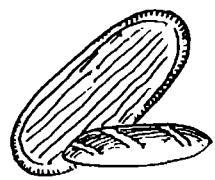
چای

پَنیر

لیوان

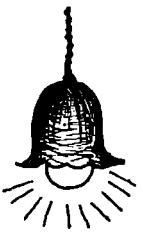
نان

ظَرف

غَذا

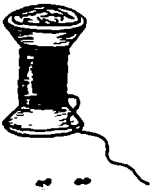
چراغِ برَق

گل

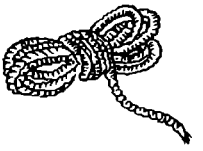
چراغ

قِرقِره

قیچی

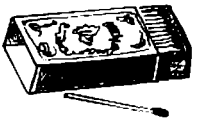
طَناب

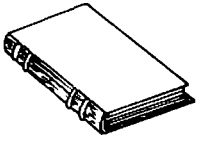
قوری

سَطل

کِبریت

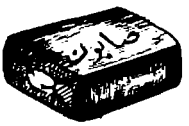
کِتاب

دِرَخت

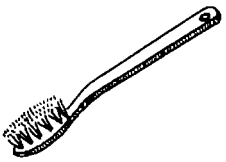
مِداد

صابون

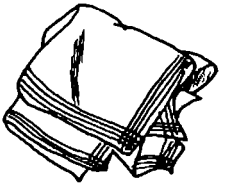
حولِه

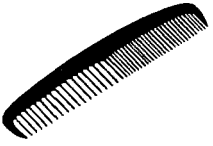
مِسواک

کُلاه

دَستمال

شانِه

لِباس

لِباس

کَفش

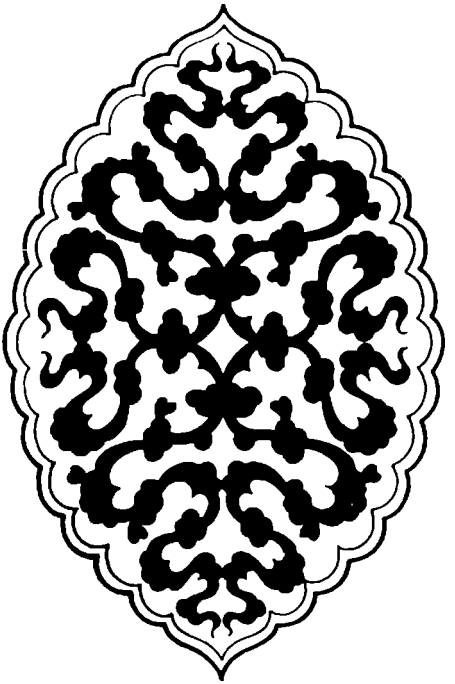
پیراهَن

جوراب

شَلْوار

SALÂH BİLİCİ KİTABEVİ
Ordu cad. Hasan Paşa Han No 19
Bayazıt - İstanbul